سەردەمی نوێ

لەلایەن دەستەی نووسەرانەوە دەردەچی

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حیدەری
سەرنووسەر
کەریم حسامی

ساڵی یەکەم — ژمارە ٩ — رەزبەری ١٩٦٥ — ئۆکتوبەری ١٩٨٦ — نرخی ٦ کرۆنی سویدیە

سی ساڵ لەمەو بەر، دڵی پاك و بەهێز و خاوەن ئیرادەی سەردارێکی کورد لە لێدان کەوت.

دڵی قارەمانێك لە لێدان وەستا، کە بە توانا و دەرەتانێکی کەم و ئیرادەیەکی پۆڵایینەوە، بۆ رزگاری کورد و سەر بە خۆیی کوردستان دەستی دایە چەك و بەرەنگاری گەورەترین دەوڵەتی ئیستعمارگەری ئەو سەردەمە بوو.

ئۆکتوبری ئەم ساڵ، سی ساڵ بەسەر کوردستانی بێ شیخ مەحمود تێ دەپەرێ. بەڵام شوێنەواری تێکۆشانی شیخ هەر دیارە و رێبازی ئەو لە کوردستان دا هەر درێژەی هەیە.

یادی ئەو سەردارە مەزنە ئێستاش پاڵ پێوەنەری ئازادیخوازانی کوردە و کردەوە و ئاکاری جوامێرانەی ئەو هاندەری خەبات و تێکۆشانە.

نەتەوەکەمان لە کاتێکا یادی سی ساڵەی کۆچی دوایی شێخی نەمر دەکاتەوە، کە نیشتمانەکەی لەم دیو ئەو دیو کەوتۆتە بەر پەلاماری لەشکری دوو رێژیمی شۆڤێنی و کۆنەپەرست و خوێنرێژ کە دەستیان لە ئینگلیزی ئەو دەم ئەستاندوە.

بەڵام داگیرکەران خەیاڵیان خاوە. خەباتی نەتەوەی کورد بۆ رزگاری و نەهێشتنی چەوسانەوە و بۆ دیموکراسی و ئازادی درێژەی هەیە. ئەو ئاگرەی شیخ مەحمود دای گیرساند بوو ئێستا مەشخەڵی بەرزترە و نەك هەر ناوچەی سلیمانی بەلکوو کوردستانی گرتۆتەوە.

"سەردەمی نوێ" بۆ رێز گرتن لە گیانی پاکی ئەو سەردارە مەزنە زۆربەی لاپەرەکانی ئەم ژمارەیە بۆ یادی شیخ مەحمودی نەمر و باسی شۆرشەکانی ئەو تەرخان دەکات.

یادی شیخ مەحمودی مەزن

نووسینی : ئاوار

شیخ مەحمود لە ساڵی ١٨٨٠دا لە سلیمانی لە دایك بوە و لە بنە ماڵەی شیخانی بەرزنجیە. ناوبانگی ئەوبنەماڵەیە لە شیخ مارفی نۆدێ وکاك ئەحمەدی شیخەوە بە کوردستان دا بلاو بۆوە. لە دوای تێکدانی ئەمارەتی بابان وداگیر کردنی ناو شاری سلیمانی لە لایەن لەشکری عوسمانلیەوە، ئەو بنەماڵەیە بوون بە جێگری دەسەڵاتداری ناوچەکەو

جگە لە دەسەڵاتداریتی ئایینی، وەکوو دەروێشێکی سیاسیش پەرەیان سەندو بوون بە جێگەی رێزلێ گرتن لە لایەن سوڵتانەکانی عوسمانلیەوە.

یەکەم بەشداری کردنی ئەو بنەماڵەیە بۆ پشتگیری کردن لە حەزای عوسمانلی ئەوە بوو کە کاك ئەحمەدی شیخ هێزێکی لە مرید ودەروێشەکانی بە سەرکردا-

بۆ لاپەری ٢

سانیک لە بەردەم بەردەقارەمان دا

مەنسووری حەفید

بۆ رێز لێ نان لە گیانی پاکی نیشتمان پەروەرێك خەڵکی ساتێك بە ماتەمەوە رادەوەستن، کە چی لە بیرمە ٣٠ ساڵ لەمەو بەر، لە دەمە ئێوارەی رۆژی دەی رەزبەری ١٩٥٦ دا کە تەرمەکەی شیخ مەحمود گەیشتە وە دەربەندی بازیان، لە بەر دەم بەردە قارەماندا بۆ ساتێك ئەویان راگرت. ئەوە دوا رێز لێ نانی ئەو سەرکردە یە بوو، بۆ ئەو بەردەی کە یەکەم کوللەی شۆرشی لە پاڵدا تەقاند وبە برینداریش لە پاڵی دا گیرا.

حگە لە وەش دەتوانین بلێین کە ئارامگەی سەربازی ونبوە، چونکە سەید حەسەنی مامی لە وێدا بێ سەر و شوێن چوو، بوو بە یەکێك لە سەربازە ونبوەکانی رێگای رزگاری کوردستان. دوایی ئەو ماڵئاوایی وریز کرتنە، رێگای شاری خاموش و بێ دەنگی سلیمانی گیرایە بەر. بەلێ شار هەر هێندە بێدەنگ بوو تا تەرمەکەی شیخ گەیشتەوە، ئیتر دەنگی هاوار و راپەرین وری بە بێدەنگیدا و بۆ بەردانی شیخ لەتیفی کوری جەماوەری دڵ بریندار بە تەرمەکەی تێخەوە گەماروێ سەرا و بەندیخانە یان دا و رێژیمیش لە وەلامی داواکە یاندا، بە شەست تیر کوللە بارانی کردن و ئەو شەوەش لەو راپەرینە دا

بۆ لاپەری ٣

پاشماوەی ل ا یادی ••

یەتی شیخ سەعیدی کورە زای نارد بۆ پالپشتی عوسمانلیەکان و عوسمانلیش لە پاداشی ئەوەدا (٥)گوندیان بۆ تەرخان کرد بۆ خۆی ودەست وپێوەندەکانی و دوایئەوەش جۆگای کاك ئەحمەدیشیان دایە لای ئاو بارە وبەکرە جۆوە کە ئەمانە بوون بە سەرەتای دەس راویشتنی ئابووری ودەرامەتی ئەو بنە ماڵە یە. شیخ سەعیدی باوکی شیخ مەحمود دۆستایەتی زۆر بە هێز بوو لە گەڵ سوڵتان عبدالحمید دا، لە کاتێك دا کە دەعوەت کرا بوو کە بچێت بۆ ئەستەمبوڵ لە موسڵ ئەو تاقمەی کە سەر بە (اتحاد وترقی) بوون ودژی عبدالحمید و دۆستەکانی بوون، لە رۆژێکی جەژن دا پیلانێکیان ساز کرد و(صدیق دملوجی لە کتیبە کەیدا ـ الضحایا الثلاث باسی ئەو پیلانەی بە دوور ودرێژی کردوە) پەلاماری شیخ سەعید وتاقمەکەیان دا و لە ئەنجامیا شیخ سەعید و شیخ ئەحمەدی کوری و چەند کەسێکی تر کوژران وشیخ مەحمود وشیخ قادری برای لە شوێنێکی تری پارێزراو دا بوون لە گەڵ ئەوانەی کە(١٢٠)کەس بوون لە گەڵیا لە رێی هەولێرەوە نێررانەوە بۆ سلیمانی.

کە ئینگلیزەکان لە سەرەتای شەری شەری جیهانی یەکەمدا لە ٦/ ١١/ ١٩١٤ دا (فاویان)لە خوارووی عیراق دا گرت و بەرەو ژوور بوونەوە، والی عوسمانلی لە بەغدا بە ناوی خەزاوە داوای لە عەشیرەتە عەرەب وکوردەکان کرد کە رو بە رووی ئینگلیزەکان بوەستن وکوردەکانیش لە سەر ئەو داوخوازیە نیزیکەی هەزار کەسێك کە زۆربەیان چەکدار بوون بە سەر کردایەتی شیخ مەحمود لە شەری (شعیبە)دابەشداریان کرد. بەلام عوسمانلیەکان لەو شەرەدا زۆر خەراپ شکانو لە مانگی نیسانی ساڵی ١٩١٥دا بە شکاوی گەرانەوە دوای ئەوەی ٢٥٠٠کەس کوژراو وبریندار یان هەبوو، ٨٠٠ کەسیشیان لێ بە دیل گیرا. دوای ئە و شکستەی عوسمانلی شیخ مەحمود بۆ سلیمانی گەرایەوە. هەروەها جارێکی تریش لە ساڵی ١٩١٧دا کە لەشکری روسی قەیسەری گەیشتە ناوچەی (ولیاوا لە شاربازێر، دووبارە شیخ مەحمود بە خۆی وبە هێزێکیەوە چوو بۆ یارمەتیدانی عوسمانلی. دەنگوو باسی ئەو رۆژانە وای ئەگەیاند کە روسەکان نیازیان وایە شاری سلیمانی داگیر کەن. بۆیە زۆربەی خەلکەکە چۆلیان کرد و شیخ هەولیداکە پێوەند لە گەڵ روسەکاندا بکا بۆ ئەوەی ئەگەر چوونە ناو شاری سولیمانی زیان بە کەس نەگەیەنن. بەلام لەو کاتەدا کە شۆرشی سوسیالیستی ئوکتوبر رووی دا لەشکرەکەی روس گەرایەوە بۆ ولاتی خۆ کە ئینگلیزەکان لە ١٩١٨/٥/٧ شاری کرکوکیان گرت و تورکەکان رایان کرد شیخ مەحمود لە گەڵ(ئەرنولدویلسن)ی لێ پرسراوی ئینگلیزدا پێوەندی گرت، بەلام زۆری پێ نەچوو لە ١٩١٨/٥/٢٤ دووبارە تورکەکان کرکوکیان گرتەوە و شیخ مەحمودیان لە سلیمانی گرت ونار دیان بۆ کرکوك و دادگای عوسمانلی بریاری خنکاندنی دا. عەلی ئیحسان پاشا کە قائدی عوسمانلی بوو، ویستی سوود لە دەسەلاتی شیخ مەحمود وەربگری لە بەر ئەوە لیی خۆش بوو بەرەلای کرد و پارە و چەکی دایە و ناردیەوە بۆ سلیمانی بۆ ئەوەی ئەو ناوچەیە لەدژی ئینگلیزەکان بپارێزیت.

مانەوەی تورکەکان لە کەرکوك دا زۆری نەخایاند چونکە بە پێی رێکەوتنی (مودرس) کە لە ١٩١٨/١٠/٣٠ دامۆر کرا دووبارە ئینگلیزەکان چوونەوە ناو کرکوك.

بەر لە شەری یەکەمی جیهانی و لەکاتی شەرەکەدا و دوای ئەوەش ئینگلیزەکان پەیتا پەیتا ئەفسەر و شارەزایانی خۆیان ئەنارد بۆ کوردستان بۆ شارەزا بوونی بار و هەلوێستی ناو کوردستان و دانیشتوەکانی. گەشتەکەی (ریج) نموونەیەك بوو لەو جورە تە قەلایە.

لە کاتی شەر ودوای شەر بە تایبەتی ئەو ئینگلیزانەی کە ماوەیەك بوو لە هیندستان بۆ ئەو مە بەستە تایبەتیە گۆش کرابوون، بە شێوەی نهێنی و بە ئاشکرا ئە چوونە کوردستان. دوای داگیر کردنی بەغدا (میجر سون) نێررا بۆ ناوچەی خانقین و دەور و بەری کفری و (کاپتن نوئیل کە دوایە بوو بە میجر) نێررا بۆ لای شیخ مەحمود کە ماوەیەك بوو دوای کشانەوەی تورکەکان دەستی بە سەر ناوچەی سلیمانی داگرتبوو. بەلگە نهێنیەکان روونی ئەکەنەوە کە(نوئیل) زۆر بە توندی لایەنگری پێك هێنانی دەولەتێکی کوردی بوە لە کوردستاندا و لە راپۆرتە نهێنیە کاندا زۆر بەگەرمی کار بەدەستانی بەریتانیای هان ئەدا کە دەولەتێك لە کوردستان دامەزرێنن.

ماموستا رفیق حلمی لە یاداشتەکانیا ئەلێ : ئەگەر رۆژگار بە دلی نوئیل بچو ایە بە رێوە، هیچ گومانم لەوەدا نە بوو کە بناخەی کوردستانێکی گەورەی دادەمەزراند. بەلام بە داخەوە نوئیل زورلە کوردستان نەمایەوە چونکە ئینگلیزەکان ناردیان بۆ ناوچەی قفقاس و لە گەرانەوە دا لە لایەن شورشگێرەکانی (جەنگەلی) یەوە بە دیل گیرا. لە ساڵی ١٩١٩ داحکومەتی بەریتانیا بریاری ئەوەی دا کە شیخ مەحمود لە ناوچەی سلیمانی دا بکرێت بە حوکمدار. بێگومان ئینگلیزەکان ئەو بریارەیان تەنها بۆ سوودی خۆیان بوو. ساتێك بۆیان دەر کەوت کە شیخ مەحمود بەو سنوورە دەسەلاتە کلك و کوێ براوە قایل نابێ کە بۆی دانرا بوو، جگە لەوەش تورکەکان لە بەر لاوازی و ئاژاوەی ناو خۆیان ئەو مەترسیەی لێ نەدەکرا کە جارێکی تر داوای ویلایەتی موصل بکەنەوە، لە بەر ئەوە بایانداوە سەر ئەوە کە ویلایەتی موصل بە هەموو کوردستانی خواروو وە بدەنە پاڵ میزو پوتامیا و بە هە مووی عیراقێکی سەر بە بەریتانیا دروست بکەن. ئەوەی شایانی باسە، جگە لە گرنگی ستراتیژی کوردستان، چالە نەوتەکانیشی هۆیەکی سەرەکی بوو بۆ ئەوەی کە ئینگلیزەکان بریاری ئەوە بدەن کە هەر لەو کاتەوە کێشەی دوارۆژی نێوانی کوردستان وعیراق لە سەر ئەو چالە نەوتانە بەوە چارە سەر بکا کە هەر دوولا بکا بە یەك و لە ژێر دەسەلاتی خۆیدا بێ. بۆ ئەم مەبەستە (فیصل)یان لەحجازەوە بە کێش کرد و دام ودەزگایان لە ژێر سایە و دەسەلاتی خۆیان بە پشتگیریکردنی هێزی ئاسمانی بۆداناشی و بە زۆر کوردستانیان خستە سەر عیراق کە لە کەل ئەوەشدا کە بەلگە نهێنیە کان و راپۆرتەکانی ئەو سەردەمە هەموو دانیان بە وە دانابوو کە دانیشتوانی کوردستان زۆربەیان نە بە فیصل ونە بە بەستنی کوردستان بە عیراقەوە رازی نە بوون.

ئەوەبوو بەر لەوە لە ساڵی ١٩١٩دا ـ بە سەر کردایەتی(جنرال فرایزر)ئینگلیز هێزێکی ناردە سەر شیخ مەحمود لەدەربەندی بازیان دا روو بە رووی یەك بوونەوە و لە پاش شەرێکی خوێناوی، لە بەر دەست کورتی شیخ لە چەك و جبە خانە روو بە رووی هێزی داگیر کەری پرچەکو خەیانەتی هەندێك لە کوردەکان(وەکوو خەیانەتەی موشیری حەمەی سیمانیهەمەوەند لە دەربەندی بازیان دا کردی) دەسەلاتی ئەوەی نە بوو کە زۆر بەرگە بگرێت ئەوە بوو شیخ شکا و لە ژێر بەردە قارەماندا لە لایەن سەربازێکی(گورکە)وە بە شمشیر بریندار کراو بە دیل گیرا و بەو زامەوە لە چەمچەماڵ درا بە دادگای سوپاو لە پێشدا بریاری خنکاندنی درا و لە دوا ییدا ئەو بریارە گۆررا بە وەی کە دوور بخرێتەوە بۆ هندستان. کە شیخ محاکەمە کرا لە دادگا لێیان پرسی ئەو شەرە خوێناویەت بۆ کرد و وەکوو چەتەیەك رو بە رووی هێزی رزگار کەر بوویتەوە؟

لە وەلامدا وتی : من چەتە وریگر نیم، دەستی برد لە باری بندەکەی قۆلی داکە قورئانێکی بچوك و ترجمەی مادە (١٢)ی بریاری ویلسن سەر کوماری ئەمریکای بە کوردی تیابوو دەری هێناو وتی من بە پێی ئەم مادەیە داوای مافی نەتەوەی کوردم کردوە وئێستەش هەر لە سەر ئەو داوایە سوورم. لە ماوەی ئاوارە بوونی شیخ مەحمود لە هندستان، ئینگلیزەکان (میجر سون)یان کرد بە حاکمی سیاسی لە سلیمانی. میجر سون بە پێچەوانەی میجر نوئیل کابرایەکی لووت بەرز بوو، زۆر رقی لە شیخ مەحمود وبنە مالەی شیخان بوو. میجر سون هەر چەند بە روالەت زمانی کوردی خۆش ئەویست و بۆ گەشەپێدانی زمانی کوردی دریغی نەکرد بوو لە کاتی دەسەلاتیالە ناوچەی سلیمانی زمانی کوردی کرد بوو بەزمانی رەسمی بۆ نووسین و خوێندنەوە و پێوەندیکردن لە دەزگاکان دا و بە پەلە ئەلف وبێیەکی کوردی چاپ کرد و هانی نووسەران وشاعیرانی داکە بە کوردی شت بنووسن و بلاو بکەنەوە و پاداشی تەرخان کرد بۆ ئەو کەسانەی کە چاکترین پیعر یانووسین بە کوردی پەتی بلاو ئەکەنەوە، بەلام لە راستیدا ئەو تەقەلایەی هەر بۆ سوود و بەرژەوەندی هێزی ئینگلیزی داگیرکەر بوو، ئەی ویست لە رێی ئەو خۆ خۆشە ویستکردنەوە دەم بژەنێتە کار وباری ناو چەکە و خەلکەکە بەمل کەچی بۆئینگلیز را بهێنێت.

دوای ئاوارە بوونی شیخ مەحمود وما نەوەی لە هندستان، هەندی رووداوی تازە هاتنە پێشەوە و هەلوێست گۆرا. عەلی شەفیقی تورك(ئوزدەمیر) ماوەیەك بوو لە ناوچەی رەواندز پرو پاگاندەی ئەکرد دژی ئینگلیزەکان و بەلێنی بە درۆیبلاو دەکردەوە دەربارەی مافی کورد ئە گەر ئینگلیزەکان لە ویلایەتی موصل دەربکرێن. روسەکان پێوەندیان لە گەڵ تورکە کمالیەکاندا بە هێز کرد بوو، شەری ترك و یونان بە سەر کەوتنی تورکە کان کۆتایی پێ هاتبوو(کە لە راستیدا کوردەکان دەورێکی زۆر بالایان هەبوو لەو سەر کەوتنەدا) . لە بەر ئەوە ئینگلیزەکان بە حیسابەکەی پێشوویاندا چوونەوە و بە ناچاری شیخ مەحمودیان لە هندستانەوە هێنایەوە ولە گەرانەوەیدا لە بەغدا چاوی بە(فیصل) دەکەوی. لە و کاتەدا دەبی لە بەغدا کە شوکری فضلی شاعیر ئەو شیعرە پێشکێش ئەکات بە شیخ مەحمود کە ئە لێ :

"ئیش کە رووی ئێستا لە هەورازە
سەرەو ژێری نە کەی

فیکری وردیشی ئەوی، هەر بە دوعاو
نوێژی نە کە ی

کێرە شێوێنێ کە کای کۆنی بە بادا
لە کنت

چاکە هەر لێ خوری، سەیری دەمو
کاوێژی نە کەی "

بەم جورە شیخ مەحمود گەرایەوە بۆ سلیمانی ولە ١٩٢٢/١٠/١٠ داوەزارەتێکی نیشتمانی بە سەروکایەتی شیخ قادری برای پێك هێنا و لە ١٩٢٢/١٢/٢٤ دا حکومەتی بەریتانیا و عیراق دانیان نابە مافی کورد ورەوای پێك هێنانی دەولەتێکی کوردی لەو ناوچانەی کە زۆربەی دانیشتوەکانی کوردن و داوا کرا کە وەفدێك بنێرن بۆ دەست نیشانکردنی

بۆ لاپەری ٦

یادی مەردان

نووسینی : د. جەمشید حەیدەری

ئەو بیرە راستە کە دەگوترێ جەماوە مێژوو دروست کەرە، بەلام بێگومان لە هەمان کاتیشدا تاکیش دەورێکی بالای هەیە لە بار و دۆخی مێژووی خۆیدا. راستە تاکە کەس مێژوو دروست ناکات، بەلام رۆلێکی کاریگەریش دەبینێ لە مێژووی گەلەکەی و مرۆڤایەتیدا. لە مێژووی شارستانەتی و خەباتی رزگاریخوازی گەلاندا لە هەموو قۆناخێکدا میللەتان شانازی بە چەند مرۆڤێکی لێهاتووی خۆیان دەکەن و مێژووی ئەو میللەتانەش ناوی ئەو مرۆڤانە بە پیتی زێرین تۆمار دەکات. ئەو مرۆڤانە جا سەرکردەی سیاسی بن، یان قارەمانی شەر ویان دانەری شاکاری ئەدەب و هونەر و زمان. ناوی ئەو مرۆڤانە دەکەوێتە سەر زمانی خەلکی سادە و هەوێنی صەدها بەند و گۆڤەند و شیعر وداستان ونەوەی تازە پێگەیشتوودوا رۆژیان پێ پەروەردە دەکرێت.

مێژووی کۆن و نوێی کوردستانیش کە تا ئێستا لە لایەن داگیرکەرانی کوردستانەوە زۆر لاپەری شراونەتەوەو خێوندراوە، بەلام ئەوەندەی تۆماریش کراوە بەو کەم و کوریە شەوە چەند پیاوی ناوداری لێ هەلکەوتوە و شوێنی خۆیا لە لاپەرەکاندا کردۆتەوە. بە تایبەتی دوای سەدەکانی ناوەراست، تا رۆژی ئەمرۆ. لە سەرەتای سەدەی بیستەمەوە کە گیانی ئازادیخوازی و رزگاری کوردستان هاتیتە پلەیەکی بەرزتر و لاپەری تازە و خوێناوی تری تۆمار کردوە، هەندی لایەنی ئەو مێژوە لە نووسینەکانی مێژوو نووسانی نوێمان وەدەردەکەوێ. بە تایبەتی ئەگەر بزانین مێژووی نوێمان گرنگی پتری پێ دراوە. چونکە رووداوەکان تازەترن و بەلگەو سەنەدەکان لە ناو نەچووینە. خامەی رەنگینی مێژوو نووسانی دلسۆزی کورد تیشکی خستۆتە سەر ژیان و خەباتی شۆرە سوارانی رێگای ئازادی و سەربەخۆیی کوردستان لە ناوەراستی سەدەی نۆزدەوە تا ناوەراستی سەدەی بیستەم، **وەك بەدرخان پاشا و شێخ عوبیدولای نەهری و شێخ سەعیدی پیران و شێخ مەحمودی نەمر و قازی محەمەد و مستەفا بارزانی و ....**

هەرچەندە تا ئێستا وەك پێویستە زۆر لایەن و رووداوەکانی ئەو سەردەمە توێژینەوەی لە سەر نەکراوە، بەلام تا رادەیەك هەول دراوە، خەباتی سیاسی و ژیانی هێندێ لەکەلە پیاوەکان بخرێتە ژێر تیشکی زانست. بە **تایبەت چەند لێکولینەوەیەك کراوە لە سەر شورشەکانی شێخ مەحمودی مەزن.**

ئەو بەلگانەی کە تا بیست سال لەمە و پێش چەنگکەوتوون، بە تایبەتی رۆژنامە و گۆڤارەکانی کوردی کاتی حوکمداریەتی شێخی نەمر، یا خود یادداشتەکانی ماموستا رەفیق حیلمی وچێمدی ئەحمەد خواجە و یادداشتەکانی ئەحمەد تەقی و هەروەها نووسینە مێژووییەکانی مێژوو نووسانی عیراق و دەرەوە. بەلام تا ئێستا ژیان وبیرو رەوشت و رۆلی شێخ مەحمود زۆر تارماییلە سەرە و وەك پێویستە روون نەکراوەتەوە. دیارە ئەو لایەنانەش پێویستیان بە روونکردنەوە هەیە.

بێگومان هەلکەوتنی مرۆڤی پایەبەرز ،زادی قۆناخی مێژوویییە. مەزنیەتی شێخ مەحمودیش بەندە بە بار ودۆخی زەمانە و جیا ناکرێتەوە لە ژینگەکۆمەلایەتیەکەی کە لێی دەرچوە. شێخ کە چاوی کردۆتەوە و شیاری پەیدا کردوە سەبارەت بە ناودار بوونی بنەمالە یان لە کوردستان، تێکەلاوی پەیدا کردوە نەك تەنیا لە گەل ناودارانی کورد، بەلکوو لە گەل دەرەوەی کوردستانیش پێوەندی پەیدا کردوە.

دوای کارەساتە دلتەزێنەکەی موصل سالی ١٩٠٨ و کوشتنی شێخ سەعیدی باوکی، سەرکردایەتی دینی و دنیایی کەوتۆتە دەست. بیری ئازادی و راپەرینەکانی گەلانی ژێردەستی دەولەتی عوسمانی کارێکی راستەوخۆی کردۆتە سەر بیری شێخ مەحمود ووای لێ کردوە کە بکەوێتە جم وجول بۆ سەربەخۆیی کوردستان لە قەوارەی دەولەتی عوسمانی دا.

پاش شکانی عوسمانی و هاتنی لەشکری ئینگلیز بۆ عیراق، شێخ مەحمود لە رێگای دیپلوماسی و خەباتی چەکدارانەوە بۆ دامەزرانی دەولەتێکی سەربەخۆی کورد هەولی داوە. گرتن و دوور خستنەوە ودەربەدەری نەیتوانیوە ئیرادەی شێخی نەمر تێك بشکێنێ و لە خەبات ساردی کاتەوە.

ژیان و خەبات و ئاکاری شێخ مەحمود بە جوانی دەری دەخەن کە :

- شێخ مەحمود مرۆڤێکی وشیار و قسەخۆش و ئەدەب دۆست بوە. گرنگی تایبەتی داوە بە بلاو کردنەوەی خوێندەواری و دەرکردنی گۆڤار و رۆژنامە لە کاتی حوکمداریەتی و لە سالانی

بۆ لاپەری ٧

کوردستان لە چاپەمەنیەکاندا

گۆڤاری **"کۆتەدان"** ئورگانی **کۆمەلەی خوێندکارانی کورد لە ئوروپا لقی ئینگلستان** لە ژمارە ٦ ی سپتامبری خۆی دا لە ژێر ناو ونیشانی **"شارەکانی کوردستان و ئاگری هەر دوو رێژیم"** دادەنووسێ : " بە پێی هەوالی گەیشتوو،فرۆکەکانی بەعسی عیراق لە رۆژانی ٢٣ و ٢٤/ ٢ ی مانگی رابوردوودا، تەموزی ٨٦ چەند هێرشی درندانەیان بردۆتە سەر زەهـ ریوان و سنە و لە ئەنجاما، دەیان کەس شەهید و دەیان مال وێران وبەسەدان کەس لە کۆمەلانی گەلی کوردستان بریندار و دەربەدەر بوون. ئەمە یەکەم جار نیە ئەو دوو رێژیمە چەپەلە شان بەشانی یەك هێرش دەبەنە سەر کوردستانا لە خوارو ژووروی سنوور دا. تەنیا لە رۆژی٥ی مانگی تەموزی ٤ ٩٨فرۆکەکانی سەددامی فاشی ١١٥٠ کەسیان لە ژن و منال و خەلکی قارەمانی شەرەحوانەکەی بانەرەوانەی قەبرستانی "سلیمان بەگ" کرد. پاش ئەو رووداوە دلتەزێنەش کە بەداخەوە لە هیچ شوێنێکی ئەم جیهانەدا دەنگی نەداوە. سەددام چەندەها جار هێرشی بردۆتە سەر بانە ومەریوان وسنە و سەردەشت و خانە وجلدیان و تەنانەت سابلاخ و سەقزیش. بێ ئەوەی خومەینی مێشی لێ میوان بێت، یان کەرەسەیەکی وەها بنێرێتە ئەو شارانە کە بتوانن بەری هێرشی فرۆکەکان بگرن.

ئێستا لە مێژە شارەکانی مەریوانو سنە چۆل کراون وخەلکی خانقین وسەردەشت لە شارا نەماون و بە شار و شارۆچکەکاندا بلاو بوونەوە. تۆ بلێی (شاعە ببا) لە وەی خەرابتر بە سەر خەلکی قەلادزێ دەدم هێنا بێ.؟ هەرچی هەبێ ئاکاری رێژیمە چەپەلەکەی خومەینیش لەو دیو سنوورەوە لە خانقین و کەرکوك و سلیمانی لەوە باشتر نیە. کە وابوو باهەمووماتن لە هەر کوێ بین دەنگ وباسێ بەرکەی خومەینی و سەددام بۆ قرکردنی خەلکی دوو ولات بە گوێی کۆمەلانی خەلکی جیهان راگەیەنن.

پتەو تر بێ یەکیتی نێوان زەحمەتکێشان و روشنبیرانی ئێران و عیراق. فەوتان ونەمان بۆ هەر دوو رێژیمی خومەینی و سەددام.

گۆڤاری ناو براو لە سەر پەلاماری لەشکری تورك بۆ کوردستان دەنووسێ : " جارێکی تریش جەندەرمە خوێناویەکانی رێژیمی فاشی تورکیا تاوانێکی تریان کردەوە دژی گەلەکەمان. جارێکی تریش بۆمبا خوێناویەکانی ناتۆ، چیاو دۆلەکانی کوردستانی گرتەوە، بەو هیوایەی بتوانن کە مێ زیاتر تەمەنی رێژیمی عەفلەقی فاشی درێژە پێ بدەن لە رۆژی ١٥/٨/٦ ١٩٨ هێرشێکی درندانەی تری کردە سەر کوردستانی عیراق و هەوالەکان وا ئەگەیەنن کە زیاتر لە ١٥ ٦ رۆلەی بێ تاوانی تر شەهید بوون لەم ناوەدا. ئەم هێرشە بەشێکە لە هاریکاری هەر دوو رێژیمی فاشی دژ بە بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلەکەمانو کە مارۆدانی ".

پاشماوەی ل ١ ساتیك ...

ئەختەر قسەکەی پیرەمێردی شاعیری سەلماند و سنگی خۆی کردە قەلغانی ئەو هەلمەتە و گیانی بە خاك سپارد و بۆ شەوەکەشی تەرمی شێحیان لە مزگەوتی گەورە ناشت. خەلکێکی زۆریش رەوانەی بەندیخانە کران.

لەم یادە پیرۆزەدا ئەوەی راست بێت نامەوێ باسی ژیانی شێخ وشورشەکانی بکەم. چونکە ئەوە زیاتر پێویستی بە لێکۆلینەوە و توێژینەوە هەیە لە گەل شیکردنەوەی بەلگەنامەکاندا کە لێرەدا ئەو دەرفەتەمان نابێت. بەلام دەمەوێ لێرەدا تەنێ وەلامی هەندێ لەو قسەوانە بدەمەوە کە زۆر کەس تا ئێستا بە سەریەوە گرتوە بە بێ ئەوەی بنج وبنەرەتێکیان هەبێت. بە داخەوە تەنانەت لە خوێندەوارانیشم بیستوە. ئەوەش ئەمانەن :

خەلکێك تا ئێستا بروای وایە کە رێژیمی ئەوسای ئینگلیز دەیویست کەیانێك بۆ کورد دروست بکا، بەلام شێخ نەیدەویست و تێکیدا. لە وەلامی ئەوەدا دەتوانین بلێین، ئەی لە پارچەکانی تری کوردستان داخۆ شێخی لێ نەبوو تا ببێتە رێگری ئەو کارە. تەنانەت لە کوردستانی خوارووشدا ئەوەی بۆ حوکمداری شێخ دەست نشان کرابوو تەنێ لیوای سلیمانی ئەوسا بوو کە ناگاتە یەك لە سەر سێ کوردستانی خواروو. خۆ ئەگەر لەوە بوایە کارێکی وابکا بۆ کورد، لەو بەشانەی تردا دەیتوانی و پەکیشی لە ئینگلیز خواز نەدەکەوت.هەر وەکوو خاکی عەرەبی دابەش کرد بە چەند پارچەیەکەوە و بەلام دەیان دەولەتی بۆ دروست کردن و ئەوەبوو هەر شێخولعەرەبێکی پۆشتە و پەرداخیان بدیایە دەیان کردە میرو پاشای ئەو شوێنە. جگە لەمەش کە دانیان بە حوکمداریەتی شێخ دانا (میجرسون) یان کردە راوێژکەری شێخ، بەلام هەموو کارو باری ولات لە ژێر فەرمانی راوێژکەر دابوو. واتە شێخ دەبوو ببێتە داردەستی تەواوی ئەوان.

بۆ لاپەری ٥

بیرەوەری قارەمانی کورد شێخ مەحموود

وتاری ژێرەوە پێش بیست سالّ، سپتامبری سالی ١٩٦٦ بە قەڵەمی زاناو نووسەری هێژای کورد کاک حەسەنی قزلجی لە رۆژنامەی کوردستان دا بڵاو کراوەتەوە٠

هەر چەند ئیمپراتوری کۆنەپەرستی عوسمانی و ئێران بە هەموو توانایان هەوڵیان دا کە نەیەڵن گەلی کورد دەستی بێتەوە بەر خۆ و داوای حەقی خۆ بکا و کوردستان

هەروا بە بەشکراوی بمێنێتەوە، دەولەتە ئیستعماریەکانیش کە دەستیان لە کار و باری تورکیاو ئێران دا بوو پێش شەری هەوەڵی جیهانی کوردستانیان بە پێی پەیمانی " **سایکس پیکو** " بە ناوچەی دەسەلاتی خۆیان بەش کرد، بەڵام بە پێچەوانەی ئاواتی ئەوان بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلی کورد لە سەرەتای سەدەی بیستەم دا بە چەشنێکی نوێ دەستی پێ کرد و رۆژ بە رۆژ پەرەی کرد تا تەواوی کوردستانی ژێر دەستی عوسمانی، یانی کوردستانی ئێستای عیراق و تورکیاو سوریای تەنیەوە٠

شەری یەکەمی دنیا بە شکانی دەولەتی عوسمانی برایەوە٠ شورشی مەزنی ئوکتوبر جگە لەوە کە پەیمانی **سایکس پیکوی** لە مەر نەخشەی ئیستیعمارگەرەکان بۆ دابەشکردنی کوردستان هەلوەشاند، تینێکی تایبەتی دا بە گیانی خەباتی رزگاریخوازی گەلی کورد٠ بە خورایی نیە کە **میجرسون** مانگی فوریەی ١٩٢٠ نووسیویەتی: " **ناوی بلشویك و هێندی مانای ئاوا بۆ بەدبەختی لێرە لە سولیمانی هاتۆتە ناو** "٠

سالّی ١٩٧٠ قشونی ئینگلیز دوای ئەوەی کە بەغدای گرت هاتە کەرکوك٠ تورکەکان دوای ئەوەی لە عیراقی عەرەبی کشانەوە لە ترسی کوردەکان خۆیان نەگرت و کوردستانی جنوبی یان بەجێ هێشت٠ لەو دەمەدا شێخ مەحمودی نەمر هێندیکی لە ئەفسەرو سەربازانی کورد کە لە پیشدا لە قشونی عوسمانی دا بوون کۆ کردەوەو ئیدارەی ولاتی گرتە دەستی خۆی٠ حکومەتی بریتانیاش ناچار بوو مل راکێشی کە شێخ مەحمود کوردستانی جنوبی ئیدارە بکات٠

کوتلوف نووسەری سوڤیێتی لە کتیبی خۆی دا بە ناوی **"شورشی رزگاری نەتەوایەتی سالی ١٩٢٠ لە عیراق"** دەنووسی " ئینگلیزەکا کە دوای شەری هەوەلی دنیا عیراق و کوردستانیان داگیر کرد، هەوڵیان دا تەواوی کوردستان بخەنە ژێر حوکمی ئەفسەرە سیاسیەکانی خۆیان. بەلام لە ئەنجامی ئەوەش ئینگلیزەکان ناچار بوون (ئوتونومی) هێندی لە مەڵبەندەکانی کوردستان قبول بکەن٠ مانگی ئوکتوبری ١٩١٨ نوئیل کە لە شاری سولیمانی ئەفسەریکی ئینگلیزی بوو، فەرمانی پێ درا کە بە شێخ مەحمود رابگەیەنێ بە شەرتیکی سەر بە ئینگلیز نەوی بکا دەبێتە حکومەتی بەشەکانی سلیمانی "٠

کوتلوف لە مەر سەبەبی ئەوەکە ئینگلیزەکان بۆچی ئەوەیان کرد دەنووسی: " چونکە ئینگلیزەکان خۆیان توانای ئەوەیان نەبوو لە کوردستان هێمنایەتی بپارێزن٠ ناچار بوون کە لە پیاوە خاوەن دەسەلاتەکانی کوردستان کەلك وەرگرن٠ "

کوتلوف دەنووسێ: " شێخ مەحمود بە تەمای ئەوە بوو کە بەشی جنووبی کوردستان لە ژێر حوکمی خۆی دا کۆ بکاتەوە، وە بەم هۆیەوە حکومەتی کورد دابمەزرێنێ٠ بەلام وردە وردە تێگەیشت کە ئینگلیزەکان دژی حکومەتی کوردانن وە دەیانەوێ بە قازانجی خۆیان لە ریزو حورمەتی ئەو کەلك وەرگرن٠ لە بەر ئەمە بریاری دا کە خەلك لە دژی ئینگلیزەکان هان دا و بە زۆر حاکمیەتی ئەو ناوچەی کوردستان وەدەست بێنی و حکومەتی کوردان دابمەزرێنێ٠ "

ئەم قسەیە زۆر راستە٠ **"ج٠ستین جونز"** قەشەی هێزەکانی (فرایزر)ی ئەفسەری ئینگلیزی لە راپۆرتی خۆی دا کە وەرگەراوی عەرەبیەکەی لە ژمارە (٢٢)ی سالّی ٣ی گوڤاری عەسکەری عیراق داچاپ کرابوو دەنووسێ " **سەبەبی ئەسلّی شورشی کوردەکان سالی (١٩١٩) دامەزراندنی حکومەتی سەر بە خۆی کورد بوو** "٠

ئینگلیزەکان کە سەر بە خۆیی گەلی کوردیان بۆ مەسلەحەتی نەوتی خۆیان بە خەتەر دەزانی و هەستیان بە دوژمنایەتی کوردان کرد بوو، دەستیان کرد بە خۆ ئامادە کردن بۆ سەر کوت کردنی کوردەکان٠

کوتلوف دەنووسێ: "ئینگلیزەکان دوای ئەوە کە جیگای خۆیان قایم کرد و بە هێز بوون، کە لکیان لە و تاقمە دەرەبەگانە وەر گرت کە لە گەل شیخ مەحمود ناکوك بوون٠ ئەو حکومەتەیان تێك دا ٠شورشی کورد بە سەروکایەتی شیخ مەحمود بیستی مانگی مای سالی ١٩١٩ دەست پیکرا، لە سلیمانیەوە تا کرکوك دەها هەزار کورد لە دژی ئینگلیزە داگیر کەرەکان راپەرین٠ لەم شورشەدا هێندی لە کوردەکانی ئێرانیش هاوبەش بوون٠ مەسەلەن **مەحمود خانی دزلی** یەکی لە سەروکەکانی عەشایر هەورامان بە فەرمانی شیخ مەحمود پەلاماری سلیمانی دا، بە هەوەلین هوروژم ئەو شارەی گرت و تەواوی حاکمە سیاسیەکانی ئینگلیزی بە دیل گرت ٠ شیخ مەحمود دەستی کردەوە بە حوکمرانی لە ٢٢ی مانگی مای ئەم سالە دا شەر دەس پیکراو٠ لە پێشدا **دانیکلس**ئەفسەری ئینگلیزی بە قشونیکی زۆرەوە شکا و پەرش و بلاو بوو، خۆی وئەفسەرە سیاسیەکانی تر گیران، بەلام میجەرسون رای کرد٠ پەیتا پەیتا قشونی ئینگلیز دەهات و دەشکا٠ فرایزیر زۆربەی ئەو قشونەی ئینگلیز کە لە عیراق بوو هێنا٠ لە سی مانگی ژوئیە دا شەر توند بوو٠ ئاخریەکەی لە شەری دەربەندی بازیان بە هۆی خەیانەتی کەسانیکەوە شیخ مەحمود بریندار کراو حکومەتەکەی دوایی هات٠ شیخ مەحمود لە بەغدا موحاکەمە کرا و حوکمی ئیعدامی درا، بەلام ئینگلیزەکان نەیان وێرا ئیعدامی کەن٠ حوکمەکەیان کرد بە ٢٠ سالّ حەپس ونار دیانە دورگەی **ئەندامان** لە هیندوستان٠

دیارە ئەو شورشەی بە دەستی شیخ مەحمود هەلگیرسابوو نەکوژاوە٠ قەشەی قشوونەکەی فرایزیر دەنووسێ: " دوای برانەوەی ئەم شورشە کۆمەلیکی کوردی لە ئەفسەرانی کورد وهێندێ پیاو ماقوڵی سلیمانی پیك هات، مەبەستیان ئازاد کردنی کوردستان و دامەزراندنی دەولەتی سەر بە خۆی کورد بوو٠ شورش سەری هەلدا و سالّی ١٩٢٣ زۆر توند بوو٠ عەشایری پشدەر هاوبەشیان تێدا کرد و لە رۆژێك دا پەلاماری ئەو هێزانەیان داکە لە سلیمانی و شارەکانی دیکەی کوردستانی جنوبی دا بوون٠ ئەو ئینگلیزانەی لە شارەکان بوون ناچار بوون بە فروکە رابکەن٠ بەریتانیا ناچار بوو شیخ مەحمود لە هیندوستان بێنێتەوە و حکومەتی کوردی بۆدامەزرێنێت٠ شیخ لەقەبی حوکمداری کوردستان وپاشان لەقەبی سولتانی درایە بەلام ئەو خۆی ناو نا مەلیك.

بۆ لاپەری ٦

«پیاوان بە سەنگ و تەرازوی کار و کردەوەیان هەڵدەکێشن٠ تا کارو کردەوەیان قورستر و بە نرختر بێ ئەوانیش گەورەتر و مەزنترن٠ نەك تەنیا چیا بەرزەکان و دەشت و دۆلە ئاڵ و والەکانی کوردستان، تەنانەت دورگەکانی **ئەندامان**ی هیندوستانیش شاهیدی دەدەن کە گەلی کورد لە رۆژهەلاتی ناوەراست دا هەوەلین گەلێك بوە کە دوای شەری هەوەلی جیهانی دژی ئیستعماری ئینگلیس دەستی دا شورشی چەکدارانە٠ شیخ مەحمود قارەمانی مەزنی ئەو گەلەش لە کاتێك دا کە ئینگلیسەکان تاقە دەسەلات داری رۆژهەلاتی ناوەراست بون، تاج و تەختیان دەبەخشی و دەستاند، لە بەرامبەریان دا وێستاو بۆ هەوەڵین جار لەو ناوچەیەدا ئالای شورشی پیروزی لە دژیان هەڵ کرد٠

پێویستە با زۆر بە کورتیش بێ سەرنجیکی بنج و بناوان و سەردەمی ئەم شورشانە و سەنەدو بەڵگانە بدەین٠ تا دەرکەوێ کە گەلی کورد حەقی هەیە هەتا هەتایە بەو شورش و راپەرینانە شانازی بکا، وە ناوی پیرۆزی سەروکی ئەو شورشانە پشت بە پشت لە سەر تەختەی دلی نەخش بکات٠

گۆشه ی ئه دب

گۆشه ی ئه ده بی ئه م ژماره یـمان به نووسراوه یه کی برای بـه ریز کاك " هیوا ئه حمد" ده رازێنینه وه که به شێوه- یه کی جوانی ئه ده بی فیدا کاری و خۆراگری و نه به زی تیکوشه رانی کورد و تاوان و جینایه تی ریژیمه دیکتاتور و خوێن ریژه کانی ئیران وعیرا قـی نیشان داوه ٠

" د و ا دا و ا "

زره ی زنجیری دەرگا هاته گوێ، بێده نگی سام گرتووی تێك شکاند٠ خەوم لێ نه کەو تبوو ، له ناو دەریای خه یا ڵات و بیرم دا بووم"٠ئاگاداری چاره نووسم نه بووم ونەم دەزانی چیم به سەر دێت٠ لەم هۆده پچوو- که دا ئێمه هه شت که سین و هیچ کام مان زانین چیمان به سەر دێت٠له ژێر سێبەری ئیسلامی خومه ینی و یاسای مه لاکان دا که س نازانی چی به سەر دێت٠ به تاوانی دژی شورش !ماوه یه کی زۆره له به ندیخا نه دام٠ تاوانێك له خۆم دا شك نابه م٠ چونکه تاوانبار نیم ٠ته نیا ئەوەندەیه کو ردم و رزگاری کوردستانم ئامانجه٠ پێم وایه وەك مرۆڤیکی ئه م سەر زه ویه مافی ئه وەم هه یەئازاد بژیم و نه هێڵم زۆردارو بێگانه دەسهاتی سالانه م به تالان به رێ داوای ژیانێکی یه کسانی و به خته وه ری ده که م٠ هەر ئەو بۆ چوون و داوایانـه م له په روه نده کانی حاکمی شه رعـی ئیسلام و له بێدادگای مه لایان دا به ناوی دژی شورش و کافر له قه له م دەدرێ٠

هیچ تاوانم نیه ، به ڵام پێشمه رگەی کورد به هی خۆم ده زانم و دڵم پێ روون ده بێته وه ٠ پاسدار و سه ر باز به دوژ- من و داگیر که ر دەزانم ٠

پاش ئەوه که دەنگی زنجیر و دەرگام گوێ لێ بوو راچله کیم ٠هه ستم پێکرد شۆره سوارێکی تری کورد ئه مشه و لـه پێناو ئازادی و رزگاری دا ، بۆ کورد و کوردستان ده بێته قوربانی٠ لەم ماوەیه دا زۆر جار ئەو دیمه نه م بینیوه ٠ ئه م ه نگه له م کاتی شه ودا ،وه ك ده نکی کونده په پوو په یام هێنی مه رگه ٠ دەنگی قاچی چه ند که س له سالۆنه که دا تەنیه وه٠ بێده نگەهاو اڵه کانـم ئاگادار کرده وه ٠هه موو چاوه روان بو ین ٠ چاوه روانی کاره ساتی ئەم شەوه٠ یەك له هاو ژووره کانم گوتی : وادیسان خوێن دەرژێ٠وا دیسان لاوێکی تری ئەم کوردستانه بەرەو مه رگه هه نگاو ده نێ به سه تاکەی له خوێنی ئەم لاوانه تێر ناخۆنه وه ٠ وتم له سەر خۆ به و دەنگه به رز مه که وه ٠ ئه گه ر له ریگای ئا- زادی دا هه زاران لاو خۆ نه که نه قور بانی، ئێمه ناتوانین له ژێر چه پۆکـی دوژمنانی ئازادی و ئینسانیه ت رزگار- یمان بـێ٠ خوێنـی ئێمه و لاوانی کورد ستان رۆژێك به رهه می داری ئازادی- پێ ئه گه یه نێت و گه ل له بەری ده حه سێته وه ٠ داگیر که رانی کوردستان رووناکی له ده رونیان دا شك نابه ن، ئه وان زۆر نه زانن،ده رمانی له ناوبرد نی شۆرش له کوشت و بر و ئیعدامدا ده بینن٠ به لام به پێچه وانه ،ئه وانـەتا لاوێك ئیعدام بکه ن، ده یان لاو ده ها- رۆژێنن٠ داگیر که رانی کوردستان بـه رووخاندنی هه ر ماڵێك گوندێك دەکه- نه دوژمن و بۆمبارانی هه ر گوندێـك شارێك له خۆیان راست ده که نەوه٠

له ناکاو دەنگ له دەرگای هۆدەکـه ی ئێمه هه ستا و دەرگا کرایه وه٠ دوو پا سداری ژ۳۰ به دەست کاوەی دەست بـه سه له بچه یان ده ژووری ئاخنـی٠ کاوه - ماوەی ساڵێك بوو به تاوانی بیر وباوه ری ئازادیخواز انه و دڵسۆزی گه ل و هاوداری پێشمه رگه، به دەستی جه لادانی کۆماری ئیسلامی گیرا بوو٠له و ماوەیه دا له ژێر توندترین ئه شکنجه و ئازاردا - ژیا بوو٠به ڵام زاری بۆدرکاندنی نهێنیه کانی جو لانەوه نه کرد بوۆوه٠ دەیان جار بێ سەر و زمان ،به داره مه یت له هۆدەی

بـۆ لاپەری ۷

پاشما وەی ل ۳ ساتیك ٠٠٠

ئەوەش بنه ما- ڵەی فه یسەل له عیراق دا کردی و بۆ یـه له چواردەی تەموزی پەنجاوهەشت گەلی عیراق قەلاچۆی کردن و به جاده کانی دا رایان کێشان ٠ جانازانم لێرە دا چۆن ئەو گلەییه له خۆ نه فرۆ- شتنی شیخ مەحمود دەکەن٠ جگه لـه مانه (ئەدمونس) ئەو قسانەی له پەراو یزی یادداشتەکەیدا به درۆ خستۆتەوه ئەدمونس دەڵێ : ئەوەی له گەڵ شیخ کرا شتێکی تەکتیکی وکاتی بـوو پێویستمان به خۆ کۆوکردنەوه هەبوو دەنا هەرگیز له ستراتیژی رێژیمی به ریتانیادا نەبوو که کورد بکاته دەو- لەتێك ٠

دوەمیان ئەو قسه بێ‌سەرو بنه یـه که دەڵێن له بەر ئەوەی شیخ زۆردین دار بوه نەی ویستوه له گەڵ غەیری ئیسلامدا هاوکاری بکا و دەستیان بدا- تـێ و به چاوێکی سووك و دوژمنانه وه تەماشای دینەکانی تری کردوه٠ ئەمەش زۆر شتێکی ناراسته٠ شیخ مەحمود. زۆر بەرێزەوه تەماشای برا نائیسلامه کانیشی کردوه ٠ ئەی شیخ نەبوو کـه بەندەکانی (نیلسون)ی له سەر قورئانه کەی نووسیبو وه؟ خۆ نیلسون سەرۆ- کی ئەمریکا بوو، نەك خەلیفەی عە- باسی٠ ئەی شیخ داوای هاوکاری و یارمه تـی له شورشی مه زن و پیرۆزی ئوکتو بەر نەکردبێش هەموو کەس٠ ئەی ئەو شورشه شورشی یەکسانی و زانستـی نه بوو؟ خۆ دەیزانی که ئەوه شۆر- شـی ئیسلامـی نیه٠ جگه له مانـەش ئەی (عەبدولکەریم عەلەکه) وەزیـری دارایی نەبوو له حوکمرانی شیخ دا خۆ یەکێ بوو له بنه ماڵه مەسیحیه کانی شاری سلیمانی که زۆر جێگای باوەری شیخ بوو٠

ئەمانه شتی زۆر دروست ودیارن بۆ پووچەڵ کردنه وەی ئەو قسانـەی که گوایه شیخ نەی ویستوه دەسـت بنێته دەستی غەیره دینەوه بۆیـه مافی کوردیشی لەوانه وەرنەکرتوه٠ ئەم شتانەش شتی درشت و دیارن و- رەنگه پێویستیان به ورد بینیەکـی ئەوتۆ نەبێت٠ ئەوەی شایانی باسـه ئه وەیه ئەم پروپاگاندانه کۆن و سەر چاوەکەی دەگەرێتەوه بۆ ئینگلیـز ویستەکان که ویستوویانه لـه رووی دەرونیەوه کارێکی گەوره بکەنه سەر جەماوەری کورد٠ پروپاگەندەش بـه گوێرەی باری پێشکه وتنی کۆمه له که کراوه٠ بەڵام ئەوەی جێگای پرسیاره ئه وه یه، ئایا تا ئێستاش بیـری کوردی لەو ئاسته دایه که پروپاگه- ندەی وا جێگای خۆی تێدا بکاته وه؟

ئیمه وخوینه ران

له لایەن برایه کی دڵسۆزه وه به نا وی کاك " ده وه ن" نامه یه کمان پـێ گه- یشتوه و ده نووسێ :

"برایانی ده ستەی نووسه رانی بـه رێز ٠ سـلاوێکی کوردانه ی گه رم ٠ که لاپەره کانی **"سه ر ده مـی نـوێ"** ده خواینمه وه،به راستی خۆشیه کـی ته زوو به خشم به جه سته دا دێ و بـه ر چاوم روون ده بێته وه ٠ ئه وه ش هه رله به رئه وەی که ئامانج و هیوای بـه رزو پیرۆز له رێبازه که ی دا به دی ده که م٠ که هه ر له کزه بای فێنکی پاش برینـی هه ورازه سه خته کانی و لاتی خۆمان دە- چێ٠ هه ستی بێ پەردەیی پیـرۆز ی کوردی تێدا دەر ده بردرێ، له سنووری ناوچه گه ری و ئیقلیم چیه تی تـێ ده پەری و سنووره دەستکرده کان تێـك ده شکێنێ و ئاواتی هه ره بلیندی نـه- ته وەی کورد ده خاته روو ، باسی کـورد ستان وه کوو یەك و لات ده کا و وه ك و لا تی یه ك نه ته وه دەرده کانی ده ست نیشان ده کا و هه توینیان بۆ داده نـێ٠ خۆ " سـه ر ده مـی نـو ێ" تاکه رۆژنا- مه نیه که به ومانی کوردی چاپ بکرێ، و بلاو بکرێته وه ٠ به لام ره نگه تاکـه رۆژنامه یه ك بـێ سەر به خۆیی حیزبا- یه تی هه بێ و بێ لایه نی به رامبـه ر حیزبه سیاسیه کانی کوردستان پاراست بێ و ئه و ئه رکه نه ته وه ییه پیرۆزەی له ئه ستۆ گرتبێ و بەو جوره لایه نگری مه سه له ی میلله ته که مان بێ٠"

پاشان کاك " ده وه ن" هێندی هه له و که م و کوری چاپی و ته کنیکی رۆژنا مه که ده خاته به ر چاو و ده نووسێ :

" ئەوەندەی هه له و کەم و کوری تێ دایه به تایبه ت ژماره چوار، که خـو- ێنه ر ماندوو ده کات٠ هیوا دارم ئـه و ناوه رۆکه پوختانه به پوخته یی بخه نه سەر لاپه ری رۆژنامه که با خوێنه ری- لێ جارس نه بێ و پێنووسـی وی بوێرێ خۆی له قه ره بدات و "سه ر ده می نوێ ده وڵه مه ند تر بکات "

کاك "ده وه نی" به رێز له د ه ست نیشان کردنی هه له کان وسەرنجه ورده کانت گه لێك سوپاس ده که ین ٠ هیوا دارین هه ر ئاوا به وردی سەرنج بدەیه نووسراوه کان و بۆی بنووسـی و هاوکاری بکه ی٠ هومیدمان وایه که "سەردەمـی نوێ هەر ئاوا په سندی خوێنەران و روو ناکبیر ی ن و نیشتمانپه روه رانی نه ته وه که مان بێت ٠

برای به رێز کاك **"سەباح ئه حمه د" له ئه مریکاوه ده نووسێ "**

" برایانی ده سته ی نووسه رانـی **"سه ر ده مـی نوێ "** سلاو ورێزم بۆتان هیوای سەر که وتنتان بۆ داوا ده کەم بۆ خزمه تی گەلی کورد و کوردستانی خۆ- شه ویست ٠ برایانی خۆشه ویست هیوا دارم هاو به شی منیش له **"سەر ده می نوێ "** و نوسراوه کانی ترتانا په سند بکه ن٠ جێگای شاناریه و رۆژنا مه م بۆ بنێرن "٠

برای به رێز کاك سه باح له هاو کار- یتان فره سوپاس ده که ین٠ له مەو دواش به ئادریسی خۆت رۆژنامه تا ن بـۆ ده نێرین"٠

برای به رێز کاك " خۆشه وی ئیبرا هیم " نامه که ت و هه ڵبەست و بـۆ چوونت له سه ر **" سه ر ده مـی نوێ"** جێگای پاڵپێوه نان و خۆشی ده سته ی نووسه رانه٠ هیوا دارین له خوێندن دا سەر که وتوو بی ٠ له سەر داوای خۆت رۆژنامه ت بۆ ده نێرین ٠

دووبرای به رێز کاك " زەینه لعابد ین که یا " و کاك " میم ٠ پۆلات" داوایه ن کردوه رۆژنامه یان بۆ بنێرین له مەو دوا "سەر ده می نوێ" بـۆ ئەو دوو برایه ده نێردرێت ٠

پاشماوەی ل ٢ یادی شیـــخ ...

پێوەندی نێوان کوردستان وعیراق. لـــە ئەنجامی ئەوەدا شیخ دەستی کرد بەکارو باری دەولەتەکەی و دامەزراندنی لەشکری کوردستان بە بەشدار بوونی ئەو ئەفسە- رانەی کە لە لەشکری عوسمانلی رایان کرد بوو، ئالای کورد هەلکرا، پوولـــی کوردستان لێ درا و بلاو کرایەوە، سرودی نیشتمانی، روژنامەی کوردستان وروژی کوردستان دەرچوون کە زمانی حالی ئۆر- گانی ئەو روژانە بوو. (دوای تێکچوونـــی دەولەتەکەی جاری دووهەم، چاپخانە کـــە برایە ئەشکەوتی جاسە نە لە ناوچـــەی سورداش و لە سالی ١٩٢٣دا روژنامـــەی بانگی حەق یەکەم ژمارەی لە ١٩٢٣/٣/٥ دا دەرچوو، تەنهاسێ ژمارەی دەرچـــوو، دروشمی ئەو روژنامە یە بریتی بوو لە: **"ئاشکێ بە توپ و بومبا ، سە ر فرازە بانگی حە ق")**.

باسی رووداو وبە سەر هات وئالوکور لە ماوەی حوکمداریکەی شیخ مەحمود ا باسیکی دوور ودرێژە و ئەو هویانـــەی کە بوونە هوی کزبوون و لاواز بوون ونە مانی پرە لە خە م وخە فە ت و کوێـــرە وە ری و لە نووسینێکی سەر پێدا ماوەی باسکردنی نیە. بویە تە نها دێینە سەر ئەو باسانەی کە پێوەندیان بە هەلوێستی بیگانەوە هە یە. لە سەرەتادا ئە لێین نە خشەو پیلانی نهێنی جیایە و شتـــی روالەتیش جیایە. ئەوەی کە سوێند خور ەکان بـلاویان ئەکردەوە دەر بارەی رزگار کردنی ئەو میللەتانەی لە ژێر کەلەمەی عوسمانلی دابوون شتێکی سەر زاری و - درو بوو، راستیەکەی ئەو پەیما نـــە نهێنیە بوو کە لە ژێرەوە لە ٩١ ٦/٣/٩ دا بە ناوی پەیمانی(سایکس پیکو) لـــە نێوان بەریتانیا وفەرانسەدا مور کرابو. لە دواییدا روسەکانیش قبولیان کردبوو بە پێی ئەو پەیمانە هەموو کوردستانـــی داگیر کراوی ئەوروی تورکیابو روســـی قەیسەری تەرخان کرا بوو، بــــە لام ئینگلیزەکان زور لە مێژ بوو چاویان بری بوە چالە نەوتیە کانی کوردستان، لـــە بەر ئە وە هەروا بە ئاسانی دەستی لـــێ هەلنە دەگرت، بویە هەولیدا کە یشتنی بەو مە بە ستە لە رێی فەرەنسیەکانە وە جێ بە جێ بکات.

لە دوای شورشی ئوکتوبر و دوور کەو تنەوەی روس لەو بەشەی کە بوی دانرابو (لە راستیدا روسەکان دوای سەرکەوتنـــی شورش ئەوان بوون کە دەستی ئەو پەیما- نەی سایکس پیکویان خستە روو بلاویـــان کردەوە) ئیتر بە دوور خستنەوەی رووس ئینگلیزەکان ترسی ئەوەیان نە ما کـــە ئەبن بە هاو سنووری روسەکان. بەلکـــە نهێنیە کان روونیان کردوتەوە کەمیەکێك لەو شتانەی کە ئینگلیزی ناچار کرد بوو کە کوردستان پێك بێت، ئەوە بوو کـــە ببێتە پەردەیەك لە نێوان ئەو و روس دا. (ئەگەر کوردستانی تورکیا بدرایە بـــە روس). کوردستان بەو ئالوو گورە تازەیە زور لە جاران پتر بایەخی پەیدا کرد لای ئینگلیزەکان. سەوداو ماملە وفێل و تە لەکە و جامبازی ئینگلیز لە کوتەوە بـە ناو بانگ بوو. توانی لە ماوەیەکی کـەم دا فەرەنسیەکان بەوە قایل بکات کە واز لە ویلایەتی موصل بهێنێ و بە چە نـــد فرە بەشێکی نەوتی عیراق دەکوتی کردن.

ئەو کاتەی کە شیخ لە هندستان بـــوو تورکەکان خەریکی هەرای نێو خویان بون کورد و تورك و ئەرمەن وئاسوری هـــە ر یە کەیان بە جورێك لێی راست ببونەوە. هێرشی یونانیەکان مە ترسیەکی زوری - خستبوە سەر دلی تورکە کەمالیە کان.

بەلام کە دوای هاتنەوەی شیخ بو کـــورد ستان و دامە زراندنی دەولـــە تـــە کـــە ی ئینگلیزەکان توانیان لە کەمالیە کان نزیك ببنەوە و باریکی پر لە دلنیاییان بـــو فیصل ساز کرد کە مەترسی هە رەشـــە ی داگیر کردنی ویلایەتی موصل لە لایـەن تورکەکانەوە نە مێنێت و ئینگلیزە کان توانیان دوستایەتی نێوان روس و تورکـە کان لێك بپچرێنن و بەرامبەر بەوە ئەوا نیش بە لێنیان دا بە تورکە کان کە دەس بەرداری پێك هێنانی ئەو حکومەتە سەر- بە خویە بن کە تورکەکان نەیان ئەویست لە کوردستانی خواروو سەر بکرێت.

بەو پێیە پەیمانی (سیفر)کـــە لـــە مادەکانی ٦٢ ، ٦٣ ٦٤ دا باسی مافـــی کوردی تیا دەس نیشان کرا بوو پشت گوێ خراو پەیمانی (لوزان) هاتە کایەوە کـــە گوێ خوی لە مافەکانی کورد کەڕ کردبو.

بەو جورە جاریکی تریش ریسە کەی کورد بو وە بە خوری و ئینگلیزە کان کە وتنە وێزەی شیخ مەحمود وپەلپ و بیانو گرتن. شیخ هەولیدا پال پشتێك بوکورد بدوزێتەوە، بو ئەم مەبەستە نوێنـــە ری خوی بە نامەوە نارد بو لای قنسولی روس لە تەورێز کە بە ناوی شیخەوە لەو نامە یەدا داوا لە (لینین) کرا یارمەتی کورد بدات. (ئەو نامە یەی شیخ لە سالی ١٩٢٣ دا لە روژنامەی پراڤدا دا بلاو کـــراوە تـــە وە.

ئینگلیزەکان لە پێشدا هەولیانداکە شیخ مەحمود وەکوو هەرزە بەکرێ گیراو و دەست و پێوە ندیکی خویان بیهێلنە وە. شیخیش ئاواتی پێك هێنانی کورد- ستانیکی ئازاد وسەر بە ست بوو. لـــە شیعریکدا بە ئاشکرا بێزاری خوی بەرا مبەر بەو تە قەلایەی ئینگلیز دەربریوە

نامـە وێ ژینی ئە سارەت، بە سەمـــە
عـومری کـو مرە هـی
نایکە مـە سە ر خوم بە د ە ستـــی
مو ند ە عـی تاجـی شـە هـی
قـە ت بە ئە مری دوژمنا نم نامەوێ
فـە رما ند ە هـی

بەو پێ یە کە نەخشەی بو کێشرا بوو سوپای بەریتانیا و عیراق بە پالپشتـــی هێزی ئاسمانی ئینگلیز سالی ٤ ١٩٢ پە لامار× شاری سلیمانیان دا و بوردمانیان کرد. (جواهر لعل نهرو لە یادداشتەکانیا باسی ئەو بوردومانەی کردوە). بوئـەوە کە سلیمانی لە بوردمان رزگار بکـــات شیخ مەحمود ناو شاری بە جێ هێشت و پەنای بردە بەر چیاکانی کوردستان کـە دوستی هە میشەیی و تاقە پالپشتـــی راستە قینەی بێ منە تی کوردن. شیخ توانی بە خوی و هێزە کانی و پالپشتـــی هەندێ لە دوستە کانی وەك (مەحمودخانی دز لی و کەریم بەگی فەتاح بە گی هە مەوەند و کورەکانی) ماوەیەکی دوور و درێژ دژی هێزی ئینگلیز و عیراق بجە نگێ.

راپورتە نهێنیە کانی ئینگلیز بـــە دوور ودرێژی باسی ئەو شەرانەی تومار کردوە کە گەرمترین و بە ناو بانگترین شەر شەری (ئاو باریك) بوە کـــە شیـــخ مەحمود لە دوای شورشی شە شی ایلولی سالی ١٩٣٠ی بەر دەرگای سەرای سلیما- نی لە شاخی پیرانەوە رووی کردە ئاوباریك و ئەو شەرە قارەمانانە یەی کرد.

بەلام بە داخە وە ،وردە وردە هێزەکا نـــی هەتا ئەهات روو لە کزی بوو، کـــە م دەرامەتی ونە بوونی چەك و جبە خانـــە وای لێ کرد کول بدا و لە ئەنجامدا بـە وە رازی بوو کە لە کوردستان دوور بخر- ێتە وە و بە دوور خراوە یـی لە گەرەکی اعظمیەی شاری بەغدا بە زور نیشتە جێ کرا هەتا شەری رەشیدعالی گیلانی ١٩٤١ ئەوسا بەغدای بە جێ هێشت هاتەوە گو- ندی (سیتەك) لەشار بازێر. لە دواییـــدا لە گوندی (داریکەلی) بو یەکجاری نشتە جێ بوو. تاسالی ١٩٥٦ نەخوشکـــەوت ونێررا بو بەغدا و لە ١٩٥٦/١٠/٩دا کوچی دوایی کرد وتەرمەکەیان هیناوە بـو سلیمانی. خە لکی سلیمانی و دەورو پشتی بە گەورە و پچووکە وە چوون بـــە پیریە وە، ئەو کاتە شیخ لەتیف لە زیند ا نـــی سلیمانیدا بوو ویستی بەشداری پر- سەی باوکی بکا، بەلام میری رێگەی نەدا و لە ئەنجام دا بوو بە خو پیشاندانێکـــی گەورە دژی حکومەت و دەس رێژی گوللـــە رووی کردە ئەو خە لکە ولەشی سارد وسڕ بووە کەی شیخ مە حمود بە مردووییش هە وازیان لێ نە هێنا و ئەویش گوللەیە کـــی سەر کە وت. بـەو جورە گیانی پاك وپیرو زی شورە سواریکی کورد وئازا وشورشگیر یکی مەردی دلسوزی کورد بە نائومێـــدی سەری نایە وە.

هەزار سـلاو لە گیانی پاك و پیـروزی شیخ مـە حمودی نــە مـر.

پاشماوەی ل ٤ بیرە وە ری قارەمانی ..

لە مە ر تێکچوونی حکومەتی شیـــخ مە حمود **ها ملتون** لە کتێبی خوی دا بە ناوی رێگایەك بە کوردستان دا، لە زما- نی **کاپیتان کلارك** حاکمی سیاسی ئینگلز لە سلیمانی دە گێرێتە وە کە **کلارك** گو- توویەتی " شیخ مەحمود قەولی لێ وەر- گیرا کە لە دژی حکومە تی ئینگلیز شورش نە کات و قەولە کەی بە جێ گە یانـد. بە لام کە لە سالی ٤ ١٩٢دا ئینگلیزداوای لێ کرد کە بێتە ژێر دەسەلاتی عیراقە- وە زور بە توندی رە خنە ی گرت، سەرە- تای جولانە وە لە سلیمانی دیاری دا. هێزی هە وایی ئینگلیز بو بومبارانـــی سلیمانی کە وتە کار. قشونی عیراقیش نە رمانی درایە ئە و ناوچە کوردیە بگرێ شیخ مەحمود کشاوە بو سنووری ئێران، سالی **١٩٣٠ کە هە لبژاردنی** نوێنە ران لە سلیمانی فێلی تێدا کرا و هە قـــی خە لکی سلیمانی لە مـە ر هە لبژاردن حاشای لێ کرا، بو جاری سێهە م ئالای شورشی هە لکردە وە. شورشە کەی دوو- سال درێژەی کێشا. ئە محارە قشونی حکو مە تی جنوبی شورشە کەی لە ناو نە برد بە لکو هێزی هە وایی ئینگلیز شکاندی. شیخ گیرا و درایە دەست حکومە تـــی عیراق. ".

شیخ مە حمود تادوا هەناسەی لە دژی ئیمپریالیزم ونوکە رە کانی خە باتی کرد دوای تە مە نێکی درێژی پڕ لە پیاوە تی و سەر بەرزی و نیشتمانیە روە ری، ١٠ی مانگی ئوکتوبری ١٩٥٦ ژیانی قارەمانانەی و پیاوانەی دوایی پێ هات و کوردستانی بە روڵە بە شەرە فە کانی کورد ئەسپا رد. نوکەرەکانی ئیستعماری ئینگلیز دوای- مەرگیش وازیان لە شیخ مە حمود نەهێنا ،ئە لکی شاری سلیمانی بە ورد ودرشتەوە بو بە ری کردنی جە نازەی شیخ مە حمود کو بوونە وە، بو دواهە مین جار جەنازەی قارەمانی نە تە وەی کوردیان بە شە قامە- کانی ئەو شارە دا گێرا. گرمەی ئـــە و دروشمانە دە نگی دە داوە: **برووخـــێ رێژیمی پاشایەتی نوکەر، بژی کـورد و کوردستان، شێخی نە مر نە مردوە، کورد زیندوە** " هێزە چە کدارەکانی حکو مە تی نوری سە عید دەسرێژیان لە خـــو پێشاندە رە کان کرد، جاریکی دیکـــە ش خاکی سلیمانی بە خوێنی گەل سوور بوو جە نازەی شیخ مە حمودیش بە گوللـــەی نوکەرانی ئینگلیز دابێژرا.

شیخ مە حمود دەسالە بو هە میشە لە باوەشی دایکی نیشتماندا ئارامی گرتوە و روحـــی شادە کە ئێستا دە بینێ کە لـی کورد بە سەروکایەتی قارەمانی نە بـــەز مستە فا بارزانی بە چە شنێکی تازە و رێك و پێکتر بە رێگەی پڕ لە شانازی ئەو دا دەروات .

پاشماوەی ل ٣ یادی مه ردان

خه باتی چه کداری دا ئەم رۆژنا مه و گۆڤارانه دەر چووینه :

" **رۆژی کوردستان -١٩٢٢، بانگی کوردستان ، بانگی حه ق ، ئومیدی ئیستقلال** ئەگەر بزانین که پلەی خوێنده واری له نێو کورد له سا لانی بیست دا ١/١٠ بوه ئەوه زۆربەی خوێندەران و رووناکبیرانی کورد له دەوری **شیخ مه حمود** کۆ بووینه وه و خه باتیان کردوه له پێناو سه ر به خۆیي کوردستان و چه سپاندنی دەسەلاتی کورد.

– شیخ مەحمود به پێچه وانه ی سه ر کرده کانی پێشووی کوردو ئێستاش دۆست و دوژمنی کوردی باش ناسیوه. بڕوای به به لێنی دوژمن نەکردوەو ئاماده نه بوه له سەر مافی کورد و بستێ خاکی کوردستان مساوه مه بکات.

- شیخ مه حمود بروای ته واوی بوه به سه ر به خۆیي کوردستان ودامه زراندنی دەولەتی سەر به خۆ ته نیا دروشم نه بوه لای ئه و، به لکووهه موو شێوەی خه باتیله خزمه تی ئەو ئامانجه دابوه جا به وتوو وێژ ، یان شه ری چه کداری، شیخ مه حمود به خه باتی توند و تیژ ئینگلیز و رێژیمی عیراقی نا چار کردوو دان به حوکمداریه تی دابنێن له به یانێکی دوو قۆلی به ریتانیا و حکومه تی عیراق دا.

– شیخ مه حمودی مه زن یه کەم سەر کردەی کورد بوه له مێژووی کوردستاندا به رەسمی خۆی به مه لیکی کوردستان ناو ناوه و حوکمداری کوردستانی راگه یەندوه . هه ولی داوه ده سه لاتی کورد به سەر هه موو خاکی کوردستان دا زال بێت.پێوه ندی گرتوه به ناو دارانی به شه کانی تری کوردستان، به تایبه تی سمکۆی شکاك به مه به ستی یه کخستنی هێز و توانای هه موو لایەك بۆ ئازادی کوردستان، له هه مان کاتیشدا پێوەندی کردوه به رووسیای سوڤیتی بۆ هاو کاری و کۆمه ك. نامه مێژووییه کەی بۆ لینین له ١٩٢٣/١/٢٠ ئەو راستیه مان بۆ ده سه لمێنی که شیخی نه مر ئاسۆی بیری فرەوان بوه و باش له ناکوکی نێو ده وله تان گه یشتوه و رۆلی خه باتی رووسیای سوڤیتی له بزوتنه وەی ئازادی خوازی گه لاندا نرخاندوه.

– له کاتی په لاماری هێزی عاسمانی ئینگلیز وله شکری عیراق بۆ سه ر کوردستان و سلیمانی ، شیخ مه حمود ئاش به تالی لێ نه کردوه، به لکوو دارو ده سته و دەزگای حکومه تی کوێزاوه تەوه چیاکانی کوردستان و به رەنگاری دوژمن بوه و ده ستی نه داوه . له هه مان کاتیشدا رۆژنامه ی **"دەنگی حه ق"**ی بلاو کردۆتەوه وەك ئورگانی دەولەتی کوردستان. به مه ش شیخ مه حمرد ویستوویه تی به خه لك رابگه یه نێ که حکومه تی کورد ماوه و خه باتیشی به ر ده وامه.

ئەو خالانەی سه رەوه ، لێ هاتوویی سیاسی وسه رکردایه تی سوپایي و هەلوێستی مه ردانەی شێخی نه مرمان بۆ ده سه لمێنێ شیخ مه حمود نه ك هه ر به زیندویي خەو وئاسایشی له دوژمن حه رام کردوه، به لکوو به مردوویيش دوژمن لێي ترساوه وه ته رمه کەی وه بەر گولله داوه .

سی سال له مه و بەر شیخ مەحمودی نه مر مالاوایي له گەل و نیشتمان کرد له سەره مه رگدا بەو ئاواته وه رۆی:

"قطل و دال لاشه یان بخواردایه، به لام شتیکی بۆ کورد کرد بایه "

هه زار سلاو له یادی، له گیانی پاکی شیخ مه حمودی نه مر.

له ئەده بی بیگا نه

سالێك له مه و به ر (١٨ی ئوکتوبری ١٩٨٥) " **مالسلا بینجامین مالویز** "شاعیری شورشگیری رەش ، ئەندامی سەرکردایەتی **کونگرەی نیشتمانی ئەفریقای خوارروو** "له لایەن رێژیمی ره گه ز په رستی ئەم ولاته وه تیره باران کرا.

دواهه مین شیعری بینجامین ک، لە راستی دا پێشوازی له مه رگه، ورەی به رزی ئەم شاعیره و ئیرادەی پۆلایینی خه لکی ئه فریقای خوارو و نوێنەره سیاسیه پالەوانەکانیان بۆ کوتایي پێ هێنان به ته مه نی چه په لی رێژیمی رەگەز پەرستی ئه فریقای خوارروو دەر دەخات.

ئێمه بۆ رێز گرتن له یادی ئەوشورشوانه وه رگێراوەی شیعره کەی بلاو دەکەینه وه . :

" سەر فرازم به وەی که هه م
لـه وه ی کـه وام
سەر فرازم به وەی کـردم
له وەی وام کـرد
گزه بای بـه سووك زانین
ره شه بای به چۆك دانان ره هێله ی
خوێنمـی له شوێنه
سەر فرازم ، ژین به خت ئه کەم
ژینم ، ژینه تاك و ته نیا کـه م".

هاو نیشتمانانـی بـه ریز
ئابـوو نـه ی رۆ ژنا مـه ویارمـه تـی خـۆ تان بـه م ئادریسـه بنـێرن . ناو ونیشانـی ئێمـه ئاوایـه :
SER DEMI NVE
P .BOX 7066 SPANGA 7
163 07 STOCKHOLM
SWEDEN. POSTGIRO
420 4506 - 2

پاشماوەی ل ٥ گۆشەی ئه دەب

ئه شکنجه را بۆ هۆدەی ته نیای خۆیان هێنا بۆوه. هه موو شێوه کانی ئەشکنجه یان لێ تاقی کرد بۆوه و هه موو ئه ندامی له شی پر بوو له برینی لێدان. ته نیا ئێسك و پێست وده ریایەك هیوا به دوا رۆژی کوردستان و ئیمان به خۆ وبه شۆرشی پێوه مابوو. ئه گه ر خوێن خۆرانی کۆماری ئیسلامی ئیران توانی بوویان دیمه نی تێك بشکێنن وله ژێر ئه شکنجه دا قه لافه تی پیاوانه ی بچه مێننه وه، هه ر گیز نه یانتوانی ئه ره فی کوردایه تی و وره و ئیمان وخۆراگری شۆرشگیرانەی تێك بشکێنن.

چاوم له کاوه بری و له دیمه نی ده فیکرێم چاوەکانی وەك دوو گلۆپ داگیرسا بوون، هیوایان لێ ده باری.برەی له سەر لێوان بوو. شاد و به کد یفتر له جاران ده هاته بەر چاو. له کاتێکا ئێمه سه یری قه لافه تی وەك نه مامی ئه ومان ده کرد، به پێکه نینه وه رووی تێ کردین و گوتی"

" هاورێیانم. ئه وه دوا جار ده بێ‌که یه کتر ببینین. من به تاوانی به جێ‌که یاندنی ئه رکی ئینسانی و نیشتمانیم له بێدادگای ئیسلام دابه مەرگ مەحکومکراوم هاتم مالاوایيتان لێ بکه م. هاتم لـه دوا کاتی ژیانم دا چاوم پێتان بکه وی.من له کرده وەی خۆم په ژیوان نیم و بروام به سەر که وتن هه یه. لام وایه ئه رکی هەموو لاوێکی کوردستانه که به رێگایه کی راست و بیر وباوه رێکی پێشکه وتوو خوازانه بۆ رزگاری خه بات بکا. له ئاست دایکی نیشتمان خۆم به تاوانبار ده زانم که نەمتوانی ماوەیەکی زۆر وەك پێویسته خزمه تی بکه م. به ختیارم که له رێي که لدا ئه مشەو سینگی پڕ له هیوا و هومێدهیواندارەتی گوللەی ناحەزانی کوردستان دەکات. دلی خاوێنم که بۆ کوردستان و بۆ وه دی هێنانی مافی زه حمه تکێشان لێ دەدا ، ئەمشەو به یەکجاری بۆ هه میشه له لێدان ده کەوی. به ختیارم که به هۆی بروا و دلسۆزی بۆ گەل و نیشتمان ، وه به هۆی دژایەتی له گەل دوژمنانی ئازادی خوێنم تیکەل به روباری خوێنی هه زاران شه هیدی کوردستان ده بێ.

هاو رێیانم به پەرۆش مه بن و خه مێ مه خۆن. ئێوه من نابیننه وه باش مەرگم گیانم هه میشه له سەر کوردستانی ره نگین،له سەر سه نگەری هه موو پێش مه رگه یه ك، له نێو مالی هه موو زه حمه تکێشێك، له جێگای ئیعدامی هه ر لاوێکی کورد ئه گه رێ و چاوه روانی رۆژی ئازادیه.دوا قسەم بۆشۆرش ئه وه یه: تکاتان لێ دەکەم گەل فرۆشان پاك که نەوه.سه یری‌گونده چۆل کراوەکان و سووتێنراوه کانی کوردستانی گه ڕمێن بکه ن،کانیاوه کوێر کراوه کان،رەز و با غاته سووتێنراوه کان،مالە ئاوارەکان و منداله بێ که سه کان بێننه به ر چاو ئاش به تاله کەی ٧٥ بێننه وه یاد، هەموویان هاوار دەکەن، ده گرین، داوادەکەن ئامان وریا بن‌له بازاری کڕین و فرۆشتنی گه لاندا نه تان فرۆشن. جارێکی تر برایه تی‌دوژمنانی ئێمه له سه ر له ناوچوونی ئێوه پێك نه یەته وه .پشتی خۆتان به دۆستان ببه ستن وبه هیوای دوژمنان تێ مه که ون. دۆست و دوژمنی خۆتا ن بناسن. دوا قسەم بۆ پێشمه رگه ئەوه یه وریا بن، دوژمن بۆ له ناو چوونی ئێوه سه دان پیلان ئه گێرێ، چەك دامه نێن و پاکانه بۆ ئەو رێژیمانه مه کەن، سه نگەر چۆل مه کەن، ئێوه رێبواری رێگای شه هیدانن، ئامانجی شه هیدان له بیر مه کەن.

دوا وەلامم بۆ دایکم ئه وه یه: به دایکم بلێن با بۆ من نەگری. هه زاران دایکی تر له و کوردستانه خۆشه ویستیان له دەست داوه. به دایکم بلێن بۆ من نه گری. ئه و دایکی شه هیده،دایکی شه هید بۆ رۆله ی شین ناگێرێ.

دلخۆشیم هەر ئه وه یه که ئاماده نه بووم جه رگی دایکانی تر هەلقرچێنم. مالاوایيتان لێ ده که م خۆشه ویسته کانم.

ئەوانەی گوت و رۆیشت. دەرگا داخرایه وه .بردیانه حه وشی زیندان.قسەکانی کاری کرده سەرمان. نه ماندەزانی چکەین. له غیرەت و بروای کاوه سەرمان سور مابوو .پێم خۆش بوو هاوار بکەم، هاواره کەم له دنیا دەنگ داته وه، گوێچکه ی فه له ك کەر بکا ، کاخی زۆرداری بلەرزێنێ، کۆمه له له خه و ر اچوەکانی دیفاع له مافی مرۆڤ و رێکخراوی نێونەتەوەکان و خاچی سوور و...وه خه بەر بێنێ که بپرسن به کام تاوان، به گوێرەی کا م یاسا مرۆڤ به تاوانی ئازادی خوازی و بیری پێشکه وتوانه دەبێ ئیعدام بکرێ بۆ؟. لەم ده مەدا له ناکاو دەنگی تەقه هه ستاو سینگی پر له خۆشه ویستیکاوه یان پێکا. له پەر نه هرەتەی شێرانـەی کاوه هاورێ له گەل ته قه به رز بۆوه وه هاواری کرد : بژی کوردستان، بمرێ زۆر داری و کۆنه پەرستی ، بمرن دوژمنانی ئازادی. هاواری کاوه له بێده نگی شەوه زەنگدا بەرز تر له دەنگی ته قه له شاردا دەنگی داوه. دەنگی تفەنگی داگیرکه ران نه یتوانی ئەم هاواره کپ بکات. بۆ سبه ینێ هه موو کڕ و مات، دارەکانی حه وشی زیندان له ئاست وەرەی به رزی کاوه سه ری ته عزیمیان دانواند بوو. دار و دیواری زیندان بۆ رێز له گیانی پاکی ئەم دلسۆزه بێ دەنگ بوون.بالندەکان شینیان ده گێرا وپەردەی ماته م وبه زاره به سەر زیندان دا کشا بوو. تەنانەت به کرێ گیراوانیش له بەر هه یبه تی ئه م شێره کوره سەریان سور مابوو ، وەك رۆژان له جم و جۆل دا نه بوون.

DER YASINA KURDISTAN

Roja 2y sêptimberê sala 1979 , di mêjoya xebata gelê kurd de li kurdistana Iranê , bi rojeka reş tête hejmartin. Gundê (Qarnê) li devera Sindos, li nav kurdan de bi Dêr Yasina kurdistan nav û dengên wî yên hatîne gêran . piştî ku li roja 28 î gilavêjê her wê salê , Îmam Xumeynî dijî miletê kurdê muslman fetwa xezayê day û li ber germî û serhişkî û te'sîra ayînî û berdewambûna kevniperistyê, wî pasdar , cendirme , û leşkerê xwe berda kurdistanê.

Bajarên Pawe, Mrîwan û Seqiz wêrankirin , bi sedan kesên bêçek û bêtawan kuştin, bi hezaran xêzan ji tirsên bombebaran kirinê û kuştinê ketne çol û çiya, aware û mişext û derbeder bûn. Xelxalîyê xûnmêj û kujekbû yê ku ji layê Xomeynîyê cellad ve bûye " hakimêşir'î" jibo kuştina azadîxwazên kurd û di çend rojeka de, li bajarên Sine, Pawe, Merîwan, Seqiz û Mehabad bi dehan kes bêy mehkeme , belge û pirsyar gullebarankirin.

Bergirtina qaremanên xelkê kurdistanê yên dilsotî û pir bi kîn, dujminatya Xomeynîyê dilreş pitir dijwarkir û wî ferman da ku gişt kurdistan bête wêrankirin û bikevîte ber şerê aborî û birsîbûnê.

Vê carê ne bitinê pêşmergên çekdar diketine ber wêrankirina dagirkeran; balefirvanên komarî îslamî , belku gelê kurd bigiştî; pîr,law ,jin , zaro ,çak û xirab hemî pêkve ketine ber hêrîşê û kuştinê .

Roja 2y sêptimberê 1979, destekek Pasdar, Cendirme û Caşên devera Sindos gundê "Qarnê" wêrankir , ketne nav xelkê bêçek û bêberevanî, 46 kes jê şehîdkirin, melayê gundî yê ku"Qur'an" birye berê serê wî jêkirin . Heke Dêr Yasîn sala 1948 li Felistînê ji layê Sehyonya ve hatbîte wêrankirin û xelkê wî bitebayî hatbine kustin , gundê " Qarnê " jî kete ber hêrîşa " leşkerê îslamî yê Xumeynî " û xelkê wî gişt hatin kuştin,

Diyare fetwa " îmamê umetê " ji bo xeza û kuştina kurdan , divîya "leşkerê îslamî " bi temamî bicih înaba . Vêca Pasdarê "îslamê " bi birandina xelkê " Qarne " waz neîna belku kuştina bitebayî û giştiya xelkê kurdistanê ya bo xwe kirye bername û sîyaset û kiryarek rojane û bi dehan Dêr yasîn li kurdistanê dubare kirine .

Kuştina bitebayî û giştî ya zehmetkêşên gundê Îndrqaş , Sokend, Sofyan, Serokanî, Kulîc , Qelatan, Korexane, Saroqmîş, Sewzî û Qerol, Qebakenî, Kerîze, Dîlan çerx, Payîn û îdamkirina komeleyî ya lawên Mehabadê , beşek bûn ji sîyaseta birandina gelê kurd ji layê rijîma komarî îslamî Îranî ve .

Nuhe eve heft sal di ser fetwa xeza Xumeynî dijî gelê kurd ra borîn . Ji wê rojê û heta îro kurdistan ya bûye welatekê dagirkirî , kêm bajar û gundên kurdistanê mayne neketîne ber bomban , wêran nekirîne û nehatîne sotin.

Gelê kurd bi serbor (tecrîbe) zanîye û bo derketîye, ku hidî rijîmên diktator û faşist li ser kurdistanê dizalbin, hidî kurdistan wek welatekê dagirkirî bimîne wê her kovandaryên wek Dêr Yasîn û " Qarne " bi serde ên. bi tenê yeketî û xebat di kar gelê kurdê bindest ji van kovandary û malwêranya bi parêze .

XXXXXXXXXX

JI EDEBE BIYANI

Berî salekê (18y oktoberê) " Malila Bîncamîn Maluyz" şa'rê şoreşgêrê reş, endamê serokatya kongirê nîştimanî yê efrîqa jêrî ,ji layê rijîma nifşperista efrîqa jêrî hatibû gullebarankirin.

Helbesta Bîncamîn î ya dûmahyê ya ku têde azayî û zîrekya xelkê efrîqa jêrî jibo bi dûmahî înana jîyê çepelê rijîma nejadperist efrîqa jêrî di dete ber çav .

Em bo rêzgirtina bîrhatina vî şoresvanî vê helbesta wî ya wergêray belav dikeyn:

" Serferazim be wey ke hem ..
le wey ke wam,
serferazim be wey kirdim..
le wey wamkird.
Gijebay besûk zanîn..
reşebay beçok danan rehêley
xwênmî le şiwêne.
Serferazim, jîn bext ekem..
jînim, jîne tak û tenyakem".

****

Ji bo ku Silêmanî ji bombekirinê xelas bibe, Şêx Mahmûdî bajar berda û xwe da çiyayên Kurdistanê. Şêx Mehmûd bi heza xwe ve û alîkariya henek dostên xwe mîna Mehmûd Xanê Dizlî û Kerîm Begê Fetah begê hemawend û kurên wî, demeke dirêj dijî leşkerê Îngilîzî û Îraqê şer kirin.
Reportên nihênî yên îngilîzan bi dirêjî behsa wan şerên germ dike û şerê herî dijwar, şerê Awbarîkê bû, li paş serhildana şeşî îlona 1930-an li ber deriyê serayê, Şêx Mehmûd ji çiyayê Pîran hate Awbarîk û li wir şerkir. Lê mixabin, hêdî hêdî, hêza şêx Mehmûdî lawaz bû û çekê wan nema û dexî û dan jê hate birîn, ev bûn sedem ku Şêx Mehmûd teslîm bibe û îngilîzan ew ji Kurdisanê dûr xist û li taxa Ezemiye li Bexda hate deste serkirin heta şerê Reşîd Alî Geylanî li sala 1941, hîngê Şêx Mehmûd ji Bexda hat û li dundê Sîtek li Şarbajêr cîwar bû. Paşî li gundê Darîkelî bi yekcarî niştecî bû. Li sala 1956-an nexweş keft û hinartine Bexda û li 9/10/1956-an heqya xwe kir û termê wî anîn Silêmaniyê.
Xelkê Silêmaniyê û dewrû berên wê bi mezin û biçûk ve ahtin berahiya termê Şêx Mehmûdî, hîngê kurê wî Şêx Letîf di zîndanê de bû û xwest beşdarî taziya bavê xwe bibe, lê hukmetê rê neda û li encam meşeka mezin dijî hukmetê derket û hukmetê meş gulebaran kir û termê pîrozê Şêx Mehmûdî bi ber guleyekê ket. Bi vî awavî giyanê pak û pîroz ê şaswerekê azad û şoreşger bi bêhêvî barkir. Hizar silav li giyanê pak û pîroz ê Şêx MEHMÛDÊ nemir bin.

ji rûpel 1

ŞES SALIYA DESTHELATA

helata faşîsta eskerî bi ser Tirkiyê de girt. Li gor nivîsîna rojnamevanê tirk Mihemet Elî Bîrant, yek ji hoyên serekî yên înqilaba eskerî li Tirkiyê mesela gelê kurd bû û her li piştî înqilabê li 15 herêmên Kurdistanê eskerî hukum girte destê xwe. Leşkerê tirk ji bo bêdengkirina hêzên demokratên kurd, hêrîş anî ser Kurdistanê. Di vê hêrîşê de hêza peya û top û belafiran beşdarî kir. Bi dehan gundên Kurdistanê bi darê zorê ji ser axa wan rakirin û birine heremên dûr yên tirkan. Bi sedan kes hatine kuştin û bi hezaran ketin zîndanan. Li seranserî Tirkiyê partî û rêxistinên siyasî û demokrasî qedexe kirin û hêzên demokrat ketin ber hêrîşan û zîndan pir bûn ji tekoşer û azadîxwazan.
Li gor enformasyona mafên mirovan li 12/9/1980 -roja înqîlabê- 81634 ketin zîndanan, 6353 kes bi îdamê hatin hukumkirin. Ji van 5550 kes ji tekoşerên tevgera çep rizgarîxwaza kurd bûn. Heta niha pêtir ji 440 kesan hukmê îdamê li ser derketiye. Lê di ser vê hemî hovîtiyê re, faşîzm nikariye xwestin û hêza şoreşger û demokratên tirk û kurd têk bide. Pêkhatina "Yekitiya Çep li Tirkiyê û Kurdistana Tirkiyê" ji şeş partiyên demokrat û şoreşger nîşana hişyariya hêzên pêşverû ye û domkirina tekoşîna wan e.
Di nivîsareka nûnerê "Yekitiya Çep li Tirkiyê û Kurdistana Tirkiyê" weha hatiye: li Tirkiyê hêsankirîn mafên mirovan nayên dîtin, tawan êşkence li dijî xelkê bû ye siyaseta dewletê. Şerekê bêdawî dijî gelê kurd dest pê kiriye, Tirkiya û Kurdistan ev şeş salin di şertên dîktatoriya faşîst de dijîn. Temamî partiyên siyasî yên berî înqilabê kar dikirin hatine qedexe kirin. Komîta aştiyê, mamosteyên pêşverû endamên yekitiyên demokrat bi hukmên giran ketine zîndanan. Sitem û zorî li ser gelê kurd gihaye dereceyek kesneditî. Piştî înqilaba 12-ê Îlonê 1980-î, ewên bi zimanê kurdî diaxifîn û xwe bi kurd didin naskirin bi cinayetkar tên hisabkirin û ceza digirin. Pir ji gundên li ser sinûrî bi darê zorê cûlkirine û xelkê wan veguhastine ciyên dûr.
Yekitiya Çep, ji pêwîstî hatiye damezrandin û nûnerên wan partiya ji bo azadî û demokrasiyê li welatê xwe tekoşînê dikin. Armanca Yekitiya Çep, herifandina rejîma dîktatora -faşîste û sazkirina hukmeteka deokrata-welatperêze.
Bê guman pêkhatina Yekitiya Çep gaveka pîroze ber bi vegerandina demokrasiyê û azadiyê li Tirkiyê.
Em hêvîdarin li Îran û Îraqê jî ji bo serkeftina tekoşînê û herifandina rejîmên dîktator û paşverû- yêkitî û hevkariyeka xurt pêkbê û li jêr sîbera tekoşîna şoreşger û yekitiya tekoşînê û siyaseteka rast û bêgirê, gelê tekoşerê kurd jî bigehe mafên xwe yên rewa û azad û serbest bijît.

Navnîşaneme eve :
SERDEMA NÛ Box . 7066
Spanga 7 , 16307 Sweden
Postgiro : 420 4506 - 2

Hindîstanê,hinek bûyer û helwêstên nû anîn meydanê. Elî Şefîqê Tirk(Ozdemîr),ew demek bû li devera Rewandizê piropagende dijî Ingilîzan dikir û bi derew soz dida ku kurd, bigêhin mafên xwe,eger Îngilîz ji wîlayeta Mûsil bên derkirin.Rosan jî peywendiyên xwe bi tirkên Kemalîst xurt kiribûn, şerê tirk û girêkan jî bi dawî hati bû û tirk bi serkeftibûn-ku bi rastî kurdan rolekî mezin di vê serkeftinê de hebû-.Lewra îngilîz neçar bûn hinek nerm bibin û Şêx Mehmûd ji Hindîstanê vegerandin û li Bexda Şêx Mehmûdî melikFeysel dît.Di wî demî de bû ku Şaîrê Kurd Şukrî Fezlî ev helbesta pêşkeşî Şêx Mehmûdî kir:

"Îş ke rûy êsta le hewraze serew jêr nekey Fîkrî wirdîş ewî,her be du'aw niwêjî nekey Gêre şwênê ke kay konî be bada le kinit çake her lê xurî,seyrî dem û kawêjî nekey".Bi vî awayî Şêx Mehmûd vegerya Silêmaniyê û li 10/10/1922-an hukmetek pêkanî bi serokatiya birayê xwe Şêx Qadirî û hukmeta Berîtanya û Îraqê jî qayil bûn bi mafên rewayên gelê kurd ku dewleteka kurdî pêkbê li wan deverên ku piraniya xelkê kurd in û wefdek şandin ji bo destnîşankirina peywendiyên Kurdistanê û Îraqê. Şêx Mehmûdî dest bi kar û barên dewletê kir û leşkerekê kurd dirust kir bi beşdariya efserên kurd yên ku ji leşkerê Osmanliya revîn, ala kurd bilind kir,perên Kurdistanê çêkirin û belav kirin.Sirûda niştîmanî,rojnama Kurdistan û Rojî Kurdistan derçûn,ku organên hukmetê bûn Li paş têkçûna dewleta cara duwem, çapxane birin şikefta Casene li devera Sordaş û li sala 1923-an.rojnama Bangî Heq.hejmara yekem,li 5-3-1923-an derçû,bitenê sê hejmar, derketin û dirûşmê wê jî ev bû"Naskê be top û bomba,Serfirazê Bangî Heq",anko bi top û bomba em naşikên,Bangê Heq serfiraz e.

Behskirina bûyer û biserhatiyên ser dema hukumeta Şêx Mahmûdî behsekê dûr û dirêje,ew sedemên bûne hoyê lawazbûn û nemana wê,behseke pir bi xem û perêşaniye û di nivîsarekamîna vê mirov nikare behs bike.Lewra em dê tenê behsa peywendî û helwêstê biyaniya bikin. Di destpêkê de, em dibêjin nexşe û pîlanên nihênî tiştek e û meselên ber bi çav tiştekê din e.Tiştê ku eniya sûndxwaran belav dikir ku hemî gelên li jêr hukmê Osmanliya dê rizgar bin,tiştekê derew bû,rastiya wê peymana, Saykis-Bîko a nihênî bû ku li 9.3. 1916 li navbera Berîtanya û Ferense hatibû îmzakirin.Di dawiyêde Rosan ev peyman qebûl kiribûn û li gor vê peymanê hemî Kurdistana îro li jêr destê tirkaye wê ji Rosan re ba. Lê Îngilîzan her ji zû çavên xwe biribûna bîrên petrolê li Kurdistanê ji ber vê yekê wan bi hêsanî Kurdistan ji destên xwe nedikir û lewra ji bo bi cî anîna vê daxwazê destên xwe dirêjî Fransiyan kirin.Li paş şoreşa Oktoberê, Rosan xwe ji vê peymanê kişand-bi rastî her Ros bûn ku ev peymana riswa kirin-êdî tirsa Îngilîza nema ku sinûrê wan û Rosan bi hevra be Belgên nihênî eşkere dikin ku sedema Îngilîza dixwest dewleta Kurdistan saz bibe,ew bû ku Kurdistan bibe perdeyek li navbera wan û Rosan Kurdistanê bi vê rewşa teze bihayekê mezintir peydakir li cem îngilîza.Fel û xap û cambaziya Ingilîzan her ji zu navdare.Ew karîn bi demeke kurt Ferense qeyil bike ku devji wîlayeta Mûsil berdin beramber hinek petrola Iraqê.

Li wî demî yê ku Şêx Mehmûd li Hindîstanê bû,tirk mîjûlê astengên xweyên hundirî bûn.Kurd,Ermenî û Asorî her yek ji wan bi awayekî hereket, dikir. Hêrîşa Grêkan tirseka mezin xistî bû dilê tirkên Kemalîst. Lê piştî ku Şêx Mehmûd vegeriya Kurdistanê û dewlet damezrandî,îngilîz karîn nizîkî kemalîsta bibin û melîk Feyselî piştrast bikin ku tirsa hêrîşa kemalîstan li ser wîlayeta Mûsil nemîne,her weha îngilîz karîn dostaniya tirk û rosan jî tekbide, beramber ku van soz da tirkan ku hukmeta Kurdistana başûr nehêlin ya ku tirk pir jê hers bibûn.

Ev bû ku peyman Sîver ya ku di benden, 62,63,64-an de behsa mafên gelê kurd dikirin,helweşînin û peymana Lozan ciyê wê girt,ev peymana mafên gelê kurd bi pişt guhên xwe ve havêtin.

Bi vî awayî rîsê kurda bû hirî ji îngilîzan re û berê tekoşîna kurda îngilîzan xwar. Şêx Mehmûdî xebat kir ku dostekî ji gelê kurd re bibîne û ji bo vê mabestê nameyek bi nûnerekê xwe re şande cem qunsilê Ros li Tewrêzê di nameyê de şêx daxwaz ji Lenînî dike ku alîkariya kurdan bike.(Ew name li sala 1923-an li rojnama Piravda hate weşandin).

Îngilîzan li destpêkê hewil dida ku Şêx Mehmûdî weke mirivekê xwe bi kar bîne, lê şêxî tenê hêviya Kurdistaneka azad û serbest di dilî de bû.Di helbestekê de Şêx Mahmûd bi eşkerayi bêzariya xwe beramber îngilîzan nîşan dide:

Namewê jînî esaret,besme omrî gumrehî/Nayke me ser xom be destî mudeî,tacî şehî/Qet be emrî dijminan im,namewê fermandehî.

Li gor wê pîlanê ya ku hatiye kêşan, leşkerê Berîtanya û Îraqê û bi piştgiriya hêza asmaniya îngilîz li sala 1924-an hêrîş kirin ser bajarê Silêmaniyê û bajar bombebaran kirin.(Jewahîr Lal Nehro di bîreweriyên xwe de behsa vê bombebaranê kiriye).

▶

alîakriya Osmanliya.Deng û basên wan roja wesa dida zanîn ku leşkerê Ros dixwaze bajarê Silêmaniyê dagîr bike, lewra piraniya xelkê Silêmaniyê karê xwe dikirin ku ji bajarî derkevin.Şêx Mahmûdî kar dikir ku peywendiyên xwe bi leşkerê Ros re dayne,ji bo ku eger ew çûna nava bajarê Silêmaniyê ziyane xelkê wê nekin,lê di wî demî de şoreşa Sosyalista Oktoberê li Rosya bi serkeft û leşkerê Ros vegerya welatê xwe î Îngilîzan jî li 7/5/1918-an bajarê Kerkûkê girtin.Osmanliya dagîrkirina Kerkûkê ji alî In gilîzan kirin sûcê Şêx Mehmûd ûdigotin kû wî alîkarî bi Arnold Wîlson-berpirsiyarê Ingîliza-re kiriye.Lê dagîrkirina Kerkûkê ji alî Ingilizan gelek wext negirt û tirkan dîsa li 24/5/1918 Kerkûkstan din û xistine jêr destê xwe û Şêx Mehmûd ji Silêmaniyê bi girtî şandine Kerkûkê, li wir dane dadgehê û biryar dan şêx Mahmûdî li sêdarê bidin (îdam bikin).Lê Elî Îhsan paşa,serleşkerê Osmanliya dixwast sûd (qezenc)ji desthelata şêx Mehmûd bibîne, lewra şêx Mehmûd efû kir,çek û pere jî danê û şandine Silêmaniye ji bo ku wê heremê ji Ingilîzan biparêze.

Lê mana Tirkan jî li Kerkûkê pir wext ne girt û li gor rêkeftina Modirîs ya li 30/10/1918-an hatiye îmzakirin, Kerkûk ji Îngilîzan re ma. Pêş şerê yekem ê cîhanê û di dema şerî jî de,Ingilîzan her hêdî-hêdî efser û şarazayên xwe dişandine Kurdistanê ji bo ku rewşa kurdan ji nêzîk bizanin û gera Rîç nimûneyek bû ji van hewildana.

Di dema şerî û di paş şerî jî da, bitaybetî ew Ingilizên ku ew demek bû li Hindîstanê bûn û hatibûne dest nîşankirin ji bo vê mebestê bi nihênî û eşkerayî dihatine Kurdistanê. Piştî ku Bexda hatiye dagîrkirin. Mîcerson hate devera xaneqîn û dewrûberên Kifrî û Kaptin Noelkû paşî bû Mîcer-hate cem Şêx Mehmûdî ku ew demek bû destê xwe danî bû ser herêma Silêmaniyê. Belgên nihenî eşkera dikin ku Mîcer Noelî dixwest ku dewleteka Kurdî pêkbîne û her di wan belgan de Noêlî pir bi germî daxwaz ji Berîtanya dikir ku dewleta Kurdistan pêkbîne.

Mamoste Refîq Hilmî di bîreweriyên xwe de dibêje:eger li gor daxwaza Noêl ba,gumana min hebû ku dewleta Kurdistana mezin dê ava bibe,lê mixabin,Noêl gelek li Kurdistanê nema û Îngilîzan ew şande devera Qafqas û di vegera xwe de,Şoreşgerên Cengelî ew dîl girtin.Li sala 1919-ê hukumeta Berîtanya biryar da ku Şêx Mehmûd bibe hukumdarê herêma Silêmaniyê.Helbet Îngilîzan ji bo berjewendiya (meslehet)xwe ev biryar da bû.Li wê demê ku bo wan eşkera bû ku Şêx Mehmûd bi vê desthelatdariya bê serûber razî nabe,jibilî vê jî lawaziya (zeîfî)tirkan û pirsgirêkên wan yên hundirî rê neda wan doza wîlayeta Mûsil bikin. Îngilîzan bada û Mûsil bi hemî Kurdistana başûr ve dane pal Mîzopotamya û Îraqeka ser bi Berîtanya dirûst kirin.Jibilî ciyê Kurdistanê, yê stratejî,bîrên petrolê jî bûn sedem ku Berîtanya her li wî demî biryar bide ku astenga pêşeroja Kurdistanê û Îraqê li ser wan bîrên petrolê wesan çareser bike ku her duwan bike yek û bixe jêr destê xwe. Ji bo vê mebestê jî Feysel ji Hîcazê anîn û hukmet û dezgeh li desthelata xwe diras kirin û Kurdistan dane pal Îraqê.Belgeyên nihenî û raportên wî serdemî jî xuya dikin, ku xelkê Kurdistanê ne bi hukmê Feysel û ne jî bi girêdana Kurdistanê bi Îraqê ve razîbûn.

Li sala 1919-ê hêzeka Îngilîzan bi serokatiya ceneral Fraizer heriş bire Bendî-Baziyan û li wir şereke dijwar li navbera wan û Şêx Mehmûdî çêbû,lê ji ber destkurtiya şêx Mehmûdî û nebûna çekî û xiyaneta hin de kurdan-weke Mişîrê Heme Sîmanê Hemawendî-Şêx Mehmûd û leşkerê xwe şikestin û şêx Mehmûd li Berdeqera manê bi destê serbazekî birîndar bû û bi dilî hat girtin û bi birînên wî ve hinartine Çemçemal û li wir dadgeha leşkerî biryara lisêdaredana wî da,paşî biryara dadgehê hate guherîn û şandine Hindîstanê.

Di dadgehê de,ji Şêx Mehmûdî pirsîn: te çima ev şere helkir û tu wekî çeteyekî li hember hêza me ya rizgarîxwaz derketî? Şêx Mehmûdî bersiva wan da û got: ez ne çeteme ne jî rêgirim, destê xwe bire di baxila xwe de ku Quraneke biçûk û benda "12"-an ji bendên serokê Emrîka Wîlson î der anî û gotî,ez li gor ve bende doza mafên neteweyiyên gelê kurd dikim û ez niha jî her dîsan li ser doza xwe me.Li wî demê , Şêx Mehmûd li Hindstanê bû,Ingilîzan Mîcerson kirin hakimê siyasî yê Silêmaniyê.Mîcerson bervajiyê Mîcer Noêl,mirovekî pozbilind û pir ji Şêx Mehmûdî û binemalan şêxan hers dibû.Herçend Mîcersonî zimanê kurdî baş dizan- û ji bo pêşdabirina zimanê kurdî texsîrî ne kir û di serdema wî de,zimanê kurdî bû zimanê resmî di xwendingeh û dezgehan û alfebeyeka kurdî çapkir û alîkariya nivsîkar û şaîrên kurd dikir ku afrandinên xwe bi zimanê kurdî binivîsînin û xelatek berhevkir ji bo her kesê baştirîn şîr yan nivîsîn binivîse,lê ya rastî ew karê wî her ji bo berjewendiya Îngilîzan bû û dixwest bi vî awayî xwe li ber xelkê şêrî bike,ta ku xelk bêtir ber bi wan biçin û li jêr emrê wan bin.

Dûrketina Şêx Mehmûdî û mana wî li

Xwedî :

Cemşîd Heyderî

Berpirsyar & Redaktor:

Kerîmî Hussamî

Serdema Nû

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

Sal 1 Hejmar 9 Oktober 1986 Bıha:6 Kronē Swedı

YADI ŞÊX MEHÛDI MEZIN

Şêx Mehmûd,li sala 1880,li bajarê Silêmaniyê ji dayik bû,ji binemala şêxên Berzincî ye.Nav û dengên vê binemalê,bi hoyê şêx Marifê Nodê û Kak Ehmedê şêx,li Kurdistanê belav bûne.Li paş ku mîrnişîna Baban têkşûyî û leşkerê Osmanliya bajarê Silêmaniyê dagir kirî,ev binamale bû cêgira desthelatdariya deverê û jibilî desthelatdariya ayînî (dînî), desthelatdariya siyasî jî kete destê wan û ev desthelatdariya wesa xurt bû ku Soltanên Osmanliya jî hurmet jêre digirt.

Yekem beşdar bûna vê binemalê di piştgiriya Osmanliya de,ew bû kuKak Ehmedê şêx hêzek ji mirîd derwêşên xwe pêkanî bi serokatiya kurê xwe şêx Seîdî û ev hêz çû alîkariya Osmanliya. Osmanliya jî şêx xelat kir û 5 gund jêre kirin diyarî,her weha coya Kak Ehmedî jî li Awbare û Bekreco ku ev bûn aboriya wan.Şêx Seîdê bavê Şêx Mehmûdî dostekê nizîkê Soltan Ebdilhemîd bû.Solatanî şêx dawet kir bû ku biçe Stenbolê. Li Mûsil desteka ser bi "Îtîhad û Tereqî" ku dijî Soltan Ebdilhemîdî û dostên wî bûn, pîlanek kêşa û li roja cejnê karîn şêx Seîdî û şêx Ehmedê kurê wî û çend kesên din bikujin. Şêx Mehmûd û şêx Qadirê birayê wî,li ciyekî din xwe parastin û ligel 120 kesan bi riya Hewlêrê xwe xelas kirin û çûne Silêmaniyê. Dema Îngilîza li destpêka şerê cîhanê yê yekem li roja 6/11/1914-an bajarê Faw li bajûrê Iraqê dagîr kirî û ber bi jor hatin,Waliyê Osmanlî bi navê xezayê (cîhad)daxwaz ji êrîşên Kurd û Ereb kir ku li hember Îngilîza rawestin.Kurdan li ser wê daxwazê leşkerek ji hezar çekdara pêkanî û bi serokatiya Şêx Mehmûd beşdarî şerê "Şuêbe"bûn.Lê Osmanlî xerab di vî şerî de şikestin û li dawiya meha nîsana sala 1915-an paşda vegerîn,piştî ku 2500 kuştî û birîndar jê ketin û 800 kes jî bi dilî hatin girtin.Piştî vê şikestina Osmanliya Şêx Mehmûd vegerya Silêmaniyê.Li sala 1917-an,dema leşkerê Rosya Qeyserî gihaye devera Wilyawa li Şarbajêr,şêx Mehmûd bi xwe hêzek leşkerî pêkanî û çû

ŞEŞ SALIYA DESTHELATA FAŞIST LI TIRKIYE

Di 12-ê meha îlona îsal,şeş sal bi serd inqîlaba generalên tirk derbas dibin.Berî sala 1980-î tekoşîna hêzên demokratên Tirkiyê kar dikir ku rê ji demokrasiya burcuwazî re vekin û bayê azadiyê,hewayê germ û pîsê çend salên Tirkiyê pak bike ji bo ku xelk bikare bi azadî bijît. Paşverû, bucuwaziyên kompradorên tirk û Împeryalîzma cîhanê,bi taybetî Emerîkî hevgirtî, xwediya dehan bas û bingehên eskerî û aborî ne dikarîn bibînin vaye li Tirkiyê demokrasî saz dibe,qelem, ziman,bir û baweriyên azad,partî û rêxistinên siyasî û demokrat tekoşînê dikin ji bo ku demokrasiya burcuwazî ciyê paşverûtî û diktatoriyê digire. Bi taybetî netewa me ,li paş çend salên çewsandin û serbirînê, dest bi damezrandina partî û rêxistinên kiri bû û giraniya xwe nîşan dida di meydana (qad)siyasî û civakî ya Tirkiyê de.

Ev baye bi dilê împeryalîzm û paşverûyên hundir nebû. Divê her çawan ba rê lê bigrin.Li destpêkê henek deste û gropên paşverû û terorîst saz kirin û dest bi şerê hêzên demokrat kirin.Di salekê de, bi sedan kes bi destê tawankarên (cîneyatkar) ser bi MIT û CİA hatin kuştin û tirs û betenahî li temamî Tirkiyê belav bû.Paşî bi heveta vegerandina tenahiyê generalên tirk bi şîret û alîkariya Waşîngton înqilab kirin û hukmê sosyaldemokratê Ecevît herifandin û dest

r.4

سەردەمی نوێ

لەلایەن دەستەی نووسەرانەوە دەر ئەچێ

خاوەنی ئیمتیاز

د. جەمشید حەیدەری

سەر نووسەر

کەریم حسامی

سالی یەکەم ژمارە ١٠ خەزەلوەر نوامبری ١٩٨٦ نرخی ٦ کرۆنی سوید یە

شۆرشی مەزنی

سوسیالیستی ئوکتوبر

مانگی نوامبری ئەم سال شەست و نۆ سالّ بەسەر شۆرشی مەزنی سوسیالیستی ئوکتوبردا رادە برێ. (٢٥ی ئوکتوبر) حەوتی نوامبری سالی ١٩١٧ لە مێژووی چەند هەزار سالەی مروڤایەتی دا دەنگێك دنیای لەرزاند. دەنگی تێك رووخانی دام ودەزگای حکوومەتی هەرە درندەی سەردەم وتێك وەر پێچانی بنەمالەی قەرالّەکانی رووسیا و پساندنی ئالقەی زنجیری سیستمی جیهانی ئیمپریالیستی.

مێژوی مرۆڤایەتی، لە پێشتریش دا گەلێك راپەرین و شۆرشی تومار کرد بوون. هەر یەکەش لەوانە بەگوێرەی هەل و مەرج و کات و سەردەم، کاریان کردۆتە سەر پێوەندیەکانی ئابووری و کۆمەلایەتی و لە مێژوو دا نەخشیان دیار بوە. بەلام تەواوی ئەو شۆرشانە تەنیا لە چوارچێوەی تەسکی گۆرینی دەسەلاتدا قەتیس ماونەوە و دەسەلاتیان لە چنگ تاقمێك دەر هێناوە و داویانە بە تاقمێکی دیکە لە کۆمەلدا. ئەو شۆرشانە هیچیان لە ژێرخانی کۆمەل دا گۆرانیان پێك نە هێناوە.

شۆرشی مەزنی سوسیالیستی ئوکتوبر، بەپێچەوانەی شۆرشەکانی پێش خۆی، نەك هەر تەنیا رێژیمی سەرەڕۆی پاشایەتی دەرەبەگی رووسیای رووخاند، بەلکوو سیستمی ئابووری ـ کۆمەلایەتی گۆری و لە جێگای سیستمی سەرمایەداری چەوسێنەر و کۆمەلی خاوەن چینی جیاواز، سیستمی سوسیالیستی بێ چەوسانەوە و کۆمەلی بێ چینی چەوسێنەر و چەوساوەی دامەزراند.

شۆرشی مەزنی ئوکتوبر، نەك هەر بۆگەلانی بندەست و بەشخوراوی رووسیا ئازادی و رزگاری و پێشکەوتنی ئابووری و کۆمەلایەتی بە دیاری هێنا، بەلکوو بۆ گشت نەتەوەکانی ژێردەست و چەوساوەی جیهان رێبازێکی نوێی لە خەبات و تێکوشان دا، داهێنا. شۆرشی ئوکتوبر بوو بە سەرەتای مێژووی ئازادی گەلانی بندەست و لە بەر یەك بلاو بوونی سیستمی چەپەلی ئیستعماری قەیرانی (ئەزمە) قوولّی سیستمی سەرمایەداری دەست پێکرا.

بۆ لاپەری ٢

لە ژێر پەردەی درۆدا

کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی ئێران بۆ داپۆشینی تاوان و جینایەتەکانیان لە ژورەوەی ولات، وە بۆ فریو دانی هێندی کۆڕو کۆمەلّی سیاسی لە دەرەوە دروشمی بە درۆی دژی ئیمپریالیستی یان کر دۆتە پەردەیەك بە روی خۆیانی دادەدەن و خۆی لە بن دا دەشارنەوە.

مەسەلەی دروشمی دژی ئەمریکا و سەهیونیزم، وە کرینی چەك و قورخانە لە ئەمریکاو ئیسرائیل پتر لە هەموو شتی دیکە روکارو کردەوەی دوورووی و عەوام فریوی و ناراستی بەڕێوە بەرانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی نیشان دەدا.

تا ئێستا زۆر لە هێزە دیموکراتەکانی ئوپوزیسیونی ئێرانی بەگوێرەی سەنەدو بەلّگە روونیان کردوتەوە کە رێژیمی خومەینی بۆ درێژە پێدانی شەر پێداویستیەکانی چەك و چۆلّی شەر لە ئیسرائیل و لە رێگای ئیسرائیلەوە لە ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکای کریوە. بەلام بەرێوەبەرانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی هەموو جاری حاشایان کردوە و بەجورێك ئەم راستیەیان شاردۆتەوە. بەلام لەبەر ئەوە کە درۆزن شتی لە بیر نامێنی

بۆ لاپەری ٦

کۆمیتەی ئاشتی ئیسپانیا

هاورێیەکی تێکۆشەر و دلسوز لە ئەسپانیاوە راپۆرتێکی رۆژنامەگەری لە سەر کۆبوونەوەی کومیتەی ئاشتی ئەسپانیا لە بارەی شەری ئێران و عیراقەوە بۆ نآردووین. ئێمە لە گەل سوپاس بۆ هاوکاری ئەم برا خۆشەویستە، ئەوا کورتەی راپۆرتە کە لێرەدا بلاو دەکەینەوە.

« روژی ٢٠ی سپتامبر لە سەر بانگهێشتنی کومیتەی ئاشتی کۆبوونەوەیەك لە یەکێك لە شارەکانی شاری مادرید، بە بەشداری خەلکێکی زور پێك هات.

بۆ لاپەری ٢

کۆبوونەوەی ئیسلاند بۆ سەرنەکەوت؟

پاش وتوو وێژێکی زور و چاو پێکەوتنی وەزیرانی دەرەوەی یەکیەتی سوڤیەت و ئەمریکا، ئاخرەکەی لە یازدەی مانگی ئوکتوبر چاو پێکەوتنی سەروکەکانی ئەم دوو ولاتە لە ئیسلاند سەری کرت و میخائیل کورباچوف سکرتیری کشتی حیزبی کومونیستی یەکیەتی سوڤیەت و رونالد ریکان سەرکوماری ولاتە یەککرتووەکانی ئەمریکا بۆ وتوو وێژ لە بارەی چارەسەر کردنی مەسەلە گرنگەکانی جیهان و کەم کردنەوەی مەترسی شەری ئاتومی لە ریکیا ۹ێك کۆ بوونەوە.

بیرو رای گشتی و تەواوی هێزە دیموکرات و ئاشتی خوازانی جیهان بە تاسەو کوێچکە یان بۆ بیستنی دەنگو باسی کۆبوونەوەکە لە سەر تێکە یشتن و پێکە یشتنی ئەم دوو رێبەرە، لە بارەی کەم کردنەوە وکۆنترۆلی چەکی ئاتومی و چەکی ستراتیژی و واز هێنانی ئەمریکا لە بەرنامە و پروژەی شەر ئەستێران، دنیا تۆزی بحەسێتەوە و پشویەك بدا و مەترسی شەری ئاتومی کە ئەمریکا ماکە و هەلایسێنەریەتی لە مێشك و بیری خەلك دوور کەوێتەوە.

بەلام بەپێچەوانەی ویست و ئاواتی گەلانی ئاشتی خوازی جیهان، بە هۆی سیاسەتی شەر هەلایسێنەری ئەمریکاوە وتوو وێژی ریکیاڤیك بێ نەتیجە کۆتایی هات. میخائیل کورباچوف پاش تەواوبوونی وتو وێژ لە وەلامی پرسیاری رۆژنامەنووسان دا کوتی:

بۆ لاپەری ٤

پاشماوەی

شۆڕشی مەزنی

دەسەڵاتی ئیمپراتووری کولونیالیستی تێك شکا و دەرەتانی تازەو لەبار بۆ خەباتی ڕزگاریخوازی نیشتمانی و خەباتی چینایەتی چینی کرێکاری جیهان پێك هات.

تیشکی شورشی سوسیالیستی ئوکتوبر کوردستانیشی گرتەوە. هەوەڵین شەبەقی ئەم تیشکە بۆ کوردستان، بریتی بوو لە هەڵوەشاندنەوەی پەیمانی شوومی سایکس - پیکو کە بەگوێرەی نەخشەی ئەو پەیمانە کوردستان بەچەند بەش لەت و پەت دەکرا. کوردستان لە شەڕی یەکەمی جیهانی دا، ببوە پێ خوستی لەشکری تورك و ڕووس و کرابوو بە مەیدانی شەڕی ئەم دوو دەوڵەتە خوێن خۆرە و بە هەزاران کورد لەم شەڕەدا کوژران و بوونە گۆشتی دەمی تۆپ. لەگەڵ سەرکەوتنی شورشی ئوکتوبر کوردستان لە لەشکری داگیرکەری تورك و ڕووس پاك بۆوە. گەلی کورد پشویەکی هاتەوە بەر.

لە باری سیاسیشەوە شورشی ئوکتوبر لە کوردستان دا بێ تەئسیر نەبوو.

مانگی فیوریەی١٩٢٣ کاتێك شاری سلیمانی لە لایەن هێزی حەوایی ئینگلیزەوە کەوتە بەر پەلامار و بۆمباران کرا شیخ مەحموودی نەمر بۆ کوردستانی ئیران کشایەوە، دوو نامەی بۆ نوێنەری حکوومەتی تازەی سوڤیەت لە تەوریز نارد. لە نامەیەك دا نووسراوە **"کاتێکی لە ساڵی ١٩١٧دا هاواری ئازادیخوازی مرۆڤ و دەنگی ڕزگار بوون لە چنگاڵی زۆردارانی خوێن خۆر لە دنیا دەنگی دایەوە، تەواوی گەلانی بێ بەشی جیهان سوپاس و شوکرانەیان پێشکێشی میللەتی ڕووس کرد و لە پێناوی ئازادی و وەدەست هێنانی مافی ڕەوایان خەباتیان دەست پێ کرد."**

لە نامەیەکی دیکەدا کە هەر ئەو ساڵە شیخ مەحموود بۆ نوێنەری سۆڤێتی ناردوە، نووسراوە:

"پێویستە بڵێم کە هەموو گەلی کورد ڕووسەکان بە ڕزگارکەری وڵاتانی ڕۆژ هەڵات دەزانن و ئامادەن چارەنووسی خۆیان بدەنە دەستی ئەوان."

نووسینی ئەو نامانە و بەکار هێنانی ئەم وشە و زاراوانە لە لایەن قارەمانێکی وەك شیخ مەحموودەوە، ئەم ڕاستیە دەردەخات کە ڕێژیمی تازەی سوڤیێت لە لایەن میللەتانی ژێر دەستەوە بە پشت و پەنا و بە جێگای ئومێد و هیوا زانراوە.

لە ژێر تەئسیری سەرکەوتنی شورشی سوسیالیستی ئوکتوبردا، لە کوردستان هێندی ڕاپەڕین و خەباتی چەکدارانە بۆ ئازادی و ڕزگاری لە زوڵم و زۆر سەریان هەڵدا. کوردەکانی خوراسان ساڵی ١٩٢٠ دژی ئینگلیزەکان ڕاپەڕین. سەردەمێکی تازە لە خەباتی ڕزگاریخوازی کورد دا دەست پێکرا. ڕاپەڕینەکانی کوردستانی تورکیا ١٩١٨ - ١٩٣٨، کوردستانی عیراق ١٩١٩ - ١٩٣٢، کوردستانی ئیران ١٩١٧ - ١٩٣٠ کە کۆمەڵانی خەڵك تێدا بەشدار بوون، هەموو نیشانەی وشیار بوونەوەی گەلی کورد و ناکری پێوەندیان بە شورشی ئوکتوبرەوە نەبووبێ.

هاتنی ئەرتەشی ئازادی بەخشی سۆڤیێت بۆ ئیران و ڕووخانی ڕێژیمی دیکتاتوری ڕەزاخان، بوو بە هۆی وریا بوونەوە و ڕاپەڕینی گەلی کورد و دامەزرانی کۆماری دیموکراتی کوردستان کە لە مێژووی خەباتی خوێناوی نەتەوەکەماندا وەك ئەستێرەیەکی پرشنگدار کوردستانی ڕووناك کردەوە.

پێشەوا قازی محەممەد لە مانگی سپتامبری ١٩٤٥ دا گوتی: **"خەڵکی سوڤیێت بە قوربانی کردنی چەند میلیون لە ڕۆڵەکانی بەسەر فاشیزم دا سەرکەوت لە نەتیجەی ئەم سەرکەوتنە دا تەواو گەلانی جیهان بە پشتیوانی یەکێتی سوڤیێتی بۆ وەدەست هێنانی ئازادی و مافی دیموکراتی خەبات دەکەن. گەلی کوردیش خەریکە بە یارمەتی و پشتیوانی ئەو وڵاتە مافی خۆی لە چنگ زاڵمان دەربێنێ."**

لە ژێر تەئسیری شورشی ئوکتوبرو سەرکەوتن بەسەر فاشیزم دا، شیخ مەحموودی نەمر لە سەردەمی جوڵانەوەی کوردستانی ئیران دا، لە نامەیەکدا کە بۆ قازی محەممەدی نووسیوە دەڵێ:

"من ئێرەییتان پێ دەبەم و بەدڵ شادم کە بەختەوەری نیزیکی لە یەکیتی سوڤیێتی تان بەنسیب بوە. برا کوردە هاوخوێنەکانم، تکاتان لێ دەکەم بێجگە لە سوڤیێت بڕوا بەکەسی دیکە مەکەن. فریوی وەعدە و بەڵێنی شیرین و فیتنەنانەوە و پروپاگاندەی دژی سوڤیێت مەخۆن دەستی یەکیتی سوڤیێتی توند بگرن. چوونکە هەر ئەوە لە جوڵانەوەی ڕزگاری خوازی گەلان پشتیوانی دەکات".

لە بارەی شورشی ئوکتوبر و تەئسیری ئەو و لە سەر ڕەوەندی بەرە و پێش چوونی مێژو و خەباتی میللەتان و ڕووداوەکانی جیهان وتار و کتێبی بێ ئەژمار نووسراون. دەتوانین زۆر بە کورتی بێژین تەئسیر و شوێنەواری شورشی مەزنی سوسیالیستی ئوکتوبر لەو ماوەیەدا بریتی بوون لە: **پێك هاتنی هەوەڵین دەوڵەتی بەهێزی سوسیالیستی جیهان، سەرهەڵدانی قەیرانی گشتی سەرمایەداری، تێك شکانی فاشیزم و پێك هاتنی سیستمی جیهانی سوسیالیستی، پەرەگرتنی جوڵانەوەی کرێکاری لە سەرانسەری جیهان، لە بەریەك هەڵوەشانی سیستمی کولونیالیستی و پەرەگرتنی جوڵانەوەی ڕزگاریخوازی گەلان، پەرەگرتنی جوڵانەوەی ئاشتی و دژی شەڕ، بڵاو بوونەوە و پەرەگرتنی بیروباوەڕی سوسیالیستی و..**

تەواوی ئەم دیاردانە هەریەك لە جێگای خۆی دا شوێنەواریان دیارە و بوون بەگەرا و هەوێنی ئاڵو وگۆڕی تازە لە جیهان دا.

گەلانی بندەستی جیهان بۆ ڕزگاری و سەربەخۆیی و پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی بەهەق پێویستە بە ڕێبازی شورشی ئوکتوبردا برۆن و لە پشتیوانی و یارمەتی وڵاتانی سوسیالیستی کەڵك وەربگرن. بێگومان گەلی کوردیش لە خەباتی ڕزگاریخوازی خۆیدا هەر بەم ڕێبازە ڕوون و پیرۆزە دا دەڕوات.

پاشماوەی

کومیتەی...

کومیتەی ئاشتی بە ئیبتکاری چەند شەخسیەتی هەڵکەوتووی ئەسپانیایی بۆ پێکهێنانی ئاشتی نێوان ئێران و عیراق پێك هاتوە. بەرنامەی کۆبوونەوە لە لایەن شاعیری ئازادیخواز و پێشکەوتوو بەناو بانگی ئارژانتینی ئینیدیۆ خوان بەڕێوە دەچوو.

بەرنامە کە بە قسەکانی **کرلوس پاریس فیلسوف و ماموستای زانستگا و دامەزرێنەری ئەنجومەنی موتالای مارکسیستی لە ئەسپانیا** دەستی پێ کرد. پاشان هەڵبەرکێکی جوانی کوردی ڕازینەرەوەی بەرنامەکە بوو. یەکی تر لە قسەکەرانی کۆبوونەوە **ژیوس ڤیسینتە چامارۆ، دادستانی دایوانهای دۆڵەتی ئەسپانیا و سەرۆکی ئەنجومەنی فەرهەنگی ئەسپانیا و سۆڤیێت** بوو. پاشان **مارکوس گونا بەرپرسی دایرەی هاوپێوەندی نێونەتەوەیی حیزبی کومونیستی ئەسپانیا**، کومونیستی هەڵکەوتوو کە ٢٣ساڵ لە بەندیخانەکانی فرانکۆدا ژیانی پڕ لە شانازی بردۆتە سەر و وەکێو لە بیر و باوەڕی خۆی دیفاعی کردوە، لە سەر ئاشتی قسەی کرد. لە بەینی وتارەکان دا چەند کۆری موسیقای ئەمریکای لاتین پێشکیش کران و چەند بەستە شیعر خوێنرانەوە.

پاش تەواو بوونی بەرنامەکان بڕیارنامەیەك پەسند کرا کە وا بەشێکی زۆری ئەو بەیاننامەیەتان پێشکێش دەکرێ:

" ڕۆژی ٢٣ی سپتامبری ئەو ساڵ شەڕی ئێران و عیراق شەشەمین ساڵی خۆی تێ پەڕ دەکا. شەڕێك کە بێجگە لە کوشتار و وێرانی و هەژاری، نەتیجەیەکی تری بۆ گەلانی ئێران و عیراق نیە. لەو شەڕەدا پتر لە چوار سەت هەزار کەس گیانی خۆیان لە دەست داوە. سەدان هەزار کەس سەقەت و نەقوستان ماونەوە. میلیونها کەس ماڵ و حاڵیان لە کیس چوە. وەزعی ئابووری هەردوو وڵات ئاڵوز و شپرزەیە. بۆمبارانی بنکە ئابووریەکان و درێژەی ئەو کارە وەزعی ئابووری هەر دوو وڵاتی شپرزەتر کردوە. نیزیك بە تەواوی بودجەی ئەم وڵاتانە بۆ شەڕ بەکار دەهێنرێ. بێکاری، هەڵئاوسانی پارە، وێرانی و دەربەدەری خەڵك، دیاری ئەو دوو ڕێژیمەن بۆ وڵاتەکانیان. نەوت وەك داهاتی میللی لە جیاتی ئەوە کە بۆ ئاوەدانی و پێشکەوتنی وڵات خەرج بکرێ، بە هەرزان دەفرۆشری و نیازەکانی شەڕی پێ دابین دەکری.

هەر دوو ڕێژیمی ئیران و عیراق، بێجگە لە دوژمنایەتی شەڕ لە گەڵ یەکتر لە زوڵم و فشار هێنان بۆ سەر گەلی کورد لە وڵاتەکانی خۆیاندا پێوەندی هاوبەشیان هەیە. ماوەی حەوت ساڵە کوردستانی ئیران بۆتە ئامانجی هێرشە نیزامیەکانی کوماری ئیسلامی، تەنیا بە تاوانی داوای خود موختاری بۆ کوردستان و دێموکراسی بۆ ئیران، ئەورۆ کوردستانی ئیران پتر وەك ناوچەیەکی نیزامی داگیر کراو دێتە بەر چاو تا بەشێك لە ئیران.

گەلی کورد لە عیراقیش هەر وەزعێکی ئاوای هەیە. بۆمبارانی شار و گوندەکانی کوردستان لە هەر دوو وڵات هەروا درێژەی هەیە و لە ژێر بۆمباران دان. شەڕی ئیران و عیراق بۆتە سەر باری گەلی کورد و غەیری کوشتار و وێرانی بەشێکی دیکەی بۆ کوردستان نەبوە.

شەڕ لە ناوچەی ڕۆژ هەڵاتی نێوەراست، بۆتە هۆی پەیدا بوونی ئەمریکا لەم ناوچەیە، هێزی دەریایی ئەمریکا لە خەلیجی فارس خۆی بەهێز دەکات. دەوڵەتی ئەمریکا زۆر پێگەی تازەی لە هێندی وڵاتانی عەرەبی پێك هێناوە.

کومیتەی ئەسپانیای ئاشتی کە بۆ پێکهاتنی ئاشتی لە نێوان ئیران وعیراق پێکهاتوە، وێڕای هاوپێوەندی لە گەڵ

بۆ لاپەڕی ٤

وشەی ئەمەگ

بۆ ماموستا قەناتی کوردۆ

٧٧ ساڵ لەمەو بەر، لە سوچیکی دوا کە وتووی کوردستان دا ، لە قارس قەناتی کوردۆ چاوی کردوە، لە تەمەنی ٨ سالی دا ،بنەماڵەی قەنات لەو ناوچەیە خۆیان گرتوە کە شۆڕشی مەزنی ئوکتوبەر میللەتانی رووسیای قەیسەری رزگار کرد لە ستەمی چەوسانەوەی چینایەتی و نەتەوایەتیدا ٠

ئەو کوردانەی چارە نووسیان بە وڵاتی سۆڤیەت بە سترا ، شۆڕش دەرگای ئازادی و بوژانەوە و پێشکەوتنی بۆ کردنەوە.

قەناتی کوردۆ لە سالانی بیست دا پینەچی و بویاغچیاتی دەکرد، کە "لازو" بەڕێوەبەری یەکەم قوتابخانەی کوردی لە تبلیس لە قوتابخانە وەریگرتوە ٠٠ دوای چەند سالیك خوێندن لە ساڵی ١٩٢٨ لە گەل ژمارەیەکی لە خوێندکارانی کورد لە لایەن پارتی کومونیستی ئەرمەنستانەوە رەوانەی شاری لینینگراد کراون بو خوێندن ٠٠لەو کاتەوە تا کوچی دوایی ماموستا قەناتی کوردۆ هەموو هێزو تونا و زانایی خۆی تەرخان کرد بۆ خزمەتی نەتەوەکەی و سەرفرازی و ولاتی سۆڤیەت .

لە کۆڕسی دووەمی ئاموزگادا بوو کە بۆ یەکەم جار هاتو تە کۆڕی لیکۆلینەوەی زمان وکولتوری کوردی، لە ساڵی ١٩٣٣ یەکەم وتاری بلاو کردەوە لەسەر نێر ومێ لە زمانی کوردی دا ٠ لە ساڵی ١٩٣٤ بەشداری کردوە لە یەکەم کونگرەی کوردناسانی سۆڤیەت لە یەریڤان کە نزیکەی ٥٠ کەس بەشداری تێدا کرد، لەم کونگرەیەدا باسیکی پێشکەش کرد لە سەر بنچینەی ڕێزمانی کوردی و دوای تەواو کردنی ئامۆزگای کارگەران لە لێنینگراد ماموستا کوردۆ وەرگیراوە لە بەشی دوکتورا ، و لە ساڵی ١٩٤١ بەرگری لە نامەی دوکتورای خۆی کرد لە سەر زمانی کوردی.

لە سالانی شەری دووهەمی جیهانی، لە کاتی ئابلوقەدانی شاری لێنینگرادلە لایەن لەشکری ئەلمانیای هتلەریەوە ماموستا وەك رولەیکی دلسۆزی نیشتمان و کومونیست چویتە ریزی هێزی بەرگری میللی و ئازایانە جەنگاوە دژی فاشیەکان لەم بوارەدا خەلات کراوە لە لایەن دەولەتی سۆڤیەت و میدالیای ئەستێرەی سوری پێ بە خشراوە .

لە سالانی ١٩٤٥ ـ ١٩٥٩ ماموستا کوردۆ لە بواری لیکۆلینەوەی زانستی لە سەر زمان و کولتوری گەلی کورد چالاکی یەکی زۆری نواندوە ٠ لە ساڵی ١٩٤٩ یەکەم کتێبی ڕێزمانی کوردی بلاو کردوتەوە بۆ قوتابخانەی کوردی لە ئەرمەنستانی سۆڤیەتی کە تا ئیستا شەش جار چاپکراوەتەوە٠ لە ١٩٤٥ ـ ١٩٥٣ قەناتی کوردۆ زمانی کوردی وتوەتەوە لە زانکۆی لێنینگراد ،لە هەمان کاتدا لە ئاموزگای ئیتنوگرافی سۆڤیەت ،کاری تری زانستی کردوە ٠

لە دوایی سالانی ١٩٥٠ ماموستا لە تەك زمانی کوردی(زاراوی کرمانجی) خۆی خەریکی زاراوی سۆرانی کردوە، و یەکەم بەر کولی ئەو کارەی و تاریك بوە لە ساڵی ١٩٥٠ بە ڕووسی بلاوکراوەتەوە لە ژیر ناوی "ئەدەبی کوردی دەرەوە لە سەر یەکیتی سۆڤیەت " ٠

لە نێوان ١٩٤٩ ـ ١٩٥٧ ماموستا کوردۆ سێ کتێبی لە سەر ڕێزمانی کوردی بلاو کردوتەوە، کە دەوریکی بالایان بینیوە لە پێشخستنی لیکۆلینەوەی زمانی کوردی لە سەر بنچینەی زانستی زمان ٠ هەر لەو ماوە یەدا ماموستا کوردۆ ، لە سەر مێژووی کورد وبەرپەرچدانەوەی شێواندنی مێژووی کورد لە لایەن مێژوو ناسی بورژوازی فارس ژمارەیەك وتاری بلاو کردوونە وە٠ لە هەمان کات دا لە سەر کورد ناسی روس و ئەرمەن لە سەدەی ١٩دا ، زنجیرە وتاریکی بلاو کردوتە وە ٠

ساڵی ١٩٥٩، پاش دامەزرانی بەشی کوردی لە ئاموزگای روژهەلاتناسی لینینگراد، ماموستا بە شداریەکی تەواوی کردوە لە چالاکی ئەو بەشە و لە ساڵی ١٩٦٠ وە تا ١٩٨٥ سەروکایەتی ئەو بە شە ی کردوە ٠

ماموستا کوردۆ لە ماوەی ٢٥ساڵی دوایی دا نیزیکەی ٨٥ وتاری جۆاوجوری بلاو کردۆتە وە،لە سەر زمان وئەدەب،ئیتنوگرافی، فولکلور ، دین، کوردناسی ،بە زمانی کوردی و رووسی٠ هەر وە ها چەند کتێبی نوی لە سەر ڕێزمانی کوردی بلا و کردوتە وە ٠ جگە لەوانە ماموستا ١٥ ـ وتاری لە روژنامە و گوڤارە کوردیە کاندا بلاو کردوتە وە لە گەل شە ش کتیب کە لە عیراق و سوید و ئەلمانیا چاپ کراون دوو فە رهە نگی (کرمانجی ـ رووسی و سۆرانی ـ رووسی)یش لە بەرهەمە کانی ماموستان ٠

ماموستا کوردۆ لە ساڵی ١٩٦٠ وە تا ١٩٨٥ سەر پەرشتی کردوە لە نامەی دوکتورای ٢٥ خوێنکاری کوردی سوفیت و کوردستانی عیراق ٠ ئەمەش خۆی ئەرکیکی گەورە بوو لە پیگە یاندنی کادری زانستی کورد ناسی ٠ بیگومان ماموستا قە ناتی کوردۆ دەوریکی کاریگەر و گرنگی بینیوە لە چە سپاندنی زانستی کورد ناسی وپیش خستنی لیکولینە وەی زمان و کولتوری کوردی، هەر بۆیەش بە ڕیبەرو دامەزرینەری کورد ناسی سوڤیت دە ناسری٠

ئیستا سالیك بە سەر کۆچی دوایی ئەم زانا هە لکە وتوەی کورد دا رادە بری ئەرکی روناکبیر و زانایانی کوردە کە گشت بە رهە م و نووسینە کانی قە ناتی کوردۆ بە نە وەی نوێ و داهاتووی نە تەوە کە مان بنا سینن، لیکولینە وە و کۆڕی زانستی لە سە ر بگێڕن ٠ چونکە قە ناتی کوردۆ بە راستی مرۆڤێکی دلسوز وزانا یە کی مە زن و تیکوشە ریکی کۆلنە دەر بوو٠

سلا و و ریز بۆ یادی یە کە مین ساڵی کۆچی دوایی قە ناتی کوردۆ٠

نامەکانی گەیشتو

نووسەران و بە ڕێوە بە رانی ڕۆژنامەی "سەر دە می نوێ"

لە گەڵ ڕێز و ئیحترام، سلاو بۆ هە موو نووسەران و بە ڕێوە بە رانی ئەو ڕۆژنامە یە ٠ نازانم ئەو نامە تان پێ دەگا یان نا ٠ هیوام وایە تێ کۆشانی ئێوە لە ڕێ روون کردنە وە وناساندنی هە موو ئیرینی و تالیە کانی میللە تە کە مان، لە سەر ڕێیکی راست و رەوان سەرکە ون٠ ئومێدەوارم بێتوانن بە هە موو نە بوونی ئیمکانات و کە رە سە ی پێویست، رووداوەکانی کوردستان بەو جورەی لازمە خە لکی کوردستان تێبگا و کە لکی لێ وەر گرێ، بە بوونی ئەو ڕۆژنامە یە بخرێتە بەر چاو٠ تا گشت خە لکی کوردستان بزانێ ڕیگای حە ق و ناحەق کام ڕێگایە و روون بێتە وە٠ بزانێ بە چ ڕێگایەك دا دەڕوا تا ئەو ڕێگایە بێتە شوێن و ئە سەرێك کە گەلێکی بۆ گشت لایەك هە بێ٠ ئەو ڕێگایە نیشاندەری ئاسویەکی روون بێت٠ وە زعی ئێستە پێش کەئەو هە موو دوو بە رەکی، جیاوازی و دەستە بە ندیە لە نێو خە لك نە مێنێ و هە موو بتوانن یەك گرتوو، پشت لە پشتی یەك بۆ دامە زراندنی کوردستانێکی سەر بە رز، سەر بە خۆ هە ول بدە ن٠

بە رەحمەت ژمارە یە کم ڕۆژنامە وەگیر کە وت ٠ پاش خوێندنەوەی چە ند لاپەرە لەو ڕۆژنامە یە بە باشم زانی چە ند دێرێك لە سەر وە زعی کوردستان و یە کێك لە شارەکانی ئەو ناوچە یە بوتان بنووسم ٠ تا بزانن ئەوانی وا دە هوڵ و زورنایان بە ناوی کوردی موسلمان بە لایە نگری دەولەت هە لکرتوە و لێی دەدەن، دەولەتی جەمهوری ئیسلامی و بەڕێوە بەرانی ئە و لە ناوچە دا چ دیاریە کیان بۆ کورد هیناوە و چ کاریکیان کردوە ؟

١ ـ لە باری خوێندن و مە درە سە ٠

کاربە دەستانی جە مهوری ئیسلامی بێجگە لە وە کە زمانی کوردیان لە مە درە سەکان قە دە خە کردوە، لە هیچ یەك لە دێهاتەکانی کورد نشین دانانی مەدرەسەی راهنمایی بە ئەرك و وەزیفەی خۆیان نازانن٠

بۆ نموونە لە دیهاتی دەورو بە ری شنۆ، پیرانشار، نێو مە نکوران، لاجان، نە غە دە، ژمارەی قوتابیانی کورد لە پلەکانی یەکەم یا دووهە می راهنمایی دا دەکاتە ٢٠ ـ ٢٥ کە س٠ ئە گەر هاتوو خە لکی دیهات داوایان کردکە کلاسمان بۆ بکە نە وە، توانای مالیمان نیە بچینە شار یا منداڵە کانمان بنێرین، کار بە دەستانی جە مهوری ئیسلامی دە لێن: ماموستاکان ئە منیە تیان نیە ٠ئێمە ناتوانین لەوێ ـ کلاس بکە ینە وە ٠ ئەوە لە کاتێك دا دەکوترێ کە کار بە دەستانی جە مهوری ئیسلامی هە موو رۆژێ لە سەر رادیو و تە لە فیزیۆن رادە کە یە نن کە کوردستا-

بۆ لاپە ری ٥

چاپه مه نی نوی

له کاروانی رۆژنامه گەری کوردی دا

ئه گەر هه شتا و هه شت ساڵ له مەو بەر تاکه رۆژنامه یه کی کوردی له ئاواره یـی دا چاوی هه ڵێنا ، ئێستاله ئاوارەیی و دوور له کوردستان به دەیان رۆژنامه و گۆڤاری کوردی چاپ و بلاو دەکرێته وه.

هەر له دوو سێ ساڵی دوایی دا ، ژماره گۆڤار و رۆژنامه ی کوردی له ئاوارەیی دا هاتینه کۆری خەبات ج له مه یدانی فەرهه نگی و یا له مه یدانی خه باتی سیاسی و بیری کۆمه ڵایه تی دا. "سه رده مـی نوێ"یش یه کێك لەو ئه ستێره گه شانه یـه كه لاپه رەکانی خۆی ته رخان کردوه بۆ بلاو کردنه وەی بیری ئازادی و دیموکراسی و خزمەت کردن به کولتور و زمان و ئه دەبی پێشکه وتنخوازی کوردی و بـۆ تێکۆشان له پێناوی دیاری کرد نی مافـی چارەنووس به ده ستی خۆ.

"سه رده مـی نوێ"خوشحاله کـه هه ندی لەو گۆڤار و رۆژنامانەی ئەم ساڵ هاتینه کۆری ژیان به خوێنه وارانی بـه ریز بناسێنێت.

رێگای ئاشتی و سوسیالیزم

ژماره (٣) سالی یه که م خه رمانان ،ئابی، ١٩٨٦

" رێگای ئاشتی و سۆسیالیزم" ئـەم گۆڤاره هەر وەك له ژماره یه که م دا هاتوە " بەم چه شنه ئاشتی و سوسیالیزم که تا ئێستا به چل زمان و له سه دو چل وپێنج وڵاتی جیهاندا بلاو ده کرایه وه له مـه به دوا به زمانی کوردیش به ناوی "رێگای ئاشتی و سوسیالیزم" چاپ و بلاو ده کرێته وه و زمانه که شمان ده چێته نێـو ریزی ئەو زمانانەی که گۆڤاری تیئوریکی وراگه یاند نی حیزبه کو مو نیست وکرێکارەنی له سەرانسەری جیهاندا پـێ بلاو ده بێته وه."

رێگای ئاشتی و سوسیاليزم تا ئێستا سێ ژمارەی لێ دەرچوه، رازاوه ته وه به وتارو لێکۆڵینه وه ی زانستی و تیئوری بزووتنەوەی چینی کرێکار و جو ڵانەوه ی رزگاریخوازی نیشتمانی.

له سه روتاری ژمارەی یه که مدا هاتوه " خوێنه رانی گۆڤارەکه مان له رێگا ی موتالای شێلگیری - رێگای ئاشتـی و سوسیالیزم به زمانی کوردی، که لك له سه ر چاوه یه کی هه ره به پیت و دەوڵه مه ندی‌فێر بوونی تیئوری شورشگێـری وه ر ده گرن ". ئەم گۆڤاره هەر له سەر وتاری ژماره یه کەم دا به روونی رێباز ی خۆی ئاشکرا کردوه بەرامبەر به مه سه له ی کورد و ده نووسێ " ئەم حیز بـه کومونیستانه گوماتیان له وه دا نـیـه که نه ته وەی به ش بەشکراوی بـیـست میلیونی کوردیش وێنەی هه موو نه ته وه کانی تری سەر زه وی مافی سه ربه سـتی و دیاری کردنی چاره نووسی خۆی هه یـه و یارمه تی دان به بزووتنه وەی رزگار ی خوازی و پێشکه وتوانه ی گەلی کوردیش به ئه رکی سەر شانی خۆیان داده نێن".

له ژماره یه که م دا چه ند وتاری گرنگ بلاو کرایته وه بۆ وینه " به رنامـەی لینینی مه سەلەی نه ته وایه تی و شێوه به جێ گه یاندنی" و هتد.

ژماره دووهه مـی ئه م گوڤاره به وتاریکی هاورێ عـه زیز محه مه د سکرتیری یه که مـی پارتی کو موونیستی عیراق دەست پێ‌دەکا "له پێناو کۆتایی هێنانی خێرای شه ر و رووخاندنی دیکتا تـوری فاشیستی و هێنانه سه ر کاری رێژیمیکی دیموکراتی ". هەر له م ژمارەیه دا وتار یکیش له سەر "مـه سه له ی نه ته وه یی و بریاردانی مافی چاره نووس" بلاو کرا یته وه .

ژماره سێ‌ی ئه م گوڤاره به وتاری هاورێ عه زیز محه مه د له کونگرەی چواره مـی پارتی کوموونیستی عیراق کرایته‌وه هه روه ها چـه ند وتاری به که لکی‌وەك " کێشەی بنچینه یی له بیری مارکسیزم دا ، کوردەکان و مه سه له ی کورد لـه زانستی مێژوویی تورك دا ، دەربارەی مافی چاره نورس له مه سه لەی کـورد و سیا سه تی حیزبماند ،(مه بەست حیزبی کومونیستی عیراقه) وتاریکی هـا و رێ که ریم ئه حمەد له ژێر ناوی :کام ئوتونۆمـی و چ به ره یەکمان ده وێ" له گەل چیروك ئەم ژمارەیان رازاندوته وه .

ئه وەش ئه وه مان بۆده سه لمێنێ کـه گۆڤاری " رێگای ئاشتی و یوسیالیزم" نەك تەنیا له بواری تیئوری سوسیالیزمی زانستی‌دا شت بلاو دەکاته وه، بـه لکوو له بواری ئه ده بیش دا دەوری خـۆی ده بینێ.

ئێمه له کانگای دڵمانه وه پیرۆزبایی ئەو هه نگاوه ده که ین و هیوا دارین به رێوه بەرانی ئەم گۆڤاره بۆ نیزیك کردنه وەی به جێ گه یاندنی مافی چاره نووسی کورد به ده ستی خۆی هه نگاوی بەرز تریش با وێژن .

چوار چرا

گۆڤاریکی روشنبیری گشتیه له لایـەن پرۆژەی کوردی یه وه له ستوکهولم سوید دەر ده چێ و تا ئێستا سێ ژمارەی لێ دەرچوه. چوار چرا به هەر دوو شێوەی زمانی کوردی به تیپی عه ره بی و لاتینی‌چاپ دەکرێت و لاپەره کانی رازاونه وه به وتاری مێژوویی و لێکۆڵینه وەی ئەده بی و هونەر و فولکلۆر و بیبلوگرافیای رۆژنامه گه ری کوردی و چیروك وشیعر و مێژووی کورد نا سی له ئوروپا و ئاسیادا.

گۆڤاریکی روشنبیری گشتیه له لایەن مه ڵبه ندی روشنبیری کوردیه وه لـه له نده ن دەر ده چێ. تا ئێستا به فۆرمیکی جوان و زمانیکی پاراو دوو ژمارەی بلاو بۆته وه .

له ژماره یه که م دا ئەم وتارانه بلاو کراونه وه :

- په یف و پەیامـی وشەی کوردی ...
- سه ره تایەك بۆ لێکۆڵینه وەی ماددی و مێژوویی شیعری کلاسیکی کوردی
- چۆن ماموستا کوردۆم ناسی
- چه ند تێبینیه ك دەربارەی (بانگه وازی کونگرەی گەلی کوردستان)
- شیعرو چیروك و نووسینی دیکه .

ژماره دوهەمـی په یف به وتار و بابه تی جوان رازاوه ته وه وه ك :

- شاعیری ناوداری کورد هێمن
- باری کورد له تورکیای تازه دا
- روڵی ئیسلام له گه شه سه ند نـی ئیده ئۆلۆژی بزووتنەوەی نه ته وایه تـی کورد له ئێران
- له بارەی کونگرەی گه لی کوردستان و شیعر و چیروك و بابه تی تری جیاواز.

رۆژنامه یه کـی مانگانه یه له لایه ن "یه کیتی کریکارانی دیموکراتی کوردستان"ه وه به زاراوی کرمانجی لـه ٨ لاپەره دا بلاو ده کرێته وه . ئارمانـج له پێشدا وه ك گۆڤار بلاو ده کرا یه وه بەلام ئێستا به شێوەی رۆژنامه لاپەره کانی به وتاری به نرخ له بارەی بزووتنەوەی کورد و ئه ده ب و زمان و مێژوو و بـا رو دوخـی نێو نه ته وه یی رازاوه ته وه.

دروشمی سه رەکی ئارمانج: سەر خۆ بوون دیموکراسی و سوسیالیزمـه .

رۆژنامه یەکی دوو حه فته یيه له لایه ن :ئاژانسـی گه لاله"وه به زاراوی کرمانجی و به تورکی له ١٦ لاپەره دا به فۆرمیکـی جوان و رێك و پێك بلاو ده بێته وه .

ئێمه له گه ڵ پیرۆز بایي‌له و هه نگاوه به نرخانه هیوا دارین‌خوێنه رانی کورد بۆ بەرەو پێش بردنی باری فه رهەنگی خۆیان لەم دەرفەته که لك وەر بگرن و خۆیندنەوەی ئەو رۆژنامانه له کیس نه دەن.

پاشماوەی کومیتەی ئاشتی

که لانـی ئیران و عیراق بۆ وەدەست هینانـی ئاشتی داوا ده کات کـه :

١ - کۆتایي‌پێ هێنانـی گورجی بۆمبارانـی ناوچـه کانـی نیشته جێ‌ خەڵك

٢ - راگه یاندنی شەر وه ستاندن لـه لایه ن هـه ر دوو حکومـه ته وه .

٣ - چاره سەر کردنـی شەر له رێگای وتو وێژ و ئاشتیه وه .

٤ - کۆتایي پێ هێنانـی خێرای کـوشتاری گـه لی کورد له هـەر دوو ولاتـی ئیران و عـیراق.

داوا له خـه لکی ئه سپانیا دەکه یـن که له خـه باتی ره وا بۆ ئاشتی نێـو ان ئیران و عیراق هاو کاریمان بکه ن. داوا له حکومـه تـی ئه سپانیا ده کـه ین که ته واوی ئیمکاناتـی خۆی بۆ کوتایي پێ هێنانـی شەر وه کار بخات."

خومه ینی: شه رێکی نێو خۆیي - شـه رێکـی ده ره وه "

روژنامـی ی "ئێل پایس"چاپی ئه سپانیا له ژماره ٢٢ی سپتامبری خۆیدا لـه ژێر ناو ونیشانی سەرەوەدا وتاریکی لـه سەر ئیران بلاو کردوته وه و ده نووسـێ" " ...حیزبی تودەی ئیران له سالی١٩٨٣ له لایه ن رێژیمی ئیسلامیه وه هێرشیکی توندی کرایه سەر و به هه لوه شاوه راگه یه نرا .بەلام سازمانی "اکثریت" لـەم هێرشه دا خۆی راگرت .

سازمانی موجاهیدینی خه لکی ئیرانیش، ریکخراویکه به بیر و باوەری ئیسلامی که بۆ ئاشتی تێده کۆشی. به لام نیزیکی ئەو له سەددام حوسین بۆته هۆی له دەستدانی نفوزی له ئیران و له نێو ئیرانیه کان.

حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران تاقه هێزی به تینی گەلی کورده که دژی رێژیمی خومەینی خه باتی چەکدارانه به رێوه دەبا بۆ وەدەست هێنانی خود موختا ری بۆ کوردستان ودیموکراسی بۆئیران.

ئێمه وخوێنه‌ران

برای به ریّز کاك هیوا ئه حمه د لــه نامه یه کـی دوّستانه دا دەنووسیّ :

به ریّز ده سته‌ی نووسه‌رانی سه رده‌می نویّ" ئه‌مجاره‌ش هاوریّ له گه‌لّ کاروانـــی سلاّوان و چه پکیّك گولّی سوور بوّ سه ر ده می نویّو ئیّوه‌ی ئازیزان، داوای ساخ و سلامه تی و سه‌ر که وتنتان بوّ ده‌که م.

به له دایکبوونی سه ر ده می نویّ لام وایه میّژووی روّژنامه نووسي گه له‌که مان ده‌ولّه مه ندتر بوو بوّ په‌ره پیّدانی زمان و فه‌رهه‌نگی کوردی و زیندوو کردنه وه‌ی، پیّ گه یاندنی خویّنه رانی کورد له ســه‌ر رووداو ودیارده‌کان و ناساندنی ناوه‌روّکی راسته قینه‌ی دوژمنان و دوّستانی له که و لّی دوّست دا و به لاّم دوژمن . وه هه‌ر وه ها به بردنه سه ری زانیاری خویّنه‌ران به تایبه‌ت له روانگه‌ی زانستیه وه ده توانیّ ده‌وری باش بگیّری و جیّگای هیوایه.

راستی ئه وه یه نه خویّنده واری و نــزم بوونی راده‌ی زانیاری به تایبه‌ت زانیاری سیاسی چوار ده‌وری گه له که مانی تــه‌نیوه . ئه‌وه‌نده‌ی بزانم روناکبیرانی کورد به تایبه ت خویّندکارانی کورد له ده‌ره‌وه ی ولاّت تا راده یه‌کی زوّر تینووی فیّر بوونن و به شویّن‌سه‌ر چاوه دا ده گه‌ریّن. ئیّستا که ســه ر ده مــی نــویّ ئه‌م ئه رکه گرانه‌ی خستوّته سه‌ر شان، ره‌نگه بتوانیّ تا راده‌یه‌ك تینویه تی لاوانی کـــورد بشکیّنیّ.

له گه‌لّ سوپاس بوّ هاوکاری کاك هیوا وه بیر ده خه ینه‌وه که " دیاری خویّناوی" ئه ویشمان پیّ گه یشتوه و هیوا داریــن له هه لکه وت دا بلاّوی بکه ینه وه .

چاوه روانی نووسراوه و وه‌رگیّراوه‌ی جوانی کاك هیوا ده که ین .

برادەریك له هولەندەوه دەنووسی :

روزنامەی " سەردەمی نوی " م پــێ گەیشت سپاستان دەکەم . ئومیـــدم وایه " سەردەمی نوێ " ئەدەمیکـــی نوێ بێت بۆ پێشەوه به وەبەر چــاو گرتنی تەجربیاتی کۆن و نوێ بــۆ یەك گرتن و سەرکەوتن . وا دیــاره سەردەمی نوێ دەی هەویت بێ لایەنــی خوێ بپاریزی که ئەوه هەنگاویکـــی نوێیه . پێشنیار دەکەم که مەتالیبی چوکتری تیدا بکونجی ، سەرنجراکێش ترو باش تره، هەر وەها دەتوانن لــه کاغەزی هەرزان ترو تەنك تر کەلــك وەربگرن . دلنیام له داهاتـــو دا هاوکاریمان زیادتر دەبیت .

برای به ریّز کاك شاهین سووره گلی له (سیدنی ئوسترالیا) وه نامه یه کــی بوّ ناردووین وده نووسیّ :

" هاڤالانی خوّشه ویست ، ده‌ر که و تنی کوڤاری ئیّوه پیروز بابي ده که م. به و هیوایه که بوّ گه‌لی کورد و پیــش بردنی زانستی و رووناکبیری، به میّتود یکـی ئوبژیکتیو و نیشتمانپه روه ری ــ بنووســیّ. به که ره‌مــی خوّ مانگ بــه مانگ ژماره‌کانی بوّ من ریّ که ن وپاره‌ی ئابوونه‌ی سا لانه م لیّ مه علوم بکــه ن. سلا وی بــرایانــه ."

برای به ریّز کاك شاهین ! له که لّ سلاوی برایانه . نامه‌ی پیروّز بابي ئیّوه که لیّك شادی کردین . "ســه ر ده مــی نــو یّ" بوّ پیّش بردنی زانستی وبــیری پیّشکه وتنخوازی له کوّمــه لّی کورده‌واری داو وه بوِ یه کیتی هه موو تیکوّشه رانی ریّگای رزگاری کوردستان، ئه‌رکی گرنگی خستوّته سه رشان و هیوا داره به هاوکاری و پشتیوانی نیشتمانپه روه ر وروونا ك بیره پیّشکه وتوو خوازه کانـی کـــورد له‌م ریّگایه دا سه‌ر فراز بیّته ده‌ر .

له باری ئابوونه‌ی سا لانه وه یارمه تی به روژنامه‌ی **"سه‌ر ده مـی نــــوِیّ"** به‌ستراوه‌ته‌وه به که‌ره‌می خویّنه‌رانـــی به‌ریّزه‌وه . هه‌ر وه‌ك داو اتان کـــردوه ژماره‌کانی **سه‌رده‌می نـویّ** به ریّـــك و پیّکی بوّتان ریّ ده‌که‌ین .

برای خوِشه ویست "روّژان" له موسکو نامه یه کـی بوّ ناردووین و ویّرای پیروّز بایِی له ده رچوونی "سه‌ر ده می نویّ" ده نووسیّ :

چه‌ند ژماره"سه‌رده می نویّ"م پـــیّ گه یشتوه و بلاّوم کردوّته‌وه. ئه و روّژنامه یه له نیّو کورده کاندا پیّشوازی لیّ کراوه، خویّنکاران زوّریان پیّ خـــوّشه به تایبه‌ت که به لاتینی و به زاراوی کرمانجیش بلاو ده بیّته وه.

ئه‌وه‌ی سه‌رنجی منی راکیّشاوه ئه وه یه که پیّم وایه‌روّژنامه‌ی **"سه‌ر ده‌می‌نویّ"** نابیّ ته نیا بوّ خزمه ت به زمان و ئه ده بی کوردی تیّ بکوشیّ. چونکه له‌و به‌ره وه روّژنامه و گوّڤاری کوردی زوّرن. پیّم وایه نووسه رانی **"سه ر ده می نویّ"** **هه‌ل و مه رجی کوردستان و قوّناخی خه**‌بات و تیکوّشانی که لی کوردیان ناسیوه و ده‌بیّ پیّ باویّنه قوّناخی تازه‌ی خه بات بوّ رزگاری کوردستان له ریّگای ساز کردنی حیزبیکی شوّرشگیّر و به بیر و باوه‌ری شوّرشگیّریه وه. چونکه هیچ شوّرشیّك به بیّ حیزبی شوّرشگیّر که خاوه‌نی بیــرو باوه‌ری شوّرشگیّری بیّ سه‌ر ناکه ویّ. روّژنامه‌ی **"سه ر ده می نویّ"** ده بیّ بیر و باوه ری شوّرشگیّری له نیّو لاوان و روو ناکبیران دا بلاو بکاته وه "

برای به ریّز روّژان له گه‌لّ سوپاس بوّ هاوکاریتان ئیّمه لامان وایه بلاّو کردنه وه‌ی بیر و باوه ری شوّرشگیّری شه‌رت نیه هه ر ئه‌رکی حیزبه سیاسیه کان بــیّ خزمه‌ت به زمان و فه رهه‌نگی کوردی لــه خزمه تی سیاسی که متر نیه . بیّجگه له وه نیّوه روّکی وتاره‌کانی **سه رده مــی نویّ** نیشانیان داوه که روّژنامه یه کــی ته نیا ئه‌ده‌بی نیه. روّژنامه یه کی سیاسیه و له سه ر هه موو مه سه له کانــی کوردستان و جیهان نه زه‌ر ده‌دا و بیرو باوه‌ری پیّشکه وتوانه بلاّو ده کاته وه و دژی بیر و باوه‌ری کوّنه په رستانه یه و ئا مانج و ریّبازی روونه . به‌لام له باره‌ی ساز کردنی حیزبی شوّرشگیّر ،شوکر ئیّستا له کوردستان حیزب زوّرن و به شی ئه‌وه هه ن یه کتر بکوژن و زه حمه تکیّشان به یه کتر به کوشت بده ن. هیچ حیزبیکیش نیه که خوّی پیّ ریّبه‌ر و ریّنویّن و شوّرش وان نه بیّ. با **"سه ر ده مـی نویّ"** به بیّ ئیدیعای ریّبه رایه تی و به بي حیزبی " شورشگیر " له ریّگای نووسینه وه بتوانیّ خزمه تیکی پچووك به گــه ل و نیشتمانه که‌ی بکات.

هیوا دارین هاوکاری خوّت له گــه‌لّ سه ر ده مـی نویّ" دریّژه پیّ بده ی .

پاشماوه‌ی نامه‌کانی گه‌یشتوو

نمان له پیّشمه رگه پاك کردوّته وه و حا- کمیه تی ئیسلامـی له کوردستان بــه ر- قه راره . به لام له لایه کی دیکه شه وه کوردستان کراوه ته ناوچه ی ئیزامــی‌و له هه موو دیهاتی کوردستان پیّگــه ی ئه رته ش و پاسدار به هه موو که‌ره سـه- یه کـی شه ری دانراوه.

۲ ـ دابه‌شکردنـی ئامراز و وه‌سایلـی کشت وکالّ. تا بوّ یه کیّك له برادەرانی تورك و یان ئه‌و که سانه ی که خوّیان کار- یان پیّ‌یه پیّویست بیّ و له به ر ئــه‌وان نه میّنیّته وه ، نا دریّت به کورده کان.

ئه که‌ر هاتوو خوا نه خواسته دایان بــه کورده کانیش، ئه وه چه ند عه حه می له گه‌لّ ده که نه شه ریك. هیچ باوه ریان به کورده کان نیه . ئه وه له کاتیّك دایه که شه و روّژ ئیدیعا ده که ن که کــوّ یا (حکومه تی ئیسلام) فه‌رق و جیاوازی دانانیّ باشه ئه وه‌ش بکوتریّ که کورد ئه‌وه نــده به ر چاو ته نگ نیه که هه موو شتی بوّ خوّی بویّ. به لام ئه‌وان له باری مه رحه بیه وه له پیّشترن. ئه گینا له‌و دوایه دا پاش مردنی شه ریعه تمه داری تورکه کا نیش زوّر نارازین و په ته یان که وتوّتــه سه ر ناو .

۳ ـ له باری ئیستخدامه وه(واته کارو باری ده‌وله تی) . ئه که ر کوردیّك بیه ویّ دابمه زریّ و له ئیداره‌ی ده‌وله تی قبولّ بکریّ، یان هه‌ر رایناگرن و یان ئه گه‌ر ها توو قبولیشی بکه ن، سه ره رای هه موو شه رت و مه رجی پیّویست، ده بیّ به حه وت ناو ان بشوّریّته وه .

٤ـ چوون بوّ دانشگا (قبولّ کردن لــه کو نکور)دا .

دیپلوّ مه کورده کان وه ختیّك ده‌یانه‌ویّ بچنه دانشگا ، بوّ ده‌ست پیکردنی خوێ- یندن، تاقی کردنه وه یه کی یه کجار سه- خت و دژواریان له پیّشه ، وه‌ك وتوویژ ی حزووری(مصاحبه) ،له دوای ئه‌وانه ش ده‌بیّ له لایه ن یه کیّك له ئورگانه کانی ئینقلا بی ته ئیید بکری،ده‌نا ریگه‌ی چوونی بوّ دانشگا نیه . ئه گه‌ر هه ش بیّ له وانه یه به قه ولی فارس ده‌لیّ : "برای خالـــی نمودن عریضه‌است" .

۵ له باری شیرکه ته کانی ته‌عاونـــی روستایي . چوونکه باوه‌ریکی ته واویان به ناوچه کورد نشینه‌کان نیه، ده‌بیّ بوّ وه‌ر- گرتنی قه ندو چا و برنج و روّن و شتی تری کوّپینی، له لاحانی ناوچه‌ی مامه شانه وه بیّنه محمه دیارو کاروانسه‌رای قه‌راخ شاری نه غه ده. ئه وه‌شیان بوّیه ساز کرد وه چوونکه خه لّك ناتوانیّ له کاتی پیّویست دا و له ماوه ی دیاری کراودا بیّ پیّویستیه کانی وه‌ر گریّ و کوّپینه که‌ی ده سووتیّ. ئه ودەم کابرای کوردی خه لکی لاجان ناچا ره شتو مه کـی کوپینی به شی خوّی وه ك بازاری ره‌ش به چه ند ئه‌وه‌نده‌ی قیمه ت له مه سئوله کانی شیرکه‌ت بکریّته وه.

ئه وه‌ش سه‌وقاتی دیکه‌ی جه مهوری ئیسلا میه بوّ کوردستان.

٦ ـ نیّو له مندالّ نان" وه‌رگرتنـی پیّناس له ئیداره‌ی سجیل"

به پیّي ده ستوری ده ولّه‌ت ئه و که سانه‌ی منداڵیان ده بیّ و ده یانه ویّ پیّناسی بوّ وه ربگرن ده‌بیّ ناوی ئیسلامیان لیّ بنیّن. ئه گینا پیّناسیان نادریّتیّ . به تایبه تی کورده‌کان که تازه ناوی کوردی بوّته باو و خه‌لّك ده‌یه‌وی ناوی کوردی له مندالّی خوّی بنیّت، به ناوی کوردی پیّناسی نادریّتیّ . ئه‌وانه کورته یه کن له سیاسه‌تی جه‌مهوری ئیسلامی ئیران له کوردستان .

پاشماوەی

کۆبوونەوەی ئیسلاند بۆ سەرنەکەوت ؟

" هەوەلین هەنگاوی ریگان شولتز لە بەرمبەر پێشنیارەکانی دەستەی نوێنەرایەتی یەکێتی سوڤیێتی دا حورەتاسان و سەرلێ شێواویەك بوو . ئەوان نەیاندەزانی چۆن پێشنیارەکانی ئێمە رەت کەنەوە .

دەستەی نوێنەرایەتی ئەمریکا هەولی دەدا کە بۆ پەسند نەکردنی پێشنیارەکانی سۆڤیێت بیانوو بدۆزێتەوە .

کورباچوف لە قسەکانیدا کوتی :

" پەلپ و بیانوو هێنانەوەی ئەمریکا هیچ بیر کردنەوەی تازە و شێوە بۆچوونێکی نوێی و تەنانەت پچوکترین نشانەی پێشکەوتنی وتووێژی تێدا نەبوو . ئەمریکاییەکان بە دەستی خالی بۆ کۆبوونەوە هاتبوون .

کۆسپی بنەرەتی سەر ریگای وتووێژ مەسەلەی " شەری ئەستێران " یا پێکهێنانی (چەتری دژی راکیتی) بوو . ریگان بە هیچ جور ئامادە نەبوو لەم بەرنامەیە دەست بکێشێتەوە . سەر کۆماری ئەمریکا پێشنیاری دەکرد کە یەکێتی سۆڤیێتی لە کەڵ بە حێ کەیاندنی پرۆژەی شەری ئەستێران موافەقەت بکا . لە بەرامبەر ئەوەدا دەولەتی ئەمریکا کۆیا پاش تەواو بوون، بەرهەمی لیکولینەوەکانی دەدا بە یەکێتی سۆڤیێتی .

کورباچوف لە وەلامی ئەو پێشنیارەدا کوتی : **"ئاغای سەرکۆمار من ئەو پیشنیارەی ئێوەم پێ بە حیددی نیە . ئێوە ئامادە نین کەڵ و پەلی نەوت دەرهێنان بە ئێمە بفروشن، چۆن دەتانەوی ئێمە بروا بە بەلێنی ئێوە بکەین . "**

کاتێك رۆژنامە نووسان هۆی بۆ چوون و هەلویستی ئەمریکایان لە کورباچوف پرسی، لە وەلامدا کوتی :

" دیارە لەو بارەوە کە لێك بەلگەو هۆی زەینی و بابەتی هەن . گرنگتر لە هەموان ئەوە یە کە رێبەرایەتی ئەم ولاتە کەورەیە بەستراوەتەوە بە کۆکاو بنیاتە نیزامی - سەنعەتیەکانی چەکسازی و ئەو مونوپولانە کە دروست کردنی چەکی ئاتومی و بەرنامەی چەکی فەزاییان کردۆتە کاسبی و هۆی وەدەست هێنانی سود و قازانحی خۆیان و بوون و تیکوشانی خۆیان لە سەر ئەم ئامانج و بەرنامەیە دامەزراندوە . بێجگە لەوە ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا دەیەوی لە ریگای پێش برکێی چەکی فرەخەرحی ئاتومی و ئاسمانی یەوە، یەکێتی سۆڤیێتی لە بار ئابووریەوە هیلاك بکات . نەخشەیان بۆ مەیدانی کۆمەلایەتیش کێشاوە . ئەوان دەیانەوی لەم ریگایەوە کوسپ و تەگەرە بخەنە سەر ریگای باشبوونی ژیانی خەلکی ئێمە و نارەزایی خەلك دژی رێبەرایەتی سۆڤیێت هان بدەن . بێجگە لەوەش، ئەمریکا دەیەوێ لەم ریگایەوە دەرەتانی یەکێتی سۆڤیێت بۆ یارمەتی دان بە ولاتانی دنیای سێیەم کەم کاتەوە . تا ئەم ولاتانە لە باری ئابووریەوە سەر بۆ ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا نەوی بکەن .

ئەوانە ن بەرنامەی دوور و درێژ و رێبازی ستراتیژی دەزگای بەرێوەبەری ئێستای ئەمریکا کە بناخەکەی لە سەر هەلە و چەوتی دامەزراوە . دیارە بەر و بووی درێژخایەنی ئەم سیاسەتە هەر لە ئێستاوە پێش بینی ناکری . بەلام ئیتر مەسەلەیەك بۆ ئێمە روونە، ئەویش ئەوەیە کە ئەو سیاسەتە بۆ هیچ کەس و تەنانەت بۆ ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکاش هیچ بەر و بویەکی لە باری نابێ " .

دوای کۆبوونەوەی ئیسلاند تەواوی پیاوە سیاسی و سرنجدەرەکانی جیهان تاوانی سەر نەکەوتنی وتووێژیان خستە سەر ئەستۆی سەر کۆماری ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکای شیمالی .

حیمی کارتیر لە کەل رۆژنامە نووسیا دا کوتی : "پرۆژەی " شەری ئەستێران " ریگان بوو بە هۆی تیکچوونی رەوەندی وتووێژی ئەمریکا و سۆڤیێت لە ئیسلاند ریگان دەرفەتی ریك کەوتنی کۆنترۆلی چەکی لە کیس چوو . پرۆژەی دیفاعی ستراتیژیی کە بۆ مالیات دەرانی ئەمریکا پتر لە ٣ تریلیون دولار خەرج هەلدەکری هەلەیەکی کەورەیە . ریگان دەیەوی بیرو رای کشتی بەوە فریو بدا کە کۆیا بەرنامەی شەر ئەستێران پێشی شەری ئاتومی دەکرێ " .

سەناتور کەنیدی کوتی : " هەلکەوتی مەزن و مێژوویی لە ئیسلاند بووە قوربانی کەلالەی ستراتیژیەك، کە حیکای دلنیایی نیە " .

برنۆ کرایسکی سەدری ئەعزەمی پێشووی ئوتریش لە وتووێژیکی چاپەمەنی دا کوتی : " وردە وردە ئەشێ لە خۆ بپرسین دەولەتە ئوروپاییەکان تاکەی سیاسەتی ئەم (ریکانە) پەسند دەکەن . لە کاتیکا شەری تەنکە بەری ئاتومی قەرارە لە خاکی ئەم ولاتانەدا دەست پێ بکا .

ویلی برانت رێبەری سوسیال دیموکراتی ئەلمانی رۆژئاوا کوتی : " ئەو دەرفەتە هەبوو کە هەموو راکیتە نێونحیرۆکان لە ئوروپا پاك بکرێنەوە . چەکی ستراتیژی تا نیوە کەم بکرێنەوە . بەلام ئەم دەرفەتە لە بەر بیر و بۆچوونی پووچی (ئیبتکاری بەرکری ستراتیژی) لە کیس چوو .

سەرەرای ئەوەی کە یشتنە یەکی وتووێژی ریکیافیك، میخائیل کورباچوف لە ئاخری قسەکانی دا کوتی : **" چاو پێکەوتنە کە روو داوێکی گەورە بوو . وەزعیکی تەواو تازە پەیدا بوە . ئیتر هیچ کەس ناتوانێ کارەکانی ئیمرۆی خۆی هەر وەها درێژە پێ بدات . خەلکی سۆڤیێت و رێبەرایەتی سۆ ڤیێت لەم وختەیدایەك قەولن کە سیاسەتی سوسیالیزم دەتوانی و دەبێ سیاسەتی ئاشتی و چەکداماڵین بێ . ئێمە لە رێبازی کونگرەی ٢٧ی حیزبی کوموونیستی یەکێتی سوڤیێتی لا نادەین" .**

پاشماوەی

لە ژێر پەردەی درۆدا

ماوەیەك لەمەو پێش رەفسەنحانی سەروکی مەحلیسی ئیسلامی و نوێنەری خومەینی لە وتووێژی چاپەمەنی دا کوتی : " ئێمە لە حێکایەك پێنج شەش فروکەی اف ٥ - مان تەنانەت بە نیوە قیمەتی فروشی ئەمریکا پەیدا کردوە"

دیارە کرینی فروکەی اف ٥ی ئەمریکایی، یان کرینی کەرەسە و چەکی ئەمریکایی لە بازاری ئازاد بە بێ ئیحازەو ئاکاداری ئەمریکا و ئیسرائیل درۆیکی ئەوتۆیە تەنیا دەتوانێ بە سەر زاری ئاخوندە دەسەلاتدارەکانی ئێرانی دا بێ .

دوابەدوای وتو وێژی هاشمی رەفسەنحانی رادیو بی.بی.سی رای کەیاند کە وتەوێژی یەکێتی مەلەوانانی دانمارك بلاوی کردۆتەوە کە لە چوار مانکی رابردوو دا پاپورەکانی دانمارکی چوار حار چەك و چۆلی ئەمریکایی یان لە لەنکەرکای "ئیلاتی ئیسرائیلەوە " بۆ لەنکەرکای بەندەر عەباسی ئێران بار کردوە . مێژوی راستی بارکردنی چەك و چۆل و ئەژمارەو چەندیەتی ئەوان لە دەست دایەو لەم بارەوە هیح شك و کومانێك لە کۆری دا نیە" .

نەك هەر ئەوە روژنامەی "داگز نیوهتر " چاپی سوئید لە ژمارە ٦ ای مانکی حوزەرداندا نووسیبووی :

" لە پرسیارو لێکولینەوەی پولیسی کومرکی سوئید لە کاربەدەستانی کارخانەی چەك سازی بۆ فورس و بەشی شیمیایی کارخانەی نوبل، دەرکەوت کە ئیسرائیل چەند سالە چەك بۆ ئێران دەنێری . **دریك شمیت** مودیری شیرکەتی بازرگانی " ئیسکاندیناوین کومودیتی " تەواوی راسپاردەکان و کرین و بار کردنی ئەو چەکانە لە شاری" مالمو" وە بەرێوە دەبا . بە کوێرەی سەنەدو بەلکەیەکی کە لە دەفتەری شیرکەتی بازرکانی ئەو وەدەست هاتوە، کەل و پەلی شەرو چەك و چۆل بۆ ئێران لە پێشدا لە ئیسرائیل کراون و ناردراونە ئارژانتین و لەوێوەش بۆ ئێران بارکراون . بەشێك لەو چەکانە وەك کولەی کالیبر ١٠٥ و ام ام (M M)ئارپیجی لە ئەمریکاوە بۆ ئیسرائیل هاتوون و لەوێشەوە بۆ ئێران .

مەعمورەکانی کومرکی سوئید لە کاتی لێکولینەوەدا هێندی بەلکەیان کەوتە دەست بە کوێرەی ئەو **دریك شمیت** دەلالی چەند سەودای کەورەی چەك بووە لە نێوان کۆماری ئیسلامی ئێران و ئیسرائیلدا . بە کوێرەی نوسراوەی روژنامەی ناوبراو پولیسی کومرکی سوئید بۆی دەرکەوتوە کە **دریك شمیت** بۆ کرینی چەك و قۆرخانە لە چەند دەولەتی وەك سوئید و ئەلمانی روژئاوا و فەرانسەو هولەندو بەلژیك و ئوتریش و ئیسپانیاو ئیسرائیل بۆ ئێران دەلالی کردوە . بە کوێرەی ئەو بەلکانە بۆ فروشتنی چەك بە ئێران لە نێوان کاربەدەستانی کارخانەی چەك سازی بوفورس و ئیسرائیلدا هاوکاری نیزیك هەبوە . **دریك شمیت** کە بە کوێرەی راسپاردەی ئیسرائیل دەبوایە ئەم سەوداو مامڵەیە لەو پەری نەهێنی دا را بکرێ ، خۆی بەر پرسی ئامادە کردنی پاپور و بارکردن و بەرێ کردن بوە لە دانمارك و بەلژیك و یونانەوە بۆ ئێران .

بە کوێرەی نووسراوەی روژنامەی **داگز نیو هیتر دریك شمیت** بێجکە لەوە کە بۆ ئێران چەکی لە ئیسرائیل کریوە توانیویە چەند باری کەورەی چەکیش لە ئەفریقای خوارو بکرێ بۆ ئێران . تەنانەت روژنامەکانی سویس لە بارەی ئەم سەودایەوە نووسیویانە " .

بە خۆرایی نیە بەرێوەبەرانی کوماری ئیسلامی ئێران لە سەر درێژە پێ دانی شەر پێ دادکرن ، چونکە ئەوان لە ژێر پەردەی دروشمی دژی ئەمریکایی دا پێویستە خزمەت بە ئامانحی ئیمپریالیزمی ئەمریکا و ئیسرائیل بکەن ، وە لە رێکای کرینی چەکی ئەمریکایی و ئیسرائیلی سندوقی مونوپولەکانی چەك سازی ئیمپریالیستەکان پر کەن .

دیپلۆماسی ئەمریکا بەکام ریگادا دەروا

"سەردەمی نوێ" بەکویرەی ئەرکێکی کە وەستوی خوّی گرتوە وە ئیمەش بەکورتی لە سەر وتاری ژمارە یەك دا باسمان کردوە ، لێکولینەوەی روداوەکانی کوردستانی لە بەشەکانی دابەشکراودا کە پێوەندیان بەچارەنووسی نەتەوەی کوردەوە هەبێ ، کردۆتە ئەرکی بنەرەتی خوّی. ئەم شیوەیە لە دوا رۆژیشدا هەروا درێژەی پێ دەدرێ.

بەلام شایانی باسە کە سەرنجدانی بتر بە مەسەلەی کوردستان نابێ کوّسپی ئەوە بێ کە ئیمە جارو بار بە تایبەت سەرنجی مەسەلەکانی نێو نەتەوەیش بدەین. هوّی ئەم سەرنجە تایبەتیەروونە : خەباتی رزکاریخوازی نیشتمانی کوردستان، بەشێکە لە جولانەوەی شورشکیری جیهانی ، کە ئەم جولانەوەش خوّی لە بەشەکانی جیاوازدا . بە ئاکارو رەوەشتی جیاواز وە لە پێوەندی لە کەل یەکتردا لە رێبازیکی هاو خەت وە لە یەك مەیدانی خەباتی دژی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستی دا لە کێشە دایە. ئەکەر خەباتکیرانی راستەقینەی کورد و رێکخراوە سیاسیەکانی کوردستان بە کشتی . وە ئەم ریکخراوە سیاسیانەی کە باری کرینکی رێنوینی خەباتی شۆرشکیری ـ نیشتمانی کوردستانیان لە سەر شانە بە تایبەتی ، بە وردی لە نێوەروکی سیاسەتەکانی ئیمپریالیستی وە بە تایبەت ئیمپریالیزمی ئەمریکا ، شارەزا نەبن و لایەنی کشتی سیاسەتی ئیمپریالیزمی ئەمریکاو پال پشتەکانی ا اهرم اهکانی قودرەت و شێوەکانی بەرێوە بردنی ئەم سیاسەتە نەناسن، بێکومان لە ناسینی روداوەکانی ناوچەدا کە زور یان کەم کاردەکەنە سەر چارەنووسی نەتەوەی کورد ، توشی هەلە دەبن و لەو هەلانەدا لەوانەیە جولانەوەی رزکاریخوازی کورد زیانی کەورەی پێ بکا.

دەستەیەکی کە بە سەرکردایەتی رونالد ریگان لە حیزبی جەمهوریخوار لە ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکادا قودرەتی بە دەستەوەیە بە چەشنی کشتی لە رەوەندیکی فیکری ـ سیاسی پێرەوی دەکا ، کە پێرەوەکانی ئەو لە ئەمریکا بە " محافظە کارانی تازە" ناسراون. ماوەیەك بەر لەوە کە ریکان دەسەلاتی بکەوێتە دەست ، هێلی بنەرەتی سیاسەتی کشتی "محافظەکارانی تازە " بە هوّی ئەو بنیاتانەوە کێشرا بوکە کاریان لێکولینەوەو شی کردنەوەو پێشنیاری سیستمی فیکرو سیاسیە.

بۆ ئەوەی باسەکەمان رون بێ ،ئەشی ئەختی بۆ دوایە بکەرێنەوە. دوای سالەکانی شەری سارد کە لە لایەن وینستون چرچیلەوە دەست پیکراو ئەخشەکیشی ئەسلی ئەو لە ئەمریکا جان فوستر دالس بوو وە سەبارەت بە پەرەگرتنی خەبات بۆ کۆرینی وەزعی شپرزەی نێو نەتەوەیی لە جیهاندا لە لایەن لایەنکرانی ئاشتی و تیکەیشتنی نێو نەتەوەیی و هێزەکانی پێشکەوتوخوازەوە ، دەست پێکرابو، سەردەمیك بە سەر پێوەندیەکانی نێو نەتەوەیی دا زال بوکە بە سەردەمی " دیتانت "ناو نرا. دیاردەی بەر چاوی ئەم سەر دەمە ئەوە بوکە ئیمپریالیزمی ئەمریکا سەلماندی کەلە کرتنە پیشی سیاسەتی سەرکەوتنخوازی نیزامی بە سەر یەکیتی سوڤیەتی دا دەست هەلکرێ ، وە لە جێکای ئەو پێش برکەی هێمنانەی دو سیستمی سەرمایەداری و سوسیالیزمی لە مەیدانی جیهانیدا قبول کرد. هەروەها ئەوەشی سەلماند کە ئەسلی وتو ویژ لە کەل یەکیتی سوڤیەتی ، بۆ کەم کردنەوەی ئالۆزی لە پێوەندیەکانی نێو نەتەوەییدا بە کار بهێنرێ. لە سەر بناخەی ئەم ئەسلە بوو کە سەر وکەکانی دوو لاتی ئەمریکاو سوڤیەت جارو بار چاویان پێك دەکەوت و لە بارەی کونترولی چەکی ئەتومی و پێشکیری لە پەرەپێدانی پێش برکەی چەکدار بون وتوویژیان دەکرد. باش چاو پێکەوتنی لیندون جاکسن و الکسی کاسیکین مانکی ژوئنی ١٩٦٧ لە کلاسبورد، رێکای کەیشتن بە رێك کەوتنی نیوان هەر دو لا لە بارەی مەسەلەکانی باسکراو، کرایەوە. لە ئەنجام دا بوو بە هوّی بەستنی قەراردادی سالت ١و٢ لە بارەی تەنکە بەر کردنی چەکی ئەتومی ستراتیژی وە قەراردادی " A.B.M " لە بارەی تەنکە بەر کردنی راکێتی دژی بالیستیکی.

کرینکی ئەم قەراردادانەی سالت ، تەنیا لەوەدا نەبو کە ژمارەی راکیتەکانی هەر دو لا لە ١٣٢٠ دانە دا رابکیرێ ، یان بە کوێرەی قەراردادی " A.B.M " ژمارەی راکیتەکان یا سیستمی راکێتی دژی بالیستیکی تەنکە بەر کرابووە . وە هەر دو لا حەقیان نەبوئیتر لە بارەی چەکدار بونەوە خەریکی لێکولینەوە بن. کۆی ئەم قەراردادانە مانایەکی کرینک تریان هەبو . ئەویش ئەوە بوکە ئەم قەراردادانە لە راستیدا جورە یاساو قەرارو مەداریکیان بە سەر لایەنەکان دا دەسەپاند کە بە سەر ژمارەو کۆنترۆلی دروستکردنی راکیتەکانی پەلاماری و بەرگریدا چاوە دێریان دەکرد. بێجکە لەوە ، سەردەمی سەرکەوتنخوازی ئەمریکای کوتایی پێ دەهێنا ، وە ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا بە رەسمی بۆ ئەسلی بەرامبەری هێز لە کەل یەکیتی سوڤیەتی لەم بارەدا ملی رادەکێشا کە ئەوانە هەمو بۆ پاراستنی ئاشتی جهانی دەستە بەریکی بە هێزو پتەو بون.

هەر لە سالەکانی ئاخری سەرکوماری جیمی کارتردا ، لە بەر ئەوە کە ئیمپر یالیزمی ئەمریکا لە مەیدانی نێو نەتەوەیی دا شکانێکی بە سەردا هاتبو، دەولەتە بێ لایەنەکان و نەتەوەکانی تازە سەربەخۆبی یان وەدەست هێنا بولە خەباتی دژی ئیمپریالیستی دا پێش کەوتبون ، هێندی دەستەو کۆری ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا دژی پێ بەندی ئەمریکا بە قەراردراوەکانی ناو براو ، وە لەویش کرینکتر، پێبەندی بە ئەسلی رێ و شوێنیك کە بە تێکرایی بناخەی " دیتانتی " دادەمەزراند . برتەو بۆلەیان دەست پێ کرد. بەسەند نەکردنی رەسمی قەراردادی سالتی ٢ بەر هەمی ئەم بۆ چون و برتەو بۆلەیە بو.

رونالد ریکان دەست نیشانی جەمهوریخوازان ، خەباتی هەلبژاردنی خوّی لە سەر بناخەی ئەم کەلالەیە دەبردە پیش کە لە لایەن تیئوریزانەکانی " محافظەکارانی تازە " وە رێك و پێك کرابو. نێو ناخنی ئەسلی ئەم کەلالەیە رەد کردنەوەی سیاسەتی " دیتانت " بو. هێلی کشتی هێزەکانی " محافظەکارانی تازە " لە لایەن بنیاتی " هریتایج فوندایشن " وە بەم چەشنە کیشرابو: " پێویستە بەر لە هەمو شت پێشی جولانەوەکانی رزکاریخوازی بکیرێ. شەرو پێك هەل پرژانی ناوچەیی لە مەلبەندەکانی کرینك و ئالوز کە بە کوێرەی بۆچونی ئەخشەکیشانی کەلالەکە ، ئەفغانستان و نیکاراکواو روژهەلاتی نێوەراست و ئەفریقای ئیستوایی دەکرتەوە ، دەبوایە بخرێنە چوارچێوەی پێوەندیەکانی روژهەلات و روژ ئاوا . لە هەلوێستی قودرەتەوە نەبێ لە کەل یەکیتی سوڤیەتی وتو وێژ نەکرێ. لەمەش زیاتر پێش برکەی چەك دروستکردنی ئاتومی درێژە پێ بدری ، وە یەکیتی سوڤیەتیش بۆ ئەم پێش برکەیە رابکێشری تا لەم رێکایەوە پێشکەوتن و پەرە کرتنی ئابوری یەکیتی سوڤیەتی توشی کوسپ و تەنك و چەلەمە بێ. "

ماوەتی

لە سەر بناخەی ئەم پێویستیە ئیمە لەم ژمارە یەوە سیاسەتی ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکای شیمالی سەبارەت بە پێوەندیەکانی دەرەوە لە چەند زنجیرە دا بلاو دەکەینەوە.

پێویستە وە بیری خەینەوە کە دەقی ئەم وتارەمان لە ژمارە ٥ی "سەردەمی نوێ دا بە زمانی فارسی بلاو کردۆتەوە.

سوپاس

لەم دواییەدا گەلێك لە هاوڕێیانی بەرێز و هاو نیشتمانانی ئازادیخواز و نیشتمانپەروەر یارمەتی مالیان بۆ ناردووین و بەداخەوە داوایان کردوە کە ناویان لە رۆژنامەدا بلاو نەکرێتەوە.

ئێمە لەگەل سوپاس بۆ دلسۆزی و هەستی نیشتمانپەروەری ئەو برادەر و هاوڕێیانە لەگەل تۆمار کردنی ناو ونیشانیان لە لای خۆمان لە بلاو کردنەوەی ناویان خۆ دەپارێزین. هیوا دارین ئەم جورە یارمەتیە و پشتگیریەی چاپەمەنی پێشکەوتووخوازی کوردی لە لایەن نیشتمانپەروەرانەوە بەردەوام بێ.

هاو نیشتمانانی بەریز ئابوونەی رۆژنامە ویارمەتی خۆتان بەم ئادریسە بنێرن. ناو ونیشانی ئێمە ئاوایە :

Serdeme Nû
O.P.BOX. 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN

Nameyek ji

em li ser hukmin.Sibe digel yekê din. Her niha jî,eger yek pere pêtir ji me bide we,hûn de tvengên xwe dirêjî sîngê me kin.

8-Digel kurdekê Kerkukê ez axifîm ku birayekî wî di şere birakujiyê de şehîd bibû. Pir bi pêrîşanî û bêhêvî got: eve Îraqê hêriş bire ser Sîdekan û temamî gundên wê deverê şewitandin bi hêceta hatina leşkerê Îranê. Li Hacî Omeran,Xaneqîn, Mendelî û Helebçe jî ev kare kirin. Xelkê xwelîser çi bike,hukmet hîç alîkariyê bo nake,hemû bêkar û birçî mane. Çertê alîkariyê helgirtina çekê caşitiyê ye. Ev e demeke aliyekê xaniyê min xerab bûye,hukmet nahêle ez çêk bikim, her roj bi hêcetekê pera ji me werdigrin. Destê Be'isiyan bi xwîn bûye û li sîngê me dixe. Lê destê bixwîntir yê wan kesaye yên ku li çiyane û şerê birakujiyê dikin.Bi şeref û namûs dîroka kurd wan efû nake.

9-Silêmanî li rojên dawiya remezanê bû.Bajar pirî xelk bibû.Di nav dilî bajarî de, Asoyê Qumriye,Ferece Şel û caşekê din sîngê xwe derdixistin. Ji nişkava û li ber çavên polîsî du pêşmerga ew dane ber gullan. Bajar hejya û xelk reviya.Êvarê ez çûme nexweşxana eskerî tenê Ferece Şel sax ma bû,birayê Asoy û dayika wî bigef hawar dikirin "sibe em dê bîst kurda li nava bajarî gullebaran kin". Berpirsyarên muxabereta pê dikenin.Berpirsyarekê emnê li birayê Asoy zivirî û gotê:"nerehet nebin,bila şer xelas bibe, em dê hemû xelkê Silêmaniyê veguhêzin başûrê Îraqê.

10-Le nexweşxana navenda bajarê Silêmaniyê ku li pêş Zanîngeh Silêmaniyê bû.,jineke nexweş anî bûn tep dihatinê.Min ji karmendekê nexweşxanê pirs kir:nexweşiya wê çiye? Gotî: bira,eve bênamûsên Be'isî şevêdî bûse li ber pêşmergey danabûn derengî şev di riya banî de xwe aviti bûn mala wê ji bo ku teda namûsa wê bibin.Wê jî her hawar kiriye û ev bi serî hatiye û ev ne cara yekeme Be'isiyên bênamûs vî karî dikin.

11-Sibê zû saet pênc,eskerî û heresên cemhorî her çar dewrên Silêmaniyê girtibûn.Bi sedan xelk girtin û mal wêran kirin. Ji sibê heya êvarê, çend caran dengê gullan hat. Çend kes gullebaran kirin,heya niha jî xelk nizane ew kî bûn.Berpirsyarên heresên cemhorî di radyoyêde got: "me Silêmanî anî himêza Îraqa mezin".

Roja paştir li taxa Eshabesipî efserek û eskerek hatine kuştin.Ewan jî xelk dane ber gulleyan û hejmareka mezin girtin û rêzeka dukanan şewitandin.

12-Hêrişa Qelaçiwalan û Çwarte dest pêkir. Min eskerekê turkuman dît ku kurdî baş dizanî. Min jêra got "tu digel şerî çewanî?" gotî:eger ez neçime şer hukmet dê mala me li Kerkukê wêran bike,dayik û bavê min girin.Ez ji şer bêzar bû me.Bo nîvro min hin berpirsyarên Be'isî dîtin,rengê wan zer bibû tu dibêjî qey ji qebra derketine.Min jê pirs kir "vaye leşkerê şeytanî hat,hûn dê çi bikin? yek ji wan got:"em dê Silêmaniyê wêran kin, her çi eskerê me hey em dê bi kuştin din.Pazdeh milyon ereb û kurd bo çine?sê milyon Be'isiyên baş ji Îraqê zêde ne. Min gotê: hûn bêjin caş dê şerî ji bo we kin? bersiva min da :bi şerefa erebtiyê ew şerî nekin em dê wan weke leşkerê Îranê bidin ber gaza zehîrkirî û çekê şêmîk. Belê...Serdema Nû ya xweştivî,hevalên kurd Be'isî nemana kurda dixwazin, li Bexda, Hewlêr,Kerkuk û Mosilê Be'isiya rengê mirinê girtiye. Lê mixabin ewên ku li çiyane dev ji birakujiyê bernadin,tu dibêjî qey hayê wan ji welatî tune.Be'isî yê welatî wêran dikin,zarokên biçûk digirin û xelkê dikujin. Lê xelkê bajaran bi gernasî û mêranî liberxwe didin û fedakariyê dikin. Lewra pêwîste kurdên Îraqî vî dirûşmî helgirin "ji bo Kurdistaneka azad û gelekê dilxweş, divê birakujî nemîn e". Sipas.●

---

ji rûpel 3

Realîzma Polîtîka

reşbelekê wisa digot:
"Ma berêz Hayden ji berpirsyarê Enqerê re behsa mafên ji 10 milyon bêtir Kurd jî kir,lê gelo wî mafên Kurdan hiştin roja ku tê de Kurd ê bikaribin ji Tirkan bêtir komirê ji Australya bikirin?"
Erê, di polîtîka îroj de kirîn û firotin ji mafên merovan pir giringtir in.Wisa ta roja îroj welatek li cîhanê tune,ku pirsa Kurdî bi hawak raste rast rake civîna Koma Netewan.Bê guman Kurd bi xwe jî di vê meselê de ne bê sûc in,lê ew çîrokek dûr û dirêj e.

Serdeme Nû
O.P.BOX. 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN

POSTGIRO 429 4506 - 2

ji rûpel 1

NAMEYK JI...

ber ku ez dizanim armanca rojnama we başkirine ne xirabkirin.

Pêwîst nîne, ez ji destpêkê behs bikim çewa hukumeta Ba'îs jîna kurdên Îraqê bi şehîdan tal kiriye û Kurdistana Îraqê welatekê wêran kiriye û ciyê girtin û êşkencê û liberxwedana xelkê ye.

Emîn,Muxaberat,Quwatî xasse,Şurte, inzîbatî eskerî,Caş,Quwatî tawarî', Fewcî xefîfe,Ceyşî Şe'ibî,Herres cemhorî û Necde, (ev navên teşkîlatên eskerî û polîs û caşên rijîma faşîsta Bexda ne.) ev teşkîlate her yek bi awayekî kîna xwe dirijîne ser gelê me yê hejar. Ev jî çend derdekin ji derdên rojane yên Kurdistana Îraqê:

1-Li Kurdistana Îraqê ez digel hemû çînên xelkê peyivîm ji dukandar karmend û mamosteyên xwendingêh hata nivîskar û edîp û karkeran.Kurdên Îraqê tevî tirs û sehma zîndan û êşkencê, pir bi cesaret digel min axaftin û bersivên pirsyarên min dan.Ez digel karmendekê nexweşxanê peyivîm û min jê pirs kir: erê tu yê razî ji dan û standina (mufawezat)digel rijîma Ba'îs tê kirin, baweriya we bi Ba'îs tê ku heqekî bide we? Bi girnijînek sar bersiva min da û got: birayê hêja serbora (tecruba) we bi faşîstên Bexda re nîne.Di peyrew û programê Be'isiyan de otonomî nayê dîtin.Ji 1963-an û heya îro her beyan derdikevin û mufawezat tên kirin û her hemû jî derew e. Ew dixwazin her ew bi tenê hebin, Kurd,Turkman,Erebên ne Be'isî û komonîst weke hev têne çewsandin.

2-Ji dayikeka serbilinda Silêmanê ya ku çar korên wê şehîd bûyîn,ez pirsim: "yadê tu pêşeroja van mufawezata çewan dibînî,tu bêjî biçine serî?". Yek ser bersiva min da û gotî: "yên ku hukum di destan de Be'isîne, ev sed carin, têne tecrubekirin. Ew bi damençê hatîne ser hukum û bi kuştinê dijîn û dê bi damençê ji ser hukmî çin.Demokrasî bi dîtina wan serbirîna kurdan e û erebkirina herêmên Kurdistanê ye.Yê riya mufawezata nîşanî me dide xeyanetê ligel me dike.Otonomî wergirtin ji rijîma Be'is xewn û xeyal e".

3-Digel mamostayekê nivîskar û kurdperwer ez axifîm, pir pêrîşan dibû, gotî:"tiştekê pir seyre.Be'isî her ewin yê axa û serek eşîran çekdar dikin, her roj gundên Kurdistanê dişewitînin, xelkê bi darê zorê dikin Be'isî. Ewên li çiyan jî her mijûlê şerê birakujiyên e. Agehdarî xwe bin,nexweşiya şerê birakujiyê we negire,baweriya xwe bi Be'isiya ne înin eger dê ew biserê we hêt ya bi serê me hatî li sala 1974-an.

4-Serekcaşekê devera Hewlêrê min dît Me hevdu li hotêla Hewreman naskir, yekser min jê pirskir: te çima çek helgirtiye? Gotî: "piştî şikeştina şoreşê û heya îsal min çek helnegirtibû. Tu rewşa kurdên Îraqê nizanî. Eger tu yê lawaz bi dê liber linga çî, caşên din dê xedrê li te kin. Dewlet dê hêceta li te girît. Yên ku li çiyan jî dimînin ji ber serokatiyê û birakujiyê mirov nizane bîçite aliyê kê. Li vir çekê min heye, perên min hene û ez dikarim xwe biparêzim.Eger min hezar kes hebin, ez mi'aşê duhezar kesan werdigrim."

Min jêre got:"başe hukmet vê nizane". Gotî:"çewa nizane,dizane lê xwe nezan dike,ew dixwaze kurd hevdu bikujin. Carna jî,em digel karbidestan rêkdikevin.

5-Lirojeka serma berfê agir gertibû. Kîna pêşmergey, tola şehîdan, Milazim Kerîmî û Mamerîşey wergirtin. 17 Şehîdên nû komeka qereqol û bingehên eskerî wêran kirin.Tirs xistine dilê dijminan."Demokratên" Bexda bi hovitî gundên navbera Kanîwetmanê û Sordaşê wêran kirin.Ev ne cara yekan bû ku deverek bi caş û eskerî tê şewitandin. Biryara rijîma Bexda ye, ku dengê gullan ji her cî li bajar yan gund bê tê şewitandin. Gundên Kerkukê,Silêmaniyê, Çiwarte, Ranya, Qeladizê û Hewlêrê bi vî awavî hatine şewitandin.

6-Rojekê, ez ji nizîkî xwendingeha mamostayan li Silêmaniyê dihatim. Li nizîkî nadya muhendisa min Şêx Ce'fer muhafizê Silêmaniyê ye kirêgirtî (xayin) dît digel hin karbidestên Be'isiyan diçû xwendingehekê. Eskerî temamî ew dewrûbar girti bûn. Ew çend rojek bûn mamostayekê Be'isî hatibû kuştin.Faşîst pir hers bibûn. Ez rawestam,piştî bîst deqîqan denê şêlkeka tvenga hat. Şêxê nemêr bi girnijîn vegeriya,min ji dukandarekî pirs kir ew çi bû? Bi girî bersiv da:"bedalî wî mamostayê Bi'isî yê ku hatî ye kuştin, sê xortên kurd bê dadgeh û bê tawan îdam kirin.Xwedê,malê Be'isiyan wêran bike.

7-Li Hewlêrê ez bo serxweşî çûme mala nasekî.Li berpirsiyarekê mezin ê hukumatê hebû û hejmareka mezin ji caşan. Ji nişkava serekcaşekî bi zimanê erebî gotê berpirsyarê hukumatê, em hertim dilsozên muxlis) hizba Be'isin,lê pir caran hukmet weke pêwîst piştgiriya me nake. Em hertim eskerê muxlisê Îraqê ne. Berpirsyarê hukmatê bi tundî bersiva wî da û got:bira hûn muxlisê kê ne bûne, Qasim, Arif , Bezzaz û her kesê hatiye ser hukum, hûn zelamên wan bûne. Niha jî

ji rûpel 1

Realîzma Polîtîka

de ber çav.Gellek bûyerên ku îroj
li cîhanê cîh digirin baş didin xu
ya kirin, ku ramana welatekî ya si-
yasî nema êdî dikare hema bi tenê
xwe rêçika rêzaniya bo karbidestên
wî welatî têxe weneyê,ji ber ku we
latên cihanê îroyîn,ger bixwazin
an na,ji hêlên bazirganî,zanistî û
gellek tiştên din de bi hevûdu de
girêdayî ne.Îroj,ger biçûk,an me-
zin,hemî welat tê tikoşin ku tiş -
tên xwe bifiroşin welatên din.Wisa
pirr caran bona xatirê pêwendiyên
bazirganî û ekonomîk,ango bi sûda
aborî,welatên cîhanê dema îroyîn
de ramanên,ango îdyolojîyên,siyasî
didin hêlekê.Bo sedemên li jor ha-
tin xuyakirin,karbidestên welatek
wek Australya,yên ku xwe sosyal -
demokrat,an sosyalîst didin nasîn
ango endamên partiya xebatkaran,di
hindir zikê sê çar salan de gellek
ji ramanên xwe yên polîtîka derve
guhertin. Li Spanya,partiya sosya-
lîst,ya ku soz dabû gelê welêt,ku
ew ê Spanya ji rêxistina NATO der-
xe, îsal ji gelê welêt rica kir,ku
ew bo mayîna welêt di NATO de bi-
bêjin erê.Li milê din,hin welatên
Roava, yên ber çend salan digotin
ew tu caran bi welatên komonîstre
nadin û nastînin,îroj ta ji dest
wan tê der dikin ku tişt mîştên
xwe bifiroşin van welatan.

Sekretera Partiya Komonîst ya Ye-
kitiya Sovyet,berêz Mixayil Gorba-
şiv di axaftinek xwe, ya 10-ê meha
dawiya 85-an de wisa dibêje:
"Zor girîng e,ku danûstandin di nav-
bera welatên ji systêmên cihê û xw-
edan ramanên cuda pêşve here û baş-
tir bibe.Çiqa Emerîqa Yekbûyî û Ye-
kitiya Sovyet îroj ji hev hez ne-
kin jî,zor girîng e ku pêwendiyên
me yên bazirganî û ekonomî bi hev-
ûdu re çêtir bibin.Pêwîst e,ku em
bi hevûdu re di van waran de alî-
kar derkevin,hev fêm bikin.Ev tişt
ê sûdê bigihîne herdu welatan jî.Di
rojên kevn de şaşetî û çewtî hati-
ne holê;em jî ne bi sûcin,lê ez di-
xwazim vekirî bibêjim,ku niyeta min
pak e. Ez bawerdikim,ku bona sûda
her du welatan,û bona aştiyê jî ,
baştir e em xwe fêr bikin ku li hê-
leka hev bi aştî bijîn;pilan û tev-
derên dûr û dirêj bo rojên wêbên
çêbikin û bikar bînin." Ev gotina
berêz Gorbaşiv dikare pirr tiştan
bi ewên ku dixwazin siyaseta rojên
nû bizanibin bide fêm kirin.

Bo gelên bindest û şûnên ku tê-
de mafên merovan tên perçiqandin,
ev rewşa ku merov dikare jê re bi-
bêje:THE POLITICAL REALITY, ango
heqîqeta siyaseta îroyîn,rolek zor
gewre dilîze.Ew gelên ku piştgir-
tinek çekdarî,yan dîplomasî ji we-
latên din hêvî dikin,divê ku tiş-
tên li jor hatin gotin û faktorên
din,yên wek stratejiya leşkerî,ma-
fên bi cîh kirina radar û sekinan
dina balefir û gemiyan bidin ber
çavan û têxin mêzînê.Bi peyvên din
di rojên îroj de,kesek bona xatir
çavên yekî yên reş sûda xwe nake
tehlûkê.

Dû xebatek dûr û dirêj ji destên
damên Komîtiya Ji Metînge-derxisti-
na Kurdistan û komîtiya Pişt-girti-
na Gelê Kurd hat der,ku ew pêwendi-
yê tev Wezareta Pêwendiyên Derve ya
Australya re girêdin.Dû xebatek dûr
û dirêj û bi alîkariya hin merovên
mezin yên wek Senator Donald Chipp
gellek gotin û axaftin hatin kirin,
ku Australya Pirsa Kurdî rake Koma
Netewan.Ber çend mehan civînek zor
girîng li paytextê Australya û di
odeyek Wezareta Pêwerdiyên Derve de
cîh girt.Di vê civînê de sê (3)ber-
birsiyarên hukmatê,berpirsyarên Ko-
mîtiyên Ji Metîngeh-Derxistina Kur-
distan û Piştgirtina Gelê Kurd, û
endamek komîtiya Komela Kurdên Aus-
tralya beşdar bûn.Di vê civîna ku
seet û nîvekê ajot de bi hawak ve-
kirî aşkera bû,ku di rewşa siyasî
û aborî ya îroyîn de ji dest Aus-
tralya nayê der, Pirsa Kurdî rake
Koma Netewan.lêbelê soz hat dayin
ku nûnerê Australya ê di komcivîn-
a Rêxistina Mafên Merovan de goti-
na birîn kirina mafên gelê kurd bi-
ke;û wek me di programa meha nîsa-
nê de bo guhdaran xuya kir,berêz
Robertson,berpirsyarê Australya ev
soza di komcivîna Mafên Merovan ya
îsal de anî cîh,lê mixabin ku be-
rêz Robertson hukmatên serdest bi
nav ne kirin,ji ber ku Australya
ne xwazt tu hukmatan ji xwe bixe-
yîdîne. Wisa sûda bazirganî ya Aus-
tralya rola xwe lîst.Dîsa jî: zor
spas Australya.

Du welatên sosyalîst jî di civî-
na îsal ya Mafên Merovan de behsa
Kurdan kirin,lê belê bona mesela mu-
silmanên Bulgarîstanê,ango bona rê
li Tirkiyê bibirin û xuya kin ku
mafê welatek wek Tirkiyê tune, ew
gotina birîn kirina mafên musilma-
nan bike,di dema ku li wir mafên 10
milyon Kurd tên perçiqandin. Navên
welatên din yên ku Kurdistan par
vekirine û li kurdan zordariyê di-
kin ji hêla nûnerên welatên sosya-
lîst de ne hatin gotin.Dîsa,ji wan
re jî spas.

Di meha hezîranê de berêz Haydan
wezîrê pêwendiyên derve yê Austral
ya li Tirkiyê bûbû mêvan,bo pêwen
diyên bazirganî yên her du welatan
baştir bike.Berêz Hayden li Enqe-
rê gotibû,ku wî ji hukmataBulxarîs
tanê re behsa mafên Tirkên wir ki-
riye.Dû vê gotinê,nameyek Kurdek
Australya di mezintiriya rojname-
yên welêt de hatibû weşandin.Beşek

r. 5

dîya gelan li hemberî belav bûna sîstema kolonyalîzmîya çepel.

Digel serketina şoreşa oktoberê, giriftaryên kûr di nav sîstema kapîtalîzmê de destpêkir.Desthelatên imbratoryên kolonyalîst têk şikestin û delîvên nû bo xebata rizgarîxwaza nîştimanî û xebata çînayetî ya çîna kirêkarên cîhanê pêkhat.

Tîrojkên şoreşa sosyalîsta oktoberê kurdistan jî girtibû. yekemîn şefeqa vê tîrojkê bo kurdistanê, ya pêkhatîbû ji helweşandina peymana saykis- pîko, ku li dû nexşê vê peymanê dixastin kurdistanê parçe - parçeken.Kurdistan di şerê cîhanîyê yekem de, bû bû pawanê leşkerê turka û rûsan û kirbû meydana şerî bo van her du dewletên xûnxor û bi hezaran kurd di vî şerî de hatbûne kuştin û goştê wan bûbû paryê devê topan.

Digel serketina şoreşa oktoberê, kurdistan ji leşkerê dagirkerê turk û rûs pakij bû û delîvek hate ber gelê kurd.

Di warê siyasî jî de, şoreşa oktoberê li ser kurdistanê ya bête´sîr ne bû. Heyva fêbrawerî 1923, demê bajarê Silêmanyê ji layê hêzên esmanî yên Inkilîzî ve di hate wêrankirin, şêx Mehmûdê nemir berew kurdistana îranê xwe vekêşa, du name bo nûnerê hukmeta sovyêta nû li Tebrêz ê şandin. Di nama yekê de nivêsîbû"**demê li sala 1917 de, hawara azadîxwaza mirovan û dengê rizgar bûnê di kuçkên zordarên xûnxorên dunyayê deng veday, tev gelên bêbeş li cîhanê sipasyên xwe pêşkêşî milletê rûs kirin û di rîya azadyê û bidestve înana mafên xwe yên rewa(meşro´) dest bi xebatê kirin...**".

Di nama dî de, ya ku her wê salê şêx Mehmûdî bo nûnerê Sovyetî hinartî nivêsîbû :" **pêtivîye ez bêjim, ku gelê kurd tev, rûsan bi rizgarkerên welatên rojhelatê dizane û yê berheve çarenûsa xwe bi det destê wan...**".

Nivêsîna van naman û bi karînana van gotin û zaravan ji layê qaremanekê wek şêx Mehmûdî, vê rastî yê bo me derdixe, ku rijîma nû ya Sovyet, ji layê milletên jêrdest bi pişt û hîvî û cihê umêdê dizanî.

Di jêr te´sîra serketina şoreşa sosyalîsta oktoberê de, li kurdistanê hinde liberxwedan û xebatên çekdarê jibo azadîyê û rizgarîyê ji bin zulim û zorî û sitemkaryê, serên xwe heldan. Kurdên Xuresan li sala 1920, dijî ingilîzî rape, rîn. Serdemekê taze di xebata rizgarîxaza gelê kurd de dest pêkir.

Liberxwedanên kurdistana turkye 1918-1938, kurdistana îraqê 1919-1932,kurdistana îranê 1917- 1930 yên ku civatên xelkî têde beşdarbûyn,tev nîşanên hişyarbûna gelê kurd in û nabe ku têkelî digel şoreşa oktoberê nebe.

Hatina leşkerê azadî bexşê Sovyêt bo îranê û heriftina rijîma diktatorya Rizaxan, bû egera rapeşîna gelê kurd û pêkanîna komara dîmokratîya kurdistan ya ku di mêjowa xebata bixûna netewê me de, wek stêreka geş kurdistan rûnkir.

Pêşewa qazî Mihemed, di meha siptimberê 1925 de gotî :"**xelkê sovyêt, bi qurbankirina çend milyona ji lawên xwe, bi ser faşizmê de serketin anî,di encamê wê serketinê de, gelên cîhanê tev bi piştgirtina yeketî sovyêt û bo bidest ve înana azadîyê û mafê dîmokratî xebatê diken. Gelê kurd jî yê mijûle, ku bi harîkarî û piştgirtina vî welatî mafê xwe ji dest zaliman der bîne...**".

Di jêr te´sîra şoreşa oktober û serketin bi ser faşizmê de, şêx Mehmûdê nemir li serdemê tevgera kurdistana îranê, di nameyekê de ya bo qazî Mihemedî nivêsîbû dibêje: "**Ez xwezîya bi we dibem û yê dil şadim ku bextê nêzîk bûnê ji yeketîya sovyêt para we bû. Birayên kurdên ji hevxûna min, tika(rica) ji we dikem ku jibilî sovyêt bawirya xwe bi kesek dî ne înin.Ew peymana xwe bicih dînin û xwedan gotina xwe ya şirînin û tevdanê naxazin û piropagenda dijî sovyêt wernegirin, destê yeketî sovyêt qayîm bigrin. Çunke her ewin di tevgera azadîxwaz de piştgirya gelan diken.**"

Di warê şoreşa oktoberê û te´sîra wê li ser pêşda çûna mêjowê û xebta milletan û qewmînên cîhan, bêhejmar gotar û pirtûk yên hatîne nivîsîn. Em dişêyn bi kurtî bêjîn ku kartêkirin û şûnwarên şoreşa mezina sosyalîsta oktoberê di wê navberê de dipêkhatîbûn ji :"**pêkhatina yekemîn dewleta sosyalîsta xurt li cîhanê, serhildana giriftaryên kapîtalizmê yên tebayî,pelixandina faşizmê û pêkhatina sîstema sosyalîsta cîhanî, yekgirtina tevgera kirêkaran li seranserî cîhanê, berew helweşandina sîstema kolonyalîst û hevgirtina bizava rizgarîxwaza gelan, hevgirtina bizava aştiyê û dijî şerî, belav bûna bîr û bawerên sosyalîst...**

Ev peydabûne tev, her yek di ciyê xwe de şûnwarên wê didîyarin û yên bûyne hêvênê gorînên taze di cîhanê de.

Gelên bindestên cîhanê bo rizgarî û serxwebûnê û pêşketina civakî, ya pêtivîye ku bi rîya şoreşa oktoberê de biçin, ji piştevanî û hevkarîya welatên sosyalîst kelkê (fayde) werbigirin. Bêguman gelê kurd jî, di xebata rizgarîxaza xwe de, her di ser vê rîya pîroz de diçe.

Xwedî :
Cemşîd Heyderî
Berpirsyar & Redaktor:
Kerîmî Hussamî

Serdema Nû

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

Sal 1 Hejmar 10. NOVEMBER 1986 Bıha:6 Kronē Swedı

ŞOREŞA SOSYALÎSTA OKTOBERÊ YA MEZIN

Meha novemberê î sal, ev e şêst û neh sal bi ser şoreşa mezina sosyalîsta oktoberê de borîn.(25y oktober) 7y novemberê sala 1917 di dîroka çend hizar salên mirovayetyê de dengekî dunya hejand. Dengê herifandina yek ji durindetirîn hukmetên vî serdemî û têkwerpêçana binemala qeralên Rûsya û piçandina xelekên zincîra impiryalîzma cîhanî.

Di berê de, mêjowa mirovayetyê gelek liberxwedan û şoreş nivêsîbûn. Her yek jî ji wan liberxwedan û şoreşan li dû delîve , merc , dem û serdemên xwe , kar yê kirye ser têkelyên civakî û nexşê xwe yê di dîrokê de daye dîyarkirin.

Lê tevî wan şoreşan, bi tenê di çarçûvê desthelatan de guhorîn kirîne û desthelat ji destê destekekê derêxistîne û kirîne di destê destekekdî ra. Wan şoreşan di warê civakî de hîç guhorîn pêk ne anîne.

Şoreşa sosyalîsta oktoberê, bi pêçewane (berewvajî) ji şoreşên berî xwe, ne bi tenê rijêma paşatyê û derebegatyê li Rûsya herifandîye, belku sîstema aborî- civakî guhartîye û li cihê sîstema kapîtalîzm û civaka xodan çînên jêk cuda, sîstema sosyalîsta bê mêtingehî û civakek bê çînên rênçber û xûnmêj pêk anî.

Şoreşa oktoberê ne bi tenê ji bo gelên bindestên rûsya qeyserî, azadî û rizgarî û pêşketina aborî û civakî digel xwe anî, belku bo gişt gel û netewên jêrdestên cîhanê rîyeka nû di xebat û têkoşînê de peydakir. bû destpêka mêjowa aza›

Realîzma Polîtîka welatan ya îro

Birayê hêja Şahîn Bêkir Sorîklî ji Osturalîa rêzek gotara yên bo me hinartîn , ew jî axiftina serokê partîya dîmokrata osturalî ye û ya serokê rêkxistina mafên mirovan tayê Osturalya,yên ku di wê kombînê de pêşkêşkirîn,ya ku li dor mesela kurdî li paytextê Osturalya hatîye girêdan.

Em digel supasîya bo dilsozî û hevkarîya birayê berêz, daxaza lêborînê jê dikeyn, ku jiber kêmatîya berperên rojnamê em nekarîn wan gotarên jorî belav bikeyn , lê digel hindê jî de em dê gotarê kak Şahîn Bêkir î li dor " siyaseta riyalîsta welatên ewrupî " di vê hejmarê de belavkeyn.

****

Şahînê B. Sorekli VII-86

Di rojên îroj de zor girîng e yek bizanibe,ku di pêwendiyên kesan,civakan,an welatan de,kesek bo yek din hema wisa bedewe çeyan nake. Xwe diyê çeyî ber her tiştî sûda xwe di-

r.3

NAMEYK JI KURDISTANÊ

Birayekê hêja bi navê Şalaw, nameyek ji me re şandiye,piştî ku pîrozbahiya me dike bi derkeftina rojnama Serdema Nû dinivîse: "ev nivîsara min beşeka pir kêm e ji wan tiştên min di du salan de bi çavên xwe dîtin û ez digel jîm. Ez li hemû deran bûm,li nexweşxanê,li xwendingehê û li hemû serayên hukumetê ji Silêmaniyê bigre taku Bexda,Min gelek tiştê nexweş bi çavên xwe dîtin ku mirov nikare behs bike. Ji

r.4

P.O. BOX 7066
16307 SPANGA
SWEDEN
POSTGIRO : 4294506-2

سەردەمی نوێ

لە لایەن دەستەی نووسەرانەوە دەردەچێ

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حەیدەری
سەرنووسەر
کەریم حسامی

ساڵی یەکەم — ژمارە ١١ — سەرماوەز دیسامبری ١٩٨٦ — نرخی ٦ کرۆنی سویدییە

بۆ کوردستان کەڵاکە... تێ وەربین ؟

شەری ئیران و عیراق کە پێی ناوەتە حەوت ساڵەی خۆی هەر وا دێ توندتر دەبێ. چارەنووسی خەڵکی ئەم دوو وڵاتە بۆتە گەپجاری ئەو دوو ڕێژیمە خوێن خۆرە و بە کوشت دانی خەڵک وخاپور کردنی شار و گوند و بنیاتە سەنعەتیەکانی ئەم دوو وڵاتە بۆتە کردەوەی ڕۆژانەی حکومەتە دژی گەلیەکانی ئیران وعیراق.

لە ئاکامی درێژەی شەری ماڵ وێرانکەری ئەم دوو حکومەتە دیکتاتورە دا، وەزعی ڕۆژهەڵاتی نێوەراستیش، یەرەو شپرزەیی دەروا. ئیمپریالیزم و حکوومەتە دەسنیژەکانی ناوچە خۆیان بۆ دەست تێ وەردانی کارو باری میللەتانی ئەم هەرێمە ئامادە دەکەن. ئیمپریالیزمی ئەمریکا کە تائێستا حاشای لەوە دەکرد کە لە ڕێگای ئیسرائیلەوە چەك بۆ ئیران دەنێرێ، ئێستا بەمەبەستی توند کردنی شەر و هاتنە نێوکاروباری ساتەکانی ناوچە، بە ئاشکرا چەك دەدا بە ئیران و ئاگری شەر خۆش دەکات.

ژەنرالە فاشیستەکانی تورکیا دانیان دەچیرەوە بردوە و بۆ پیادە کردنی نەخشەی ئیمپریالیزم لە ڕۆژهەڵاتی نێوەراست دا، خۆ ئامادە دەکەن. ئەو شوێنەی لەم ناوچەیەدا ئێستا بە ئاشکرا کەوتۆتە بەر ئامانجی چلێسانە و چاو چنۆکی ڕێژیمی دەسنیژی تورکیا و خۆی لە داگیر کردنی خۆش کردوە، کوردستانە. کوردستانە لە لایەن دوو ڕێژیمی دژی گەلی ئیران وعیراقەوە کەوتۆتە بەر پەلامار و کراوە بە مەیدانی شەرە تۆپ و بۆمبارانی شار و گوند و چۆڵکردنی دێهات. دیارە تاسەی دوژمنانی گەلی کورد بەوەندە نەشکاوە و دەیانەوێ هێشتا کەڵپی دیکەی لێ داگرن و حەستەی زامداری ئەوەندەی دیکەش بکولێننەوە.

پاش پەلاماردانی ناوچەی کەرکوك لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی ئیران و یاریدەدەرانی کورد و بڵاو بوونەوەی دەنگووباسی هێرشی گەورەی ئیران بۆ ڕوخاندنی ڕێژیمی سەددام و داگیر کردنی عیراق، حکومەتی تورکیا بە ئاشکرا ڕایگەیاند کە ڕێگا نادا بە هیچ دەوڵەتێك قازانج و بەرژەوەندی تورکیا بخاتە مەترسیەوە ". دیارە ئەم ڕاگەیاندنە هەرچەند ئامانجەکەی ڕاست و ڕاست دەرنەبریوە، بەلام مەبەست لە " قازانج و بەرژەوەند" چاولەوەنەوتیەکانی کەرکوك و خەتی لوولەی نەوتی کەرکوکە، کە بە تورکیا دا دەروا.

بۆ لاپەری ٢

بەرەو یەکێتی یەکی گشتی و کوردستانی

هەواڵدەرەکانی هەندەران لە ڕۆژەکانی ٩و١٠ی مانگی نۆڤەمبردا ڕایانگەیاند کە کاك ئیدریس بارزانی و مامجەلال تالەبانی لە لایەن پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق و یەکێتی نیشتمانی کوردستانەوە، لە تاران کۆ بوونەوە و بە ڕێك کەوتن لە سەر چەند خاڵ، ناکۆکی و ناتەبایی چەند ساڵەیان کۆتایی پێ هێناوە.

ڕۆژنامەی " **کوردستان پریس**"چاپی سوید لە ژمارە پێنجی ١٩ نۆڤەمبری خۆی دا، لەگەڵ بڵاو کردنەوەی ئەم هەواڵە ڕاگەیاندنی ٨٦/١١/١٠ی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق و هەڵبژاردەیەك لە وتەی قسەکەرێکی ڕەسمی یەکێتی نیشتمانی کوردستانی لە دەرەوە، دەربارەی ئەم ڕێککەوتنە بڵاو کردۆتەوە.

لە ڕاگەیاندنی مەکتەبی سیاسی پارتی دا گوتراوە : " **ئەم ڕێککەوتنە دەبێتە هۆی ئەوەکە شەری ناوخۆ لەبن بهێنێت لە نێوان هەردوو لادا و هەموو هێرشێکی پرو پاگاندە و بڵاو کراوە ڕابوەستێنێ دژی یەکتر و گشت هێزو توانای بەرهەڵستکاری سەربازی یەك بخرێت بۆ بەگژدا چوونی ڕێژیمی عیراق ئاشکرایە ناکۆکی توندی نێوان ئەم دوولایەنە لە ڕابردوو دا، تەگەرەی دەخستە سەر ڕێگای خەباتی کورد، بەلام ئەم ڕێککەوتنە تازەیە کار دەکاتە سەر جولانەوەی کورد و ڕەوەندی کار و بارەکان لە کوردستان و لە عیراق** ".

لە وتەی قسەکەری ڕەسمی یەکێتی نیشتمانی دا هاتوە :

" **ئەوەی مایەی خۆشیەکی یەکجار**

بۆ لاپەری ٣

کۆڕێك لەسەر جوولانەوەی ڕزگاریخوازی کورد

لە ١/ نۆڤەمبەری ئەم ساڵ دا، لە شاری **یۆتۆبۆری** سوید، لە سەر داخواز و بانگکردنی کۆمەڵەی کولتوری کوردستان، کۆڕێك ڕێکخرا بۆ تێکۆشەر کاك کەریمی حسامی. لەم کۆڕە دا ژمارەیەکی زۆر لەو کوردانەی کە لەو شارە دەژین بەشداریان کرد بوو. کۆڕەکە لە لایەن دوکتور فوئاد زیوەرەوە کرایەوە. لە پێشدا دوکتور فوئاد بە خێرهاتنی کاك کەریم و بەشدار بوەکانی کرد.

پاشان بە کورتی لە سەر خەبات وتێکۆشانی کاك کەریم و نووسینەکانی سیاسی و ئەدەبی دا قسەی کرد و گوتی :

کاك کەریمی حسامی لە ماوەی چل ساڵ تێکۆشانی دا، لە پێناو ئازادی و دیموکراسی و سەربەستی گەلی کورد دا، نەك تەنیا بەشدارێکی چالاکی کردوە لە خەباتی سیاسی کورد، بەڵکوو لە بواری بڵاوکردنەوەی زمان و کولتوری کوردیشدا، چەندەها وتاری جوراوجۆری بڵاو کردۆتەوە. هەر وەها چەندکتێبی نووسیوە لە سەر خەباتی کورد وبارێژیانی کۆمەلایەتی، جگە لە وەدەستێکی باڵای هەیە لە وەرگێرانی کتێب و پەرتووکی بێگانە بۆ سەر زمانی کوردی. دوکتور فوئاد لیستەی ئەو بەرهەمانەی خوێندەوە کە لە لاپەرەی کتێبی کاك کەریم"**کۆماری دێموکراتی کوردستان یا خود موختاری" دا هاتوون**." پاشان دوکتور ڕایگەیاند کە لەم کۆڕە دا، کاك کەریمی حسامی باسێك پێشکێش دەکات، بە ناوی "**جولانەوەی ڕزگاریخوازی کورد لە قۆناخی ئێستادا**".

باسەکەی کاك کەریم لە لایەن بەشدارانی کۆڕەوە زۆر بەگەرمی پێشوازی لێکرا و پاشان لە سەر هێندی لایەنی باسەکە پرسیاری لێ کران و کاك کەریم وەلامی دانەوە و ئەوەی زۆر روون نەبوو بوی شی کردنەوە. پرسیار و وەلامەکان و گفتوگۆ لەگەڵ بەشدارەکان بە شێوەیەکی دیموکراتی و سەربەست

بۆ لاپەری ٤

پاشماوه‌ی

بۆ کوردستان که‌لاکه

ریژیمی ژه‌نراله فاشیسته‌کانی تورکیا به هاو ده‌نگی ریژیمی به‌عسی عیراق ده‌میکه خۆی ئاماده کردوه که ئه‌گه‌ر شه‌ر بگاته ئه‌و جیگایه که حکومه‌تی ئیران بگاته ناوچه‌ی که‌رکوك و ریژیمی سه‌ددام نه‌توانێ خۆبگرێ، به بیانووی "پاراستنی قازانج و به‌رژه‌وه‌ندی حه‌یاتی" ناوچه‌ی که‌رکوك داگیر بکات و ئیمپراتووری عوسمانی له ولایه‌تی موسل دانیته‌وه.

هه‌ر به گویره‌ی هاوده‌نگی ریژیمی سه‌ددام بوو که تورکیا له مانگی ئوتی رابردوودا کوردستانی بۆمباران کرد و به پیچه‌وانه‌ی هه‌موو یاسایه‌کی نیو ده‌وله‌تان، له‌شکری هینا نیو کوردستانی عیراق. ئیستاش هه‌ر به گویره‌ی ئه‌م هاوده‌نگیه هه‌ره‌شه له داگیر کردنی که‌رکوك و ویلایه‌تی موسل ده‌کات.

به گویره‌ی ده‌نگوو باسی ئاژانسه‌کانی هه‌ده‌ران، هه‌ر ئیستا له‌شکریکی زۆری تورك به فرۆکه و تانك و زریپۆشه‌وه له ناوچه‌کانی سه‌ر سنوری کوردستان مۆل دراوه. رۆژنامه‌ی " التیار " چاپی له‌نده‌ن، له ژماره‌ی ئه‌م دواییه‌ی خۆیدا نووسیبووی : " ۳۵۰۰ کوماندۆی فیرکراوی شه‌ری کوتوپر، بۆ داگیر کردنی سه‌رووی عیراق ئاماده راگیراوه ".

دیاره تورکیا هه‌ر واله‌خۆوه ناتوانێ هه‌ره‌شه له داگیر کردنی کوردستان بکا و له‌شکر له سه‌ر سنووری عیراق کۆ بکاته‌وه. تورکیا ئه‌ندامی په‌یمانی په‌لامار ده‌ری ناتۆیه و له رۆژهه‌لاتی نیوه‌راستیش دا شان به شانی ئیسرائیل دار ده‌ستی سیاسه‌تی په‌لامارده‌رانه‌ی ئیمپریالیزمی ئه‌مریکایه. به خۆراییش نیه **ویلیام شنایدر** راویژکه‌ری وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی ئه‌مریکا ده‌لێ : **" له سالی ۱۹۸۰ وه یارمه‌تی نیزامی ئه‌مریکا به تورکیا چوار ئه‌وه‌نده زیادی کردوه. ئه‌گه‌ر له رۆژهه‌لاتی نیوه راست وه‌زع به‌ره‌و گۆران بروات، ده‌وری تورکیاش گۆرانی به سه‌ر دادێ. تورکیا ئیتر ته‌نیا وه‌کوو پردی نیوان رۆژئاوا و رۆژهه‌لاتی نیوه راست نامینیته‌وه. "**

ئه‌مه له لایه‌ك، له لایه‌کی دیکه‌شه‌وه، ریژیمی به‌عسی سه‌ددام یه‌که‌م جار نیه که تینی بۆ هات و هه‌ستی به رووخان کرد، بۆ پاراستنی ریژیمه خوینخۆره‌که‌ی و بۆ سه‌رکوتکردنی جولانه‌وه‌ی رزگاریخوازی کورد، نیشتمان به هه‌رزان ده‌فرۆشێ و په‌یمانی شوومی ئه‌لجه‌زایر له بیر نه‌چۆته‌وه.

هه‌ر چۆنیك بێ ره‌وه‌ندی رووداوه‌کان نیشانی ده‌دا که ریژیمی فاشیستی تورکیا وه‌ك ژاندارمی ناوچه به پشتیوانی ناتۆ وئیمپریالیزمی ئه‌مریکا به خه‌یالی زیندوو کردنه‌وه‌ی ئیمپراتوری عوسمانی خۆی له داگیر کردنی ناوچه نه‌وته لانیه‌کانی کوردستان ئاماده کردوه و دانی لێ ده‌چیره‌وه بردوه.

ئیمه له سه‌ر وتاری ژماره پینجی "سه‌رده‌می نوێ" دا، **وریا پیمان دا به ریبه‌رانی ریکخراوه سیاسیه‌کانی کوردستان و نووسیمان : "ئه‌و رۆ ناوچه‌ی رۆژهه‌لاتی نیوه راست ئاوساوی هیندێ رووداو وکاره‌ساته که ناکرێ له لایه‌ن ئیمه و هه‌موو که‌سیکی دلسوز بۆ چاره نووسی نه‌ته‌وه‌ی کورد له به‌ر چاو نه‌گیرێ".**

ئیستا ئه‌وه‌ی له مه‌کیشه و هه‌رایه دا باسی ناکرێ و حیسابی بۆ ناکرێ کوردستان و گه‌لی کورده. کوردستان هه‌ر ئه‌وه‌نده دیته حیساب که وه‌ك که‌لاکی که‌وتوو له هه‌موو لایه‌که‌وه تێی رۆ بین و پچر پچری بکه‌ن. ✱

نامه‌کانی گه‌یشتوو

برای به ریز کاك بیهروز نامه‌یه‌کی بۆ ناردووین کاوا له گه‌ل سوپاس بۆ هاوکاری ده‌قی نامه جوانه‌که‌ی چاپ ده‌که‌ین.

" ده‌سته‌ی سه‌ر به ست و به ریزی نووسه‌رانی سه‌رده‌می نوێ"

سلاوی گه‌رمی منتان پیشکیش بێ.

دوو مانگه له هاتنم بۆ سوید تیده‌په‌رێ. له یه‌که‌مجار چاوم به رۆژنامه‌که‌تان که‌وت زۆرم پێ خۆش بوو. به تایبه‌تی که دیتم بۆن و به‌رامه‌یه‌کی کوردستانی خۆشه‌ویست و دووره ده‌ستی پیوه‌یه. ده‌ستان خۆش بێ و هه‌ر بژین.

له پیشدا با بلیم شه‌ری ئیستا چاتره هه‌تا دوایه ئاشت بینه‌وه. چونکه "سه‌رده‌می نوێ"م خوینده‌وه و به داخه‌وه هه‌له‌ی چاپ و شتیوام زۆر به‌ر چاو که‌وت. رۆژنامه که هی ئه‌م سه‌رده‌مه نوێیه بێ که ئینسان گه‌یشتۆته سه‌ر لووتکه‌ی زانست و تکنیك و، له ولاتیکی وه‌ك سوید چاپ و بلاو بکریته‌وه که یه‌کیکه له پیشکه‌وتووترین ولاتانی جیهان، که چی ئه‌وه‌نده هه‌له‌ی چاپ وکه‌م ره‌نگی و خه‌ت خواری تیدا بێ، پیاو وه‌بیر ئه‌وه بخاته‌وه که له ئه‌شکه‌وتیکی کوردستان و له ژیر بۆمبارانی داگیرکه‌ران

بۆ لاپه‌ری ۷

کوردستان له چاپه‌مه‌نیه‌کاندا

Frankfurter Rundschau

Ankara und das Öl aus Irak

برای به ریزمان کاك "سیامه‌ند" له ئه‌لمانه‌وه، وه‌رگیراوه‌ی وتاریکی رۆژنامه‌ی " فرانکفۆرتیر روندشاد" ریکه‌وتی ۸٦/۱۱/۲۰ی بۆ ناردووین، له ئه‌نجامی سوپاس له هاوکاری کاك سیامه‌ند ئه‌وا ده‌قی وتاره‌که بلاو ده‌که‌ینه‌وه.

رۆژنامه‌ی **"فرانکفورتر روند شاد"** له ژیر ناو ونیشانی **"ئانکارا و نه‌وتی عیراق"** دا ده‌نووسێ :

" پیشمه‌رگه‌ی کوردستان که زۆربه‌یان چه‌کی یه‌کیتی سۆڤیه‌تی یان پێیه توانیان له مانگی رابردوودا به پشتیوانی هیزی چه‌کداری ئیران هیرشیکی کوتوپر به‌رنه سه‌ر نه‌وتی که‌رکوك، له باکوری عیراق.

ئه‌م هیرشه له لایه‌ن ده‌وله‌تی ئیرانه‌وه به " سه‌رکه‌وتنیکی مه‌زن" له قه‌له‌م دراوه و بۆته هۆی زه‌ره‌روزیانیکی زۆر، هه‌لبه‌ت که‌متر له‌وه‌ی که ئیران باسی لیوه ده‌کات.

ده‌رچووی نه‌وتی عیراق له ریگای تورکیادا رۆژانه زیاتر له میلیۆنیك بۆشکه نه‌وته. بۆری نه‌وتی عیراق که به تورکیادا تیپه‌ر ده‌بێ، نه‌ك ته‌نیا بۆ سووته‌مه‌نی تورکیا زۆر گرنگه، به‌لکوو رۆلیکی گیانیش بۆ ئیران ده‌بینیت. چونکه نیزیك له نیوه‌ی ده‌رچووی نه‌وتی عیراق له‌م ریگه‌یه‌وه‌یه. هه‌ر بۆیه‌شه پیشمه‌رگه‌کان که لیك جار هیرشیان کردۆته سه‌ر ئه‌م بۆریه‌یه.

کورده جیاوازی خوازه‌کانی تورکیا له پیوه‌ندی له گه‌ل بیست هه‌زار پیشمه‌رگه‌ی پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق له باکوری عیراق و رۆژئاوای ئه‌نه‌دۆل تووشی شه‌ر دژی هیزه چه‌کداره‌کانی تورکیا بوون. پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق ده‌وری "ستوونی پینجه‌می" بۆ ئیران هه‌یه و له هیرشی نوێی ئیران دا که چاوه‌روان ده‌کریت، ده‌وریکی تایبه‌تی ده‌بینیت. هه‌روه‌ك له لایه‌ن حکومه‌تی تورکیاشه‌وه پیش بینی ده‌کرێ " هیرشی داهاتووی ئیران" مه‌به‌ستی زه‌بر لیدان و داگیر کردنی نه‌وتی که‌رکوك و له ناو بردنی بۆری نه‌وتی عیراق و تورکیایه.

ماوه‌ی چه‌ند حه‌وتویکه له تورکیا ده‌نگ و باسیکی زۆر به رانبه‌ر به به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی هیرشی نوێی ئیران، له لایه‌ن حکومه‌تی تورکیاوه هه‌یه. به گویره‌ی ئه‌م هه‌والّه، تورکیا (هه‌لبه‌ت به ره‌زامه‌ندی عیراق) خه‌یالی داگیر کردنی ناوچه‌ی نه‌وتی که‌رکوکی هه‌یه. ده‌م راسته‌کانی ئوپوزیسیون له ئانکارا له و باوه‌ره‌دان، له ژیر ئه‌م قاوه‌دا یه‌کیك له پیلانه ره‌شه‌کانی وه‌زاره‌تی به‌رگری ئه‌مریکا له گۆرێ دایه.

به گویره‌ی ئه‌م پیلانه‌ی ئه‌مریکا، ئه‌گه‌ر بیت و ئیران هیرشه گه‌وره‌که‌ی خۆی ده‌ست پێ بکات، تورکیا ده‌ست به سه‌ر ناوچه‌ی که‌رکوك دا ده‌گریت و ئه‌م ده‌ست دریژی کردنه‌ی تورکیا، ده‌توانیت ببیته هۆی گۆرانی هه‌لویستی یه‌کیتی سۆڤیه‌ت به رامبه‌ر تورکیا وه‌ك ئه‌ندامیکی ناتۆ. ئه‌مه‌ش ده‌توانیت ببیته بیانویه‌کی باش بۆ هاتنی "سوپا تایبه‌تیه‌که‌ی ئه‌مریکا" بۆ ئه‌م ناوچه‌یه، که به ناوچه‌ی قه‌یران ناوی ده‌رکردوه. به‌لام ده‌ست دریژی چه‌کدارانه‌ی تورکیا بۆ ئه‌م ناوچه‌یه نه‌ك هه‌ر نابیته هۆی پاریزگاری له نه‌وتی باکوری عیراق، به‌لکوو باشترین بیانوشه بۆ هاتنی هیزه چه‌کداره‌کانی ئه‌مریکا بۆ ناوچه‌ی ناو براو و مانه‌وه‌یان له وێ. واشینگتۆن تاکوو ئیستا به رامبه‌ر به و ده‌نگوو باسانه هه‌لویستی نه گرتوه. وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی تورکیاش، به تایبه‌ت به رامبه‌ر به ئیران نکولی له‌م ده‌نگ و باسانه کردوه.

سه‌رۆك وه‌زیری تورکیا " ئوزه‌ل" له چاو پیکه‌وتنیك دا له گه‌ل نوینه‌ری وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی ئیران "حسین‌شیخ - الاسلام " رای گه‌یاند، تورکیا بێ لایه‌نی خۆی له شه‌ری ئیران و عیراق دا ده‌پاریزیت. نوینه‌ری وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی ئیرانیش رایگه‌یاند، " ئیران ناتوانی زه‌مانه‌تی هیچ شتیك بکات، چونکه له حاله‌تی شه‌ر دایه دژ به عیراق".

به پیی دوامین مه‌رجی وتوویژی نیوان نوینه‌رانی وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی هه‌ر دوو ولات، نوینه‌ری تورکیا رای گه‌یاند، ئیمه ریگا به که‌س ناده‌ین قازانج و به‌رژه‌وه‌ندی ئابووری تورکیا بخاته مه‌ترسیه‌وه و له چوار چیوه‌ی " به‌رژه‌وه‌ندی نه‌ته‌وه‌ی تورك" دا، ئاماده‌ین هه‌موو کاریك بکه‌ین.

هه‌لبه‌ت له شیوه‌ی قسه‌کانی تورکیا ده‌رده‌که‌ویت که تورکیا ده‌ستی خۆی له چالاکی چه‌کدارانه دا، دژ به کورده‌کان ده‌سته وستان ناوه‌ستێ و پیلانی داگیر کردنی ناوچه‌ی نه‌وتی که‌ر

بۆ لاپه‌ری ٥

چـــاپـكراوی نـــوێ

له م دواییانه دا کتێبخانەی کوردی به هێندی چاپکراوی نوێ دەوڵه مه ندو ره نگین بوون • یه کێك له م کتێبانه ی که راسته و خۆ پێوه ندی به جو لانه وەی ئه مڕۆی کوردستانه وه هه یه و خوێنەر ده توانیٚ که لکی لیٚ وه رگری، **:هۆرەی ده رویشی یاخی"** زنجیره دووهه مـــی بیره وه ریه کانی ماموستا **محه مـــه د ره سول هاواره•**

ماموستا هاوار به زمانێکی ساکار و خۆ ماڵیانه، چۆته نێو هێندی رووداو وبه سەر هاتی رابردووی چه ند ساڵەی خه باتی گه لی کورد و هێندی هه ڵه و کەم و کورتی وه بیر هێناونه وه و چه ند ئامۆژگاری به نرخی پێشکێش کردوون و ده لیٚ : " له بلاو کردنه وەی ئـــه م دوو زنجیره یه دا ، ئەو به سەر هات و راستیانه م وه کوو پێویستی و ئه رکێکی سه رشان به جیٚ هێنا "• له راستیش دا بــه خوێندنه وەی ئه م نووسراوه یه مرۆڤ تووشی گه لێك راستی دێت و له گه لێك هه ڵه ی رابردووش شارەزا ده بیٚ•

نووسینه که ی ماموستا هاوار به بـــیٚ دابه شکردنی سەر خه ت و مه به سته-کان، وه ك زنجیره یەك به دوای یه کداها تـووه و له لاپه ری ۲۲٤ ته واوی کردوه • جا بۆیـه خوێنه ر بۆ ئه وەی بتوانـــیٚ بـــه جوانی که لکی لیٚ وەر بگریٚ، پێویسته لـه سه ره تاوه بیرهه لبواردنێکی دا بێته خوار و تام و چێژی لیٚ وەر بگرێت •

ماموستا هاوار له سەره تاوه به باسی **"هۆره" و " دەرویش" و یاخـی"** دا دێته خوار وهێندی داب و شوێنی کوردەواری و هێندی شاعیر وئاکاری هێندی شیخ ودەرویش و شێوه ی یاخـی بوون دەست نیشـــان دەکا و ده نووسیٚ : " بێگومان هـه مـــوو یا خـی بوونێکیش هۆی خۆی هـه یه و مەرجـی خۆی هـه یه و بۆ چوونـی خۆی هـه یه پیٚڕه و کردنێکی تایبه تی ئه ویٚ، تا یاخی بوونه که بگاته ئه نجام و مـه به ستی خۆی هـه موو یاخی بوونێکیش راست نیه و سود به خش نـیه •••یاخـی بوون جورێکه لــه ره خنەی دروست که ر ، بۆ سوودی گشتـــی نه ك له شێوه ی رووخاندنا "•

له باسـی رەخنه دا ماموستا هاوار - ده نووسـیٚ : " نیاز له رەخنه گرتن ئەوه نیـه که کوێرانه و به خۆراییی و نا رەوا هێرش به رینه سەر هیچ پارتی و رێکخراوێك، چونکه هه ندێکیان رابردویه کـــی زۆر باش و گرنگ و به نرخیان هـه یـــه و دەورێکی ئیجگار با لایان هـه بووه و هەیـه له خه باتی گه له که ماندا ، دژی فاشیزم و ئیمپریالیزم و داگیر که ر و کۆنه پەرستی ناو خۆ••• به لام له گـەڵ ئەو راستیه ش دا ئه مـه ئه وه ناگه یـه نێت ئه گه ر هـه ڵه یه ك یا خواری یەکـی زیان به خش بینرا که پێوەندی بـــه چاره نووسی گەل و ولاته که مانه وه هەبیٚ، ئیتر ئه بیٚ هه موو که س چاویان لیٚ بپۆشیٚ و ئه و هه ڵه و خواری و چه وتیانـه دیزه به دەرخۆنه بکریٚ و که س بەره نگاریان نه بێته وه "•

ماموستا هاوار دێته سه ر باسـی کەم و کورتیه کانی شۆرشی کورد، ساڵه کانی پێش یاآزدەی ئازار و چوار ساله ی دوایي تا ۷۵ و بیچمی ئەو که سانه نیشان دەدا که له کاتی شورش دا سنگیان خستوٚتـــه پێش و لووت بەرز بوون و فریویان خواردوه و ده نووســیٚ : " میلله تی کورد وەکوو هەندی میلله تانی تر ، چونکه بارەکـه ی زۆر قورســه و دوژمنانـــی زۆر زوڵن و رادەی هوشیاری و تاقیکردنه له ناو سیاسیه کان گه شه ی نه کردوه وهێشتا تۆ و گه رای رەوشتی خێلایەتی له ناودا ماوه، به داخـه وه دەزگاو کۆمـه له سیا سیه کانی هه ندیٚ جار ساویلکانه بۆ زۆر شت دەچن و زۆر پاك و دڵ ساف و خۆش بڕوا بوون• بێگومان ئه مـه ش هـه میشه زۆر که وتوه له سەری و زیانی پیٚ گه یاندوه ••"

لەم بواره دا ماموستا هاوار به جوانـی باسـی راپه رینه کانی یەزدان شێرو به درخانه کان و شیخ عوبیدولا و سمکۆ و گه لیکی تر ده کات و ده نووسیٚ :

" هـه تا ئێستا شێخێك و قازیه ك و - مـه لایـه ك، هه ر یه که یان به جیا لـــه ماوه یەکدا جلەوی شورشیان گرتوٚته دەست و ئەوی رەوای هه ق بیٚ، ئه بیٚ بڵێین کـه هـه رسیکیان بیٚ گه رد و دڵسوز و کوردی نه بوونی خوێنده واری و نه شاره زایي و دوور نه بینی و سا ویلکه یه تی و کۆنه پە رستي هه ندی له کار به دەستان و گێره شێوێنی و هـه لپه رستی هه ندێك له دەور و پشته کانیا ن ، وایان لـه هەرسیٚ شورشەکه کرد، که به رووداوو بررووخێن و هـه رەس بێنن و هه موو جارێـــك چاوی نه ته وه ی کڵۆڵی پیٚ کال بێته وه•

ماموستا هاوار له باسی شکانـــی شورشه‌کانی کوردا دێته سه ر شورشـــی کوردستانی عیراق و ده نووسیٚ : " لــه م دواییه شدا له سالی ۱۹۷۵ دا ئەو شورشه مـه زنـه ی کوردستانی عیراق له بەرکورت بینی و پشت پیٚ به ستنیکی بیٚ حیساب به بیگانه و به شای ئیران که به درۆ وبه رواله ت خۆی له کورد کرد بوو به ئامۆزاد له راستیشدا هه ر دوژمنه که ی جاران بوو

بۆ لاپه ری ۵

پاشماوه ی له ره وه یه کێتی •••••

زۆرمانـه که له گه ل پارتی دیموکراتـــی کوردستان گه یشتینه ئه نجام و رێك کەوتن مۆر کرا ••• دیاره ئه مـه هـه نگاوێکی یه کجار گرنگه له مێژووی گه لی کورد، بۆیـه ئه رکـی سه ر شانـی هـه موو رێکخراو وده سته و تاقم و که سێکه که گرنگـی ئه م رێك کـه وتنـه هـه لـه نگێنیٚ "•

هـەر له م ژماره یه ی **"کوردستان پرێس"** دا ئه ش حیزبی کوردستانی تورکیا پشتیوانـی خۆیان له م رێك که وتنه راگەیا ندوه •

رۆژنامـه ی **" الجهاد"** یش له ژماره ۱۰ای نوٚڤه مبری خۆی دا له ژێر سه رخەتی **" دوو هێزی گه وره ی کورد گه یشتنــــه رێك که وتن "** ده نووسیٚ :

" دوو ده سته ئوپوزیسیونی دژ بـــه رێژیمی عیراق گه یشتنه یه ك بۆ یه كگرتن و پـه ره پیدانـــی خـه باتـی دژی ئەو رێژیمـه • وەك هـه والدەری کۆماری ئیسلامی راده گه یه نیٚ، به ر پرسانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی عیراق و یه کێتی نیشتمانی کوردستانی عیراق له تاران له سه ر ویست و پێشنیاری کوماری ئیسلامی کۆ بوونه وه و گه یشتوونه ئه م رێك کەوتنـه• له م کۆ بوونه وه یه دا له لایه ن - حیزبی دیموکراتی کوردستان ئیدریس بارزانی و له لایه ن یه کێتی نیشتمانیه وه جـه لال تاله بانـی ئه ماده بوون و دوو نوێنه ری کۆماری ئیسلامیش له کۆبوونه وه کـه دا بـه شدار بـوون •

رۆژنا مـەی ناو براو ده نووســیٚ :

له م کۆ بوونه وه دا رێك که وتوون که هـه موو هیزی خۆیان بۆ رووخاندنـی رێژیمی به عسی عیراق و په ره پێدانی خه بات له گشت ناوچـه کانی سه رووی عیراق به کار بێنن • شایانـی باسه که بەر پرسی ئه م دوو تاقمه پاش عـه مـه لیاتـی سه رکه وتووی ئه م دواییه ی که رکوك گــــه یشتوونه تاران "•

رۆژنامـه ی که یهانی له نده نیش هه والی کۆبوونه وه و رێك که وتنی سه رۆکه کانـــی پارتی و یه کێتی نیشتمانـــی له تاران و له ژێر چاوه دیری حکومه تــی کۆماری ئیسلامـی دا بلاو کردۆته وه •

بێگومان هـه ر کوردێکی نیشتما نپه روه ر که به ته نگ خـه باتی یەك گرتووی گه لی کورده وه بێت و هـه موو ئه و کەسانـه ی که داخداری ناکۆکی چـه ند ساله و شەری براکوژی نێوان ئه م دوو هێزانه بوو بن ، هه والی ئه م رێك که وتنه یان بـــه خۆشی و شادیه وه وه ر گرتوه •

گه لی کورد زۆر له مێژه به ده ست - ناکۆکی نێوان هێزه نیشتمانیه کانه وه ده ناڵیٚ و ئازار و دەرد ئه چێژیٚ• دوژمنانی گه لی کوردیش بەم ناکۆکی یه هـه ڵده پەرن و که لکی لیٚ وه ر ده گرن • بێجگه له وه زه حمه تکێشانـی کورد

رێژیمه شۆڤێنیسته کانـی داگیر که ری کوردستان وێ نه که وتوه• تاقیکردنەوه خوێناویه کانـی مێژووی گه لی کورد، زۆر جار نیشانـــی داوه که دوژمنانی گه-لی کورد به فێڵ و فریو دان دەستیا ن خستوٚته نێو ریزی جو لانه وه ی رزگاری خوازی کوردستان و جو لانه وەیان تووشی شه ری برا کوژی و هـه ره س هێنان کردوه

بیگومان رێبەرانی حیزبه سیاسیـــه کانی کوردیش زۆریان به سەر هاتوه و تاقیکردنه وەی به نرخیان به ده ستەومیه ئه و حکومه تانەی به سەر کوردستان دا سه پێنراون ، ئه وانه قـه ت دۆست وە دڵسۆزی کورد نه بوون و له پێداویستی و له ته نگانه دا نه بیٚ، هه ر گیز دانیان به بوونی کوردا نه ناوه • سیاسه تی کردوه یان هـه میشه دوو به ره کـی نانـه وه و کورد به یه کتر به کوشت دان بوه •

رێژیمی ئێستای ئیران که بۆ بەرژه وه ندی کاتـی ، بۆ یه کگرتنه وەی ئـه م دوو هێزانه په ل و پا ده کات، به شێکی سیاسـه ته کـه ی له سەر کوێر کردنەوەی ناو ونیشانی کورد دامـه زراوه • کوماری ئیسلامـی ئیران له ته بلیغات و هه ڵوێست و بۆ چوونی دا ، کورد هـه ر بــه میلله ت نازانـیٚ• لەو پەری ناچاری دا - ئه گەر پێویستی بوو، به **" پێشمه رگه ی موسلمان و یان به حیزبولای " ناو دەبا•**

هـه ر ئێستا ئه وەی حکومـه تی بەعس له کوردستانی عیراق له گه ل کوردی ده کات، حکومه تی ئیسلامـی ئیران خەرا پتر لەو له گه ل گه لی کورد له کـــوردستانی ئیران ده جولێته وه •

کوردستان بۆ کورد یه ك نیشتمانه و کورد یش یه ك نه ته وه یـه • حکومـه-تیکی له و لاته که ی خۆی کورد ده کوژیٚ و و کوردستان وێران و کاول ده کات، بـــه هیچ جور نابێته جێگای بروا و موتمانەی کۆمه لانی هـه راوی گه له که مان و نا تـوانـیٚ بۆ کورد دڵسۆز بێت•

بیگومان رێبەرانی حیزبه سیاسیـه-کان که ئێستا به خۆشیه وه بۆ یه کیتی هـه نگاو هه ڵدێنن، به باشی له سیاسه-تی فێڵاوی و شه یتانانه و کورد تواندنه وه ی ئه و حکومـه تانـه شارەزان و نـــه-خشه و پیلانی گلاویان پووچ ده کەنەوه•

ئێمه که به قـه ولی فارسان **"مارگزیده از ریسمان میترسد" هیوا داریـــن ئه م رێك که وتنه به شێوه یـه کـی بەر بلاو تـر که ته واوی هێزه دیموکرات و شۆرشگێره کان بگرێته وه و له ئاخـــی کوردستان و لـه مـه یدانی خـه بات دا - پته و بکری و پـه ره بستێنیٚ و بۆ ســه ر که وتنی جو لانه وەی رزگاریخوازی کورد هـه موو کوردستان بگرێتـــه وه •** *

پاشماوه ی

کۆریك له سەر جوولانەوه نه وه ی ••••

دۆستانه بوو· پاشان کاك نه به ز بـــه ناوی لیژنه‌ی روشنبیریه وه به چه پکه گولێك سوپاسی کاك کەریمی کرد لـەسەر ئەو کۆره به نرخه و باسه گرنگەی·

پاشان له سه ر داخوازی بەشدار بوەکانی کوو کە، دوکتور جه مشید حەیدەری چه ند قسەیەکی کرد له بارەی ئەرکـــی ئەو رۆمان به رامبەر به کولتوری نه تەوایه تی و زمان و ئه دەبیاتی کوردی و پێویستی هاریکاری کردن بۆ بلاو بوونـــه وەی گۆڤار و رۆژنامـه و ئه دەبیاتی کوردی که له دەره وه چاپ ده کرێن· چونکه ئەوەی له ولات دایه له ژێر سانسۆری دەوله تـه داگیر کەرەکاندا ناتوانێ ئەوەی پێویستە بینووسێ· به لام له دەرەوه ، نوو سـەرا نمان به سەر به ستی و دوور له ژاندارمە داگیرکه ران دەنووسن، به لام پێویستیان به یارمـه تی و بلاو کردنه وه هـه یـه · داوای لێ کردن که دەستی یارمـه تی بـۆ ئەو دەزگاونووسەرانه درێژ کـه ن لەم باره یه وه تا کارەکه یان درێژه پێ بدەن·

ده ستەی نووسەرانی سەردەمی نوێ باسه که ی کاك کـه ریمی حسامـــی پێش کێش بـه خوێنه رانـی به رێز ده کات ·

=====================

له پێشدا سوپاسی کومیتەی کولتوری کوردستان لەم شاره دەکەم که داوایان لێ کردووم له سەر خەباتـی گەلی کورد لـــەم هـه ل و مـه رجـه دا قسـه بکه م· باسێکـی گرنگ و ئەرکێکی دژواره · دیاره ئـــه مـه نگاوه به دلسـۆزی ئەو برایانه دەزانم که تامـه زرۆی ئەوەن له چۆنیه تی خـه با تـی ئه و رۆی نه ته وه که یان ئاگادار بن · له گەلٚ به خێر هاتنی برادەران که زەحمه تیان کێشاوه و هاتوونـه ئێره، به کورتی هێندی لایەنـی مـه سه له کـه باس دەکەم·

جو لانه وەی رزگاریخوازی کورد لـــه قـۆناخـی ئێستا دا ·

جو لانەوەی رزگاریخوازی نه تەوەکـــه مان له هـه ل وصـه رجـی ئه ورۆدا ، بـــه قۆناخێکدا تـێ دەپەرێ، که دوو د یاردەی لێك جیاواز و ناته با له گەل یه کتری تـێ دا به دی دەکرێن و جوان خۆ ده نوێنن·

ئەم دوو دیارده لێك نامۆیـه که لـــه جو لانەوەی ئەورۆی کوردستاندا ،دیاریده دەن،یەکەمیان بریتیەله :پەره سەندن وگه شه کردنـی جو لانـــه وەی رزگاریخوازی کـــورد لــه ســه رانـــه ری کوردستان **وشیاری و وریا بوونه وەی کۆمـه لانـــی هەراوی خه لك، به تایبه ت وه رزێر و - زه حمه تکێشانـی گوندی که زۆربـــەی دانیشتوانـی کوردستانن و باری قـو رسو دژواری جو لانه وەیان له سەر شانـه ·دیاره بورژوازی و ورده بورژوازی شاریش بـــه** گوێرەی توانا به شداری دەکات· روناك بیرانی شۆرشگێر و پێشکه وتنخوازیش له جو لانەوەی ئەمرۆدا ، چ له مـه یدانـــی شەر و پێکدادان دا و یا دوور له نیشتمان دەوری تێکوشەرانەی خۆیان به گوێـــره ی هـه ل و دەرفەت نشان ده دەن·

دیاردەی دووهـه م بریتیه له :قەیران و په شێویه ك له نێو جو لانه وەدا کـــه هـه موو کوردستانـــی ته نیوه ته وه و تەنا نــه ت کاری کردۆته سـه ر ئه م کوردانـەش که له رووی ناچاریه وه ئاواره بوون و دور له نیشتمان ژیا ن ده به نه ســه ر·

دیا رده ی یـه کـه م :

ئـه لف :گرنگی ئەم دیارده یه لـــه وه دایه که له هـه موو به شه کانـــی کـــورد-ستانی له ت و په تکراو، به چه شنێکـی بێ وێنه هـه ستی نه ته وایەتی بوژاوەته وه وبه شی هـه ره زۆری خـه لکه کـه مـان که ئەژماری له بیست میلیون تـێ دەپەرێ هاتۆته ریزی خه بات و تێکوشان و بـــه شێوەی جور به جور به شداری دەکا و چاوی بریوه ته رێباز و شه قامێك که بیخاتـــه سه ر رێگای راستی ئازادی و وەدەسهێنانی مافی دیاری کردنی چاره نووس و رزگاری له چه وسانه وه و ژێر ده ستی·

بێ : گرنگی ئەم قۆناخـه له وه دایـــه که جو لانه وەی رزگاریخوازی کورد له هەل و مـه رجێك دا په ره دەستێنێ و هه مـــوو به شه کانـــی کوردستانـــی گرتۆته وه کـــه سیستمـی موسته عمه رایه تی له جیهان دا له به ر یەك هـه لوه شاوه و گه لانـــی بن دەست و کۆیلەی ئیستعمار، زنجیـری کولونیالیزمیان پچراندوه و دەولەتی نه-ته وەیی و نیشتمانی خۆیان دامـه زراندوه ودەستیان کردوه به چاك کردنـی باری ژیانی کۆمەلایەتی و فـه رهـه نگی و بەرەو سەر به خـۆیی ئابووری و رزگاری یه کـــجا ر ی رێگایان دا ده پێون · له هه ل و مـه رجێکداکه سیستمی جیهانی سۆسیآلیستی بۆتـــه هێزێکی ئەو تۆ له جیهاندا ، که به بـــێ ئەوان هیچ مه سەله یەکی گرنگی ئه مرۆی دنیا چاره سەر ناکرێ·

رەوەندی مێژوویی به رەو پێش چوونـی جو لانەوه و شۆرشه کۆمـه لایه تیه کانـــی جیهان و پەیدابوونـی هێزی به تەوژمـــی سۆسیالیزم و نفوز و ئیعتباری ئەو لــــه جیهان دا ، ناکرێ بێژین کار ناکاتـه سەر جو لانه وەی رزگاریخوازی کوردیش و لــه گـه لٚ خۆی بـه م رێبازه دا رای ناکێشێ·

لینین له پێوه ندی له گەل جو لانه وەی رزگاریخوازی ولاتانـی رۆژ هه لات دادەیگوت : **" ئەم ولاتانـه به خـه باتی شۆرشگێری و جو لانەوەی شۆرشگێری بۆ سەر شه قامـی گشتی جو لانه وەی شۆرشگێری جیهان راکشاون و راده کێشرێن ·**" (لینین به رگـی ٣٣ ـ ل ٣٥٠)

خـه باتی گەلی کورد بۆ رزگاری نەته وایەتی، له گه ل خـه باتی دژی ئیمپریالیستی و کۆنه په رستـی و دژی داب وشو ێنی دزێوی ده ره بەگـی و بۆ نه هێشتنـی چه وسانـه وه تێکەلٚ بوه · هـه ر چـەند له هێندی بۆ چوون و کرده وەی رێبەرانـی جو لانه وه دا خێچ و خواری و ناشارەزایـی ده بینرێ، به لام له ســه ر یه ك پارسه نگی شورشگێری و پێشکه وتوو خوازی له جو لانه وه دا قورستره ·

جو لانه وه کانی رزگاریخوازی نیشتمانـی ، له سەر دەمـی ئێستای جیهان دا له چوار چێوەی نه ته وەیـی و نێو نه ته وەیـی دا هـه لٚده ده ن و پەره ده ستێنـــن و به ره و پێش ده چن· له مـه یدانی نێـــو نه ته وه یی دا به شکلی خه با تـــی دژی ئیمپریالیزمـی جیهانـی و رێژیمه دیکتاتورەکان و پێوه ندی له گه ل هێزه کانی دژ به ئیمپریالیزم و کۆنه پەرستی و بـــه تایبەت له گەل و لاتانی سۆسیالیستـــی خۆ ده نوێنن·

له چوار چێوەی نه ته وه یی‌دا ، بـــه شکلی خـه بات دژی داب و شوێنی د ه ره به گی و کۆنه په رستی و په ره پێدانـــی بیرو باوه ری پێشکه وتوو خوازانه و دیار کردنی مافـی چاره نووس دیاری ده ده ن· جو لانەوەی رزگاریخوازی کوردیش لـــه م قۆناخـه دا به شیکه له جو لانه وەی رزگار یخوازی نیشتمانی و دژی ئیمپریالیستـی و کۆنـه په رستی **بـه رانـــه ری جیهان و نا توانێ خۆی لەم رەوه نده جیا بکاته وه·**

سه یرێکی پرۆگرامـی حیزبه کوردیه کان بکه ین· هـه موویان به راده یه کـــی زۆر یا کـه م، ئازادی و دیموکراسی و خه-باتی دژی ئیمپریالیستی و کۆنه پەرستی و نه هێشتنی چه وسانه وەیان تێـدا گونجاوه · نه ك هـه ر ئه وه هێندی لــــه حیزبه کوردیه کان ته نانه ت ئه وه نــده توند رۆیشتوون که دەستی حیزبه کو موونیسته کانیشیان له پشته وه بـه ستوه·

دیاره ئه وه هـه ر له سەر کاغـه زه و لام وانیه هیچ له مـه سەله که بگۆرێ· بـــه لای منه وه ئه وه ش هـه ر نفوز و پرستیژ و ئیعتباری سۆسیالیزمـی عیلمی و ولاتانـی سۆسیالیستی نیشان دەدا ·

جیم : جو لانه وەی رزگاریخوازی کورد لەم قۆناخـه و له هـه ل و مـه رجـی ئـه م رۆی جیهان دا ، خـه باتی نه ته وه یـه کی بن دەست و به شخوراوه و نێوه رۆکێکـی دیموکراسـی و پێشکه وتنخوازی هـه یەو ئاماجیشی وه دەست هێنانـی مافـی نه ته وایه تیه · لینین له شی کردنه وه کانـی (راپه رینه کانی میللی) دا دەیگوت : **" ئەوانه راپەرینێکن که ئامانجیان دەس پێکه یشتنی میلله تی زۆر لێکراو وبـن دەسته به سەر به خۆیـی سیا سی و دامەزرا ندنـی دەولە تی جیاوازی نـه ته وه یـی" لینین شوێنه واره گشتیەکان ، به رگـی ٢٣ ل ٦٢ ·**

دال : گرنگی دیکەی ئەم قۆناخـــه ی جو لانه وەی رزگاریخوازی کورد ، بەردەوام بوون و کۆلنه دان و درێژه پێدانی خەبات و تێکوشانـــه ·

له سالی ١٩١٩ وه که گه لی کورد بـه رێبه رایه تی **شیخ مـه حموودی مـه زن** دژ به ئیستعماری ئینگلیز ،بۆ دامه زراندنـی دەولەتی سەر به خۆی کورد چـه کـــی دەست داوه تێ، ئاگری ئەو خـه باتـه لێره و له وێی کوردستان نه کوژاوه ته وەو هەر جاره له قوژبنێکی نیشتمان گری لێ هەستاوه و جـه رگی دوژمنی داخ کـردوه ·

له کوتاییه کانی شەری دووهـه مـــی جیهانیه وه، واته له دامـه زرانی کۆمـه-له ی ژ· ك و حیزبی دیموکراتی کوردستانی‌ئیران و دامـه زرانـی کوماری دیموکراتی کوردستان له مـه هابات،که بـه لای منه وه ئه شێ به سه ره تای **: مێژووی-تازەی خـه باتـی رزگاریخوازی کـــورد** دابنرێت، گەلی کورد به شێوه یه کی‌نوێ خه باتی دەست پێکردوه · لەو ماوه یه دا سەرەرای توند و تیژی دوژمن و هه وراز و نشێو وکه ندو کۆسپی فره و سەرەرای هەلّه و چه وتـی له سیاسه ت و له کرده وه دا نه ته وه که مان خـه باتی نه پساندۆتەوه و بـه ر دەوام بـوه ·

پتر له شه ست ساله گەلی کورد لـه خـه بات و تێکوشان دایه · ئەم خـه باتـه سه رده مێك به رێگای هێمنانـەدا رۆیشتوه ، هێندی جاریش باری توند و تیژ و شەری چه کدارانەی بـه خۆه دیوه و له م رێگه-یه دا تووشی کوشتاری به کۆمـه ل وگیران و ئیعدام و بۆمباران و سووتانی شاروگوند و ئاواره یی و دەر به دەری بوه· به لام نه وه ستاوه، کۆلّی نه داوەو هـه موو جاری پاش که وتن راست بۆته وه و له دوژمن را په ریوه ·ئه گه ر له ساله کانـی ١٩٤٤ ـ ١٩٤٥ ته نیا له کوردستانـی ئیران و لـه ناوچـه ی بارزان خـەباتـی چه کدارانـــه هه بوو ، ئێستا بێجگه له سوریا جو لانه-وه ی چـه کداری به شێوەی قوولتر و بەر بلاوتر هـەر سێ به شی دیکەی کوردستانـی گرتۆتەوه ·

لێرەدا با قسەکانی لینین وه بیر خه-ینه وه که ده یگوت : **" پروس و هێنـدی له ولاته کانـی دیکه، له سەره تای سەدەی نۆزده، کاتـی شه ره کانـی ناپلیون گەلێ پتر له رووسیای سالی ١٩١٨ تووشی شکان و ژێر دەستی و چـه رمـه سەر ده بوون·**

پاشماوەی
بۆ ژمارەی داهاتوو ★

دیپلۆماسی ئەمریکا بەکام ریگادا دەروا

پاشماوەی ژمارەی پێشوو

دارو دەستەی ریگان هەر لە رۆژەکانی گەیشتن بە دەسەلات ، رێبازیکیان گرتە پێش کە بە کردەوە سیاسەتی " دیتانت "ی رەد دەکردەوە، وە رێبەرایەتی جیهانی ئەمریکای بە هێز دەکرد ئەم رێبەرایەتیە جیهانیەی ئەمریکا هەر ئەوەیە کە بە " لیدرشیپ " ناو دەبرێ ٠

مەرجی بە جێ گەیاندنی وردی ئەم رێبازە ئەوە بوو کە : یەکەم بڕوای بیرورای گشتی ئەمریکایەکان بە رێبەرایەتی و هێزی ئەمریکا بگەرێتەوە جێ خوێ٠ دوهەم تیکنولوژی و سەنعەتی لە ژور پێشکەوتوش خزمەت بە ئامانجی نیزامی و چەکدار بونی ئەمریکا بکا ٠ تا لەم رێگایەوە تاقمە گەورەکانی سەنعەت و تکنیك ، بە وەرگرتنی راسپاردەی گەورەو دلنیا رازی بن، یەکیتی سوڤیەتیش بۆ ئەو پێش برکەی چەك دروستکردنەوە رابکێشری ، تا لە باری مالی و ئابوریەوە بکەوێتە دژواریەکی زورەوە ٠

رونالد ریگان لە مانگی مارسی ١٩٨٣ لە وتارێکدا بەرنامەیەکی راگەیاند کە خوێ وئەمریکایەکان ناویان نا :"دەست پێشخەری بۆ بەرکری فضایی " یان " A.D.S وە لە چاپەمەنیەکانی جیهاندا بەناوی "شەری ئەستیرەکان " ناو دەبری٠نێوەروکی ئەم وتارو بەرنامەیە لە راستیدا ئەوەیە لە تیکنولوژی پێشکەوتو لە دنیای سەرمایەداریدا ،بخرێتە خزمەتی ئامانجەکانی نیزامی و چەکداری ئەمریکا ٠ ئەوەندە بەسە وەبیر خەینەوە کە بودجەی ئەو پروکرامە بە سێهەزار میلیارد دولار بەرئاورد کراوە ٠ بۆئەوە ئەژمارەی سێ هەزار میلیارد دولارە باشتر بۆ خوێنەرانی بەریز رون بێتەوە وەبیر دەخەینەوە کە گەورەترین ئەژماری داهاتی نەوتی هەر یەك لە ولاتەکانی ئیران و عیراق ، لە سەردەمی کرانی قیمەتی نەوت دا نیزیکەی بیست میلیارد دولار بوو، بەم پێیە سێ هەزار میلیارد دولار ، دەبێتە بەرامبەری داهاتی هەفتاو پینج سال نەوتی هەریەك لە ولاتەکانی ئیران و عیراق لە رادەی قیمەتی هەرە بەرزی کە لە سالەکانی رابردو دا وە دەستیان هێنا بوو٠

بەرێوە بردنی بەرنامەی شەری ئەستیرەکان ، هەر لەو کاتەدا بە ئاشکرا قەراردادی " A.B.M " پێ شیل دەکات ٠ دارو دەستەی ریگان بەوەش واری نەهێناوە لەم دواییەدا بە ئاشکرا رایگەیاندوە کە ئیتر کوێ نادانە قەرارو مەداری سالتی ٢٠ کاسپاروایین بیرکیر وەزیری شەری ئەمریکا وە هەروەها ریگانیش بە ئاشکرا و یا لە لاوەرا زور جار ئەوەیان دوپات کردوتەوە ٠ بەم چەشنە کشت پایەکانی " دیتانت " راستەو خۆ کەوتونە بەر پەلامار ، دەستەی ریگان لەم ریگایەوە لە هەمو باریکەوە لەگەل سیاسەتی ئەوانەی پێش خوێ پێوەندی پچراندوە ٠

ئێستا ئەم پرسیارە دێتە گۆری کە بۆچی تاقمی ریگان کەوتۆتە سەر ئەو رێبازەو چ قەوماوە ئاوا بە ئاشکراو بە کردەوە قەراردادی سالت و " A.B.M " یان پێشیل کردوەو بە رەسمی رادەگەینێ کە کوێ نادەنە ئەو قەراردادانە؟ ژورژ شولتس وەزیری کارو باری دەرەوەی ئەمریکا کە لە پێشدا مودیری شیرکەتیکی گەورەی قونتراتی نێو نەتەوەیی ئەمریکایی بوو، دەلێ :
ولاتە یەك گرتوەکانی ئەمریکای شمالی لە هەلکەوتێك دایە کە لە کارە ساتەکانی نێو نەتەوەیی دا نەخشی گرینگتر یاری دەکا ٠"

لەم روانگەیەوە بە ئاشکرا دەبینرێ کە بەرێوەبەرانی دیپلوماسی ئەمریکا ، لە جیاتی تەقەلا بۆ دوزینەوەی ریگا چارەی رێك کەوتن لە گەل لایەنی وتو وێژی خوێان ، شێوەی دیکەی وەك جنێوو لوت بەرزی بە کار دێنن وە بە کردەوە لە هەمو باریکەوە لایەنی وتو ویژ دەخەنە بەرامبەر کا رێکی ئەنجام دراو ، بۆ ئەوان فەرق ناکا کە لایەنی بەرامبەریان کێیە و لە کام هەلکەوت دایە ٠ بە واتەی تر ئەوان هەروەك لە بەرامبەر حەریف دا ئەم شێوەیە بە کار دێنن ، لە گەل دوستەکان و هاوسەنگەرەکانی ئەمریکاش هەر ئەم شێوەیە بەرێوە دەبەن ٠

داخوا گرتنە پێشی ئەم شێوەکارانە لە دیپلوماسی گشتی ئەمریکادا بە هەلکەوتە ؟ دیارە وەلامەکە مەنفیە٠ ئەشی وەبیر خەینەوە کە ئەم شێوەکردەوە بەشیکە لەو سیاسەتە کشتیە کە لە لایەن تاقمی ریکانەوە بەرێوە دەچێ لێرەدایە کە لە بەرامبەر تەواوی پێشنیارە لەبارەکانی یەکیتی سوڤیەتی و ولاتەکانی ئەندامی پەیمانی وەرشو لە بارەی چەکی ئەتومی و کونترول و کەم کردنەوەو یا لە بەین بردنی تەواوی ئەو چەکانە ، وە هەروەها کەم کردنەوەی ئاشکرای ژمارەی راکیتەکانی بالستیك وە یا راکیتەکانی دامەزراو لە هەریمی ئوروپا ، وە بە کار هێنانی شێوەی تازە بۆ کۆنترولی وردی چەك و تەقەمەنی وە لە نێو بردنی تەواوی عەمبارەکانی چەکی شیمیایي و کەم کردنەوەی چەکی غیرە ئەتومی ، وە هەروەها کەم کردنەوەی ژمارەی ئەفرادی هێزی چەکدار لە سەرانسەری خاکی ئوروپا لە ئاتلانتیکەوە تا ئورال ، پێچەوانەی کردەوەکانی مەنفی تاقمی ریکان دەبینرێن٠

پاشماوەی بۆ ژمارەی داهاتوو

پاشماوەی

چاپکراوی نوێ

٠٠٠ لە شەو ورۆژیکدا کە ئیمپریالیزمی ئەمریکا بە رژەوەندیەکەی لەو ناوچەیەدا لە وەدا بوو کە شورشی کورد نەمێنێ ٠٠٠٠ شورشی کورد وەك بەفری لاپالی چیای هەندرین هەرەسی هێنا و رووخا "

ماموستا هاوار لە نووسینەکەیدا دێتە سەر باسی حوکمی زاتی و دەنووسێ:
" هەموو روشنبیریك بە ئاشکرا ئەزانێت، شورشی کورد بۆ وەدەس هێنانی مافیکی کاتی نیە و ئەو هەموو بەڵێن و پەیمانانەی کە دراوە و ئەدرێ بە کورد بە ناوی " حوکمی زاتی " و گەلێك فرو فێلی تر ،تا ئەگاتە (حوکمی زاتی حقیقی) هەمووی تاقی کراوەتەوە لە لایەن میللەتی ترەوە ٠٠٠ جارێ ئەو کاربەدەستانەی کە دێنە سەر کار هەر بۆ مەبەستیکی کاتی دان بە حوکمی زاتی کورددابنێن و بەرامبەر بە میللەتەکەی خۆیان زۆر دار و خوێنریژترو درۆزن بن وبروایان بە پێشکەوتن و دیموکراسی نەبێ، ئەبێ میللەتی کورد سووربزانێت کە ئەو حوکمی زاتیە شکەئەدرێ بە خۆی، هەر بریتیە لە حوکمیکی زاتی فەشەل وپووچ کە بە ترە کە لە کێك ئەروو خێنرێ٠٠٠"

ماموستا هاوار وەك نیشتمانپەروەریکی دلسوز، زۆر لەوە بە داخە کە بەشیکی زۆر لە رووناکبیر و خوێندەواری کورد لە دەرەوەی ولات، پالیان لێ داوەتەوە و تووشی مل ملانە و ناریکی نێو ریکخراوەکان بوون و دوورە پەرێزوەستاون و لە زۆر شوێن خەریکی بوختان و تۆمەت دان وە پال یەکترن و پلاری خۆرایي دەگرنە یەکتر و هی واهەیە لە کازینۆ ودیسکۆ دە سوورێتەوە و خەریکی فێر بوون نابێ و یا منالەکانی فێری کوردی ناکات و هەزار کەم و کورتی دەرد و داخ و لە ئاخردا دەنووسێ :
" هەموومان ئەزانین و بارە هادانی پیا نراوە کە تاقە ریگا یەك کە بمانگەیەنێتە راستە ریگای سەرکەوتن و رزگار بوون بریتیە لە یەك گرتن و برایەتی و تەبایي و بە رەنگار بوونەوەی هەموو جورە دوو بەرەکی و ناکوکیەك و بەرپەرچدانەوەی ئەوانەی کە هانی ئەم و ئەو دەدەن کە ناریکیە کۆنەکان سەر هەلبدەنەوە وئاگری خۆش کەن"

بۆ لاپەری ٨

پاشماوەی

کوردستان لە

کوك لە مێژە ئامادە کراوە و (دیارە بە ئاگاداری و رەزامەندی عیراق) دراوەتە هێزی چەکداری تورکیا ٠

فرۆکەکانی تورکیا تا کوو ئێستا گەلێك جار بنکەی پێشمەرگەکانیان بۆمباران کردوە و سوپای تورکیا سنووری کوردستانی پەراندوە ٠ سوپای تورکیا هەر ئێستا لە سەر سنووری تورکیا و عیراق لە حالەتی ئامادە بوون دایە و رێژیمی تورکیا گەلێك جار پێوەندی دیپلۆماسی خۆی خستۆتە مەترسیەوە و ئەمجارەش (وەك زۆر جاری پێشوو) بە بیانووی پاراستنی " بەرژەوەندیەتەوایەتی " ئامادەیە دەست درێژی ناوچەی باکوری عیراق بکات و ریسکی ئەوتۆش بە لایەوە زۆر گرنگ نیە ٠ داگیر کردنی بەشیکی قبرس لە سالی ١٩٧٤ دا ، ئەو راستیە دەر دەخات٠

بەلام داگیر کردنی ناوچەی کەرکوك لایەنیکی پر مەترسی تر و جیاوازی تر لە مەسەلەی قبرسی هەیە ٠سیاسەتی دەست درێژی کەرانەی تورکیا دەتوانێ تورکیا تووشی شەری ئیران و عیراق بکات٠ مەسەلەی کوردەکان بەلام وەك گرنگترین مەسەلە بوتە هوێ باس و لیکۆلینەوەی قولی کار بە دەستانی تورکیا ٠ بیگومان داگیر کردنی ناوچەی نەوتی کەرکوك ، دەبێتە هوێ داسەپاندنی شەریکی درێژ خایەن دژی کوردە چەکدارەکان لە لایەن تورکیاوە ٠ چونکە بە راستی مەترسی کوردەکان ئەوەیە ، تورکیا بۆ هەمیشە ئەم ناوچەیە داگیر بکات ٠ ✱

گۆشەی ئەدەب

بەری رۆژ بە بێژینگ ناگیرێ

جەمشید حیدەری

تا ئایستا لەکۆر و دانیشتنی تایبەتی هەندێ کەس دا، کە باس دەهاتە سەر گۆران، دەگوترا : گۆران بەر لەوە ببێتە کومونیست شاعیرێکی گەورە بوو، بەلام دوای ئەوە، شیعرەکانی تام و چێژی جارانیان نەماوە ...یاخود باری هونەریان زۆر نزمترە. لەپاڵ ئەوەش دا دەگوترا : گۆران پێشی مردنی پەشیمانی نیشانداوە لەو رێگایەی گرتبووی. بەلام ئەوانەی ئەو قسانەیان بۆ گۆران هەلدەبەست، نەیانتوانیوە و ناشتوانن ناوی گۆران لە مێژووی ئەدەبی کوردیفان بسرنەوە. چونکە گۆران لوتکەیەکی ژیان و نووسین و هەلویستی گۆران گەنجینەی نەتەوایەتی کوردە، جێی شانازی و سەربەرزی کوردستانە.

گۆرانکە لە ژیاندا بوو، هەندێ کەس هەولیان دەدا گۆران لەبەر چاوی خەلک بخەن، چونکە کومونیستە. بەلام ئێستا هەندیکی تر هەولدەدەن گۆران بە بیگانە بناسێنن، بەلام چ ناساندنێک دەیانەوێ مێژوو و هەلویست و بیری گۆران بەدوو وشە بشێوێنن.

ئەگەر تا دوێنێ کەسانی وەک کامیل بەسیر پەلاماریان دەبردە سەر گۆران، لە روانگەی بیر و هەلویستی سیاسی گۆرانەوە، ئەوە ئەمرۆ هەندیکی تر گۆرانمان پێشکێش دەکەن وەک شاعیریکی پەشیمان و هەلگەراوە لە بیری مارکسی و هەلویستی کوموونیستانەی. ئەگەر دوێنێ ئەو قسانە هەر لە نێو کوردان بلاو دەکرایەوە، ئەورۆ بە زمانی سویدی، بە خامەی شاعیرێکی سویدی **لارش بیکسترویم** وەک پێشەکی بۆ بیست پارچە هەلبەستی هەلبژاردەی گۆران خستوویانەتە سەر کاغەز.

وەک لە پێشەکی **لارش بیکسترویم** دەردەکەوێ، ئەو بیست پارچە شیعرە هەلبژاردراوە، لە لایەن **کاک بەختیار ئەمین و کاک فەرهاد شاکەلی یەوە** کراون بە سویدی و **لارش** شاعیریش دایرشتوون بە شیعر و پێشەکی بۆ نووسیون دیارە پێشەکیەکەش هەر لە لایەن ئەو دوو برادەرەوە بۆ شاعیری سویدی ئامادەکراوە، چونکە **لارش بیکسترویم** نە زمانی کوردی دەزانی و نە بیوگرافیای شاعیری خوێندوتەوە کە بە کوردی و بە کورتی لە کۆتایی سەرجەمی شیعرەکانی گۆران بەرگی یەکەمی سالی ١٩٨٠ چاپ کراوە، یا خود لە پێشەکی کتێبی **" عبدالله گۆران - شعر الشاعر الکردی المعاصر - بغداد ١٩٧٥"** بلاو کرایەتەوە

بە بروای ئێمە ئەو بۆچوونانەی **لارش** زاخاوی مێشکی خۆی نیە، بەلکوو واتێ گەیاندراوە. ئەگینا **لارش** دەبوایە لە شیعرەکانی گۆران، بەلگەی بۆ قسەکانی بهێنابایەوە بۆ ئەوەی خوێنەری سویدێ بە لمێنێ کە بۆچوونەکەی راستە، پێشەکیەکەی **لارش بیکسترویم** زۆرهەلەدەگرێ، بەلام لەلاپەری رۆژنامەیەکدا جێی نابێتەوە.

لێرەدا چەند پرسیار دێتەکایەوە ئایا ئەو برادەرانە بەچ پێوانەیەک شیعرەکانی گۆران هەلدەسەنگێنن؟ ئایا ئەو شیعرانەی وەرگەراونەتە سەر زمانی سویدی، مەزنی گۆران و بەرهەمی گۆران بەخوێنەر دەناسێنن ؟ یا خود تەنیا ئەرناخیکە یا خود باشترە بێژین تەنیا لایەنێکە لە بەرهەمەکانی، یا خود دلۆپێکن لە دەریای شیعری گۆران

ئایا مەزنی گۆران تەنیا لە ووشەی پاراو وساکار و دارشتنی وێنەی جوان و هەلکوتن بە سروشت و جوانی ئافرەت و رابەرایەتی ئەدەبی نوێی کوردیدایە ؟ یا خود مەزنی گۆران لە تەکهەموو ئەوانە خەلتانەی لە سەرەوە باسمان کرد، لە قوولی ناوەرۆکی شیعرەکانی دایە، کە رەنگدانەوەی بیری پێشکەوتنخوازی گۆرانن، لە هەلویستی مەردانە و نەبەزیوی گۆران و لە خۆراگری و کۆلنەدانی شاعیری شۆرشگێرمان دایە؟ ئەو گۆرانەی کە لە پێشەکیەکەی **لارش بیکسترویم** دا بە **"پەشیمان لە بیر و هەلویستی کوموونیستی"** ناو براوە، چەند مانگێک بەر لە کۆچی دوایی (١٩٦٢/١١/١٨)دا، واتە لە ١٩٦٢/٥/٣ لە شیعری مۆسکۆی ئاواردا دەنووسێ :

کە پیکەنی جەژنی ئایار
بەفری زستان کردی ئاوەق
مۆسکۆی پێشرەوی دنیای رزگار
جوولەی تێ کەوت، لەگەل شەمەق
دوای شەپۆل جوو، شەپۆل هات
لەخەلکی مۆسکۆی بەهەشتی
ئەو خەلکەی بەهەشت ئەخوازن
بۆ ژیانی مرۆڤ گشتی

بەلام تەقەلایەکی بێ سوود و خەیالیکی خاوە، بەری رۆژ بە بێژینگ ناگیرێ ●

برای بەڕێز هونەرمەندی بغداو بانگ کاک ناسری رەمزازی پارچە شیعرێکی بۆ ناردووین، ئێوا لە ژێرەوە بلاوی دەکەینەوە .

حوکمی رەش

هەی حوکمی رەش، هەی چەوسێنەر،
هەی ئافاتی پیت و فەر بەر،
هەی پاریزەری سەرمایە، گورگی
برسی لەهەر لایە،
راستە کە هەر دەکوژی، دەبڕی،
بۆمانەوەت لەسەر کورسی، چەرکی
شێر پیاوان هەلدەدڕی.
بە کارەساتی دلتەزێن، بە کە رەسەی
دنیای ئەمڕۆت، کە کردەی رەنجەو
خۆت بە زێن.
رۆلەی ئازا دەخنکێنی، خانووی
هەزار دەرووخێنی
شار و لادێ دەسووتێنی،
دەستە دەستە لە زیندانی، بە خوێن
شەلالی تاریکتا، کیژو کور دەمێنە قوربا
نی
وایە، بەلام هەی تاوان بار،
هەی خوێن رێژی دڕندەکار،
لەم کاتەی وا کۆمەل کۆمەل،
رۆلەی هەزار و هەک پۆلی مەل،
هێلانەی کۆن دەگوێزنەوە، بە رێگای
نوێ دا دێنەوە،
چ شوورەیەک بەرگە گرە ،کامە لەمپەر
خۆ راگرە ؟
لە کاتێک دا ، ئەم هۆردووە، یەک
گرتوە ، لێ بڕدوە،
بە رەنگاری بێ راوەستێ، یان چ هێتلەرێ
دەتوانێ، قەلاو دیواری بەرگری
لە بەر لاسامەی بە هێزی، ئەم لافاوە،
کە بە لوزەو، راماڵ دەری تەخت و
بەختی ، داگیر کەرانە دابەستێ.
هەی حوکمی رەش، کانگای فریو،
داری کرموڵ، هەی دارزیو،
زەلکاوی پیس، هەی بۆگەنیو
ئێستا کەوا کاروانی سوور،
گرتوویە پێش بێ برانەوە، رێگای درێژ
خایەن و دوور،
بێتوو ئامانجی بێتە دی، لابا ستەم،
بیری سنوور
مەگەر بەخەونت بیتەوە،
بەرهەمی رەنجی چەوساوە، لە
باوەشتا کۆی کەیتەوە،
مەگەر بەخەونت بێتەوە، دەس
رەنجی کاری بێ بەشان، لەخەرمانی
نارەواتا، کۆگا، کۆگا، هەلدەیتەوە.
خەزێنەی لێ پڕکەیتەوە، بۆ سەرکوت
و چەوسانەوە، بۆ دەرسی کۆن
دادانەوە، مەگەر بەخەونت
بێتەوە
نیزامی دڕ هەلخۆ گلێن
هەی نگریسی هەزار مژێن، کۆرپە
لە ناو لانک فرێن،
هاکا خەزانی بای فەنا، باخی
ئەمەنتی داتەنا،
هاکا بینای هەژەل وێنەت،
بەهارژنی هەورە تریشقەی، هۆزی
چەوساوەی، بەشمەینەت، سەرەو
بن بێ بەیەکەرەت

سا ئەی دێوەزمەی شەوهانا،
جەردەی دەس رەنج لە جیهانا، ئەم
کاروانە، کە پشت ئەستوور، لێبراوا
نەو شێلگیر و سوور،
تەپلی ریسوایت دەژەنن،
بەرەبەرەو کەتەن کەتەن، گۆری
یەکجاری و ئەبەدیت، لەهەر لا
بۆ هەلدەکەنن
بە هیوای ئەمخەباتەوە، هەر
بینا رۆژێ هاتەوە
جێ کە لاکیانت بۆ خۆش کردی، لاشەی
گۆڕ بەگۆر کردی
ئەوسا خۆری دنیاداگر، گەش و
بەتین و پێ داگر،
تیشکی سەربەستی و رووناکی،
بەسەر ئینسانا رادەگرێ، کێ خوێن
مژە، چێتر دەمرێ
نامێنێ ترس و سامناکی
دەگریتە بەرهەر لا هەر شوێن
سارێژ دەکا، زامی جەرگی، چینی
چەوساوەی مل بەکوێن
هەزارەی زۆر لێ کراوەکان،
داماوە لێ قەوماوەکان،
دەگرنە دەس، چەرخی دەوران،
خۆیان دەبنە ئاشەوانی ئاشی
چارەنووسی خۆیان .

پاییزی ٨٤ / کاریزە ●

پاشماوەی نامەکانی گەیشتوو

و به تایپه شكاوێك و قه له مه تیژێكــی ژەنگاوی ئاماده و چاپ ده بێ و دەگاتــه دەست پێشمه رگه و خه لك.

خۆ من تازه دەستم داوه تێ و ئەم شته خوار و بۆره هەر ده نووسم، بەلام تكایه نەك هەر ئەم نووسراوه یه، به لكوو هەمو ئەو شتانه كه له " سەر ده مى نوێ" دا چاپى ده كـه ن، برێك زیاتریان لە سـەر برۆن كه به لانـى كه مـى هه له و پەلەى چاپه وه ده ر چن• دەنا ئه گەر وا نه كەن توكتان لێ دەكەم، توكتان لە مندالتــان نه یه • چونكه به راستی حـه یفه ئـــەو زه حمه تەى ئێوەى به رێزو دلسۆز، بـــه هۆی هێندێك كەم و كورتی لە تایپ كردن دا و كه متەر خـه مـی سەبارەت به پینه و راست كردنه وەی هه له كان، له بـــەر چاوی خوێنەران كەم بنوێنێ و له ئاكام دا له رادەی ئەو نرخ و سرنجه كه ده بــێ خوێنەر بیداتێ كه م بێته وه •

هـەر وه ها ده مه وێ سەبارەت بـــه هێندێك وشه و مه فهومه كه یان لەكورد یدا ، نه زەری خۆم دەر ببرم • : له زمانـى كوردی دا بۆ پێكەوه گرێدانـی دوو وشـه یان دوو رسته، پیتی "و "به كار ده بریێ• هەر وەك له زمانه كانی عه رەبی وفارسـی یشدا هەیه• لەو دوو زمانەدا پیتی "و" هەر بەم شێوه یه ده نووسرێ، بەلام لـــه گوتندا "وه" ئەوترێ• لە كوردیدا مـــه سەلەكه فه رقی هه یه• كورد هیچ كاتێك نالێ من وه تۆ، بەلكوو دەلێ :من وتۆ• كه چی لە چـه ند جێگا بەر چاوم كه وت بۆ گرێدانی چەند وشه و رسته پیتی "و' بەم جوره نووسراوه : "وه"• به باوەری من ئەم شێوه به كار هێنانەی پیتی "و" هه له یه و دروست ئەوەیه وەك كورد بـه ئاخافتن"و " دەلێ، له نووسینی كوردیش دا ته نیا "و "بنووسرێ• رەنگه هێنـــدی كەس وای بنووسن و بخوێننه وەو بلێن، بەلام "سـەر ده مـی نوێ" كه یه كێك له ئه ركه كانـی، پاراستنی زمانی راست و رەوان و بێ گرێ و گۆلی كوردی و فێر كرد نـی دروستی ئەم زمانه یه، ئه شێ ئـــەم تێ بینیەی لە بەر چاو بێ و ره چاوی بكا و بیـــه لمێنێ•

دووهەم ،لە وتارێك دا به ناوی"رۆژی جیهانـی منا لان" تووشی وشەی " نێو نه ـ تەوایەتی " هاتم كه بەرامبەر به وشـــەی " بین المللل" نووسراوه• ئەگەر وشەی بین‌المللل بكه ین به كوردی، ده بێتــه " نێو نه ته وه كان"• بەلام له ئه دەبیاـ تی كوردی و به تایبەتی ئه دەبیاتی سیاـ سی كوردی دا به جێگای وشەی"بین‌المللی " نێو نه تەوەیي" ده نووسرێ•كه وابـــوو وشەی نێو نه ته وایه تی بۆ بین‌الملـلــی دروست نیه • هیوادارم لێم نه گرن ولێم وەر بگرن، چونكه مـه به ستی ســه رەكی هەر چـی پوختر كردنـی "سەر دەمی نوێ" یه و هیچی كـه •

كاك بیهروز پاش ئەم بیرخستنه وه به كه لك و جوانانـه دووپارچـه شیعریشـی بۆ ناردووین و ده نووسێ :

"بەرلەوەی شیعره كەتان بۆ بنووسم پێم خۆشه ئیشاره به چـه ند مـه به ستێك بكه م :

له كۆمـه لی جیهانی سێهەم دا ،له بەر دوا كەو توویي و كۆنه په رستیكـه ئەوەش دیاری ئیستیعمار و حكومه تـــه ئیستیعماریەكانه ـ كۆمـه لانی خه لـك به گشتی و به تایبەتی توێژی ژنان لـــه كه مترین مافـی كۆمه لایەتی و ئینسانی خۆیان بێ به شن • له حالێكدا لەم كۆـ مه لگایەدا پیاوان جنسی نێرینه و بـــه دەسه لات، بۆیان هه یه هه موو شتێـك بكه ن و هه موو شت بلێن و هیچ لۆســەو سه ر كۆنه یه كیشیان نه یه ته سەر•

بۆ وێنه پیاوێك ده توانێ به شیعر یابه نووسین به گشت چـه شنێك باسی خۆشه ویستی خۆی بكا و به با لای دلدارەكەیدا بخوێنێ و ته نانەت نهێنی ترین مەسـه له كانی دلداری و خۆشه ویستن و ئەوین باس یكا ، ئەو مافه نەك هـەر بۆ "ژن" نیه، به لكوو ته نانەت به بیر كردنەوه شـی كافر ده بێ و كۆمـەل نه فرینی دەـ كا و رێز و حورمەتی دێنێته خوارێ•

هەر له بەر ئەم هۆیانه بوه كه له كۆمەـ لی كوردەواریشدا ژمارەی شاعیرانـــی ژنمان ئەوەنده كـه مـه كه بۆ ژمێر نـآ بێ و كەس به ربه یان ناپێوێ و له مەڕیانـ نا خێوێ•

ئه گەر له درێژەی چـه رخـه كانیشدا به دەگمەن ژنێكی شاعیری كورد هەلكەوـ تبێ ،تەنیا توانیویەتی باسی خواوپێغه مبەر و چاك و پیران بكا و پێیان هەلبلێ و جار جارەش هاو جنسەكانی خۆی بوئاـ كار وكردەوەی باش‌و خۆداپۆشین و هـــه ر له گۆشەی مالدا كولین و جۆشین بانـگ بكاو هه ر پێي وابێ چونكه ژنـه ،ئەگـەر باسێكی داخوازه تایبه تیه كانی خۆی و هاو جنسەكانی بكا ، ئه وه كافر بـــوەو هـه م لەم دنیایه روو رەشه و هه م لـــه و دنیاش بێ به ش و سەر به هه ش• بـــۆ نموونه ئه گەر له تاك و ته رای‌شیعرەكاـ نی **مـه ستوره خانمی** ئه رده لان شاعیری كوردی سنه یي ورد بینه وه ،بێجگه لـــه و شتانەی باسكران دیاردەیەكی تر به دی ـ نا كرێ

فروغی فەرروخزاد شاژنی شیعری فار سی یه كه م ژن بوو له مێژووی ئەدەبیاتی فارسیدا كه ئەو له مپەرەی پەراند وئەو رچه یه ی شكاند، به ئازایەتی و بـــه و په ری وشیاریەوه به جوانترین شیعرباسی داخوازەكانی ژنی كرد• بۆ یەكەمجارسەـ لماندی كه ژنیش هه قی ئه وەی هه یـــه به دلدارەكەی پیاوەكەی هه لابلێ، ئارەزو تایبەتیەكانی خۆی بێنێته گۆڕی و بـــەو باسكردنه ش كافر نه بێ و دیواری كابه نه رووخێنێ • هەر چـه ند هەر ئه و دەم زۆربه ی شاعیر ونووسه ری هاو چه رخـی فرووغ تووكیان لێ كرد و چێوی ته كفیرـ یان بۆ هه لگرت و داد وهاواریان بـــه رز بۆوه كه وەرن ببینن لێقه ومان و دەرد و ژان له مه زیاتر ده بێ كه ژنێك هه لسێ و باسی دلداری بكا ؟ باسی ئه وه بكا كه پێی خۆشه لەو دیواره دێوداره رزگاربێ و به مـه یلی خۆی ئه سپی‌هونەر و شیعر لینگ بدا و كۆمه لی ژنان وشیار كاته وه كه چیتر مـه چنه ژێر باری لۆمـه وتەوـ سی پر هه وه سیفریو دەران و به ئارەزـ ووی خۆتان هه ستن و كه مه ری كۆشـــش ببه ستن، با له مـه زیاتر دوا نه كه ون و نه چـه وسێنه وه و وەك كا لایـــه لو زینه تێك چاو لێ نه كرێن •

وەك ده زانین ئەو راپه رینەی فرووغ كارێكی زۆری كرده سەر زۆربەی ژنانـــی خوێندەوار و پێشكه وتنخوازی ئیران و لەوه دواش بۆ خۆم دەمدی كه بۆ وێنـــه چه ند كیژی سنه یي كه هەستی شاعیری یان هه بوو، بێ ئەوەی لابدەن و كەلكی خـه راب له و فەزایه وه ر گرن، به جوا نی و له باری و فره ساده باسی ژن وتـێ كۆشان و دلداری و•••یان به شیعر دەـ كرد و خۆش ناو وسەر كه وتووش بوون•

دیاره دوای مـه رگی دلته زێنی فرو غـی فه رروخزاد، به تایبه ت هەر ئـەو شاعیر و نووسـەرانـه كه پێشتر ته كفیر یا ن دەكرد بۆیان له سنگ ومل ده دا وـ پێشیان ده خوارده وه كه ئەو ژنه پـــر هـه وێن وكه م وێنه یان زوو له دەس‌داوه و شیعری **" له دایك بوونیكی تر "**ی ئەو یان به شاكارێكی شیعری فارسی دانا •

ئه مرۆش كه به داخه وه رێژیمێكـــی هـه زار ئه وەنده درنده تر له رێژیمـــی پێشوو به سەر ئیران دا زال بوه و ئه لم كوێرم ناپارێزم، پەلاماری هه موو كه س و هه موو شت ده دا و به تایبەتی بنچینـه كانـی زانست و فه رهـه نگ پێ شێل دەكا كه ئەوه پر مه ترسی ترین دیاردەیـه كــه گه لانی ئیران تووشی بوون ـ ژنان پتر له هـه میشه و توند تر له جاران له ژێرزەبر و زەنگ دان و ئەم توێژه نیوه چلە كه پێي ده گوتری نیوه ی كۆمـه ل، به لام لـــه لایەن رێژیمی دواكه وتووی ئیسلامیه وه به ته واوی و هه موو لایه نه سەر كوتـ ده كرێ، هیچ دەرەتانی نیه كه تەنانه ت له گه رمای تاقەت پرووكێنی هاوین دا له بن ئەو هـه موو جله رەش و ئه ستوروتار یكانه بێته دەري، تا بگا به وه زمانـــم لال ژنێك گەرەكی بێ باسی خۆی و هـاوـ جنسی خۆی بكا ، یا له شیعرێكدا بلێ‌كه دلدارەكەی ئاوا با لا به رزه و چاوی‌فلانـه رەنگه ویان پێم خۆشه له گەل ئه و بژیـم• داخوا دەسبه جێ پەتی سێدارەی بۆ هەـ لناخرێ و به فتوای چوار مـه لای كۆنـه په رستی كفن دز ، بەرده باران ناكرێ؟••

باسی ژنی كوردیش با هـه ر له وێ بوەسـتێ و كولانه وەی ئه م برینه كێم خەسته بۆ دەرفـه تێكی كه هـه لكرین •

به رێزان ، شیعری" ئاورەحمان بەگی نفوس" بوو به بیانویەكی باش بۆ ئەوەی گۆشه یەك لەو دەردانه باس یكرێ•

جارێكی دیكه ش له گەل سوپاس بۆ كاك بیهروزی خۆشه ویست هیوا دارین شیعره ته ر و جوانه كەش له نۆرەیمكدا بـــلا و بكه ینـه وه •

تێ بینی

گێرانـه وه ی نـووسراوه وبۆ چوونـی چاپەمـه نیه جور بـه جوره كا نـــی جیهان له باره ی كوردستانـــه وه، بەو مانایـــه نیـه كـه نـێوه رۆكـی نووسرا وه و با سكراوه كان، بـه تـه واوی لـه گـه ل بـۆ چوون و بـیر و با وه ڕی دەـ سته ی نـووســه ران یـه ك ده گرنـەوه• مـه بـه ستی ئێمـه لـه م كاره تـه نـیا ئـه وه یـه كـه خوێنـه رانـی بـه رێـز لـه بۆ چـوون و بیر ورای كـه سان و حیز بـی جور به جور و و نووسراوەی رۆژـ نامـه كان له باره ی كوردستان و جولاـ نـه وه ی رزگاریخوازی كـورد ئاگادار بكـه ین   سـه ر ده مـی نوێ

++++++++++++++++++++++++++++

سەردەمی نوێ بخوێنەوه بۆی بنوسە یارمەتی بده

ناو ونیشانـی ئێمـه

P.O. BOX 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN
POSTGIRO : 4294506-2

tîpên erebî û latînî tête çapkirinê û berperên wê dinixaftîne bi gotarên mêjûyî, lêgeryanên edebî, huner û fulkulor, bîblogirafya rojnamegerya kurdî , çîrok û şî´r û mêjûwa kurd naskirinê di ewrupa û asya de .

KURDİSTAN PRESS

Rojnameyeka du heftane ye ji layê " Acansa Gilale" û bi zaravê kirmancîya jorî û turkî û di 16 berpera de û bi formekê ciwan û rêk û pêk tête belav kirinê.

Em di gel pîrozbahîya bo van pêngavên pir bi biha, hîvîdarîn ku xandevanên kurd jibo pêşêxistina rewşa ferhengên xwe, wicê ji van delîvan wergirin û xandina van rojnama ji kîstê xwe neken.

****

لێره دا ماموستا **هاوار** داوا له :

" روشنبیران و ئه دیبانی ده ره وه ی وولآت ئه کات که بیده نگ نه بن به رامبه ر به هه ر کرده وه و هه لویستیك که زیانی ئیسته و دوا رۆژی تیایه و پیویسته لــه ســه ر هه موان بــه و په ری توانای خویا نــه وه دژی هــه موو نووسراوه و بلاو کرد نــه وه یه ك بوه ستن که دوژمنانــی کورد بۆ سوك کردنــی کورد و زراندنی ناوی و بی بایه خ کردنی داخوازیه کانی‌نه‌ته‌وه‌ی کورد و شۆرشه کانی له ناوه وه‌ی و لات و له ده‌ره وه بلاو ئه که نه وه ٠ "

ماموستا هاوار له به شیکی کتیبه‌که دا **"شی کردنه وه‌ی هه لویستی پا رتو ریکخراوه کانی ناو کوردستا ن "...**

" هه له و ناریکی و چه وتی و به سه‌ر هات و کاره سات و رۆ چوون و هه ره س هینان و شه ری براکوژی" به شیوه یه‌کی دلسوزانه و مه نتیقی دینیته گوری و ده نووسی : "" لام وایــه هه تا ئیسته پارت و ریکخراوه کان یا هیچ نه بــــی شاره‌زا سیا سیه کانمان توزیك پی یا ن بنایــه به جه رگی خویان و قیر و سیایان بکردایه و کورته یه ك یا به دریژی بــه شیوه یه کــی زانیاری باسی ئـه و هه‌له‌و نووچدان و هه ره س هینانــه یان بکردا- یــه که هه تا ئیستا به سه ر کورا هاتوه به مه رجیك ئه و باسانــه ته نیا بــو پا- کانه و خو دوور خستنه وه نه بی و ئه گه‌ر هه ندی هوی ئه و هه له و نووچدانانه‌ش خویان بگرینه وه، راست و ره وان دانی پیا بنیت بو ئه وه‌ی جه ماوه ری کــورد تی بگه یه نري که ئه و روو داوانه هوی تایبه تی هه بــوه و یه که یه که ئــه‌و هویانه ده‌ست نیشان بکرین بو ئــه وه‌ی هه موو که سیك ئاگاداریان بی و به هه موو لایه ك هه ول بدریت به‌و هه لــه و ناریکی و چه وتیانه دا نه چنه وه و دوو باره نه بنه وه و جه ماوه ری کورد وریا بــی هه میشه به ره نگاری ئه و هه نگاو و بو چوو نه هه لانه ببیته وه که بوونه ته هوی روودانی کاره ساتی جه رگ براو"

لـه سـه ر لیکدانه وه و شی کردنه- وه ی هیندی له م هه له و نا ریکی نیوان حیزب و ریکخراوه کان و هه لسه‌نگاند- نــی هه لویسته کانیان، **ماموستا هاوار** هه لسه نگاندنی هه لویسته کانی حیزب- شیوعــی عیراقــی به هه نگاویکی به جی داناوه و ده نووســی :

" بــه لای منه وه ره نگه ئه م هــه- نگاوه تا راده یه ك دلی زور کـه سیـــي نیته وه جــی و خویان بکه نه وه به جــي دلنیا یــي زو ر که‌سی له وانه که گله یي یان له هه ندی هه لویست هه بــوه... ئه‌م جوره دان پیا نانــه شتیکی گالته نیه و نیشانه‌ی ئه و په ری پیشکه وتنویشت به ستنه به جه ماوه‌ره‌ی که نایانــه وی هیچی لی بشارنــه وه٠ کاشکی لاکانــی تریش هه نگاوی وابنین که هیچ له وه نا چیت نیازی شتی وایان هه بی٠ چونکــه هیچ گیه کیان خویان به به شدار و هوی ئه و هه لانه نازمیرن و ته نیا خویان به میراتگری سه رکه وتنه کان دا ئه نین‌که به راستی ئــه مه یه کیکه له جیاوازیــه کانی نیوان پارتــه مارکسیه کان و پارته بورجوازی و نیمچه بورجوازی وپارتـــه نیشتمانیه تیکه له کانــی تر٠٠"

ماموستا هاوار به دریژی هه ندی له هه له کانــی ٤ساله کانی ١٩٦١ ـ ١٩٦٣ ١٩٦٦ ـ ١٩٧٤ ـ ١٩٧٥ ی حو لانه وه ی کورد ده‌ست نیشان ده‌کا و ده نووسی :

"خو کار به وانه شه وه نه وه ستا، ئه ی شه ری براکوژیه کانی دوای سالــی ١٩٧٦ که هیشتا ته م و خــه م و خه فه ت و مه ینه تی هه ره س هینانی سالی ٩٧٥ نه ره‌وی بووه، ده‌رد و مه ینه تی تریشی ئاته با ن ٠ هــه ر له کاره ساته کــــه ی حــه کاریــه وه که چــه ند شورشگیری- ئازای کوردی تیا کوژران، هــه تا کاره- ساتــه که ی پشت ئاشان و ئه و هه لویستــه ناریکه‌ی به رامبه ر به شورشی کوردی ئیران، کــه ئه مه یا ن نازانین پیـــــي بوتــری چــی ؟:

بــه شــی دووهــه مــی کورته پیدا چوو- نــه وه ی کتیبی ما موستا هاوار لـــــه ژماره کانی داهاتووی " ســه ر ده مـــی نوی" دا بخویننه وه "٠

SIPAS

Kovara " Svensk-Kurdisk Journal" kû ji alî Komela Kulturiya Swêdî - Kurdî, bi zimanê Swêdî li Stockholm derdikeve û Kak Ferhad Şakelî serek rêdaktorê wê ye, di hejmar 1,2 meha hezîrana 1986-an de, rojnama Serdema Nû bi xwendevan û ronakbîrên swêdî dide naskirin bi kelîşeyek rojnamê û wêneyekî pêşewa Qazî Mihemed î û dinivîse:

" Serdema Nû, rojnameyek siyasiye, ji alî ciyek nenas û bi du diyalektên kurdî û hin nivîsarên farisî derdikeve. Ev rojname bi naveroka xwe, sosyalîste û ser bi rohilatê ve ye." Wesan eşkeraye, ku li cem nivîskarên hêja yên kovara "Svensk -Kurdisk Journal", her rojnameyek kurdî ku bê alî be û serbixwe be , piştgiriya mafê çarenûsa gelê kurd bike, êş û birînên xelkê zehmetkêşê Kurdistanê nîşan bide, stem û zoriya rejîmên dîktator û şovenîst li Kurdistanê rîswa bike, ji bo yekitiya tekoşîna partiyên demokrat û partiyên siyasiyên kurd xebatê bike, rêbaza dijî împeryalîzmê û paşverûtiyê bigre, her wek me bi xwe di destpêka hejmara yek de gotî: "em hurmet li bîr û bawerên pêşverû digirin û li dijî paşverûtiyê ne di her form û awayî de.Em dost û dijminên tevgera rizgarîxwaza kurd didin naskirinê."

Em piştgiriya tevgera rizgarîxwaza gelan dikin û li gor pêçêbûnên "îmkan" xwe xizmetê ji ziman û edebyata kurdî re dikin.

Li cem Svensk-Kurdisk Journal her kovarek bi vî awayî be, "ew kovarek sosyalîste û nîşanên "şerqî" pê ve ne."

Em sipasiya awayê nasandina nivîskarên heja yên kovarê dikin. Bêguman mebesta wan xizmet bû ye. Lê xizmet ji kê re û ew xwe bi çi nas dikin.

★ ★ ★ ★ ★

jı rûpel 2

DI KARWANÊ ROJAMEGERYA KURDÎ DE

ne ber hetava jînê bo xandevanê berêz bi dete niyasîn.

"Rêgay Aştî û Sosyalîzim" : Ev kovare, her wekî di hejmara yekê de hetîye, hosa xwe didet nasînê : "Bi vî awayî, Aştî û Sosyalîzim"ya ku heta îro bi çil zimanan derdike-ve û li sed û çil û Pênç welatên cîhanê belavdibe, ji noke û pêde, wê bi zimanê kurdî jî derkeve û li jêr navê " Rêgay Aştî û Sosyalîzm " wê ête çap û belav kirinê , zimanê me jî dê kefte di nav rêza wan zimanan de yên ku kovara tîyor û agedar kirinê ya partîyên komonî-st û karkeran li seranserî cîhanê pê belavdibe.

" Rêgay Aştî û Sosyalîzim " heta nuhe sê hejmar jê derketîne, di pirin ji gotar, lêgeryanên zanistî û tîyorîya bizava çîna kirêkaran û tevgera rizgarîxwaza nîştîmanî.

Li serê hejmara yekê hatîye : "xandevanên kovara me , bi rîya xandin û vexandina " Rêgay Aştî û Sosyalîzim " bi zimanê kurdî , dê wicê ji serokanyek pir dewlemend jibo huîbûna tîyorîya şoreşgêr we-rgirin ". Vê kovarê her li serê gotarê hejmara yekê de , bi aşker-ayî rîya xwe daye xuyakirin li dor dûza kurdî û nivêsîye: " Ev partên komonîst guman nîne ku netewê kurdî yê parçekirî û bîst milyonî jî şiklê hemî netewên dî yên ser erdî heye û wî jî mafê serbestî û dîyarkirina çarenosa xwe heye û yarmetîdan jibo tevgera rizgarîxwaz û pêşengên gelê kurdî jî bi erk (wacib) li ser milê xwe didanin".

Di hejmara yekê de çend gotarên giring yên hatîne belavkirinê wek " Bernamê Lînînî li dor mesela net-ewî û rîyên bicihînana wî" û htd

Hejmara duyê ya vê kovarê bi gotarekê heval Ezîz Mihemedî sikir-têrê yekê yê partîya komonîsta îr-aqê dest pê dike" Li ser rîya bi dûmahî înana şerî û herifandina di-ktatorya faşistî û avakirina rijî-meka dîmokratî" . Her di vê hejmarê de , gotarekê dî jî li ser" mesela netewî û biryardana mafê çarenos" yê hatye belavkirinê.

Hejmara siyê ji vê kovarê bi gotarekê heval Ezîz Mihemedî li kongira çarê ya partîya komonîsta îraqê ya hatye vekirin, her wesa çend gotarên biwiç wek: " hevrik-ya şehnisteyî (esasî) di bîr û hizrên markisîzmê de, kurd û mes-ela kurdî di zanistîya dîrokî ya turkî de, li dor mafê çarenos û mesela kurdî di sîyaseta partî-me de(mebest partîya komonîsta îraqê ye) ,gotarekê heval Kerîm Ehmedî li jêr navê " kîjan otono-mî û çi bereyek me divê?" û digel çend çîrokekan ev hejmare ya tijî-kirî.

Eve jî bo me wê çendê dîyar-diket ku kovara " Rêgay Aştî û Sosyalîzim " ne bi tenê li meyda-na tîyorya sosyalîzima zanistî di tişta belav dike, belku li meydana edebî jî de dewrê xwe dibîne.

Em ji nîva dilê xwe pîrozbahya vê pêngavê dikeyn û hîvîdarîn ku rêveberên vê kovarê jibo nêzîki-rina bicihînana mafê çarenosê ge-lê kurd bi destên xwe pêngavên bilintir pavêjin.

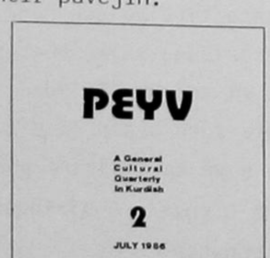

"Peyv" : Kovareka rewşenbîrî ya giştîye ji layê melbendê rewşen-bîrîyê kurdî li Lendenê derdi çe. Heta nuhe bi formekê ciwan û zim-anekê petî du hejmar jê belavbûy-ne.

Di hejmara yekê de ev gotare belavkirîne:

- Peyv û peyama gotina kurdî...
- Destpêkek bo lêgeryana maddî ya helbesta kilasîkîya kurdî...
- çew min mamosta Kurdo naskir...
- Çend dîtinek li dor (bangê kon-gira gelê kurdistan)...
- Helbest û çîrok û nivêsînên dî.

Hejmara duwê ya Peyvê bi gotar û babetên ciwan ya hatî pirkirin wek:

- Şa´rê navdarê kurd Hêmin...
- Dewrê îslamê di geşkirina îdo-locîya bizava netewî ya kurdî de li îranê...
- Li dor kongira gelê kurdistan...
- Şi´r û çîrok û babetên dî yên cuda .

Rojnameka heyvane ye ji layê " yeketîya kirêkarên dîmokratî yên kurdistan " û bi zaravê kir-mancîya jorî û bi 8 berperên mez-in tête belav kirinê . Armanc di pêşyê de wek kovar di hate belav kirinê belê nuhe bi şêwê rojname dertê û berperên wê bi gotarên binirx li dor tevgera kurdî û ed-eb û ziman û dîrok û rewşa nav-netewî didagirtîne.

Dirûşmê serekî yê Armac eveye : serxwebûn , dîmokrasî û sosyal-îzim.

ÇARÇIRA

Kovareka rewşenbîrî , giştî ye ji layê Pirojê kurdî li Stokholmê - Siwîdê- derdiçe.Çar çira bi her

Fîrat dibêje: en hejde kes di odekê de bûn. Destên me li pişt me girêda bûn, du rojan bê rawestan, av diavite me di pencerê re. Li pêş çavên me du kurdên feqîr kuştin,ku ser bi tevgera rizgarîxwaza kurd bûn.

Rojnama "Keyhan", çapa lenden, di hejmara 28 tebaxê de li jêr rubrîkê "Kurd li benda hêrîşa mezin a Îranê ne", Hejîrê Teymor nivîsiye : Dr. Ebdilrehmanê Qasimlo, yek ji rêberên Kurdan e, texmîn dike ku hêzên Komara Îslamî dê hêrîşeka mezin bibin ser Îraqê di meha pêş me de lê Qasimlo dibêje: ku ev hêrîş hêviyên Îranê bi cî nîne û leşkerê Îraqê naşikê. Bi texmîna Qasimlo ev hêrîş dê ji başûr û eniya navîn a şer, bi dirêjiya 1126 km dest pê bike. Armanca herî giringa Îranê eve ku Bexda û Besra ji hev cuda bike. Her weha Qasimlo bawer dike,ku hezkirina xelkê bo Xomeynî pir kêm bû ye.

Dr. Qasimlo dibêje: di nav sê hezar basên eskerî ku hukmeta Tehran li Kurdistanê danîne, ji sedî nod û pênc, kar dikin ku ji me re bêjin eger tekoşerên me şerê wan nekin , ew şerê me nakin. Bi gotinek din şerê me tenê bi pênc ji sedî we hêzê re ye. Ew jî misilmanên serhiskin. Qasimlo di behsa girtina pênc basên lêkêrê Îranê de di van hefteyên dawîda dibêje: "ez ditirsim ku rojekê ji xew hişyar bibim û bibîzim ku hêzên me di pişt min re biryar bidin û li cadên Tehran bimeşin.

Dr. Qasimlo dibêje: bi kar ji me û Îraqê re eşkere bû ye,ku me her du wan dijminekî hevbeş heye.Lê me li pêş Îraqê dest bi şerê hukmete Tehran kiriye û wê ev şer li paşî şere Îran û Îraqê jî dom bike.Bi baweriya min mezintirîn alîkariya me ji hêzên Îranê li Kurdistanê ragirtîne.Ji aliyekê din,şerê Îraqê jî, giraniya hêzên dewletê li ser milên me sivik kiriye. Lê em ne ser bi hîç dewletek ji van her duwan nînin.

DENG Û BEHS JI KURDISTANÊ

Belavoka Partiya Komonîsta Îraqê li jêr rubrîkê " Tawaneka din a desteka faşîst hember gelê me yê Kurd" dinivîse : di dawiya meha tebaxêde rejîma dîktator û şovênîst tawaneka din hember xelkê gundên kurdan kirin. Çar balafirên helîkopter gundê Qirjaxlo û Barqirte li devera Hewlêrê bombebaran kirin. Ev bombebarankirine bû hoyê şehîdbûna 21 kesan û hejmareke mezin ji birîndaran. Ev tawane di wan rojan de qewmî, dema Seddam Husênê dîktator û dijminê gelê kurd li 22-ê meha tebaxê li beramber encomena yasadanan û bi cî anîna devera otonomî digot ku ew ji gelê kurd re dilsoze û her di wî demî de balafiran hêrîş dibire ser gundê Serkel û Helawend û Yalsemr li parêzgeha Silêmaniyê û du kes kuştin û çardeh jî birîndar bûn. Seddam roj bo rojê eşkera dike ku gotinên wî derewin û ji rastiyê dûrin.

X X X X X X X X X X X X X X X X X X

Ajansên deng û behsan ragehand ku perlementa tirk biryar li ser pêşniyara jeneralên faşîst girt ku rê bidin hukmetê hêrîşan bibi ser hêzên li dij ne tenê di axa Tirkiyê de li li axa welatên cîran jî. Ev biryara dîsan eşkere dike ku hukmeta faşîsta Tirkiyê guh nade bêzarî û nerazîbûna xelkê hember hêrîşên wan li ser gundên Kurdistanê bi heceta şerê hêzên li dij, ev şerê bûne hoyê kavilkirina gundên Kurdistanê û kuştin û birîndarkirina xelkê bêguneh.

Rojnama Xebat, organa P.D.K.Îraq di hejmara xwe ya gulanê de dinivîse: bi tenê îsal 260 gund kavil bûne. Pêtir ji 740 xwendingehan hatine girtin, ji wan: 208 xwendingeh li parêzgeha Dihokê. 200 xwendingeh li parêzgeha Hewlêrê.340 xwendingeh li parêzgeha Silêmaniyê û Kerkûkê.

Rejîma Bexda, siyaseta erebkirina Kerkûkê dom dike. 1500 malbatên kurd li taxa Şorîce agehdarkirine, ku ew ji Kerkûkê birbikin. 500 perçên erdê li Kerkûkê amade kirineji bo wan erebên ji ciyên din yên Îraqê vediguhêzin şûna kurdan.Di vê dawiyê de 70 malbatên kurd ji Kerkûkê derxistine û 50 malbat jî girtine bi heceta kurên wan beşdarî " Ceyş Şêibî"na bin. ("Ceyş Şeibî" hêzeka çekdare ser bi partiya Seddamî).

X X X X X X X X X X X X X X X X X X

Rêbazî Nwê, organa Y.N.K. Îraq , di hejmara xwe ya hezîranê de dinivîse: careke din jî faşîstên Bexda kîna xwe ya reş havête ser gundên Kurdistanê û kavil kirin, bê ku hecetek di destê wan de hebe, jibilî heceta ku xelkê wan gunda kurd in. Lewra li cem rejîma Seddamî kurdbûna yekî bese ku mafê jînê nebe. Vê carê agir, dukel, bildozer û şefelê dest dan gerdena gundekê din yê Kurdistanê û kavil kirin xelkê wî jî derbider bûn. Gundê Tegeran jî çû rêza hezar gundên din yên Kurdistanê.

Li gundê Tegeran, 500 mal lê hebûn û nêzîkî 400 kesan lê dijîn,kareba, mizget û xwendingeh jî tê de hebûn.

Rêbazî Nwê li dawiyê lîsteyek ji wan gundên kavilkirî bi vî awayî nivîsiye:

Orduga Bingird	500	mal
Nahya Bingird	400	mal
Hencîre	100	mal

jırūpel 1

BO KURDISTANA

dıxazın mencelek dī jī jıleşan ū hındī dījī bıkelīnın .
Paş rıjma komaraı īslamīya Iranī ū hevkarēn kurd bı ser devera Kerkūkē de gırtī ū deng ū basēn hērışa Iranē ya mezın belav būyn jıbo ēxıstına rıjīma Seddamē faşī ū dagīrkırına Iraqē, hukmeta Tırka bı eşkeraya ya daye agadarīkırın ," Ku rē bı hıçdewletē nade qazanc ū berjewwndīyēn tırka bēxterrē de" . Dıyare ev agedarīye her çende amancēn wē bı rast ū durıstī nevebırīne, lē mebest jı "qazanc ū berjewendīya" ew e , çalēn pıtrola kerkūkē u xeta lūlyēn pıtroı we ne, yēn ku dı tırkya re derbas dıbın .
Rıjīma ceneralēn faşīstēn tırkya bı hevkarīya rıjīma Beesa ıraqē, ev e demek xwe berhevkırī, ku he-- ke şer bı gehte devera kerkūkē ū rıjīma Seddamī nıkare berevanīyē jē bıke ū bı parēze, lı du benda " parastına qazanc ū berjewendīyēn jıyanē " ,ew devera kerkūkē dagır bıke ū Imbıratorīya Osmanī lı wīlayeta Mūsılē dane .
Her bı destūrīya rıjīma Seddamī bū,ku tırkya dı meha tebaxa(August) borī de , Kurdıstan bombebarnkır belevajī hemū qanūnēn navber dewletan,leşkerē xwe īna nav kurdıstana ıraqē . Nuhe jī her bı wē destūrīyē ya xwe kar-xweş dıke bo dagırkırına Kerkūke ū wīlayeta mūsılē.
Lı gor exbarēn ajansēn bıyanī her nuhe ,leşkerekē zorē turk bı tıroke, tank ū panzer,lı ser tuxībēn kurdıstanē cı gırtīye .
Rojnama "El ıeyar" çapa London, dı hejmara xwe ya vē dawīyē de nīvēīy e "3500 komando, yēn fērkırīne şerē partīzanī, bo dagırkırına jorıya Iraqē berhev ragırtīne".
Dīyare ku Tırkya her jı ber xwe nıkar karē dagırkırına kurdıstan bıke ū leşkerē xwe lı ser toxībēn Iraqē kombıke,Turkya endam e dı peymana NATO de ū dı rojhelta naverast de , mıl bı mıle Israıl,dardeste şerokēn īmpıryalızma Emrīkīne. Jı xwerai nīne ,Wılyan Şnayder peyvkerē wezareta derveya Emrīka dıbēje :" jı sala 80 ē ve,harīkarī yēn resmī yēn Emrīkī, çar caran pıtır lēhatīne. Heke lı rojhelata naverastē ,ser ū ber berew guhorīne here,dewrē Tırkya jī wē guhorīn bı ser de were .Tırkya ēdī bı tenē wek pırē lı narbera rojhelta naverastē namīne".
Ev e jılayekī ve jı laye dı ve, eve ne cara yekē ye ku rıjmēa Baasa Seddamē faşī hest bı ketınē dıke,veca bo parastına rıjēma xwe ya xūnmēj ū jı bo bırandına tevgera rızgarīxwaza kurdī, ew ē nīştımanī erzan bıfroşe ū peymana Elcezaīre ya pıs ū çepel jı bīr ne çūye ..
Bı çı rengbe ,qewmīn wesa nīşan dıden,ku rıjēma faşīya tırkya ya wek cendırmē deverē lēhatī,bı pıştevanīya NATO ū ımpıryalīzma Emrīkī ū bı xeyala vejīnkırına ımbıratorya Osmanī,ya xwe jıbo dagırkırına deverēn pıtrolīyēn kurdıstanē karxweşkırī ū dıdanēn xwe yēn bo tījkırīn .
Me dı serē gotarē hejmara pēncē ya " Serdemē nū" de, daxaza hışyarbūnē dabū rēberēn rēkxıstınēn sıyasī yēn kurdıstanī ū me nıvēsībū: " Eyro devera rojhelata naverast ya dagırtīye bı hınde qewmīn ū karīsēn mezın yēn ku çēnabe, ne jı layē me ū ne jı layē kesekē dılsoz bo çarenūsa netewa kurdī lı ber çavēn xwe negıre ...".
Nuhe ew ē lı nav vē gēleşokē pē neaxēve ū hızrē jēra neke kurdıstan ū gelē kurd e. Kurdıstan wesa tēte nav behsa, her wek kelexekē ketī ū jı hemī layan ve pēwerbēn ū pırt-pırt bıken.

jı rūpel 1

Kurdistan

Tawana ku ew ji ber dikevin ber hukmê îdamê tenê ewe,ku ew doza parastina demokrasî û mafên mirova ne. Dadgehên tirkiyê berdewamin di bir yardanên hukmê îdamê de.Piraniya ew kesên îdam dibin girtiyên siyasî ne ku bawerî bi yek armanc heye ew jî hurmetgirtin ji mafên mirovan re û li dij derketina vî mafê rewa dijatiye digel hemû urfên mirovatiyê.
Hêvî û armanca rewa hertim dijmin li hember derdikevin,lê xwestin û baweriyên adil hertim bihezirin û hereketa dîrokê jî hertim ber bi pêş diçe. Yên ku li hember pêşdaçûna dîrokê derdikevin,dê bi tenê qezencekê kin ew jî eve ku ew dê navên xwe li rûpelên reş ên dîrokê binivîsin.

Rojnama "Rabotnî Çisko Dîlo"organa komîta merkezî ya ya Partiya Komonîsta Bulgarîstanê di hejmara 2 îlonê de li jêr serekrêzê "şerên leşkerî dijî tekoşerên serxwebûnê" raporta peyamnêrê xwe li Biroksel belav dike û di wirde dibêje:operasyonên pir dijwar li devera navbera bajarê Bîngolê û Dersimê bi rê diçin. Esker xaniyên gunda kavil dike û rê li xelkê girtine ku berhemên çandina xwe bibin bajaran û li hinek devera xelk birçî maye.
Di boltenê de dibêje: her weha ji xetê Ararat û Beyazîd jî bi beşdariya komando operasyonan dest pê kirine.
Ev operasyon beşekin ji pîlana"desthelata neteweyî" ya ku li meha gulanê bi serokatiya Kenan Îvrînî hatiye kêşan. Her di wê boltenê de axaftina Fîrat Fîmen Oxlo serokê encumena (meclîs) pêşesazî li Diyarbekir heye,k- ketî bû zîndana Diyarbekir.

Xwedî :
Cemşîd Heyderî
Berpirsyar & Redaktor:
Kerîmî Hussamî

Serdema Nu

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

P.O. BOX 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN
POSTGIRO : 4294506-2

SAL 1 Hejmar 11 Decmber 1986 6 Skr.

BO KURDISTAN KELEXBE TÊWERBÊN?

Şerê îranê û îraqê,yê ku tu ketîye dı nav sala heftê de ,her yê dıjwar dıbe. Çarenûsa xelkê van her du welatan, ya ketî destê wan her du rıjîmên xûnmêj,kuştına xelkê van her du welatan û wêrankırına bajar û gund û febrıqa,ya bûye karekê rojane yên hukmetên dıjî gele Iranê û Iraqê.
Jıber dırêjbûna şerê malwêrankarê van her du hukmetên dıktator ,rewşa rojhelata naverastê jî yê şapırzekırî. Împıryalîzm û hukmetên desdırêjen deverê,yên xwe jı bo têkdana kar û barên mılletên vê herêmê berhev dıken. Impıryalîzma Emrîkî ya ku heta nuke haşa dıkır ku bı rîya Israîl çek bo Iranê dışênê,lê nuhe û bı mebesta dıjwarkırına şerî û werankırına deverê,ya bı eşkera çekî dıda Iranê û agırê şerî xweş dıke . Generalên faşıstên Tırkya,dıdanên xwe yên tîjkırîn û bo bıcı înanê nexşên împıryalîzmê dı rpjhelata naverast de,yê xwe berhev dıken. Ew cıhê dı vê deverê de, nuhe bı eşkerayî ketîye ber armancên çepelên rîjma destdırêja tırkya û ya ku xwe jıbo dagırkırına wê karxweş kırî,Kurdıstane. Kurdıstane jı layê du rıjmên dıjî gelê Iranê û Iraqê ketîye ber bırandınê û kırîye meydana şere-topa û bomberbaran kırına bajar û gunda û çolkırına avahîyan. Dıyare têhna dıjmınên gelê kurd hêşta neşkestîye û

R. 2

KURDISTAN
dı Çapemeniyên Cihan de

Rojnama "Otîçîstvîn Front" organa eniya welatparêza Bulgarî di hejmara 15-ê meha îlonê de bi serekrêzê "têkdana xwestina rizgariya bi hukmê îdamê" dinivîse: cezayên giran û dijwar nikarin tekoşerên kurd ji armanc û hêviyên azadî, serxwebûn û bêşkeftina civakî dûr bixin. Her roj li Tirkiyê hukmê îdamê heye. Bi tenê li roja 5 û 6 î meha tebaxa îsal, li bajarê Edene û Îzmîr 28 hukmên îdamê derketine. Ji wan 25 tekoşerên tevgera rizgarîxwaza gelê kurd bûn, her sê yên din ji endamên rêxistinên çep ên tirk bûn.
Xuyaye hukumeta Enqerê wesa dizane ku bi cezayên giran dê bikaribe xwastina rizgariyê ji dilê şoreşgeran derxe.Nûnerê tevgera rizgarî - xwaza gelê kurd li Biroksel û Atên ragehand ku hukmeta tirkan nikare bi vê hovitiya xwe gelê me ji hêviya azadî û serxwebûnê dûr bixe. Ji wê rojê ya ku hukmeta eskerî bi riya înqilaba 12-ê îlona 1980 hukim girtiye destê xwe 49 hukmên îdamê li ser şoreşgeran daye,bi sedan jî li benda axaftina dawî ya Perlementoyê ne kanê bi hukmê dadgehê rast dibînin yan na? Eşkeraye yên ku dikevin ber hukmê îdamê jî evin,endamên Konfederasyona Sendîkayên Karkerên Şoreşgere DISK, tekoşerên tevgera rizgarîxwaza Kurd û endamên rêxistinên demokrat û çep ên Tirkiyê ne.

R2

DI KARWANÊ ROJAMEGERYA KURDÎ DE

Yeke heştê û heşt sala berî nuhe kitek rojnamek kurdî li awareyê çavên xwe hildabin, lê nuhe her li awareyê û dûr ji kurdistanê bi dehan rojname û kovarên kurdî têne çapkirin û belavkirin.
Her di van du - sê salên dûmahyê de , hejmareka kovar û rojname yên kurdî li awareyê de yên hatîne meydana xebatê; çi ji layê ferhengî ve yan ji layê xebata sîyasî û bîr û hizrên komelayetî ve. " Serdema Nû " jî yeke ji wan stêrên geş , yên berperên xwe tirxankirîn jibo belavkirina bîr û hizrên azadî û dîmokrasî û xizmetkirina kultur û ziman û edebê pêşkeftinxazê kurdî û jibo têkuşînê li ser rîya dîyarkirina mafê çarenûs bi destên gelê kurd.

RÊGAI ASTÎ U SOSIYLIZM

" Serdema Nû " pêxoşe hindek ji wan kovar û rojnamên ev sale hatî-

R. 2

P.O. BOX 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN
POSTGIRO : 4294506-2

سەردەمی نوێ

لە لایە نده ستە ی نووسە رانە وە دە ر دە چێ

خاوەنی ئیمتیاز
د.جەمشد حەیدەری
سەرنووسەر
کەریم حسامی

سالی یە کە م   ژمارە ١٢   ژ منیومری - بەفران باری ١٩٨٧   نرخی ٦ کرۆنی سو یدی یە

لەگەڵ خوێنەرانی بەرێز

رۆژنامەی " سەردەمی نوێ " لە هەل و مەرجێکی تایبەتی جوولانە-وەی رزگاریخوازی کورد دا هاتە مەیدانی تێکۆشانی سیاسی ولەومەیدا-نە شدا بە گویرەی تونا بو خزمەت بە جوولانەوەی رزگاریخوازی، لە بارەی سیاسی و زمان و ئەدەب و فەرهەنگ و مێژووی نەتەوەکەمان،ریگای تایبەتی خوی هەلبژارد.

تایبەتیکەی لەوە دایە کە هەع وەك لە سەر وتاری یەکەم ژمارە دا گوتراوە، : **" ئەم رۆژنامەیە سەر بە هیچ حیزب و ریکخراوەیەکی کوردی نیە " کە تەنیا بە شان و باهوی حیزبەکەی خوی هەل بلێ و تەبلیغات بو سیاسەتە سەر کەوتوەکەی حیزبەکەی بکا و تەنیا و شکان و یاسەرکەوتنی بە شیکی کوردستان و یا هیزیکی تایبەتی لە بەر چاو بێت.**

رۆژنامەی سەردەمی نوێ گشت لایەنی ژیانی تاڵ و داخداری خەلکی کوردستان بەبی غەرزو بە شێوەیەکی راست و رەوان، بلاو دەکاتەوە، ریز لە بیرو باوەری پێشکەوتنخواز و بەشەر دۆستانە دەگرێ، دژی بیرو باوەری کۆنەپەرستی لە هەر قالب و شکل و شێوە یەکدا بێ خەبات دەکات. لە کێشەی نێو حیزب و ریکخراوە کاندا ، دیفاع لە هیچ حیزب و ریکخراوەیەکی تایبە تی ناکا ، بەلام هەر لەوکاتشدا کردوەو هەلویستی چەپ و نالە باری حیزبەکان کە زیان بە جوولانەوەی

بۆلاپەرە-٢-

ئەرکی نووسەرو رووناکبیرو خوێنەرانی کورد لە ئەوروپالە رۆژی ئێستادا

نووسینی :بروسك

ئە وەی سەرنج راکێش بێت ، ئێستا-لە ئوروپا ژمارەی کوردە پەناهەندەکانە دەکاتە نێزیکەی نیو ملیون . ئە کە ر زۆربە ی کوردە کانی کوردستانی تورکیە کە لە بە ر چە ند هۆیە ك روویان کرد بێتە ئوروپا لێی دە رکە ین، ئە وانی تر لە کوردستانی تورکیا بە تایبە ت - دوای کودیتای ١٩٨٠ ناچار بووینە ولات بە جێ بێلن، لە کوردستانی ئیران و عیراق و سوریا ش لە بەر راو نان وسە ر کوت کردنە وەی چالاکی سیاسی و رۆ-شنبیری و شە ر و هێرشی سوپایی سە پێنراو بە سەر کورد و شە ری نێوان دوو ولاتی ئیران و عیراق وای لێ کردوون - رووبکە نە دەرەوەی ولات .

بێگومان لە بزووتنە وەی رزگاریخوازی کە لان لە کۆنە وە تا ئێستا باری وا روویداوە کە زۆر لە رووناکبیران ولاتێ بە جێ هێشتوە و روویان کردۆتە ولاتا-نی تر . جولانەوەی رزگاریخوازی کورد یش لە م بە لایە بە دوور نە بوە. دژواری ولاتو چە وسانە وە و کوشتن ونا-تە بایی نێو خۆ و کە لێك هۆی دیکەپالی بە خە لکە وە ناوە . ولات بە جێ بێلن بە لام ئە وە ئە وە نا کە یە نێ کە مرۆڤ ولاتی بە جێ هێشت، ئەوە لە خە بات رای کردوە. بێگومان ئە گەر هەل و مەرج بخولقابایە ، لە وانە بوو زۆربە ی ئەو کوردانە هە ر لە ولات دە مانە وە و بە شداری چالاکیان دە کردلە خە بات دا . لە گەڵ ئە وەشا ئەو کوردانە ی ئێستا لە دە رەوەی ولاتن، دە توانن و پێویستە بە گوێرەی توانا لە خە باتی گە لە کە یاند بە شداری بکە ن و سارد نە بنە وە .

لە وتاری **"مە ترسی گە ورە لە سە ردە می نوێ"** دا پەنجە مان بۆهە-ندێ لایە نی ئە و بار و دۆخە راکێشا کە ئێستا کوردە ئاوارەکان تێیدا دەژین- بە پێویستی دەزانین لێرە دا پە نجە بۆ چە ند مە سە لە یە ك رابکێشین کە راستەو خۆ پێوە ندیان هە یە بە ئەرکی سە ر شانی رووناکبیر و خوێنەواری ئاوارە ی کورد بە کشتی لە چوار چێوەی خە باتی رزگاریخوازی کە لی کورد لە و قۆناخە دا .

ئەو ئە رکانە بە پێی بۆ چوونی ئێمە لە چە ند خالێك دا کۆ دەبنەوە :

بۆلاپەرە - ٣ -

لە ژمارەی پێشووی " سەردەمی نوێ " دا وتارێکمان بلاوکردەوە لە بارەی ئەو رێکە وتنەی نێوان پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانی کوردستانی، ئەوا لەم ژمارەیش دەقی رێکە وتنەکە بلاو دەکەینەوە .

بۆلاپەرە - ٧ -

جەژنی لەدایک بوونی حەزرەتی عیساو سەری ساڵی تازەتان پیرۆزبێت

" سە ردەمی نوێ " پیرۆز بایی لە برا و خوشکە عیسایە-کان دە کات بە بۆنەی لە دایك بوونی حەزرتی عیسا و هەروەها پیرۆز بایی لە هە موو مروڤایە تی دە کات بە بونەی سەری سالی نوێ وە، هیواداره ئاشتی شابالی خوی بە سەر جیهانا دا بکیشێ .

* * * * * * * * * * * * * *

کۆڕێک لەسەر جوولانەوەی رزگاریخوازی کورد

... بەشی دووهەم...

سووکایە تیان پێ دە کرا ، زولم و زۆردار یان بە سەردا دە سە پێنرا . لە گە ل ئەوە کاتێك ناپلیون بە چە کمە ی نیزامی سە ت کە رمت قوولتر لە وەی کە ئێستا ئێمە دە کوتن، ئە وانی دە کوتا ،باشتر-ین کە سانی پروس کۆلیان نە دەدا ،توو-شی نا هومێدی نە دە بوون، تە نیا باسی روکاری بنیاتە نە تە وەییە کانیان نە دە کرد ، دەستیان لە داوا و مافی خۆ هە-لنە دە گرت..... دیسان شە ریان دەکرد دیسان تووشی نیری بن دەستی دە بوونەوە ... دیسان هە لدەستانە وە، تا ئاخرە-کە ی ئازاد دە بوون ."

بە خۆشیە وە جولانە وەی کوردیش بە شێوەی جور بە جور ئەم قۆناخەی بریوە. لە گەل هە موو کەم و کوریەك لە بەرپێ خۆ وە ستاوە. دوژمنانی گەلی کورد بۆ سەرکوتکردنی جولانەوەی رزگاریخوازی و کپ کردنی دەنگی ئازادی نە تە وە کە-مان، هە موو چە کێکیا ن بە کار هێناوە بێجگە لە کوشت و بر و سیاسە تی ژینو سیدی، لە چە کی فێل و فریو و بە رتیل و تە ماع وە بە ر نان و دوو بە رە کی نانە وە و کورد بە کورد بە کوشت دانیش کە لکیا ن وەر گرتوە . بە لام خە بات و تێکوشانی گە لی کورد، وەك چیا بە رزە کانی کوردستان هەر پاپید

بۆلاپەرە -٤-

پاشماوەی لاپەرە -١-

لەگەڵ خوێنەرانی

وەی رزگاریخوازی نەتەوەکەمان بگەیێنن مەحکوم دەکات.
رۆژنامەی سەردەمی نوێ بەگوێرەی
توانا دۆست و دوژمنی نەتەوەی کورد
دەناسێنێ و بۆ یەکێتی و ریکی هێزە
شۆرشگێر و نیشتمانپەروەرەکانی کورد
تێ دەکۆشێ. هەقانیەتی مەسەلەی
نەتەوەی بیست میلیونی کورد و داواو
ویستی دیاری کردنی مافی چارە نووس بە
دەستی خۆ بەدنیا رادەگەیەنێ و خەباتی
دژی ئیمپریالیستیشیان بەشانی هێزە
پێشکەوتوەکانی جیهان بەئەرکی خۆی
دەزانێ و خەباتی بۆ دەکات.
بلاوبوونەوەی ئەو چەند ژمارەی
رابردوو بەجوانی نیشانی داوە کە
رۆژنامەی "سەردەمی نوێ" سەرەرای کەم و کوری و هەڵە و ناتەواوی
تەکنیکی و گیر و گرفتی ماڵی، ئەرکی
خۆی لەم بوارەدا بەجوانی بەجێ گەیاندوە و لەم رێباز و ئامانجەی کە لەبەر
چاوی گرتوە و بۆی هاتۆتە مەیدانی
تێکوشان، لای نەداوە. هەر ئەم هەڵوێست و رێبازەش بۆتە هۆی ئەوەکە
لە لایەن هاو نیشتمانانی بەرێز و ولات
پارێز و خوێنەرانی خۆشەویستەوە
بەگەرمی پێشوازی لێ کراوە و بە
نامە و نووسراوی دەستخۆشانە و رەخنە
و پێشنیار و نووسین بەسەر کراوەتەوە.
پێوەندی هاونیشتمانانی بەرێز لەگەڵ "سەردەمی نوێ"، ناردنی
رەخنە و پێشنیار و نووسینی وتار و هەڵبەست لە لایەن خوێنەرانی بەرێزەوە
نیشانەی ئەوەیە کە "سەردەمی نوێ" ئەو بلاو کراوەیە کە خەڵک دەیەوێت و بەرۆژنامەی خۆیانی دەزانن
دیارە لەپاڵ ناردنی نووسراوەی دەستخۆشانە و پشتیوانی و پێشنیاری جوان و بەکەڵک بۆ باشتر کردنی رۆژنامەکە
نووسراوی ئەو تۆشمان پێ دەگات کە لە
باری هونەری و تەکنیکی و هەڵەی چاپ
و تایپکردنەوە گلەییمان لێ دەکەن.
ئێمە لەگەڵ سوپاس بۆ دڵسۆزی و هاوکاری ئەو برادەر و هاو نیشتمانانە، بەڵێنی دەدەین کە ئەم خەت و رێبازە بێ
نەدەین کە وە لامدەری قازانج و بەرژەوەندی جولانەوەی رزگاریخوازی کورد
بێ.
بێجگە لەوانە هێندی لەدۆستان و
لەهاوریانی خەبات و تێکۆشانی
رابردوو بەنووسینی نامە و لەدانیشتن
و ئاخافتندا، بلاو کردنەوەی رۆژنامە
بەکاری بێ کاری و بەخۆ خافلاندن دەزانن. ئەوان لایان وایە رۆژنامە بلاو
کردنەوە لەم مەل و مەرجەدا دەردێك دەوا ناکات و لەجیاتی رۆژنامە
ئەشێ دەست بەکاری کردەوەیی
تێکۆشانی سیاسی و پێك هێنانی
رێکخراوی سیاسی بین. پێشنیار دەکەن
کە رۆژنامە بکرێتە ئورگانی رێکخراوی
سیاسی و سیاسەت و رێبازی پێشکەوتووی
لە جولانەوەی کورد دا بگرێتەبەر وببێ
بەناوەندی لێك کۆبوونەوەی ئەو کوردە
تێکوشەرانە کە خاوەنی بیرو باوەری
زانستی و پێشکەوتنخواز و دژی کونەپەرستی و ئیمپریالیزم و لایەنگری دیاری کردنی مافی چارە نووسی گەلی کوردن.
دیارە ئەو بیر وراو پێشنیارانە بێ گومان نیشانەی هەستی پاك و نیشتمانپەروەری و کوڵنەدانی ئەو برادەرانە یە کە دەیانەوێ سەرەرای تەنگ و
چەڵەمە و کەند و کۆسپی سەر رێگەی
تێکۆشان درێژە بەخەبات بدەن.
بەلام هەروەك بەگشتی لەنێو کۆمەڵی کوردەواری و هەموو کۆمەڵێکی
دواکەوتووی جیهان دا باوە، ئەم هاوریانەش مەسەلەی رۆژنامە و بردنە
سەری رادەی زانین و فێربوون و خوێندنەوە بەکەم دەزانن و نرخی بۆ دانانێن.
ئەو هاورێیانە بیر لەوە ناکەنەوە
کە هەرچی بەسەر جولانەوەی رزگاریخوازی کورد هاتوە، یان بەواتەی تر
هۆی هەرە گرنگی سەرنەکەوتنی
خەباتی نەتەوەکەمان نەخوێندەواری و ناشارەزایی لەسیاسەت و نەبوونی
رۆژنامە و چاپەمەنی رێك و پێك و
لاوازی تەبلیغاتی روون و لەبار و روون
نەکردنەوەی کومەلانی خەڵك لەسەر
ئامانج و ستراتیژی و تاکتیك بوە.
ئەم هاورێ و برایانە ئەگەر تۆزی
لەخەباتی رابردوو، لەتاقیکردنەوەی
تێکوشانی خۆیان و جولانەوەی رزگاری
خوازی کورد ورد ببنەوە، بۆیان دەر دەکەوێ کە نەبوونی روژنامە و نووسینی
شورشگیرانە و پێشکەوتوو خواز و کەم
بوونی پەروەردەی سیاسی بوونە هۆی
ناشارەزایی خەڵك لەکارو باری سیاسی
مەیدان بۆ زۆرکەسی هەلپەرست و
بێ بیرو باوەر و تەنانەت کۆنەپەرستیش چۆڵ کراوە کە خۆ بخزێننە نێو
ریزی جولانەوەی رزگاریخوازی و جڵەوی
خەبات بگرنە دەست و جولانەوەی رزگاریخوازی کورد و خەڵکەکەمان ئەوەی
بەسەر بێ کە دەی بینین.
لەم بارەوە نموونەی زۆر بەدەستەوەن
و زۆریش لەخەباتگێرانی نەتەوەکەمان ئاگادارن. ئەگەر پێشمەرگەی قارەمان و زەحمەتکێشی کورد بەجوانی روون کراباوە کە بۆچی چەکی هەلگرتوە
دوژمنی سەرەکی ئەو کێیە، ئەگەر بەباشی لەئامانج و ستراتیژی خەبات گەیشتبا یە و لەراستە رێگای سەرکەوتنی
خەبات شارەزا بایە، بۆچی لوولەی
تفەنگی ئاراستەی سینگی برا پێشمەرگەی
زەحمەتکێشی خۆی دەکرد؟ ئەگەر ئەو
کورە جوتیارەی بۆ ئازادی چەکی هەلگر-

بۆ لاپەرە -٥-

پاشماوەی

کوردستان لە

ێناوی بوە کە لە رۆژئاوا کەمتر ناسراوە
کوردەکان تەنیا بۆ جارێك و بۆ ماوەیەك
کورت لە سالی ٤٥ - ٤٦ دا توانیویانە
حکومەتی تایبەتی خۆیان لە کوردستانی ئیران پێك بێنن، کە ناوی **"کۆماری کوردستان" بوو.** پێتەختەکەی لە
شاری مەهابادبوو کە کەوتە بەر پەلاماری ئەرتەشی شای ئیران و تێك شکا.
هۆیەکی تر بۆ تێك شکانی ئەو کۆمارە
ئاور وەسەر نەدانی رۆژ ئاواو سۆڤێت
بوو. کوردەکان لەو کاتەدا، بەیداخی
سوور و سپی و سەوزیان لە ناوچەیەدا
هەلکرد کە ١٧هەزار و ٥٠٠ کیلۆمیتری چوار گۆشە سنووری لەگەل تورکیا و عیراق هەیە. کوردەکان لەو کاتەوە لەگەل شا و پاشانیش لەگەل خومەینی شەر دەکەن و هەروادرێژەی هەیە.
خومەینی کاتێك لە عیراق دەژیا
بەڵێنی دابوو کە پاش رووخانی رێژیمی
پاشایەتی تەواوی نەتەوەکان وەك یەك
و بەرامبەر دەژین و دەتوانن لە کولتور و زمانی خۆیان کەلك وەر بگرن.
بەلام کاتێك بەدەسەلات گەیشت، هیچ
کامی بەجێ نەگەیاندن. زمانی کوردی
لەبنکەکانی دەولەتی دا ئازاد نیە
و بەکار نا هێنرێ. حیزبی دیموکراتی
کوردستانی ئیران، هێزی بنەرەتی کوردستانی ئیرانە. حیزبێکی غەیرە تەبەقاتی و لە دوورە پەرێز (محافظه کار)
و مەزهەبی و مترقی پێك هاتوە.
ئەو حیزبە دەیهەوێ لە چوار چێوەی
ئیرانیکی دیموکراتیك دا، بەدەسەلات
بگات. لە بەرنامەی ئەو حیزبەدا سوسیالیزمیکی بەچەشنی ئوروپا بۆ دوارۆژی گەلی کورد دیاری کراوە. ئەو
حیزبە لە کونگرەی شەشەوە، لە رێبازی شۆرشگیرانەی خۆی لای داوە، بەو
چەشنە حیزبی دیموکراتی کوردستانی
ئیران، شەری چەکدارانەی بۆ گەیشتن
بەخود موختاری و ئازادی سیاسی گرتۆتە پێش و بە موخالیفەکانی خومەینی
پێشنیاری یەکیەتیکی بەرئاوا لا دەکا.
(غەیری ئەوانەی بۆ گەرانەوەی شاتێ دەکۆشن).
ئەو حیزبە ببڕا ببڕا باسی سەربەخۆیی ناکات. لە پاش ئەوە کە رێبازی
سوسیالیزمی دیموکراتیکی گرتۆتەبەر
ژمارەیەکی زۆر لە مارکسیستەکانئەو
حیزبەیان بەجێ هێشتوە.
رووناکبیرانی کورد گەرەکیانە لە
داهاتویەکی نیزیکدا، لە حیزبیکی یەکگرتوو بۆ کوردستانی سەربەخۆ کۆ
وەبن. لە تورکیا و عیراقیش رێکخراوی
ئەوتۆ هەن کە بۆ کوردستانی یەکگرتوو خەبات دەکەن. بەتێکرایی
دەتوانین بلێین کە پێوەندی هێزە کوردەکان بە یەکەوە باشە. بەینی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران وپارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق جیاوازی هەیە. پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق بەئاشکرا دیفاع لەکوماری ئیسلامی خومەینی دەکات کە جێگای
داخە. ئێستا لە کوردستانی ئیران لە
لایەن رێژیمی خومەینیەوە، شەرێکی
خوێناوی بەسەر گەلی کورد داسەپاوە.
کە لە چۆمی ئەرەسەوە تا ئیلام پانایی
هەیە. لە کوردستانی ئیران پێشمەرگە
شێوەی خەباتیان گۆریوە و شەری پارتیزانیان دەسپێ کردوە.
لەو ناوچانەی کە پاسدار و ئەرتەشی
خومەینی داگیری دەکەن، خەڵك مەجبوور دەکەن کە دژی پێشمەرگە چەك
هەلگرن. بەلام خەڵك زۆر بەتوندی
بەربەرەکانی دەکەن. زۆر جاریش
لەو بەربەرەکانیەدا خەڵك تووشی
کوشتن و برین و زیندان و تەنانەت کاول
کردنی گوندەکان دەبن و جار جارەش بۆ
جێگای دوور روانە دەکرێن و دوور دەخرێنەوە. پاسدارانی انقلاب، و ئەرتەش
بەسەر نیزیك بەهەمووی کوردستان دا
زاڵن. نیزیك بە ٢٥٠٠ پیگە و نیزیك
بەدووسەد هەزار چەکداری خومەینی
لە کوردستان جێگرن. بەلام بەهەمووی
ئەو زەبر و زەنگەی کە رێژیم دەینوێنێ
پێشمەرگەکان ئیبتکاری عەمەلیاتی
شەریان بەدەستەوەیە. بەپێچەوانەی جاران ئێستا ئەوە کە پەلاماربو
دوژمن دەبا و دوژمن راو دەنێ.

نووسەر لە کۆتایی وتارەکەی دا جەغزی ژمارەی خەڵك و ئاخی کوردستانی کێشاوە. کوردەکانی بەشازدە میلیون و خاکی کوردستانیشی بە ٥٠٠ هەزارکیلو میتری چوار گۆشە داناوە.

رۆژنامەی "ئەکسەریەت" بلاو کەرەوەی رێکخراوی فیدائیانی خەلکی ئیران
لە دەرەوەی ولات، لە ژمارە ٢٠ی ئوکتوبر
دا بەناو ونیشانی **"کوردستان رەنجی سێ قۆلی"** وتارێکی بلاو کردوتەوە، کە وا
کورتەی ئەم وتارە دەخەینە بەر چاوی
خوێنەرانی بەرێز.
" کوردستان کوردستانە : کوردستان
بەشێکە لە ولاتی رەنج دیتووی ئێمە،
کوردستان ناوچەیەکی جەنگیە.
ئەم سێ خوسیاتە، هەریەکەی
رەنج و ستەمی بێ ئەژماری پێوە دیارە.
کوردستان سەرکوت دەکرێ، هەر لە
بەر ئەوە کە کوردستانە. لەبەر ئەوە
کە دیاردەی ستەمی نەتەوایەتیە. لە
بەر ئەوە بۆ نەهێشتنی ستەمی نەتەوا
یەتی راپەریوە ...

بۆ لاپەرە -٥-

ئەرکی نووسەر....

١ - ئەرکی هەر مرۆڤێك لە ئێمەی ئاوارە بەرامبەر بە خۆمان.

٢ - ئەرکی هەریەکێك لە ئێمە بەرامبەر بە مەسەلەی نەتەوەکەی.

یەکەم :

دیارە ئەو کوردانەی هاتوونە ئورووپا دەکەرێنەوە سەر چین و توێژی کۆمەڵایەتی جیاواز و بیری کۆمەڵایەتی سیاسی جۆراوجۆر. پلەو رادەی خوێندەواریان جیاوازە. هەندێکمان پلەی بەرزی خوێندنمان لە وڵات و یان لە دەرەوەی وڵات تەواو کردوە، هەندێکی تر لە وڵات چالاکانە لە ریزی پارت و هێزە سیاسیەکانی نیشتماندا خەباتمان کردوە، بەڵام ئەرکی هەموو لایەکمان لە باری ئێستادا وەك یەك وایە.

آ - دەبێ ئەوە لە بیر نەکەین کە بۆچی ناچاری ئاوارەیی بووین ؟ کێ تاوانبارە ؟ بێگومان هۆی سەرەکی ئەو بارەی تێیدا دەژین، ئەو رێژیمە داگیرکەرانەن کە کوردستانیان داگیر کردوەو کورد دەچەوسێننەوە و لە مافی مرۆڤایەتیان بێبەش کردوە.

ب - ئێمە نوێنەری میللەتێکی چەوساوە و ستەملێکراوین. نەهاتووینە ئورووپا بۆ کات بە فیرۆدان، بەڵکوو پێویستە سوود لە بوونمان وەرگرین بۆ ئەوەی خۆمان چەکدار بکەین بە زانستی نوێ، شارەزایی پەیدا بکەین لە زانست و هونەر و پیشەی ئاوا، کە لەگەڵ هەوەسی خۆمان و پێویستی گەل و نیشتمانەکەمان بۆ دوا رۆژ بگونجێ و کەلەکەمان سوودی لێوەر بگرێ. وڵاتەکەمانی پێ ئاوەدان بکرێتەوە. پێویستە دەرفەت لەکیس نەدەین، خۆ فێر کەین. دەرگای شارستانەتی جیهان لەبەردەممان والایە. ئەوەندە لەوەی بۆ ئێمە هەڵکەوتوە. هەرچەندە بە ناچاریش کەوتبینە ئورووپا. با لەکیس نەدەین.

ج - سوود لە پێشکەوتنی کۆمەڵایەتی و تەکنیکی ئەو وڵاتانە وەرگرین کە لێیدا دەژین. بەڵام لەگەڵ ئەوەش نابێ بۆ تاوێك خۆ لە بیر بکەین و خو و رەوشت و نەریتی گەلەکەمان لەبیر بەرینەوە. ئەوەی چاك و گونجاوە بێ بۆ ئێمە لە شارستانیەتی ئورووپا. وەری گرین و متەربەی کەین لەگەڵ هی گەلی کورد. لەم رێگایەوە دەتوانین پڕ و پاگاندەی دوژمنان پووچەڵ کەین بەرامبەر بە کورد کە بە " درندەو چەتە و پیاوکوژ" باسمان دەکەن. تائەوە بەلمێنن کە کورد لە سەرەتای مێژووە بەشداری چالاکی کردوە لە شارستانیەتی مرۆڤایەتی دا. هەرچەندە ئەو بەشداریەی دراوەتە پاڵ میللەتانی تر. چونکە لە ژێر پەردەی ئیسلام دا کراوە و بە ئانقەست لە لایەن مێژوونووسانی بورژوازی فارس و تورك و عەرەبەوە بە جورێکی شێواو ئاستە(تۆمار) کراوە.

دووهەم :

ئەرکی سەرشانمان بەرامبەر بە مەسەلەی نەتەوایەتی کورد و بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان.

ئەو ئەرکە لە دوو شێوە دا خۆدەنوێنێ.

١ - بەشداری کردنی چالاکانە لە کۆڕ و رێکخراوی کوردی جۆراوجۆر کە لە ئورووپا هەن بە مەبەستی یەکخستنی هەڵوێستی هەموو هێزە نیشتمانیەکان لە پێناسینی مەسەلەی کورد بە میللەتانی ئورووپا و بەتین کردنی پێوەندی لەگەڵ هێزە سیاسیە پێشکەوتنخواز و رێکخراوە دیموکراتیەکان، بۆ راکێشانی رای گشتی ئورووپاییەکان بۆ پشتگیری کردن لە خەباتی رەوای کورد لە پێناو مافی چارەنووس و ریسوا کردنی رێژیمە شوڤینیە داگیرکەرەکانی کوردستان و هەڵوێستیان بەرامبەر کورد و کوردستان و مافی دیموکراتی مرۆڤ لەو وڵاتانەدا. ئەوەش لە رێگای دروست کردنی کۆمەڵەی پشتگیری خەباتی گەلی کورد و کۆمەڵەی دۆستایەتی کوردستان و ئەو وڵاتانەی تیادا دەژین. لە رێگای رێکخستنی سیمیناری زانستی لە سەر مەسەلەی کورد و ئاهەنگی دۆستایەتی لەگەڵ خەڵکی چەوساوەی کوردستان، لە رێگای بەشداری کردن لە کۆڕ و سیمیناری جیهانی و ناوچەییدا. بێگومان ئەو ئەرکانە بەتاقە کەسە و تاقە رێکخراوێك ناکرێ، بەڵکوو پێویستە لەسەر هەموو کوردێکی دڵسۆزو نیشتمانپەروەر بێ جیاوازی بیرو باوەڕی سیاسی و حیزبی ئەو دەرفەتە لەکیس نەدات. لە هەمان کات دا جێبەجێ کردنی ئەو ئەرکە بەرلە هەموو کەسێك دەکەوێتە سەرشانی رێکخراو وهێزە سیاسیەکانی کوردستان لە دەرەوەی وڵات کە دەستی یارمەتی درێژ کەن بۆ کۆکردنەوەی کوردە ئاوارەکان، ئەو زەمینەیە بخولقێنن بۆ ئەوەی زۆرترین کەس بەشداری بکات لەو خەباتە دا.

٢ - میللەتی کورد وەك هەموو نەتەوەیەك خاوەن کەلەپوورێکی دەوڵەمەندە لە باری کولتوریەوە. واتە فۆلکلۆر، ئەدەب، هونەر. بەڵام لەبەر ئەوەی ئەو هەلەی بۆ نەرەخساوە. وڵاتەکەی دووچاری داگیر کردن هاتوە، هەر رۆژێك زمان و دەسەڵاتی یەکێك لە داگیرکەرانی بەسەردا سەپێنراوە، هەموو جورە بزووتنەوەیەکی سەرکوت کراوەو لە هەندێ بەشەکانی کوردستان تەنانەت زمانەکەشی قەدەغە کراوە. بۆیە بەهرە و توانای وەك پێویستە وەدەر نەکەوتوە. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا. لە بار و دۆخی مێژوویدا، هەر دەرفەتێك دەست کەوتبێ رووناکبیر و خوێندەوارانی نیشتمانپەروەر و وشیاری کورد خشتێکیان خستۆتە بناخەی کولتوری نەتەوایەتی کوردی و لێهاتوویی خۆیان لەم بوارەدا نیشان داوە. ئەدەبی کوردی چەند نووسەر و شاعیری بەناو بانگی لێ هەڵکەوتوە وەك : ئەحمەدی خانی. مەلای جزیری. نالی و کوردی و حاجی قادر و شیخ رەزا و مەولەوی و پیرەمێرد و گۆران و هێمن و جگەرخوێن، شیعر و هونەریان لە هەموو روێکەوە لە بارتەقای ئەدەبی گەلانی رۆژهەڵاتدایە. بەڵام لەبەر ئەوەی کوردن و رۆڵەی میللەتێکی چەوساوە و وڵاتی داگیر کراو وبەش بەش کراون، کەم کەس ناویان دەزانێ وسۆراغی بیستوون. هەروەها لە مێژوو گەری و رۆژنامەو هونەرە جوانەکاندا، گەڵە پیاوی گەورەمان لێ هەڵکەوتون. بەڵام زۆر مخابن تا ئێستا نووسین و کارەکانیان تۆزی مێژووی لەسەر نیشتوە. جا ئەگەر لە سەرەتای ئەو سەدەیە. یا خود چاکترە بڵێین لە کۆتایی سەدەی ١٩وە مێژووی خەڵکی کوردستان و کورد بە گشتی هێدی هێدی لە رێگای رۆژنامە و لێکۆڵینەوەی خۆماڵی و بێگانە هەندێ لایەنی میراتی نەتەوایەتی لە شیعر و نووسین بۆ روون دەبێتەوە، بەڵام دوژمن بە هەموو جورێك هەوڵی داوە و هەوڵ دەدات هەموو مێژووەکەی بشێوێنێ و کورد بێ بەری بکات لە بەشدا بوونی شارستانیەتی مرۆڤایەتی دا.

ئەگەر گەلی کوردمان لە کوردستانی تورکیا و لە سوریا لە خوێندن و نووسین بە زمانی زگماك و لە بەرەو پێش بردنی کولتوری میللی و هونەر و ئەدەب و زمان بێبەش کراوە و تا رادەیەك ئەوەشی لێ قەدەغە بوە کە خۆ بە کوردیش بزانی و یا بە زمانی کوردی بدوێ،بەڵام لە کوردستانی عیراق لە سەرەتای ئەو سەدەیە. لە شۆڕشی شێخ مەحمودی نەمرەوە، بە هێزی چەك مافی نووسین و خوێندنی فەرز کردوە، هەرچەندە ناو ناوەش دوژمن هەوڵی داوە گشت دەنگێکی ئازاد کپ کاتەوە بەڵام بۆی نەلواوە. لە کوردستانی ئێرانیش لە پلەکانەوە بە تایبەتی دوای دامەزرانی کۆماری جوانەمەرگی کوردستان، رووناکبیران خامەیان خستۆتەکارو ئێستاش لە هەموو دەرفەتێك دا هەوڵ دەدەن ئەرکی پیرۆزی بەرەو پێش بردنی زمان و ئەدەبی کوردی بەجێ بگەیێنن.

ئایا ئێمەی کوردی ئاوارە و پەناهەندە ئەرکی سەرشانمان دەزانین چیە ؟ بەرامبەر بە زمان و ئەدەب و چاپەمەنی کوردی.بە تایبەت لەو کاتەدا کە نووسەر و رووناکبیرانی کورد لە وڵات دا رێگای ئەوەیان نیە ئەوەی هەستی پێ دەکەن دەری ببڕن، یا بنووسن لەبەر کوتەکی ژاندارمەی خامە. لە کاتێکدا لە ئورووپا ئێمە دەتوانین ح پێویستە و چۆن هەست دەکەین بەو جورە بنووسین هەست و نیستی ئەو خامانە دەربڕین کە نووکیان شکاوە و یا خود شکاندراوە. خامە بکەینە چەك، وشە بکەینە گوللە، دوژمن ریسوا بکەین، داستانی خەبات و قارەمانەتی گەلەکەمان تۆمار بکەین، لاپەڕی شێواوی مێژوومان راست کەینەوە.

ئەمە یە ئەرکمان بەرامبەر بە گەل و نیشتمان. با ئەمەك دار بین بۆ خوێنی شەهیدان، بۆ فرمێسکی دایکە رۆڵە کوژراوەکان.

بە بڕوای من ئێمە شایانی ئەو ئەرکەین. ✱

چاپکراوی نوێ

بەشی دووهەمی کورتە پێداچوونەوەی کتێبەکەی ماموستا محەممەد رەسول هاوار لەم ژمارەیەدا دەخوێننەوە.:

ماموستا هاوار پاش ئەوەکە باسی هەرەس هێنانی شۆڕشی کوردستانی عیراق دەکا و داخ و پەرۆشی خۆی دەردەبری. دێتەسەر باسی هەڵگیرسانەوەی شۆڕش و دەنووسێ :

"... بەڵی کورد هەتا لوتکەی چیا و دۆڵ و دەربەندی مابێ، هەتا پێشمەرگەی نەبەز ولە خۆ بووردووی مابێ، هەتا تێکۆشەری کۆڵنەدەری مابێ. ئەیالی دوژمن زۆر خاوە و ئەتوانێت هەمیشە پەنجەی بچەقێنێتە چاویانەوە هەتا مافی خۆی دەسگیر ئەبێ. کورد خەڵاتی کەسی ناوێ، لە هیچ کەسێ نا پارێتەوە. مافی کورد قەرزێکی کونە و لە مێژووی ئەستێنێتەوە ..."

بۆ لاپەرە -٦-

پاشماوەی

کۆڕێك لەسەر جوولانەوەی ••••

بە قەولی شاعیری ناوداری کورد هێمن "کوردم و نا تویمە وە، نا تویمە وەنا" هێ : لە باس و لیکدانەوەی جولا- نەوەی رزگاریخوازی کورد دا ناکری باری چینایەتی جولانەوە لەبەر چاو نەگری. ئەوانەی لە باسی مەسەلەی کورد دا ، لا یەنی چینایەتی دەخەنە پشت گوێ، ئەوانە لە دەریای خەیالات دا دەژین و بە وشە و زاراوی ناقۆلا خۆیا ن سەرخۆش دەکەن. وەك گوتمان جولانەوەی ئەمڕۆی کورد نێوەرۆکی دیموکراتی و پێشکەوتوو خوازانەی هەیە . کە وابوو لە هەناو وناخی ئەم جولانەوەیەدا ،- خەباتی چینایەتیش رەگی داکوتاوە و پەرە دەگری و هەلدەدا . دیارە زۆرلە خاوەن بیران لە هەموو جولانەوەیەکدا خەباتی چینایەتی بە سەرەکی و بە بنچینە دەزانن . بە لای منەوە ئەو بۆچوونە ئەگەر وەك تیئوری راست بێ لە سیاسەتی رۆژانە و لە هەل و مەرجی تایبەتی دا ناتوانێ دەقاودەق بیتەوە. ئەگەر بە گشتی لایەنە سیاسی و کۆمەلایەتیەکانی جولانەوەی رزگاری خوازی نیشتمانی لیك بدەینەوە،هەندێ جار ، باری نەتەوایەتی دەکەویتە پلەی یەکەم و قورستریش دەبێت. هەر لەبەر ئەم ئەسڵەیە کە حیزبە کوموونیستەکان بە هەموو توانا وە لە جولانەوەی رزگاریخوازی گەلانی بن دەست و بەشخوراو پشتیوانی دەکەن. و هەول دەدەن کە بەرەو پێشی بەرن و نێوەرۆکی پێشکەوتنخوازانەی قوولتر بکەن.

دیاردەی دووهەم :

دیاردەی دووهەمی جولانەوەی رز- گاریخوازی کورد لەم قۆناخەدا بریتیە لە ناتەبایی و قەیرانی جولانەوە، کە وەلام دەری دیاردەی یەکەم و قۆناخی ئێستای جولانەوەی رزگاریخوازی کورد نیە. سەیریکی رووداو وکارەساتەکان بکەین لە کوردستان و لە نێو جولانەوە دا ، بۆمان دەردەکەوێ کە قەیرانی جولانەوە کۆمەلی کوردە واریشی گر- تۆتەوە و خەباتی گەلی کورد تووشی گەلیك کەند و کۆسپ بوە .

١ - لە باری یەکبوونی خەبات و- یەکگرتنی هێزەکانەوە .

ئەو ناکۆکی و ناتەباییەی کەوتۆ- تە نێو جولانەوەی رزگاریخوازی کورد، نەك هەر وەلام دەری نێوەرۆکی پێش کەوتوو خوازانەی جولانەوە نیە، بەلکو لە گەل ویست و ئاواتی خەلکی زەحمە- تکێش و لە گەل داخواز و پرۆگرامی حیزب و ریکخراوە سیاسیەکانیش یەك ناگریتەوە .

تەماشای پرۆگرامی سیاسی و درو- شم و داوا و ئاخافتنی رێبەرە حیزبیە- کان بکەین. هەموویان داوای ئازادی و دیموکراسی وپلورالیزمدەکەن. گشتیان داوای خودموختاری و یان مافی دیاریکرد نی چارەنووس دەکەن. هەموویان نە هێشتنی چەوسانەوە و تەنانەت سو- سیالیزم و کەلك وەر گرتن لە مارکسیزم لینینیزمیان لە بەرنامەیاندا گونجاندوە هەموویان دروشمی دژی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستیان هەلگرتوە. کەوابوو لە رێبازی خەبات و ئیدەئولوژی ومەسەلەی نەتەوایەتیەوە دژایەتیەکی ئەوتۆیان لە نێوان دا نیە کە ببێتە هۆی یەکتر کوشتن و دوژمنایەتی عەشیرەتی .

زەحمەتکێشانی کورد کە پشت وپەنای جولانەوەی رزگاریخوازی کوردن، رەنگە هەقیان بێ بیر لەوە بکەنەوە و بپرسن کە لەم هەل و مەرجە ناسك و لەم قۆناخە سەخت و دژوارەدا ، ئەم یەکتر کوشتنە لەسەر چیە و خزمەت بە کام رێباز وئامانجی نەتەوایەتی دەکات؟

گەلی کورد پتر لە چەند سەدەیە بە دەست دەرد و داخی دابەشکردنی نیشتمانیەوە دەنالێنی. کەچی ئێستا رێبەرانی خیزبە سیاسیەکانی کوردی کە گۆیا بۆ مافی گەلی کورد خەبات دەکەن کوردستانیان بە کردەوە بە سۆران وبادین و شیمال و جنوب دابەشکردوە و بەشیژێر دەسەلات و حوکمرانی خۆیان جیا کردۆ- تەوە .

٢ - لە باری ریکخستن و خەباتی حیزبایەتیەوە

ماشەلا لەم سالانەی دواییدا ، وەك کارگەحیزب و ریکخراوە لە کوردستا ن- هەلدەتۆقن . ئێمە ئەگەر لە کۆمە لیکی دیموکرات و ئازاد ژیا باین و کورد ستان ولاتیکی ئازاد و دیموکرات بایە و یان تەنانەت لە نێو حیزبەکان دا رێ و شوێنی دیموکراسی رەچاو کرابایە رەنگبوو سازبوونی ئەو هەموو حیزب و ریکخراوە زیانیان بە جولانەوە نەگە یاندبایە . بەلام لە قۆناخی ئەمڕۆی جولانەوەی رزگاریخوازی دا ،کە یەکگر تنی خەبات مەرجی بنەرەتی سەر- کەوتنە، ئەو هەموو لەت و کوتبوونە و حیزب و دەستە ساز کردنە، نەك هەر بە قازانجی خەباتی میللەتی کورد نیە، بەلکوو زیانیش پێ دەگەیێنێ و جولانەوە لاواز دەکا. باشە وەش لێرە- دا بگوتری ، بەشی زۆری ئەم وەزعە دەگەرێتەوە بۆ سەرنەبوونیدیموکراسی و پێ شێل کردنی رێ و شوێنی حیزبایە- تی و تێکوشانی سیاسی لە نێو حیزبە کاندا . ئەوانەی شەو رۆژ بە درۆ دم لە دیموکراسی دەگوتن، دەبینین هەر بە تاوانی ناکۆکی بیرورا و سەلیقە، ئە- ندامی حیزب دەگرن و دەری دەکەن و دەری دەکەن و ئەگەر بۆیان بکری دەشی کوژن . سەیر ئەوهیە ئەو رێبەرانەی پارە و چەك و بەشی پاراستن و دەسەلا تیان بە دەستەوەیە ، لە دەربرینی بیر و رای ئەندامانی حیزب دەترسێن و لە جیاتی رەخنە و رەخنە کاری نێو حیز- بی و ریگادان بە بیر ورای جیاواز ، ئە- ندامی حیزب دەخەنە بەر تۆمەت و بوختانی ناپیاوانە و ئازار دان و دوور- خستنەوە لە تیکوشان . پێویست ناکات نموونە بینینەوە. ئەو برایانەی لیرە دانیشتوون زۆربەیان ئەندامی حیزبە کان بوون و یان ئێستاش هەن. یان لە نێو جولانەوە بوون و ئاگایان لە گەلیك رووداو بەسەرهاتی نالەبار هەیە . لە کاتیکا نەبوونی دیموکراسی و ریگا نەدان بە دەربرینی بیر و رای جیاواز بێجگە لە زیان قەت بە قازانجی حیزب و جولانەوە نەبوە .

٣ - لە باری بیر و باوەر و ستراتیژ- یەوە .

ئەو هێزانەی ئەمرۆ لە جولانەوەی رزگاریخوازی کوردی دا بەشدارن، ناکرێ هەموان بە سەنگ و تەرازوویەك هەلسە نگێنین. هەر وەك گوتمان چین و تاقم و توێژی جیاواز ، وەك بورژوازی و وردە بورژوازی و کریکاران و وەرزێر و زەحمە تکێشانی گوندی و رووناکبیرانی شورش گێر لە جولانەوەدا هاوبەشن . هەر چەند لەم قۆناخ و هەل و مەرجەدا هەموویان لە ژێر دروشمی خەباتی رزگا ریخوازی" ئوتونومی، یا مافی دیاری کردنی چارەنووس" دا کۆ بوونەوە، بەلام هەر یەکە هیوا و ئاواتی خۆی بە سەرکەوتن هەیە و ئامانج و بەرژە وەندی چینایەتی خۆی تێدا دەبینێ. لە بۆچوون و تیکوشان و بیر و باوەر و ئاواتی ئەو هێزانەدا هەستی چینایەتی خۆ دەنوێنێ. ئەوەی لێرەدا فرەگر- نگە و شایانی سرنجە، ئەوەیە کە بیر و باوەری ناسیونالیزمی وشکەرۆی بەرچاو تەنگ، کە بۆ جولانەوەی رزگاریخوازی کورد هیچ قازانجی نیە لە نێو جولانەوەدا هیچ دەوری نیە وبۆ باسکردن نابێ. دیارە تاك و توك لێر و لە وێ ئەفرادی سەر لێ شیواو دەبینرێن- بەلام ئەوانە بێجگە لە سرت و خورتی نێو خۆیان، لە کۆمەلی کوردەواری دا رەنگ و رویکیان نیە . بە پێچەوانە بیرو باوەری پێشکەوتنخوازانە و تەنا- نەت سوسیالیستی و زانستی کۆمەلایەتی بە سەر رێبازی جولانەوەدا زالە و قورسایی تەواوی هەیە . نفوز وریز و ئیعتباری سوسیالیزمی جیهانی لە نێو جولانەوەی رزگاریخوازی کوردیشدا شەقلی خۆی داناوە. زەحمەتکێشانی کوردیش، هەر وەك زەحمەتکێشانی سەرانسەری جیهان، هێزی بەتەوژمی سوسیالیزمی جیهانی بە پشتیوانی خۆ- یان دەزانن . سەرەرای ئەوەکە هە- ندێ لە رێبەرانی حیزبە کوردیەکان،- جار و بار دەیانەوێ بکەونە سەر کوێرەرێی سوسیال دیموکراسی و وشە و زاراوی سوسیالیزمی میللی و ئانتی کوموونیستی بلاو بکەنەوە، بەلام تەنا نەت ئەوانیش ناتوانن خۆیان لە ژێر تەئسیری سوسیالیزمی مەوجود و ئوردوگای سوسیالیستی بکێشنە دەر . ئەوا نیش لە نووسین و ئاخافتن دا ، با بۆ راکیشانی کۆمەلانی زەحمەتکێشیش بێ، تاقە ریگای ئازادی هەر لەم رێباز وهیلەدا دەبینن و تەبلیغاتیشی پێوە دەکەن.

بەم جورە دەبینین کە رێبەرانی حیزبە سیاسیەکانی کوردی، لە باری هەلوێست و بیر و باوەرەوە ساخ نەبوونە وە و ئەم ساخ نەبوونەوەش بۆتە هۆی ئەوەکە زۆر جار لە گەل حیزبە کوموو- نیستەکانی ئەم ولاتانەی کە کوردستا- نیان پێوە لکێنراوە، تووشی ناتەبایی و نێوان ناخۆشی دەبن .

بە لای منەوە ئەو هەلوێستە قەت بە قازانجی جولانەوەی کورد نەبوەو گەلی کورد لە ناتەبایی لە گەل هێزە دیموکرات و حیزبە کوموونیستەکانی ئەم ولاتانەدا هیچ قازانج ناکات .

چینی کریکار و حیزبە کوموونیستەکانی ئەم ولاتانە باشترین و بەئەمەگترین هێزی جولانەوەی رزگاریخوازی کوردن. رەنگە بێ جار و بار لە سیاسەتی رۆژانەی ئەم حیزبانەشدا ، سەبارەت بە جولانە- وەی کورد کەم و کوری و هەلە هەبوو- بێت. بەلام پێویستە جولانەوەی رزگار- یخوازی کورد ئەم کەم و کوریانە بە هەلەی دۆستانە دابنێ و نەیانکاتە کۆسپی هاوکاری و هاوخەباتی لە گەل ئەو حیزبانەدا . چونکە بە بێ هاوکاری و پشتیوانی حیزبە کوموونیستەکان، جو لانەوەی نەتەوایەتی ئێمە بە ئاوات نا گات.

مارکس و ئینگلس هێشتا لە سەردە- می خۆیاند، پێوەندی خەباتی رزگار- یخوازی نیشتمانیان لە گەل خەباتی چینی کریکار، بە مەرجی سەرکەو- تن دادەنا . لینین ئەم پێوەندی و هاوکا- ریەی وەك پێویستیەکی خەبات و کر دەوەی هاوبەش، بۆ سەرکەوتن بە سەر

بۆ لاپەرە -٥-

لەگەڵ خوێنەرانی...

توه به باشی هه ستی به چه وسانه وه و فرو فیڵی چه وسینه ران کرد بایه، بۆ چی کوره جوتیاری هاو چین و هاو ده ردی خۆی ده کوشت وکه س و کاری خۆی و برا یه ی تازیه دار و ره شپۆش ده کرد؟

نامانه وێ بچینه نێو ئه و باسه پر له دەرد و داخ و که سه ره وه. به لام هه ر نه ختێك ورد بوونه وه له و مه سه لەیه کاره سات و رووداوه دڵته زێنه کانی چەند ساڵەی ئه م دواییه ی کوردستانمان وه لە فیلمی سینه ما دێنێته به ر چاو و ئەشێ بمانگه یه نێته ئه م نه تیجه یه که بڵاو کردنه وه ی رۆژنامه یه کی ئاوا که پتوانێ له هه موو با رێکه وه ئه رکی خۆی به باشی به جێ بگه یه نێ، بتوانێ رووداوه کان به شێوه ی زانستی شی بکاته‌وه، بتوانێ رێگای راستی خه بات و تێکۆشان نیشان بدا و چه وتی و نار استیه کان بخاته روو، بتوانێ به گوێره ی توانا دۆست و دوژمنانی جو لانه وه ی رزگاریخـوازی کورد بناسێنێ، له قۆناخی ئه ورۆدا کار یکی بێ فایده نیه و ئه رکی هه موو هاوڕێیێکی تێکوشەر و شۆڕشگێڕه یارمه تی بدات و بۆ بردنه پێش و په ره پێدانی تێ بکۆشێت.

له هه ل و مه رجێکی ئاوا دا که به داخه وه وه زعێکی ناله بار و ناحه زنی جو لانه وەی رزگاریخوازی گرتوته وه و له نێو جو لانه وه و گه لێك له حیزبه سیاسیه کاندا دیموکراسی و ئازادی بیرورا گاڵتەی پێ ده کرێ و پێ شێله، به قه ولی لینینی مه زن **" ته نیا به تەبلیغاتی زیندووی سیاسی ، ده توانی تێکۆشانی زیندووی سیاسی ده ست پێ بکه ی".**

رۆژنامه له بردنه سەری وشیاری سیاسی کۆمه لانی خه لك و له ناساندنی خه بات و مێژو وئەدەب و کولتوری کورد له نیزیك کردنه وەی بیر و باوه ر و هەڵوێست و بۆ چوونی تێکۆشەراندا، وه هه ر وه ها له پێگه یاندن و پته و کردنی رێکخراوی سیاسیش دا ، ده توانێ نه خشی گرنگی هه بێ.

به بێ راگه یاندن و روونکردنه وەی کۆمه لانی هەراوی خه لك، ناتوانین وشیاری سیاسی خه لك به هێز بکەین. ئێمه ئه گه ر نه توانین به هۆی نووسین و رۆژنامه بیرو رای خۆمان له نێو کوما ل بلاو که ینه وه، ناتوانین له بارەی تێکۆشانی کرده وەیش هه نگاو هه لێنین. نابێ له وه ش بترسین که رۆژنامه که م بلاو ده بێته وه وناگاته ده ست هه موو که س، ئێمه به گوێرەی توانا و ده ره تان تێکۆشانی خۆمان درێژەی پێ ده دەین و لەم رێگایه وه به بێ خۆ هه لکێشان و فیز و ئیدیعا به شداری خۆمان له جو لانه وه ی رزگاریخوازی نه ته وه که ماندا نیشان ده دەین.

رۆژنامەی "سەر ده می نوێ"هەر وەك له یێکه م ژماره دا رایگه یاندوه : به هاو کاری و هاو دەردی و هاو دلی تەواوی خوشك وبراکانمان پشت ئه ستوره و هیوا داره به یارمه تی هاونیشتمانانی به رێز و هاو رێ یانی تێکۆشه ر ئه رکی نیشتمانی و پێشکه وتنخوازانه و شۆڕشگیرانەی خۆی به جێ بگه یه نێ

ئێمه له وەلامی نامه و راسپارده و ئاخافتنی هاو رێ یان و خوێنه رانی به رێزدا جارێکی دیکه ش ئاور لەو باسه ده ده ینه وه . *

کوردستان له

کوردستان ناوچه یه کی جه نگیه، دراوسی عیراقه و راسته و خۆ ئاگری شەر ده ی سووتێنێ. شارەکانی کوردستان وەك شاری داگیر کراو ده چن. له شه قامەکان گه رۆل ده سوورێنه وه. لاوه کان به ترس و به پارێز ده توانن له نێو شاربگەرێن. بۆ گرتنی لاوه کان په لپ و بیانووی زۆر هه یه. لانی که م به و بیانوه که لاوانی کورد له چوونی سەربازی وبه شدا ری له شه ری کۆنه په رستی خۆ دەبویرن. ئه و لاوانەی ناچنه سه ر بازی، ره گەل پێشمه رگان ده که ون. په نا بۆ چیا دەبه ن، پێشمه رگه به ئامێزی ئاواله وه پێشوازیان لێ ده که ن.

سەر بازی غه یره کوردیش که ناچنه شه ر ، له کوردستان، له ئامێزی خەلکی کوردا په نا ده درێن. له ناوچه ی شنۆ ژماریه یه کی زۆر له سەر بازان جه بهەیان به جێ هێشت ، په نایان بۆ نه غەده برد. دژبان و پاسدار وه دوایان که وتبوون که بیان گرن. بەلام خه لکی شار ئه و سه ربازانه یان په نادا و جلی دیکه یان دانێ و نه جاتیا ن دان.

هێندێ شاری کوردستان وه ك بانه و مه ریوان، بوون به سه رباز خانه. خه لکی دیکه له م شارانه دا نابینرێ. ئەوەی به رچاو ده که وێ، ئه رته شی و پاسدار و تامگ و زرێلی و ماشێنی عه سکه ریه . له مه هاباد و سنه و سه قز گه رۆکی " ثاروللە " دەچنه ده چاوی خه لکه وه . بۆ راوانی شۆڕشگێڕا ن، شارەوانیشیان وه کار ختوه . شه وانه به ته واوی حکومه تی نیزامی هه ست پێ ده کرێ. له جه مەری هه موو کۆلانێك چه ند ماشێنی پر له عه سکه ر راوه ستاون . بۆ گرتنی لاوه کان، پاسدار له مالان وه ژوور ده که ون . به ندیخانه کان له هێزە شۆڕشگێڕەکان و ژن و مندال و دایك و باوکیان ئاخنراون . ئیعدامه کان به بێ پسانه وه درێژەیان هه یه . رۆژی ٢٤ی مانگی گه لاوێژ له شاری سنه ١٢ که س له شۆڕشگێڕان ئیعدام کراون .

کوردستان ناوچه یه کی گه مارۆ دراوه، لەم گه مارۆیه دا راونان و سەر کوتکردنی بێ پسانه وه درێژەی هه یه . به بێ کونترۆڵی پولیس که س ناتوانێ له شار وه ده ر که وێ، یان بچێته نێوشار .

به لام گه لی کورد له سەر ئەوحاله شه وه، له خه باتی پیشه یی را بگره ته جو لانه وەی سیاسی و چه کداری له هه ل و مه رجی دژواردا خه بات ده کا . رێژیم خه لکی گونده‌کان مه جبوور دەکا که ئه منیەتی گوندی بپارێزن و له گەڵ پاسدار و به سیج هاوکاری بکه ن. ته نانه ت گوندیه کان ده به ن کێشکی پێگه عه سکه ریه کانیان پێ بکێشن ....

فه قیری و هەژاری و گرانی و بێ کاری حه شر ده کات . نان که بژیوی نه مر نه ژی ئەو خه لکه یه، لێیان وه چاوه ، جا چ ده گا به برینج و رۆن و شتی پێداویستی دیکه .

به لام کوردستان به چۆك دانایه . رۆژ به رۆژ قین و بێزاری خه لك له رێژیم توند تر ده بێ . کوردستان هه زار برین و زامی له له شی دایه . به لام پاله وانانه له سه ر پێ وه ستا وه .

کوردستان وه ك چیا سه ر که شه کانی سه ر به رز و به فیزه . *

پاشماوەی کوڕێک

دوژمنی هاو به شدا ده قه بلاند.

ئاشکرایه که حیزبه کوموونیسته کانیش به بێ پشتیوانی و هاوکاری جولانه وه ی رزگاریخوازی کورد، له خه باتی خۆیاندا سه ر که وتوو نابن. به داخه وه رێبەری حیزبه کوردیه کان، سه باره ت به ساخ نه بوونه وەیان له ئاست ئەم مەسه له گرنگه، که ساخ نه بوونه وەی بیرو باوەر ده گرێته وه، وایان لێ هاتوه که به نرخی رۆژ دەروانن مه سەله کان.

تاقیکردنه وەی خه باتی ئەم چلساله رەنگه به شی ئه وەندەی فێر کرد بین که هاوکاری و پێوەندی پته‌وی برایانەلەگەل حیزبه کوموونیسته کان، به تەواوی به قازانجی خه باتی رزگاریخوازی نه ته‌وه که مانه .

ئه مه له باری بیر و باوه ره وه،بەلام جو لانەوەی رزگاریخوازی کورد لەباری ستراتیژی خه باتیشه وه تا ئێستا خۆی ساخ نه کردۆته وه. زۆر جێگای داخه که هێشتا نه مانتوانیوه مه سه لەی کورد وەك مه سه لەی میلله تێکی ٢٠میلیونی بێنینه سه ر شانۆی سیاسه تی جیهانی سرنجی بیرو رای گشتی بۆ ئه وه رابکێشین که خه باتی میلله تی کورد له هه ل و مه رجی ئه ورۆدا ، تێکوشاند بۆ وه ده ستهێنانی مافی دیاری کردنی چاره نووس. هۆی ئه م ناته واویه یه ك نه گرتنی خه بات و دانه نانی ستراتیژ یه کی یه ك گرتوه . جو لانەوەی رزگار یخوازی کورد له نێوان دروشمی ئوتونومی و شێوەی ئوتونومی و مافی چار ه نووس (به گوێرەی رۆژ) و دروشمی سەربه خۆیی بۆ پارچه یه ك و قسه و دروشمی دیکه دا حاسیه بوه و سه ر دەر ناکات.

ئەم یەك بان وچه ند هه وایه بۆتەهۆی ئه وه که بیر ورای گشتی جیهانیش مەسه له ی کورد به گرنگ نه زانن و وه ك مه سه له ی نه ته وه یه کی ٢٠میلیونی سه یری نه که ن . چونکه خۆشمان له سه ری ساخ نه بووینه وه و هه ر حیزبه به گوێره ی قازانجی خۆی باسی ده کا و ورده تیئوریشی بۆ ده دۆزێته وه .

نه بوونی ستراتیژی یه کگرتوو وەك هێلی گشتی جولانه وه، بۆته هۆی ئه وه که رێبه رانی حیزبه سیاسیه کان، زۆر جار ستراتیژی فیدای تاکتیك بکه ن وبه نرخی رۆژ نان بخۆن و له ناسینی دۆست و دوژمنی جولانه وه دا تووشی هه له و کوێره رێ بن .

خه باتی نه ته وه که مان به قۆناخێکی سەخت و دژواردا تێ ده په رێ. حیزبه سیاسیه کانی کورد به ر پرسیەکی گه وره یان له سه ر شانه . هیوا دارین له ژێر باری ئەم به رپرسی و ئەمخه باته دژواره دا ، سه ر به رز وسەر که وتوانه قه د راست که نه وه . *

نامەکانی گەیشتوو

برای به رێز ع.باسکار له ژێر ناو ونشانی "له کەل کیر و کرفتی په نا‌ه نده‌کان" نامه یەکی بۆ ناردووین، که وا کورتەی

++++++++++++++++++++++++++++++

برای به رێز ع . باسکار به ناوونیشانی " له کەل کیر و کرفتی پەناهەندەکان" نووسراوێکی بۆ ناردووین که وا کورتەی ئەو لێرە دا بلاو ده که ینه وه .

کاك ع. باسکار ده نووسێ :

" وەك له بیرم بێ له سالانی رابردوودا جاروبار به هه لکه وت، له رادیو دەمان بیست که فلان که س پەناهه نده بوه .

بەلام به داخه وه ئه ورۆ له سایه ی ئەو دوو رێژیمه دیکتاتورەی خومه ینی و سه ددام وشەی پەناهه نده، وه ك وشەی موسافیر بوته شتێکی ساده و ساکار. به هه زاران که س له و لاته کانی ئێرا نو

بۆ لا پەره -٨-

چاپکراوی نوێ

ماموستا هاوار ئەم ماف ئەستاندنەوە-
بەهەقەی بەستێتە وە بە ڕێکبوونی
هێزە دیموکراتیەکان و لابردنی ناکۆکی
نێوان پارتەکان و پشت بەستن بە هێزی
گەل و دەنووسێ :

" نیزیک بوونەوە ودۆستایەتی لە گەل
ئازادیخوازان و هێزودۆستە ڕاستەقینە-
کانی کورد و ...لە ناو خۆمانا یەک
بین و بە شێوە یەکی یەکگرتوو دەست
بخەینە ناو دەستی دۆستەکانمانەوە
و بە شێوە یەکی یەکگرتوو ڕوو بە ڕوی
دوژمن بوەستین ".

ماموستا هاوار بە دلسوزی و داخ و
کەسەرەوە کەم و کوری و بۆ چوونی

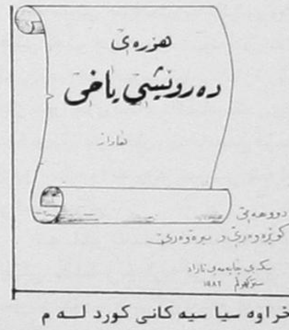

ڕێکخراوە سیاسیەکانی کورد لەم
بارەوە دەست نیشان دەکا، دەنووسێ
" بەداخەوە وەکوو پیرێژنی
لێ قەوماو فێری ئەوە بووین هەمیشە
هەر خەریکی گوڵەوەچینی جێی شا
ڕاو بن خرمانی ئەم و ئەوین و خرمانە و خرمان ئەگەڕێن و بانگ ئەکەین
خرمان بەرەکەت... خرمانە لۆغانە، ئەوانیش ئەگەر عەقلیان بری
ئەلێن : خێر و بەرەکەت.. توورەکەکەت بێنە، فەرموو هائەوە بەشەکەت ... "

ماموستا هاوار دێتە سەر " دەوری
سیاسی ڕۆشنبیر و هونەرمەند و ئەدیبی کورد لە ناو شۆڕش و لە ناو ولاتاو
لە دەرەوەی ولات و دەنووسێ :

" ..جاران لە ناو ولات دا و لە
دەرەوەش کوردایەتی بریتی بوو لە
جنێو دان بە شیوعی، کێ جنێوی زۆر
باشی بە شیوعی بدایە، ئەوە بە کور
دیکی دلسوز و باش ئەژمێررا.... کە
ڕقیان لە یەکێک هەلستایە کە بیرو
باوەڕیکی پێشکەوتنخوازی هەبووبێ
ئاسانترین وشە کە بە ڕامبەری بە کار
ئەهێنرا بریتی بوو لە (شیوعی کوسموپولیتی) کە لە ڕاستی دا ئەوەی کە
زۆر دوژمنی کوسموپولیتی بێ شیوعیە
چونکە کوسموپولیتی خۆی لە سەر دە-
میکدا جورە تەقەلایەک بوو کە
ئیمپریالیزم و سەرمایەداری هەولیان
ئەدا کە ئەو بیر و باوەڕە لە ناو خەلکدا بلاو بێتەوە ..."

ماموستا هاوار لە بەشی ئاخری
کتێبەکەیدا، دێتە سەر باسی " کوردو
دۆست و دوژمنەکانی " و دەنووسێ ":
- " بیسترین و کوشندەترین دەردێک
کە هەر لە کۆنەوە تووشی کورد بوە،
ئەوەیە کە بە داخەوە دۆست ودوژمنی
خۆی بە ئاسانی لێک جیا نەکردووەتەوە.
بە داخەوە زۆر جار ساویلکەیەتی
و کورت بینی و بریاری بێ لێکدانەوەی
سەر پێی وای لێ کردووین کە لە تاقی
کردنەوەیەکەوتووی میللەتانی تر
لاماندا وە و ئەو ڕێگایانە مان نە گرتۆتە
بەر کە میللەتانی تر تیایدا سەرکەوتوون . لای هەندێ کەس وابوە و بگرە
ئێستەش لای هەندێ کەس وایە کە
مادام ئێمە میللەتێکی چارەڕەش وکلۆل
وبێ بەشین، ئیتر کالای نیکبەتی
خشت بە بالای کورد براوە، لە بەر ئە
سە ئێمە هیچ چارمان نیە ئە بێ هەر
چاوەڕێی ڕێکەوت و یارمەتی و دەستکەی
ئەم و ئەو بکەین. ئەگەر چی ئەو یار-
مەتی دانە لە ئەیتانیشەوە بێ. چش
لە وەی هەرچیەک ڕوو ئەدات .
ئای لەو بۆ چوونە هەلەیە .. ئەبێتان
تەت بە ڕێبازی پاک و خاوێن یارمەتی
ئەوەت نادا کەنێتوکت هەبێ و سەری
خۆتی پێ بخورێنی . ئەگەر ئەو یارمە-
تی دانەی بۆ سە بەستێکی کاتی وتایبەتی خۆی نەبێت و بۆ ئەوە نەبێ کە
بتکا بە دار دەست و بە کولە وەژی تە-
نوورەکەی خۆی "

ماموستا هاوار دێتە سەر دەستنیشا-
نکردنی دۆست و دوژمنی کورد و دەنوو
سێ : " کێ دوژمنی کوردە و کێ
دۆستیەتی زۆر ڕوون و ئاشکرایە و ئەگە
جاران هەندێک تەم و مژی بیر وباوەڕی
تەسک و لێکدانەوەی خێلایەتی ئەو
ڕاستیەی شارد بێتەوە، ئەمڕۆ هەموو
شتێک بۆ هەموو کوردێکی ڕۆشنبیر
ڕوون بۆتەوە و ئاشکرایە ... ئەوەی
لە ئەلف بێی سیاسەت هەر تۆزێک شارە
زا بێ و بیخوێنێتەوە، ئەتوانێت بە
ئاسانی دوژمن و دۆستی کورد لە ئێستە
و دوا ڕۆژدا دەستنیشان بکاو لێکیان جیا

بکاتەوە . دوژمنی کورد بریتیە لە
ئیمپریالیزمی جیهانی و سەرمایەدارە
بە سەرکردایەتی ئەمریکا و دۆستە
کانی و دەزگاکانی ئەو ڕێژیمە بە زۆر
سە پێنراوانەی کە بەشەکانی کورد-
ستانی داگیر کراویان خراوەتە سەر
ولاتەکانیان بە ناڕەزایی نەتەوەی کورد.
ئەو ڕێژیمانە لە ڕاستی دا تەنها هەر
دوژمنی کورد نین، بەلکوو دژی گەلە
کانی خۆشیانن و تەنها بۆ ئەوە داتا-
شراون کە ئەم ڕۆلە ببینن لە ناوچە دا-
ئیمپریالیزم و سەرمایەداری جیهانی
پێی سپاردوون و نەخشەی بۆ کێشاون."

" دوژمنی دووهەممان کۆنە پەرستی
ناو خۆ وبیرو باوەڕی تەسکی خێلایەتی
کە تا ئێستە ئێجگار زۆر کە وتوە لە
سەر کورد و باجیکی ناڕەوای لێ ئە
سێنرێت... کۆنە پەرستی کورد، وە
کوو کۆنە پەرستی هەموو ولاتیکی تر
هەندێ جار بۆ سوودی خۆی ئەچێتە
پال ڕیزەکانی دوژمنانی میللەتی
کوردەوە ...."

..... کێرە و کێشەی نێوان چەپ
ڕەو وڕاستڕەو لە ناو کورد و لە ناو
شۆڕشی کوردا، وەکوو هی هەموو شو
ێنەکانی تری جیهان، ماوەیەکی زۆرە
دەستی پێکردوە و هەندێ جار توند و
تیژ ئەبێت و هەندێ جار خاو ئەبێتە
وە و بگرە هەندێ جار بە درۆ بۆ ڕوا-
لەت کۆنە پەرستی بە ناچاری ئەچێتە
پێستیکی ترەوە و لە گەل ئەوەش دا
کە بڕوای بە پێشکەوتنخوازی نیە بە-
لام دروشمی کوردایەتی پێشکەوتنخو
ازی وا بە رز ئەکاتەوە، ئەلێی ساڵە
هایە لەو بیر و باوەڕەدا سوور کراوە
تەوە ...

..... لەم شۆڕشانەی دوایی کوردا-
هەمیشە کێشە و بەرەیەکی نهێنی
و ئاشکرا هەبوە و هەیە لە نێوانی
پارتەکان و ڕێکخراوەکان و ئەندامە
کانیانا دەر بارەی چەپرەوی و ڕاست-
ڕەوی و زۆر جار بوە بە هۆی تەتەلە
بژار و دوور خستنەوەی دەستەیەک
لەم کێشەیە بۆتە هۆی کێژاوێکی
سەیر لە نێوان پارتەکاندا و زۆر جار

تاقمێک دەستە یەکی ڕامالیوە وخۆی چۆ-
تە جێی کە ئەمەش زیانی گەیاندوە
بە ڕێکخراوە و پارتەکان .

هەندێ بیرو باوەڕی زۆر هەلە
هەبوە کە لای وابوە چەپرەوی دەبێتە
هۆی ئەوە کە مۆرێکی سووری ترسناک
بنرێت بە ناوچەوانی کەلی کورد و
شۆڕشەکانیەوە. ئەوە بوو دوژمنە
فاشیستەکانی کوردیش تاماوەیەک پرو
پاگاندەی درۆی ئیمپریالیزمیان کاویژ
دەکردەوە و بە سەرۆک بارزانیان دەگوت
" الملا الاحمر "..ئەوانەی کە هەندی
کەس بە هەلە بە دۆستی کوردیان دائەنا و ئەیان ووت ئەگەر چەپرەو واز
بێنێ لە بەشداری کردن لە جولانەوەی
کورد، ڕەنگبێ ئەو دۆستانە شتێکی وا
بکەن کە کورد تا ڕادەیەک بگات بە
ئاواتی خۆی. دەرکەوت بۆ چوونێکی زور
هەلە بوو، ئێجگار زۆر کەوت لە سەر
کورد ...."

ماموستا هاوار ڕاستیەکی هەزارجار
گوتراو و ناسراوی خستۆتە ڕوو، دەنوو-
سێ : " جارێک برادەرێک گێڕایەوە و
وتی : لێ پرسراوێکی ئەمریکایی لە
گفتوگۆیەکدا وتوویەتی کورد ئەبێ
سوور بزانێت کە ئەمریکا نایەوێ کورد
هیچ شۆڕش و جولانەوەیەک بکا کە
سوودی ئەمریکا و دۆستەکانی تیا دا
بکەوێتە مەترسیەوە... تەنیا ئەوە
هەیە ئەگەر کورد دژی سۆڤیەت یا دژی
هێزەکانی سەر بە سوڤیەت ،یا دژی دۆ-
ستەکانی سوڤیەت جولایەوە ، ئەوا-
ئامادەین تەنیا لەو دژایەتیە داهیوای
بۆ پەیدا بکەین کە یارمەتی بدات..

ماموستا هاوار باسی ڕووداوەکانی
نێو شۆڕشی کورد ئەکات لە سالی ١٩٧٤
" کەف و کولی دژی چەپرەوی" و هەڵ-
وێستی خوا لێ خۆشبووسەیدا سالح
یوسفی و هەندێ هەڵوێستی چەوتی
خەلکی دیکە باس دەکات و دەنووسێ :
" بەداخەوە کورد لە شۆڕشەکانیدا
چەند جارێک هەندێ لای دەست نیشان
کردوە وەکوو دۆستێک و دلسۆزی خۆی
و لای وابوە ئەو دۆستانە هەتا سەر
و هەتا دوا قۆناخی ڕزگار بوون یارمەتی
ئەدەن و فریای ئەکەون، بە لام دەرکەو

کوردستان لە چاپەمەنیەکاندا

ڕۆژنامەی "..." چاپی ...
... ١٦ ی مانگی ئوتی ١٩٨٦ دا
وتارێکی بە پێنووسی "خاویەر ..."
لە ژێر ناو ونیشانی " کوردستان، شەر-
یکی بێ سنوور بۆ ئازادی" بلاو کردۆتە
وە و دەنووسێ :

"باسکەکان و کوردەکان یەک گیرو
گرفتیان هەیە . حیزبی دیموکراتی
کوردستانی ئیران لە مافی میللەتی کورد
دیفاع دەکات . کوردستانیش هەروەک
باسک لە نێو چەند دەولەتاندا بەش
کراوە .

کوردەکانیش هەر وەک باسکەکان
توانیویانە لە بەرامبەر هێرشی بێگانە
دا، کە چەند سەدە درێژەی هەبوە
نشان وموشەخەساتی خۆیان بپارێزن .
نووسەر دێتە سەر باسی خەباتی
گەلی کورد و دەنووسێ :
" گەلی کورد تووشی ئەرێکی خو

بۆ لاپەرە -٢-

پرۆژەی هاوکاری نێوان پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانی کوردستان

لەرۆژی ١٩٨٦/١١/٨ دا وەفدی پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عیراق بە سەروکایەتی هەڤال ادریس بارزانی و وەفدی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بە سەروکایەتی هەڤال مام جەلال کۆبونەوە و لە پێویستی دارشتنی شێوەی کار و ری و شوێنی قولکردنەوە و پتەو کردنی پەیوەندی دۆستانەی نێوانیان کۆلینەوە و روو لە مبدا ی یەکگرتنی هێزی پێشمەرگە و داو دەزگاکانی شۆرش پێکهاتن لەسەر :

لایەنی سیاسی :

١ـ هیچ لایەك لەم دوو لایەنە دژی یەکتری لەگەل لایەنێکی سێهەم داخلی هیچ جورە محوەرێکی سیاسی یا اتفاقێکی سیاسی نەبی ۰

٢ـ هەردو لا هەول بدەن گشە بە خەباتی هەمەلایەنەی خەلکی کوردستان بدەن بو روخاندنی رژێمی بەعسی عەفلەقی عیراق و سەوگەر کردنی مافی رەوای گەلی کورد ۰

٣ـ لەهەمو کاروبارێکی شورشی گەلەکەماندا تنسیقی هاوبەش بکەن بە تایبەتلە هاوکاری و دۆستایەتی دا لەگەل هێزە عیراقی و دۆستەکاندا ۰

٤ـ کوبونەوەی دەوری کومیتەی بەرزی هاوبەش بە لایەنی کەمەوە سالی دوو جار بو قولکردنەوە و پتەو کردنی پەیوەندی دوو قولی و چارەسەرکردنی ئەو گیروگرفتانە یا ئەو مەسەلە گرنگانەی لەرەوتی خەباتدا دێنە پێشەوە بگیری ۰

٥ـ شورکردنەوەی گیانی ئەم رێکەوتنە بو هەمو ئاستەکان و حورمەتگرتن لە رێکخستن و ئەندام و لایەنگرانی یەکتر ۰

٦ـ هەولدان بو یەکگرتنی رێکخراوی خوێندکارانی کورد لە دەرەوەی وولات ۰

٧ـ هەولدان بو یەکگرتنی هێزەکانی کوردستانی عیراق و پێکهێنانی بەرەیەکی نیشتمانی فراوانی عیراقی ۰

لایەنی عسکری :

١ـ ناوچەکانی ژێر دەسەلاتی هەردولا بو چالاکی سیاسی عسکری رێکخراوەیی هەرگیز ئازادە ۰ ئەبی هەردو لا یارمەتی یەکتر بدەن تا رێکخراو و هێزەکانیان لەو ناوچانەدا بتوانن بچالاکی دەوری خویان بنوێنن بی ئەوەی کوسپ بو یەکتر ساز بکەن ۰

٢ـ هێزو رێکخراوەکانی هەردولا کەئەچنە ناوچەی یەکتر ئەبی ئاگاداری یەکتر بکەن و تنسیق پێکەوە بکەن ۰

٣ـ هەول بدەن چالاکی هاوبەشی پێشمەرگانە بکەن تا زەمینەی هاوکاری هەمەلایەنەو برایەتی بو پێشەوە بچی و کاری ئیجابی لە کومەلانی خەلك و هێزی پێشمەرگە بکا ۰ بو زەمینە خوش کردنی یەکگرتنی هێزی پێشمەرگە لە ئاییندەدا ۰

٤ـ بو پێشمەرگەی هەردولا هەیە خویان نقل بکەن بولای ئەوی تر بەبی چەك مەگەر بەرەنگ چەکەکە هی خوی بی ۰ بەمەرجی ئەوە رەچاو بکری کە تاوانی دەرهەق لایەکی لەو دوایەنە نەکردبی ۰

٥ـ لەمەسەلەی حکمرانی ناوچەکان و گرتنا تا هەتوسەرەیەتی لەبارتر ئەبی لەناوچەکانی ژێر دەسەلاتی یەکتر دا ۰ واقعی ئێستە حورمەت بگرن ۰

٦ـ پێکهێنانی دادگای هاوبەش بو چارەسەرکردنی کێشەکانی کومەلانی خەلك ۰

لایەنی راگەیاندن :

١ـ راگرتنی هەمو جورە کارێکی راگەیاندن و پروپاگەندە چ راستەو خو یا ناراستەوخو لە دژی یەکتر ۰

٢ـ حملەیەکی راگەیاندنی هاوبەش بەهەمو جوری و لە هەمو ئاستەکاندا بکری هەم بو چەسپاندنی گیانی ئەم رێکەوتنە و گشە پێدانی هەم بو ناساندنی مەسەلەی کورد و جولانەوەکەی و مافە رەواکانی لەناوەوەو لە دەرەوەی وولات ۰

٣ـ رەچاو گرتن لە یەکتر لەکوبونەوە هاوبەشەکانیا نەك لە دەزگاکانی راگەیاندن دا ۰

٤ـ هاوکاری راگەیاندن لە رووی فنیەوە ۰

پارتی دیموکراتی کوردستان ـ عیراق یەکێتی نیشتمانی کوردستان

ادریس بارزانی ١٩٨٦/١١/٨

چاپکراوی نوێ

ـوە زۆر جار ئەو بۆ چوونە هەڵە بوە
بریتی بوە لە ساویلکەیەتی یا لە
ـە لە تاندن و فریو خواردن، چونکـ
ـە نجامەکانمان بینیوە کە کورد هەمو
جارێ تووشی ج دەردی سەرێك و چارە
ـە شیەك بوە "

نووسەری بە رێز دێتە سەر باسی
ئەو پێوەندیانە ی کە "لە ساڵی ١٩٧٥
دا شۆرشی کوردی بە چ ئەنجامێك برد"

و باسی وەزعی ئێستاش دەکاو دەنوو
ـسێ :

" بۆریە ی ئەمجارە مان مارکە ئەی
تاحی سەری شاهە نشا نیە، بەڵکوو
بۆریەکی مێژەر بە سەر و جبە لە بەری
ریشدارە۰ ئەو بۆریە دوو بارە هـیدۆ
ستێکی بە ناچار دۆستە و لای هەندێ
کەس وایە کە مادام دوژمنی منتە ئیتر
ئەبێ پێشینان وتەنی هەر بە دۆست-

دابنرێ و خۆشمان بێ و ترشمان بێ هەر
ئەبێ لە گەڵیا بین و سەر و مر خۆما-
نی بدەینە دەست۰۰۰ بە داخەوە برا
کوردەکانی ئێرانیشمان هەر بەو هە
ڵە یەدا چوون و بە رێز بەو هە لانەدا
چوونەوە کە شۆرشی کوردیعیراق بـە
چاوی خۆی دیویەتی و ئێستەش ئەی
بینێ ۰۰"

هەرلەم بوارە دا ماموستا هاوار
ئایتە سەر باسی ئەرکی نووسەرو رو-
شنبیرەکان و دەنووسێ :

وریایی و ئاگادار بوون لەو رۆژنامە
و گۆڤارانەی کە باسی کوردی تیا ئەکری
شتێکی زۆر پێویستە و ئەرکی سەرشا-
نی خوێندەواران و روشنبیرانە ۰ خۆ
ئەگەر لە ناو ولات دا ئەو دەسەلاتە نە
بێت کە ولامی ئەو چەند نووسین و
بلاو کراوانە بدرێتەوە کە چەند کە-
سێکی بە هەڵە داچوو، یا چەند کە-
سێکی هەڵخەڵەتێنراو لە گۆڤار ورۆ
ژنامە و نووسینەکاندا بلاوی ئەکەنەوە
وا بزانم لە دەرەوەی ولات قەدەغـە-
نیە و پێویستە هەموو لایەك ئاگاداری
زۆر شت بێ کە بلاو ئەکرێتەوە ۰۰۰۰
لە ژمارە (٢)ی گۆڤاری(الدراسات الكردية)
کە بە عەرەبی لە ئەنیستیتوی کوردی
لە پاریس دەر ئەچێت۰۰ باسێکم بـەر
چاو کەوت بە ناوی (خيارات للسياسة
السوفيتية تجاه المسالة الكردية)۰۰
باسەکە باسێکی گرنگە و نووسەرەکەی
بە شێوەیەکی زانیارانە بۆ باسەکە
چوە ۰۰۰ بە لای منەوە لە نووسینێکی
وا گرنگ دا کە باسەکە بریتیە لە نا-
سینی دۆست و دوژمن و لێك جیا کرد-
نەوەیان و دەستنیشانکردنی هەڵو-
ێستەکانیان بەرامبەر بە کورد، لام
وایە شتێکی هەڵەیە ئەگەر پیاو بە
هەڵەکەشە لە بۆ باسەکە بچێت۰۰
ئەگەر پیاو بە سادەیی باسەکە بخو-
ێنێتەوە و گلەیی و بن ئاشتی کۆن و-
تازەی کورد بەرامبەر بە سۆڤیەت نە
یگەیاند بێتە ئەو رادەیەی کە لـە
سەرەتاوە بریاری ئەوەی دابێ بە هەر
جورێك بێ سۆڤیەت تاوانبار بکات بە
رامبەر بە کورد، وابزانم بە وردی بۆی
دەر ئەکەوێ کە باسەکە بۆنی بێ
لایەنی لێ نایەت، بەڵکوو بۆنی
ئەوەی لێ دێ کە نووسەر ئەو مەبە-
ستەی دەر بریبێ کە ئەبێ سیاسی
و خوێندەواران و روسنبیرانی کورد
تۆزێك لەو گلەیی و بوڵە و نارەزایی-
یەی خۆیان بەرامبەر بە سیاسەت و-
هەڵوێستی ئەمریکا کەم بکەنەوە-
بەرامبەر بە کورد، چونکە سۆڤیەتیش
وەکوو ئەمریکا هیچی بۆ کورد نـە
کردوە و لەوەش ناچێت کە هیچ بـۆ

کورد بکات نە لە ئێستە و نە لە دواروژ
یشدا ۰ لێرە دا ئەگەر مەبەست لـە
باسەکە ئەوە بێ سۆڤیەت و ئەمریکا-
بخرێتە دوو تای تەرازووی بەرامبـەر
یەك، بێگومان باسەکە بەو بۆ چوونە
هەڵەیە و لە باسێکی بێ لایەنی دەر
ئەچێ۰۰۰۰"

ماموستا هاوار لێرە دا بە جوانی
ئەوە روون دەکاتەوە کە ئێستا "
" هەموو کوردێکی خوێندەوار و روشن
بیر و شارەزا بە تەواوی کە یشتوونە تە
ئەو دلنیاییە کە ئەمریکا بۆ بەرژە
وەندی خۆی و بۆ بە هێز کردن و پتەو
کردنی ئەو دەزگایانەی کە کوردستانیان
داگیر کردوە هەمیشە دژی سەر کرتنی
هەموو شتێکە کە کوردی پێ ئازادبێ
و بە ئاشکرا و نهێنی دژی بوونی هەمو
جورە ماف و دەسەلاتێکە کە لـ
کورد دەسگیری ببێت وبەلای ئەمریکاوە
ماوەیەکی زۆر لە مێژە کە کوردی لـە
خانەی ئەوانە دا داناوە کە لە روژ هە-
لاتی ناوەراست دا نابێ هیچ دوا روژ-
یکیان ببێت ۰ ئەم بریار و بۆ چوونـەی
ئەمریکا جگە لەوەی کە بە هۆی بەرژە
وەندیخۆیەتی لە کەل دەزگا فاشیست
و کۆنەپەرستەکانی ناوچەکە، جورە
میراتێکیشە لە ئینگلیزەکانەوە بۆیان
ماوەتەوە ۰۰۰ "

پاش ئەوەی کە **ماموستا هاوار** چەند
سەنەد و بەڵگە لە سیاسەتی ئینگلیز
و ئەمریکا سەبارەت بە هەڵوێستیان
لە بارەی کورد و تێکوشانی هێزە سیا
سیەکان دێنێتەوە، دەگەرێتەوە سەر
باسەکە و دەنووسێ :

" ۰۰۰با دوو بارە بێینەوە سەر نو
سراوەکەی (الدراسات الكردية) دەر-
بارەی ستراتیجیەتی سۆڤیەت بەرامبەر
بە کورد۰۰۰ ئەتوانین بە دلنیاییەوە
بلێین هەتا ئێستە قەت نەمان بینیوە
رۆژێك لە رۆژان سۆڤیەت و بەرەی سو
شیالیست لەوە پاشگە " بووبنەوە کە
کورد وەك هەموو نەتەوەیەکی تر
مافی رەوای نەتەوایەتی هەیە ۰
لە بەر ئەوە وابزانم نارەوایە ئەگەر
سۆڤیەت بە دوژمن بژمێردرێت یا بخر-
ێتە ریزی ئەمریکاوە ۰۰ بەلام لەگەڵ
بوونی ئەم راستیەش دا، کورد قەت-
نابێ بە تەمای ئەوە بێ کە سۆڤیەت
یا هەر دۆستێکی تری کورد لە شکرمان
بۆ بنێری و کوردستانمان بۆ رزگار بکا۰
کورد ئەگەر توانی ورد بینی بکا و جو
لانەوەی شۆرشەکەی سەر بەخۆ بێ و
لە پاشکۆی ئەم و ئەو دەر باز ببێ و-
خەبات و تێکوشانی لە سەر بناخەیە-
کی زانیاری و پێشکەوتنخوازی دامەز-
ێنێت و هەڵس و کەوت و بۆچوون

بۆ لاپەرە -٨-

پاشماوەی چاپکراوی نوێ ...

. بیر و باوەر و لیکدانەوەمان لە شێوەی خێلایەتی و ناوچەکەرێوکرێز بینی و کەللەرەقی و دووبەرەکی و قین وهەلێەی ئاغایەتی و سەروکا. یەتی بچێتە دەرەوە و سەرکردایەتیەکی لە خۆبووردووی پێشکەوتنو خوازی وای هەبێ کە لە ناو جەرگەی جەماوەری رەش و رووت و چەوسێنراوی کوردەوە هەلقولابێ و بەچاوێکی تەسکەوە نەروانێتە هەلوێست ،وابزانم ئەتوانێ بار و دۆخێکی وەهابێنێتە ئاییەوە کە زۆر لا بە حیسابە کۆنەکانیانا بچنەوە و حیسابێکی تازەی تایبەتی بۆ کورد بکەن، نەک حیسابێکی کاتی پاشکۆیی کە وەک ترە کە لە کێلەخەتەرە بێنی و برووخێت .."

ماموستا هاوار لە کۆتایی نووسینەکەی دا دێتە سەر باسی پیلانی ئیمپریالیزمی ئەمریکا دژی جولانەوەکانی رزگاریخوازی و دەنووسێ:

" کە شورشی چواردەی تەموزسالی ١٩٥٨ هەلگیرسا و بۆیەکەمجار لە عیراقدا دانی پیانرا کە کورد و عەرەب لە عیراق دا هاوبەشن و بە پێی دەستور ، وەکوو یەک مافیان هەیە، ئیمپریالیزم کەوتە خۆی و جم و جولی تێ کەوت و هەرچی کۆنە پەرستی کورد وعەرەب هەبوو بە تایبەت ئەوانەی کە زەوی زاریان لێ سەنرا بوو، هەمووی کوکردنەوە و هانی دان دژی چواردەی تەمووز بجولێنەوە ...

کاتێک شورشی ئازادیخوازی شیلی هەلگیرسا، ئەمریکا بارەی لێ هەلبۆ ئازادی و سەربەستی لەکیس چووی گەلی شیلی ئەگریا و هاواری ئەکرد. هەتا (ئەلیندی) لابرد و پینوشیت هێنرایە سەر کار، ئیتر بە حسابی ئەمریکا ئاو کرا بە ئاگر و شیلی چووە ناو بەهەشتەکەی جارانی ....

ئەمرۆ لە نیکاراگوواش هەمان پیلان بەکار ئەهێنرێت بۆ روخاندنی شورشی ئازادیخوای ئەو میللەتە و هەر وەکوو زۆر شوێنی تر چلکاو خۆر و کۆنە پەرست و بەکرێ گیراوی ناوچەکە هەموو کراون بە حاش و پرچەک کران.

ئەو هەموو پارە و پوول و کرمەکرمی ناو رادیۆ وتەلەڤیزیون و شاتەی ناو کۆبوونەوەکانی ئەمریکا و نوکەرەکانی، بۆ ئازادی لە کیس چووی ناو ئەفغانستان، نە لە بەر خاتری ئازادیە و نە لە بەر خاتری گەلی ئەفغانە، ئەمریکا ئەیویست بەر لە وەی رووسیا لەشکر بنێرێت بۆ پارێزگاری ئەو ولاتە ، خۆی پیلانێکی ساز کرد بوو کە دەستەیەکی سەر بە خۆی بێنێتە سەر کار، کە ئیشەکەی سەری نەگرت وەکوو هاری لێ هاتوە و هەموو سالێ بە سەدان میلیون دولار تەرخان ئەکا بۆ کرینی چەک بۆ ئەو بەکرێ گیراوانەی کە لە سنووری پاکستانەوە ئەنێرێ بۆ ئەفغانستان. جا ئەمە ... شتەکە بۆ ئەفغانستان نیە،ئەم قورپێوانە خەستە و ئەم باوکە رۆیە بۆ شتی دوور ترە. ترسی ئەوەی هەیە کە قەلای ناو پاکستانی برووخێ و دەسەلاتی سوڤیەت بگاتە کەرماوەکانی دەریای هیند ... جارێ ئەمانە سەرەتای زۆر شتن .. با مەسەلەی ئەفغانستان تەواو بێت.. مەسەلەی بلوجیش دێتە پێشەوە قوربەسەریان،مەسەلەی کوردیش لە هەموان گرنگتر ئەبێت کە شیرازەی هەموو شتێک لە ناوچەدا هەلدەتەکێنێ..."

شی کردنەوە و کێرانەوەی وتە بە نرخەکانی **ما موستا هاوار** بەدا. خەوە لە لاپەرەکەکانی ئەم رۆژنامەیەدا جێیان نابێتەوە. ئێمە خوێندنەوەی ئەوکتێبە بۆ لاوان و رووناکبیرانی بە ریز بە قازانج دەزانین و بیگومان خوێنەر کەلکی لێ وەردەگرێ.

✱

پاشماوەی . نامەکانی گەیشتوو

عیراق دەربەدەر بوون و بەناچاری روویان لە ولاتانی ئوروپا هێناوە . بێجگە لەوانەی کە دەسەلاتی زیان هەرەشەی لێ کردون و لە بەر تێکوشانی سیاسی و چالاکی لە خەباتی پێشمەرگایەتی ناچار بوون ولات بەجێ بێلن. زۆر کەسیش بەهوی خزم و کەس و دوست و ئاشنایانەوە،روویان کردوتە ئوروپا و ... وا حالی کراون کە دەگەنە بەهەشتی بەرین. بە و بیر و باوەر ... ەشنیەوە .ولاتی خویان بە جێ هێشتوە و هاتوونە ئوروپا.

جاری باسی ئەوەش ناکەین کە بەچ دەردەسەری و کوێرەوەریەک تەجاتیان بوە. بەلام کە دەگەنە ئوروپا. هەر لە سەرەتاوە تووشی کیر وکرفتی جور بە جور دەبن. دەبینن ژیان لە گەل ولاتەکەی خویان ١٨٠ دەرەجە فەرقی هەیە .لە باری ئەرهەنگی. ئەخلاقی ،زانستی و پیشەسازی و هی تر . ئەنیایی ئەبوونی ئەوانیش بێ ئەتاوەتی خەللکی سارد و سری. ژیانی ماشینی و کاری سیستماتیک. تووشی ئەخوشی و نارەحەتی جور بەجوریا دەکات. بەتایبەت تووشی نارەحەتی گیانی و نەخوشی رەوانی و داهیزاوی و داماوی دەبن.

رۆژنامەی مهاجرین لە ژمارە ١١ی مانگی ئوکتوبردا نووسیبووی :"پیاوێک لە نەخوشخانەوە نووسیویەتی کە هەولی داوە خوی بکوژی".

کۆچی دوایی شاعیری نیشتمانپەروەرو تێکۆشەری کورد کامەران موکری ١٩٢٧ ـ ١٩٨٦

هەوالێکی دلتەزێن لە کوردستانەوە رایانگەیاند .کە لە تەمەنی ٦٠ ساڵیدا . دلی شاعیری تیکۆشەرو نیشتمانپەوەری کوردستان کامەران موکری لە لیدان وەستا . لە ناوەراستی پەنجاکانەوە کامەران وەك دەنگێکی ئازا و نەبەزیوی شیعری کورد ی دەنگی دایەوە .. چوارینەکانی چەکی خەبات و هاندەری تێکوشانی لاوان بوو .

کامەران هەلوێستی مەردانەی هەبووە بەرامبەر رژیمە کۆنەپەرستەکانی عیراق و بویتە هوی راونان و گرتن ودوور کردنەوەی بو خوارووی عیراق .

کامەران موکری ناوی حەمەی ئەحمەد ئاغایە. لە شاری سلیمانی لە سالی ١٩٢٧ لە دایك بووە. خوێندنی سەرەتایی و ئامادەیی هەر لەوێ دا خوێندوە.

بەشداری لە خەباتی نەتەوایەتی و دژوازی باری سیاسیەوای لێ کردوە دەست لە خوێندن هەلگرێ .

لە نێوان سالانی ١٩٤٩ ـ ١٩٦٣ دا کامەران چەند جارێك گیراوە، نزیکەی شەش سال لە زیندان دا رابواردوە .

کامەران موکری بە پێچەوانەی زۆربەی نووسەران، بە پەخشان هاتوەتە کۆری نووسین و بلاوکردنەوە. یەکەم بەرهەمی " پارچە گەوهەرێك" لە سالی ١٩٤٦ بلاوکراوەتەوە لە کوڤاری **"گەلاوێژ"** .

لە سەرەتای پەنجاکان چاروبار کورتە چیروکی لە روژنامەی **" ژین"** دا بلاو کردوتەوە . لە ناوەراستی پەنجاکاندا ، لە کاتی دەست بەسەری لە شاروچکەی " بەدرە" ، بەهرەی شاعیری تەقیتەوە شیعرەکانیشی ئاوێنەی خەباتی گەلی کورد بووە لە پیناو ئازادی:

" چاوم هەلبری دیم ئەم میللەتە
دیمەنی ژینی قنارە و پەتە "

خەباتی خوێناوی گەلی کورد لە پیناو مافی چارەنووس و خەباتیگەلان لە پیناو ئاشتی و دۆستایەتی سەرجەمی ناوەروکی شیعرەکانی کامەران موکری بووە .

شاعیری نەمرمان تا سەرەتای حەفتاکان چەند نامیلکەیەکی چاپکردوە لەوانە : **دیاری** (١٩٥٧). **ئاگر و ژیلە**(١٩٥٩)، **گول ئەستیرە**(١٩٥٩). **گولالە سوورە** (١٩٦٨) ... هتد.

کامەران موکری لە نیسانی ١٩٧٥ وە بە ماموستا دامەزراوە لە زانکوی سلێمانی و سەلاحەدین . تا کوچی دوایی لە ٧/١٢/١٩٨٦ . کامەران موکری وەك مروڤێکی لێ هاتوو و نووسەرێکی بە توانا بەشدارێکی گەورەی کردوە لە ژیانی ئەدەبی کوردستان .ـ

دەستەی نووسەرانی " سەردەمی نوێ " سەرەخوشی لە گەلی کورد و شاعیرو نووسەرو ئەدەب دوستان دەکات بە بونەی کۆچی دوایی کامەرانی شاعیرو تیکوشەر ، پرسەکەشی بەم پارچە هەلبەستەی کامەران کوتایی دەهێنێ:

ئەوی مێژووی کورد بخوێنێتەوە
ئەلقەی زنجیرەی بهونێتەوە
تێ ئەگا هەرگیز سەر نانێتەوە
هیچ هێزێك نیە بیتوێنێتەوە
ئەو چەرخە نەما درەختی رەگەز
ریشەی دەرکێشن، هی ئێمەی نەبەز
سلاو بۆ گیانی شەهیدانی ووشەی
رەسەن و کۆلنەدەری کوردی .

خانم مونیکا هولم رەوانیزشکی نەخوشخانەی **لوند** روونی کردوتەوە کە پاش چەند مانگ نارەحەتی گیانی و فیکری لە پەنابەرەکان سەر هەلدەدا . هوی کەی ئەوەیە کە پەنابەرەکان لە سەرەتاوە چاوەروانیەکی زوریان هەیەو بە هیوای زور شتن . پێیان وایە کە لەم ولاتەدا هەموو شتیان بۆ ئامادەیە . کاتێک دەبینن وانیە، تێک دەچن و دەپوشەکێن.

قسەی خانم دوکتور زور راستە .ئەوی خەلك لە ولات بیستوویە ،لەگەلدیتنی فەرقی زورە .راستە لیرە زور مەسەلە چارەسەر کراون. بەلام دیسان هەندی گیر وگرفت هەر هەنە،بەتایبەت بو پەنابەرەکان.

بۆ لاپەرە ـ٩ـ

دیپلۆماسی ئەمریکا بەکام ریگادا دە روا

پاشماوەی ژمارەی پێشوو

یەکیتی سوڤیەتی تا ئێستا چەند جار بە یەك لایي تاقی کردنەوەی چەکی ئەتومی وە دوا خستوە . لە بەرامبەر ئەوەدا ئەمریکا تاقی کردنەوەکانی دریژە پێ داوە . لەم دواییەش دا ولاتە یەك کرتوەکانی ئەمریکا زور کردنی تاقی کردنەوەی چەکی شیمیایی کردۆتە بەرنامەی کارو بە هاوپەیمانەکانی خۆشی لە پەیمانی ناتۆدا پێشنیار کردوە کە دەست بە دروست کردنی چەکی شیمیایی بکەن بەم بیانوە کە گۆیا یەکیتی سوڤیەتی لە ئاست چەکی شیمیایي یەوە لە روژئاوا لە پیش‌ترە .

کامانەن ئەو هۆیانەی کە ژێرخانی ئەم کۆمەڵە سیاسەتانەی دەرەوە ، وە چەکداری ئەمریکا بە تایبەت رەد کردنەوەی پێشنیارەکانی سوڤیەت و ولاتەکانی پەیمانی وەرشو پێك دێنن؟ بۆ وەلامی ئەمپر سیارە ، پێویستە چاوێك بە سیاسەتی بەرکری ئەمریکا- دا بکێرین .

جەمهوریخوازانی دەستەی ریکان لە باری نیزامی‌یەوە ، بودجەو موخارجی نیزامیان ئەوەندە بردە سەر کە لە سەردەمی ئاشتی‌دا قەت شتی وا نەبوە. تەواوی بودجەو موخاریجی نیزامی ئەمریکا لە ماوەی پینج سال دا ، لە سالی ١٩٨٠ تا ١٩٨٥ پەنجاویەك لە سەد زیادی کردوەو کەیوەتە ٣٣٠ میلیارد دولار . ئەوەیە ئەم کۆرانەی کە تاقمی ریکان هەول دەدا وردە ور دە لە بناخەی ستراتیژی نیزامی ئەمریکادا پێکی بێنێ . پێویستە بلێن ستراتیژی نیزامی ئەمریکا تا ئێستا لە سەر ئەم بناخەیە داندرابوو کە ئەمریکا ئەشێ خاوەنی هێزیکی پەلاماردەری ئەوتۆ بێ کە لە هەموركات دا بتوانێ زەبری کاریکەر لە هێزەکانی یەکیتی سوڤیەتی بدا . بەواتەی تر تا ئێستا ستراتیژی نیزامی ئەمریکا زەبر لی‌دانی هیزە ستراتیژیەکانی ئەتومی سوڤیەتی لە پلەی یەکەمدا دەنا دارو دەستەی ریکان لەماوەی چەند سالی دوایی دا خەریکی ئەوە بووە کە بە کەلك وەرکرتن لە ئاخرین پێشکەوتنی تیکنولوژی بە هێز کردنی هیزەکانی بەرکری لە پلەی یەکەمی ستراتیژی نیزامی ئەمریکادا بێ. بە جوریك کە بە بەجی کەیاندنی کەلالەی " A.D.S " ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکای شمالی و هاو پەیمانە دەرەجەیەکەکانی بخاتە ژیر چەتری بەرکری‌یەکی ئەوتو کە هیج راکیت و چەکێکی یەکیتی سوڤیەتی و هاوپەیمانەکانی لە پەیمانی وەرشو دا ، نەتوانن لەم چەترەبەرکری‌یە تێپەرن . لەم دوایيانەدا ریکان بۆ رون کردنەوەی ئامانجی خوی کوتویە کە مەبەست لە بەرنامەی شەری ئەستێران بۆ نمونە وەك میچێکە کە ئێمەی لە نێو خانوی خۆمان دا لە بەفرو باران دەپارێزێ . چەتری بەرکری کە بە کوترەی بەرنامەی " A.D.S " دروست دەکرێ پێشی هەمو جورە راکیت و چەکێکی ئەتومی دەکرێ کە بە سەر ولاتی ئەمریکادا بێتە خوارێ.

نێوەروکی بەرنامەی شەری ئەستیران بریتیە لە کۆرینی ستراتیژی نیزامی ئەمریکا بەو مانایە لە جیاتی ئەوە کە زەبر لە هێزەکانی حەریف دا پێشکری •

پاشماوەی بۆ ژمارەی داهاتوو

نامەکانی گەیشتوو

پاشماوە:

لە لایەکی دیکە وە لەم ولاتانە ئیمکاناتی ماددی زە مینەی سار کردوە کە لاوەکان بکەونە سەر شە قامی ژیانیکی خوار و خیچ و چەوت. فەرقی ژیانی ئورووپا و کوردستان. دواکەوتووی ولاتی ئیمە و سیستمی کامپیوتیری ئورووپا ، ژیانی لە خەلکی ئاوارە تیك داوە . حەقیقەتیکی زور تالە، بەلام چار چیە؟ هەل و مەرجیکی داخدار و نالە بار بە سەر ولاتە کە ماندا سەپاوە خەلکیکی زور تووشی ئەم وەزعە پەریشانە بوە . بۆ بەربەرەکانی لە کەل ئەم نارەحەتیانە بە لای منەوە ئاقەریکا ئەوەیە کە بە یەکیتی و ریکی نیو خۆمان، بە هاتووچۆ و دانیشتن، بە نیزیکی لە یەکتر . بە بیر کردنەوە لە کەل و نیشتمان بەرپەرچیان بدەینەوە . پێویستە لە سوورانەوەی بی جی و بەرەلایي کەم بکەینەوە . یارمەتی ئەو هاو نیشتمانانە بدەین کە بە جوریك تووشی کیر و کرفت و ناخۆشی دەبن پێویستە خۆمان بە فیر بوون و زانین رابینین . وابکەین کە لە کەرانەوەدا بە دەستی پر بکەرێینەوە و بۆ نەتەوە کەمان دیاریەکی باشمان پی بی کە خزمەت بە کەل و نیشتمان بکات .

یا وابکەین ژیانی ئورووپا تەئسیری خەراپ نەکاتە سەرمان و لە کەرانەوەدا ، خەلك بە رووی خۆشەوە پیشوازیمان لی بکا ، نەك روومان لی وەرکێرن و بلین بە خێر نەیەنەوە .

ERKÊ NIVÎSKAR

. ji rupel.3

destkek gula , dijmina pê riswakeyn dastana xebat û qehremanya gelê me pê tomarkeyn, laperên şêlîyên mêjowê rast bikeyne ve.

Evene erkên me beramber gel û nîştimanê me, bila em biext û bar bîn bo xûna şehîdan , bo hêstirên çavên daykên kuştîyan.. bila em li rêza van erkabîn...(BIRUSK)

تێبینی

گێرانەوەی نووسراوە وبۆچوونی چاپەمەنیە جور بە جورەکانی جیهان لە بارەی کوردستانەوە، بەو مانایە نیە کە نێوەروکی نووسراوە و باسکراوەکان، بەتەواوی لەگەل بۆچوون و بیر و باوەری دەستەی نووسەران یەك دەگرنەوە. مەبەستی ئێمە لەم کارە تەنیا ئەوەیە کە خوێنەرانی بەرێز لە بۆچوون و بیر ورای کەسان و حیزبی جور بە جور و و نووسراوەی روژنامەکان لە بارەی کوردستان و جولانەوەی رزگاریخوازی کورد ئاگادار بکەین

سەردەمی نوێ

++++++++++++++++++++++++++++++++

سەردەمی نوێ
بخوێنەوە
بۆی بنووسە
یارمەتی بدە

ناو ونیشانی ئێمە

P.O. BOX 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN
POSTGIRO : 4294506-2

ERKÊ NIVÎSKAR ... ji rupel. 2

ku em lê dijîn, belê divêt bo yek bên jî em xwe ji bîr nekeyn nehêlîn rewişt û torê gelê me ji bîr biçe, ew tişte çak û qenc di nav şaristanetîya ewropa û mirovayetîyê, yê ku bikêrbe digel rewşt û torê gelê me , em dê wergirîn, yê ku bikêr ne ê divêt em xwe jê dûr bêxîn.Di vê rê de , em dikarîn piropagenda dijminan li hemberî gelê kurd direw derbêxîn, yên ku bi "durinde , çete û mirovkuj " basê me diken, belku bo xuyakeyn ku di destpêka dîrokê de, gelê kurd jî gelek beşdaryên di şaristanetya mirovayetyê de kirîn, her çende ew beşdarî yên bûyne para milletên dî, jiber ku li jêr perda îslametîyê de hatîne kirin û ji qest hinde dîrokzanên birciwazên ereb, faris û turk bi riyek şêlî dayne berçav.

Duyem: Erkê li ser milê me bermber doza netewîya kurdî û tevgera rizgarîxwaza kurdistan.

Ew erke di du şêweyan de dimîne:

1-Beşdarkirin di komele û rêkxistinên kurdî de yên li ewropa heyn, ji bo yekxistina helwêstên hemû hêzên nîştîmanî, jibo doza kurdî bi milletên ewropa bidene nasînê û jibo mikumkirina têkelyan digel hêzên siyasîyên pêşkeftinxwaz û rêkxistinên dîmokratî, jibo rakêşana raya giştîya ewropîyan bo piştgirtina xebata rast û durista kurdî jibo bicihanîna mafê çarenûs û riswakirina rijêmên faşî yên dagirkerên kurdistan û kiryarên wan li hember kurd û kurdistan û mafê dîmokratî yên mirovan di wan welatan de. Ev çende dê bicihêt bi rîya duristkirina komelên piştevanên xebata gelê kurd, komelên dostatya kurdistan û ew welatên di nav de dijîn, bi rîya rêkxistina simînarên zanistî li ser doza kurdî û girêdana şahîyên dostayetyê digel xelkê kurdistan, bi rîya beşdarbûnê di kor û simînarên cîhanî û deverî de. Bêguman ev erke bi mirovekî bitenê yan rêkxistinek tenê naêt, belku pêtivîye li ser her kurdekê dilsoz û nîştimanperwer bêy cudahya bîr û baweryên siyasî û partaty vê delîvê ji dest xwe neken. Her di wî wextî de bicîanîna vî erkî berî her kesekî dikeve ser milê rêkxistin û hêzên siyasîyên kurdistan li dervey welat, ku destê harîkaryê dirêjken bo komkirina kurdên aware, wî erdî çêken ku zortirîn kes di xebatê de beşdar bibin.

2-Milletê kurd , wek tevî milletên cîhanê, xudan genceka dewlemende ji layê kulturî; folkulor,edeb û huner,belê jiber ku delîve bo nehatye, welatê wî du cara yê hatye dagirkirin, her rojek zimanek û desthelatên yek ji dagirkeran bi ser de dihatin , her bizaveka çêbûy ya serkutkirî û li hinde perçên kurdistanê heta ziman jî qedexeye,lew tev şiyan wek pêwîst derneketîne, lê digel hindê jî de, di rewşa mêjoyî de, her delîveyeka helketbît, zana û xwendayên nîştiman perwer û hişyarên kurd tiştekê danaye ser bingehê kulturê netewê kurdî û yê bidest ve hatî yê pêşkêşkirî. Edebê kurdî çend nivîskar û şaêrên binav û deng yên bo helketîn wek: Ehmedê xanî, Melay cizîrî, Nalî,Kurdî , Hacî Qadir, Şêx Reza, Mewlewî , Pîremêrd, Goran, Hêmin û Cigerxwîn , evên jorî şiir û hunerên wanbi hemû rûyan di gehne rêza edebê gelên rojhelat, lê ji ber ku kurdin û milletê wan yê bideste û welatê wan yê dagirkirîye kêm kes navên wan dizanin û helbestên wan bihîstîne. Her wesa di mêjogerî û rojname û hunerên cuwan, gelek mirovên mezin bo helketîne, lê zor mixabin, heta nuke nivêsîn û karên wan toza dîrokî ketye ser. Vêca heke di serê vê çerxê de, yan jî çêtir bêjîn, di dûmahya çerxa nuzdê de, mêjowa xelkê kurdistanê û kurdan bi giştî, hêdî-hêdî di rîya rojname û lêgeryanên xomalî û bêgane, hidde layên kelepûrê netewî di şi´r û nivêsînê de yên bo ronbûyn, lê dijmin bi hemû awaya kardiket û kirîye jî ku her mêjowek hebe ew nehêle, kurdan bêpar bike ji beşdarbûnê di şaristanetya mirovayetyê. Heke gelê me yê kurd li kurdistana turkye û soryê yê ji xandin û nivêsînê bi zimanê xwe yê zikmakî bêpişkbe, pêşvebirina kulturê xwe yê millî û huner û edeb û ziman û yê ji hemyan bêpare û heta radeyekî lê qedexeye xwe bi kurd bidete zanîn, yan bi zimanê xwe bi peyve , belê li kurdistana îraqê di serê vî çerxî de, di şoreşa Şêx Mehmodê nemir , bi hêza çekî mafê xandin û nivêsînê yê ferzkirî, her çende dem bo demî dijminî ya helday her dengekê azadîxwaz kir bike, lê bidest ve nehatye, li kurdistana îranê jî di a salên çilê de bi teybetî piştî pêkanîna komara ciwanmerga kurdistan, rewşenbîran qelemên xwe yê êxistîne karî, nuhe jî di hemû delîvan de ew hewldiden ku karê pîrozê pêşvebirina ziman û edebê kurdî bi cî bînin.

Erê em kurdê aware û penahindeyên li ser milên xwe dizanîn? beramberî ziman û edeb û çap û belavkirina kurdî? nemaze ku nivîskar û rewşenbîrê kurd di nav welatî de ew rê bidest nakevin, ka hest bi çi diken ew derbirin yan binvîsin, lê her di wî demî de li ewropa, em dikarîn me çi divê em binvêsîn, çewa hest dikeyn wesa bivêsîn, qeleman bikeyne çek û

›

BER BI

ji rupel.1

di vê civînê de beşdar bûn . Rojnama EL- Cîhad dinivîse:di vê civînê de her du alî li hev hatin ku hemû hêza xwe bi kar bînin dijî rejîma Baás aIraqê û tekoşîna xwe pêşda bibin li bakûrê Iraqê . Ji hêjayî gotinê ye ku berpirsyarên van her du hêzan piştî şerên serkeftiyên Kerkûkê giha bûn Tehranê".

Rojnama "Keyhan" -çapa London jî nûçeyê lihevhatina serokên partî û Yekîtiyê li Tehran û li jêr çavdêriya hikumeta Islamîya Iranê belav kir. Bê guman her welatparêzekê kurd yê ku yekîtiya tekoşîna gelê kurd hêviya wî be û şerê birakujîê bi tiştekî xerab nas bike,ev nûçeye bi dilekî şad wergirt. Gelê kurd ji zu de,ji dest nakokî û dijatiya hêzên welaparêz dinale.

Dijminên gelê kurd jî bi vê dijatiye dilxweş dibin û feyde jê dibînin. Jibilî ku zehmet kêşên kurd bi tevayî gele ji dest fen û têlên rejîmên şovenîst dîtiye.

Serbora bi xwîna dîroka gelê kurd nîşan dide ku pir caran dijminên gelê kurd bi xap û fêlan destê xwe xistine naw rêzên tevgera rizgarîxwaza kurdistanê û têkoşîna wan tûşî şerê hundirî û şikestinê kirine. Bêguman raberên parti yên siyasiyên kurd jî gele bi serî hatiye û serborên bihagiran di destê wan de hene ku hukumetên destên xwe danîne ser Kurdistanê tu carî hebûna kurdan qebul nekirine. Siyast û karê wan herdem ev bûye ku dijatiyê navbera hêzên kurd û wan bi destê hev bidin kuştin .Rejîma niha ya Iranê ku berjewendiyek serwext heye ji bo vê hevgirtina van her du hêzan,dilxweşiya xwe nîşan dide, lê beşeka siyaseta vê rejîmê li ser dijatiya kurdan ava bûye. Iranê di propagende, helwêst û boçûnên xwe de tu carî kurd bi gel qebûl nekiriye . Ji neçariye xwe,eger pewîst bibîne navê pêşmergên misilman yan hizba xwedê li hêzên kurd dike. Niha jî ew tiştê ku hukumeta Baás li kurdistana Iraqê digel gelê kurd dike, hukumeta Islamiya Iranê,xerabtir bi serê gelê kurd li kurdistana Irane dike.

Kurdistan ji bo kurdan yek welate ûkurd jî yek netewe ye Hukumetek di sinûrên dewleta xwe de kurdan dikuje û Kurdistanê kavil û wêr--an dike bi hîç awayî nabe ciyê baweriya xelkê kurd. Rejîmek wilo ji kurdan re diloj nabe. Bêguman rberên partiyên siyasî ku niha bi dilekî xweş piştgîya vê lihevhatinê dikin,baş bi xap û fêlên van hukumetan dizanin û bi nexşe û pîlanên şarezane.Em bi axaftina Farsan yê ku marî gestî ji werîsî ditirse-" . Hêvîdarîn ev lihevhatine bi şêweyekê firehtir be ku temamî hêzên demokrat û şoreşger li ser axa Kurdistanê vegire di qada tekoşînê de bi hêz bin ji bo serkeftina tevgera rizgarîxwaza :urdistanê. •

ERKÊ NIVÎSKAR

ji rupel.1

çêdibû piranîya wan kurdan her li wêrê mabane û di kiryarên xebatgêrî de beşdar bibane. digel vê çendê jî de, ew kurdên nuhe li derveî welatî dijîn, di karin û pêtivîye li dû şiyan pêvehatinxwe ew di xebata gelê xwe de beşdar bibin û sarnebin.. di gotarê"metirsîya (xetera) mezin" di Serdema nû de, me tilya xwe bo hindek ji wan rewş û serûbera dirêj kirbû ku kurdên aware nuhe di nav de dijîn, belê em bi fer (lazim) dibînîn ku di vî gotarî jî de tilya xwe bo çend meseleka dirêj bikeyn , yên têkelî bi erkê (wezîfa) li ser milê zana û xwedayên kurdên awarê ve hey, bi tebayî di nav çarçûva xebata rizgarîxwaza gelê kurd di vê qûnaxê de.

Ew erk, li dû dîtina me, di çend xaleka de kom dibin:

Yekem: diyare , ew kurdên hatîne ewropa, jêk dicudane ji layê çînatî ve û bîr û hizrên sîyasî komelayetî, herwesa ji layê xandinê jî ve cudahî ya li navberê hey;hindek ji me pila(dereca) bilinda xandinê li dervey welatî yan jî li nav welatî ya temam kirî, hindek ji me li welatî bi zîrekane di nav rêzên part û hêzên siyasî yên nîştîmanî de xebat ya kirî, lê nuhe erkê me tevan wek heve.

A- Divêt ji bîr nekeyn, ka boem neçar bûyn aware bibîn? kîye gunehkar?bêguman, egera serekî ya rewşa nuhe em tê de dijîn, rijêmên dagirkerên kurdistanê ne yên mêtinkarya gelê kurd diken û kurdan ji hemû mafên mirovayetî bêpisk diken.

B- Em nûnerên milletê kurdê sitem lêkirîne, em nehatîne ewropa bo wext borandinê, belku pêtivîye em sodê (feyde) jê bi keyn,da xwe bi zanînê çekdar bi keyn, di zanistî û huner û sineta şarazakeyn, ku li dû şiyana xwe û pêtivîya gelê me û welatê , di paşerojê de gelê qazancê wergire û welatê me pê ava bibe, pêtivîye em delîvê ji kîstê xwe nekeyn, xwe hîkeyn, deryê şaristanetya cîhanê li ber me yê vekirye, ev delîve ye bi dest me ketî, her çende em yên neçar bûyn ketîne ewropa bila ji kîstê me neçe.

C- Sodê ji pêşketina civakî û teknîkî ya wan welata wergirîn yên

›

Xwedî :
Cemşîd Heyderî
Berpirsyar & Redaktor:
Kerîmî Hussamî

Serdema Nu

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

P.O. BOX 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN
POSTGIRO : 4294506-2

SAL 1 Hejmar 12 January 1987 6 Skr.

BER BI YEKÎTIYKE GISTÎ Û KURDISTANÎ

Peyamnērēn dervey welatī lı rojēn 9-10 ī meha novemberē ragehandın ku KakIdrīs BARZANī ū mam Celal Talebanī jı alıyē P.D.K-Iraqū Y.N.K. Iraq, lı Tehran cıvyanū lı ser çend bendeka lı hev hatın, nakokī ū dıjatıya çend salan bı dawī anīn.

Rojnama Kurdıstan Press çepa Swēdē dı hejmara 5-an ya 19 ē novemberē de, dıgel belavkırına vē nūçeyē,daxuyanıya Polītbīroya Partıya Demokrat a Kurdıstanē ū hınek jı axaftına nūnerekē resmī yē Yekītıya Nīştımanıya Kurdıstanē lı dervey welatī , derbarey vē lıhvhatınē belav kırın.

Dı daxuyanıya P.D.K. Iraq de wılo hatıye:"Ev lıhevhatın, dıbe sedsma ku şerē hundırī ū hērışēn propagendeyī bısekının, tev hž ū karīna opozīsyona eskerī hevbıgrın dıjī rejīma Iraqē.

Xuyaye ku dıjatıya dıjwar a van her du hēzan astengeka mezın dıxıste ser rēka tēkoşīna gelē Kurd, ıē ev lıhevhatıne dē gavek xort be jı bo tevgera rızgarīxwaza gelē Kurdıstanē ū rewşa tēkoşīnē lı Kurdıstanē ū Iraqē".

Dı axaftına resmī ya Y.N.K. Iraq ē da wılo hatıye:" lıhevhatına me ū Partıya Demokrata Kurdıstanē cıyē dıxweşıya me ye. Bē guman ev lılihevhatine gaveka yekcara giring e di dîroka gelê Kurd de, lewra pêwîste her rexistin û girop û kes giringiya vê hejmara Kurdistan - Prees de 6 şeş partiyên Kurdistan a bakûr piştgirîya vê lihevhatinê kirine.

Rojnama EL-cîhad" jî di hejmara 10 î novemberê li jêr sererêzka" Du hêzên mezin-ên kurd li hev hatin" dinivîse:" du hêzên opozîsyona dijî rejîma Iraqê gihane hev li ser xortkirina têkoşîna xwe li dijî vê rejîmê.

Peyamnêrê komara Islamî ya Iranê dide xuya kirin,berpiryarên partiya Demokrata Kurdistan ê û yekîtiya Nîştîmaiya Kurdistaê li Tehran û li ser daxwaza û pêşniyara Iranê civyan û gihane vê lihevhatinê.

Di vê civînê de Idrîs Barazanî ji aliyê P.D.K û Celal Talebanî ji aliyê Y.N.K amadebûn û du nûnerên cemhoriya Islamiya Iranê jî ›

ERKÊ NIVÎSKAR Û RONAKBÎRÊN KURD LI EWRUPA

Ewê berê xwe bidetê, wê bibîne ku hejmara kurdên penahinde digehte nêzîkî nîf milyonê, heke bara pitirî wan kurdan ji kurdistana turkîya û ji ber çend egereka berê xwe dabîte ewropa; hinek tenê ji ber karî hatine, lê zor jî wan ji ber siyaseta şofînîya rijêma turkîya li hemberî bizava azadîxwaza kurdî û xasme piştî 12y îlonê 1980 , wên neçar bûyn welatî bi cih pêlin û berê xwe bidene ewropa. her di wî wexdî de , kurdên kurdistana îraqê , îranê û soryê ne jiber solî hatîne ewropa, belku jiber kiryarên siyasî , rewşenbîrî û şerê îraqê û îranê, şer û hêrîşên dijminan li ser kurdistanê, yên welê kirîn , bi van hejmarên zor berê xwe bidena dervey welatî.

Bêguman di tevgera rizgarîxwaza gelan, ji kevin ve heta nuhe,rewşên wesa rûdane ku zor ji zana û rûnakbîran , welatên xwe bi cî hiştine û mişext bûyne, tevgera rizgarîxwaza kurdî jî vî derdî bê par nebûye; dijwarîya rewşa welatî , bindestî , kuştin û alozyên li nav xwe û gelek egerên dî, kelk yê palday welatî bi cî pêlin, lê ev çende wesa diyarnaket ku her mirovê welat hêla ewî dest ji xebatê berda, bêguman heke li nav welatî delêve û şert pêkhatbane, ›

P.O. BOX 7066
16307 SPÅNGA
SWEDEN
POSTGIRO: 4204506-2

سەردەمی نوێ

لەلایەن دەستەی نووسەرانەوە دەردەچێ

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حەیدەری
سەرنووسەر
کریم حسامی

سالی دووهەم   ژمارە ١٣   ڕێبەندان فیوریەی ١٩٨٧

کۆماری دیموکراتی کوردستان لە بیر نەکەین

ڕۆژی هەڵکردنی ئالا لە مەهاباد ڕێبەندانی ١٩٤٥
ئەرشیفی کریم حسامی

دووی ڕێبەندانی ئەم سال ـــ **٢٢ی ژانویە** ٤١ ساڵ بە سەر دامەزرانی هەوەڵین دەولەتی رەسمی کورد بە شکلی "**کۆماری دیموکراتی کوردستان**" لە بەشێکی کوردستانی دابەشکراو لە شاری مەهاباد رادە برێ•

لەم ماوەیە دا گۆرانێکی زۆر بە سەر وەزعی جیهان دا هاتوە سیستمی موستەعمەراتی لە بەر یەك هەڵوەشاوە و میللەتانی ژێر چەپۆکە و بن دەست ئازاد بوون و دەولەتی سەربەخۆی نەتەوایەتیان دامەزراندوە • سیستمی جیهانی ولاتانی سوسیالیستی پێك هاتوە و بۆتە هێزێکی بەتەوژمی جیهانی وپاڵپشتی گەلانی ئازادیخواز دژی ئیمپریالیزم و بۆ گەیشتن بە ئازادی وبە سەربەخۆیی سیاسی و ئابووری•

بۆ لاپەری ٢

جیهـــان لەسالی رابردوودا

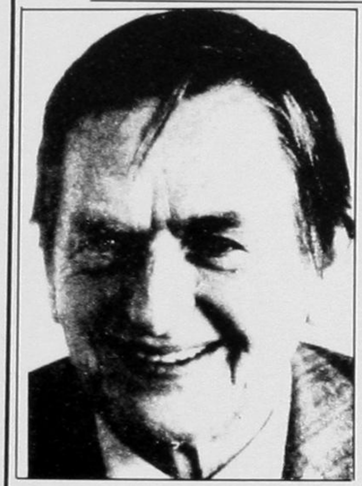

کۆمەلی نەتەوە یەکگرتوەکا ن سالی١٩٨٦ای بە سالی ئاشتی جیهانی راگەیاند• رۆژنامەی **سەردەمی نوێ** لە هەوەڵین ژمارەی خۆیدا ، شان بە شانی گشت هێزە دیموکرات و ئاشتیخوازانی جیهان **لەم** بریارە پێشوازی کرد و هیوای دەر بری کە سالی ئاشتی لە جیهان دائاشتیەکی بەر دەوام دامەزرێنێ و گەلی کوردیش لە سایەی ئاشتی گشتیەوە بە مافی رەوای خۆی بگات•

بە داخەوە سیاسەتی شەر هەلایسێنەرانەی ئیمپریالیزم و دژی ئاشتی نەیهێشت لەم بارەوە ئاواتی کەس بێتەدی• هەر لە دەست پێکی سالی ١٩٨٦، واتە ئاخری مانگی فیوریە دەستی چەپەل و رەشی دژی ئاشتی و سرۆقایەتی بە خوێنی **ئولوف پالمە** ئاشتیخوازی مەزن سوور بوو• کۆنەپەرستی شەرخواز لە نێوە راستی ستوکهولم دا خوێنی تێکرەشەری بە ناو بانگی رێگای ئاشتی و دۆستایەتی گەلانی ئازادیخوازی بە شەقام وەرکرد• لە ماوەی ئەم سالە دا ، پلیسی سوید هێشتا نەیتوانیوە قاتلی ئەو ئاشتیخوازە مەزنە بدۆزێتەوە و پەردە لە سەر ئەم جنایەتە سامدارە لابدات• لە جیاتی دۆزینەوەی ماکەی ئەم تاوانە رۆژنامە کۆنەپەرستەکانی سوید بەدنەدانی هێندی دەستی چەپەلی نەدیارەوە ولیان داوە کە کوردی دۆستی **ئولوفپالمە تاوانبار بکەن و جنایەتکارەکان لە ژێر ئەم تەقەلا شوومەدا بشارنەوە •** رۆژنامەی **سەردەمی نوێ** لە یەکەم

بۆ لاپەری ٥

شورشی گەلانی ئێران پاش ٨ سال

پێش هەشت سال ٢٢ی رێبەندانی ١٩٧٩ گەلانی ئیران رژیمی دیکتاتورو دەستنیژی پاشایەتیان رووخاند شورشی رێبەندانی ٧٩ی خەلك ، دژی رژیمی پاشایەتی سەربەئیمپریالیزم لە ئیراندا ، بەیەکیك لە رووداوە گرنگەکانی نیوەی دوهەمی سەدەی بیستەم دەژمێردرێ •

رژیمی پاشایەتی بنەماڵەی پەهلەوی لەسەرانەری دەسەلات و فەرمانرەوایی خۆیدا ، بێجگەلە سەربەئیمپریالیستی ونیشتمانفرۆشیو سەرکوتکردنی جوولانەوەی ئازادیخوازیو زولمو زۆری کۆمەلایەتی و بەندو ئازارو ئیعدامی ئازادیخوازان و سەپاندنی دەسەلاتی ساواك هیچی دیکەی بۆخەلك بەجێ نەهێشت .

بەروخاندنی رژیمی پاشایەتی خەلك هیواو هومێدی هاتەبەرو شنەبای ئازادی و دیموکراسی لەمانگەکانی هەوەڵی شورش دا بەسەر ولات دا بلاودەبوەو خەلك ئاسۆیەکی روناکی لە شورشدا بەدی دەکرد.

شورشی گەلانی ئیران بەرووخاندنی رژیمی نگریسی پاشایەتی ، دەستی ئیمپریالیستەکان ، بەتایبەت ئیمپریالیزمی ئەمریکای لەسەر ئەرتەشو ئابووری ئیران کورت کردەوە . تێکوشانی سیاسی و ئازادی حیزب و رێکخراوە سیاسیە دیموکراتیەکانی ئیران دەست پێکرا.

بەلام لەبەر نەبوونی یەکیەتی لە نێوان هێزەکانی شورشگێرو نەبوونی سەرکردایەتی حیزبیکی دیموکرات و شورشگیر سەرکردایەتی کەوتە دەست تاقمی ئایینی کۆنەپەرست و پاوانخواز. خومەینی وەك نوێنەری ئەو تاقمە بەفیتی ئیمپریالیستەکان ، هاتە مەیدان و قەو بە لێنی بە درۆ و فریو دەرانە رێبەرایەتی شورشی گرتە دەست.لە هەوەڵین بەرنامەی سیاسی رەسمی دا

بۆ لاپەری ٣

رسوایی چەکی ئەمریکا بۆ ئیران

سالی١٩٨٦ بۆ سەر کۆماری ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا و ئاخوندگەلی کۆماری ئیسلامی ئیران ، سالی ریسوایی و ئابروو تکان بوو• رووداوەکانی ناردنی چەکی ئەمریکا بۆ ئیران،پەردەیان لە سەر سیاسەتی دووروویی و درۆزنیئەم دوو ریژیمەی داواکاری"دیموکراسی و ئیسلامی" لادا •

خۆینەرانی بەریز ئاگادارن کە وا چەند سالە ئاخوند گەلی خاوەن دەسەلات لە ئیران، شەو ورۆژدەهولی دژیئەمریکا دە کوتنو بە " شەیتانی گەورە" و دوژمنی ژمارە یەکی ناو دەبەن•

هەرچەند هێزە دیموکراتیەکانی ئیران و ئاژانسەکانی هەندەران لە ماوەی ئەو چەند سالەی شەردا رایانگەیاندوە کە حکومەتی ئیسلامی ئیران چەك لە ئەمریکا و ئیسرائیل دەکرێ، خومەینی و جاش خەلیفەکانی بە درۆ هەمیشە حاشایان کردوە و بۆ فریودانی خەلکی سادە و دوا کە وتوو بە درۆشمی " مەرگ بر ئەمریکا" چاوی خەلکیان نووساندوە •

دەولەتی ئەمریکاش بە سەرۆکایەتی رونالد ریگان، لە لایەکی دیکەوە حکومەتی ئیرانی بە تیروریست ناو بردوە و داوای لە هاوپەیمانەکانیشی

بو لاپەری ٧

کـۆماری دیموکراتی

زبانی سیاسی و نه رهه نگی و کـۆ مه لایه تی کوردستانیش له و ماوه یه دا کورانی به سەر داهاتوه. هه ستی نه ته وایه‌تی کومه لانی خه لکی کوردستان بووژاوه ته وه و به‌ ته‌ن بوه. خه باتی که لی کورد به شیوه‌ی جیاواز په‌ره‌ی کر- بوه و هه موو به شه‌کانی کوردستانی دابه‌شکراوی گرتۆته وه. حیزبی زۆر وزه‌ و ده‌ دی سیاسی له کوردستان ناویان هاتو ته سەر کاغه ز و هاتوونه مه یدانی‌خه- بات و تیکوشانه وه. به داخه وه سەره- رای ئەم ئالوو گۆڕه جێگای **کۆماری دیمو- کراتی کوردستان** هێشتا خالی‌یه و پر نه کراوه‌ته وه. راز و برینی تیکچوونی کوماری ساوای کوردستان له‌له‌شی‌نیشتمان سارێژ نه بوه. ئێستاش هه‌م یادی پیرۆزی دامه زرانی و هه‌م داخی گرانی تیکچو نی له دڵی کومه‌لانی هه راوی که لی کورد دا زیندوه و تروسکه ده‌دات و ناکوژ ێته وه.

سه بارەت به دامه زران و تیکچوو- نی ئەم حکومه ته ساوایه ی کوردی فره پرسیار هاتوونه گۆڕ و گه لیکیش وه‌لام دراونه وه. نووسەر و مێژوو نووسانی بیگانه به دەگمه ن له چوار چێوه‌ی‌بۆ- چوون و هه لویست و به رژه‌وه‌ندی چینا یه تی خۆیانه وه باسیان کردوه و به- بێ سه نه د و به لگه ریزه مه‌به‌ست و به یت وباوێکیان به دوای یه ک دا هۆ- ندۆته وه. نووسه رو مێژووه وانه کورده کانیش به داخه وه که متر خۆیان به‌و رووداوه گرنگه وه خه ریک کردوه.

ره نگه یه کێک له هۆیه کانی خۆ لێ نه دانی ئه و مه سه‌له یه ئه وه بێ که نووسراوه وسه نه دو به لگه‌ی ره سمی کۆماری کوردستان پاش تیکچوونی نمان و نه که وتنه دەست خه لک و شوێنه‌وار یان به جێ نه ماوه.

بۆ تیگه یشتن و لیکدانه وه ی‌هه‌لو مه رجی پیک هاتن و تیکچوونی کۆما- ری کوردستان له مه هاباد، پێویسته دوو هۆی بنه ره‌تی و سەرەکی له به ر چاو بگرین. ئاشکرایه له پەیدا بوون و سه ر هه لدانی دیارده و رووداوه کان دا، هه میشه قورسایی‌ده که وێته سەر هۆیه‌کانی ژووره وه و هۆی ناوەکی به سەرەکی و کاریگەر دادەنرێت. هۆیه‌کا- نی دەرەکی و لاوه به یاریده دەر دەژ- مێر درێن.

به لای منه وه له قۆناخی هه وه‌لی دامه زرانی کۆماری دیموکراتی کورد ستان دا، هۆیه کانی دەرەوه، دەوری سه- رەکی و بنه ره‌تیان هه بوه. هاتنی ئۆردووی ولاتانی هاو پەیمان بۆ ئیران و رووخانی حکومه تی دیکتاتۆری رەزا- شا، دەرفەتی بۆ گه لانی ئیران پێک هێنا که پشوویان بێته وه به روو‌(بۆ)دامه زراند- نی حیزب و ریکخراوی سیاسی و بلاوکر- نه وه‌ی بیرو باوەری ئازادیخوازانه ده ست به کار بن و وەخۆ که ون.

گه‌لی کوردیش له‌م هه‌ل و مه رجه که لکی وەر گرت و ئازایه‌نه قوڵی له تیکۆشانی سیاسی هه لمالی و ریکخراوی سیاسی خۆی به ناوی کۆمه له‌ی ژ. ک. دامه زراند.

ناوەندو شیمالی کوردستان که‌وته به ر دەسه لاتی ئۆردووی سووری‌سوڤیەت. هه لویست و کردەوه و ئاکاریان له گه ل خه لک جۆرێک بوو که به "**فریشته ی ئازادی**"ناو دەبران. ماموستا هه‌ژاری شاعیر ده یگوت :

" بژی سوپای سوور، خۆش بێ چه‌کچ و داس

له ژێر ئیستبداد، کوردی کردخه‌لاس'

بوونی ئۆردووی سوور دەرەتانی بۆ تیکۆشانی سیاسی و کۆ کردنه وه‌ی هێز- پێک هێنا. به لام خوارووی کوردستان که که وتبوه به ر دەسه لاتی له شکری ئینگلیز، دەستی حکومه تی تارانی تێدا والا کردبوو، پێشی هه موو تیکۆشانێکی سیاسی کوردی گرتبوو. هه ر بۆیه‌ش نه- کرا له‌م مه لبه‌نده ریکخراوی چالاکی کوردی دابمه زرێ. یه کێک له هۆیه کانی تیکچوونی کۆماری کوردستانیش هه ر ئه وه بوو.

تا ئێره که به قۆناخی یه کەم دەژ مێردرێت، هاتنی ئۆردووی سوور بۆ کورد ستان، هۆی دەره کیه و به لام دەوری سەره کی هه یه. له مه به دواوه که پێ ده نێته قۆناخی دووهه م، واته‌ (دوای)دامەزرا نی کۆمه له‌ی (ژ. ک.) وه، هۆی سەرەکی بنه ره تی بۆ پەره گرتنی جو لانه وه و - پێک هێنانی کۆماری دیموکراتی کورد- ستان، هۆیه‌کانی ناوەکی و ژوورەوه ن که له لایه ک بریتین له زوڵم و زۆر و چه و ساندنه وه‌ی رێژیمی دیکتاتۆری پەهله‌وی و له لایه‌کی دیکه‌شه وه ژیری و چالاکی و تیکۆشانی گه‌لی کورد خۆی. چوونکه ئەگەر گه‌لی کوردو رووناکبیرانی تیکۆ- شەر و نیشتمانپەروه ر نه بان و چا گی مه ردایه تیان لێ به لادا نه کردبا یه نه ئۆردووی سوور ونه هیچ هێزێکی دیکه نه‌ی ده توانی ریکخراوی سیاسی کورد پێک بێنی و حکومه تی میللی کوردی دابمه زرێنێ.

بـۆ چـوونـی جیاواز و جور به جور

وەك باسکرا له ماوه‌ی ئەم چل و یەك ساله دا، نووسەر و مێژوو نووسانی بیگانی ئەگەر به دەگمەن ئاوریان له‌م رووداوه گرنگه‌ی مێژووی نه ته‌وه‌ی کورد دابێته وه، هه میشه به دوای دوو مه‌به ست دا گه راون و ویستوویانه دوو چه- شنه بیرو باوەر و بۆ چوونی چه‌وت له نێو کۆمه لی کوردەواری دا بلاو که‌نه‌وه

یه کەم مه به ستیان ئه‌وه بوه که له گرنگی دامه زرانی کۆماری کوردستان- وەك حکوومه تێکی نه ته‌وایه تی کورد کەم بکه نه وه. ئەگەر نه یان توانیبێ ئەم رووداوه گرنگه له لاپەری مێژوو بسر نه وه، به نووکی قه له م "ئۆتونو- می" یه کیان پێوه ناوه و ئیتر پتر نه چوونه پێش و لێی ره ویونه وه.

دووهه‌م مه به ست ئه وه بوه که گشت هه ول و ته قه لایەك به کار بێنن بۆ ئەوه که دەوری چالاکی و تیکۆشانی گه لی کورد بکه ن به هیچ وکۆماری دیموکراتی کوردستان به شتێکی دەسکردی بیگانه دابنێن و یه کێتی سۆڤیەت به دامه‌زر- ێنەر وخولقێنەر و رووخێنەری کۆماری- دیموکراتی کوردستان بزانن و کورده‌کەش بۆ خۆی هیچ.

ئامانجه سه رەکیه که‌ش هه‌ر ئەوه- یه که یه کێتی سۆڤیێتی که رۆژێك له لایه ن زه حمه تکێشانی کورده وه به " فریشته‌ی ئازادی" ده زانرا، له به ر چاوی خه لکی بخه ن و به داگیر کەر و به رووخێنەری حکومه تی کوردی نشان بده ن. رەنگه ئه وه شتێکی زۆر سەر نه بێت. له رابردووی کۆنه وه تا ئێستا ئاورێك له نووسراوه کانی بورژوازی‌بیگا نه بده ینه وه، که م نووسەر ده بینی که دانی به خێری به کوردا هێنا بێ. له زاروکی جنوکه وه بگره تاتۆره‌مه‌ی دیو و درنج و عه رەب و فارس و تورك، هه موو ناوێکیان لێ ناوین. ته نیا کاتێك کاریان پێمان هه بوه، به سەری زمان، ناز ناوی (فورسان سه لاحالدین‌و پێشمه رگه‌ی موسلمانی کوردیان) پێ به خشیوین. پیاو هه ق‌ بلێ جار و بار (هه‌م نژاد و مرزدارانی غیور) یشیان- لێ زیاد کردوه.

گله یی زۆر له وانه ناکرێ. ئه وه‌ی لێرەدا جیگای باس و سەر سورمانه، بۆ چوون و هه لویستی ئەم نووسەر و روونا کبیره کوردانه یه که خولیای "رێبازی، کوردایه تین" و هه موو هێز و توانای مێشك و قه له مه یان بۆ‌ئەوه تەرخان ده که ن که بلاوی بکه نه‌وه گۆیا "کۆ- ماری مه هاباد رووس دروستی کرد و رو. خاندی". ئەم نووسەر و رووناکبیرانه‌ش دوو ده سته ن. ده سته یه ك هه ر له سه ره تاوه کورده که به نه بوو و به هیچ داده نێن. "رووس هات، کوردستانی داگیر کرد، کۆماری مه هابادی سازکرد، و رووخاندی". ئیتر هیچ. دیاره ئەوانه بێجگه له خه ون و خه یالی خۆیان بۆ سه پاندنی قسه‌کانیان، له نووسراوه کا- نی شۆڤێنیسته کانی فارس و خا ئینه‌کا- نی چینی کریکار که له حیزبی توده جیا بوونه‌وه و له هێندی نووسەری ولاتانی ئیمپریالیستی، ئەوانه‌ی ده ستیان له رووخانی کۆماری کوردستان و له سێداره دانی پێشه‌وادا هه بوه که لك وەر ده گرن. بۆ ئەوه قسه‌کانیان باری زانستی به خۆه بگرن، جار وبار وه ك به‌لگه په نجه بۆ سه نەد و به‌لگه‌ی " لانه‌ی جاسوسی " بالیوز خانه‌ی ئه مریکاش له تاران راده کێشن.

ده سته‌ی دووهه م " کوردایه تیان" تۆخ تره. ئه‌وان لایان وایه کۆماری- کوردستان له مه هاباد، کورد خۆی دای مه زراند. به لام " یه کیتی سۆڤیێتی لێی رووخاندن ". به لگه شیان ئه وه یه که دوای شه ری جیهانی رووس له شکری خۆی له ئیران بردۆته دەر و کۆماری کورد ستانی بێ پشتیوان به جێ هێشتوه. به گوێره ی بۆ چوونی ئەوان ده بوایه سۆ ڤیه ت په یمان و بریاره نێو نه ته- وه یيه کانی له مه ر چوونه دەر له ئیران له ژێر پێ نا بایه و بۆ پاراستنی کۆماری مه هاباد دژی له شکری ئیران- شه ری بکردایه.

دیاره هیچ کوردێك دژی ئەوه نه‌ده‌بوو له وه باشتر ئیتر چیت گه ره که؟. له شکری رووس شه رت بۆ بکا و حکومه تت بۆ بپاریزی. خه راب نه بوو.

ئه دی له پاشان ؟ له دوایه چی لێ شین ده بوو؟ چی‌یان بۆ هه‌لده‌به‌ستن لات وایه پاشان هه‌ر ئه و "**زۆر خۆ به کورد زانانه" یه کیتی سۆڤیه تیان به داگیر کەر دانه ده نا و ئه م جاره به‌و بارەدا قطعمیان وه کار نه ده خست ونه یان ده نووسی‌که له شکری رووس کورد- ستانی داگیر کردوه و کوردی کردۆته ژێر ده ست و سەروەت و سامانی به تا- لان ده بات ؟**

بۆ لاپەری ٤

پێشه وا قازی‌محه مه د و هێندی له وه زیرانی کوماری کوردستان

پاشماوەی لاپەری ١

شورشی گەلانی

کە لە پاریس ٢٢ی ژانویەی ١٩٧٩بلاوی کردەوە، گوتبووی: " ویستی میللەتی ئیران تە نیا رۆیشتنی شا و پیچانە وەی رژیمی پاشایەتی نیە• بەلکوو خەباتی میللەتی ئیران تادامەزرانی کۆماری ئیسلامی کە دەستە بەری ئازادی و دا- بین کردنی دادپەروەری و کۆمەلایەتی بێ ، درێژەی دەبێ "

لەو لاتی دواکەوتوو و لە نێو میللە تی دواکەوتوودا ، دیکتاتورەکان لە سەرەتاوە هەربەوەعدەی بەلێنی بەدرۆ و بەباسی ئازادیو دیموکراسیو پلورالیزم و بەوشەو زاراوی سواو بێتام، دەسەلاتی خۆیان دەسەپێنن و سواری شانی خەلك دەبن • و خەلكی نەشارەزاو دلپاك و ساكار بەفریودەبەن •

شورشی ئیرانیش هەرئەو ئاكامەی هە بوو• حیزبە سیاسیو هێزە دیموكرات و شورشگیرەكان لەبەر ناكۆكی نێو خۆیان لەلایەك و هەلخەلەتان بەقسەكانی خومەینی ونەناسینی نێوەروكی چینایە تی تاقمی ئاخوندو رێو شوێنی ئیسلامی لەلایەكی تر، بوونبەپشتیوانی خومەینی و نەك هەر مەیدانیان بۆ دەسەلاتی ئا خوندی كۆنەپەرست چۆل كرد، بەلكوو خەلكیشیان بۆ فەرمانبەرداری رژیمی (ولایەتی فەقیە) هان دەدا •

نیشانەی دیكتاتوری و سەرەرۆیی خومەینی سەركوت كردنی ئازادیە دیمو كراتیەكان لەلایەن حكوومەتی كاتی دەستنیشانی خومەینییەوە هەرلەبەهاری ٧٩ دا بەكوشتاری ئازادیخوازانی كورد ستان و توركمان دەركەوت •

گەلی كوردلەكوردستانی ئیران كە سالەها لەژێر زەبروزەنگی رژیمی پەهلەوی دا بۆ وەدەست هێنانی مافی نە تەوایەتی خەباتی كردبوو، لەم رێگایە دا بەسەددان رۆلەی تێكوشەری كورد لە بەندیخانەكانی رژیمی پاشایەتی دا كەوتبوونەوەو گیانی خۆیان فیدا كردبوو، لەشورشی گەلانی ئیران دا دژی رژیمی پاشایەتی چالاكانە بەشدا ری كردبوو، پاش سەركەوتنی شورش بەو هیوایە كەرژیمی تازە مافە رەواكانی گەلی كورد دەسەلمێنێو گەلی كوردیش لە رێژیمی تازە دا بە سەربە ستی خود موختاری وە دەست بێنی، لە رێژیمی خومەینی پشتیوانی كرد• بەلام سەرە رای ئەوە كە گەلی كوردلە خومەینی پشتیوانی كرد و بە هەموو تواناوە ئا- مادەئی خۆی بۆ پاریزگاری شورشیئیران رادە گەیاند، دام و دەزگەی حكومەتی ئیسلامی ئیران، بە هاندانی راستەو خۆی خومەینی، شەری سنە و نەغەدەی بە سەر كوردا سەپاند•پاشان شەری پا وە و سەقز و پەلاماردانی مەهاباد و دوو- هەمین شەری خوێناوی سنە كە سەدان رۆلەی بێ تاوانی تێدا كوژران، وەلامی رژێمی كۆنە پەرستی ئاخوندی بوو بە ویستی رەواو ئاشتیخوازانەی خەلكی كورد لە كوردستانی ئیران •

ئێستا هەشت سال پاش شۆرشی گەلانی ئیران، ولاتی ئێمە لە باری سیاسی و ئابووری و كۆمەلایەتی و نە رهەنگیەوە ، تووشی قەیرانێكی بێ وێنە بوە و لە زۆر بارەوە بۆسیستمی حكومەتی سەدەی نێوە راست گەراوە تە وە • شەری ئیران و عیراق كە خومەینی مانەوەی رێژیمەكەی لە درێژە پێدانی شەردا دە بینێ، پتر لە دوو میلیون كوژراو وبریندار و بێ شوێن و سەقەت و نە قوستانی بەرهەم بوە• زیان و زە رەری ئابووری ئیران خۆی لە هەزاران میلیارد دولار داوە ••

ئێستاش دەستە دەستە قوتابیان و پیرو جوان بۆ مەیدانەكانی شەر دەنێرد- رێن و دەبنە گۆشتی دەمی تۆپ وفیدای هەواوهەوەسی ئاخوندە پاوانخوازەكان دەبن •

هێزە دیموكرات و شورشگیرەكانی ئیران لەمانەوەی ئەم وەزعەنالەبارەدا ، بەرپرسیەكی گەورەیان لە ئەستۆیە • ناكۆكی و یەك نەگرتنی ئەم هێزانە لەسەرەتاوە بۆتە هۆی سەپاندنی دەسەلا تی ولایەتی فەقیە و ئێستاش هەر ئەم ناكۆكی و ناتەبایییە تەمەنی نگریسی ئەم رژیمە درێژ دەكا •

ئەوانەی لەهەل و مەرجی ئەم رۆدا بەهەربیاونوێك بێ كۆسپ دەخەنە سەر رێگای یەك گرتنی هیزەكان ، بیانەوێ و نەیانەوێ بەكردەوە بەقازانجی رژیمی كۆماری ئیسلامی دەبزوونەوە•

وشیار

كوردستان لە چاپەمەنیەكاندا

رۆژنامەی كەیهان چاپی تاران لە ژمارە ٢٠ی سەرماوەزی خۆیدا ، وتوو و- یژی هەوالدەری خۆی لە گەل **شیخ ادهم بارزانی**جێگری رێبەری **حیزبو لای كوردی عیراق** لە بارەی چونیەتی حكومەتی داهاتووی عیراق بلاو كردۆتە وە•

رۆژنامەی كەیهان دە نووسێ :

" **شیخ ادهم** " جێگری رێبەری حیزبو- لای كوردی عیراق لە بارەی وەزعی كورد ستانی عیراق و ناوچە ئازاد كراوەكا- نی سەرووی ئەم و لاتە قسەی دەكرد وبۆ چوون و دیتنی حیزبو لای كوردی عیراقی لە بارەی مێژووی پێك هاتن و خە باتی سیاسی ـ نیزامی موسلمانانی كوردستا نی عیراق و چۆنیەتی حكومە تی داها- تووی عیراقو توانای ئەرتەشی بەعسی لە شیمالی عیراق روون كردە وە •

جێ گری رێبەری حیزبو لای كوردی- عیراق باسی دامە زرانی حیزبو لای كرد و گوتی: " مێژووی خە باتی موسلمانا نی كوردی عیراق بۆ ٧٠ سال دەگەرێتە وە • لە و كاتە وە كە خە لكی موسلمان و خواپەرستی كورد لە بەر زولمی حاكمە كانی ئەودەم بە رێبە رایەتی **"شیخ عبد السلام بارزانی"** لە موسل راپەرین• هەر چە ندە ئەو بە دەستی توركە كان شە هید كرا ، بە لام هە وەلین بەردی- بناخەی خە باتی موسلمانانی كوردی عیراق دانرا • لەو كاتەوە پەلاماری سیا سی و عە سكەری و فیكری رێژیمە كافر و تاغوتیەكان بۆ سەر ئە م جولانەوە یە دە ست پیكرا •

بە سەر كەوتنی شورشی ئیسلامی ئیران، ئەم جولانە وە ئیسلامیە، دوو- بارە سالی ١٩٨٣ بە ناوی **"حیزبولای- كوردی عیراق"** بە مە بەستی رووخانی سەددام و دامە زراندنی حكومە تی ئیسلامی لە عیراق كاری خۆی دەست پیكرد• لە گەل دە ست پیكردنی تیكو- شانی حیزبو لا ، جم و جولی عە سكەری لە ناوچە گورج و گولتر بوو• هاتە سەر شكلی جولانە وەی ئیسلامی ولە ناوچەدا ئەم جولانەوە ئیسلامیە ، نە شەی لە ئیسلام وەر گرتوە و هەر ئەو جولانە وە یە بە رێبەرایەتی ئیمام خومە ینی لە ولاتە ئیسلامیە كانی وە ك لوبنان ومیسر و ئەفغانستان دەست پێ كراوە •

حیزبو لای كوردی عیراق هە وەلین- هێزی چە كداری عیراقە كە بە ئامانجی پێك هێنانی شۆرشیكی ئیسلامی لە عیراق و دامە زرانی حكومە تیكی ئیسلا می لە و لات دا پێك هاتوە •

شیخ ادهم گوتی : برایەتی لە نێوان شەروانی بە سیجی و پاسدار و پێشمە رگەی حیزبو لا ئەوەند توندە كە هەردوك لا هاوكاری تە واون •

لە بارەی رێك كەوتنی خە باتگیرانی كوردی عیراق كە لەم دواییەدا لە تاران پێك هات ناو براو گوتی : " هە ر وەك خودا مرۆڤ بۆ رێگای راست و بۆ عیبا- دەت بانگ دەكات، ئێمەش هیواداریــن ئەم رێك كەوتنە لە خە باتی خە لكی ناوچەدا كاریگە ر بێ•

لە بارە ی چۆنیەتی دوا رۆژی حكو- مە تی عیراق پاش سەددام جێ گری رێ بەری حیزبو لای كوردی عیراق گوتی : "

دیتنی حیزبو لای كوردی عیراق وەك بیرو رای ریبەران و زۆربەی خەلكی عیراق حكومە تیكی وەك حكومە تی كۆماری ئیسلامی ئیرانە • دیارە بیرو رای خە

بۆ لاپە ری ٧

شیخ ادهم معاونت رهبری حزب‌الله کرد عراق درمصاحبه باخبرنگار اعزامی کیهان به جبهه غرب نظرات حزب‌الله کرد عراق را پیرامون ترکیب حکومت آینده عراق وموقعیت ارتش عراق درشمال اینکشور را تشریح کرد.

پاشماوەی لاپەڕی ٢

کۆماری

ئەوە نیە ئێستا شاعیری کوردکاك **"خالیدی حسامی - شێواوی قەدیم و هێدی ئێستا"** کە لە ژێر ڕەحمەتی حکومەتی کورد کوژی کۆماری ئیسلامی دا دەرفەتی بۆ خۆ وەدەست هێناوە و دیوانی شیعرەکانی (نەك هەموویان) بە ناوی **" کاروانی خەیال"** لە ورمێ لە چاپ داوە لە لاپەڕی ٢٣ی پێشەکیەکەی دا دەنووسێ : **" هێزەکانی داگیر کەری رووسیا لە ئازربایجاندا (ناوێری ناوی کوردستان بەرێ) نەك هەر وجوودیان هەبوو، بەلکوو خۆشیان باش دامەزراند بوو وبە تەواوی بە سوودی خۆیان دەستیان لە کار و باری رامیاری ئەو ناوەوەردە دا "**

فەرقی چیە؟ ئەوە نیە سۆڤیەت لە سەر ویست و داخوازی حکومەتی رەسمی ئەفغانستان لەشکری ناردۆتە ئەم وڵاتە و دەیەوی ئەم وڵاتە لە چنگ خوێن مژە بەکرێگیراوەکانی ئەمریکا و پاکستان و ئێران و سعودی بپارێزێ، دەڵێن ئەفغانستانی داگیر کردوە٠!

فەرقی چیە ؟ ٠ ئەوە نیە دەڵێن وڵاتانی ئوروپای ڕۆژهەڵات بوونە کۆلۆنی رووس و ئازاد نین٠؟!

ئەگەر لەشکری رووس لە ئێران نەچووبا دەر وبۆ کورد شەری بکردایە وەهەروەك لە رێگای ئازادی ئوروپای رۆژهەلاتدا بە میلیون سەربازی رووس بە کوشت چوو، بۆ پاریزگاری کۆماری کوردستانیش هەزاران سەربازی بە کوشت دابایە، پادشی هەر ئەوە دەبوو دەیانگوت : **کوردستانی داگیر کردوە و کردوویە بە کۆلۆنی٠**

سەیریکی نووسراوەی هێندێ نووسەری " زۆر کورد" بکەین، گوێ بۆ ئاخافتن و باسی هێندی پالەوانی رێگای کوردایەتی رابدێرین٠ بە گوێرەی بۆچوونی ئەوانە لە تێکچوونی کۆماری کوردستان دا، هەل و مەرجی زەمان، دواکەوتوویی کۆمەلی کوردەواری، کەم و کوری هێزە سیاسیەکانی کورد، پیلانی ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستی، خەیانەتی دەرەبەگ و سەرەك عەشیرەتی کورد، ئەوانە هیچیان سووچ و تاوان و دەوریان نیە ٠ تەنیا رووس تاوانبارە، چوونکە شەری بۆ کورد نەکردوە و کوردستانی بە جێ هێشتوە!٠

بۆچوونێکی فرە سادە و بێ دەردیسەرە ٠ نەك هەر ئەوە، بەلکوو هێندێك لە نووسەرانە بەریوەبەرانی ئەو سای جولانەوەی کورد بەوە تاوانباردەکەن کە : **" بەرەی رۆژئاوایان وا فری دابوو کە چاویان بە سینەما ئازادەکەش هەڵنەدەهات کە لە ناوەراستی شەقامی مەهاباد بۆ خەلك پانیان ئەکردەوە و تێلی کارەباکەیان هەڵدەبری کە س لێی نەروانێ نە وەك شتێکی وای تێدا بێ سەرنج راکێشن و یان روون کەرەوە بێ و بۆ باری لۆکە زەرەری هەبێ"٠**

(کاروانی خەیال، دیوانی خالیدی حسامی - هێدی - چاپی ورمێ٠ ل ٢٤)

بەلێ٠٠ هێندێ رووناکبیری کورد داخی ئەوەدەخون کە رێبەرانی ئەو سای کۆماری کوردستان **"بەرەی رۆژئاوایان فری داوە"٠**

تۆ بلێی ئەم شێوە بۆچوونە و هەڵوێست گرتنە دلسۆزی بێ بۆ کورد وقازانجی جولانەوەی کوردی تێدا بێ؟

لە مەر کارەساتەکانی ئەو سای کوردستان، بەلگەنامەکانی کونگرەی سێهەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان و رۆژنامەی کوردستان ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندی رێبەندانی ١٩٧٤ لە توێی لێکۆلینەوەی هۆیەکانی پێكهاتن و تێکچوونی کۆماری کوردستان، تا ئەو رادەیە کە واقیعەت بوە و پێوەندی بە چەوتی سیاسەتی ئەو دەمی لێپرسراوانی دەرەوەی یەکێتی سۆڤیەتی هەبوە لە ئاست ئێران دا ،باسیان کردوە ولەوێ دا گوتراوە : **"جەعفەر باقرۆف** کە کاربەدەستی سەرەکی ئازربایجانی سۆڤیەتی بوو، لە دانانی سیاسەتی سۆڤیەت لە ئێران دا دەستێکی بالای هەبوو، لە پاشانیش موحاکەمە و ئیعدام کرا، لە هەموو ماوەی پەرەئەستاندن و تێکچوونی جوولانەوەی ئازادی خوازی لە ئێران دا رۆلێکی زۆر نالەباری یاری کرد و زۆر بریاری فەردی ئەو تۆیدا کە بە قازانجی سیاسەتی دەرەوەی سۆڤیەت و جولانەوەی دیموکراتی لە ئێراندا نەبوو لەم لێکولینەوەدا گوتراوە **" ئەو دەم یەکێتی سۆڤیەت تازە لە شەری دووهەمی جیهانی رزگاری ببوو، نیوەی وڵاتەکەی وێران کرابوو، پێداویستی بە ئاشتی و ئاسایش هەبوو، راستیەکی دیکەش دەبێ لێرە دا بگوترێ، یەکیتی سوڤیەت چۆن لە کوماری کوردستان دیفاعی کرد با؟ ئەگەر کۆماری کوردستان خۆی بەر بەرەکانی لەشکری کۆنەپەرستیئێرانیکردبا و ئەو بەر بەرەکانیە ماوەیەکیش درێژەی هەبا، ئەو وەختە لەوانە بوو یەکیتی سوڤیەتی یارمەتی کۆماری کوردستان بدا ٠ بەلام کۆماری کوردستان بەر بەرەکانی نەکرد٠ لەو حالەتەدا یەکیتی سوڤیەت بۆ دیفاع لە کۆماری کوردستان تەنیا یەك رێگای هەبوو، ئەویش ناردنی لەشکر بۆ ئێران، بۆ ئەوە نەك یارمەتی بەگەلی کورد بدا بەلکوو لە باتی گەلی کورد شەر بکا"**

نووسەر و مێژوو نووسی بیگانەی سەر بە وڵاتانی ئیمپریالیستی لە چوار چێوەو بەرژەوەندی خۆیان دا دەنووسن و مێژوو ئاواژوو دەکەنەوە٠ هەموو پلو پا-

راگەیاندنێکی رۆژنامەیی

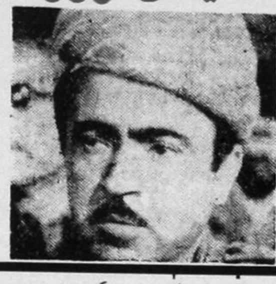

سەرچاوەیەکی لێبڕاو لە لایەن مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستانەوە ئەمەی خوارەوەی ڕاگەیاند :

بە دەوەری داخ و خەفەتەوە هەواڵی کۆچی دوایی خوالێخۆشبوو، خەباتکاری نەناسراوی کورد هەڤاڵ **ئیدریس بارزانی**

کوڕی بارزانی نەمر، ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان لە تەمەنی نزیکەی چل و سێ ساڵیدا، لە ئەنجامی دڵراوەستانێکی توند و لەناکاودا، سەعات شەشی ئێوارەی رۆژی ١٩٨٧/١/٣١ ڕادەگەیەنین.

بەم بۆنە پڕ لە دەردەوە سەرخۆشی لە بنەماڵەی بەڕێزی بارزانی و خێزانی خوالێخۆشبوو بە شێوەیەکی گشتی و سەرۆکی پارتیمان هەڤاڵ مەسعود بارزانی و هەموو ئەندامان و پێشمەرگەکانی پارتیمان و خەڵکی کوردستان بە شێوەیەکی تایبەتی دەکەین .

مەکتەبی سیاسی

پارتی دیموکراتی کوردستان

١٩٨٧/٢/١

سەردەمی نوێ بەو بۆنەوە لە کەس و کاری خوا لێ خۆشبووکاك ئیدریس بارزانی، لە بنەماڵەی بارزانی و لە پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق سەرەخۆشی دەکات ٠

پاشماوەی لاپەڕی ٣

کوردستان

لکی عیراق لە دیاری کردنی چارەنووسی خۆی دا لە لایەن ئێمە شەوە پەسندە٠ ئێمە دلنیاین کە ئەگەر فشاری سیاسی و تەبلیغاتی بۆ میللەتی عیراق نەیەتەوانیش کۆماری ئیسلامی وەك حکومەتی داهاتووی خۆیان هەڵدەبژێرن٠

ناو براو گوتی : لە تەواوی ناوچەکانی کوردستان، تەنانەت لە گوندە دوورەکانیش مزگەوت هەیە٠ کاتێك هێزەکانی ئێمە کە گشتیان رەسمی ئیمام یان پێرەوین، دەچنە نێو ئەو گوندانە، خەلك داوای رەسمی ئیمام دەکەن٠ هێزەکانی ئێمە بۆ رووخاندنی سەددام بەرنامەی هەراویان هەیە، هەر وەها ئێمە لە عیراقدا لە باری فیکر و بیر و باوەریشەوە بەرنامەمان هەیە ٠

شیخ ادهم گوتی : مەرجی هاتنە نێو حیزبولای کوردی عیراق ئەوەیە کە بروای تەواوی بە ئیسلام وبە خەزای چەکدارانە هەبێ٠

لە وەلامی ئەو پرسیارەدا کە حیزبولای کوردی عیراق لە بەر پرسانی کۆماری ئیسلامی ئێران چاوەروانی چی هەیە گوتی : " ئێمە لە رێژیمی کۆماری ئیسلامی هەر ئەو چاوەروانیەمانەیە کە تەواوی هێزەکانی موسلمان لە سەرانسەری جیهان لە ئیسلام و کوماری ئیسلامیان هەیە ٠ هیوا دارین دەولەتی کۆماری ئیسلامی ئێران هەر وەك نیشانی داوە، لە سەرانسەری دنیا لە هێزەکانی ئیسلام پشتیوانی بکا٠ حیزبولای کوردی عیراقیش بە پشتیوانی رێژیمی کۆماری ئیسلامی بتوانی ئامانجە ئیسلامیەکانی خۆی لە عیراق دا بە جێ بگەیەنێت٠

ناو براو لە کوتاییدا ، داوای لە میللەتی موسلمانی کورد کرد، یەکیتی ئیسلام بپاریزن، ئیسلام لە بیر نەبەنەوە ، بە توندی لە شورشی ئیسلامی بە رێبەرایەتی ئیمام خومەینی پشتیوانی بکەن٠ کۆماری ئیسلامی بە دروشمی نە شەرقی نە غەربی نیشانی داوە کە بروای بە ئەسلی شورشی ئیسلامی هەیە ئێمە لامان وایە کە موسولمانەکان نابێ پێرەوی لە دەسەلاتی شەرق و غەرب بکەن٠ حیزبولای کوردی عیراق بۆی روون بۆتەوە کە سیاسەتی ئێران لە بە رامبەر رۆژهەلات و رۆژ ئاوادا سیاسەتیکی سەربەخۆیە ٠ ✱

فۆلكلۆر ملكی میللەتە

نووسینی : بروسك

یە كێك لە و ئە ركە گرنگانە ی سەر شانی رووناكبیرانی كورد، كۆ كردنە وە و بلاو كردنە وەی گە نجینە نە تە وایە تیە كانی كوردە ٠

لە سالی ١٩٣٤ لە یە كە م كونفرانسی كورد ناسانی سۆڤیە ت دا لەشاری یە ریڤان پەنجە یان بۆ ئەو راستیە راكێشا لە سالی ١٩٣٨ دا ، ژمارەیەك لە زانا و ماموستایانی كورد روویان كردە گوندە كورد نشینە كان بە سەرۆكایە تی ئەمینی عە ودال و حاجی جندی٠ بەرگی یەكەمی فۆلكلۆری كرمانجی چاپكرا ٠ هە ر لە سیە كاندا ماموستا معروف جیاوك ودوای ئە وئیسماعیل حە قی شاوەیس كە وتنە چا لاكی بۆ كوكردنە وە ی بە رهە می فۆلكلۆری، بە تایبە ت پە ندی پێشینان و بلاو كردنە وە یان ٠ ئەوە جگە لە وە ی كە شاعیری نە مر حاجی توفیقی پیرە مێرد ژمارە یە كی گە لێك زۆر لە پەندو قسە ی نە ستە قی كوردی بە شیعر هۆنیە وە٠ ئە وە بێجگە لە وە ی كە هێند ێ گە ریوە كورد ناسانی رووسیا و ئەرمەن و ئە لمان گرنگی تایبە تیان بە و لایەنە ی میراتی نە تە وایە تی كورد داوە ٠

ئەو كاروانە ئێستاش هە ر بە ر دەوامە لە كوردستان و لە دەرە وەی كوردستانیش بە لام بێ گومان لە سۆڤیەت پتر بەرەو پێش چوە٠ ئێستاش فۆلكلۆر كۆ كردنەوە و تۆمار كردنی و بلاو كردنە وەی چویتە خانە ی زانستی كە پێی دە گوترێ :

" فۆلكلۆریستی ـ فۆلكلۆر ناسی "٠

بێ گومان فۆلكلۆر بە چە ند بەشێك دابە شكراوە ٠ وە ك : **پە ندی پێشینان، قسەی نە ستە ق ، گۆرانی میللی ،حیكایە ت و ئە فسانە، پۆیمی میللی ،مێژووی كار ، زە ماوە ند و هتد ٠**

- **باو ورێ و شوێنیش لە م بارە وە ئاوا یە،** ئە وانەی ئە و كارە دە كە ن و فۆلكلۆر كۆ دە كە نە وە، خۆیان بە خاوە نی بە رهە مە كە دانایین٠

چونكە فۆلكلۆر مولكی میللە تەو میللە ت دانە ریە تی ٠ ئە وە ی كۆی دە كاتە وە و بلاوی دە كاتە وە، تە نیا ئە ركی نیشتمانی خۆی بە جێ دە گەیێنێ، جا بۆیە لە پێشە كی و پەراویزدا ئە و كە سانە دە ست نیشان دە كا و ناویا ن دێنێ كە لە دەمی وە ر گیراوە٠ یان تۆماری كردوە ٠ ناوچە كان و كاتی كۆ كردنە وە باس دە كات٠

ئە وەی لێرە دا سەرنج رادە كێشێ و شایانی باسكردنە ئە وە یە كە هەندێك نووسە ر و شاعیری كورد لە ئوروپا چیرۆ و حیكایەتی فۆلكلۆری چاپ دە كە ن، و ناوی خۆشیانی لە سە ر دە نووسن،بێ ئە وەی پەنجە بۆ ئەو راستیە رابكێشن كە ئە وان خاوەنی ئە و بە رهە مە نین٠ ئە وان كۆشیان نە كردوّتە وە ، تە نیا ئە و دە قانە یان هێناوە تە سەر كاغە ز ، تە نانە ت هێندێ جار ئەو كەسەی كارە سە رە كیە كەی ئە نجام داوە، واتە تۆماری كردوە و كۆی كردیتە وە، ناوە كەی دە كە وێتە دوای ئەو كە سە كە تە نیا چاپی كردوە٠ لەم بوارە دا تە نیاسەرنجی خوێنە ران بۆ هێندی ئە م جورە چاپكراوە كوردیانە رادە كێشم كە لە م چە ند سالانەی دوایي دا لە سوید بلاو كراونە وە٠ دیارە ئەم كارە لە بارەی پاراستن و لە نێو چونیان سوود بە خشە، بە لام بە بروای من ئەو جورە كارانە، نە ك هە ر دوورن لە كاری زانستی، بە لكوو كاری بێ جێنە ٠ ✱

نە تە وە ی كوردی ئاشتیخواز بە تیروریزم تاوانبار بكرێ ٠ نە تە وە یە ك ،كە خۆی هە میشە لە لایە ن رێژیمە دیكتاتور و شۆڤینیستە كان و كۆنە پە رستی یە وە سە ركوت كراوە و چە وساوە تەوە٠

لە گە ل تێ پە ر بوونی سالی ١٩٨٦ رۆژنامەی " **سە ر دە می نوێ"ش پێ دە نێتە دووهە مین سالی ژیانی پر لە شانازی خۆیە وە** ٠ لە ماوەی ئە م سالە دا سە ره رای كە م دەرەتانی و گیر وگرفتی مالی و تەنگ و چە لە مەی چاپ و تەكنیك و ٠٠٠ **سە ر دە می نوێ**توانیویە تی لە بواری سیاسی و ئە دەبی دا ،ئەركی نیشتمانی خۆی بە جوانی بە جێ بگە یە نێ٠ دەتوانین بە راشكاوی بێژین لەم سالە دا **سەر دە مي نوێ**تاقە رۆژنامە یە كی كوردی زمان بوە كە لە سە لە كانی كوردستان دا ، سیاسەتی بێ لایە نی گرتوّتە پێش و بە گوێرە ی توانا ، رووداوەكانی كوردستانی روون كردوونە وە ٠ بۆ یە كگرتنی جو لانەوەی رزگاریخوازی كورد هە ولی داوە، لە بارەی مافی دیاری كردنی چارە نووس و رێباز و چۆنیە تی جو لانە وە بیرو رای خۆی دەر بریوە ٠ جنایە تی رێژیمە شۆڤینیە كانی ئیران و عیراق و توركیای لە قاو داوە ، كوشتاری ئازادیخوازانی كورد و وێرانكردنی شار و گوندەكانی كوردستانی بە دنیا راگە یاندوە ٠

لەو ماوە یە دا **سە ردەمی نوێ** لە ئە مریكا و كانادا و ئوسترالیا و ئوروپا، ئیران و عیراق لە گەل هاونیشتمانانی كورد و كە سانی تر پێوە ندی گرتوە ٠

لە ماوە ی ئە م سالە دا بێجگە لە یارمە تی مالی كە لە لایە ن نیشتمانپەروەرانی كوردە وە پێي گە یشتوە، سەدان نامەی دە ستخۆشانە و پشتگیری بۆ هاتوە زۆر لە تیكوشەرانی كورد و نووسەرانی بە رێز بە نووسینی وتار و رە خنە و پێشنیار و رێ نوێنی هاو كاریان كردوە٠

بێگومان هە ر ئە و هاوكاری و هاندان و پشتگیرییەی هاو نیشتمانانی بە رێز بۆتە هۆی ئە وە كە **سە ردە مي نوێ بتوانێ ئەركی خۆی وە ها ئە نجام بدات كە بە تاقە رۆژنامەی كوردی سەر د ە م بناسرێ٠**

لە ماوەی ئە م سالە دا گەلێك بە سەرهات و كارە سات لە كوردستان و جیهاندا روویان داوە كە لێرە دا بە كورتی باسیان دە كە ین ٠

كوردستان

سالی رابردوو، بە داخە وە نیشتمانی ئێمە ، بەرەو باشتر بوون گۆرانێكی ئە وتۆی بە سەردا نە هات٠ نە تەوە كەمان لە هە موو بە شە كانی كوردستان هە ر را لە بن دەستی و بێبە شیدا ما یە وە ٠ شەری رانە گە یە نراو بە سەر گە لە كەماندا سە پێنرا و كوردستان بوو بە پێی خوستی لە شكری داگیر كەر و مە یدانی شەری رێژیمە فاشیستە كان ٠

كوردستانی ئێران

لە سالی رابردوودا رێژیمی كۆنە پە رستی كۆماری ئیسلامی ئیران، شە رو كوشتار و راونانی ئازادیخوازانی لە كوردستان درێژە پێدا ٠ ئاخوندە فێل بازە كان لە پەنا سیاسە تی كوشت وبری نیشتمانپە روە ران دا ، بۆ فریو دانی كۆمە لانی خە لك و كە سانی ساویلكە و لێقە وماو، سیاسەتی نەرم و لاواندنەوە شی بە كار هێنا ٠ بە لام لە گە ل ئەوەش رێژیمی دژی گە لی نە یتوانی خۆ لە زە برى گورچوو بری پێشمە رگە بپارێزێ٠

هێزی پێشمە رگە هە ر چە ندە بە زۆرەی خۆی توانیویە تی دەستی باش لە هێزی داگیر كەر بوە شێنێ و نە هێلێ لە كوردستان پشوو بدا و بحە سێتە وە،بە لام شەری داخداری نێو خۆی كۆمە لەو حیزبی دیموكرات سەركە وتنی پێشمەرگەی خستوّتە پلەی دووهە م و كۆمە لانی خە لكی داخدار و بێزار كردوە ٠

شەری نێوان حیزبی دیموكرات وكۆمە لە، بێجگە لە وە كە بوّتە هۆی لاوازی چا لاكی و تیكوشانی پێشمە رگە،لە نێو خە لكیش دا دل ساردی و نا هومێدیی پێك هێناوە٠ بۆ خە لك روون بوّتە وە كە ئەم شەرەی برا كوژی بە هە ر بیانوێك بێ بە قازانجی جو لانە وەی كورد نیە و لە لایە ن خە لكە وە مە حكوومە٠

كوردستانی عیراق

لە سالی رابردوودا ، سە رە رای خە باتی قارەمانانەی پێشمە رگە، بۆمباران و كاول كردنی گوندە كانی كوردستان ئیعدامی ئازادیخوازان، لە لایە ن رێژیمی فاشیستی بە عسی عیراقە وە درێژەی هە بوو٠رێژیمی بە عسی لە كوردستان دەستی لە هیچ جنایە تێك نە گێرایەوە٠ بۆ لێدانی پێشمە رگە و هێزە دیموكراتیە كانی كوردستان تە نانە ت لە گە ل ژە نرالە فاشیستە كانی توركیش رێك كەوت و لە شكری تورك هاتە نێو خاكی كوردستانی عیراق و گوندەكانی كوردستانی بۆمباران كرد٠

لەم بە شەی نیشتمانە كە مانیشدا ، بە داخە وە ناكوكی نێوان هێزە سیاسیە كانی كورد ببوە هۆی لاوازی هێزی پێشمە رگە و داخ و پە ژارەی خە لك ٠

لە مانگی نوامبری رابردوو خە بەری رێك كە وتنی یە كیتی نیشتمانی كوردستان و پارتی دیموكراتی كوردستانی عیراق و پێك گە یشتنی مام جە لال و كاك ئیدریس بارزانی لە تاران بلاوبۆوە دەنگ و باسێكی خۆش بوو ٠ یە كیتی و هاوكاری هێزە دیموكراتە كان ئاواتی گشت نیشتمانپە روە رێكی كوردە ٠

سەردە می نوێ لە ژمارە یازدەی خۆی دا لە و بارە وە نووسیو یە ٠

پاشماوەی لاپە ری ١

جیهان لە

ژمارەی خۆیدا وێرای سە حكووم كردنی ئەم جنایە تە نووسی : " ئولوف پالمە **نە ك هەر بۆ ئاسایشی خە لكی سوید و پە رە پێدانی ئازادی و دیموكراسی هە ولی داوە ، بە لكوو هە میشە بۆ ئاشتی جیهانی، بۆ دۆستایەتی نیوان گە لان، بۆ پە نا دانی لێ قەوماوان ، بۆ كوژاندنە وەی ئاگری شەر و ئاشتی نێو دەولە تان و دژی كۆنە پەرستی و رە گەز پە رستیش خە باتی كردوە "**

كە وابوو كورد **ئولوف پالمە** ی بە دۆست، و بە پەنای گە لانی بن دەست زانیوە و قە ت نە یویستوە دەست لە ئاشتیخواز و دیموكراتێكی وە ك **ئولوف پالمە بوە شێنێ٠ بە داخە وە پۆلیسی سوید و رۆژنامە دەستی راستیە كان، لە جیاتی** دۆزینە وەی رە گ و ریشە و ساكەی ئە م جنایە تە، كە بێگومان سە ری بە دام و دەزگای ئەو دەولە تانە وە بە ندە كە سیاسە تیان لە گەل هە لویستی ئاشتیخوازانەی **ئولوف پالمە** رێك نا كە وێ و ئاگری شەر و كێشەی نێو نە تە وایە تی خۆش دە كە ن، ئە وە چە ند جار ناوی كوردیان هێناوە تە گۆرێ و بە ناهە ق و بێ جێ دە یانە وێ كورد تاوانبار بكە ن٠ ئێمە هیوا دارین هێزە دیموكراتە كانی سوید رێگا نە دە ن بە هیچ و خۆرایی

کـوردستا نـــی تـورکـیا

له سالی رابردوودا کوشتن و راونان ولێ
دانـی ئازادیخوازانـی کورد ، له کورد-
ستانـی تورکیا ،له دنیا ده نگی دایه‌وه
رێژیمی فاشیستی تورکیا به هه زاران
نیشتمانپه روه‌ری کوردی له به ندیخانه
کاندا به مه‌رگ و به حه پسی دوورودرێژ
مه‌حکووم کرد· به سه‌دان خاووخیزانـی
کوردی له جێگای خۆی گوێزتـه وه ·

له ۲٥ی مانگی دیسامبردا ،رۆژنـا-
مـه‌ی "رابوتنی چیسکو دیلۆ" ئورگانی
حیزبی کوموونیستی بولغارستان، نـوو
سیبووی : " **دادگای عـه سکه ری لـــه
(ئیلیازك) رۆژ هه لاتی تورکیا حـه وت
کوردی ئه ندامـی پارتی کریکاری کورد-
ستانـی تورکیای به ئیعدام مه حکومکرد
ئاژانـی ئانادوڵ رایگه یاندوه له شاری
دیاربه‌کر موحاکه مـه‌ی حـه وت تیکـو-
شه ری پارتی کریکاری کوردستانی تور-
کیا دەست پیکراوه · دادستان بۆ ئـه و
حـه وت کـه سه که یه کیك له وان بـه
ناوی "سه بیح کیا ته مـه نی چارده سا-
ڵـه " داوای حوکمـی ئیعدامـی کردوه ·**

سـالی رابردوو کورده‌کانـی سوریاش
له هێرش و کوشتاری حکومـه تیبـه عسی
سوریا بێ به ش نه بوون · کاتێك کورده
کانی شام ده یانویست نه وروز بکه ن،
له لایه ن پۆلیـسی حکوومه تی سوریا وه
ته قه یان لێکرا و بریندار و شه هیدیان
هـه بوو· له جزیریش ئاهـه نگی جێژنی
نه وروز که وته بەر په لاماری پۆلیـــسی
سوریا و له رێژیمی " دژی‌ئیمپریالیستی
سوریادا ، جێژنی کۆنی نه ته وایه تـی
کورد به خوێنی لاوی کورد سوور کـرا·
بێجگه له وانه سیاسه تی کوشت و
بری رێژیمه کانـی ئیران و عیراق وتور-
کیا ، بوّته هوّی دەربه دەری و پەرەوازە-
بوونـی هه زاران لاوی کورد و به هه‌زاران
خاو وخیزانی لێ قه‌وماوی کورد ناچار له
نیشتمانی خۆیان ده‌ر به ده‌ر بوون·
زۆربه‌ی ئه‌و کوردانه به هیوای ئه‌وه کـه
خۆ بگه یێننه ئوروپا ، روو ده‌که نه تور-
کیا و له تورکیاش له گه‌ڵ هـه ڵویستـی
درندانه‌ی پۆلیـسی تورکیا رووبه روو ده-
بن ·زۆر جار پۆلیـسی تورکیا راکردوه-
کانی ئیرانی ده‌داته‌وه به رێژیمی ئیران
هـه ر ئیستا هه زاران کوردی ئیرانـــی
زۆریان به ژن و مناله وه له تورکیا سـه‌ر
گه ردان ماونه وه ·نه ده‌رمتانـی ژیان و
به رێچوونیان هـه یه و نه رێگای ده‌رباز
بوون · کومیسیونی کۆمـه لی نه ته وه
یه کگرتوه کان و خاچـی سووری جیهانـی
وه‌ك پیویستـه بۆ ژیان و دامـه زراندنیان
هـه نگاو نانێن· ولاته کانـی ئورووپاش
له‌م دواییانه دا له راگرتنیا ن خۆ ده‌بو-
یرن · هـه ر وه ها هـه زاران هاوولاتی
کورد له کوردستانـی عیراقه وه له به‌ر
بۆمباران و زه‌برو زه‌نگی درندانه‌ی حکو
مـه تی عیراق رایان کردوه بۆ ئیران وله
وێش له‌و په‌ری شپرزه یی‌دا له ئوردوگا-
کان راگیراون و رێگای ده‌رباز بوونیان
نـیه ·

رۆژ هـه لاتـی نێوه راست

له سالی ۱۹۸٦ دا شه‌ری ئیران و
عیراق پیێ نا حـه وت ساله خۆیه وه ·
بۆمبارانی شارو گونده کان و بنیاتـــه
سه نعه تیه کانی ئه م دوو ولاته و کـو-
شتاری خه لك له مـه یدانه کانی شه‌ر دا
درێژه ی هـه بوو· له ئه‌نجامـی ئه‌وشه‌ره
دا ته نیا له ئیران تا ئاخری سالی رابر-
دوو ، پتر له ٥۱ شار و ۳۰۹۱ گوند و۱۱۸
هه زار نیشتگه وبنیاتی ئابووری ویران
کراون · زیانی ئابووری ئیران له‌م شه‌ره
دا له ۲٥۰ میلیارد دولار تێ په‌ریوه ·
موخاریجی شه‌ر خۆی له هه زار میلیارد
دولار داوه ·ئه ژماری کوژراوه کان گه-
یوه ته نیو میلیون کـه سو بریندار وبـ
بێ شوێن له یه‌ك میلیون که‌س تێ په‌ریوه
پتر له دوو میلیون که‌س ئاواره و ده‌ر به
ده‌ر بوون ·
بیگومان خه سار و زیانی عیراقیش
چـه پـی له به‌ر ئه‌وه‌دا نـیه · به شیکـی
زۆری ئاگری ئه‌و شه‌ره پرژاوه تـه کـورد
ستان و نیشتمانی ئیمه له هـه‌ر دووك
دیو،کراوه ته مـه یدانـی شه‌ر و بۆمبارا
نـی له شکری ئه‌م دوو وڵاتـه ·
له ئه‌نجامـی ئه‌و شه‌ره‌دا ، شاره‌کانی
کرماشان ، ئیلام ، گیلانی غه‌رب، سنه،
مه ریوان ، نوسود ، قه‌سری شیرین،
خانقین ، مـه ندەلی ، خورمال، سه‌ید
سادق ، پێنجوین ، سلیمانی، دوکان،
کـه‌رکوك ، هـه ولیر ، ئامیدی ، ئاکره
کۆیه ، رانیه ، ره‌واندز ، پیرانشار ،
سه‌رده‌شت ، بانه ، ره به ت ، مـه هاباد
زێوه ، و دیهاتی دیکه ش که وتوونه به‌ر
په لاماری بۆمباران و شه‌ره تۆپی دوو —
رێژیمی دژی گه‌لی و هه زاران کوردی بێ
تاوان بوون به قوربانـی و تێدا چوون·

لوبنان و فـه لستین ·

سالی رابردوو لوبنان دیسان هـــه ر
ناوه‌ندی شه‌ر و کوشتار و خوێن رێژیبوو
ئیـسرائیل نه ك هـه ر له شکری خۆی لـه
لوبنان نه برده ده‌ر، به لکوو ده ستیشی
له بۆمبارانی ئوردوگاکانی فه لـستینیه
کان نه گیراوه ·
ئه گه‌ر ئیـسرائیل وه ك داگیر که‌ر و
داردەستی ئه‌مریکا دەیه وێ جو لانه وه‌ی
فه له ستین به جارێك له ناو به رێ،دار
و ده سته‌ی شیعه ی (ئـه مـه ل) زۆر خه
رابتر له ئیـسرائیل له فه له ستینیه کان
وه خۆ که وتوون· رێکخراوی (ئـه مـه‌ل)
وه‌ك ئاواڵ دوانه‌ی " ژه‌نرال لحد "ئیستا
ئه رکـی چه په لێ نه هێشتنی فه لـــه
ستینیه کانی گرتۆته ئه ستۆ· ئه‌وه چه-
ند مانگه هێزه‌کانی (ئه مه ل) کـه سور-
یا پشتیوانیان لێ ده‌کات، ئوردووگای-
لێ قه‌وماوانی فه له ستینیان گه ما رۆ
داوه و ئه رێکی خوێناویان به ســه‌ر دا
سه پاندوون· به گوێره ی ده‌نگوو باســی
ئاژانسه‌کانی جیهان تا ئیستا پتر لـــه
هه‌زار که‌سی فه له ستینی که زۆربه یان
ژن و مندال بوون کوژراون · رێگای ئاوو
خوارده مـه نیدداو وده‌رمانیان لێگرتوون
له راستی دا رێکخراوی ئه مه ل بـــه م
کاره رووی ئیـسرائیل و ژه‌نرال لحدی
سپی کردۆته وه · له کاتیکا ژن و مندا
لـی فه له ستینیه کان له لایه ن (ئه مه‌ل)
و پشتیوانـی سوریا قه لاچۆ ده کرێن،
حکوومه ته عـه ره‌بیه کان له به‌رامبه‌ر
ئه‌و جنایه ته دا ، ده‌سته وستان راماون و
و سـلاوه‌ت له دیداری ئه مریکا و ئیسرا
ئیل ده ده ن·
بێجگه له رۆژهـه لاتی نێوه راست
سیاسـه تی شه‌ر خوازانه‌ی ئه مریکا له
ناوچـه کانی جیهان‌دا، بوو به هۆی پــه
شێوی و ئاژاوه نانه وه · له ئه مریکای
لاتین به یارمـه تی دانی دژی شورش له
نیکاراگوا و ئه لسالوادور وه‌زعـی ئه‌م
ولاتانه‌ی له په‌شێوی و شپرزه‌ییدا راگرت
له ئه فریقا کۆماری عـه ره‌بی لیبی بۆ-
مباران کرد ،پشتیوانـی خۆی له رێژیمـی
ره‌گه‌ز په‌رستی ئه فریقای خوارروو درێژه
پێدا · له ئه‌فغانستان باندی دژی‌شورشی
یارمـه تی داو نه‌ی هێشت ئاسایش بـۆ
ئه‌م ولاته بگه ڕێته وه ·
بێ گومان کۆبوونه وه‌ی دوو قوڵـــی
رێبه‌رانی سۆڤیه‌ت و ئه مریکا له ئیسلا
نده‌یه کێك له رووداوه گرنگه‌کانی سالی
۱۹۸٦ بوو· ئاشتیخوازانی جیهان هیوا
یان هه بوو که ئه‌م کۆ بوونه وه بۆ کـه م
کردنه وه‌ی چـه کی ئاتومـی ودامه زراند
نـی بناخـه یه‌کـی ئاشتی جیهانی هـه-
نگاو باوێژێ·به‌لام سیاسـه‌تی شه‌ر خوازا
نـه ی ئیمپریالیزمـی ئه‌مریکا و واز نه
هێنا نی له به‌رنامـه‌ی شه‌ری ئه ستێران
بوو به هۆی سه‌ر نه که وتنی کۆبوونه وه
یه کیتی سۆڤیێتی له سالی رابردوو-
دا به مه به ستی هه نگاو نان به‌ره‌وکه‌م
کردنه‌وه‌ی چـه کی ئاتومـی ، یه ك لایی
تاقی کردنه وه‌ی ئاتۆمـی راگرت ،بـه‌و
هیوایه که ئه مریکاش تاقیکردنه وه‌ی
ئاتۆمـی بوه ستێنێ· به‌لام سه‌ره‌رای ئه‌وه
که گه لیك له زانایان و رێبه‌ره سیاسیه
کانی جیهان داوایان له ریگان کرد کـــه
ئه ویش واز له تاقیکردنه‌وه‌ی ئاتۆمـــی
بێنێ، به‌لام حکوومـه تی ئه مریکا بـــه
پێچـه وانه‌ی بیروڕای گشتی جیهان لـــه
ته‌واوی سالدا ، تاقیکردنه‌وه‌ی ئاتومـــی
درێژه پێدا ·
له سالی رابردوودا جوولانه‌وه‌ی دژی
شه‌ر له ولاتانی سه‌رمایه‌داری ئوروپا و-
ئه مریکا په‌ره‌ی گرت و میلیونها که‌س
له خۆ پێشاندانی دژی شه‌ردا به‌شداریان
کرد· دیموکراسـی ولاتانـی سـه‌رمایه‌داری
نیشانـی‌دا که چـه نده رێز له بیرو را و
ویستی کۆمـه لانـی خـه لك ده‌گرن·
چـه‌ك فرۆشتنی ئه‌مریکا به ئیران و
ریـسوایـی کۆشکی سپی واشنکتون یه‌کی
تر له رووداوه به هـه ڵاو بگره‌کانـــی
سالی۱۹۸٦ بوو که له‌م ژماره‌یه‌دا لـــه
وتاریکی دیکه دا باسـی ده کـه ین · *

نـــامه‌كانی گه‌یشتوو

**برای به رێز دوکتور جه میل شه‌ره‌ف
له هوله نده وه نامـه یه‌کی بۆ ناردووین
و ده نووسـێ :**
" برایانی به ریز ده‌سته‌ی نووسـه‌را
نـی **سـه‌رده‌مـی نوێ**·
سلاوێکی گه رمتان لێ بێت···
پێشه‌کـی سوپاستان ده‌که‌م که ژماره‌کا-
نـی سه‌رده‌می نوێ م بۆ ده نێرن ·
خۆشحالی خۆم ده‌ر ده برم به رامبـــه‌ر
به‌و نووسینانه‌تان که بێگومان د ه‌روونی
هه‌مو کوردیکی پێش که‌وتن خواز تیمار
ده‌کات ·
سه‌رده‌می نوێ هه‌روه‌ك ده‌رده‌که‌وی مه
لبه‌ندیکی سه‌ربه‌خۆیه ، ئاواتی یـه-
کگرتنه‌وه‌ی کورده له‌ڕێی رزگاری کــو
ردستاندا · به‌بیری من ئه‌م مه‌لبه‌نده
سه‌ربه‌خۆیه بۆ هه‌مو کوردیکی پێـــش
که‌وتن خوازه له‌ئه‌وروپا هه‌تا ئه‌گـــه‌ر
په‌یوه‌ندی سیاسیشی هه‌بێت له‌گـه‌ل
پارتیه‌ك یاریکخراویکی کوردستانی‌که
مافی چاره‌نوسی بۆگه‌لی کوردستان به
ئه‌رکێکی ئه‌ساسی ئه‌زانن و ته‌نهـــا
له‌بۆچوونیان بۆبه‌دی هێنانی ئه‌م ئـه
رکه جیاوازیان هه‌یـه ·
ئێمه‌ی کورد له‌ئه‌وروپا نه‌ك ته‌نها
پێویستیمان به‌سه‌رده‌می نوێ هه‌یه به
ڵکو پێویستیمان به‌رێکخراوی واش
همیه که‌له‌لایه‌ن هێزه‌کانی سیاسی له
وولاتدا پشتگیری لێ بکرێتو ببێته
روویه‌کی ئاشکرای شورشه‌کانی کورد
که‌له‌هه‌موو پارچه داگیرکراوه‌کانـــدا
و که بتوانی به‌ناوی گه‌لی چه‌وساوه
مان ومه‌سه‌له‌ی رزگاری کوردستان لـه
ئاستی‌ریکخراوه‌کانی نێو ده‌وله‌تاندا
بهێنیته گۆڕێ و پشتگیری لێ‌بکـــات
بێ گومان سه‌رده‌می نوێ ئه‌و کاته لێی
ده‌وشیته‌وه که‌ببێته ئورگانی ئه‌و سه‌ر
ده‌مه ·))"
دوکتور جه میل شه‌ره‌ف له کوتاییدا
ده‌نووسێ: " به‌م نیزیکانه نووسینیکتان
بۆ ده‌نێرم له سه‌ر (مافی چاره نووس یا
ئۆتو نومـی؟) که بیرو رای خۆمـه ده‌ر -
باره‌ی ئه‌م مـه سه‌له‌یه· وه‌ك روون کردنه
وه یه که ده‌رباره‌ی ئه‌و تێ بینیه جوانا-
نه‌ی‌له نووسراوه‌که‌ی کاك(شیروان) دا-
هاتبوو له سه‌ر مافی چاره نووس·

هه ر وه ها هیوادارم که نووسینی
تریشتان بۆ بنێرم که بگونجێ له گه ل
رێبازی سه ر ده می نوێ"·
**ئێمه سوپاسی هه ستی برایه تی ونیشتما
نپه روه ری دکتور جه میل شه ره ف ده که ین
و له گه ل سوپاس بۆناردنی یارمه تی
مالی که مێمان گه یشتوه، هیواداریـن
هه روه ك به لێنی داوه ، وتارو نووسی
نیشمان بو بنیری·**
**برای به ریز کاك"سه لام نوری احمد
له دانیمارکه وه نامه یه کی بۆناردوو-
ین و ده نووسێ:**
" پێشه کی سلاو وریزم هه یه بۆتان
زۆر پێ خۆشحالم به بلاو کردنه وه ی نوو
سراوه ی سه رده می نوێ که خزمه تی
میلله تی کورد ئه کات· هیوا دارم سه ر
که وتووبن له بلاو کراوه که تان و به ر
ده وام بن بۆ خزمه تی میلله تی کورد·
ده مه وێ ره زامه ندی خۆم ده رببرم
به و باسانه ی که تیا بلاو ئه کرێته وه، به
راستی نایابن و چاوه روانی به رهه می
باشتر و به سوودتر ئه که ین· جێگای
شانازیه ئه گه ر به هاورێیه کی خۆتانم
دابنێن و به شدارم بکه ن له به ر هه مه
کانتان و رۆژنامه ی سه رده می نوێم بگا-
ته ده ست "
ئێمه زۆر سوپاسی هه ستی برایه
تی کاك سه لام نووری ئه حمه د ده که ین
و هیوا دارین رۆژنامه ی سه رده می نوێ
به رێك و پێکی بگاته ده ستتان·
**برای به ریز کاك هاوار توفیق له
نامه یه ك دا ، ده نووسێ:**
"داخوازی سه رکه وتنی رۆژنامه که-
تان ده که م· هیوا دارم به ره و پێشکه وتن
بروات· بێگومان پاش چاو پێکه وتنم به
رۆژنامه که تان و خوێندنه وه ی چه ند
ژماره یه ك، پێم وایه که وا رۆژنامه یه-
کی کاریگه ره بۆ هوشیار کردنه وه ی لاوا
نی گه له چه وساوه که مانو ئاواره کانی
ئوروپا· جابۆیه پێ خوشحال ده بم که
به شدار بم له م رۆژنامه ره نگینه دا وه ك
خوێنه رێکی به رده وامی رۆژنامه که تان
**برای به ریز کاك قادری هیدایه تی
ده نووسێ :**
" جوانترین و رازاوه ترین سلاوتان
پێشکێش بێ· رۆژنامه که تان له باری بۆ
چوونی سیاسی و کۆمه لایه تی جێگای-
ره زامه ندی و هیوای دوارۆژی گه له که
مانه · یه ك گرتنه وه ی کوردستانی به-
شبه شکراو، سه ر به خۆ بوون له چوا ر-
چێوه ی ولاتێکی سوسیا لیستی دا ئاواتی
هه موو کوردێکی پێشکه وتوو خوازه ·
ئاسوی خه باتمان روونه و سه ر که وتنه·
**له گه ل سوپاس بۆ هه ستی نیشتما-
نپه روه ری کاك قادری هیدایه تی له سه ر
داوای ئه و ، ئه وا ئادریسی گۆڤا ری-
"رێگای ئاشتی و سوسیا لیزم" ،بلاو ده
که ینه وه ، هیوا دارین که لکی لێ
وه ر بگرن·**

p.Obox.111 PRAGHE 1,
GZECHOSLOVAKIA

رێگای ئاشتی و سوسیالیزم·

رسوایی چه کی

پاشماوه ی لاپه ری ١

کردوه که چه ك به ئیران نه فرۆشن و
ته نانه ت هه ره شه ی نیزامیشی لێ
کردوه · به لام رووداوه کان نیشانیان دا
که هه ر دووکیان درۆیان کردوه · ده ر-
که وت که هه ژده مانگه نوێنه رانی
ریگان و خومه ینی له رێگای ئیسرائیل
· باشانیش راسته و خۆ له وتوو وێژدان
و ده وله تی ریگان له و ماوه یدا چه کی
بۆ ئیران ناردوه ·
پاش ئه وه ی وتوو وێژی نهێنی نێوان
ئیران و ئه مریکا له قاو درا و سه فه ری
نوێنه ری ریگان بۆ تاران ئاشکرا بوو ،
سه رکۆماری ئه مریکا وه ك ئارتیستێك
هاته پێش ته له فیزیۆن و له سیاسه تی،
ئاشت بوونه وه له گه ل ئیران دیفاعی کرد
شایانی باسه هه ر حه وتویه ك پێش له
قاودانی ئه م وتوو وێژه، ریگان رایگه یا
ند بوو که سه باره ت به پشتیوانی کوماری
ئیسلامی له تیروریزم ، ئه مریکا نارد-
نی هه موو چه کێك بۆ ئیران قه ده غه
ده کات · رۆژنامه کانی ئه مریکایی که
له سیاسه تی فێلبازانه ی ریگان شاره زا
بوون، به وه نده وازیان نه هێنا و لێ یان
له هه را دا و تا گه یشته راده یه ك که
جان پوین د گستر راوێژکه ری ئه منیه تی
ریگان ناچار بوو له کار بکشێته وه وسه
صه نگه ئولیوز نورث به ر پرسی دژی تیر-
وریستی شورای ئه منیه تی میللی له
سه ر کار وه لا بنرێ· به م کاره ریگان ده
یویست بیرو رای خه لك به فریو به رێ
ته نانه ت رۆژێك پاش وه لانانی دوو کار
به ده ستی به رزی کۆشکی سپی، ریگان له
یانه ی تایبه تی " کۆ مه لی به شه ر
دۆستان" دا گوتی " ئێستا که په رده له
سه ر نهێنیه کان لاچوه، ده نگوی پرو پو
چیش ته واو ده بن "· به لام به پێچه وا-
نه ی بیرو رای سه ر کۆماره نگۆ و هه را
نه ك هه ر نه نیشتنه وه، به لکوو رۆژ-
نامه نووس و پیاوه سیاسیه کانی هه ر
دوو حیزبی دیموکرات و جه مهوریخواز
سیاسه تی چاو به سته گی ریگانیان مه حکوم
کردو ریگان ناچار بوو بۆ پرسیار و لێ
کۆلینه وه مل راکێشی· پاش ئه وه که کو
میته ی پرس و لیکولینه وه به سه ر په ر-
شتی وه زیری دادی ئه مریکا ده ست به کار
بوو ، ده رکه وت که سه رکۆماری ئه مر-
یکا به و هه موو قودره ته وه درۆی فه رموه
نه ك هه ر خۆی ئاگای له هه موو کاره-
کانی ناردنی چه ك بۆ ئیران هه بوه،
به لکوو به ئاگاداری ئه و ئیسرائیلیش
ده ستی له م کاره دا هه بوه وزۆربه ی چه کی
ئه مریکا له رێگای ئیسرائیله وه بۆئیران
چوه · رۆژنامه کانی ئوروپا به تێکرا-
یی سیاسه تی ئه مریکایان مه حکوم کرد ·
ریسوایی کۆشکی سپی پاش "واترگیت"
به " ئیرانگیت " ناوی ده رکردوه ·رۆژ-
نامه ی "لوکتبدین دوپاری" چاپی پاریس
ده نووسێ : " له راستی دا ئیرانگیت
ریسوایی واترگیتی زیندوو کردۆته وه·
ئیعتباری ئه مریکا و دنیای رۆژئاواهاتۆ-
ته خوار و ریگان سه ری له دۆست و هاو-
په یمانه کانی شێواندوه»·
ریسوایی کۆشکی سپی هه ر ئه وه نه
بوو که چه کی بۆ ئیران ناردوه ·له وه
قه باحه ت تر ئه وه بوو که به شێك له
پاره ی ئه و چه که به بێ بریار و ئاگاداری
کونگره دراوه به دژی شورش له نکاراگوا
زۆربه ی رۆژنامه کانی دنیای سه رمایه-
داری له سه ر ئه و باوه ره ن ئه وه ی "واتر-
گیت . به سه ر نیکسونی هێنا ، ئێستابه
سه ر ریگان دێت· لافاوی ریسوایی که-
کوشکی سپی داگرتوه ، له وانه نیه وابه
سانایی بنیشێته وه ·
ریگان سه ر کوماری ئه مریکا بۆداپۆ
شینی ریسوایی و گێرانه وه ی ئیعتبار و
ئابرووی تکاوی، له ئاخری سال دا داوای
له میخائیل گۆربه چیڤ کرد که به بۆنه ی
سالی تازه وه نامه ی " حوسنی نیه ت"
له گه ل یه ك بگۆرنه وه · به لام سکرتیری
حیزبی کومونیستی یه کیتی سوڤیتی
ئه و پێشنیاره ی ره ت کرده وه و رایگه یاند
" له کاتێکا پیوه ندی ئێمه له و راده یه دا
نیه که نامه ی " حوسنی نیه ت" بگۆرینه
وه، هه قمان نیه کۆمه لانی خه لك فریو
بده ین و له رووداوه کان ئاگادار یان نه که
ین " · پیلانی ئه مریکا له و بواره ش دا
سه ری نه گرت و ئیعتبار و ئابرووی سه ر-
کۆماری ئه مریکا هه ر وا له ژێر پرسیار
دا ماوه ته وه ·
له وه سه یرتر چاو به سته کی خومه ینی
و به رێوه به رانی کۆماری ئیسلامی ئیرانه
له و کاته دا ریسوایی وتوو وێژی نهێنی
له گه ل ئه مریکا له دنیا ده نگی داوه ته وه
و ره فسنجانی سه رۆکی مه جلیسی ئاخو-
ندان دیفاع له دامه زرانه وه ی پیوه ندی
له گه ل ئه مریکا ده کات، خومه ینی له
قسه کانی دا ئه مریکا په لامار ده دا و
میر حسینی موسه وی سه ره ك وه زیری
خومه ینی، بێ شه رمانه ده لێ:
" ئه مریکا بۆ ئێمه هه ر شه یتانی
گه وره یه و دروشمی "مه رگ بۆ ئه مر-
یکا" دروشمی ستراتیژی شۆرشی
ئیسلامی یه " ✱

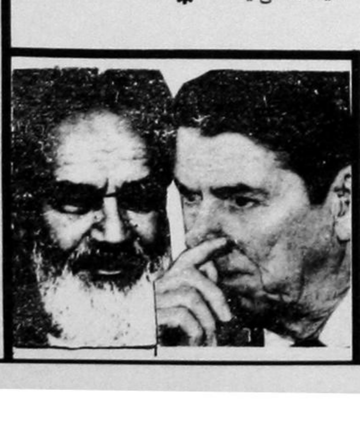

پاشماوه ی لاپه ری ٣ کۆمار:-

یان ئه وه یه که گه لی کورد له دۆست وپا
لپشتی سرشتی جولانه وه ی رزگاریخوازی
گه لانی جیهان دوور خه نه وه · به لام
داخوا نووسه ر و رووناکبیری کو ردیش
هه ق وایه به م رێبازه چه وت و چه وێله
دا بروات ؟ داخوا وه کار خستنی زمان
و بیر و قه له م دژی ولاتانی سوسیا-
لیستی به قازانجی کورده و رێگا بۆ
چاره سه ر کردنی مه سه له ی کورد خوش
ده کا و یا زیان به جولانه وه ی میلله ته
که مان ده گه یێنێت؟
کورد ناحه ز و دوژمنی که م نین،
رووناکبیری دلسۆزی کورد نابێ دوژمن
بۆ کورد زیاد بکا· ئه م نووسه رانه ی که
ئه رکی په لاماردانی سوفیه ت و ولاتا-
نی سوسیالیستییان گرتۆته ئه ستۆ و
به ناوی نووسینی(ئازاد و لیکولینه وه)
ده یانه وی ولاتانی سوسیالیستی له به ر
چاوی کۆمه لانی هه راوی خه لکی
کوردستان دزیو بکه ن، بێجگه له وه که
ده که ونه داوی ئیمپریالیزم، له نێو-
کوردستانیش بایخ و قه دریکیان نامێنی·
ئه و که سانه ده بوایه له (راوه ژوژکی)
کوردستان په ند وه ر بگرن ·
راوه ژوژك له کوردستان به نێوبانگه
و به زه مه که ش ئاوا ده ست پێده کات:
" زه لامێکی نه شاره زای شارستانی
بۆ سه ردانی خزم و براده ری ده چێته گوند·
شه وێ کوره لاو و هه رزه کاری شه یتان
لێ کۆ ده بنه وه و پاش هێندێ گه مه و
قسه ی خۆش ده لێن با بچینه راوه ژوژکێ
کاکی شارستانی میوان که شاره زای ئه م
پیلان و به زه مه نیه و نایه وێ خۆشی له
کور وکالی گوندی هه لاوێرێ، ده لێ :
ده ی، زۆر باشه، با بچین ·
فه رخه شه یتانی گوندی ته نه که یه
کی خالی وه ده ست کاکی میوان ده ده ن
و ده لێن تۆ پێویسته بچیه قه د پالی
ئه م چیا و به رزاییه و له وی ته نه که
بکوتی · ئێمه ش له خواره وه ده نگی
ژووژکان ده ده ین · ئه وانیش به ده نگی
ته قه ی ته نه که وه هه موویان دێن بۆ
لای تۆ و له ده ورت کۆ ده بنه وه ·
پاشان ئێمه ش دێین و ژووژکان کۆ ده که-
ینه وه · به لام تۆ نابێ ته قه رابگرێ·
ته نه که وه ده ست کاکی میوانی
شارمه ی نه شاره زا ده ده ن و شاخی
ده خه ن · ده ست ده کا به کوتانی
ته نه که و ته قه کردن · هه تیو مه-
تیوی شه یتانیش ده چنه وه ژووری وپالی
لێ ده ده نه وه · کاکی نه شاره زا ده ی
کوتێ و هیلاك ده بێ· ته ماشا ده کا نه
که س دیاره و نه ژووژك · تازه وریا ده-
بێته وه که فێلی لێ کراوه · به خۆرایی
ته نه که ی کوتاوه · به هیلاکی دێته وه
نێو گوندی· به لام تازه رابردوه · به
فریو چوه، هه ر ماندوو بوون و گه مه ی
خه لکی پێ ماوه · ✱

دیپلۆماسی ئەمریکا بەکام ریگادا دە روا

پاشماوەی ژمارەی پێشوو

نێوەروکی بەرنامەی شەری ئەستیران بریتیە لە کوڕینی ستراتیژی نیزامی ئەمریکا بەو مانایە لە جیاتی ئەوە کە زەبر لە هێزەکانی حەریف دا پێشکری لە هەموجورە زەبریك بکا کە لە هێزی نیزامی ئەمریکا دەدری . تاقمی جەمهوریخوازان بە کوێرەی بەرنامەی کاری تیئوری " محافظەکارانیتازە " لە بارەی ولاتەکانی دنیای سیهەمیشەوە سیاسەتی ئەمریکایان دەسکاری کردوە کە بریتیە لە پەرە پێدانی هێزو دەسەلاتی ئەمریکا لەو ولاتانەدا .

تەواوی رێبازە تازەکانی سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا ح لە باری نیزامی وەیا پێوەندیەکانی نێو نەتەوەیی یەوە ، وە ح لە ئاست ولاتانی دنیای سیهەم و جولانەوەکانی رزکاریخوازیەوە وەك باسکرا ، شتێکە کە لە زاراودا بە "جیهان سالاری نوی " دادەندرێت . واتە جیهانی کردنی پێوەندیەکانی دەرەوەی ئەمریکا ، وە هێنانی هەموو شەرو کێشەیەکی ناوچەیی لە سەرانسەری جیهان بۆ نێو چوارچێوەی پێوەندیەکانی روژ هەلات و روژ ئاوا .

سیاسەتی جیهان سالاری نوێ ئەمریکا لەو کاتەدا کە دەیەوی دەسەلاتی ئیمپریالیزمی ئەمریکا لە ولاتەکانی دنیای سیهەم دا پەرە پێ بدا ، هەر لەو کاتەش دا پێشکری لە پەرە کرتنی جولانەوەکانی رزکاریخوازی لەم ولاتانەدا بە کرینك و مەبەستی یەکەم دا دەنێ . وە ئەوە دەکاتە پێش مەرجی باش بونی پێوەندی لە کەل یەکیتی سوڤیەتی لە بارەی رێك کەوتن لە مەر پێشکری لە پێش برکەی چەکی ئەتومی و کەم کردنەوەی چەکەکانی ئەتومی وغەیرە ئەتومی . بە رون کردنەوەی هێلی بنە رەتی سیاسەتی دەرەوەو چەکداری و نیزامی و ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا ، وە هەر وەها ئەو مەبەستانەی کە لە پشت تەبلیغاتی هەراو دا ، بۆ لایەنکری لە ئاشتی و هێمنەتی شاراوەتەوە ، بۆیە دەبێ رونی کەینەوە کە ئەمریکا بۆ بردنە پێشی سیاسەتی خۆی چی بە دەستەوەیە وە لە کام هۆ لەم ریکایەدا کەلك وەردەکرێ .

دەزکای ئیداری جەمهوریخوازان بە یارمەتی سەندوقی نێو نەتەوەیی پارە ، جورە سیاسەتیکی توێژی و داسەپێنەر لە ولاتانی دنیای سیهەم دا بەرێوە دەبا ، تا سیاسەتی ئابوری مالی ولاتە قەرزدارەکان بخاتە سەر رێبازیکی تایبەتی . ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا بەوەش واز ناهێنی ، لە رێکای دانی قەرزو ئیعتبار ،رێکا بۆ پەلامارو دەست درێژی بانکە ئەمریکایەکان لە مەیدانی ئابوری لە ولاتە قەرزدارەکان دا خۆش دەکا . شوێنەواری ئەمدەست د رێژیە لە ولاتەکانی ئەمریکای لاتین دا باشتر بەر چاو دەکەوی . لە پێوەندی لە کەل ئەو مەسەلەدایە کە بەربەرەکانی هێندی لە رێبەرانی ولاتەکانی ئەمریکای لاتین ، لە ئاست رێنوینی و فەرمانی کاری ئابوری و مالی سەندوقی نێو نەتەوەیی پارەدا هەست پێ دەکرێ کە چۆن ئەم رێبەرانە ئەم مەسەلەیە وەك ناوەندی قورسایی سیاسەتی خۆیان رادەکەینن .

سیاسەتمەدارانی ئەمریکایی بۆ بردنە پیشی سیاسەتی تازەکردنەوەی چەك و تەقەمەنی ، هەر وەك باسکرا لە کێرەو کێشەی نێو نەتەوەیی کەلك وەردەکرن ، وە بۆ بەجێ کەیاندنی ئامانجەکانیان دەیان کەن بە بیانو. لە سالەکانی دوایی دا ئەمریکا کێشەی نێو خۆی کرانادای کردە بیانو ئەم ولاتەی بەلاما .داو داکیری کرد. کێشەی لوبنانی کردە بیانوو ،لەشکری ناردە ئەم ولاتە . لەم دواییەش دا لیبی پەلامارداو بۆمبارانی کرد . بە کشتی بە قسەی سیاسەتمەدارانی ئەمریکایی لە هەر شوێنیك "قازانجی' ئەمریکا بکەوێتە مەترسیەوە ،پەلاماری چەکدارانە دەبێتە کاری روژو پاکانەشی بۆ دەکری .

ئەو سیاسەتمەدارانە کوێ نادەنە ریکا چارەی وتو ویژو رێك کەوتن . رەشە کوژیش لە هەل و مەرجی ئیستای نێو نەتەوەیی دا ، بۆتە بیانویەکی باش بۆ پینە کردنی پەلامارو دەست تێوەردانی ئەمریکا . شایانی باسە کە پەلاماری چەکدارانەی ئیسرائیل و داکیر کردنی بەشیك لە خواروی لوبنان وە پەلاماری هەوایی فەلەستینیەکان لە تونس وە پەرەپێدانی رەشەکوژ ی دەولەتی لە خاکە داکیرکراوەکان، بە کوێرەی بیرو باوەری ئەمریکا نەك هەر رەشە کوژی نیە بەلکو هەنکاویکی رەوایە بۆ بەرکری و پارێزکاری ئیسرائیل . پەلاماری ریژیمی رەکەز پەرەستی ئافریقای خواروش بۆ سەر سێ ولاتی ئەفریقایي دراوسێ ، بە بیانوی راو نانی خەباتکیرانی "نامی بیا " بەلای سیاسەتمەدارانی ئەمریکاوە رەشە کوژی و پەلامار نیە. ئەمریکا هەمیشە بۆ پیشکری لە مەحکوم کردنی ئیسرائیل و ئەفریقای خواروولە شورای ئەمنیەت لە مافی " ڤیتو " کەلکی وەرکرتوە . لەم دواییەش دا لە کەل ئینکلستان بریاری شورای ئەمنیەتی لە بارەی مەحکوم کردنی ریژیمی رەکەز پەرەستی ئەفریقای خوارو " ڤیتو " کرد .

ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکا هەر لەو کاتەدا کە بە بیانوی رەشە کوژی لیبی بۆمباران کردو فروکەکانی لە ئینکلستان دامەزراویشی لەم پەلامارە دا بە کار هێنا ، بە رەسمی یارمەتی مالی و نیزامی بە دژی شورش لە نیکاراکوا و ئانکولا و ئەفغانستان دەکا . دژی شورش لە نیکاراکوا تا ئێستا بە کەلك وەرکرتن لە یارمەتی نیزامی ئەمریکا شوێنی غەیرە نیزامییان پەلامار داوەو چەند ئوروپائیشیان کوشتون کە بۆ یارمەتی ئاوەدانی و لەش ساخی چونە ئەم ولاتە. کار بەدەست و سیاسەتمەدارە ئامریکاییکان لە سەفەری رەسمی خۆیان دا بۆ پاکستان ، لە دراوسیەتی سنورەکانی دەولەتي ئەفغانستان و پاکستان سەر لە ئوردوکای بەروالەت پەنا بەرە ئەفغانیەکان دەدەن ، وە بە وەعدەی یارمەتی بە چەتەکانی دژی شورش ، ئەوان بۆ پەلامار دانی مەدرەسەو کوشتاری قوتابیان و کردەوەی رەشەکوژی هان دەدەن .

دام و دەزکای ریکان لەو کاتەدا کە راکیتی " ستینکر " بە عەرەبستانی سعودی نافروشێ ، بەم بیانوە نەوەکو بکەوێتە دەست " تروریستەکان" ئەو راکێتانە دەدا بە چەتەی دژی شورش لە ئانکولاو ئەفغانستان و نیکاراکوا . راست لەم وەزع و حالەش دا دم لە خەباتی دژی رەشە کوژی لە رادەی نێو نەتەوەیی دا دەکوتی و لە کوبونەوەی توکیو لەم بارەوە بەیاننامە بە هاوپەیمانەکانی دەر دەکا . ئەم هویانە بون کە ئەمریکا بۆ بەجی کەیاندن و پینە کردنی سیاسەتی خۆی کەلکیان لێ وەردەکری .

ئێستا دەکەینە بەشێکی دیکەی باسەکەمان ، ئەویش ئەوەیە کە برانین ئەمریکا بۆ بەجێ کەیاندنی سیاسەتەکانی چی بەدەستەوە ؟

تاقمی " محافظەکارانی تازە" لە رێبەرایەتی ولاتە یەککرتوەکانی ئەمریکادا بە کورتی لە دو ... کەلك وەردەکرن کە بریتین لە : " C.I.A " کە لە دەورەی دەسەلات داری رونالد ریکان دا لە باری بودجەو کەل و پەل و پشتیوانی مەعنەویشەوە بە چەشنی نەبینراو بە هێز کراوەو دەرەتانی هەل سوران و جم و جولی بە چەشنی هەراو بۆ زیاد کراوە . ئەوی دیکەیان " ئاژانسی ئەمریکایی بۆ ئاکاداری " کە نیشانە کورتەکەی " U.S.I.A " یە . ئەرکی " ئاژانسی ئەمریکایی بۆ ئاکاداری " بردنە پێشی خەباتی ئیدەئولوژی و بیرو باوەرە . بە کوێرەی بەراوردی چاپەمەنیەکان نیزیکەی هەفتا هەزارکەس لەم بەشەی دوهەم دا کار دەکەن . ئەرکی ئەوان ئەوەیە کە لە سەرانسەری دونیادا خەلك بدۆزنەوە دژی یەکیتی سوڤیەتیو ولاتانی سوسیالیستی پروپاکاندە و قسە بکەن . ئەم دو شتە'یان ئەم دو دەزکایە،بەشێکی جیا نەکراوەن لە دیپلوماسی ولاتە یەك کرتوەکانی ئەمریکا . ئەم دو دەزکاو دارو دەستەیە لە جیهان دا دەبێ سیاسەتی بنچینەیی "بەربەرەکانی و بە کژداچونی "یەکیتی سوڤیەتی ببەنە پێش و بەرێوەی بەرن. هەر لەو کاتەش دا سەرسەختی و ئاشت نەبونەوەی ئەمریکا (لە راستی دا شەرانی بونی ئەمریکا) پینەوپەرو بکەن و پاکانەی بۆ بکەن .

ئەوە بور بە چەشنی کشتی هێلی بنچینەیی و سیاسەتی جیهانی "محافظەکارانی تازە " لە نێو دەسەلات دارانی ئەمریکادا کە بە ناوی " جیهان سالاری نوی " ناو دەبری .

بەلام پێویستە بلێن کە بەجێ کەیاندنی ئەم سیاسەت و رێبازە باس کراوانە ، ئەوەندەش هاسان و سادە نیە . بێجکە لە نەیاری یەکیتی سوڤیەتی و ولاتانی ئەندامی پەیمانی وەرشو تەواوی هێزە پێشکەوتخوازو شورشوانەکانی جیهان ، سیاسەتی کۆنەپەرستانەی " محافظەکارانی تازە" لە نێو ئەمریکاش دا توشی بەربەرەکانی توند بوە کە باسکردنی ئەم بەربەرەکانیە پێویستە .

ــ پتر لە دوسەت و بیست ئەندامی دیموکرات و جەمهوریخوازی کونکرە لە نامەی رەسمیدا داوایان لە سەر کوماری ئەمریکا کردوە کە پێبەندی ئەمریکا بە قەراردادەکانی سالتی٢ رێز لێ بکری .

ــ پتر لە شەش هەزار کەس لە زانایانی ئەمریکا ، لەوانە چەند کەس لە وەرکرانی خەلاتی نوبل بە ئاشکرا نەیاری خۆیان لە کەل کەلالەی شەری ئەستیران راکەیاندوە ،وەلە هەمو چەشنە هاوکاریەك بۆ بەجێ کەیاندنی ئەم پروکرامە خۆیان بواردوە .

ــ هێندی لە زانایان و پسپورانی ئەمریکا ئامادەیی خۆیان بۆ بەجی کەیاندنی زنجیرە رێك کەوتنێك لە کەل زانایان و پسپورانی یەکیتی سوڤیتی بۆ کونترول و چاوە دێری بەسەر تەنکە بەر کردنی تاقیکردنەوەو کەم کردنەوەی چەکی ئەتومی راکەیاندوە .

ــ کونکرەی ئەمریکا هێندی کوسپی خستوتە سەر ریکای ئیعتبیاری پروکرامی شەری ئەستیران و ئەو مەرجەی بۆ پەسەند کردنی ئەم ئیعتبارە داناوە کە تاقمی ریکان سابتی بکا کە یەکیتی سوڤیتیش دەستی کردوە بە تاقی کردنەوەی پروکرامیکی ئەوتو . ✱

لـــه‌بێ خه‌به‌ران کـــــه‌شکه‌ك سلاوه‌ت

کواری هیوا بلاو که‌ره‌وه‌ی ئـه ـ نیستیتوی کور د له پاریس ، لــــه ژماره پێنجی ١٩٧٦ دا له ژێـــر سه‌ردێری " هیمن ژی مر " وتاریکی به قه‌له‌می **جویز بلو** بلاو کردوته‌وه · له کوتایی وتاره‌که‌دا لاپه‌ری ٢٤ نوو سراوه : " ئه‌ڤ نویساره جویز بلو ماموستایه زمانی کوردی لــــــه زانینگه‌ها پاریس ژ بو گوڤاری هیوی به زمانی فه‌رانسزی نوسیـــــــوه‌و هاوکاری گوڤار وی وه‌رگه‌راندینـــا کرمانجی " ·

له سه‌ره‌تاوه توزی سه‌یر دێته به‌ر چاو که چونه ماموستای زمانـــــی کوردی له زانینگه‌ها پاریس بــــه زمانی فه‌رانسی وتاری نوسیوه‌و بو چی راسته‌و خو به کوردی نه‌نوسیوه ؟

ده‌ی ··· هه‌ر چونێك بێ دیســـان ده‌ستی خوش بێ · هه‌رچه‌ند وتاره‌که‌ی جویز بلو هه‌ر کورته‌ی پێشه‌کــــــی تاریك و روون نوسینی هیمنی شاعیره و نووسه‌ری وتار په‌نجه‌ی بــــــو رانه‌کیشاوه ، به‌لام هه‌رچاکه ماموستا-یه‌کی زمانی کوردی له پاریس بـــــه زمانی فه‌رانسی له سه‌ر شاعیریکـــی کورد بنووسی و نووسینه‌که‌ی بـــــه کرمانجی له گوڤاری ئه‌نیستیتـــوی کوردا بلاو بکرێته‌وه ، جیگای سپاسه

له گه‌ل سپاس بو ماموستای نووسه‌ر له خوێندنه‌وه‌ی وتاره‌که‌دا هێندی بـــو چو ونی هه‌له و ناشاره‌زایانه هاتنه به‌ر چاو که راست کردنه‌وه‌یلان بـــه پێویست ده‌زانم و ناکرێ به سه‌ریان-دا باز بده‌م ·

دیار نیه نووسه‌ر ویستویه‌تی به بونه‌ی کوچی دوایي ماموستا هیمن نه‌وه ، باسی هیمنی شاعیر بکا و شیعـــر و به‌رهه‌مه ئه‌ده‌بی‌یه‌کانی هه‌لسه‌نگینی

یان باسی هیمنی سیاسی بکـــا و رابردووی ژیانی سیاسی ئه‌و لێـــك بداته‌وه ؟ به‌لای منه‌وه نووسه‌ر لــه بو چوونی هه‌ردووك لادا نه‌ك هــه‌ر به هه‌له چوه‌و راستی نه‌پێکاوه ،به‌لکو ناحه‌قیشی له شاعیریکی ناوداری کورد کردوه · ئێمه لێره‌دا ناشاره‌زایــــي جویز بلو له‌م باسه‌دا ده‌خه‌ینه بـــه‌ر چاو :

١ـ ماموستا جویز بلو ده‌نووسی :

" هیمن شانوی دایکی نیشتمـــــان ده‌نووسی " لاپه‌ری ٢٢ هیوا · لــــه کاتێك دا هیمن شانوی دایکــــــی نیشتمانی نه‌نووسیوه‌و یاریشی تێدا نه‌کردوه · له پێشه‌کی تاریك و روونیش دا هیمن خوی باسی ئه‌وه ناکا ·

٢ـ ماموستا جویز بلو ده‌نووسی :

" هیمن دوای تێکچوونی کومـــاری مه‌هاباد که له عیراق ده‌گه‌رێتـــه‌وه ، دێته‌وه گوندی شیلاناوێ له گه‌ل پارتی توده پێوه‌ند ده‌گرێ و شیعری (دوستا-نی یا گه‌لین ئیرانێ ده‌سترێ کوردو ئازربایجان ـ ره‌خنه له ئاغاو به‌گـــان ده‌کا) ئه‌م بو چوونه راست نییه·هیمن سالی ١٩٤٦ له ته‌وریز شیعـــــری (کوردو ئازربایجانی) گوتوه · شیعری ره‌خنه له ئاغاو به‌گان (ئه‌من ده‌یلێم و بێباکم) له سه‌ر ده‌می کومه‌له‌ی ژی‌کاف دا گوتراوه‌و هیچ پێوه‌ندیان بــــــه گه‌رانه‌وه‌ی هیمن بو شیلاناوی نیـــه· بێجگه له‌وه له‌و سه‌رو به‌نده دا هیمن هیچ پیوه‌ندیکی له گه‌ل حیزبی تـــوده نه‌بوه ·

٣ـ پاش ئه‌وانه نووسه‌ری به‌رێـــــز به‌خێرایی له دووپاته کردنـــــــه‌وه‌ی پێشه‌کی تاریك و روون و باسی ژیانی ئه‌ده‌بی هیمن و هه‌لسه‌نگاندنـــــی شیعره‌کانی تێ ده‌په‌رێ و دێته ســـه‌ر باسی ژیانی سیاسی ساله‌کانی ١٩٧٩ ـ ١٩٨٠ ی هیمن و ده‌نووسێ :

" هیمن له گه‌ل گروپا هه‌ڤت نه‌فه‌ری غه‌نی بلوریان و محه‌مه‌د ره‌حیمی قازی دژی هێزی ئوتونومی ده‌رده‌که‌وێ ··· پاشان ده‌که‌وێته خه‌م و خه‌فه‌ت و بیـــر ده‌کاته‌وه که بژارتنیکی سیاســـــی خراپی کردوه··· دوستانی وی یه‌ن‌ناو حیزبی دیموکرات گازێ وی ده‌کـــــه‌ن ژی را ده‌بێژن هو ئه‌گه‌ر ئه‌و وه‌گـــه‌ری گه‌لیك که‌یف خوش ده‌بن "·

ئێمه ناچینه نێو ئه‌و باسه کــــه داخوا هیمن چه‌ند (دژی هیـــــزی ئوتونومی ده‌رکه‌وتووه) یان دوستانـــی وی چه‌نده گازێوی کردنا کو ئه‌و وه‌گه‌رێ

له‌وانه‌یه ماموستا جویز بلو پتـــر له وه‌زعی کوردستان و له کیشــــه‌و ناکوکی نێو حیزبی دیموکرات ئاگادار بێ ، به‌لام ده‌توانین چه‌ند پرسیارێك له جویز بلو ماموستای زمانی کــوردی له زانینگه‌ها پاریس بکه‌ین که ده‌بوایه له وتاره‌که‌ی دا باسیان بکا ، بــه‌لام خوی له‌و پرسیارانه نه‌داوه ·

١ـ داخوا هیمن شاعیری میلی کــــورد بویه ده‌بوو به جاشی ناو به‌رن ؟

٢ـ داخوا هیمن دژی میله‌تی کـــورد و دژی حیزبی دیموکرات چه‌کی هه‌لگرتبو که ناوی جاشی لێ بندرێ ؟ جاش بــه‌و که‌سانه گوتراوه که دژی میله‌ت چه‌کیان هه‌لگرتوه‌و شه‌ریان کردوه، داخوا هیمن ئه‌وه‌ی کردبوو ؟

٣ـ داخوا شاعیریکی وه‌ك هیمن کـــــه کونگره‌ی حیزب نازناوی " شاعیـــــری میلی " پێ به‌خشی بوو، چه‌ند که‌سیك هه قیان هه بوو ناوی جاش به سه‌رهیمن دا ببرن؟·

مادام جویس بلو وه‌لامی ئه‌و داخوا و پرسیارانه ناداته وه· ئه و نانووســێ "دوستانێ وێ یه‌ن‌ناو حیزبی دیموکرات" به توم‌ه‌ت و بوختانی به درو شاعیـــری میللی کورد ده گرن و به پێیان ره‌پیچه کـی ده ده‌ن و ده‌یبه‌ن حه پسی ده‌که‌ن· پاشان روون ده بێته وه که به‌ر پرســـه رووره‌شه‌کانی ناوچه بوختانیان پیکردوه به شه‌رمه زاریه وه ئازادی ده کـه ن·

مادام جویس بلو که ده‌یویست باسی ژیانی سیاسی هیمن بکا و "بژارتنی سیا سی خه‌رابی" ئه‌و وه بیر بێنێته وه ،وا باشبوو بنووسێ : "دوستانی وی یـــه‌ن ناو حیزبی دیموکرات" شاعیری میللی شاعیری ناوداری کورد ، له گوندی شیلا-ناوێ، له مالی خوی ده خه نه ژێر چاوه دێری‌هاتووچوی دوست و هاورێیانی لــێ قه ده خه ده کـه ن· ده بوایه ئـــه وه بنووسێ : کاتێك نووسه رێکی کوردستا-نـی ئه و دیو ، دوستیکی خوشه ویستی هیمن، ئه ده‌ب دوستیکی خولیای شیعر و په خشانی هیمن، رێگای خوی هه تلــه ده‌کاو به نێو ئاگری شه‌ر و توپ باران دا به نابه له دی، به پێیان، بو سه‌ردانـــی هیمن روو ده‌کاتـه شیلاناوێ، پێشمه‌رگه کانــی حیزبی دیموکرات، به فه‌رمانـــی حـه سه‌نی شه‌ره‌فی، به‌رپرسی ئه‌و ده‌می ته شکیلاتی‌مه هاباد و به‌رده‌ستی ئێستای ده‌فته‌ری سیآسی، برای نووسه‌ر و ماموستای کورد ، له مالی هیمن دێننه ده‌ر و وه پێش خوی ده‌ده‌ن بو گوندی **قوڵغه‌تپه** " **مه قه‌ری**ئه‌وده‌می ته شکیلاتی حیزب· پاشان ده‌رده‌که‌وێ که ئیشیکی فره قوڕیان کردوه‌و ئه‌و ماموستایه ته نیا بو سه‌ردا-نـی هیمن چوته شیلاناوێ و بو شلتاخ پێ کردن نابێ، ته ریق ده‌بنه‌وه و به شه‌رمه-زاری ئازادی ده‌کـه ن·

مادام جویس بلو که باسی **"بژارتنی سیاسی خه‌رابی"**هیمنی ده کرد، ده‌بوایه باسی ئه و پێشوازیه‌ش بکا که له ته رمی هیمن کرا کاتی هێنانه وه‌ی بو مـه ساباد ده بوایه باسی ئه وه ش بکا که له سه‌را-نسه‌ری کوردستان له شاره‌کانـی کرماشان، سنه، سه قز ، بوکان، مه هاباد، ورمـی، تاران، مه جلیسی پرسه و فاتیحه حوانی بو دانراو ئه‌و به شداریه‌ی‌خه‌لك له‌شینی هیمن، راست وه‌لامی سه خت و دان‌شکێنی ئه‌و که سانـه بوو که **هیمنی** شاعیریان به جاش ناو ده برد · چونکه گه‌لی کورد قه‌ت پێشوازی له ته رمی جاش ناکات و لــــه شینی‌دا به شدار نابێت· به شداری خه-لك له شینی هیمن‌و لاواندنه وه‌ی بــــه

به شیعری شاعیران و له سه‌ر نووسین‌و یاد کردنه وه‌ی لانـی کـه م‌ئه و راستی یه‌ی نیشان‌دا ، که بو چوونـی کومه‌لا-نـی هـه راوی خـه لك، له گه‌ل بژ چوو نـی هـه ندێ که‌سی دابراو فـه رقـــی زوره ·

مادام جویس بلو ئه‌وانه‌ی نه نووسیوه· باسی ئه‌وه‌ی نه کردوه که چون بـــوه **" دوستانی وێ یه‌ن‌ناو حیزبی دیموکرات** ده‌یچیان له سه‌ر مردنی شاعیریکی ناو-داری کورد نه نووسی؟ نه ده‌کرا هیچ بنووسن· پرسه و په‌ژاره‌ی کومه‌لانـــی خـه لك له شینی هیمن دا ، یان بریار× چـه‌وتی خویان له سه‌ر هیمن؟

ماموستای زمانی کوردی له زانینگه پاریس ئه‌وانه‌ی نه نووسیوه و خوی لێ بواردوون · کورد گوتـه نـی :

" له بێ خـه به‌ران که شکه‌ك سلاوه‌ت " ✱

ڕێزمانی کوردی به‌زمانی ئالمانی

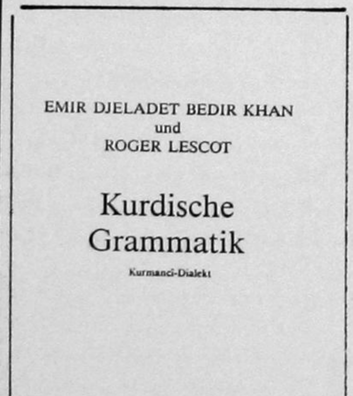

هه نگا وێکـی بـه نـر خ

له سه‌ره تای دیسامبری سالی ١٩٨٦ ڕێزمانـی کوردی به زمانی ئه لمانـــی له لایه ن‌ئه نیستیتوی کوردی ـ بون ـ به یارمـه تی و هاوکاری روژهه لاتناســی ئینگلیزی د· ن · مـه ککنزی بگو کرایـه وه · بناخـه ی ئـه و کاره(ڕێزمانـــی کوردی) ده گه رێته وه بـو تیکوشانـی به نرخـی ما موستایان جـه لاده‌ت به‌دره خان و روژه لیسکو (چاپـی پاریس ١٩٧٠)

ئه نستیتوی کوردی ـ بون ـ به‌م کاره گرنگه بو ناساندنـی ڕێزمانـــی کوردی به بیگانـه هـه نگاوێکـی به نرخـی ها ویشتوه و له به رگێکی پوخته و جوان دا له ٣٦٤ لاپه ره دا چاپـی کردوه ·

ئێمه سه ر که وتنی کار گێرانـی ئه نیستیتوی کوردی ـ بون ـ له خزمــه ت به زمان و فـه رهـه نگی نه تـه وه کـه مان‌ئاواته خوازین ·

Rekxerawa EMEL nuka karê nehêlana felestîniya daye ber xwe. Ev çend meh in hêzên wê ku Suriya pişta wan e, çar rexên urdugayên felestîniya girtine û digel şer diken. Li du xeberên ajansên cîhanê, heta nuka bêtir ji hezar kesên felestînî ku piranî jin û zarû bû, kuştine. Hinekê wan jina birine. Bivê yekê rêkxirawa EMEL ruyê Îsraîl û general Lehîd sipî kirine, ku jin û zaruwên felestîniyan ji layê EMEL û dardestên Suryê ve tên kuştin.

Welatên erebî beramber vê gunehê dest berdane û silav li dîtina cuhiyan û Emerîka diken.

Ji bilî devera Rohilat, siyaseta şerxwaziya Emerîkî, li hemî deverên cîhanê bê egera peydabûna aloziya. Li Emerîka Latînî alikari kirin ji bo dijî şoreşê li Nîkaraguayê û Selvadorê. Li Efrîka Komara Erebî ya Lîbyê bombebaran kirin. Alîkariya rejîma tuximperestan li Efrîka Başûr domandin. Li Efganistanê kesên dijî şoresê paldan û nehela tenhî li wî welatî peyda bît.

Bê guman hev dîtina du serekên Sovîyet û Emerîkî li Îzland, bûyereke mezin bû di sala 1986-an de. Aştîxwazên cîhanê hêvî hebû ku ev kombûn pêngavan bavêt ji bo kêmkirina çekê atomî û dadana binyatekî ji bo aştiyeke giştî. Lê siyaseta şerxwaza împeryalîzma Emrîkî û dest berdan ji şerê stêrkan bû egera serneketina vê kombûnê.

Yekîtiya Soviyetê di sala bûrî de û ji bo kêmkirina çekê atomî, layêt ji tecrubeên xwe rawestand, bi wê hêviyê ku Emrîka jî tecruba atomî rawestînit. Lê di ser vê re gelek zana û rêberên siyasî yên cîhanê ji Rêgîn xwast ku ew jî ji çekê atomî bin. Lê hukumeta Emrîka li dij daxwaza hemî cîhanê, tecrubeya atomî berdewam kir.

Di sala bûrî de bizava dijî şerê li welatên kapîtalîstên Ewrupa û Emerîkayê pêşde çû û bi milyonan kes li dijî şer berxwedan kirin.

Demokratiya welatên kapîtalîst nîşan da ku çend qedrê hizr, bîr û daxwazên xelkê digrin.

Çekfirotina Emerîkayê bo Îranê û rûreşiya Koşkasipî li Waşîngtonê jî bû bûyerek din di sala bûrî de, ku di vê hejmarê, li ciyek din de li ser dê bê axivîn.. *

P.O. BOX 7066
16307 SPANGA
SWEDEN

POSTGIRO: 4204506-2

ji rûpel 1

NEXŞEYE

şanoyê de heye. Ji ber ku eger ev şanoya bi cî hat, êdî emrîka bi yek carî di firkiyê de dimîne.

Dagirkerên şovînîstên tirkan ji mêj ve ye çavên xwe berdena ser petrolê Kurdistan. Lê diyar e, ew dixwazin bi hevkariya yekser ya Emerîkayê ve nexşê xwe bici bînin.

Di şeş salên şerê Îranê û Îraqê de, împeryalîzma emrîkî û hindek biyaniya (hêceta) hêzê çekdarî di Xelîca Faris û Derya Umanê de bi hêz diket. Evê carê jî, bihêceta dijwarbûna şerê Îraqê û Îranê û hatina leşkerê Îranê bo nav axa Îraqê, divêt nexşeyê xwe li Kurdistanê encam bidet.

Axaftin û hevpeyvîna nepenî-(nihênî) digel Emrîkî û wergirtina çekê emrîkî bi rêka Îraîlê, eve jî diyar e, ku merema Xumeynî ne bi tenê nehêlana rijîma Saddam e, lê-alîkariy e ji bo nexşe û pilanên Emrîka di deverê (navçê) de. ✱

نەخشەی پنتاگۆن و تورکیـــا

ئێمـە لە سـە ر وتاری ژمارە ١١ ی سـە ر دە مـی نـوێ دا روونمان کردە وە کە حکومـە تی تورکیا ،ماوەیە کە ددانی لە کەرکوك و ناوچـەی موسل دە چیر مەوە بردوە. ژەنراڵە کانی تورك دە میکە بـۆ داگیر کردنـی کوردستانی عیراق نە خشە یان کێشاوە . بۆ ئەنجامـی ئەم نە خشە شوومـە ، لە شکرێکی زۆریان بە تانگو تۆپ و زرێلیە وە لە سەر سنووری کورد-ستان راگرتوە .

رۆژنامـە گەلی تورك لە م بارەوە بە ئاشکرا راپۆرتێکیان بلاو کردۆتـە و ە و نیگە رانـی حکومـە تی تورکیایان لە پە لاماری ڕێژیمی کۆماری ئیسلامـی بـــۆ کوردستانـی عیراق و بە تایبە ت بۆ سەر ناوچـە نەوتە لانیەکانـی کـە رکوك راگە یاندوە . بە دوای بلاو بوونەوەی ئە م با-سە و نـووسینی رۆژنامە کانـی تورکـــیا رۆژنامـەی ئە مریکایـی لوس ئەنجلس تایمز لە ژمارەی هـــە وە لـی مانگی نوامبری خۆیدا دە نـووســێ:

" لە ئانکـا را لە دەور و بەری ئالوگۆڕی داهاتووی شەری ئیران و عیراق دا "شانۆیە" ك بۆتە جێگای باس ولێکۆلینەوە. دیمەنـی ئەم شانۆیە بە م جۆرە یە :

١ ـ پـە لاماری داهاتووی ئیران خەتی بە رگری عیراق تێك دە شکێنێ.

٢ ـ تورکیا بۆ داگیر کردنی کەرکوك بەر لە هاتنی لە شکری ئیران دێتە نـێو خاکـی عیراقـە وە .

٣ ـ یە کیتی سوڤێتی هە ڕە شە لـە تورکیا دەکات

٤ ـ ولاتە یە کگرتوە کانـی ئە مر-یکا بە رواڵە ت بۆ دیفاع لە تورك و بە لام لە راستی دا بۆ پشتیوانی لە دەست پێشخە ری ئەوان، بۆ داگیر کردنـی کەر کوك و وە دەسهێنانـی نە وتـی کەرکوك هێزی" بەرپەرچی خێرا " دێنێتە مەیدان .

رۆژنامەی "لوس ئەنجلس تایمز " دە نووسێ: " ئۆپوزیسیونی تورکیا لـە سەر ئەو باوە ڕەن کە ولاتە یەکگرتوەکانـی ئە مریکا لە ئامادە کردنی ئەم شانۆیە دا دە ستی هـە یە . چونکە ئە گـە ر ئەم شانۆیـە بێتە کایە وە، ئیتر ئەمر-یکا یـی بە یەکجاری لە تورکیا دەمێنێتەوە. دیارە شۆڤێنیستە تورکە کان لـــە

میژە چاوی تە ماعیان بریوەتـە نە وتـی کوردستانـی عیراقو دانیان لێ دە چیرە وە بردوە. بە لام ئەم جارە دەیانە وێ بە پشتیوانی راستە و خۆی ئە مریکا نـــە خشە کەی پیادە بکات.

لە ماوەی شەش سال شەری ئیران و عیراق دا ، ئیمپریالیزمـی ئەمریکا بە بیانووی جور بە جور هێزی چـە کداری لە خەلیجی فارس و دەریای عمان دا بـە هێز کردوە. ئەم جارەش دەیەوی بە بیانووی توند بوونـی شەری ئیران و عیراق و یان هاتنی لە شکری ئیران بۆ نێوخاکی عیراق، ئەم نەخشەیە لە کوردستان ئـە نجام بدات .

وتوو وێژی نـهێنی لە گەل ئە مریکا وەرگرتنی چـەك لە ئە مریکا و ئیسـرائیل ئەوەش روون دە کاتە وە کە مـە بە ستـی خومـە ینی لە درێژە پێدانی شەر ،تەنیا رووخانـی رێژیمی سەددام نـیە ، بەلکـو یارمـە تیە بە نەخشە و پیلانـی ئیمپریا لیزمـی ئە مریکا لە ناوچـە دا . ✱

Berpirsiyarekî Polît Biroya Partî Demoqratî Kurdistanê Iraq, bi dilek pir êş û keder diyar dike, ku xudê jê razî têkoşerê Kurd yê bi nav û deng heval Îdrîs Barzanî, kurê Barzaniyê nemir, endamê Polît Biroya PDK-Iraq bi emrê xwe yê 43 salî çûye rehmetê.

Êşekê ji nişkê ve û hişk dilê heval Î.Barzanî di roja 31.01.1987 an de, saet şeşê êvarê rawestand.

Ji ber vê yekê em serxweşiyê ji Malbata Barzaniyê hêja û her wiha xudê jê razî, bi şêwekî giştî ji serokê Partiyê hevalê têkoşer Mesûd Barzanî û hemû endam û pêşmergên Partî û seranser bi şêweyek taybetî li gelê Kurdistan dikin.

01.02.1987

Partî Demoqratî Kurdistanê Iraq
Polît Biro

Em hêvîdar in ji hêzên demokratiyên Swêdê ku delîveyê (mecal) nedin ku bi tuneyî û ji xwe ve netewa Kurda aştîxwaz bi tîrûrîst li qelem bidin, ew netewa ku her û her ji layê rejîmê dîktator û dagîrker û xwênmij ve bindest û tepeser û şewutî dîtî.

Di gel derbasbûna sala 1986-an de rojnama **Serdema Nû** jî pêngav ji bo sala xwe ya duwê ji jiyana xwe ya pir şanazî havêt. Di dema vê salê de di hemû kêşiyan û astengên çap û teknîkê û kêmiya diravî (perey) **Serdema Nu** jiyaye di zakê siyasî kulturî de karê xwe yê niştimanî bi çi bîne.

Em dikarin bêjin **Serdema Nu** di ev salê de yekane rojnama kurdî bû ku di karûbarên Kurdistanê de riya netagirî (bêlayenî) daye ber xwe û bi jiyana xwe bûyerên (qewminên) Kurdistanê şirove kirin û ji bo evgirtina bizava rizgarîxwaza kurdî xebitîne û ji bo mafê diyarkirina çarenivîs û riyê gihîştin bi wê li dûv hêz bira xwe diyar kirine. Gunehkariyên rejimên Îranê, Iraqê û Tirkiyê rûreş kirine, kuştina azadîxwazên kurd û wêrankirina bajar û gundên Kurdistanê bi cihanê re ragihandine. Di vê demî de **Serdema Nu** li Emerîka, Kanada, Usturalya, Awrûpa, Îran û Iraqê di gel hevwelatiyên kurd û kesanên din têkilî kirine. Di demê vê salê de ji bilê alîkariya diravî ku ji layî niştimanperwerên kurd ve gihîstiye, bi sedan name ji bo piştgirtinê û gelek babet û nivisîn û bîr û hîzin, ji gelek niviskarên kurd ve gihiştinê. Ev pişdarî û piştgirtîna ji layê niştimanperwerên kurd ve bû egera vê yekê ku **Serdema Nu** bikarit (bijêt) karê xwe encam bide û bi rojnama yekane ya kurdî li serdema xwe bide nasîn.

KURDISTAN

Di sala bûrî de mixabin welatên me ber bi baştirbûn û guherîneke wusa peyda nebû. Netewa me di hemû parçên Kurdîstanê de hê bindest bêbehir (beş) man. Şerê mezin bi ser gelê me de anî û Kurdisatan bû berpêrehê leşgerên faşîst.

Kurdistana Rohilat

Di sala bûrî de rejima kevneparêsa îslamiya Îranê dirêjî da şer, kuştin û talankirinê, li Kurdistanê. Meleyên fêlbaz bi siyaseta nermû di ser de birin kerên mejî sivik, berdewamin bi şerê kuştin û xapandina xelkê bê guneh. Lê digel vê yekê jî rejîma dijî gel ne jiyaye (kariye) xwe ji dirbên pêşmergan rizgar biket.

Pêşmerge her çendek li ciyê xwe jiyane dirbên giran li dijmin bidin, nahêlin dagirker tenabe û bêhna xwe vede. Lê şerê navxweyî di navbera Komelê û Partiya Demokrata Îranê de bû ye egera hindê, ku serketinên pêşmergan kêmtir bin xelk û millet daxdil û bêzar bin. Şerê di navbêra Komelê û Demokratê de di ser hindê re ku bûye egera bêhêzî û kêmbûna serketinên pêşmergan, wisa jî bû ye egera bêhêvî û lawaziya milletî. Hemî dizanin ku di vî şerî de bi tenê fêda dagirkerên Kurdistanê heye; millet vî şerî mehkûm diket.

Kurdistana Jêrîn

Di sala borî de; li ser tekoşîna pêşmergên qareman bombebarankirin, kavilkirina gundên Kurdistanê û girtin, li sêdarê dana azadxwazên kurd ji layê rijêma Beesa faşista Iraqê berdewam bû. Rijîma Bees dest ji tu gunehan ne parastiye, û heta hewara xwe bire cem generalên tirk jî. Ji bo lêdana kurdan û kavilkirina Kurdistanê hevkarî - digel hev kirin û leşkerên tirk anî nav Kurdistana jêrîn.

Di vî perçê welatê me de jî mixabin alûziya navber hêzên siyasî da, bû egera kêmbûna hêza pêşmergan û bêhêvî û diltengiya xelkê.

Di meha mijdara borî de xebera hevûdin dîtina mam Celal û Îdrîs Berzanî li Tehranê hat bihîstin. Xebera pêkhatina YNK û PDK ya Îraqê belav bû ku xeberê pir xweş bûn Yekitî û hevgirtina hêzên demokratî xweziya her niştimanperwerî ye.

Serdema Nû di hejmara xwe ya (11) an de li ser vê çendê nivisî ye.

Kurdistana Jorîn

Di sala borî de kuştin, girtin û eşkencedana Kurdan li Kurdistana jorî berdewam bû bi destê rijîma tirkiyê. Bi hezaran mal kavilkirin û bi sedan niştimanperwer xistin zîndanan; hinek ji wan kuştin û hinek jî bi salan mehkûm kirin.

LI gor rojnama "Zimanê Partiya Kominîsta Bûlgarîstanê" (Rabûtnîçiskudêlo) di roja 25 ê meha disemberê:"Dadgeha leşkerî li bajarê Elazixê li rojhilata tirkiyê heft Kurdên endamên Partiya Karkerên Kurdistan bi dardekirinê hatine mehkûmkirin.

Ajansa Anadol ragihand ku dadgeha bajarê Diyarbekir 7 kesên kurd, ku yek ji wan 14 salî ye, bi dardekirinê hatine mehkûmkirin.

Di perçê Sûriyê de jî Kurd ji destên Be'îsa Sûriyê rizgar nebûn. Lewra dema ku Kurdan xwestin li Şamê cejna Newrozê pîroz bikin; polisê Sûriyê devê tivingên xwe dan wan û li kurdên reben reşandin çendek ji wan şehîd û birîndar kirin. Weke hertim gelê kurd vê carê jî pîrozkirina cejna xwe ya netewî bi xwîna xwe ya sor kir. Ji alî van hemiyan di sala borî de gelê Kurd ji hêla herçar rijêmên dagirker ve; hate kuştin, işkencekirin, şewitandin û bi hezara Kurd derbeder bû. Gelek ji kurdên Îranê ji bo ku xwe bigihînin Ewropayê,qesta tirkiyê dikin û di gel cendirmên tirk bi rê dikevin. Gelek caran pulîsê tirkiyê wan teslîmê Îranê diken.

Naha jî bi hezeran kurdên Îranî li tirkiyê manin, ne dikarin bijîn û ne jî dikarin ji tirkiyê derkevin. Herweha bi hezaran kurd jî ji Iraqê ji ber kuştin û girtinê revîne û derbasî Îranê bûne û di nava urdugan de mane. Ji bo misextên kurd ne welatên hevgirtî ne jî xaça sor alîkariya wan dikin. Welatên Ewrûpa jî van heyama dergehên xwe ji misextan re girtine.

ROJHELATA NAVÎN

Di sala 1986-an de şerê Iraq û Îranê bû heft sal. Bombekirina bajar, gund û binkên karxanetî ji herdu aliyan ve berdewam bû di gel kuştina merivan di berukên şer de.

Di vî şerî de bi tenê li Îranê ta ku dumahiya sala bûhurî, bêtir ji 51 bajar û 3091 gund û 8 hezar binkên aborî hatine kavilkirin. Ziyana Îranê di vê çendê de ji 250-milyar dolarî bêtir bû. Ew ê ji bo şer hatiye mezexîn ji 1000-milyar dolar bêtir bû.Hejmara kuştiyan bûye nîv milyon. Birîndar û yên berze gihîştine milyonekî û nêzîkî du milyonan jî derbeder bûne.

Helbet ziyanên Iraqê jî herweha ji yê din ne kêmtir e.

Di navbera herdu layan de, Kurdistan bûye berpêrehên wan; tuşî, kavkirin û sutinê dibit. Di egera vî şerî de bajarê Kirmanşah, Îlam, Geylana roava, Sinê, Seyidsadiq, Mendelî, Xaneqîn, Xurmal, Pênciwîn, Silêmanî, Dûkan, Kerkûk, Hewlêr, Amedî, Akrê, Koyê, Ranyê, Rewandûz, Pîranşar, Serdeşt, Bane, Rebet, Mehabad, Zewe ûgundên din ketin bin şerê wan û hatin bombebaran kirin, di egerê da bi hezaran kurdên bê guneh hatin kuştin û bêmal kirin.

LUBNAN Û FELESTÎN

Di sala bûrî de Lubnan zakê şer û kuştinê bû. Neku bi tenê Îsraîl leşkerê xwe ji Lubnan nebir, dest ji bombebaran kirina urdugayên felestîniyan jî berneda.

Eger dewleta siyonî ya dar destê Emrîka divê bizava felestînê herbi carê ji nav bibêt, eve desteka şî'e ya EMEL jî ketiye giyanê felestîniyan û ji Îsraîl xirabtir digel felestîniyan diket.

XWEDI:
Dr. CEMŞÎD HEYDERÎ
BERPISYAR REDAKTOR
KERÎM HUSSAMÎ

Serdema Nu

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

P.O.BOX 7066
16307 SPANGA
SWEDEN
POSTGIRO: 4204506-2

SAL 2 HEJMAR 13 SEBAT 1987

DI SALA BÛRÎ DE REWŞA CÎHANÊ

Netewên Hevgirtî sala 1986an wek sala aşitiyê binav kirin. Rojnama **Serdema Nu** mil bi milên hemû hêzên demokrat û aştîxwazan, her serê rojê bi xêrhatina vê çendê kir û hêvî dikir ku sala aşitiyê, - aşitiyeke tevayî(giştî) peyda bike û miletê Kurd jî di bin sîbera vê aşitiyê de bigihîte mafê xwe yê rast.

Mixabin ku siyaseta şerlêxistina împiryalizmê û li dijî aşitiyê nahêle di vê yekê de xweziya tu kesî bi cî bihêt. Ew bo her di destpêka sala 1986-an de yan ku di dumahiya meha febrûariyê de destê reşê dijî aşitî û mirovayetî bi xwîna aşitîxwazên mezin Olof Palme sor bû. Kevneperestên şerxwaz di nava bajarê Stockholmê de xwîna avdarê vê rêya aşitiyê û dostê gelên azadîxwaz hişte kulanê. Di demê salekê de ye, hêj polîsê Swêdî nikariye kujekê wî aştîxwazî diyar biket û perdê li ser vê gunehkariyê hilîne.

Li şûna ku maka vê gunehê diyar biken, rojnamên kevneperestên Swêdê û bi alîkariya çend destên nediyar dixwazin vê gunehê bêxin sitûyê kurdên dostên Palme û bi vê çendê û gunehkarê dirist veşêrin.

Rojnama **Serdema Nu** her di hejmara xwe ya yekan de li ser vê gunehbarkirina vî tawanî nivisî: "Olof Palme ne bi tenê ji bo tenahiya xelkê Swêdê û pêşdebirina azadî û demokratiyê xebitiye, lê her ji bo dostiya nav gelan, aşitiya cîhan, nehêlana şerî di nav gelan de û li dijî kevneperestiyê û tuximperestiyê dixebitî. "Kurdan, Palme wusa wek dost û hevalbendekî bindest û tepseran dinasî û tu car ne dixwestin dirbey li kesekî demokrat û aşîtîxwazê wek Palme biden. Mixabin polîsên Swêdê û rojnamên di nav lepên rast de, li şûna maka vê gunehkariyê ji rihiya ve derbînin ku ew jî bêguman ser bi dedgehên wan dewletan de, yên ku siyaset û idolojiyên wan di gel helwîste Palme hev nagirin û agir û hevgariya nav gelan xweş diken, ev e çend caran navê Kurdan hanîne ziman ku bi neheqî dixwazin wan gunehkar bikin.

R.2

NEXŞEYE PENTAGON U TIRKIYE

Me di hejmara 11-a ya **Serdema Nu** de diyar kiribû ku ev demek e, hukumeta tirk didanên xwe ji bo Kerkuk û Mûsilê têj kiriye. Generalên tirk heyamake nexşe ji bo diyarkirina Kurdistana Iraqê kişandiye û ji bo vê yekê leşgerekî pir bi top, tanq û çek li ser tixûbê Kurdistana jêrîn berhev kiriye.

Rojnamên tirkiyê li ser vê yekê û bi eşkere raportik belav kir û têde haydariya hukmeta tirkiyê ragehand li xwelêdana rejima Îranê bo Kurdistana Îraqê û dagirkirina Kerkûkê ciyên bi petrol. Piştê belavbûna vê di rojnamên tirkan de, rojnama Emerîkî Los Angelos Times di hejamara xwe ya novembirê de weha nivisî:"Li Enqerê û li ser kaudanên dahatiyên şerê Îraq û Îranê de (şanoyek) weha bûye ciyê gotin û li ser axaftinê û dîmenê wê şanoyê bi vî cureyî ye:

1- Hêrişa dahatya Îranê wê perjanê bergiriya Iraqê bişkîne.

2- Tirkiya ji bo dagirkirina Kerkûk û Mûsilê berî leşgerî Îranê dikete nava Iraqê.

3- Yekitiya Soviyetê gefan litirkiyê dike.

4- Dewletên Hevgitiyên Emerîkî li ser vê ji bo berevaniya tirkan kirin, lê bi rastî û di kakil de paldane wan, ji bo dagirkirina Kerkukê û bi dev anîna petrola Kerkûkê hêja "maf têkirina bilez" tîne nav zakê(meydanê).

Rojnama Los Angelos Times dinivîse: Opozîsiyona turk di wê baweriye de ne ku destê Dewletên Hevgirtiyên Emerîkî di amedekirina vê

R.3

FOLKLOR MILKÊ MILET E!

Nivîskar: Birûsk

Xirvekirin û belavekirina bereya kurdî, yek ji karên ferê (giringên) ronakbîren kurd e.

Di sala 1934-an de li yekem Konferansa kurdnasên Sovyetistanê li bajarê Yerîvanê ev kara anîn ziman û di sala 1938-an de hejmareke zana û mamosteyên kurd bi sergêriya Emînê Evdal û Hacîyê Cindî çûne nav gundiyên kurdan, ji bo vî karî û berga yekema folklora kurdî çap bû. Dîsa her di salên sîhan de mamosta Merûf Ciyawik û di şûn wî de Îsmayil Haqî Şaweys ketine bivavê, ji bo berhevkirina berhemên folklora kurdî. Di ser vê çendê re ku şaîrê Hacîfiq Pîremêrd hejmareke zûr ji gotinên mezinan bi şiir ve hûnî bûn. Ji bilî hindê çend kurdnasên gerûk yên rusî, ermenî û elmanî pîte dabû kelepûra netewa kurdî. Ew karwan ewro jî berdewam e li nav û dervey Kurdistanê, lê bê guman e ku li Soviyetê bêtir di pêş de ye. Nuka jî komkirin û tomarkirin û belavkirina folklorê di pilek zanyarî de ye ku dibêjinê (**folkloristî, folklornasî**).

Bê guman e, ku folklor bi ser çend lade dabeş kiriye, wek gotinên pêşîyan,metelok, stranên netewî, gotin û serpêhatî, şahî û dawet û hwd...

Ew kesên vî karî dikin, yanê kesên ku folklorê kom dikin, xwe bi xwedanê berhemê danaynin. Çunkî ev yê milet e û milet ew afirandiye. Bi tenê ev kesana karê xwe yê welatperwerî bi cî dikin. Loma di perwaza de, di pêşgotinan de cî û demê tumarkirina wî berhemî diyar dikin.

Tiştên bi vê tên gotin ev e, ku çend şaîr û nivîskarên kurd li Ewrupa tiştê folklora kurdî belav diken û navê xwe li ser dinivîsin bêyî ku destnîşana hinde biken ku ewana ne xwediyê wî berhemî ne, û ewan ne çêkiri ye, lê bi tenê aniye ser ber peran.

Ez dixwazim li vir çendan ji wan berheman yên ku li Swêdê di van salên dawîn de belav bûne, xwendevanan pê haydar bikim ku ev karana bi tenê ji layê parastinê ve baş in, heke bi hizra min neku bi tenê her ji layê zanistî dûr in, lê belê ev karana ne di cî de ne.*

سەردەمی نوێ

لەلایەن دەستەی نووسەرانەوە دەردەچی

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حەیدەری
سەرنووسەر
کریم حسامی

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

سالی دووهەم — ژمارە ١٤ — رەشەمە — مارسی ١٩٨٧

یادی پێشەوا

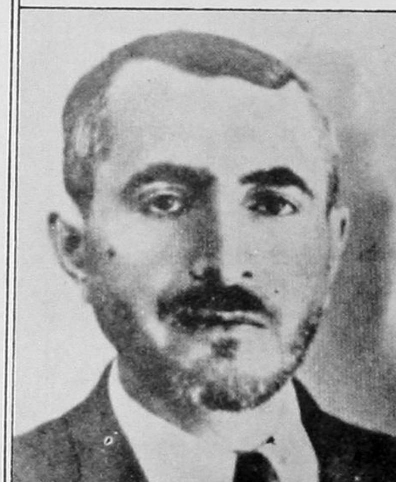

لە فەرهەنگی خەبات و مێژوی ئەم دواییەی کوردستاندا وشەی پێشەواو کومار لێك جیا ناکرێنەوە· چونکە بۆ یەکم جار نەتەوەی کورد دەولەتی سەربەخۆی ، خۆی لە شێوەی کۆمار دا دامەزراندوە · کە دەلێین کۆمار، تەنیا مەبەست کۆماری دیموکراتی کوردستانە کە لاپەرەیەکی خوێناوی مێژوی خەباتی گەلی کوردی تێدا تۆمار کراوە · وەبۆ یەکەم جار سەرکەو- تنیکی وای وەدەست هێناوە · بە دامەزرانی کۆماری کوردستان قۆناخیکی نوێ لە مێژوی گەلی کورد دەست پێ دەکا · لە نێو جەماوەری رەش و رووت ، وەرزێرو کرێکار ، قوتابی و روناکبیر ئافرەت و پیاو لە هەموو پارچەکانی کوردستانی داگیر - کراو کە دەگوترێ " **پێشەوا** " وێنەی قازی محەمەد پێشەوای حیزبی دیموکراتی کوردستان سەرکۆماری دیموکراتی کوردستان و قارەمانی رێگای ئازادی و بەختەوەری کورد دێتە بەرچاو ·

بۆ لاپەرەی ٢

نەوروزی ئەوسال

کەریمی حسامی:

نەوروزتان پیروز بێ

نەوروزێکی دیکەش بەسەر بێ بەشی و بن دەستی نەتەوەکەماندا تێپەری· خەباتی رزگاریخوازی گەلەکەمان، سالێکی دیکەی تووش و سەخت و دژواری خستە پشت سەر و بێگو- مان بە ئیرادەیەکی بەتین ولێ براو بەرەو تیکوشانی شێلگیر تر و بەرەو- خەباتێکی رێك و پیکتر ، بۆ رزگاری و ئازادی هەنگاو دەنێ·

داب و شوێنی هەر گەل و نەتەوەیەك لەم جیهانەدا ، فەلسەفەی تایبەتی خۆی هەیە · نەوروزی کوردیش بێ گومان فەلسەفەی کۆنی خۆی هەیە کە لە ئەفسانەی کاوەی ئاسنگەر و لەسەر کوتکردنی ئەژدەهاك دا خۆ دەنوێنێ·

کورد لە کۆنەوە هەر وەك گەلانی دیکەی سەر بە بنەمالی ئیرانی نەوروز و داب و رەسمی ئەو جیژنەی بە جیژنی خۆی زانیوە· بەلام نەوروز لە لای کور دەکان جیژنی پاتشایان و مل هوڕ و زۆر داران نەبوە · نەوروز جیژنی فەوتا- نی کۆنە و سەرهەلدانی نوێ، وەرزی ژیانەوە و پشکوتن، وەرزی جموجۆل و کار و کاسبی و تیکوشان بوە · نەوروز وەرزی تێ پەر بوونی سەرما و سۆلی زستان و توانەوەی بەفرو سەهۆل و ژیانەوەی گژو گیا و گۆل و گولزار و مێرگ و چیمەن و دارو دەوەنە ·

لە نەوروزدا ، دار چرۆ دەکا و زەوی و زار و دەشت و چیا کراسی سەوز دەپۆشی و کانیاو دەژینەوە و کوردستان رەنگی بە هەشت بە خۆوە دەگرێ·

شاعیری گەلی کورد " بێ کەس " بە خۆرایی نەیگوتوە :

" بێرە کوردستان عەزیزم گەر تۆ سە- یرانت دەوێ
بتبەمە قەندیل ئەگەر گولزاری کو- ێستانت دەوێ"

بۆ لاپەرەی ٣

بەبۆنەی (٨)ی مارسەوە

ئافرەتی کورد ــــ فرمێسك و کوێرەوەری

د· جەمیل شەرەف

خەباتی ئافرەت لە جیهاندا بۆ وەدەست هێنانی مافی ئاسایی لەگەل پیاو، لە پەنجا سالی دواییدا گەلێك سەرکەوتنی وەدەست هێناوە · ئێستا لەگەلێك و لاتە پێشکەوتوەکانی جیهان بە تایبەت لە و لاتە سوسیالیستەکاندا بە جورێکی تر سەیری ئافرەت دەکرێت لەوەی کە جاران دەکرا · ئافرەت لەو ولاتانە جاران تەنیا مافی ژیان و هەلسوراندنی ناو مال و بەخێوکردنی مندالی پێ درا بوو· ئێستا لە رووی یاساوە مافی وەك یەکی تەواوی لەگەل پیاو پێدراوە لە ناو کۆمەلدا ئەم مافە لە چەند ولاتێك بە جوریکی وا پەرەی سەندوە کە هیچ جیاوازیەك نابینرێت لە نێوان ژن و پیاودا چ لە مافیان و چ لە واجباتیاندا·

لە و لاتانی جیهانی سێهەمدا ئافرەتان دێشتاریگایەکی درێژی خەباتیان لەبەر دەمدایە تابگەنە ئاواتی یەکسانی لەگەل پیاو· هەر چەندە لە هێندیك لەم ولاتانە یاسای تایبەتی دانراوە بۆ پاراستنی مافی ئافرەت و هەولیکی بێ وچانیش دەدرێت بۆ چەسپاندنی یەکسانی ئافرەت لەگەل پیاودا ، بەلام بێ گومان کۆمەلانی دواکەوتووی ئەم و لاتانە زۆر بەزەحمەت و لەسەر خۆ، خۆیان لەرەوشتو (تقالید)ی کۆن رزگار دەکەن و وا بە ئاسانی ناتوانن ئافرەت لە چەوسانەوەی پیاو رزگار بکەن· چونکە ئەم چەوسانەوەی ئافرەت رەگیکی کۆنی مێژوویي هەیە· بۆ نموونە لە ماوەی پێش هاتنی دینی ئیسلام لە (جەزیرەی عارەبی) ،ئافرەت بە چاویکی زۆر نزم سەیر دەکرا و ئەو

بۆ لاپەرەی ٥

جینایەتی تازەی تورکیا

راست لەو کاتەدا کە رۆژ- نامەی **سەردەمی نوێ** دەچوە چاپخانە، هەوالدەرەکانی هەندەران رایانگەیاند کەرێژ- یمی ژەنرالەکانی تورك، کوردستانی عیراقیان پەلامار داوە و ناوچەکانی سەر سنووریان بەتو- ندی بۆمباران کردوە ·

بەگوێرەی دەنگوو باسی ئاژا- نسەکانی خەبەری و نووسینی رۆژ نامەکان، رۆژی ١٩٨٧/٣/٣ سی (٣٠ فروکەی هێزی هەوایي تورکیا پەلاماریان بردۆتە سەر شۆرشگیرانی کوردستان و ٣ گوندی (سیرەت وئیرا و ئارامیش یان لە کوردستانی عیراق بۆمباران کردوە و پتر لە ١٠٠کەس خەلکی بێ تاوان کوژراوە ·

وەك رۆژنامەکانی تورك خەبەر دەدەن، هێزی کۆماندۆی لەشکری تورکیاش چۆتە نێو خاکی کوردستانی عیراق و ئەم ناوچەیە بەتەواوی لە حالەتی شەڕ دایە·

دیارە ئەوە یێکەم جار نیەکە حکوومەتی فاشیستی تورکیا بەهاو دەنگی رێژیمی بەعسی عیراق کوردستان پەلامار دەدا و خەلکی بێ تاوانی کورد بۆمباران دەکا· حکومەتە شۆڤێنی و تاوانبارەکانی داگیرکەری کوردستان هێشتا لەوە تێ ناگەن کە میللەتێکی بۆ ئازادی و بۆ مافی رەوای خۆی تێ بکۆشێت، بە بۆمباران وکوشتار و بەند و زنجیر سەر کوت ناکرێ· حکومەتە دیکتاتۆرەکانی ئیران و- عیراق و تورکیا ، بە درێژایي تەمەنی نگریسیان بۆ نەهێشتنی کورد

بۆ لاپەرەی ٥

162

پاشماوه ی

یادی

له ٣٠ ی مارسی ١٩٨٧ چل سال به سەر ئەو رۆژەدا تێ دەپەڕێ که له بەره بەیانی رۆژی ٣٠ی مارسی ١٩٤٧ له گۆڕەپانی چوارچرا له مەهاباد قازی و هەوالانی تێدا شەهیدکران ·

هێمن شاعیری مەزنی کوردستان دەڵێ :

له چوارچرای مەهاباد
له کانگای بیری ئازاد
دەستی رەشی ئیستبداد
چەقاندی داری بێداد
له جەنگەی شیرین خەوا
له کاتی نیوه شەوا
کرا کاری نارەوا
له دار درا پێشەوا

له ماوەی چل سالی رابردودا به ئاشکرا یا نهێنی ، له شار یا له دێ له چیا بەرزەکانی کوردستان یا له ژوره تەنگەکانی زیندان ، له کوردستان یا له ئاوارەیی خەبات گێڕو نیشتمان پەروەرو پێشکەوتنخوازانی کوردستان یادی ئەو رۆژه دەکەن بەسەر چاوەی ئیلهام و خۆ بەخت کردن و قارەمانەتی و درێژەدان به خەبات له پێناو وەدی هێنانی ئاواتی شەهیدانی رێگای ئازادی کوردستان ، لەم رۆژەدا بەڵێن دوپاته دەکەنەوه وشەکانی قازی نەمر دەڵێنەوه :

" نەتەوەی کورد له هیچ چەرخێك دا له پێناوی وەدەس هێنانی ئازادی چەکی دانەناوه "

لاپەرەی مێژوی خێناوی ئەو چل سالەی گەلی کوردمان بەڵگەیەکی مێژویی و راستگۆیی و بۆچونی پێشەوای نەمره · مەبەست له باسی ژیان و خەباتی پێشەوا پێ شاندانی لاپەرەی ژیان و جوامێری و زانایی و لێ هاتویی و مرۆڤ دوستی و نیشتمان پەروەری و گیان بەخت کردن له پێناو گەلی کوردو کوردستانیکی ئازادو دەست نیشان کردنی دوست و دوژمنی بزوتنەوەی رزگاریخوازی کورد و هەڵوێستی مەردانەی قازی محەمەده که تا دوا هەناسه پێیان وەفادار بوو·

قازی محەمەد ـ کوری قازی عەلی سالی ٩١١٩ له شاری مەهاباد له بنه ماڵیکی دینداری به ناو بانگی کوردستان له دایك بوه · زانستی ئا یینی و فەلسەفەی کۆن و ئەدەبیاتی فارسی و عەرەبی له خزمەت زاناکانی مەهاباد و له لای باوکی خوێندوه ·

هێشتا مێرد مندال بوه له زانستی سەردەمی خۆیدا ناوی دەرکردوەو لەم بوارەدا به ماموستا ناسراوه · له نێو هاو تەمەن و خەڵکی مەهاباد دا پایه بەرزو جێگای رێز بوه·

له تەمەنی شازده سالیدا بیری رزگاریخوازی و هەستی نیشتمانپەر - وەری هانی داوه که لەگەل کومیتەی نهێنی سەربازه شورشگیرەکانی لەشکری روسیا که ئەودەم له ئێران بون پێوەند بگرێ · لەو کاتەدا که دەبێته نوێنەری فەرهەنگی مەهاباد دەکەوێته جم وجوڵ و چا لاکی و بڵاو- کردنەوەی بیری ئازادی له نێو خەڵك دا · وەك روناکبیرێك دەردی کۆمەلایەتی خەڵکی باش دەزانی که جگه له دارو دەستەی داگیرکەرو چلکاو خۆرەکانی دەرەبەگ و ئاغا،نەخوێندە- واری و دواکەوتنه ·هەر بۆیه ش دەکه - وێته کار بۆ بلاوکردنەوەی خوێندەواری. یەکەم قوتابخانەی نوێی مەهاباد له سایەی هەڵسوران و تێکوشانی ئەو دروست کراو خۆشی دەرسی تێدا دەگوتەوه · هەروەها بناخەی یەکەمین نەخۆشخانەی مەهابادیش هەر بەدەستی ئەو ، وەله ژێر چاوەدێری ئەودا دروست کرا · ئەم جۆرەکارانه پایەی قازی محەمەدی له نێو خەلك دا برده سەرو خۆشەویست تری کرد له هەمان کات دا رێژیمی دیکتاتوری رەزەشای پەهلەویشی لێ خسته گومان و دوو دڵی یەوە. پاش کۆچی دوایی قازی عەلی) قازی محەمەد کرا به قازی موکریان ئەوەش هەلێکی باشی بۆ رەخساند که نەك تەنیا وەك مرۆڤیکی دنیایی رۆلی خۆی ببینێ ، بەڵکوو وەك سەرکردەیەکی ئاینیش ·

قازی به پێچەوانەی زۆربەی مرۆڤه ئاییی‌نیەکان مروڤیکی کرایەوه بوو ، روناکبیرێکی زاناو شارەزا بوو نەك تەنیا له زانستی ئاینی دا بەڵکو له زانستی کۆمەلایەتیشدا· چەند زمانی بێگانەی دەزانی ، به پێ ئەو سەرچاوانەی له سەر قازی نووسراون ، زمانی فارسی و عەرەبی و تورکی و فەرانسی و کەمێك روسی و ئینگلیزیشی زانیوه ·له کتێب- خانەکەی دا هەمیشه چاوت به کتێبی جۆربەجۆری فێرکردن به چەند زمان دەکەوت · ئاسۆی بیرو زانیاری زۆر فرەوان بوو · له ژیانی دا زۆر موتوی خوێندنەوه بوه ، له کاتێ قازی موکریان بوه، بێجگه له کتێب هیچ دیاریەکی له خەڵك وەرنەگرتوه · له کاتی روخانی رێژیمی رەزا شاو هاتنی لەشکری هاو - پەیمانەکان بۆ ئێران و گەشانەوەی بزوتنەوەی ئازادیخوازی خەڵکی ئێران،روناکبیر و تێکوشەرانی کورد کەوتنه جم و جوڵی سیاسی و دامەزرانی رێکخراوی نهێنی کۆمەلەی ژی کاف · له سەرەتاوه قازی محەمەد راستەو خۆ پێوەندی بەو رێکخراوەوه نەبوو· بەلام وەك مرۆڤێکی نیشتمان پەروەرو خاوەن بیری ئازاد له روداوەکانی ئەو کات دوور نەبوو· له پاشان قازی دێته کۆڕی خەباتی سیاسی نەك هەر دەبێته ئەندامی کۆمەلەی ژی کاف، بەڵکو دەبێته دم راستی ئەو بزوتنەوەیەش که درۆشمی سەرەکی رزگاری کوردستان بوو·له ماوەی سالێك دا واته له نێوان ١٩٤٤ ـ ١٩٤٥ که قازی محەمەد دێته نێو کۆمەڵه ، بزو تنەوەی رزگاریخوازی کورد زۆر هەنگاوی گرینگ دەهاوێ بۆ جێ بەجێ کردنی ئامانجی نەتەوایەتی کورد· بێگومان رێبەرایەتی قازی محەمەد دەوریکی کاریگەر دەبینێ لەم بوارەدا · قازی محەمەد دنیا دیتو زاناو سەرکرده ، له روانگەی باری ناو خۆی کوردستانی ئێران و بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلانی ئێران و باری ئەو سەردەمی جیهانی ، دەگاته ئەو ئامانجه که شێوەو چۆنیەتی کاری سیاسی بگۆڕدرێ ·هەر بۆیەش پێشنیار دەکا که پارتێکی دیموکرات له سەر بناغەی پرینسیبی سینترالیزمی دیموکراتی و پرۆگرامێکی گونجاو لەگەل ئامانج و خەباتی گەلی کورد لەو قۆناخەدا دابمەزرێ · سالی ١٩٤٥ له یەکەم کونگرەی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا قازی محەمەد به پێشەوای حیزب هەڵبژێردرا · حیزبی دیموکرات لەژێر رێبەرایەتی پێشەوا دا له پێناو چەسپاندنی مافی نەتەوایەتی کوردو ئامادەکردنی خەلکی کوردستان بۆ ئەو رۆژەی کورد خۆی مافی چارەنووسی خۆی دیاری بکا ، هەنگاوی گرینگی نا ·

سالێك پێ نەچوو که حیزب وپێشەوا بریاره مێژویەکانی دامەزرانی کۆماری دیموکراتی کوردستانیان له گۆڕەپانی چوارچرای مەهاباد به جیهان راگەیاند قازی محەمەد به سەر کۆمار هەڵبژێردرا بەو هەنگاوه لاپەرەیەکی نوێ له مێژوی کوردستان دا کرایەوه · گەلی کورد له کوردستانی ئێران له ماوەی تەمەنی کورتی کۆماری ساوای کوردستاندا دەس کەوتی هێنده گرینگی وەدەس هێنا له بواری پێشکەو- تنی کومەلایەتی و کولتورو ئەدەب و زمان و پەروەردەدا که ناتوانرێ بەراورد بکرێ، نه لەگەل چل سال بەر لەدامەز - رانی کۆماری دیموکرات و نه دوای چل سال له روخانی ئەم کۆمارەدا ·

بێگومان دەس کەوتەکانی بزوتنەوەی رزگاریخوازی کورد له سالانی ١٩٤٥ ـ ١٩٤٧ راستەوخۆ پێوەندی هەیه به رۆڵی قازی محەمەدو رێبەرایە- تی بزوتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان · هەروەها خۆڕانەگرتنی کۆمارو شکست هێنانی بزوتنەوەی کوردی هۆی دەرەکی و ناوخۆی هەیه که سەرکردایەتی حیزبی دیموکرات و پێشەوا قازیش لێ بێ بەش نین ·

دوای پەلاماری سوپای ئێران بۆ سەر کوردستان و گیرانی پێشەواو کاربەدەستەکانی کۆمار ، قازی محەمەد له دادگای نیزامی دا مەردانه راوەستا دیفاعی له کۆمار کردو خۆی به مەسئولی یەکەم دانا له روداوەکانی زەمانی کۆماری کوردستان و باشیشی دەزانی که دوژمن قازی محەمەد موحاکەمه ناکا بەڵکو جولانەوەی پێشکەوتنخوازی گەلی کوردو ئاواتی زەحمەتکیشانی کورد موحاکەمه دەکات·

هەلوێستی ئازایانەو هەستی بەرپرسیاری پێشەوای ناردە بەر سێداره و بەم جوره بۆ گەلی کورد دەرکەوت که :

" داری ئازادی به خوێن ئاو نەدرێ قەت بەر ناگرێ "·

بەلێ خوێنی قازی محەمەدو هەواله - کانی خوێنی شەهیدانی رێگای ئازادی کوردستان، هان دەری خەبات و تێکوشانی ئەورۆی گەلەکەمانه·

به بۆنەی چل سالەی شەهید بوونی پێشەوا قازی محەمەد لەگەل" بلە " دەلێن :

کەرچی شیوەنه شینی پێشەوا
گریان نەنگیه له شینی ئەوا
بێخی ناکوکی و نیفاق هەڵکەندن
رێگاو شوێن دانان بۆتۆڵەسەندن
یەك گرتن جەنگین نەبەرد تا مردن
هەول و تەقه لای گەل ئازادکردن
گیانی بلێندی سەرۆك ئەکەن شاد
ئەیگەیننه بەهەشتی مراد

* * *

کتێبی سەر دەمی نوێ

"یادی هێمن" نووسینی :
کەریمی حسامی

کتێبیکه به بۆنەی تێ پەر بوونی سالێك به سەر کۆچی دوایی شاعیری ناوداری کورد ماموستا هێمنه وه نووسراوه · ویستیارانی "یادی‌هێمن ده توانن له رێگای "سەر دەمی‌نوێ" وه ئەم کتێبه شیرین و به نرخه وه دەست بێنن·

پاشماوەی ل ١

نـەوروزی ئـەوسال

کورد بە کردنە وەی ئاگری نە وروزو
نە مانی سەرما و سوڵی زستان، لـەش
کرانـی بەر ئاگری تە ندوور و کورسـی
و سۆبەی لە بەر خۆی دارنیوە و لـە
ژیانـی تازە وە خۆ کە وتوە و داب وشو-
ێنی نە تە وایە تی هـە زارسالەی خـۆی
زیندوو کـردۆتـە وە ·

ئەو ساڵیش هـە زاران دایك وبابـی
دڵ سوتاو، هـە زاران خوشك و بـرای
پشت شکاو، هـە زاران دۆست و دە زگیر
نـی هیوا براو، هـە زاران بیوە ژنـی
داخ لە دڵ و هـە زاران منالی بێ باب و
بێ ناز، لە خـەم و پە ژارە وپە رۆشـی
خۆشە ویستە کانیاندا، بە رە ش پۆشـی
و تازیە داری، بیر لە نەوروزە کانـی را
بردوو دە کە نەوە وچاوە روانی رووداوە
کانـی ساڵیتازە دە کـە ن·

ئە و ساڵیش هـە زاران رۆڵەی تێکۆ-
شە ری کورد لە بە ندیخانە کانی رێژیمە
شۆڤێنی و دیکتاتورە کانی زاڵ بە سـەر
کوردستان دا، بێ ئاگری نە وروز و بێ
جێژن، نە وروز دە کـە ن·

ئەو ساڵیش هـە زاران رۆڵەی بـە
جـە رگە، پێشمە رگەی نە بەز و فیداکار
لە سـەر دوندی چیاکان، لە دەشت و دۆڵ و
و بە رزاییە کانی کوردستان، لەو شوێن
و ناوچـە و مـە ڵبە ندانەی کە دە ستـی
چە پە تی داگیر کـە ری لێ کورت کرا
وە تە وە ، ئاگری نە وروز دە کەنـە وەو
بە تە قەی تفەنگ هاتنی نەوروز و بەهار
رادە گە یـە نن·

ئەو ساڵیش هـە زاران کوردی ئاوارە
دوور لە نیشتمان، دوور لە کە س و کار
دوور لە مـە یدانـی خـە بات و تێکوشان،
نە وروز دە کـە ن وهاو کاری و هاو دەردی
خۆیان لە گەڵ خـە بات گێڕانـی و لات
رادە گە یێنن·

ئێستا کە ئەو دێڕانـە
دە نووسـم بیر لە زۆر شت دە کـە مەوە·
بیر لە فیداکاری پێشمـە رگە، بیر لـە
پشتیوانـی و لە خۆ بووردوویی زە حمە-
تکێشانـی کورد، بیر لە خـە باتی خـۆ-
ێناوی گە لە کە مان، بیر لە سیا سە ت و
و بۆچوون و هـە ڵویستی حیزبە سیاسیە
کانـی کوردستان و سـەر دەر کردنیان لە
کۆری پڕ لە تەنگ و چـە ڵە مـە و لـە
گێژاوی خـە بات دا ، بیر لە رووداو -
کارەساتە کانـی رابردوو دە کە مـە وە
کە ئێستاش کورد دەرسـی لێ وە ر نـە
گرتوە.

بیر لەوە دە کە مـە وە داخوا گەلە
کە مان وەك سا ڵانـیئاشتی و هێمنی لـە
کام سـە یرانگا کۆ دە بێتە وە و نـەوروز
دە کا؟ داخوا منالە جوان و ژیکە لـە
کانـی کورد، کیژو لاوی شۆخ و شـە نگ
وەك سا ڵانـی ئاشتی و هێمنی خۆ دەراز-
ێننە وە و دە توانن لە ژێر بۆمبارانـی
فروکە و ئاگری تۆپ و خومپارە دا ئاهـە-
نگی نە وروز بگێڕن·؟

بیر لە و خـە بەرانە دە کـە مـە وە
کە هـە ر ئێستا گە یشتوون و دە لێـین
شاری هـە لمەت و قوربانـی ، لە بـەر
تۆپ بارانـی لە شکری ئیسلام و شاری-
ئازی محمد لە بەر بۆمبارانـی فرۆکەی
پاریزەری عروبـە (کە هـە رتك لاش گویا
دۆستی رێبەرانـی کوردن) وێران کراون و
چۆڵ کراون ·

بیر لە وانە دە کـە مـە وە و لە زۆر
شتی تر کە دە بێ بگوترێن و بنووسرێن-
لە کاتی نووسینی ئەم چـە ند دێرە دا ،
لە ئاخری سـەدەی بیستەم دا ، ئاوایە ژیا
نـی کورد، نـە وروزی کورد، چارەنووسـی
کورد · بـە لام سە رە رای ئە وە ش نـا-
هومێد نیم · بە و هومێدەی بە خە باتی
رەوای نە تە وە کـە م هـە یە، بە و شارە
زاییەی لە فیداکاری و بە ئە مە گـی و
دلـسۆزی زە حمە تکێشانی و لاتە کـە م
هـە یە، باش دە زانم رۆڵە کانـی گە لە-
کـە مان" **قەت لە دەست ئەم چە رخـە
سپلە نابەز(ن) مـە ردن (ئە وان)·**
باش دەزانم لە هە موو هە ل و مـە رجـی
تاڵ و دژواردا ،لە بە رامبەر کارە ساتو
رووداوە کان دا ، دە ستە و ئە ژنۆ دانا-
نیشن و بە قەولی **شاعیری ناوداری کورد
هێمن"نایەڵن دوژمن بە رەنگە زەردەکەی
(وان) پێ بکە نێ"** داب و شوێنی میلی
رێز لێ دە گرن و نەوروز دە کـە ن وخەم
و پەژارە وەلادە نێن و بۆ خـە باتی گورج
و گۆڵتر ،خۆ ئامادە دەکـە ن·
بە هە لکردنی ئاگری نەوروز بە دنیـا
رادە گە یە نن" **کوردم و ناتوێمە وە،
ناتوێمە وە، ناتوێمە وە "**

تـێ بینـــی

گێڕانە وە ی نووسراوە وبۆچوو-
نـی چاپە مە نی جۆر بە جـۆری
جیهان لە بارە ی کوردستان و رووداو
وە کانـی نێو جولانە وەی رزگاریخوا
زی کورد، بەو مانایـە نیـە ، کە نێوە
رۆکـی باسکراوە کان بە تە واوی لـە
گە ڵ بۆ چوون و بیرو باوە ری دەستەی
نووسەران یەك دەگرنـە وە· بـە
ستی ئێمە ئە وە یـە کە خوێنە رانـی
بە رێز لە بۆ چوون وبیر و رای رێك
خراوە وحیزب و کە سانی جۆر بـە
جۆر لە بارەی کوردستان و جولانەوەی
رزگاریخوازی کورد ئاگاداریان هەبێ
سـە ر دە مـی نوێ

کۆنگرەی تـاران

**کـۆنگـرەکـەی تـاران : لە کوێوە بـۆ
کـوێ**

چـاودێـــر

لە سەر داخوازی سەرۆکی کـۆمـاری
ئیسلامی ئیران ، کۆنگرەی ناوبراو بە
" پشتگیری گەلی عیراق " لە نێـوان
رۆژانی ٢٤ ـ ٢٨ /١٢/ ١٩٨٦ لە تاران
بەسترا · بە پێی راپورتی رۆژنامەکا-
نی ئیران نیزیکەی چوارسەد کەس لـە
نوێنەری حیزب و میوان و کەسـی هەمـە
جۆر بەشداریان لەو کۆنگرەیەدا کـردوە
ئەنجامی کۆنگرە بریتی بوولە بـلاو
کردنەوەی بەیانامەیەکی کۆتایـي و
راگەیاندنی دامەزراندنی چەند لژنە -
یەکی پسپوری بۆ لێکولینەوەی کـارو
باری خەباتی سیاسی و چەکداری و
ستراتیژیەتی " حکومەتی داهاتـوی "
عیراق ·

بەیاننامەی کۆنگرە :

کەرچی بەیاننامەی کۆنگرەکـە وەك
ئەنجامی لێکولینەوەی زانستـی و
بابەتی، باری ئێستای عیراق وەسـف
کراوە ، ئەوەی راستی بێ ،ئەوبەیاننا-
مەیە بۆ چون و خواست و هەڵوێستـی
حکومەتی ئیرانی دەردەبرێ · ئەمـەش
شتێکی سەیر نیە، کۆنگرە خۆی بـە
داخوازی، سەپەرشتی ئیران و بە هـۆی
نیعمەت و بەخشندەیی"دارایي سیاسـی
و ئایدیولوژی"رێژیمی ئیرانی لواو بـە
ئەنجام گە یەندرا ·

ئە گەر کالای ئەو بە یاننامە بەبالای
**مێژووی پرخوێن وخە بات و قوربانـیو
کارەساتی ئەم چـە ند دە یەی دوای عیراق
و کوردستان ببرین، ئەوا دەبێ ئە و کۆ-
نگرە یە بەکۆمیدی۔ تراژیدی ناوبەرین·
کۆمیدی لە رووی شێوەی بەستن و کار-
کردن وئەو هـە موو لایەنە هـە مە چـە -
شنە ی لە ویدا پێکە وە خڕکرا بوونە وە·
هـە ر لە کە سانـی کۆنە مـە لیکی و کۆ-
نە پە رست تا گە یشتنی هە مە جور نو-
ێنە رانـیحیزبـی سیا سـی·**

تراژیدییەکە لە وە دایەکە کۆنگـرە ی
تاران زۆر مانای قوولتر و دامێنی دوور
تری هە یـە · دەرخـەری ئەو بارو دۆخی
کارە ساتاوییە یە کە بزووتنە وەینیشتما
نـی دیموکراتیك ج لە عیراق و ج لەئیرا
ندا تووشی هاتوە · کۆنگرەی تاران بەر
هە مـی دوو رۆژ و سـێ رۆژ و دوومانگو
سێ مانگ نیە· بە ڵکوو بەرهـە مـی پرۆ
سـە یە کـی مێژوویی‌دوور و درێژیـر لـە
هـە ڵە ی تیئوری و سیا سیە · پرۆسـە
یە ك کە دیا رترین رواڵەتەکانی شکستی
حیزبـە کانی چـە پو نە بوونی ستراتیژی
خـە باتی نیشتمانیتایبە ت بە هە ل و-
مە رجی ناوچـە کە و هە لپەرستی حیزب
و هێزە کانی بورژوازیە ·

دیارترین پاکانە بۆ بە شداری لـە و
کۆنگرە دابە دەستە وە بووبێ، پرنسیبی
" دوژمنی دوژمنم دۆستمە " یـە· واتە
پێویستی رووخاندنی ریژیمی فاشیستی
خوێنریژی سە ددام ، کە وادیارە زۆر لا-
یە ن کە یشتوونە تە ئەو قە ناعـە تەی کە
تە نێ ئیران دە توانێ ئەم مە بە ستـە
ئە نجام بدا · بە لام گومانی نیە کە هـەر
دوو رێژیمە کە زیاتر لە تە بیعە تـی
فاشییانە و خوێنریژی دا یەك دەگرنەوە
لە وەی کە پیوانەی " دوژمنی دوژمنم "
لیکیان جیا دە کاتـە وە· کۆنگرەی تاران
پاکانە کردنێکی خـە تەر ناکـە بـۆ
تە بیعەتـی دواکە وتوانە و نا مرۆڤیانەی
رێژیمی ئیران و نە خشە و پیلان و تەما-
کانـی· لە پێش هـە موویانە وە داگیـر
کردنی عیراق یان سەپاندنی رێژیمیکـی
ئیسلامـی· ئەوەتا بە یاننامـە کە حە مد
و سوپاس بە سەر رێژیمی خومـە ینیدا
دە بارێنێ، لە کاتێکدا ئەو هـە موو تاوا
نانەی ئیران بە رامبەر شوێنە مە دە نیە
کان پشت گوێ دە خاو لە حە قدە بە ندە
کە یدا تە نانەت بانگە وازێکی هێمن وبە
شەرمە وەش بۆ ئیران ناکا کە لە بۆمبارا
کردن وویران کردنی ناوچـە مە دە نیەکان
دەست هـە ڵبگرێ· بە پێچە وانە ،یە ك
سەر دوای تەواو بوونی کۆنکرەکە، رێژ-
یمی ئیران بۆمباران و تۆپ باران کرد-
نێکی توند و بەر دەوامـی ناوچـە کانـی
کوردستان لەوانە شارەکانی وەك سلیما-
نـی و کۆیە ی دە ست پێکردو تا ئێستا
سەدان ژن و مندالی بێ تاوانـی لەو ناو-
چانە دا کوشتوە· تە نانەت لە یەك جار
بۆمبارانی سلیمانی دا مانگی کانونـی
دووەم زیاتر لە ٧٠ ژن و مندال و گەنج
لە ناو چوون · هـە ڵبە تە ئێستا رێژیـی
ئیران وای دادە نێ کە (کونگرەی پشت
گیری گە لی عیراق) ئەو هەق و دە سەلا-
تەی داوە تێ کە بە ناوی پشتگیری گە لی
عیراقە وە ژن و منداڵی کورد بکوژێ·
رێژیمی ئیران زۆر باش دە زانـێ کـە
سلیمانـی سە نگەری پێشە وە و قە لای
سە ختی خـە بات دژی رێژیمی فاشیستی
سە ددام بوە · بە لام لە هە وڵدانیدا بۆ
وێرانکردنی ئەو شارە و شارەکانیدیکەی
کوردستان(بەرامبەر وێرانکردنـی شارە
کانی سنە و بانە و مـە ریوان وسەردەشت
و ··هتد لە لایەن رێژیمی فاشیستـی
بە غداوە)· ئاشکرایە کە ئاخوندەکانی
تاران حسێبێکی قووڵتر و دوورتر دەکەن
ئەوان دە یانە وێ مە سەلەی کورد وە ك

بۆ لاپە رە ی ٧

کلتوری بزوتنەوەی رزگاریخوازی نیشتمانی

رفیق سابیر

**" هەر هەنگاوێ بۆ پێشەوە لە
پێناوی کولتوردا هەنگاوێکە بەرەو
ئازادی " ئینگلس**

کولتور دیاردەیەکی مێژووییە. لە
ژیانی هەر نەتەوەیەکدا، کە بیر و -
راو پێوەندییە کۆمەلایەتیەکان و نەر-
یت و بۆچوون و کەسایەتی و نەفسیە-
تی کۆمەلایەتی و خواستی نەتەوە-
کە دەر دەبڕێ. یان چالاکیە کی کۆمە-
لایەتییە تەواوی ئەو ناوەرۆکە مادی رو
حی یانە بە خۆ دەگرێ کە لە بواری پێش
کەوتنی مێژوویی کۆمەلایەتیدا لە
لایەن خەلکییەوە هێنراوەتە بەرهەم
و رادەی ئەو پێشکەوتنە و ڕۆڵی جەما-
وەر و تاکە کەس لە گۆڕینی دەورو بەر
دا دەردەخات.

کولتور بە هەر دوو بەشەکەیەوە
(کولتوری مادی و روحی)، چلۆنایە-
تییە کی کاریگەرە بۆ پێشکەوتنی کۆ-
مەلایەتی و کامڵبوون و دەولەمەند
بوونی فیکری و ویژدانی و روحی مرۆڤ
بۆیە مارکس بەتەقە لایە کی دادەنێ
**"بۆ سەرلەنوێ دارشتنەوەی هوشیاری
مرۆڤ"**، یان بۆ سەر لە نوێ دروست
کردنەوەی مرۆڤ تا وەك دیاردەیەکی
هوشیار و کاریگەر بە قووڵی لە ماهیە-
تی خۆی و دەورو بەر و مانای ژیان و-
بوونی خۆی تێ بگات. بەم پێیە کولتور
بە تایبەتی کولتوری روحی، هۆیە کی
گەورەیە بۆ پێگەیاندنی کەسایەتی
مرۆڤ لە ناو کۆمەلدا، ئەو کۆمەلگا-
یەی چەند ئەندامانی لە رووی فیکری
و روحی یەوە تێر و تەسەل و کامڵ بن؟
هێندە دەوری کۆمەلانی خەلکی لە
پرۆسەی گەشەکردنی ژیانی کۆمەلایە
تی و سیاسی و کولتوریدا زێدەتر دەبێ.

کولتوری روحی تەواوی ئەو ئەنجا-
مە مێژووییانە دەگرێتەوە کە بەهۆی
چالاکی داهێنەرانەی خەلکییەوە، لە
بواری هوشیاری کۆمەلایەتیدا، دەر-
کەوتوون وەك بیرو راو تێڕوانین و بۆ
چوون و بابەتە تیئوری و زانستییەکان
و نەریت و رەوشت و بەرهەمی ئەدەبی
و هونەری و ...هتد. واتا تەواوی ئەو
ناوەرۆك و لایەنانەی هوشیاری سیاسی
و فیکری و ئایدیۆلۆژی دەگرێتەوە کە
لە ناو خۆیاندا پێوەندی پتەویان بە یە
کەوە هەیە و بەشێکی سەرەکیش لە
ژیانی روحی کۆمەلگا پێك دێنن.

بۆیە کاتی باسی کولتوری روحی
سەرنەتەوەیەك، لە قوناخێکی مێژو
ییی دیاری کراودادە کەین، دەبێ هەلو
مەرجی سیاسی وئابووری و جوری پێوە
ندییە کۆمەلایەتییەکان لە بەر چاوبگر
ین. چونکە ئەو کولتورە، سەرباری ئەوە
کە رەنگدانەوەیەکی بابەتی ژیانی مادی
کۆمەلە، هەروا بەشێکی دانەبڕاو
یشە لە بنیاتی ئایدیولۆژیای کۆمەلایە
تی کە کاری خۆی دەکاتە سەر لایەنە
ئابووری و کۆمەلایەتییەکان.

ئایدیۆلۆژیا ناوکی کولتوری روحی-
یە. بەو پێیە ئایدیۆلۆژیا هەمیشە
خاسیەتی چینایەتی هەیە. کولتوری
روحیش لە رووی ئەرك و ئامانجە کۆمە
لایەتییەکانیەوە هەمان خاسیەتی‌هەیە
بۆیە لە کۆمەلگای چینایەتیدا، ناکرێ
باسی یەك جورە کولتوری تەبا و گونجاوی
نەتەوە یان گەل بکرێ. چونکە لە پرۆسەی
پێشکەوتنی کۆمەلایەتیدا هەر چینەی
کولتوری مادی و روحی خۆی دێنێتە بەر-
هەم، هەر چینەی لە ناو کولتوری خۆ
یدا، ئامانج و خواست و بیرورا و نەریت
و بۆچوونی بەرامبەر بە ژیان و...هتد
دەر دەبڕێ. بەلام وەك مارکس دەلێ:
**"ئەو چینەی لە ناو کۆمەلدا، لەرووی
هێزی مادییەوە زاڵ بێ، لە هەمان کات
دا لە رووی هێزی روحیشەوە زاڵ دەبێ"** 1
چونکە ئەو چینەی دەسەلاتی سیاسی دە
گرێتە دەست و هۆیەکانی بەرهەم هێنان
دەخاتە ژێر رکێفی خۆیەوە، تەواوی دەزگا
و بنکە مادییەکانی وەك ڕێکخراو وقوتا-
بخانە وئامرازەکانی راگەیاندن و ..هتد
بۆپالپشتی ئایدیۆلۆژیاکەی خۆی بەکار
دێنێ و بە هەموو جورێك هەول دەدات
بۆچوون و رەوشت و بیروراو جیهانبینی
خۆی بلاو بکاتەوە و تەنانەت دەیەوێ
میراتی روحی نەتەوەییش بەو شێوەیە
بیووژێنێتەوە، کە لە گەڵ بۆچوون وئا-
یدیۆلۆژیای چینایەتی خۆی و لەگەڵ
پێداویستیەکانی سەردەم و ئەرکەکا-
نی ئێستایدا بیگونجێنێ. بە واتایە-
کی دی، چینی دەسەلاتدار، تەقەلا
دەکات تەواوی کولتوری مادیو روحی
نەتەوە بۆ سەپاندنی ئایدیۆلۆژیاکەیو
بۆ چەسپاندنی دەسەلاتی چینایەتی
خۆی بەکار بێنێ و، لە پاڵ ئەمەشدا
دەیەوێ کۆمەلانی خەلکی بەو لاف
و گەزافە رازی بکات کە گوایا ئەو کو-
لتورەی سەرشێتانە و بە شێوەی جۆرا و
جۆر بلاوی دەکاتەوە کولتوری تەواوی
گەلە.

بۆچوونی زانستیانەی لینین لەمەر
بوونی دووجۆرە کولتور - لە کۆمەلگای
پێش سوسیالیزمدا - تائەمڕۆش نرخی
مێژوویی خۆی هەیە. بە تایبەتی لە
سەردەمی ئەوڕۆدا کە نووسەرە بورژوا
کان نکولی لە ناوەرۆکی چینایەتی
کولتور و سەرجەمی دیاردەکانی ژیانی
نەتەوە دەکەن و، کولتوری نەتەوە وەك
یەك بابەتی تەبا و هاو ناو پێکەوە گو-
نجاو، یان راستتر بلێین وەك بوتێك
تەماشا دەکەن. لینین دەلێ:

**لە هەموو کولتورێکی نەتەوەییدا
رەگەزەکانی کولتوری دیموکراتی و سو-
سیالیستی، ئەگەر چی پێش نەکەو-
توون، هەن. چونکە لە هەموو نەتە
وە یەکدا کۆمەلانی خەلکی زەحمە-
تکێش و چەوساوە هەن کە هەلومە
رجی ژیانیان دەبێ ئایدیۆلۆژیایەکی
دیموکراتی و سوسیالیستی بخولقێنێ.
بەلام لە هەموو نەتەوەیەکدا کولتو
ری بورژوازیش، نەك وەك (رەگەزەکان
بەڵکوو، وەك کولتوری زاڵ هەیە "2**

بۆ ئەوەی بە وردی لەم بۆچوونەی
لینین بگەین، کە لە کولتوری پێش قۆ-
ناخی سوسیالیستیدا، گەنجینەی مرۆ
ڤانە دەبینێ، پێویستە لە روانگەی
مێژوویی و لە بەر رۆشنایی تاقی کردنە-
وەی هەست پێکراوی هەر نەتەوەیەك-
سەرنجی کولتورەکەی بدەین. چونکە
ئەم بۆچوونە زانستی بەیارمەتیمان
دەدات کە لە ئەنجام گیری و حوکمی
سەرپێیی وئایدیالیستانەو لە هەلوێستی
"پرۆلیت کولتانە" -2- دوور کەوینەوە.
بە تایبەتی کاتێ لە کولتوری ئەو نەتە
وانە دەکۆڵینەوە کە لە بەر کۆمەلێك
هۆی مێژوویی، چینەکان بە تەواوەتی
سەقامگیر نەبوون و دەسەلاتی چینێك
- بە مانا کلاسیکیەکەی - بەو شێوەیە
نەچەسپیوە تا دەسەلاتی ئابووریە
سیاسیەکەی بە جۆرێ بچەسپێنێ کە
بتوانێ کولتوری تایبەتی و جیاوازیخۆ
بە تەواوی بێنێتە بەرهەم لە ناو کۆ-
مەلدا بلاوی بکاتەوە. بە واتایەکی
دی لە و کۆمەلگایانەی بە کۆمەلگای
بزووتنەوەی رزگاریخوازی نیشتمانی
ناسراون - لەوانە کۆمەلگای کورد-
ستان - هێشتا چینی بورژوا بەو جورە
پێگەی ئابوری کۆمەلایەتی خۆی نەچە-
سپاندوە تا بتوانێ کولتورێکی تایبەتی
کە رەنگدانەوەی ئەو ژێرخانە بێ
بێنێتە بەرهەم. چونکە لەو کۆمەلگا
یانەدا زۆربەی چین و توێژەکانی گەل
خەباتێکی رزگاریخوازانە لە پێناوی
ئازادی سیاسی و ئابووری وکولتوریدا
دەکەن و زۆربەی گەل، کە بە دەست دە-
سەلاتی بیگانە یان کۆلونیالیزمەوە-
دەنالێنێ، بەرژەوەندی راستەقینەی
لەو ئازادییەدا هەیە. لەوەش زیاتر
لەو کۆمەلگایانەدا، وەك س. ت.
**کە لتاخچیان دەلێ: " بورژوازی هێشتا
رۆلیکی پێشکەوتنخوازانە دەبینێ، لە
پێناوی سەر بە خۆیی نەتەوەییدا خەبات**
**دەکات و بەشداری لە دروست بوونی
کولتوری نەتەوەییدا دەکات "** - 4-
**کولتوری روحی لەم جورە کۆمەل
گایانەدا، کە بە کولتوری بزووتنەوەی
رزگاریخوازی نیشتمانی ناودەبەین،
بە قووڵی دەکەوێتە ژێر کار تێکردنی
ئەم هەلومەرجە سیاسی و کۆمە**
لایەتیانەوە و لە هەمان کاتیشداکاری
خۆی دەکاتە سەریان. ئەم کولتورە لە
چوار چێوە گشتێکەیدا، هەمان ئاید.
یال (نمونەی بەرز) ی نەتەوەیی و کۆ-
مەلایەتی بە خۆ گرتوە کە بزووتنە-
وەی رزگاریخوازی نیشتمانی لە پێناویا
ندا خەبات دەکات.

ئەم بۆچوونە نابێ بمانگەیەنێتە
ئەو ئەنجامەی چەوتەی کە نکولی لە بوو
نی لایەن و رەگەزی کولتوری کۆنەپە ر
ستانە و دواکەوتوانە بکەین لەم
جورە کۆمەلگایەنەدا. بە تایبەتی
- وەك دەزانین - دوژمنی بیگانە لە پاڵ
ئەوەی بە زەبری ئاگر و ئاسن دەسەلاتی
خۆی بە سەر نەتەوەیەکدا دەسەپێنێ،
بە هەموو شێوەیەکیش هەوڵی بلاو
کردنەوەو سەپاندنی کولتورەکەی دەدات
ئەو کولتورەی کە کۆمەلبە درێژەپێ
دانیدە سەلاتی دەکات و ئاوات و بە-
رژەوەندی چینایەتی خۆی و ئەو دەستەو
توێژە کۆنەپەرست و کۆمپرادۆرە ناوخۆ
ییانە دەر دەبڕێ کە دۆست و هاو پەیما-
نی ئەون. سەرباری ئەوەی ئەم کولتو
رە کۆنەپەرست و دواکەوتوەیە ئا-
مرازێکی کاریگەر بە کار دێنێ بۆ لە
بەر یەك بردنو دارماندنی کولتوری رە
سەنی نەتەوەیی و شێواندن و لە ریشە
هەلکێشانی ئەو گیانە شورشگێرییەی
بە خۆی گرتوە.

بەلام بە ڕای ئێمە ئەم جۆرە کولتورە
کۆنەپەرست و دواکەوتوە، لە کۆمە-
لگای بزووتنەوەی رزگاریخوازی نیشتما
نیدا، لەوانە لە کۆمەلگای کوردستان
دا، ناتوانێ ببێتە کولتوری زاڵ وسە-
پاو جێگری کولتوری رەسەنی نەتەوەیی
کە لە لایەن کۆمەلانی خەلکی زەحمە
تکێش و ستەمدیدەوە هێنراوەتە بەر
هەم. چونکە لە ناوەرۆکدا کولتورێکی
پووچەڵ و دواکەوتوانەیە و دژ بە خوا
ست و ئاواتی زۆربەی هەرە زۆری گەلو
بزووتنەوە رزگاریخوازەکەیەتی.

کولتوری ئەو گەلانەی لە پێناوی
ئازادی و مافیبریاردانی چارەنووسدا
خەبات دەکەن بەو بارو دۆخە سیاسی و
کۆمەلایەتیەوە لکاوە کە نەتەوەکەی
تێدا دەژی و نە بە تەنێ لە ناو پرۆژەی
شورشگێرانەی سیاسیدا تواوەتەوە، بە

پاشماوەی ل ١

بەبونەی (٨)ی مارسەوە

مالەی کچیان ببایە شەرم و شورەییان پێ بوو، گەلێك جار ئەو منداڵە شیان لە ناو دەبرد. لە دوای هاتنی ئیسلام ئەم کردە وە درندانە یە (کوشتنی کچی ساوا) لابرا، بەلام دینی ئیسلام نەیتوانی عادەتی سووك سەیر کردنی کۆمەڵ و پیاو بەرامبەر بە ئافرەت لابیا. ئەم عادەتە ناکوو ئێستاش لە ولاتە ئیسلامیەکاندا ماوەتەوە. دەوری ئافرەت لە نێوان کۆمەلانی خەڵکی کوردستانیش دا ئەوەندە لە گەڵ کۆمەلانی خەڵکی ولاتە ئیسلامیەکانی دەوروپشت جیا ناکرێتەوە کە هەتا ئێستاش ئافرەت لە ژێرچەوسانەوەی یاساو کۆمەڵ و پیاو دا ماوەتەوە هەرچەندە کەمێك جیاوازی پەیدا بوە لە نێوان کۆمەلانی خەڵکی ناو شارە گەورەکان و شارە پچوکەکان و گوندەکان بەلام ئەمەتەنها بە پێشکەوتنێکی زۆر کەم دەژمێردرێت بە نیسبەت ئەو پێشکەوتنەی لە هێندی ولاتانی سەر بەخۆدا رەچاو دەکرێت.

لە کوردستاندا هەر وەك ولاتانی دەور و پشتی، هەمیشە هەر پیاوسەرۆکی خێزانە و بە شێوەیەکی گشتی هەر پیاو خێزان بەخێو ئەکات. بۆیە هەمو مافێکی بۆ خۆی داناوە و لەوانی تری حەرام کردوە هەموو کەسانی ناو خێزان لە ژێر چاوەدێری و قسەی ئەودانە. بە گشتی ئافرەتی کورد کەوتۆتە ژێر باڵیچەند بیرو باوەرێکی دینی و عاداتی کۆنوو خێلەکی و دەرەبەگی و لە ژێر بارێکی ئابوری و کۆمەلایەتی و یا لە ژێر سێبەری یاسای وا دایە کەلە راستیدا وەك عەبدی لێ هاتوە لە ناو کۆمەلدا. کچ بە شوو دان لە کوردستان، ئێستاش وەك کارێکی بازرگانی لە لایەن دایك و بابەوە بریاری دەدرێ. ئێستاش لە کوردستان دا ژن بە ژنە هەر باوە کە پێشاندەری جورێکی زۆرداری ناشیرینە و ئەو پەری توندایەتی و دل رەقیە بەرامبەر بە ئافرەت. ئێستاش ئافرەت دەدرێتە پیاوی ئەو خێزانەی کە سێکیان لێ هاتبێتە کوشتن،بۆ دروستکردنی خزمایەتی لە جیاتی دوژمنایەتی.

بێ گومان عادەتی چەند ژنهێنان هەر باوە، بە تایبەت لە نێو ئەوانەی توانای ماڵیان هەیە. کۆمەلی کوردەواری بە خەراپی دەروانێتە ئەو شوو کردنەی لە سەر بناغەی خوشەویستی دارژا بێت. دلداری لە نێوان ژن و پیاو بە تاوانێکی گەورە دادەنرێت. گەلێك جار خۆشەویستی ژن و پیاو دەبێتە هۆی کوشتنی یەکێکیان، بە تایبەت ژنی کلۆل.

لە کوردستان زۆر بە دەگمەن شوو کردن لە نێوان دوو چینی جیاوازدا پەیدادەبێ. پیاوی چینی زەحمەتکێش دەبێ هەر ئەو ئافرەتە بێنێ کە لە چینەکەی خۆیەتی. نەك هەر لە بەر ئەوەی کە سووکاری ئافرەتەکە رازی نابن، بەلکوو چونکە پیاوی زەحمەتکێش توانای ئەوەشی نابێت جیازی لێ وەشاوەی بۆ دابین بکا. ئەمەش هۆیە کە کە گەلێك لە ئافرەتان بە عازەبی دەمێننەوە و پیر دەبن بە بێ شوو کردن بە تایبەت لە نێو دەولەمەند و نیمچە دەولەمەندەکاندا. ئەم هەموو ناتەواویانەی ناو کۆمەلی دواکەوتووی کوردەواری، هێندێ جار پاڵ بە ئافرەتەوە دەنێت کە لە ماڵی خۆ رابکا و یان خۆ بکوژێت.

سزای ئافرەت لە کوردستاندا زۆرقورس ئەبێت ئەگەر خەیانەت لە مێردەکەی بکات و بە پێچەوانە دەبینین کە خەیانەتی پیاو لە ژنەکەی لە گەلێك حالات دا، جێگای پیاوەتی و ئازایەتی وشانازیە. ئافرەتی کورد مافی تەلاقدانی لە مێردەکەی پێ نەدراوە، ئەم مافە تەنیادراوە بە پیاو کە دەتوانێ سوێندیشی پێ بخوا و ئەگەر لە ناو خەلکدا سوێندەکەی بە درۆ بخرێتەوە دەبێ بە گوێرەی (شەرع) ژنەکەی تەلاق بدات. بەم جۆرە ژنی کلۆل دەبێ بە فرمێسکەوە ماڵەکەی بە جێ بهێلێت و دەر بەدەر بێت.

لە رووی ئابوریەوە، ئافرەت وەك لە پێشەوە باسکرا، بەستراوە بە پیاوەوە، پیاو بە گوێرەی یاساو شەرع مافی دووقاتی پێ دراوە بۆ میرات گرتن. لە ناو یەزیدیەکاندا ئافرەت مافی ئەو نیوە بەشەی پێ نەدراوە.

لە لادێیەکانی کوردستان ئافرەت و منداڵ هاو بەشی پیاو دەکەن لە ئیش و کاری کشت وکاڵ و بەم هۆیەوە تێکەلاویان لە گەڵ پیاواندا زیاترە. لە شارەکان زۆر کەم لە ئافرەتان کار دەکەن و زۆربەی هەرە زۆری بیکارن. بێجگە لەوە لە هێندێ شارە پچوکەکان ژن و منداڵیش لە ناوخێزاندا کاری جۆلایي دەکەن. لە بیست ساڵی دواییدا چەند کارخانەیەکی دەولەتی و یا سەر بە خۆ لە کوردستاندا دانراون. لە هێندێ لەو کارخانانەدا ژنیش وەك کرێکار کاردەکەن. هەرچەندە مافی کرێکاران و چینی زەحمەتکێش بە گشتی لەو ولاتانە کوردستانیان پێوە بەستراوە لە ژێر پێ نراوە و بە بەرژەوەندی سەرمایەداری و بۆژوازی بیروکراتەوە بەند کراوە. کرێکارانی ئافرەت لە مافی تایبەتیشیان و مافی وەکیەکی بێ بەش کراون. بۆ نمونە لە عیراقدا یاسای وەك یەکی رۆژانەی کرێکاری ژن و پیاو ساڵی ١٩٧٠ دەرچوو، بە گوێرەی ئەو یاسایە کەمترین رۆژانە لە ٦٥٠ فلس (واتە ٢ دۆلاری ئەو کاتە) نابێ کامتر بێت. بەلام لە شاری موسل سەدها ئەفرەتی کورد و عارەب بە رۆژانەی کەمتر لە ٤٠٠ فلس لە کارگەی چنین کاریان دەکرد.

ئافرەتی کرێکار لە ولاتی ئێمە جگە لە ئیشی رۆژانە و ماندوو بوون، لە ماڵەوەش ئیشو کاری ناو ماڵ چاوەروانی دەکات. خۆ ئەگەر سەیری ئەو ئافرەتانە بکەین کە وەك نۆکەر لە ماڵە دەولەمەند و نیمچە دەولەمەندەکاندا کار دەکەن دەبینین لە راستیدا وەك ئینسان سەیر ناکرێن. ئەم ئافرەتانە کە زۆربەیان لە منداڵیەوە بە مانگانەیێکی یەکجار کەم بەو ماڵانە بە کرێ دەدرێن، ئیش و کاری هەموو ماڵەکەیان لە ئەستۆیە وەك پاك کردنەوەی ماڵ، جل شوشتن، منداڵ هەلگرتن و خاوێن کردنەوەوجگە لە لێدان و ئەتك کردنیان.

بێ گومان ئەم جورە کرێکارانە لە ناچاری و نەبوونیەوە ئەم جورە ژیانە بە سەر دەبەن. چونکە لە کۆمەلی سەرمایەداری دا هیچ رێگایەکی تر شك نابەن بۆ ژیان.

لەم هەموو دژواری کۆمەلایەتی و کوێرەوەری و کلۆلی ئافرەت دا، لە ناو کۆمەلی کوردەواری، ئافرەتی کوردیش، هاو بەشی خەباتی خوێناوی کردوە لە گەڵ پیاو بۆ بەدی هێنانی مافە رەواکانی گەل، لەم رێگایەدا شەهیدی زۆر داوە. ئافرەتانی کوردستان تەنانەت بەچەك هەلگرتنیش یارمەتی برا پێشمەرگەکانیان دەدەن بۆ رزگاری کوردستان. لەیلا قاسم قوتابی زانکۆی بەغدا لە عیراق کە ساڵی ١٩٧٤ بە دەستی فاشیستەکانی بەغدا لە سێدارە درا. خوشکە ئەختەر کە بە گوللەی حوکمی کۆنەپەرستی بەغدا ساڵی ١٩٥٦ لە رێزی پێشەوەی ئەو خۆپێشاندانەی بۆ بە پیرەوە چوونی تەرمی شەهیدی کوردستان شیخ مەحمودی نەمر لە شاری سلیمانی شەهیدکرا. لە شاری مەهاباد لە ٤٩ گەنج کە بە کۆمەڵ لە لایەن کۆماری ئیسلامیەوە گوللە باران کران، ٣١یان کیژی منداڵ کار و لاو بزن و نموونەی خۆ بە ختی و قوربانی ئافرەتی کوردستانن لە رێی ئازادیدا.

ئەرکی رزگاری ئافرەتی کورد لە چەوسانەوەی سیاسی و کۆمەلایەتی نەك تەنیا دەکەوێتە سەر شانی ئافرەتان خۆیان، بەلکوو بارێکی گەورەشی دەکەوێتە سەر شانی براکانیان لە کوردستان و لە دەرەوە. روشنبیرانی کورد نابێ ئەوەیان لە بیر بچێ کە ئافرەت نیوەی کۆمەلە هاو بەشی تەواوی پیاوە لە خۆشی و ناخۆشی و لە ماف و لە کار کردن دا.

ژنانی کورد پێویستە خۆیان رێکخەن و بە سەربەستی و شورشگێرانە داخوازە کانی خۆیان و خواستی گەلەکەیان بەرز کەنەوە و بەر دەوام بن لە خەباتدا تا لە دوا رۆژدا جێژنی ٨ی مارت لە کوردستانێکی ئازاد بە شادی بگێرن.

لکوو بۆتە هێزێکی کاریگەریش بۆ کامڵ بوون و بەرەو پێش بردنی ئەم پرۆژە سیاسیە.

کولتوری بزووتنەوەی رزگاریخوازی نیشتمانی نیشانەی مێژوویي بوونەتەوە و خاسیەتە تایبەتییەکانیەتی. یان - گابرال - گوتەنی: **"بەرهەمی مێژووی گەلە و بریار دەرێکی ئەو مێژوویەشە"** - ٥ -. چونکە ئەو وزە روحی و ئەخلاقیيانەی بە خۆ گرتوە، کە بەو هۆیە گەل نەبەتەنێ کە سایەتیو خواست و ئاواتی خۆی دەر دەبرێ، بەلکوو چارەنووس و ئایندەی نزیك و دووریشی دیاری دەکات.

دوای ئەم کورتە پێشەکیە تیئۆرییە هیوادارین لە ژمارەی ئایندە دا باسی هێندێ لایەنی کولتوری روحی نەتەوەی کورد، وەك کولتوری بزووتنەوەی رزگاریخوازی نیشتمانی بکەین.

سەرچاوەو پەراوێزەکان

١ - کارل مارکس - ف - ئینگلس، سەرجەمی شاکارەکان - بەرگی سێیەم ل ٦٤

٢ - لینین - سەرجەمی شاکارەکان بەرگی ٢٤، ل ١٢٠

٣ - مەبەست لەو دەستەیەیە کە دوای شورشی مەزنی سوسیالیستی ئۆکتوبەر لە روسیا دەرکەوتن و داوای لە ناو بردنی تەواوی کولتوری رابردوویان دەکرد بەو بیانووەی گوایا ئەو کولتورە چونکە لە سەر دەمی دەسەلاتی بورژوادا سەری هەلداوە، کولتورێکی کۆنەپەرستانەیە. لینین خەباتێکی فیکری سەختی دژی ئەم رێبازە هەرزەکارانە کردو، نرخێکی بەرزی بۆ میراتی کولتوری روس دانا.

٤ - س. ت. کەلتاخچیان: نەتەوە سوسیالیستیەکان، ئێستا و ئەیندەیان، سوفیا، ١٩٦٨، ل ١٣

٥ - ئەمیلکار کابرال، کولتور و خەباتی رزگاریخوازی نەتەوەیي، گۆڤاری پەیف، ژمارە - ٢ -، ل ١٨١

پاشماوەی ل ١

جینایەتی

و کپ کردنی دەنگی ئازادیخوازانە هەولیان داوە و دەستیان لە هیچ تاوان و جنایەتێك نەگێراوەتەوە بەلام کورد هەر ماوە و هەر زیندوە و نامرێ و خەبات دەکا و سەر دەکەوێ.

کوردستان له چاپه مه نیه کاندا

بلاو کەرەوەی "کار" ئورگانی کومیتەی ناوەندی رێکخراوی فیداییانی خەلکی ئیران (ئەکسەریەت) له ژماره یه کی رێبەندانی خۆیدا ، وتارێکی به ناو ونیشانی "ئاواتی جولانه وەی ۲۶ی رێ بەندان ئه به دیه" بلاو کردۆته وە، کەوا ئێمه کورتەی ئەو وتاره ده خەینه به ر چاوی خوێنه رانی به رێزه وه ٠

((کار " ده نووسێ : " چل و یه ك سال له دووی رێبەندان که له رێبازی مێژووی سه ر ده می گه لی کوردی خه بات کاردا ٬سه رجه می وه رسوورانێکی گەورە یه ، راده برێ٠

جولانەوەی دووی رێبەندان له ژێر رێبه رایه تی میللی - دیموکراتی حیزبی دیموکراتی کوردستان، به رێبەرایه تی قازی محمد سەرکه وت ٠ له پێوه ند پتەو له گەڵ خەباتی دژی ئیمپریالیستی و خه باتی دیموکراتی و داد پەروه رانه ی سەرانسەری دا چوه پێش و له یه کێتی له گەڵ به رەی جیهانی دیموکراسی و پێشکه وتن و سوسیالیزم دا ، پشکوت و گه شه ی کرد٠ به جۆرێك که دەسکەوته به نرخه کانی ، تەنیا له ماوەی ۱۱ مانگ ده سه لاتی نه تەوایه تی دا ،بۆ جولانه وەی دوا رۆژی گه لی کورد بوو به پشتیوانیکی به هێز و سوننه تیکی به نرخ ٠

ده سه لاتی میللی گه لی کورد هه ر له سەره تاوه که وته بەر په لاماری پیلانه کانی ئیمپریالیزمی ئینگلیز و ئەمریکا و کۆنه په رستی ناوچه و ئاخرەکه شی له گەڵ په لاماری درندانەو فیلاوی به رەی کۆنه پەرستی روو به روو بوو٠ دوای ئەو په لاماره گه لی کورد له دەسکه وتەکانی بێ بەش مایەوە و رێبەری هه لکەوتووی کورد شه هید قازی محمد له گەڵ هێندیکی تر له رێبەرانی جولانه وه ئیعدام کران ٠ هه زاران کەس له رۆله کانی گه لی کورد گیران و دوور خرانه وه ٠ به لام ئەم جنایه ت و سەر کوت کردنه ، نه یتوانی له گرنگی مێژوویي جولانەوەی دووی رێ بەندان کەم کاتەوه٠ نه یتوانی بیره وەری دەرسه گرنگەکانی له مێشك و دڵی کۆمه ڵانی خەڵکی کورد بسرێته وه ٠

شورشی رێ بەندانی ئیران که گەلی کوردله ویدا نه خشیکی تیکۆشەرانەی نواند، دەرەتانیکی له باری بۆ خه لکی کوردستان پیك هێنا ، تا له پێناوی به جێ گه یاندنی ئامانج و ئاواته کانی جولانه وەی دووی رێ بەندان‌دا خەباتی خۆی پەره پێ بدات ٠

جولانەوەی نه ته وایه تی گەلی‌کورد تووشی سەر کوتکردنی شێتانەی رێژیمی کۆماری ئیسلامی بوو٠ ئەو شەرەی رێژیمی خومه ینی به سەر گه لی کوردیدا سه پاندوه تا ئێستا بۆته هۆی کوشتاری ۳۰ هه زار که س له خه ڵکی بێ دیفاعی کوردستانو ئەوەندەش لاوانی غەیره کورد که به زۆری سەر نێزه بۆ مه یدانی شەریان راداون ٠ ئێستا له چل و یه ك سالی جولانەوەی حه ماسی دووی رێبەندان دا ، پێویسته بیر له وه بکرێته وه که ئێستاله کوردستان ج راده برێ؟ نێوه رۆکی رووداو وکارەساتەکان بدۆزرێتەوه و نه تیجه یان لێ وەر بگیرێ٠

رێژیمی شه رانی خومه ینی ماوەییکه له هه وڵ و ته قه لادایه ،تا لەگه ڵ به شێکی زۆری هێزه نیشتمانیه‌کانی کوردی عیراق پێوه ند دابمه زرێنێ و ئەو هێزانه به رێته نێو دار و ده ستەی ئاخوند حه کیمی کۆنه پەرست٠ رێژیمی ئیران ده یه وێ به که لك وەرگرتن له فشار و زه ختی دوو رێژیمی سەرکوت که ری عیراق و تورکیا بۆ سەر کوردەکان ئامانجه کۆنه په رستیه کانی خۆی به جێ بگه یێنێ٠

مه به ست و ئامانجی سیاسه تی تازەی رێژیمی ئیران ئەم خالانەی ژێرون

۱ - تێکدانی به رەی نیشتمانی دیموکراتی عیراق بۆ تاق خستنه وەی حیزبی کومونیستی عیراق که له دامه زراندن و پاراستن و پتەو کردنی ئەو بەره یه شۆرشگێرو دیموکراتەدادژی رێژیمی دیکتاتوری سەددام حوسین نه خشی گرنگ و لێ براوی هه بوه ٠

۲ - هێندی له هێزەکانی جولانەوەی نیشتمانی کوردستانی عیراق بکا به داردەستی سیا سه تی سه زنیخوازانەو کۆنه په رستی خۆی له عیراق دا ٠

۳ - به هێز کردنی جه رەیانی کۆنه په رستی " مه جلیسی بەرزی انقلابی ئیسلامی عیراق" ، وه سه پاندنی رێبه رایه تی ئاخونده ده ستنێژەکانی خۆی به سەر هێندی له هێزه کانی ئوپوزیسیونی دیموکراتی له عیراق دا ٠

۴ که لك وەرگرتن له هێندی هێزی کوردی عیراق دژی جولانه وەی نیشتمانی کوردستانی ئیران و ساز کردنی دووبەرەکی و پێك هه ڵپرژان له نێوان هێزه دیموکراتیه کانی ئه م دوو ولاته دا ٠

وادەر دەکه وێ که رێژیمی‌خومه ینی به سەر کەوتنی سیاسەتی تازەی خۆی هیواداره ٠ پێك هێنانی کونفرانسی "هاوکاری میللەتی عیراق" له تاران، که له بریارنامەی کۆتاییدا ، ته نانەت تاقه وشه یه کیش له بارەی " خود موختار ی کوردستانی عیراق" نا بینرێو باسی نه کراوه ، پێك هه ڵپرژانی خوێناوی هێزه کانی یه کیتی نیشتمانی و رێکخراوی موجاهیدین له ناوچه سنوورییه کانی خاکی عیراق، هه موویان بردنه پێشی سیاسەتی ئەو رێژیمه نیشان دەدەن

رێژیمی کۆماری ئیسلامی ئیران که له "کورد کوشتن" دا گرەوی له هه موو دوژمنانی گه لی کورد بردۆ ته وه، قەت ناتوانێ لەم دیوەی سنوور دوژمنی گه لی کورد بێت، به لام لەو دیوی سنوور دۆست و پشتیوانی کورد بێ٠ ئەو رێژیمه له ئیران و له عیراق دوژمنی گەلی کورده

رێژیمی سه ددامیش هه وڵ ده دا و پێشتریش لەم هه وڵه دا بوه تا به کەلك وه رگرتن له فشاری کۆماری ئیسلامی بۆ سەر هێزه نیشتمانیه کانی کوردستانی ئیران، هه ر ئەو سیاسەته له ئاست هێزه کوردەکانی ئیران و هێندی له رێکخراوه دێموکراتیەکانی ئیران به رێوه بەرێت٠

ئێستا ئه گەر وەزع به که یفی ئەم دوو رێژیمه کۆنه په رسته هه ر ئاوابروات پێش، ده بێ بلێین که جولانەوەی میللی کورد لەم دوو ولاته دا تووشی ج کارەساتێك ده بێ٠ لەم هەل و مه رج و چاره نووس سازه دایه که پێویسته گرنگی برانه وەی شەر و ته ئسیری وێرانکه ری ئەو له سەر چاره نووسی دوا رۆژ جولانه وەی میللی کوردستانی ئیرانباش تێ بگه ین ٠ پێویسته جولانه وەی نه ته وایه تی کورد له هەر تك‌وڵات له کەڵ خه باتی گه لانی ئیران و عیراق - بۆ دامه زرانی ئاشتی لێك گرێ بدەین٠ هه موو هێزیك بۆ پیکهێنانی به ره ی یه کگرتووی هێزه دیموکرات وشورشگیر و پێشکه وتوو خوازه کانی ولات به کار به رین ٠ دابین کردن و پەره پێدانی یه کێتی خه باتکارانەی هێزه کانی جولانه وه ی میللیگه لی کورد و هێزەدیموکراته کانی ولات، له پووچ کرد نه وەی پیلانی سێ رێژیمی سەرکوتکەری ئیران و تورکیا و عیراق دژی جولانه وەی میللی کورد ، نه خشی بەر چاو یاری دەکات ٠

بۆ کۆتاییپێ هێنانی بێ قه یدو شەرتی شەری نێوان حیزبی دیموکراتو کۆمه له، که تا ئێستا بۆ رێژیم قازانج و سوودی زۆری هه بوه، وه بۆ چاره سەر کردنی ناکۆکی نێوان هێزه سیاسیه کان له رێگای وتوو وێژه وه، پێویسته ئه وپەری کۆشش و پلوپا بکري٠

دابین کردن و پتەو کردنی هاوکاری هێزه کانی جولانه وەی نه ته وایه تی و پێوه ندی ئەو له گەڵ جولانه وەی نەته وایه تی گه لانی تورکه مه ن و بەلوج و عه ره ب جولانه وەی دیموکراتی به هێز ده کات ٠ **" وادیاره له ئیران‌دا نه خه لکێکی ئازەری و نه جولانه وه یەکی نه ته وایه تی ئازربایجانی هه یه، بۆیه باسی نه کراوه ٠ وەرگیر "٠**

پێویسته به هه موو تواناوه بۆ دابین کردنی هاو پێوەندی و هاو کاری له نێوان هێزه دیموکرات و شورشگیرانی هەر تك ولات، به تایبه ت حیزب و رێکخراوه خه باتگیرەکانی کورد له هه ر تك ولات دا تێ بکۆشین ٠

رێکخراوی ئێمه له تەواوی هاو ولاتیانی ئازاد و ئاشتیخواز داوا ده کات له خه باتی رەوای گه لی کورد **"دیموکراسی بۆ ئیران و خود موختاری بۆ کوردستان "** به لێ براوی پشتیوانی بکه ن٠ راز و رەمزی سەرکه وتنی تەواری گه لانی ولات به سه ر رێژیمی کۆنه په رست و جه بباری خو مه ینی دا ، یه ککرتن و رێك کوشینی دەستی دۆستایه تی یه کتره ٠ له چل و یەك ساله ی دووی رێ بەندان دا ، با دەست بدەینه ده ستی یه کترو به دەرس وەرگرتن له ئه زموونه کانی جولانه وەی دووی رێ به ندان و کەلك وەرگرتن له تاقیکردنه وەی به نرخی چل ویەك سال خه بات دژی ئیمپریالیزم و کۆنه پەرستی جولانه وەی نه ته وایه تی گه لی کورد سەرکه وتوانه به ره و پێش به رین ٠

★★★★

رۆژنامەی**"ئێگین"** چاپی ئه سپانیا له یه کێك له ژمارەکانی خۆیدا له سه ر خه باتی کورده کانی تورکیا و بۆمباراني پەنا گاکانی ئەوان له خاکی عیراق دا مه تله بیکی بلاو کردۆته وه ، هەرچه ند باسه که پێوه ندی به بۆمبارانی مانگی ئابی سالی رابردووه هه یه،به لام سه بارەت به بۆمبارانی تازەی کوردستان له لایەن رێژیمی فاشیستی تورکیاوه، ئێمه ده قی وتاره که بلاو ده کەینه وه ٠ له وتاره که دا گوتراوه :

" ٠٠٠ هێزی هه وایي تورکیا له چوار چێوەی په یمانێکی تورکیا عیراق (ئیمزا کراوی سالی ١٩٨٤) هێرشی برده سەر سه ر به خۆيي خوازەکانی‌کورد له خاکی عیراقدا٠ ئەو په یمانه ماف دەدا به هێزه نیزامیه کانی هه ر دوو ولاتی تورکیا و عیراق که له کاتی پێویست بۆ راو نانی کوردەکان، بچنه خاکی یه کتره وه٠ ئەو په یمانه له کاتی خۆی دازۆر به گرنگی له لایەن وه زیری کارو باری دەرەوەی تورکیا راگەیەنرا ٠ ئەو هێرشه له رێگەی زەوی و هەواییەوه

بۆ لاپه ره ی ۷

پاشماوەی ل ٧

کۆنگرەی:

مەسەلە یەکی زۆر لاوەکی بە لاوە
بنێن و بە ناوی ئیسلام و بە ناوی دیاری
کردنی ئیسلام وەك (هویەتی راستە
قینەی گەلی عیراق) لە بەندی دەیەمدا ،
مەسەلەی نەتەوایەتی بدەنە دواوە.
گەرچی ئەو بەندە بە شێوەیەکی زۆر
گشتی (تە بەننای هەموو مافەکانی
گەلی کوردی دەر بەدەر لە چوار چێوەی
یەکێتی نیشتمانی عیراقیدا) دەکات،
دیارە ئەم هەلوێستە تەکتیکیە لاوازەی
ناچیتە عەقلی ئاخوندەکانی تارانەوە
و لە گەڵ ئایدیولوژیەتی وشك و دواکەو
توویاندا نا گونجێ.

کۆنگرە خۆی بە گشتی تەکتیکی سەر
کەوتوانەی رێژیمی ئیرانی بوو. بە خڕ
کردنەوەی سەدان کەسی بە ناوی ئوپۆ-
زیسیون - ەوە ودانی گرنگی وەکوو یەك
بە تاکەکەسانی کۆنە پەرست و حیزب و
رێکخراوی سیاسی ناسراو، سیاسەتمە
دارانی رێژیم دەیانەوێ لە بایەخ و سە-
نگی ئو پوزیسیونی راستەقینەی عیراقی
کەم بکەنەوە. هەروەها ئەو ئازادییەی
کە ئەمرۆ بە چەند بە شێکی ئوپوز
یسیۆنی عیراقی دراوە، هەر ئەو ئازاد

ییەمان دەخاتەوە بیر کە خومەینی
دوای گەرانەوەی بۆ ئیران بە ناچاری
بە دەیان رێکخراوی سیاسی و حیزبی
ئیرانی دا ،تا جێگەی خۆی قایم کردو-
یەك بە یەك هەموو گرۆ وریکخراوەکا-
نی پاکتاو کردن و ئازادی سیاسی بە
خەونیش حەرام کرا.

دیارە ئەگەر بەشداری هێزەکانی
کوردی نە بایە، کۆنگرە لە روو ی
شکلیشەوە بۆش دەمایەوە. دەسکەو
تی هەرەگەورەی ئیران لەو کۆنگرە
ئەوەیە کە بۆ جیهانی جار دا کە وەرە-
قەی کورد بە دەست ئەوەوەیە. ئەمەو
بەردەوامی شەرەکە و بوونی کوردستان
بە ناوچەی شەر و تۆلەسەندنەوەی
بەرامبەر بزووتنەوەی کوردی خستۆتە
قۆناخێکی یەکجار ناسك و پر مەترسیە
وە. ئێستا نەتەوەی کورد خۆی لە
بەرامبەر گەورەترین هەرەشەی لە
ناو بردن و تواندنەوە دا دۆزیوەتەوە.
ئەوەی ئێستا ئاشکرایە ئەوەیە کەشەری
عیراق و ئیران هێشتا درێژە دەکێشێ.
شوێنی ستراتیژی گرنگی ناوچەکە
رێگەی ئەوە نادا هێزەکانی ئیمپریا-
لیستی رێگا بە سەرکەوتنی هیچ لایەك
بدەن بەر لەوەی حیساب و کیتابی خۆ-
یان تەواو بکەن. سەرکەوتنی ئیران لە
مەیدانی جەنگدا، دوای تێپ بوونەوەی
هێرش بۆ سەر بەسرە، ئیحتمالێکی
دوورە. بۆیە زیاتر لە مەیدانی سیا-
سەتو سات و سەودای جیهانیدا، چارە
نووسی شەرە کە دیاری دەکرێ. بۆیە
ئیران دوای شەش سال شەڕ، گەمژەی
لافاوی بە شەڕی، ئێستا هۆشی هاتۆ-
تەوە بەرودەیەوێ لە مەیدانی
دیپلۆماسی دا چالاکانە بکەوێتە کار.
بەستنی ئەو کۆنگرەیە وبە دەستهێنا-
نی وەرەقەی کورد، بەشێکە لەو
دیپلۆماسییەتە کە ئیران بەرەکەی
لە واشنکتۆن و لەندەن و پاریسدا دە-
چنێتەوە. هەر بۆیەش کونگرە دژا-
یەتی (ئیستکباری) جیهانی دەکا(واتە
ئەمریکا و یەکیتی سۆڤیەت ودانانیان
وەکوو یەك) هەویتی ئیسلامی
دەستێنێ و مەودا بە کۆنەپاشایەتی
خواز و ئینگلیز خوازەکان دەداکە دە-
نگ و رەنگیان هەبێ. لە شەرەکەیدا
لە گەڵ رێژیمی درندەی سەدام، ئیران
بەر لە هەموو شتێك پێویستی بە چە-
کە، چەکی مودێرن و باش. بەلام بۆ
ئەمەبەستەش پێویستی بە رازیکرد
نی بازرگانەکانی چەك و ولاتانی
سەرمایەداری هەیە. ج بۆ پاراستنی
شارەکان و بە بەدەست هێنانی سەرکەو
تن لە مەیدانی شەردا، کە ئەمەیان
زەحمەت و دوورە، یان لە مەیدانی
سات و سەوادا دا کە ئەمەیان ئیحتیما
لی زیاتری هەیە.

ئەگەر چی پاڵدانی کوردی کورد-
ستانی خواروو بە ئیرانەوە ،ئەو ئاکامە
چاکەی هەبوو کە یەکێتیەك لە نێوان
ئەو هێزانەدا پێك بێ و شەڕی براکوژی
بوەستێ، پەرەسەندنی دەسەلاتی
سوپایی و سیاسی و ئابووری ئیران بە
سەر بزووتنەوەی کوردیدا، وا دەکا،
بەرە بەرە هێزەکانی کوردی دەسەلاتی
سەربازی و سیاسیان لە دەست بدەن وبە
تەواوی پشت بە ئیران ببەستن. ئەمەش
مەترسی ئەوە دروست دەکا کە رێژیمی
خومەینی شاهەنشا ئاسا جلەوی بزوو
تنەوەی کورد بگرێتە دەست خۆی و هەر
کاتی ویستی شەڕی براکوژی و تاقم گەری
دروست بکاتەوە، یان بۆ سات و سەودای
خۆی بە کاری بێنێ.

ئەگەر رێژیمی ئیران رازی نەبێ
کەمترین ماف بە میلیونها کوردی ناو
ئیران بداو خوێندنی کوردیان لێ قەدە-
خە بکا و ئەگەر لە بۆمباران کردن و و
ێران کردنی شارەکانی کوردستان دژ بە
رێژیمی سەدام سڵ نەکاتەوە، چۆن-
چاوەرێی ئەوەی لێ دەکرێ ئامانجەکا-
نی خەباتی رزگاریخوازی گەلەکەمان
قبوڵ بکات؟.

ئەوەی راستی بێ رێژیمی ئیران هە-
موو دەسکەوتەکانی گەلی عیراق لە
شۆرشی تەموزی ١٩٥٨ وە دەداتە دواوە
لە وانە دەسکەوتەکانی شۆرشی ئەیلولی
کوردستان و چارکە سەدەیەك خەباتی
چەکداری و جەماوەری. بۆیە کونکر-
ێت مەسەلەی کورد وەك مەسەلەی
(مافی یەکسانی هەموو هاونیشتمانیان
و مەسەلەی یەکێتی نیشتمان) سەیر
دەکات و هیچ چارە سەرێکی کۆنکرێت،
بۆ ئەم مەسەلەیە ناو نابات.

ئەو ئەفسانەیەی کە تاوانکاری لە
رادە بەدەر و نازیبیانەی رێژیمی فاشیستی
بەعسی پاکانەی هاو کاری لە گەڵ رێژ-
یمی ئیرانیدا دەکا، بۆ چوونێکی هەڵە
و ساکار و ترسناکە. هێزەکانی کورد-
ستان و هێزە پێشکەوتنخوازەکانی
ئوپوزیسیونی عیراقی دەبێ ئەمرۆ
لە هەموو کاتێ زیاتر، یەك گرتوو تر
بن و هەول بدەن بەرەیەکی یەکگر-
تووی خەباتی جەماوەری پێك بێنن
کە بە دیلی راستەقینەی رێژیمی
سەدام بێ و چارەسەری زانستی و
دیموکراتیك بۆ هەموو کێشەکانی
عیراق، لەوانە کێشەی کورد لەسەر
بنچینەی مافی بریاردانی چارەنووس
دەست نیشان بکات.

بەستنەوەی خەبات بۆ رووخاندە-
نی رێژیمی فاشی بەغدا، بە شەڕی
عیراق و ئیران و پێویستی بە ردەوام بوو
نی ئەو شەرەوە، لە سەر حیسابی
پتەو کردنی شەری شارەکان و قڕ کردنی
بە کۆمەڵی هاو نیشتمانیان و پشتگیری
کردنی ئیران لەم رووەوە، هەلەیەکی
تراژیدییە و کارەساتە و تاوان و خوێن
رێژی زۆرتری پێوە یە. ✱

پاشماوەی ل ٦

کوردستان لە:

ئەنجام درا. دوا بە دوای ئەو شۆرشگێرا
نی کورد لە سنووری تورکیا - عیراق لە
ناوچەی حەکاری هێرشیان بردە سەر
هێزەکانی تورکیا و ١٢ کەسیان لێ
کوشتن کە لە نێو کوژراوەکاندا تەرمی
فەرماندەییکی بەرزی نیزامی و گرو-
بانێك بەر چاو دەکەون.

ئەرتەشی تورکیا دوو جاری تریش
لە ٦ ٢ی مای و دووی ژوئینی سالی ٩٨٣
بە هێزێکی دە هەزار کەسی و بە
پشتیوانی هێزی هەوایی و بە هاو دە-
نگی حکوومەتی بەغدا، بە مەبە
ستی دابین کردنی ئەمنیەت لە سنوو-
ری هاو بەشدا، دژی سەربە خۆیی خوا-
زانی کورد پەلاماریان دەست پیکرد.

کاربە دەستانی تورکیش ئەو مەسەلە-
یان حاشا لێ نەکرد.

ئێستا پاش دوو سالان سەرەرای -
فشارێکی وەحشەتناك لە لایەن تورکە
کانەوە، وا دێتە بەر چاو کە سەر بە
خۆیی خوازانی کورد خەباتی چەکدارا
نەی خۆیان، دژی رێژیمی تورکیاتوند
و تیژ تر کردوە و درێژەی پێ دەدەن.

کوردەکانی تورکیا کە لە گەڵ
ئیران و عیراق و سوریا هاو سنوورن و ٧
میلیون کەس دەبن (کورد لە تورکیا
لە ١٠ میلیون کەس پترە).

خەباتی چەکدارانەی خۆیان بەرەو
پێش دەبەن. رێژیمی تورکیا هەر لە
سەرەتای هاتنە سەر حوکم(١٩٨٠)کورد
کانی خستۆتە ژێر زولم و زۆری و زەبرو
زەنگەوەو هەموو چەشنە تێکوشا-
نێکی ئەوانی قەدەخە کردوە.

٢٥ ئەندامی پارتی کرێکاری کورد کە
هێزی بنەرەتی و ئەسلی یە و لە کورد
ستانی تورکیا بە نهێنی تێ دەکۆشێ،
بە مردن مەحکوم کراون و پتر لە شەش
سەدکەسیش بە حەپسی ئەبەد
و دوور و درێژ حوکم دراون.

لە سالی ٤ ١٩٨ کە خەباتی کوردە
کان توند تر بوە، وا بەرئاورد دەکرێ
کە لە سەر یەك ١٨٠ پێشمەرگەی کورد
و ١٢٠ نیزامی و پۆلیس لە هێزی تورك
وە ١٢٠ کەسی بێ دیفاعیش کوژراون.
بەلام ئەژماری راستەقینەی کوژراوە
کان زۆر زیاترە.

هەر وەك سالانی رابردوو بە گە-
یشتنی وەرزی هاوین لە ناوچە جیاوازە
کانی کوردستان کە زۆربەیان چۆل کرا-
ون و یا خەلکێکی فرە هەژاری تێدا
دەژی، خەباتگێرانی کورد دەست لە
دوژمن دەوەشێنن و سەرکەوتن وەدە
ست دێنن. ئەم ناوچانە زستانێکی سارد
و سەرما یەکی بێ وێنە و دوور ودرێژ
تێ پەر دەکا. سەر چاوە ئاگاداریەکانی
تورك پێ لێ دەنێن کە کوردەکان نیز-
یك بە دووهەزار کەسیان هێز هەیە
کە لە پێگەکانی خۆیانەوە، لە
ئیران وعیراق و سوریا دژی تورکەکان
خەبات دەکەن. حکوومەتی تورکیا
پتر لە ١٠ هەزار سەربازی کارامە
(کۆماندوی تایبەتی) بە هەموو
چەکێکی مۆدێرن و هێزی هەوایەوە
بۆ سەرکوت کردنی کوردەکانی راگرتوە
تا ئێستا زۆر جار لەم ناوچانە دا دژی
خەباتگێرانی کورد ناپالمیشی بە
کار هێناوە.

دەولەتی تورکیا لە ماوەی شەش
سال حکوومەتی خۆی دا بۆ ئیدارە کرد
نی ناوچەی رۆژهەلاتی ئەناتولی
زەبر و زەنگێکی زۆری وەکار خستوە،
لە کاتێکا ناوچەکانی دیکەی تورکیا
بە رەحەتی ئیدارە دەکات.

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

168

کونگرەی ٧ فیبراسۆن

کونگرەی ٧ی فیدراسیونی کۆمه له کانی کوردستان له سوید له رۆژانی ١٤ و ١٥ ی فیوریەی ١٩٨٧ کونگرەی حه وتی فیدراسیۆنی کۆمەلەکانی کوردستان له سوید له ژێر دروشمی " ئێمه پیکه وه به هێز ترین - ئه م به هه ڤ را خورد ترین " به سترا .

جگه له نوێنەرانی کونگره ژمارەیەکی زۆریش میوان به شداریان کرد بوو . له وانه گورگ ئەندرسون وەزیری کارو باری بیگانان له سوید، سەروکی دەزگای په نا هەندان ، نوێنەری ئەو پارتانه که له پارلمانی سوید دا به شدارن.

له لایه ن کومەل و ریکخراوه کوردیه کانه وه له سوید و له ئوروپا ، هه روەها له لایه ن حیزبه سیاسیه کانی کوردستانه وه گه لێك بروسکه و نامەی پیرۆز بایی بۆ کونگره هاتبوون .

کونگره به وتاری کاك حه نه فی جەلبلی سەروکی فیدراسیون و به وەستانی دەقیقه یەك بۆ گیانی شه هیدانی کوردستان کرایه وه . پاشان سرودی ئەی رەقیب له لایەن دەستەیەك لاوی کورد پێش کێش کرا .

پاش وتاری سەروکی فیدراسیون ، وەزیری کارو باری بیگانان و نوێنەرانی پارته کانی سوید وتاریان دا و پشتیوانی خویان له خه باتی رەوای کورد راگەیاند.

کونگره ماوەی دوو روژ به شێوه یه کی برایانه و دیموکراتیانه له سەر وتاری سەروکی فیدراسیون و کار و باری فیدراسیون و کومه لەکان وتوو ویژی کرد. نوێنەرانی کونگره گه لێك پێشنیاری به که لکیان بۆ باشتر کردنی کارو باری فیدراسیون و پێ راگه یشتنی وه زعی کورده کان له سوید و پشتیوانی له خەباتی گه لی کورد له کوردستان پێشکێشی کونگره کرد و وه ك بریار له لایه ن کونگرەوه په سند کران . کونگره له روژی ١٥ی مانگدا رێبەرایەتی فیدراسیونی وه ك : کومیتەی گشتی و کومیتەی کارگیری و کومیتەی چاو دێری هه لبژارد و به سرودی ئەی ره قیب کاری خۆی کۆتایی پێ هێنا .

سەر ده می نوێ سەر که وتنی کار و باری فیدراسیون به ئاوات ده خوازێ.

جه ژنی نه ورۆز

به سوورێکی تر ئه ستێرەی ئینسان گر
قەومی کۆنی خسته وه جه ژنی ئاگر ،
کام قه ومی کۆن، کام جه ژنی بەرز و پیرۆز ؟
قه ومی مادی، جه ژنی بلێندی نه ورۆز
ئەو نەورۆزەی که هەزاران به هاره،
له دێی کوردا گڕی ئاگری دیاره ،
باوباپیرمان، هه تا ئەرۆن پشتاو پشت،
لەم ئاگرەیان دەورەداوه ، چین چین، گشت
له چوار دەوری ئەم ئاگره :ڕەنگاوڕەنگ
کوڕ گیراوه، به پێکه نین و ئاهه نگ،
بانگی شێوان هەتاکو بەر بەیانی ،
چۆپی بووه و بەزم و نۆش و گۆرانی
لەو سایەوه، تا ئێستاکه بەم چه شنه :
هه موو سەری سالی تازەمان جه ژنه ،
میوانی کۆن بەرێ ئەکەین و تازه ،
به پێکه نین ئەگاته بەر دەروازه
خۆشیت هێناو ، فەڕت هێناو ، شیرینی
تۆ بۆ ئێمه به هه شتی خەو بینینی
به هاتنت بای به سته لەك، به فری ده شت ،
گیانی سپارد ، گولی ڕو. جیگای گه شت
له تاریکی له چوار دیواری زستان،
سەر فەراز بێت، سەر فەراز بوو مەلی گیان
ئێستا ئۆخەی، ئاسمانیکەو هه تاوێ،
گیایەو، گولەو ، مه لەو، خوڕەی چه ماوێ
چی خۆشتره لەوەی ته بیعەت جوان بێ،
ماوەی سرنج پانایي گشت ئاسمان بێ
گیانی سەر مه ست، بالداری رێي هیوا بڕ
به رز بێتەوه به په لەی هه ور بدا دڕ
بفڕێ، بڕوا بۆ کوردستانی ئاوات،
ماندوو نه بێ،هەر بڕوات و هەر بڕوات
هه تا ئەگاته لوتکەی شاخی سەر بەست،
بێ زنجیری گەل ئه بینێ و ئه بێ مه ست..

گۆران

خامەلەخزمەتی کێ؟

برایه کی به ڕێز کاك" هوشیار " ئەم نووسراوەی بۆ ناردووین، له گەلّ سوپاس بۆ هاوکاری ، ئەوا لێره دا بلاوی ده که ینه وه .

" خامه (قه لەم) رۆلیکی گرنگی له گۆڕان و گەشه کردنی بیری زانستی و ئه دەبیدا گێراوه و چرای روشنکەرەوه ی کاروانی بۆ پێشەوه چوون بوه. بۆیه پایه یه کی بلّند و نرخیکی زۆری هه یه لای مرۆڤ، هەر وه ها ئه رکی گه ورەیشی له ئه ستۆ دایه سه باره ت به ئاراسته کردن وگۆش کردن و کار کرد نه سەر هه ست و بیر و هۆش.

خامه ئەمرازی نووسینه ، نه ئه توانێ بدوێ و نه ئه شتوانێ تێ بگات،له بەر ئەوه هه میشه دەستکه لاو کۆیله و هوگری دەستی خاوەنەکه یه تی. که وابوو هێلانەی هه موو ده ر برینێك،هەمو دارشتن و نووسینێك له پێشانا هه ست و ده روونی خاوەن خامه خۆیه تی وله وێوه دەست پێ ئەکات و پەنگ ئەخواتەوه ئەو جار له رێگەی خامه وه ئه که وێته سەر لاپه ره و تیشك ئه داته وه .

خاوه ن خامه بەر پر . سیاره له نوو-سین و دەر برینه کانی له کایه جۆر به جۆره کانی ژیاندا ،له بیر کردنه وه و بۆ چوون و به رژه وه ندی چینایه تی خۆی سنوور بۆ هه موو ئه وانه دائه نێ،به چه پ و به راست دا خامه ئه هێنێ و ئه بات له پێناوی ئامانجێکی تایبه تی که له وانه یه خزمه تی مه سه له یه کی گرنگی زانستی، سیاسی، ئابووری،ئەده بی یا کۆمه لایه تی پێ بکات. یا خود به پێچه وانه ی ئه مه وه ئه شێ خاوه ن خامه له جیگه یه کی تردا خۆی ببینێته وه و دژی ئەو مه به ست و ئامانجانه خامه بخاته گه ڕوبنووسێ که به لای خۆیه وه سه ر که وتنیکی یه جگار گەورەیه و که سیکیش نیه شان بدات له شانی هه لسه نگاندنی دوو کاری دژواری وه کوو ئه مه، وه یاخود به شێوه یه کی تر ، بریار دان له سەر دوو به رهه می جیاوازی دژ به یه ك(چاك و خه راپ)که یه کیکیان په نجه راکێشانه بۆراستی یه کان و مه سه له یه کی پیرۆز- ئه پێکێ و ئه وی تریشیان ته واو پێچه وانه ی ئه مه یه. ته نیا له رێگەی پێوانەی زانستی یه وه ئه بێت که ئه-نجامی هه ولدان و تا قیکردنه وه جۆر به جۆرەکانی مرۆڤه. چونکه پێوانه ی

زانستی ماکی کۆمه لانی خه لکی پێوه یه و له وانه وه رگیراوه و بۆ ئه وانیش ئه گه رێته وه بۆیه هه ر ئه وان سەر چاوەی روناك و به هیزی بریار دان . که وابوو به رهه م و نوو-سینی چاك کامانه ن ؟

لەم پرسیاره دا ئه گەر رووی دەم له روشنبیر و نووسەری کورد بێ، که ئەوانیش خاوه ن خامه ن، ئه بێ بلێین هەمو ئەوانەی خزمه تی میللەت ئەکه ن له کایه جۆر به جۆرەکانی ژیانا و له سه نگه ری ئەواندا خۆیش ئه بیننه وه ، واته قالّ بوون و خۆ تواندنه وه له ژان و ئێش وماندوو بوون و برسێتی وتینوێتی ئەواندا ، خۆ به ستنه وه به کاری رۆژانه یانه وه و به خۆشی‌یه کانیان و به ناخۆ-شی یه کانیان، به سەر کاوتنه کانیان به نوح دان و ژێر که وتنه کانیان، به واته یه کی تر مل که چ کردن بۆ خواست و ئارەزووی گەل و هه لبژاردنی ئه م رێبازه به فه لسه فه ی بیر کردنه وه و نووسین، هه ر وه ها هه لبژاردنی بیری زانستی شورشگیریش به سەر چاوه ی بۆ چوون و بیر کردنه وه که له خزمەتی ته واوی گه ل دایه .

جاری واهه یه ده رچوون له م رێبازه و دژایه تی کردنی ح به ناوه وەی ولات و ح له دەره وه کاریکی زۆر ئاسایی یه لای دوژمنانی که چه ندین جاریش خۆ-یان رەنگ ئه که ن، هه ر جاره به ناو-یکه وه، له هه موو جاریکیشدا له روانگه یه کی تایبه تیه وه سه یری مه-سه له کان ئه که ن و هه ر جارەیش بۆ . قازانج و دەسکه وتیکی تایبه تی، ئه وا نه به ناوی جۆر به جۆره وه خامه کانیان ئه خه نه گه رو ناوی خزمه تکردنی گه ل و نیشتمانی پێوه ئه لکێنن که که له راستی دا خۆ پێشکێش کردنه له سه ر شانۆی سەودا کاری جۆر به جۆر به نرخیکی هه رزان، ئەوانه له بەر ئەوەی له ئاوێنه دا ته نیا خۆیان ئه بینن ئیتر وا ئه زانن له بەر چاوی خه لکی ونو نا بینرێن . ئەم جورانه بیانه وێ و نه-

بۆ ل ٩

تراژیدی میللەتێک

…на турски военни срещу кюрдски борци за свобода в Източен Анадол: „Изтезания и убийства на хиляди политически …ци"
Текст и снимка: „Шпигел" /Хамбург/

رۆژنامەی **"زێمیە دیلسکێ زنامێ"** ئورگانی **"یەکێتی میللی وەرزێرانی بولغارستان"** لە ژمارەی ١٣ی ژانویەی خۆی دا، بە ناو ونیشانی **"تراژیدی میللەتێک"** وتارێکی بلاو کردۆتەوە و دە نووسێ:

" ژینو سیدی چەند سەدەی تورک بە سەر نەتەوەی کورد دا، شێوەو شکل جور بە جوری هەیە. یەکێك لە شێوەهەرە دزێوەکانی، شکلێ ئابووری یە. کە لە بێکاری و بێ بەشی دانیشتوانی رۆژ هەلاتی ئەنادۆل دا خۆ دەنوێنێ. نیزیکەی لە سەدا چلی کوردەکان زەوی و کێلگەیان نیە. ناچارن وەك کرێ گرتە بۆ خاوەن زەوی یەمەزنەکان ئیش بکەن. لە سەدا پێنجی کوردەکان لە سەنعەت دا کار دەکەن. ئەویش ناچارن دوور لە شوێن و نیشتگەی خۆیان وە دوای کار بکەون تا ئیش دەدۆزنەوە. پتر لە نیو میلیۆن کوردی تورکیا ناچار بوون روو بکەنە ئورووپای رۆژئاوا وتا کاری رەش بدۆزنەوە. لە تورکیا لە نێو بێ کاران دا، کوردەکان لە پلەی یەکەم دان و لە هەموان بێ کار ترن.

رۆژنامەی ناو براو پاش ئەو ضدە پێشەکیە، قسەکانی کوردێك دەگێرێتەوە کە ناچار بوە لە تورکیا را بکاو پەنا بۆ بلغارستان بێنێ و دە نووسی:

" بە پاسپۆرت خەلکی تورکیایە، بە رەگەز و میللیەت کوردە. بە شوێن و نیشتەجێ خەلکی گوندەکانی رۆژ هەلاتی ئەنادۆل (کوردستانە). ئیشی کرێکاری وەختی یە. ماوەی شەش مانگ هەتا بەفر دە بارێ، وەك کرێ گرتە بۆ خەلك ئیش دەکات. پاشان بۆ پەیدا کردنی کار روو دەکاتە ئەستەمبول، بەلکوو کارێك بدۆزێتەوە. ئێستاش رای کردوە بۆ ولاتی ئێمە و لە سنوور پەریوەتەوە.

لە سەر ویست و داخوازی خۆی ویستوویەتی لە گەل رۆژنامە نووسان وتوو ویژ بکات.

ژن و مندالی لە نیشتمانێك دا بەجێ هێشتوە، کە کوردەکان لە وێدا نەك هەر خەراب دە ژین، بەلکوو لە دانیشتوانی تر بەکەمتریان دادەنێن.

ئێستا ئەو بە زمانی تورکی دەپەیڤێ. چونکە ١٠ تا ١٢ میلیون کورد سەردەمێك لێکیان هەلبریون، چەرمەسەریان داون، تا زمانی خۆیان لە بیر بچێتەوە. شەریش لە ولاتی ئەوان هەر بەر دەوام بوە، بە بێ ئەوەی بەرەسمی راگەیەنرا بێت.

بۆ چی رام کرد؟ چونکە ئیتر لە وزەم دا نەمابوو، دەدەرم نەدەبرد. چونکە لە چیاکان کار وەگیر ناکەوێ. هاتمە ئەستەمبول. بۆ ئێمە کوردەکان کاری ئەوتۆ نیە کە خوشت بە رێ بچی و بۆ ژن و مندالیشت بنێریەوە.

لە پێش مەگنیتۆفۆن قسە دەکات، دەنگی دە گۆرێ. دەستەقەلشیوەکانی رەنج و کوێرەوەریان پێوە دیارە.

... پێمان دەلێن کێوی. چۆن کێوی نەبین کە ژیانی نە مر نە ژیمان هەمیە. چۆن کێوی نەبین کە هاوینان لە مەزرایە لە بن خێوەتی پەرۆ دا دە نووین و شەش مانگی زستانیێش، لە کاولی کرێ گرتە دا. هیچیشمان نەکردبێ، پێمان دبێژن (باندیت) چەتە. بۆ ئەوان هەر ئەوەندە بەسە کە کوردین.

بەو بیانوە کە بەشداری جولانەوە دەکەین، بە رۆژ و مانگ و سال دەمانگرن. ئەشکنجە و ئازارمان دەدەن، تەنیا بەو تاوانە کە کوردین. یاسای دادپەروەری بۆ کوردەکان نیە. تەنیا مافی مردنمان هەیە، وەك ئەو هەشت کوردانەی بە بێ دادگا و موحاکەمە، لە بەندیخانەدا لە پێش چاوی هەموانمان گوللە بارانیان کردن." ✱

نامەکانی گەیشتوو

برایەکی بە رێز لە کوردستانەوە کە داوای کردوە ناوەکەی نە نووسرێ، نە وەك بکەوێتە بەر راونان و ئەشکنجە و بەندیخانەی پاسدارانی دژی ئیسلام، لە ژێر ناو ونیشانی " دەردی دلی دیپلومەیەك" نامەیەکی بۆ ناردووین و دە نووسێ:

"پێشەکی ریز و سلاوێکی گەرم بۆ بە رێوەبەرانی سەردەمی نوێ. هیوادارم لەو رێبازەی گرتووتانە تەپێش بە قازانجی نەتەوەکەمان درێژەی پێ بدەن. ئەو (دەردی دلە)تان لە کوردستانێکەوە بۆ دە نێرم، کە داگیر کراوە. کە لە هەموو گرد و تەپۆلك و بەرزاییلە هەموو گوندیك، پێگەی ئەرتەشی و پاسداران، بۆ سەرکوت کردنی خەلك قوت بۆتەوە. تاقە ژمارەیەکی سەردەمی نوێم نازانم بە چ ترس ولەرزێك وەگیر کەوتوە، هەر بەو ترس و لە رزەشەوە ئەم نووسراوەتان بۆ دە نێرم. ئەگەر خولای کرد و گەیشت هیوادارم بلاوی بکەنەوە.

دەردی دلی دیپلۆمەیەك

هەر گەنج و لاوێکی کە لە ئیراندا دەی بینی لە هەوەلی ژیان دا هەزاران ئاواتی هەیە کە لە داهاتوودا بۆ پێش کەوتنی نیشتمانەکەی تێ بکوشێ. ئەما ئێستا بە داخەوە هەر ئەو لاوانە بە هەزاران نقشە دەیانەوێ خۆ لە ئیرانی ئاخوندی رزگار کەن تا تووشی شەری براکوژی و شەرێکی نامە علووم کە بێجگە لە قازانج بۆ ئاخوندان و وێرانی و وەدوا کەوتنی نیشتمان هیچ قازانجی دی نیە خۆیان لە شەربەتی شەهید بوون نجات دەن و بە هەموو نارەحەتی و کوێرەوەری بۆ ولاتانی بێگانە خۆ دە کوتن وبە دەست قاچاخچی و پۆلیسی بێگانە پێوە دەبن و بە زەحمەت دەتوانن خۆیان بەرێوە بەرن.

ئێستا لە ئیراندا هەر کەسێکی شەهیدی نەدابێ، یان قسەی ئاخوندان خۆی بە گوشت نەدابێ، یا نە بێتە ئالقە بەگوێی مەلایان، بۆ زانکۆ رێگای نادەن

و تەنانەت لە ئیدارەکانی دەولەتیش کاری نادەنێ. بە ناچاری هەموو هومێد و ئاواتی دیپلۆمەکان دەمێنێتە وەهیچ. بۆ ئەوەی بتوانن خۆیان بەرێوە بەرن دەچن لە شیرکەتەکانی خووسی بە قیمەتی رۆژانە کار دەکەن تا بژیوێك بۆ خۆیان پەیدا بکەن، یا بتوانن بە جۆرێك خۆیان لە ئیرانی ئاخوندیدا کە بە هەزاران جور شەر بە سەر خەلك دا دەسەپێنن دەرباز بکەن.

بە تایبەت ئێستا بە لایەکی گەورە ترتووشی لاوان هاتوەئەویش رەش بگیریە لە کوردستان. جەلادانی ئینسان کوژ بە زۆری دەیان گرن و بۆ سەربازخانەیان دە نێرن تا باشتر ئاگری شەریان پێ خوش بکەن و بیان کەن بە گوشتی دەمی تۆپ و ئاخوندە مفتەخۆرەکان لە سەر حیسابی خوێنی لاوان باشتر بۆ خۆیان سەروەت کۆ بکەنەوە. بۆ نموونە لە گوندی گولێ سندوس ئەترافی نەغەدە گوپال بە دەستانی ئاخوندی دەچن سەرباز بگرن. لاوەکان خۆ وەبەر دەست نادەن و رادەکەن. پیاوکوژەکان تەقەیان لێ دەکەن، ژنێك وەبەر ئەو پەلامارە دەکەوێ و بریندار دە بێ. مەبەست لەو هەموو کوشت و کوشتارە ئەوەیە کە لاوەکان بەرن بۆ شەر و کولی شەر خوازی ئاخوندەکان دابمرکێ.

بەلام لە سەر ئەو حالەش لە سەدان کەس دەیان حازر نین بچن بۆ جەبهەی شەر چونکە بۆیان دەرکەوتوە ئەگەر راست دەکەن، بۆ چی کورەکانی خۆیان نانێرن تا شەربەتی شەهید بوون بخۆنەوە و بچن بۆ بەهەشت.

بە هەشت و ئیسلام لە ئیرانی ئەو رۆدا بۆتە گەمچاری تاقمێك ئاخوند و خەلکی عەوامی پێ فریو دەدەن. بەلام بازاری فرو فیل و فریودان بێ گومان ناتوانێ درێژەی هەبێ. ✱

پادشاوەی ل ٨
خامە لێ...

یانەوێ کاسەلێس و خۆ پەرست وەهەل پەرستن، لەوەڕ لە کوێ سەوز بێ ئەوان لەوێن، کێ زیاتر بدات لای ئەوانن، بۆ یە روشنبیر و هۆشمەندی شورشگێری کورد کە نوێنەر و دەم راستی خەلکی چەوساوەی کوردن، بە رهەم و نووسینی ئەو جورە کەسانە بە چاوی بایەخ و نرخەوە سەیر ناکات مەگەر لە سەرەنوێلکی ئەدەب و سیاسەتدا، چوونکە بە ئاشکرا مارکی بازرگانی و چەواشە کردنی خەلکی پێوە دیارە. ✱

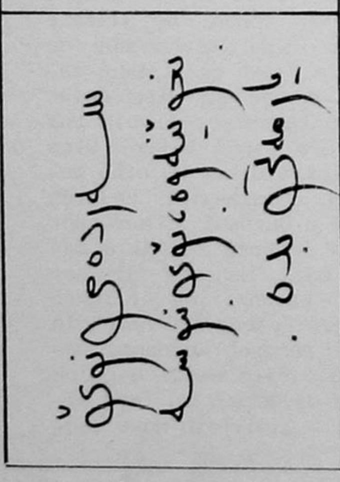

SILAV LI NEZAN

Govara HEVI, belavoka Enstîtuya Kurdî li Parîs,di jimara 5-1986'an de li jêr navê "Hêmin jî mir" gotarek bi pênivîsa (qelema) Joyce Blau belav kir. Di dumahiya gotarê, rûpelê 24'an de nivîsiye: "Ev gotara Joyce Blau, mamosteya zimanê kurdî li Zanîngeha Parîsê ji bo govara Hêvî bi zimanê frensî nivîsiye û hevkarên govarê ew wergerandine kurmancî."

Seyre!.. Çima mamosteya zimanê kurdî li Parîsê bi zimanê frensî nivîsiye, bo çi yekser bi zimanê kurdî ne dinivîsî?

Dê her çawa bit, dest xweş bin. Hercend gotara Joyce Blau her pêşekiya tarîx û rona ku ya Hêmin nivîsî û xudana gotarî tibla xwe ji bo hinde nekêsaye. Lê her bas e ku mamosteyeke kurdî li zanîngeha Parîse li ser hozanvanekî kurd binivîse û nivîsara wê bi kurmancî di govara Enstîtuya Kurdî de belav bibît. Spas bo mamostay, cen hizr û ne diristiyêt neşarazeyî ye, ketin ber çavêt min, ku divêt di ser de derbas nebim:

Diyare nivîskarî ne viya ye, bi helkefta mirina hozanvanî, behsê wê û hozanêt wî bikêt, yan behsê jîna wî ya siyasî biket û li berik hember bikêt?

Bi hizra min, nivîsevan di herdu lade, ne bi tenê xelet e, belkî neheqî kiriye, di derheqa hozanvanekî navdarê kurdan de.

Em li vir neşarezayiya Joyce Blau têxine ber çavan:

1- Mamosta dinivîse: "Hêminî Şanoya 'Daykî Niştiman' nivîsiye." Hêvî L 22

Lê Hêmin ew şano ne nivîsiye u yarî jî têda ne kiriye. Di pêşekiya tarîx û ron da jî Hêmin bi xwe behsê hindê nakêt.

2- Mamosta Joyce Blau dinivîse: "Piştî têkçûna Komara Mehabad, ku Hêmin ji Iraqê dizivirît, diçît gundê Şilanawê û digel Partiya Tudehê peywendî diket û hozan Dostaniya gelên Iranê destrê -Kurd û Azerbêcan- rexne li axa û began digirît."

Dîsa eve jî rast nîne. Hêmin li Tewrêzê hozana kurd û ecem gotiye. Hozana rexne li axa û began (ez dibêjim û bêminet im) ku di serdema komela (j-k) de gotiye têkelî bi zivirîna Hêmin bo Şilavawê ve nîne. Ji bilî vê jî Hêmin çi peywendî di gel hizba Tudehê ne bû.

3- Paşê nivisevan bi lez di dubarekirina pêşekiya tarîx û ron de tête ser jîna siyasiya Hêmin ya di salên 1979-1980 de û dinivîse: "Hêmin di gel gurûba Heft Neferî, Xenî Bilûriyan û Mihemed Rehîmî Qazî, li dijî hêza otonomî derdikevit. Paşê dikevite hizirkirinê ku bijartineke sîyasiya xirab kiriye... Dostên wî yên di nav Hizba Demokrat de gazî wî diken û jê re dibêjin ku eger ew vegerit dê gelek kêfxweş bin "

Em hind naçine nav, ka çawa Hêmin li dijî hêza otonomî derket û ka dostêt wî çend gazî wî kirine ku ew vegerit. Dibit mamoste Joyce Blau bêtir agahdarî serûberê Kurdistanê û aloziya di nav Hizba Demokrat de bit. Lê em dixwazin çend pirsiyaran ji mamoasteya zimanê kurdî bi zanîngeha Parîsi bikeyn:

1- Hêmin şairî gelêriye kurdî, dibe ku bi caşetî bi nav biken?

2- Erê gelo ma Hêmin li diji kurdan û Hizba Demokrat çek hilgirti bû, da ku bijinê caş? Caş ew in ku li dijî milet çeki hildigirin û şerî diken. Erê ma Hêmin weha kiriye?

3- Erê şaîreki wek Hemin ku kongra Hizbê navê şaîrî milî lê nav kirî, çend kesan heq hebû bijênê caş?

Ma heke mamoste Joyce Blau bersiva van pirsiyaran nedit û nebêjit: Hevalên wî yên di nava Hizba Demokrat de bi hêcetêt derew şaîrên miliyê kurd digirin û radipêçin û zîndan dikeyn. Pâşê divar dibit ku berpirsêt deverê derew kirin, ji nû ve bi sehmezarî berdidin. Ma eger mamosta dixwazit bahsî jiyana siyasiya Hêmin biket û hilbijartina siyasiya xirab bîne biranin wusa bas e binivisit:

"Şaîrê milî, şaîrê navdarê kurd li gundê Şîlanawê li mala wî dêxine bin çavdêriyê, hatin û çun û seredana dost û hevalêt wî jê qedexe diken."

Bila nivisiba: Dema hevaleki Hemin, evîndarê şiîr û pexşana Hêmin ji layê din yên Kurdistanê, bi neşarezayî u li jer top û bomba û şerî de hatî bo seredana Hêmin. Pêşmergêt Hizba Demokrat bi fermana Hesenê·Şerefî berbirsê teşkîlata Mehabatê hingê û nuka berdestê deftera siyasî, wan birayên nivîsevan û kurd ji mala Hêmin hanî der, da ber xwe bo gundê Qolgetepe baregehê teşgîlata hingê.

Paşê zanî ku wan karekî zor ne ji hejî kir û ew kurd bo çi ne hati bû ji bilî dîtin û seredana Hêmin hanîn ji nu ve berdan.

Eger her mamosteya Joyce Blau behsa hilbijartina xirab ya Hêmin kir, diviya (gereke) behsa vê pêşveçûnê kiriba, ya ku ji bo termî Hêmin kirî, demê hanîna Mehabad. Bila behsê hindê kiriba ku ji seranserê Kurdistanê ji bajarê Kîrmanşanê, Sinê, Seqizê, Bokanê, Mehabadê, Wormê, Taranê, meclîsa li fethê bo danan. Ew beşdariya xelkê li şînya Hêmin kirî, bersiveke dijwar bû ji bo wan kesên ku Hêmin bi caşatî nav kirine. Çûnkî gelê Kurd naçite pêşiya termê caşekî û beşdarê şînya wî nabit.

Mamosteya zimanê kurdî li zanîngeha Parîsê viya nenivisîne û xwe lê ne haydaye.

Kurd dibêjin: Silav li nezana.

NEWROZA WE PÎROZ BE

û sirê ye û dema vejîna giya, kulîlk û mêrg û baxa ne.

Di Newrozê de dar dibişkivin. Deşt, çiya û zêvî kiraset kesk diken ber xwe, Kurdîstan renge beheştê digrît. Lewma Bêkes dibêjit:

"Were Kurdistanê ezîz ger te seyran divên
Dê te bêm Qendîlî ger te kulîlkêt zozana divên"

Ev sale jî bi hezara dayk û babet dil sutî xuşk û birayêt pişt şikestî dost û dezgirê bê hêvî, hezaran zarvên bê bab, di xem keser û xwezyêt xeşya da, bi cilêt reş dê bîra newrozêt bûrî ken û çaverêya sala nû ken.

Ev sale jî bi hezara lawên kurd di zindanêt dagirkerêt Kurdistanê de jî agir û rohniya newrozê be bahrin.

Lê li ser çayayêt bilindît Kurdistanê ji pêşmergen qehreman dê agirê newroze ken û bi dengê tivengên xwe mizginiya hatina Nezrozê bînin.

Herwesa bi hezaran kurdên derbider û ji welêt dûr, kukar û di zaka xebatê de Newrozê nûken û dengê xwe dene digel dengê xebatêt welatî.

Dema van rêzan dinivîsim, bîra zor tişta dikem; bîra pêşmergey, bîra li harikarî û xwe ragirya gundî û rêncberê kurd, bîra xebata pirî xwîna milletê me û hizr û bîrêt hizbêt siyasî û ew kovanêt heta nuka bi serê me hatin, ders jê nahatin wergirtin!

Bîra hindî dikem ku çewa li salên tenahî de milletê me li kîjan seyrangehê de kom bin û ewê qiz, law û zarowêt me dê şên wek salêt aştî û tenahiyê, li bin top û teyara şahyê biken? Bîra wan xebera dikem ku nika gehiştin û dibêjin; bajarên Helmet û Qurbanî ji ber topbarana leşkerê îslamî û bajarê Qazî Mehemed ji ber bombe barankirina firokêt parêzerê Evebatyê û herdû la dostêt rêberet kurdane, wêran bûn! Bîra hinde û gelek tiştên dî dekem, ku fere bêne gotin û nivîsin Hoye cej-

BIRANÎNA "PÊŞEWA"

nakbirekî, derdê xelkê civatê dizani ku, duvelankêt dagirkera, beṣ û axa, zede barî wê nexwindewiye û paşvemane. Lewma ew bizavî ji bo belavkirdina xwindinê û ji bo vê yekê, yekem xwaningeha nu li Mehabadê bi saya serê wî hate danîn û her wî bixwe jî ders têda gotine.

Dîsa senista (binaxa) yekem xestexane bi saya serê wî hate danîn li Mehabadê. Evan kiryara qedrê Qazî li cem xelkê mezintir kir û betir şahê diktator jê tirsya.

Dema Qazî Eli mir, Qazî Mehemed bû qazîye mukrîyan. Ew çend bû delive ku ew ne bi tenê di dinyadarî de, lê herwisa ewî wek serkêşekî dinî jî role xwe yê mezin dît.

Qazî berovajî piraniya zanayêt din yêt oletî bû. Ew bêtir yê vekiri bû u zêdebarî zanîna oletî, ew şarezayekî civatî ji bû. Ewî çend zimanêt biyanî (farisî, tirkî, feransî, hindek rûsî u ingîlîzî) dizanî bûn. Pertûkxana wî pir bû ji gelek kitêbêt fêrbûne û bi gelek zimanan. Di jîna xwe de mijûlê xwendinê bû. Dema ew qaziye mukrîyan bû, ji bilî kitêba ewî çi diyarî ji xelkê ne wergirtin.

Dema ku rejîma Reza Şah ket û leşkerê hevpeymana hati îranê û hizra azadixwaz kete nav civata xelkê Iranê, hingê ronakbirêt kurd ketine bizava siyasî u rêkxistina nepenî (J-K) dana. Li destpêkê de Qazî rast û rast têkelî bi wê ve nebû, lê wekî mirovekî welatperwer û xudanê hizra azad, ji kar û bûyeret wê dur nebû. Paşî Qazî tête nav zakê xebata siyasî û ne bi tenê dibite endamê J-K, lê wisa ew dibite milê rastê ji bo wê. Dema Qazî hat nava rêkxirawa J-K, an ku di salêt 1944-1945 de tevgera rizgarîxwaza kurdî pengavêt fre ji bo pêş dihavêt bûna bi cîanina armancêt civata ku rizgarbûna kurdistanê ye.

Rêvebirina Qazî di ve çendê de rolekê mezin dibînît, ji ber ku ew zana û dunya dîtîbû. Ew bi şarezayî ya xwe di kavdanê Iranê û deverê û cîhanê di kari rengê bizava siyasî lid div serûbera bigorit. Ji ber hindê daxwaz kir ku partiyek demokratik, li ser binyatê prinsiba sintralizmê ku bi kêr xebat û armanca gele kurd bêt, di wî demî de bêtê danin.

Di sala 1945-an de, di yekem kongra hizbê de Qazî bi serkêşê (pêşewayê) hizbê helbijart.

Hizba demokrat, li bin sibera Qazî, sexmêrati peyda kirina mafêt netewa kurd, xelkê Kurdistanê berhev (amade) dikir ji bo wê rojê ku kurd bi xwe mafê çarenivîsa xwe diyar biken.

Salek pêve neçû, heku hizbê u peşeway di Meydana Çarçira de biryara danîna komara (Repeblika) Kurdistanê bi dunyayê re ragêhand. Bi wê çendê rûpelek nu di dîroka Kurdistanê de tomar bû. Di jîyê kurt ê Komara Kurdistanê ya sava de, destketinêt baş dizakî edebî, zimanê, civatî û kelpurî bi cî hatin, ku neyên çil sala paş hember nabin. Helbet destkeftêt têvgera rizgarixwaza kurdi di salêt 1945-1947 de ji saya serê Qazî û rêberiya tevgera rizgarixwaza kurdî bû. Herwesa xwe neragirtina Komara Kurdistanê û şikestina bizava kurdî, egerêt xwe yêt dervê û nav xwe hebûn, ku serokatî ya hizba demokrat û Qazî bixwe jî jê be bahrê nînin.

Piştî ku leşkerê Iranê Kurdistan vegirti û pêşewa û karbidestêt Komarê girtin, Qazî merdane, li berdem dadgeheka leşkerî rawesta û xwe bi beroirse yekê danî. Wi dizani kû dijmin nede Qazî hukim ket, lê de livîn û bizava rizgarixwaza kurdî qet bîr ket.

Helwiste Zirekî û xwedanan bi berpisyar Qazî Mehemed bire ber darê qinare.

Hosa bo gelê kurd eşkere bû ku "DARA AZADIYE BI XWÎNÊ NE BIT, NAHÊTE AVDAN".

---

ji rupel 1

Kongra 7 ya Federasyona

Paşê wezîrê karûbarên mişextiyan Georg Andersson û nunerên Partiyên Swêdî gotarên xwe xwendin û têde piştevaniya xwe ji bo xebata gelê kurd diyar kirin.

Kongrê, di demê du rojan de bi şêwekî birayetî û demokratî, li ser gotara Seroke Federasyonê û karûbarên komelan axaftin. Nunerên Kongrê, gelek pêşniyarên bi wec (bi feyde) ji bo baştirkirina karûbarê Federasyonê û haydarkirina ji ser û berê kurda li Swêdê piştevaniya xebata milletê kurd li Kurdistanê, pêşkeşî kongrê kirin û kongrê wekî biryar wergirtin.

Kongrê di roja 15'ê februarî, rêberya Federasyonê hosa hate helbijartin û bi siruda "Ey reqîb" dumahî pêhat.

Serdema Nu hîvya serketinê ji bo Federasyonê dixwazit di karûbarên wê de.

TERAJÎDIY MILLETEKÎ

Rojnama Zêmya Dîleksê Zinamê, organa yekîtiya milliya wezîrên Bolgarîstanê, di jimara 13'an de meha junuwerî, di bin navê Terajediya milletekî de, gotarek belav kir, û têde nivîsiye: "Jîn û sîdiya çendan sedeyan ya turka bi ser netewa kurd de, gelek awa û curê xwe hene. Yek ji layên diyar, layê aborî ye, ku ew jî bê behr û bêkariya xelkê rohilata Anadoliyê ye. Nêzîkî 40% kurdan erd û zêvî tune ne, lewma ew neçar in ji cî û warê xwe dûr bikevin, ji bo peydakirina kar. Bêtirê ji 1,5 mîlyon kurd ji Turkiyê, qesta Ewrupa rojava kir ji bo peydakirina kar. Li Turkiyê, kurd bêtir ji jimara bêkara ne û ji hemiyan bê kartir in."

Rojnama navbirî, piştî vê yekê, axaftinêt kurdekî dinivîse, yê ku ji bêkarî, neçar bûye, çûye Bolgaristanê û dinivîse: "Ew bi pasaportê xelkê turkiyê ye, û bi regeza xwe kurd e. Bineciya wî ji gundêt rojhilata Anadoliyê (Kurdistanê) ye. Karê wî, kirêkariya berwexte (bo demekê) ye, bo demek şeş meha, heta befir dibarît, wekî kirêgirtî ji bo xelkê kar diket. Paşê ji bo peyda kirina karî, dê bizivirît Estembolê, belkî li wir karekî peyda biket! Nuka jî reviyaye welatê me û ji tuxûb derbaz bûye û li ser daxwaza wî dixwazît bi rojnamekê re biaxivît. Jin û zariwên wî li welêt mane, ku li wir neku kurd xirab dijîn, belkî wek hemî kesan nahêne jimartin. Nuka ew bi zimanê turkî dipeyive, ji ber ku ji mêj ve 11-12 mîlyon kurd ji hev veqetandine, ji bo ku zimanê xwe ji bîr biken. Şer jî her li welatê wan heye, lê kes behs nakêt.

Ez çima revîm? Çunkî ez ne dikarim debara xwe bikem, ji ber ku li Kurdistanê kar peyda nabe. Hatim Estenbolê, lê dîsa ji bo kurda karêt wesa peyda nabit, ku têra mirovî û jin û zarwêt mirov jê bêt.

Demê ew li ber mekrofonê dipeyive, dengê wî tê guhertin. Dest û lepêt wî şûna westiyan û koletiyê pêve diyare.

..ji me re dibêjin "kîvî"! Em çima kîvî nebim, heke jîna me ne jîne, nemirin? Çima kîvî nebin, ger havîna li çolê, li bin kûna zivistanê di nav kulka de bijîn?...

Eger me karek jî ne kirbit, ji me re dibêjin "çete", ji bo wan her hin bes e ku em kurd in.

Hêcetan li me dixin bi harîkariya tevgêra rizgarîxwazî kurd, ji bo hindê, bi salan û bi mehan me dixin zindanê û pir bi me eşkence didin.

Her ji ber ku em kurd in, yasa (qanûn) ji bo hukumkirna me nîne, bi tenê me hukmê kuştinê heye. Her wek wan heşt kurdê ku bê mehkeme û li ber çavêt me hemiyan gullebaran kirin."

NEWROZA.

na kurda, Newroza kurda, çare nivîsa kurda di dumahiya sedsalê bîstî de!

Le ez bê Hêvî nînim. Hêviya min bi xebata rasta miletê min û fêdakarî û xwe vagirya gundî û rêcberên Kurdistanê, ku dizanim qet kurêt gelê me xwe di dest vî çerxî de bernaden. Baş dizanim di hemû asteng û nexweşiyan de ew destan na dahêhin, dê her Newrozê pîrozkin û nahêlin dijmin tena bit û bi hilkirina agirê Newrozê, dê bêjne dunyayê: **Ez kurd im, her dêmînim.**

XWEDI:
Dr. Cemşîd Heyderî;
BERPIRSYAR& REDAKTOR:

Kerîm Hussamî;

Serdema Nû

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

SAL 2 HEJMAR 14 ADAR 1978

BÎRANÎNA PÊŞEWA

Di ferhenga dîroka xebata dawî ya Kurdistanê de, du peyvén komar û pêşewa, ji hev cuda nabin. Çunkî bo cara yekê, netewa kurd dewleta xwe ya repûblik(komar) danî. Dema dibên komar, ew ji Komara Demokratik a Kurdistana dibên, ku rûpelek pir bi xwîn ji xebata gelê kurd, ya têda tomar kirî û ew cara yekê bû ku, serketinek wesa bi dest anî. Bi danîna Komara Kurdistanê qunaxek nû li diroka gelê kurd dest pêkir.

Di nav civata jar û tepeser de, cotyar û karkêra, şagirt û ronakbira, jin û mêr û li her çar perçên Kurdistana bindest de,dema dibên 'pêşewa," Qazî Mehemed têt bercav, pêşewayê Partîya Demokrata Kurdîstan û serokê Komara Demokrata Kurdistan û qehremanê rêya azadi û bextiyariya kurdan têtê berçav.

Roja 30'e adara 1987-an çil sal bi ser wê rojê de derbas bûn, hekû di sibêya roja 30'ê adara 1947'an de û di niva zakê meydana çarçira de, Qazî Mehemed û hevalêt wî têde şehîd kirin.

Ji bo vê rojê hozanvanê mezinê kurd Hêmin dibêjid:

'Le çwar ciray Mehabad
Le Kangay birî azad
Destî reşî istibdad
Ceqandi darî bêdad

Le cengey şîrîn xewa
Le Kati niwê şewa
Kira kari narewa
Le dar dira pêşewa

Di cil salêt bûri de, çi eşkera, çi nepenî, çi li bajara, yan li gunda, li ser çiyayêt bilindêt Kurdistanê, yan ji di nav rojêt teng û tariyet zindana de, xebatkêr û welatperwerêt pêşketîxwazêt Kurdistanê bi ser bilindi bîra vê rojê diken û ji xwe re diken nîşana xweguri kirin û xebate ji bo bidestanina wan xweziyet ku şehidêt rêya rizgariya Kurdistanê xwe ji bo guri kirin. Sozê nu diken û evan peyvêt pêşeway dibêjin:

"Netewa kurd di çi demeki de ji bo azadiya xwe, çek nedanaye."

Di rûpelen dîroka pir xwîna wan çil salêtge lê kurd de, nîşana dîrokê û rastgotin û hizra rasta pêşewayê nemire.

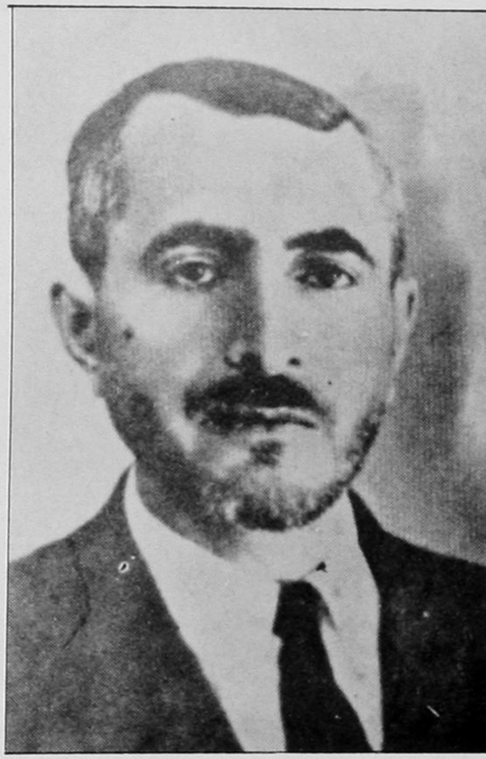

Bi jiyan û xebata pêşeway nîşandane ji bo jiyana caméri zanîn, pêvehatin, mirov dosti û xwe guri kirin di rêya gelê kurd û Kurdistaneka serbixwe de û nişankirina dost û dijminêt tevgera azadixwaza gelê kurd de di helwiste meydana yê Qazî Mehemed de dikevit ku heta behna (nefesa) dawî ew jê re wefadar bû.

Qazî Mehemed kurê Qazî Eli, sala 9191 li bajarê Mehebadê, ji maleka Olparêza navdara kurd ji diya xwe bû. Zanîna oletî (dini), felsefa kevin, tûre (edebê) farisî û erebî li cem bavê xwe û zanayêt Mehebad fêr(hin) bûye.

Hêj nivemêr bû heku bizana û mamosta navdar bû û di nav civatê de hêja û qedirgirtî bû.

Her di jîyê şanzdeh saliya xwe de, hizra rizgarî u welatperweriyê ew palda ku têkeliyê digel civanêt nepeniyêt leşkerî rûsî bikêt ku wi demi li Iranê bû. Her hingê dibite nunerê devera Mehabadê û bizavê diket ji bo hişyarkirina xelkê û belav kir dina hizra azadiyê di nav wan de. Weki ro-

R 2

NEWRUZE WE PÎROZ BE

Ev e, newrozeke dî bi ser bindestî û koledarya milletê me de derbas dibe. Tevgera rizgarîxwaza gelê me, saleke di jî dijwarî û nexweşye burand, ku bêguman bi jiyaneke germ û mukumtir berbi xebateke baştir dê pengavê havêt ji bo azadî û rizgariyê.

Tîtal û cihê her neteweki di vê cîhanê de, felsefa xwe taybetî heye, ew jî serhatiya Kawayê asingere bi seririna Ejdehak çêbûye.

Ji kevin de kurdan, wekî hemîgelên malbata Îranî,Newroz bi cejna xwe zanî.Lê Newroz li cem kurdan cejna axa û begleran nebûye.Newroz cejna nemana kevneperestî û serhildana nûyatiyê ye, werzê jîn û geşbûnê ye, werzê livin, bizav û xebatêye.Newroz werzê nemana serma, befr

R 3

KONGRA 7 YA FEDERASYONA

Li rojên 14-15 meha febrwerî 1987, kongra heftem (7) ya Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê, li jêr dirûşmê "Em bi hev re xurttirin" hate girêdan.

Ji bilî nûnerên kongrê, jimarek zor mêhvan têde beşdar bûn Ji wan Georg Andersson wezîrê karûbarêt biyaniya li Swêdê, serokê destgaha mişextiyan, nûnerên partiyên ku di Parlemana Swêdê de cî digrin, beşdar bûbûn.Ji layê komel û civînên kurd li Swêdê û Ewrûpa û herwesa ji layê Partiyên siyasî yên kurdî ve gelek brusken pîrozbahiyê gehîştibûn kongrê.

Kongre deqiqek bi rawestan bo şehîden Kurdistanê û gotara bira Henefî Celeplî hate destpêkirin û siruda "Ey reqib" hate xwendin.Paşî we-

R 2

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

سەردەمی نوێ

لەلایەن دەستەی نووسەرانەوە دەردەچێ

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حەیدەری
سەرنووسەر
کریم حسامی

سالی دووهەم　　ژمارە ١٥　　خاکەلێوە ئەپریلی ١٩٨٧　　نرخی ١٠ کرۆنی سویدی یە

تورکیا و پلانی ئەمریکا

لە ژمارە چواردەی ئەم رۆژنامەیەدا ، بڵاومان کردەوە کە ڕێژیمی فاشیستی ژەنراڵەکانی تورك، رۆژی ٣ی مانگی رابردوو- ناوچە سنوورەکانی کوردستانی عیراقی پەلاماردا وبە ٣٠فرۆ- کە گوندەکانی ئەم ناوچەیان بۆمباران کرد. بێجگە لەوەش وەك هەواڵدەرەکانی هەندەران رادەگەیێنن، لەشکری تورك بە درێژایي سنووری عیراق و تورکیا ، لە حالی ئامادەیي شەردا راگیراوە و تەنانەت تیپی کوماندوی لەشکری تورك بۆ دەست درێژی بۆ سەر گوندەکانی کوردستانی عیراق، سنووریشی پەڕاندوە

دیارە لەشکری تورکیا بە گوێرەی رێككەوتنی ١٩٨٤ی دوو حکومەتی شۆڤینیستی عیراق و تورکیا ، ئەوە چەند جارە ناوچەکانی سنووری کوردستانی عیراق پەلامار دەدا و دیهاتی سەر سنوور بۆمباران دەکا و خەڵکێکی زۆری بێ تاوان دەکوژێ.

بەلام دەست درێژی ڕێژیمی تورکیا بۆ سەر کوردستانی عیراقعیراق و ئامادەیي لەشکری تورك لەسەر سنوورەکانی ئیران و عیراق، تەنیا ئەوە نیە کە لەگەڵ عیراق بۆ سەرکوت کردنی جولانەوەی رزگاریخوازی کورد پەیمانی بەستوە وحکومەتی خوێن خۆری سەددام رێگای هاتنی لەشکری تورکی بۆ خاکی عیراق کردۆتەوە. نەخشە و پلانەکەگەلێك لەوە قووڵ- تر و داوێن درێژترە. چوست وچالاکی لەشکری تورکیا ، بەشێکە لە نەخشە و پلانی ئیمپریالیزمی ئەمریکا کە دەیەوێ لە سنوورەکانی یەکیێتی سۆڤیێتی پیادەی بکات. لە راستی دا حکومەتی ریگان دەیەوێ لە ریگای تورکیاوە، بۆ رووداوەکانی ئیحتما- لی شەری ئیران و عیراق خۆی ئامادە بکات.

بە گوێرەی نووسینی رۆژنامەکان ، ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکای شیمالی نەخشەی داگیر کردنی بەشێکی ئازربایجا- نی ئیرانی کێشاوە و دەیەوێ ئەم نەخشەیە بە تورکیا وەك ئەندامێکی پەیمانی پەلامار دەری ناتۆ جێ بەجێ بکات..

رۆژنامەی **"ئینتر ناشناڵ هیرالد تریبوون"**، چاپی ئەمریکا لە بارەی ئامادە کردنی ئەم پلانە مەترسی دارەوە ، راپۆرتێکی بلاو کردۆتەوە و دەنووسێ: " حکومەتی تورکیا ناتوانێ ئاژاوە و بێ سەرە و بەرەیي لە سنوورەکانی رۆژ **هە**لاتی خۆی کە دەبنە سنووری پەیمانی ئاتلانتیکی شیمالی (ناتۆ) ش،قبوڵ بکات."

دیارە بلاو کردنەوەی ئەوەمە بەستە هەروا ساویلکە و بەهەلکەوت نیە. دەیانەوێ لەو ریگایەوە بیر و رای گشتی تورکیا بۆ دەست درێژی و پەلاماری ئیحتمالی بۆ سەر عیراق و ئیران و یان بۆ ئالۆ وگۆڕێکی کوتوو پری ئەوتۆ کە بەرژەوەندی رۆژئاوا بخاتە مەترسیەوە، ئامادە بکەن.

بۆ لاپەری ٢

یادی هێمن هەرزیندوە

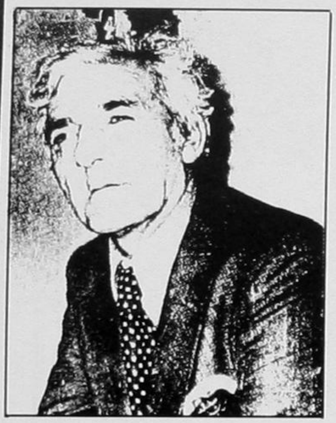

ئەپریلی ئەمساڵ بەسەر کۆچیدوا- یي شاعیری مەزنی کورد، شاعیری کۆ- ماری کوردستان ، شاعیری هەژارو چەو ساوەکانی کورد، شاعیری پێشمەرگە، **ماموستا هێمن** سالێك تێدەپەرێ.

هێمن بەجێي هێشتین و مالاوایي لێ کردین، بەلام هەردەم لەگەڵماندا یە. لە بیری هەموو نیشتمانپەروەر- یکی کورددا ، کونجێکی داگیر کردوە. لەسەر هەر پێ دەشت و لوتکەیەکی چیاکان ناوی هەلقەندراوە، لەسەرزار و زمانی منداڵ و لاوانوتەکانی یندوە هێمن لەسەرەتای گەنجایەتی بە شیعر ئاگرینەکانی هەوومانی هێنا جۆش، خۆشەویستی نیشتمانی لە مێشکماندا چەسپاند. ئەوەی پێ راگەیاندین کە ریگای خەبات دژوارە، بەندو زیندانو ئاوارەییە، زنجیر و تەناف و سێدارەیە. ٤٥ساڵ لەمەو پێش پەیامی شاعیری کۆڵنەدەر لە گوێچکەی مندالان، لە لاپەری رۆژنامە و گۆڤاران، لە کۆری لاوان و پیرە پیاوان دەنگی دایەوە. ئێستاش هەروەکوو ئەو رۆژە دەنگی هێمن ، شیعری هێمن لە هەموو سووچێکی کوردستان، لە هەموو شوێنێك کە کورد زمانی تێدا بژی لەگەڵ هێمن دەبێژێ :

گەرچی تووشی رەنجەرۆیي و حەسرەت و دەردم ئەمن
قەت لە دەست ئەم چەرخە سپڵە نابەزم مەردە ئەمن"

بۆ لاپەری ٥

لەخەباتی ئازادیخوازی گەلان

برای خۆشەویست کاك(وریا) وتار- یکی بەناوی" بریگادەکانی نێو نەتەوە یي دیاردەیفیداکاری و ئەڤین بە ئازادی و ئینترناسیونالیزم" بۆ ناردووین.

"بریگادی نێو نەتەوەیي بەو کەسانە گوتراوە کە لە ولاتەکانی جیاوازەوە بە داخوازی خۆیان چوونە ئەسپانیا تالە شەری دژی فرانکۆی فاشیست دا یاریدەی کۆماریخوازەکان بدەن"

کاك وریا لە پێشەکی وتارەکەی دادەنووسێ : " ئەم وتارە لە رۆژنامەی**"نوێ روومبۆ" (ریبازی نوێ"** ئۆرگانی کومیتە ناوەندی حیزبی کوموونیستی کەلانی ئە- سپانیادا بلاو کراوەتەوە. مەبەست لە وەرگێرانی ئەموتارە ئەم خالانەی ژێرون

١ - راکیشانی سرنجی نێو نەتەوە- یي بولای جولانەوەی رزگاریخوازی ودژی ئیمپریالیستی خاوەنی بایەخیکی تەیبە- تیە، پێویستەشۆرشگێران لە هەرجێگە یەك بن، بۆ کار کردن لەسەر ئەو مەسە- لە یەتێ بکۆشن، بە تایبەت کە ئێستا ولاتی ئێمە تووشی وەزعێکی تایبەتیبوە

٢-کۆماری ئەسپانیا ١٩٣٧ وەهای سرنجی نێو نەتەوەیي بۆ لای خۆ راکێشاوە کە ئێستاش پاش ٥٠ سال بایەخ و ئیعتبار و نرخی هەرماوە و باسی دەکرێ.ئەر- کی هەموومانە ئێمەش بەش بەحالی خۆ- مان شارەزای ئەم رووداوە گرنگە ببین و- لەو ئەزموونە مێژوویێە کەلك وەر بگرین.

٣ لەم وتارە دا شتێکی تر بە ئاشکراخۆ دەنوێنێ ئەویش نەخشی لەرزۆك و بووە- دەلەیي سوسیال دیموکراسیە کە بە شێوەی پێویست نەك هەر پشتیوانیان لە کۆماری ئەسپانیا نەکرد، بەلکوو تارادەی هاو شانی لەگەڵ فاشیزم و فرانکیسم چوونە پێش. پێیان وانە بووکە بە تێك شکانی ئەو کۆمارە نەك هەر بە هیچ ناگەن، بەلکوو دەبن بە یەکەمین قوربانی فرانکۆی فاشی دیارە کۆماری ئەسپانیا لە مێژوودا جێگا و شوێنی تایبەتی خۆی هەیەو باسێکی دوور و درێژی پێ دەوێ. بەلام ئەگەرفاشیزم و خەیانەتی رێبەرانی سوسیال دیموکرا سی نەبایە، ئەسپانیا پاش یەکیێتی سۆڤیەت

بۆ لاپەری ٢

پاشماوەی ل ١

راپۆرتی رۆژنامه ی ئه مریکایی پاشان له لایه ن سه رچاوەکا- نی تورکیاشه وه دانی پێدانرا ٠ **حوسین گیولر** سەرهه نگی لێ که وتووی له شکری تورك و یه کێك له سه رۆکانی پێشووی ده زگای جاسوسی تورکیا که ئێستا نوێنه ری پارلمان و ئه ندامی حیزبی

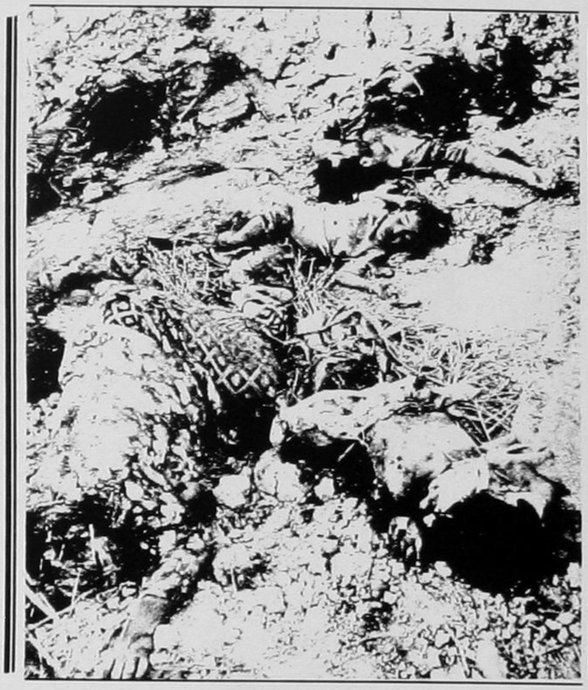

سوسیال دیموکراتی گه لی(به رێبه رایه تی ئەردال ئینونیو ،کور ی عیسه ت ئینونیو سەر کۆماری پێشووی تورکیا) یه ،له وتارێك دا له پارلمانی تورکیا گوتی : " نه خشه یه کی نهێنی ئه مریکایی بۆ خۆ تێ هه لقوتانی نیزامی دژی عیراق و ئیران له کا تی پێویست دا له گۆرێ دایه ٠ ئامرازی به جێ گه یاندنی ئه م نه خشه یه، له شکری تورکیایه ٠ به گوێره ی ئه م نه خشه یه لەشکری تورکیا ، ده بێ ناوچه نه وته لانیه کانی که رکوك و به شی رۆژ- هه لاتی ئازربایجانی ئیران داگیر بکا "٠ هاوکات له گه ڵ ئه و ده ست درێژ یه ، هێزه خۆشبه زەکانی ئه مریکاش دەبێ بگه نه خاکی تورکیا تا هه لکه وتی په لاماره که ده سته به ر بکه ن٠"

جکومه تی تورکیا به بۆ چوونی شۆڤێنیستانه ی خۆی به بیانووی راونانی (تروریست) واته شورشگێره کانی کورد ئیران په لامار دەدا و پاراستنی نه وتی که رکوك،دیفاع له که مایه تی تورکەمەنه کانی عیراقی و پاراستنی (بەرژەوەندی حه یاتی) ده کاته بیانوو بۆ داگیر کردنی کوردستانی عیراق ٠

ماوه یه ك له مه و به ر پارلمانی تورکیا فه رمانێکی پەسند کرد، به گوێرەی ئه و ئه رته شی تورکیا بۆ راونانی پارتیزانه کا- نی کورد، که تورکیا به (تروریست) ناویان ده با ، ده توانێ خاکی ئیران و عیراق په لامار بدا ٠ هێندێ له کۆره کۆنه په رسته کانی پان توکیزم که به داگیر کردنی به شی سه رووی قبرس تامیزاریان خۆش بوه، به و پلانه مه ترس داره هاوبه شی ئه مریکا و تور ك ئاویان ده زاری ده گه رێ٠ دیاره ئه م خەیاڵ پلاوه شێتانه یه، له سنووره کانی یه کێتی سۆڤێتی بۆ تورکیا هه روا ساده و بێ مەترسی نیه ٠ هه ر بۆ یه ش رۆژنامه ی (جه مهوریه ت) چاپی تورکیا داوا له رێبه رانی تورك ده کات که هێدی بن و بیری لێ بکه نەوە٠

په لاماری ئه و دوایه ی له شکری تورك بۆ سه ر کوردستانی عیراق، به بیانووی راونانی تێکۆشەرانی حیزبی کریکاری کو رد- ستانی تورکیا ، له راستی دا مه شق و پراوه یه که بۆ دەست درێژی داهاتوو٠ به گوێره ی ده نگ و باسی گه یشتوو، له شکری تورکیا له سنووری عیراق و تورکیا ده ستی کردوه به گرتن وراونانی خەلکی بێ تاوان وچۆل کردنی گونده کانی سه ر سنوور و خۆی بۆ په لامار- یکی به ر بلاو ئامادە ده کات٠ راست له و کاته دا که هێرشی وه حشیانه ی له شکری تورك بۆ سه ر کوردستانی عیراق له لایه ن کۆر و کۆمه له دیموکرات و پێشکه وتنخوازی و لاتانی جۆر به جۆر ه وه مه حکووم کراوه ٠ کورده کانی دانیشتووی ئوروپا له و لاته کانی **سویس، ئه لمان ، به لژیك و دانمارك و سوئید وشو-** ینه کانی تر له پێش بالیوز خانەی تورکیا ، به خۆ پێشاندان قین و بیزاری خۆیان له و کرده وه درندانه یه ده ر بریوه ٠

وەزیری شەری و لاته یەکگرتووەکانی ئەمریکا دێنه تورکیا و له گەل راگەیاندنی پشتیوانی و بەلێنی ٤ فرۆکەی اف ١٦ دەدا به ژنرالە فاشیستەکان و له راستی دا بەم کاره بۆ گێره شێوێنی لەم ناو چه یەدا هانیان ده دات ٠

رووداوه کان نیشان ده دەن که رێژیمی فاشیستی تورکیا بۆ پیاده کردنی نه خشه ی په لاماردە رانه ی ئیمپریالیزمی ئه مریکا ئاماده یه خۆی به هه موو په لێك دابدات ٠ ماوه ته وه هێزه دیموکرات و شورشگێرەکانی تورکیا و ئیران و عیراق به هه موو نه تەوه کان وبه هەموو لایەکەوه که بۆ بەر پەرچدانەوەیپلانی ئەمریکاوپه لاماری تور- کیایەك بگرن وهێزیبه تەوژمیخەلك بۆبەربەرەکانی ئەوپلانەئامادەکەن*

پاشماوەی ل ١

لەخەباتی ئازادیخوازی

دووهه مین هێزی سوسیالیزم دەبوو که وەك کێو له بەرامبەر ئیمپریالیزم ونە- خشه و پیلانەکانیدا راده وەستا و دەبو به پشتیوانی جولانەوەی رزگاریخواز ی گەلان و ئاشتی جیهانی ٠"

ئێمه له گەل سوپاس بۆ هاوکاریرا یانەی کاك وریا و بۆ رێز لێ گرتن له یادی تێکۆشەرانی رێگای ئازادی ئەسپا- نیا، وتارەکه به دەسکاریەکی که مه وه بلاو ده که ینه وه ٠

« پاش پەلاماری چەکدارانه دژیکۆماری ئه سپانیا زۆر له حیزبه کوموونیسته کا نی جیهان، داوایان له تێکۆشەرانیدژی فاشیستکرد که بۆ خەبات دژی فاشیزم بچنه ئەسپانیا ٠له مانگی سپتامبر ی ١٩٣٦ سکرتاریاتی نێو نەتەوەیي کومو نیستەکان بریاری داکه له و لاتەکانی جیاوازەوه دەستەی داوتەلەبی نیزامی بۆ خەباتی دژی فاشیزم بنێرێته ئەسپا- نیا ٠ هێزه شورشگێرەکانی ئەسپانیاله دوو لاوه کەوتبوونه بەر پەلاماریهێزەکا نی ئیمپریالیستی ٠له لایەك پەلاماری- ئاشکرای ئەلمان وئیتالیا ، له لایەکی دیکەشەوەپەلاماری نهێنیئەو ولاتانه که خۆیان به بێ لایەن نیشان دەدا٠ کۆمینتێرن و نێو نه تەوەیي سو- سیا لیسته کان تەبلیغاتی بورژوازی دەیەوێ رووکا- ری راسته قینەی (بریگادەکانی نێونەته وه یي) که دژی پەلاماری نێو نەتەوەیي بۆ سەر شورشگێرانی ئەسپانیا رێکخرا بوو، ئاوەژوو بکاتەوه و وای نیشانبداکه (بریگادی نێو نه تەوه یي)داردەستی کۆ مینتێرن بوون، بۆ دامەزراندنی دیکتا توری پرولتاریا له ئەسپانیادا ٠

دیاره له بارەی قارەمانەتی بریگا- دەکانی نێو نەتەوەیي و شەڕی ئەسپانیا دا زۆر شت نووسراوه، بەلام دیسان وه بیر هێنانەوەی ئەم کارەساته نرخی خۆیهەیه و بۆ ئازادیخوازانی کوردیش بێ کەلك نیه٠ ئەوه راسته که بریگادەکانی نێو نه تەوەیي له لایەن کوموونیستەکانەوه رێکخرا بوون٠ چوونکه نێو نه تەوەیی سوسیالیستەکان(حیزبه سوسیالیست و- سوسیال دیموکراتەکانی رۆژئاوا) له یاریده دانی خەلکی ئەسپانیا خۆیان- بوارد٠ بێجگه لەوه ئەوانەی بۆ خەباتی دژی فاشیستی بۆ ئەسپانیا دەچوون،هیچ شەرتێ نەبوو کوموونیست بن٠

کۆمینتێرن له کونگرەی حه وتی خۆی دا ، له سەر یه کیتی کردەوەی چینی کر- یکار له گشت و لاتەکاندا پێی داگرت٠

بۆ لاپەری ٧

به بونەی ٨٩ سالەی ر وژنامەگەری کوردی

١٨٩٨ -- ١٩٨٧

نافیع یوونس
١٩٢٦-١٩٦٣

یادی رۆژنامه نووسی تیکۆشه ری کورد، شه هید نافیع یونس ١٩٢٦-٩٦٣

پیێی ناوێ بۆ شه هیدی وه تمنشیومن و گرین
نامرن ئەوانه وا له دلّی میلله تا ئه ژین.

له شاری دێرینی کورستان، له هه ولیری خه بات و تیکۆشان ، له بنه ماله یه کی روناکبیر ، سالی ١٩٢٦ نافیع شیخ یونس ئەفەندی چاوی کردەوه. قوتابخانەی سەرەتایی وناوەندی هەرله هەولیر تەواو کردوه . هیشتا له قوتابخانەی ناوەندی بووه که شەری دوهه می جیهانی دەستی پیکردد و بزووتنه وەی نیشتمانیو بیری نه ته وایه تیو پیشکه وتنخوازی لەکوردستان وعیراقداده سته ده سته لاوانیراده کیشابۆ کۆری خه بات. ریکخراو وپارته سیاسیه کان له جم و جۆل و چا لاکییەکی بیسنووردا بوون. هه ولیریش یه کیك بو له مه لبه نده کانی بیری پیشکه وتن خواز و بزووتنه وەی نیشتمانی.. شه هید نافیع یونس له سه رەتای چله کان دیته ریزی بزووتنه وەی نیشتمانی و بۆسا لانی ١٩٤٤ - ١٩٤٥ ده بیته ئه ندامیکی چا لاك له ریکخراوی پارتی کوموونیستی کوردستان(ریکخراوی شورش) و پارتی رزگاری. به لام دوای دامه زرانی پارتی دیموکراتی کورد، شه هید نافیع وهەندێ هەڤا لانی تری که خۆیان به نوینەری مارکسیەکانی کوردستان دەزانی، بریار ده دەن بچنه ریزی پارتی کۆموونیستی عیراق و ریکخراوی شۆرش هه لدوەشیننەوه له سالی ١٩٤٨ شه هید نافیع کولیجی حقوق له به غدا ته واو دەکا و وه کپار یزەر دەست به کار دەکات. به لام له ئوکتوبری ئه وسالە دا ، له که رکوك له گەلّ دوو هه ڤالّی تر - شه هید جەمال حه یده ری و ماموستا ئه حمەد غه فور بابان- له لایه ن حکومه ته وه ده گیر ین . له سالّی ١٩٤٩ لەمادگای "عورفی" له بەغدا "١٠) سالّ حوکم ده درێ.

شه هید نافیع ماوه ی حوکمه که ی له به ندیخانه کانی به غدا و باقوبەو نقرةالسلمان به سەر ده با . له ١٨ی مانگی حوزیرانی ١٩٥٣ که حکومه تی کۆنه په رستی به غدا پەلامار و هێر ش ده باته سه ر زیندانیه سیاسیه کانی به ندیخانەی ناوەندی به غدا ، بەمەبەستی سەر کوت کردن و ترساندنی زیندانیه کان و دەست دریژ کردنی به ندیه کان، شه هید نافیع یونس برینداردەبێ و چه ند تیکۆشه ریش شه هید دەبن . به لام رۆلّەی وه فاداری میلله ت و خاوەن بیرو باوەری پیشکه وتنخواز و تیکۆشه ری ریگای ئازادی نیشتمان و به ختەوەری گه ل نافیع یونس و هەڤا لانی مه ردانه خۆ راده گرن و کۆلّ ناده ن. نه ئه شکنجه و ئازار و نه زیندان و نه گوللەی ده ستی بیگانه کاریان تێ ناکا وەك هه ردی شاعیر ده لێ .

باروت و قورقوشم و پۆ لا
گولله ی زۆر داری نا قۆ لا
زنجیری سه د به ندیخانه
ره شاشی ده ستی بیگانه
یه ك زه ره کارمان تێ ناکا
ته ر کی ریگامان پێ نا کا

شه هید نافیع تا شۆرشی چواردەیگەلاویژی ١٩٥٨ له زیندان ما ، دوای شورش ئازاد کرا و به هه مان گیانی شۆرشگیری و کۆلّنه دان کەوته وه خه بات .

شه هید نافیع به ر له سالی ١٩٤٨ یه کیك بوو له نووسەرانی رۆژنامەی ئازادی، ئورگانی پارتی کوموونیستی عیراق - لقی کوردستان و له دوای شورش که هیزه نیشتمانیه کان ده رفه تیاندرا به ئاشکرا کار بکه ن و رۆژنامه و گوڤار دەرکه ن، شه هید نافیع ئیمتیازی رۆژنامه ی " ئازادی" پیدرا له کەرکوك که ژماره یه کـه می له ١٩٥٩/٥/١ دا بلاو کرایه وه و تا رۆژی ١٩٦٠/١١/٢٨ داخرا له لایه ن میری یه وه، ٦ ٥ژمارەی لێ دەر چوو.

دوای داختنی "ئازادی" شه هید نافیع یونس به ر دەوام بوو له خه بات له ئورگانه کانی پارتی کوموونیست دا تا کودیتای ٨ی شوباتی ١٩٦٣ که له لایەن ریژیمی فاشیستی به عسه وه گیرا تووشی ئازار و ئه شکنجه ی زۆر هات، به لام ئه مه گداری ریگای ئازادی بوو، تا دوای ٣ی گه لاویژی ١٩٦٣ که راپه رینی سەر بازەکانی ئو ردوگای " الرشید" له بەغدا دژی به عسیه خوینخۆرەکان رووی دا . وەك زانراوه لەو کەسانه ی له گەلّ شه هید نافیع بوونه رۆژی ٦٣/٧/٣ به عسیه کان نافیع یونس و چه ند تیکۆشەری تریان گولله باران کردوه .

نافیع یونسی تیکۆشەر ، نیزیکه ی دوو مانگ بەر له شه هید بوونی نامه - یه کی به نهینی بۆ خیزانه کەی نووسیوه به بۆنەی یه کی ئەیاره وه ودەلێ:
" هه ر چۆنیك بێ سه ر کـه وتن بۆ بیر و باوه ری راسته قینه یه . باوەرمانا به هیزی میلله ت قایمه . ببورن ئه گه ر تووشی نا خۆشی بوون له سایەی منه وه، داوای به خته وه ری بۆ تاقه سه رمایه ی ژیانمان " سه رۆ" ده کەم کچه به خته وەری دوارۆژ. (سەرۆ تاقه کیژی شه هیده) تکایه به بۆنەی جەژنی یه کی ئەیار ئەم دوا ووتانەم به دیاریکی ساکار قبولّ بکه ن..."

شه هید نافیع یونس جگه له سه ر په رشتی و نووسینی سەر وتارەکانی "ئازادی"دەستیکی با لای هەبوو له وەرگیرانی ئەدەبیاتی مارکسی بۆ زمانی کوردی و بلاو کردنه وەی .

هەر گەشەدار بێ رۆژنامه گەری کوردی له پیناو بلاو کردنه وەی بیری زانستیو پیشکه وتوو خوازدا

بروسك

مافی مرۆڤ لە ئیران و عیراق

شەری ئیران وعیراق له و کاتەدا کـه بۆته هۆی ویرانی و خاپوربوونی ئەم دوو و لاته وکەم شار و گوند و بنکەی ئابووری ماوه که وه بەر بۆمباران نه کەوێ و پتر له میلیونیك کوژراو ودوو میلیون برین دار و بێ شوێن و سەقەت و نه قوستان و ٣ میلیون ئاواره و دەربەدەری بەرهەم بوه، هه ر له و کاته شدا بۆته هۆی سه پاندنی ده سه لاتی دیکتاتوری و مل هوری و ره شه کوژی ئەو دوو ریژیمه دژیگەلیه. حکومه ته خوینخۆرەکانی عیراق وئیران شەری مالّ ویرانکەری نیو خۆیان کردۆته هۆی سەر کوتکردنی هیزەدیموکرات و پیشکه وتنخوازەکانی ئەم دووو لاته و هه موو دەگیکی ئازادیخوازی و بیزاریا ن خه فه کردوه .

ریکخراوی ئه منیستی ئینترناشنال له راپۆرتیکی خۆیدا جنایەت و رەشه کوژی حکومه تی به عسی عیراقی خستۆ ته روو. ئەمنیستی ئینترناشنال رادەگه یێنێ که لەم دوو سالی دواییدا ،کاربه دەستانی حکومه تی عیراق ژمارەیەکی زۆریان له لایەنگرانی هیزەکانی ئوپوزیسیونی عیراقیان له دار داوه ویا به زیندوویی سووتاندوویانن.

له راپۆرتەکەدا گوتراوه: له بەر ئه وه که مه حکوم کراوەکان هەر له بەندیخانه دا له دار دەدەن و هەر له لایەن حکومه تیشەوه ده نیژرێن، ئەژمارەی له داردراوه کانیه ته واوینایه ته دەست. گیراوەکان به بێ موحاکه مه و مافی دیفاع به کۆمەلّ گولله باران ده کرێن. زۆربەی ئیعدام کراوەکان ئەو کەسانەنکه له عه سکەری رایان کردوه و یان د ژ ی حکومەت خه باتیان کـردوه . ئیعدام کراوەکان بریتین له ئەندامانی حیزبی کوموونیستی عیراق، حیزبی دیموکراتی کوردستانی عیراق، حیزبی گەلی دیموکراتی کوردستان و حیزبی سوسیالیستیکوردستان و بزووتنەوەی دیموکراتەکانی ئاسۆری و حیزبی دەعوەی ئیسلامی.
به گویرەی راپورتی ریکخراوی ئەمنیستی ئینترناشنال له مانگی شوبات وئازاری ٩٨٥دا ، ٢٨ گیراوی سیاسی له سیداره دراون . لەوانه ١٥ که سیان ئەندامی حیزبی دیموکراتی کوردستان ، ٢ کەسیان له بزووتنه وەی دیموکراته کانی ئاسۆری و ١٠ که سیش له بنه مالەی حه کیم بوون له نه جه ف.

هەر وه ها له ماوەی حه وتویك دا له زیندانی ئەبووغریب شه ست گیراوی سیاسی له دار دراون . له رایورته کەدا گوتراوه به گویرەی دەنگ وباسیکی به ریکخراوه گه یشتوه، له مانگی ئوکتوبر له سەرووی عیراق ٢٠٠ کەس کوژراون.
له چواردەی مانگی یازده له شاری سلیمانی ده کەس له سیداره دراون ١٢/٠کەس هه ر له سەر شه قام گولله باران کراون.

بۆ لاپەری ٥

ئۆردوگای رمادی له عیراق

برایه کی به ریز به ناوی "نوون ا ئطف" له سەر وەزعی ئۆردوگای رمادەیی عیراق چه ند ئاگاداریەکی بۆنارد ووین که وا دەقی نووسراوەکه بلاودەکه ینه وه ·

" دوای دەسپیکردنی شەری ئیران و عیراق که بۆته هۆی ویرانبوونی سەدان شار و گوند و له به ین چوونی بنکه ئابووریەکان وسووتانی مەزراکانی کشت و کاڵ و به کوشت چوونی هەزاران کەسی بیتاوان و ماڵ ویرانی خه لکیکی زۆر و زه بەند، خه لکی شارو گوندەکانی سەر سنووری کوردستانی عیراق ، هیندی له ترسی بۆمبارانی لەشکری ئیران رایان کرد بۆ دیوی عیراق و هیندیکیش له لایەن لەشکری حکومه تی به عسی عیراقه وه به دیل گیران ·

له سەرەتاوه ئەوانەی به دیل گیرا بوون ره پیچه کیان دان و به سەر به ندیخانەکانی شارەکاندا ، دابه شیان کرد پاشان له بەر ئەوه که له بەندیخانەکان دا جیگا نه ده بوو ،له سالی ١٩٨١ ئۆردووگای رمادیه یان (**بەندیخانەی سەر ئاوالەی ده شته کی**)کرده وه و تەواوی کوردەکانی کوردستانی ئیرانیان لەو ئۆردووگایەدا کۆ کردەوه· ئەو کوردانەی که له ترسی بۆمبارانی لەشکری خومەینی رایان کرد بوو، وه له ناوچەی عەرەبه ت و دەسکەره و چوارتا و حه لەبجه و شوینه کانی دیکه کۆ کرا بوونه وه، خستیاننه نیو لۆری عه سکه ری و لەژیر چاوه دیری مه عموورەکانی ئیستخباراتی عیراق نه قلیان کردن بۆ ئۆردووگای رمادیه ·

ئۆردووگای رمادیه له ناوچه ی"تاش" له ٣٠ کیلومیتری شاری رمادیه له پەنا چۆمی فرات کراوه ته وه· ئەم ئۆردووگایه له پیشدا ده شتیکی چۆل وهۆل و رووته ن بوو· چوار دەورەی به سیمی درك دار پەرژین کرابوو· به ندیخانه یه کی گه وره، نه چادر و خیوەت، نه نوا و په نایەك که خه لك بتوانی به سەگ مه رگیش له ژیریدا بحاویته وه، لیی وه گیر نه دەکەوت· تا یەك دوو مانگ جگه له ئاسمانیکی پان و بەرین و گەرمای هەتاوی چل دەرەجی، هیچ شتیکی دیکه نه دەبینرا · چه ند کەس له کوردە لیقەوماوەکان له بەر گەرما و بی پەسیو بی جیگایی و زیانی نیکبەت بار خۆیان کوشت · دوای دوومانگ هاتن هیندیك خیوەتیان به سەر خەلك دا ، به شیوەیەك که زۆربه ی کەس وه بەریان نه که وت لەو ماوەیەدا ریگایان نەدەدا که س له ئۆردووگا وه دەربکەوی· به شی زۆری خه لك که نیزیکەی ٢٦ هەزار کەس ده بوون، بی خیوه ت و سەر پۆش بوون· تا ١٨ مانگان مه عاشیان به کەس نه دا خەلکی ئۆردوگا ناچار شەوانه به دزییەوه جل و بەرگی خۆیان به قاچاخچی یان دەفرۆشت و له جیاتیان خواردەمەنیان وەر ده گرت·

له زستاندا چه ند جار حکومه ت به ئاوی فراتی بەردەدا نیو ئۆردووگا، زۆر کەس به تایبه ت مندال له سەرمان رەق هەلاتن و مردن· دوای هەرا هەرایەکی زۆر و شکایەت و شکایەتکاری هەر نه فەرەی ٢٥دینار مەعاشیان بۆ برینەوه، بۆ دووکەس ٣٠ دینار ، بۆ ٣ کەس ٥٠ دینار ، بۆ ٥ کەس ٧٠ دینار · تا دووسالان ریگایان نەدا کەس له ئۆردووگا وه دەربکه وێ·پاشان فرۆشگای تعاونیان دانا که خەلك بتوانن خواردەمەنی خۆیان له وێ بکرن ·

بۆ نەخۆشان دوکتور و دەرمانیك له گۆرێدا نه بوو ·له ماوەی ئەو دووساله دا نیزیکەی ٣ هەزار کەس مردن که هەر له تەنیشت ئۆردووگا دەقولکه یان ده خستن · زۆربەی مردوەکان ژنی دووگیان و مندالی پچوك بوون·

ده شتیك بوو هەر دووپشکی لی هه لدەوەرین و ده گیانی خه لك بەر ده بوون · ژنەکان له بەر تەپ و تۆزێ له ناو خیوەتەکاندا پەرامیزیان دادەگیرساندو چیشتیان لی دەنا ، جاری وابوو خیوەت ئاگری ده گرت و مندالی نەساخ و بی تاوان له ناویدا دەبرژین ·

بۆ ئازاردانی خه لك ده هاتن به بیانووی دۆزینەوەی چه ك، خەلکیان ده پشکنی· چه ند که سیکیان بۆ ماوەیەك دەبرد و دوای ئازار و ئەشکنجه دەیانهینانه وه که زۆربەیان ندان و چه نه یان شکابوو· بۆ ئەوه خه لکه که چاو ترسین بکه ن، یەك دوو کەسیان دەگرت و له ناو خەلك سەریان دەتاشین و له پشتی ماشین یان ده بەستن و به ناو ئۆردووگادا ده یانگیران · ئی وا هەبوو له ترسان رای دەکرد، کاتیك دەیانگرته وه ، دەیانبرد بۆ ناو دیلەکانی شەر و به دیلی شەریان دادەنا ·

دەست درێژی بۆ ژنان، جاسوس ساز کردن ، بردن بۆ جه بهەی شەر ئاکار ی مه عمورەکانی به عسی بوو که باس ناکریت·

نه خۆشی مالاریا ، نه بوونی گەرماو و ئاو دەستخانه، پیسی و تەپ و تۆز و گەرما ، دەبوون به هۆی مردن وشیت بوون و جاری وا هه بوو خۆ کوشتنیش·

کاتیك کار بەدەستی سەلیبی سوور ده هاتن، مه عموری ئه منی عیراق به دوایانه وه بوون تا بزانن خه لك دەلین چی، ئه گەر یه کیك شکایەتی کردبایه دەیانگرت و پاش شەش مانگ ئازار وئه شکنجه ده یانهیناوه که زۆریان پاش دوو مانگ ده مردن · ★

شینی هێمن

شاعیر و نووسه ری به ریزی کورد، ماموستا محمد رسول هاوار، بۆ به شداری له شینی شاعیری ناوداری کورد "هیمن"دا به سته شیعریکی بۆ ناردووین، به داخه وه له به ر نه بوونی جیگا نه مانتوانی هه مووی بلاو که ینه وه· له گەل داوای لی بووردن له ماموستا هاوار ، ئەوا چه ند کۆپله یه کی لی بلاو ده که ینه وه ·

له ناو چوار دیواری مالی
خیزانیکی پشتا و پشتی
مه لا زاده ی(شیلاناوێ ،
له گوندیکی موکریانه
له دووره وه چاوم لی یه
پرسه و رەشپۆشی و کۆته له
شین و شه پۆر و گریانه
له جیاتی ئەسپ و شه قه به ند
کۆته لی ده فته ری شیعری
شاعیریکی دلشکاوی،
خه فه تبار و مال ویرانه

گویم لییانه پەرە پەرە
دەفتەری هۆنراوەی کۆن و
تازەی نهینی و ئاشکرای
ئه خوینه وه،
سەرتا سەری، باسی پەژاره و
که ساسی،
گه لی کوردی مال ویرانه
دیره کانی ،پرله قینی پیرۆزی
چینی چه وساوه ی،
بی به ش له مافی ئینسانه
هه وینی هۆنراوه کانی ،
ته وژمی هه ستی خاوینی،
کوردایەتی گه رم و گوری
مه هابادی قاره مانه
مه رەکه بی دیرەکانی
خوینی پیشمه رگەی شه هیدی
بانه و سه قز و بۆکانه
زنجیرەی هۆنراوه کانی ، باسی
تاوان و دەسدریژی،شاری سنەی
یادگاری خاکی، بابا ئه رده لانه
گشته کی شیرازەی په ری،
دەفتەری هۆنراوه کانی
ئەگریجه و پرچی کیژۆلەی،،
شه هیدی ناوچەی سابلاخ و
دیوانده ره و مه ریوانه
که پی گه یشت و بوو به لاو،
بوو به شاعیری ناو لاوان
نوخشەی شیعری، له به هاری
تیکۆشانی گه لی کوردا ،
بوو به چه پکه گولی بۆن خۆش،
به ئیکلیلی رازاوه،
بۆ کیلی گۆری شه هیدان
بوو به سروودی سه ر ده می،
روشن بیر و چه ك هه لگری،
ناو سەنگەری ریی تیکۆشان
به داخه وه دوا تروسکه ی
هیوا و ئاواتی چه ن ساله ی،
له ژیر سایه ی دام و ده زگای
(راسپۆتین)دا کوژایه و
ئه و دله پر له ئاواته و
ئەو میشکه پر له بروایه ی
وه ك نه مامیکی بی ئاوی،
ژاکاوی ناو باغیکی هه لکروزاو،
ووشك بوو ، سەری نایه وه
وەکوو هه موو شاعیریکی ،
ناو میلله تانی ماف خوراو
له سووچی گۆرستانیکی،
پر له گۆری شه هیدانا ،
به دوو پی له قه و خاکه ناز،
گۆره که یان کوتایه وه
هیمن بنوو، چاوت لیك نی
دلنیا به خه باتی کورد،
بۆ سەر به ستی و ئازادی کورد
بریاری هه موو میلله ته
بریاری چینی چه وساوه و
پیشمه رگه وتیکۆشەرانی،
هه موو خاکی کوردستانی
داگیر کراو وله ت له ته
دلنیا به،میلله تی کورد
تا ده س نه کاته گه ردن و
ملی بووکی سه ر به خۆیی،
کۆل نادا و ساتیك ناسره وێ،
که ی کورد ترساوی دارکاری و
زیندان و قه ناره و په ته

یادی هیمن هه رزیندوه

هیمن به دریژایی ژیانی ئهمهگداری وشه کانی بوو ، قه ت نه به زی ، کوّلی نه دا ، برِوای به دوا روّژی کورد به تین بوو .

به هره ی شاعیریهتی هیمن له سالی ١٩٤١ ده ته قیته وه ، له کهل دامه زرانی کوّمه لهی "ژیّ ـ کاف" و دهرچوونی کوّڤاری " نیشتمان" هیمن دیته کوّری بلاو کردنه وه . تا ئهو کاتهی دیته ریزی کوّمه له ی " ژیّکاف" وه ناوی سه ید موحه ممهد ئهمینی شیخهلیسلامی بوه ، به لاّم له کوّمه له دا ناوی هیمن هه لده بژیری و له " نیشتمان"دا شیعر بهناوی م.ش. هیمن بلاّو دهکاته وه . له نیو جهماوه ر و له لایه ن خوینهران بوّ یێکه م جار له کونگرهی یه که می حیزبی دیموکراتی کوردستان له حزوری پیشه واقازی محمد خه لك خاوه نی ناز ناوی **هیمن** **ده ناسن. هه ر له و روّژه وه ش تا مال ئاوایي هه ر به هیمن ناسرا** . هیمن له یێکه م شیعری بلاو کراوه یدا به خه لکی راگه یاند که دژی زوّردار و ئاغاو ده ره به گه و ئهوان هوّی دواکه وتوویي و چه وسانهوه و بن دهستی نیشتمانن ودهلی :

له به ر زولم و جه فای وانه
وه ته ن یه کباره ویرا نه
هه زار خوّزگه م به بیگانه

شاعیر له لایه تیهوه به رهی گهلی چه وساوهی هه لبژارد و تا دوا هه ناسه ش وه فاداری ئهو ریگایه بوو و نه سله میه وه . دامه زرانی حیزبی دیموکرات و کوّماری دیموکراتی کوردستان هه لیکی باشی بوّ هیمن ره خساند و لی هاتووی خامه رهنگینه کهی و تواناینوو ین و شیعری که شه پیدا . شیعره کانی رهنکدانه وهی ئهو رووداوه که ورهیه بوو له میژوویکوردستان که هیچ شاعیریکی تر وهك هیمن نه یتوانیوه بهو جوّره هه ستی جه ماوهر دهربری و برِوای به دوا روّژی کوردستان زوّر به هیز بوو ، له شیعری **"روّژی شادی"**دا که به بوّنه ی هه لکردنی ئا لای کوردستان کوتراوه ده بیژی :

روّژی خوّشی و پیکه نین و داوه ته
هه ی چ روّژیکی به قه در و قیمهته
جیژنی سهر به ستی و دهمی ئازادیه
کاتی عیش ونوّش وشاییوشاد یه

هه ر لهو شیعرهدا زوّر به جوانی باسی رهنگه کانی ئا لای کوردستان دهکاو ده لی :

سوورهکهی یانی ئهوهی بیته بنم
خوینی خوّی برژینی بوّ پاراستنم

شاعیر به بوّنهی **"دووی ریبهندان"** روّژی ئیعلانی کوّماری کوردستان دهلی :

روّژی توّ جیژنی گه ورهی کوردانه
ناوت دهرمانی ژان و ده ردانه
ئهو سال به هاره بوّ ئیمه زستان
بمریّ دوژمنی کورد و کوردستان

ماموستا هیمن له دوای تیکچوونی کوّمار و شه هید بوونی ریبهرانی کوّمار ناچار ده بیّ روو بکاته کوردستانی عیراق، به بوّنهی شه هید بوونی پیشهوا وه له شیعریکدا ئهوه ده سهلمینیّ که هه رچه نده دوژمن کوّماری رووخاند و پیشهوای له سیداره دا ، به لام کورد نا به زیّ و سه رده که ویّ و ده لیّ :

به لاّم کورده نا به زیّ
به و زه برانه ناته زیّ
له رقان لیو ده گه زیّ
که سوار بوو دانا به زیّ

هیمن له سهر ریگای خه بات دا ،تووشی دهر به دهری و ئاواره یي و ئازار و هه ژاری و بیّ به ش له مال و مندال و که س و کار ده بیّ، به لام هاوریّ و دوّستانی ، روّله کانی کوردستانی عیراق ناهیلن هیمن زوّر هه ست به غه ریبی و ئاواره یی بکات. هه ر وه ك هیمن برِوای به هیزی گه لی کورد هه بوه، ئهو هاش که لی کورد دلی داوهته شاعیری مه زن و ریزی لیّ گرتوه . جه ماوه ری تیکوّشه ری کورد سه ر چاوه ی کانیاوی شیعری هیمن بوه . شاعیر ده لیّ:

خوّم ده سووتینم هه تا بهزمیخهلك روشن بکه م
کیّ له ریي خه لکا وه کوو شاعیر ده سووتیّ شه م نه بیّ

شاعیر له ئاواره یيدا ،وشهکانی ده کاته گولله بوّ سینگی دوژمن و چه ك بوّ ده ستی خه باتگیران. له شیعری **"تروّپکی رزگاری دا ده بیژیّ** .

پیم گرته وه، ده رچووم له داره داره
ریم گرته وه، ریگای (قازی)و(ئاواره
نامترسینیّ، گولله، پهتك، سیداره
دهروّم بهرهو ئاسوّ، بهرهو ئاسوّدرون
ده روّم، دهروّم، تا تروّپکی رزگار بوون

هه ستی ئاواره یی و عیشقیئازادی له شیعری"یادم بکه ن" دا زوّر به ئاشکرایي ره نگی داوه ته وه که ده لیّ:

یادم بکهن، یادی منی دوور ولات
یادی منی ریبواری ریگای خه بات
یادی منی بیّ به ش له خوّشی وشادی
یادی منی سهودا سه ری ئازادی

دوای شوّرشی گه لانی ئیر.ن هیمن ده گه ریته وه باوه شی نیشتمان و به شداریه کی چالاك ده کا له ژیانی کولتوری و سیاسی دا . به لام له به ر هیندیّ هوّ و کاره ساتی سیاسی که لیرهدا جیگا و شوینی باسکردنیان نیه، به پیری و - که نهفتی له گوندی شیلاناویّ له مالی خوّی خانه نشین ده بیّ و به نووسین و وهر گیرانه وه خوّ خه ریك ده کا . پاش هیرشی کوّماری ئیسلامی بوّ سهر ناوچه **ماموستا هیمن** ده گیریّ و پاش ماوه یهك که ئازاد دهکریّبه ناچاری ده چیّ لهورمی نشته جیّ ده بیّ. به لام سهرهرای پیریو نه ساخی و نه داری ، هیمن کوّل نادا و ئه وهی له توانای دا ماوه بوّ بوژانه وهی ئه دهب و زمانی کوردی ته رخان دهکا .
له باری ناهه مواری ئیران وپه لاماریکوّماری ئیسلامی بوّ کوردستان، **ماموستا هیمن** هه ول دهدا هه ر دهرفه تیك بیته پیش بوّ خزمهتی زمان و ئه ده بی کوردی به کاری بینیّ. هیمن تا کوّچی دوایي توانی چوار ژماره له گوّڤاری **"سروه"** بلاو بکاته وه. به لام نه خوّشی وژیانی دژوار ریگای نه دا و له حه ڤدهی ئهوریلی ١٩٨٦ دلّه گه وره کهی له لیدان وه ستا . هیوای ئازادی و سه ر که وتنی له گهل خوّ برده ژیر خاکی نیشتمان وله شیعرو ئه دهبی کوردی مالئاوایي کرد.

ماموستا هیمن له دوا به رهه مي بلاو کراوهی دا " ره وه ز و رد نابیّ" ده لیّ "

به لام با تیّ بگا ئهو دوژمنهی پهست
رهوهز وردناکریّ هەر گیز بهدارده‌ست
دهبیّکوند هەر بهرهو ویرانه بفریّ
هه لوّ لهو کیوه سهر بهرزانه نه بریّ"

یادی سالیك به سهر کوّچی دوایي ماموستا هیمن به تاقه شیعریك کوتا یي پیّ دینم که له پارچه شیعریك دا له پاشه روّکدا بلاو کراوه ته وه :

که ی ره وایه بمده نه به ر گولله
یا راوم بنین
که ر گوتم کوردم، له کوردستانی
خوّم ژینم ده ویّ".

هه لگورد

پاشماوهی مافی مروّف

هەر له شاری سلیمانی له گورستانی شاردا هه شت کهس به زیندوویي ـ سوو- تینراون . له سلیمانی له خوّ پیشاندا- نی قوتابیان دا نیزیکهی ٢٠٠ که س کو- ژراون . له هه ولیریش دوای بومباران کردنی قه لای هه ولیر ٧٠ که س گولله باران کراون .

له راپوّرته کهدا گوتراوه : هیندی خاو وخیزان به ورد ودرشته وه گیراون و بیّ سهر و شوین کراون .

ئه مه کورته یهك بوو له راپوّرتی ریکخراوی ئه منیستی ئینترناشنال له بارهی جنایهت و رهشه کوژی ریژیمی به عسی له عیراق دا .

به لام له ئیران :

ریکخراوی مافی مروّڤ له راپوّرتی خوّیدا له بارهی پیاو کوژی ریژیمی کو- ماری ئیسلامیهوه راده گه یینیّ کهحهوت هه زار کهس له کوماری ئیسلامی ئیرا- ندا گولله باران کراون . ئه وه ئه ژماره یه که ریژیمی کوّماری ئیسلامی خوّی- دانی پیدا ناوه . ئه گینا ئیعدام کراوه کان گه لیك له وه زیاترن که به ئاشکرا باسیان دهکریّ.

له راپوّرتی ریکخراوی مافی مروّڤ دا گوتراوه : له بهندیخانهکانی ئیران پچووکترین مافی مروّڤ له سهر چاونا گیریّ. گیراوه کان به ٦٤ جور ئه شکنجه ده کریّن و به زهبری لیدان وه زمانیان ده هینن. له بهندیخانهکانی ریژیمی کوّما- ری ئیسلامی دا ، مندالی که متر له ١٨ سال به تاوانی سیاسی راگیراون و کهو- توونه بهر ئازار و ئه شکنجه و زوّر جار- له ژیر ئهشکنجه دا ده کوژریّن .

له راپوّرته کهدا هاتوه : لهو سالا- نه ی دوایيدا ، سالیّ ته نیا ٤٠٠ تا ٥٠٠ کهس له کوّماری ئیسلامی ئیراندا گولله باران ده کریّن. ئیعدام له چاو سالانی پیشوو که م بوّته وه. *

نامهکانی گهیشتوو

له ماوهی رابردوودا گهلیك نامه و نووسراومان پیگه یشتوه، له بهر نه بوونی جیگا نه مانتوانیوه بلاویان پکه ینهوه و یان وهلامیان بدهینه وه. ویرای تکای لیّ بووردن له دواکهوتنی ولامی نامه کان، هیواداریـن بتوانین به نوّر ه وهلامی نامهی خوینهرانی به ریز بده- ینه وه .

برایهکی به ریز به ناوی **"شه پوّل"** له نامه یه کی برایانه دا ده نووسیّ :

" هەر له سهرهتای دهرچوونی روّژنامهی **"سهر ده می نویّ"**دا حهزم دهکرد جار و بارئاوریکتان لیّ بدهمهوه که چیروّژگار ته گهری ده خستیّ. به ش به حالی خوّ م به هه موو شیوه یه لهئامادهیي خوّم دهر ده برهوّ هاو کاریتان له هه موو باریکه وه .هەر له روّژنامه فروّشتنه وه بگره تا پروپاگانده کردن که له گهل ناوهروّکی **سهردهمی نویّ** دا بگونجیّ. ئهوهی راستی بیّ ناوهروّکی وتارهکانتانزوّر پوخت و **پ**یّ فیلن..ده مینیته وه سهر ئهو بابهتا- نهی که تیّیدا بلاو ده که نه وه .. دهتوانین بابهتی همندیّ ژماره له گهل بابهتهکانی تر بهرئاورد بکه ین، دهبینین بهرزی و نزمی تیدا به دی دهکریّ. بوّ ئهوهی بابهتهکان زیاتر له گهل ناو ونشانی روّژنامه کهدا بگونجیّن، به هیوام پتر بایهخ به شتی نویّ بده. وابزانم شتی نویش زوّرن .

کاك **شه پوّل** له گهل ئهو نامه یهداپارچه شیعریکیشی بوّ ناردووین، له گهل سوپاس بوّ هاوکاری و هه ستی برایهتی کاك **شه پوّل** هیوا دارین شیعره جوانهکهی له نوّرهی خوّیدا بلاّو بکه ینه وه.

بوّ لاپهری ٨

ئیّمه وخویّنه ران

**له لایه ن دوو هاو نیشتمانی به ریّزه
وه دوو نامه مان پیّگه یشتوه و داوایان
کردوه وه لامیان بدریّته وه ٠**

یه ك له و برایانه به ناوی کاك **"ئاوات"**
له ئه مریکاوه ده نووسیّ :

" به هوّی دوّستیّکه وه ژماره ٨ ی روّژ
نامه کهم پیّگه یشت ٠ هیّندیّك له نووسرا
وه کان سرنجی راکیّشام ٠ وتاریّك به ناوی
میلله تی له بیر کراو نووسراوه که چوون
له کوّبوونه وه ی " ریّکخراوی هاوکاری گه-
لانی ئاسیاو ئه فریقا " باسی کورد نه
کراوه، مه سه له ی کورد له بیر چوته وه ٠
به پیّچه وانه من پیّم وایه مه سه له ی کورد
له بیر نه چوّته وه و به ئانقه ست باسی
نه کراوه ٠ چوّن ده کریّ میلله تی ٢٠ میلیو
نی کورد که له حه فتا ساڵی رابرووه بوّ
رزگاری خوّی خه باتی کردوه له بیر
بچیّته وه ٠ به بروای من هوّی باس نه کرد-
نی مه سه له ی کورد به گویّره ی سیاسه تی
یه کیّتی سوّڤیّت و ولاتانی سوسیالیستی
بیّت ٠ که پشت له به رژه وه ند و قازانجی
ستراتیژی خوّیان ناکه ن ٠٠٠ ئیّوه له
جیاتی ره خنه له و سیاسه ت و هه لّویّسته
بگرن، ره خنه و تانه له سه روّکه کانی کورد
ده ده ن ٠ لاوه کورده کان و خویّندکاران چاو
و گوّییان کراوه ته وه و شت ده به نه وه سه ر
یه ك و چاك و خه راپ، راست و ناراست،
ره خنه ی دوّستانه وتانه و توانج لیّك
ده که نه وه ٠

هه روه ها له لاپه ری چواری ژماره ٨ دا-
هه والیّك له روّژنامه ی که یهان چاپی له نده ن
دا بلاو کراوه ته وه که هیّندیّك دروّ و ده له
سه و هیّندیّك شتی راست له زمانی
دوکتور قاسملووه بلاو کراوه ته وه ٠ ئه گه ر
نازانن روّژنامه ی که یهان ئورگانی شاپه ر
سته کانی دوژمنی گه لی کوردو زوّر دژی
بیر وبروای پیّشکه وتوو خوازو سوّڤیّته ٠
هه ژیری ته یموریان که سیّکی زوّر کوّنه
په رسته ٠ نازانم ئیّوه چوّن نووسراوی ئه و
که سه له روّژنامه یه کی ئاوادا ، ده که ن
به سه نه د و چاپی ده که ن ٠٠٠ "

**براده ره که ی دیکه که داوای کردوه نا
مه که ی به ناوی " هه وراز " بلاّو بکر
یّته وه ده نووسیّ :**

له ژماره ٨ ی **" سه ر ده می نویّ "**
نووسیوتانه " میلله تی له بیر کراو " ٠
به نه زه ری من کورد له بیر نه کراوه ٠ هه ر
چونکه له کوّبوونه وه ی ریّکخراوی هاوکاری
ئاسیاو ئه فریقا "دا باسی نه کراوه و یا
تاقه نویّنه ریّکی به شدار نه بوه، مانای
ئه وه نیه که کورد له جیهان دا له بیر
چوو بیّته وه ٠ ئه وه نیه دوکتور عبدالر-
حمانی قاسملوو بوّ ناساندنی کورد چوّ-
ته ئه مریکای لاتین وله پیروّ له کونگره ی
"ئینترناسیونالی سوسیالیستی" **"سو-
سیّنتر"** دابه شدار بوه، یان ئه وه نیه
نویّنه ری حیزبه کوردیه کانی عیراق له
تاران له کونگره ی "پشتگیری گه لی
عیراق"دا به شداریان کردوه ؟٠ که وابو
کورد له بیر نه چوّته وه "

**ئیّوه روّکی هه ر تك نامه و بوّچوو
نی نووسه ره کانیان لیّك نیزیکه ووته-
کان پیّکه وه خزمایه تیان هه یه و له سه ر
چاوه یه ك ئاو ده خوّنه وه ٠**

**ئیّمه به گویره ی ریّبازی دیموکراتیانه ی " سه ر ده می نویّ " هه موو نووسر
اوه یه ك که پیّوه ندی به خه باتی رزگار-
یخوازی کورده وه هه بیّ و زیان به جوو
لانه وه ی کورد نه گه یێنیّ، بلاّوی ده که
ینه وه و به پیّی تواناش وه لامی ده ده-
ینه وه ٠**

با بیّنه سه ر وه لامه کان :

له وه لامی کاك **"ئاوات"** دا ،ده لّیّین
ئیّمه گه لیّك شادین که لاوانی کورد وه ك
توّ ده لیّی وریا بووبنه وه وچاویان کرا
بیّته وه ٠ به لام لامان وایه ئه گه ر لاوا
نی کورد به ته واوی چاویان کرا بایه وه
و ده مار گیری و پیّوه نووسانی دابی نگر
یسی فه رد په رستی و شیّوه عه شایریان
وه لانابایه، ئیّستا ئیتر رووداوه کانی
کوردستان به ریّبازیّکی تردا ده روّیشتن ٠
توّ پیّت وایه مه سه له ی کورد له بیر نه
چوّته وه ٠٠ کاکی خوّم پیره ژنیّك له
"جوّلان " ده کوژریّ، گشت هه والده ره
کانی جیهان چه ند روّژ ده هوّلی بوّ
ده کوتن، به لام روّژ نیه له کوردستانی
خویّناوی ده یان که س نه کوژریّ و شار و
گوندی کوردستان خاپور نه کریّن، که س
باسی ناکات و له هیچ کویّ ده نگ نادا-
ته وه ٠ ئه دی له بیر چوونه وه چوّن ده بیّ؟

ده نووسی باس نه کردنی کورد له ریّك
خراوی هاوکاری گه لانی ئاسیاو ئه فریقا
خه تای یه کیّتی سوڤیّتی و ولاتانی سو
سیالیستی یه که پشت له به رژه وه ندو
قازانجی ستراتیژی خوّیان ناکه ن ٠ ره نگه
وابیّ، که س نیه قازانج و به رژه وه ندی
خوّی له به ر چاو نه گریّ ٠ ئه دی ولاتانی
تر ؟ ئه دی ئه و ولاتانه ی که هیّندیّ له
ریّبه ری حیزبه کوردیه کان به دوّست وهاو
سه نگه ریان ده زانن، بوّ باسی کورد نا-
که ن ؟٠ خوّ ئه وان ولاتانی سوسیالیتی
نین ٠؟ ئیّمه لامان وایه هاسانه خه-
لك تاوانبار کردن، به لام پیّویسته به ر
له هه موو شت کورد خوّی بزانیّ چه کاو
چی ده ویّ و دوّست و دوژمنی کیّ یه ؟

له باره ی گیّرانه وه ی خه به ریّك له
روّژنامه ی که یهان دا ، جیّگای سوپاسه
که بوّت روون کردینه وه " که یهان ئورگا-
نی شاپه رسته کانی دوژمنی کورده ودژی
بیرو بروای پیّشکه وتنخواز و سوڤیّته و
هه ژیری ته یموریانیش که سیّکی زوّر ر-
کوّنه په رسته " به تایبه ت ئه مه ی دوایی
چونکه "سه روّکی کورده کان" زوّرجار له
گه ل ئه م کوّنه په رسته وتوو ویّژ ده که ن و
ته نانه ت به چاکیشی ناو ده به ن ٠
ره خنه مان لیّ ده گری که بوّ چی له و روّژ
نامه یه شتمان وه رگرتوه ؟٠ به نه زه ری
ئیّوه مصاحبه له گه ل روّژنامه یه کی
کوّنه په رستی و وتوویژ له گه ل هه ژیری
ته یموریان بوّ " سه روکه کانی کورد "
کاریّکی ره وایه ٠ به لام ئه گه ر روّژنامه
یه ك نه قلّی قه ول له روّژنامه یه کی تر
بکات، جیّگای ره خنه یه و تانه و توا-
نجه له " سه روّکه کانی کورد " ٠

ئه گه ر به جوانی ته ماشا بکه ی پیّوه ندی
و وتوو ویّژی " سه روّکه کانی کورد " هه ر
له گه ل ئه و روّژنامانه یه که "دژی بیرو-
بروای پیّشکه وتنخواز و سوڤیّتن" ٠

**به لام له وه لامی کاك " هه وراز "ی
به ریّز دا :**

برای خوّشه ویست ئیّمه پیّمان ناخوّ
شبوو له کوّبوونه وه یه کی ئاوا گه وره دا ی
نویّنه ری کورد نه بیّ و باسی کورد نه کر
به لام وادیاره بوّ ئیّوه گرنگ نیه که له و
شویّنانه دا باس کورد بکریّت یان نا ٠

ئیّوه کورد ناسینتان له گه ل کورد له
بیرچوونه وه لیّ تیّك چوه ٠ راسته کورد
له باری میّژووییه وه ناسراوه و له کوّنه
وه له کتیّبان دا نووسراوه کورد هه یه و
له م هه ریمه ئاوا دابه شکراوه و به ژیّر
ده ستی ده ژی ٠ به لاّم ئه وه به و مانایه نیه
که له بیر نه چوّته وه ٠ ئه گه ر کورد له
بیر نه چووباوه، له گه ل ئه و هه مووخه
بات و فیداکاریه، ده بوایه مه سه له ی
کورد ئیّستا یه کیّك له مه سه له کانی
نیّو ده وله تانبایه ٠ به لام سه ره رای وته
و نووسینی هیّندی له سه روّك حیزبه کان
که ده لیّن دنیا ئیّمه ده ناسیّ و به هیّز-
مان ده زانیّ و پشتیوانیمان لیّ ده کات
ئیّمه لامان وایه هه ر قسه یه و **"قسه ش
ناچیّته ناو گیرفانه وه "٠**

**باسی سه فه ری سکرتیری حیزبی دیمو
کرات ده که ی بوّ ئه مریکای لاتین ٠ راسته
ئه و سووکه سه فه رانه ناخوّش نین ٠ کیّ
هه یه چوونی ئه مریکای لاتینی به دلّ نه
بیّت ٠ به لام کاك هه و راز ئه و سه فرا
نه ته نیا یه یاننامه ی "کونگره ی ئینتر
ناسیونالی سوسیالیستی" واته "کوّبوو
نه وه ی حیزبه سوسیالیست و سوسیال
دیموکراتکان" بوّ کورد به دیاری دیّننه
وه که نه وشه یه ك باسی کوردی تیّدایه
و نه باسی خه باتی رزگاریخوازی گه لان
و خه باتی دژی ئیمپریالیزم و ژیّرده ستی
میلله تانی تیّدایه ٠**

توّ که وا به گه رمی باسی ئه و سه-
فه ره ده که ی ئه وه نیه دوکتور قاسملو
خوّی سه ره رای پیّ هه لاگوتنی "سوسیا-
لیزمی دیموکراتیك" و ته عریفی کونگر
پیّ له وه ده نیّ که ریّگای نه دراوه له
کونگره دا قسه بکا و مه سه له ی کورد
روون بکاته وه ٠

دیتنی چه ند ریّبه ری سوسیال دیمو
کرات و قسه و چاك و خوّشی،ره نگه نا-
خوّش نه بیّ، به لام بوّ کورد به داخه وه
نابیّته نان وئاو ٠ وه ك ده بینن پاش ئه و -
سه فه ره هیچ یه ك له و حیزبانه ی که ئه-
ندامی ریّکخراوی" ئینترناسیونالی
سوسیالیستین" دیّریّکیان له سه ر کورد
و رووداوه کانی کوردستان نه نووسی ٠
خوّ باس نه کردنی ئه وانیش خه تای ولاتا
نی سوسیالیستی نه بوو!٠

ئیّمه لامان وایه کونگره یه کی له
ئه مریکای لاتین چیّ بیّت و له حیزبه
سوسیالیست و سوسیال دیموکراته کانی
ئورووپای روّژئاوا پیّك بیّ، نه باسی کورد
ده کا و نه به ته نگ مه سه له ی کورده وه -
ده بیّ ٠ که سیّك کیسه بوّ ئه وانه هه لدروّی
خوّی و میلله ته که ی به فریو ده بات ٠

زوّر له و حیزبانه ی له و کونگره یه دا
به شدار بوون حکومه تیان به ده سته
و له په یمانه نیزامیه کانی ئیمپریالی
دا به شدارن و له چه وساندنه وه و تالانی
ولاتانی فه قیری دنیای سیّهه مدا له گه ل
ئیمپریالیزمی ئه مریکا و ژاپون وفه را-
نسه و ئینگلستان و ئیتالیادا شه ریکن ٠
ئی له هه موان رادیکالتر و دیموکراتتر
حیزبی سوسیال دیموکراتی سوئیده وله
سه ر حوکمیشه ٠ به لام له پیّوه ندی له
پچرانی پیّوه ندی ئابووری له گه ل ریّژ-
یمی ره گه ز په رستی ئه فریقای خوارو ،پاش
چه ند روّژ باس و ده م به ده مه تنیا هاته
سه ر ئه و بریاره که به ده وله ت رابسپیّریّ
ئه فریقای خواروو بایکوت بکا ٠ ده وله تیش
که له خودی سوسیال دیموکرات پیّك هاتوه
به سه د پینه و په روّ دیزه به ده رخوّنه ی کرد
و به ردی له سه ر داناوه ٠

کاك هه ورازی به ریّز! ره نگ و روّنتیّ
هه لسوونی سوسیال دیموکراسی و رازا-
ندنه وه ی " ئینترناسیونالی سوسیالیستی "
ناتوانیّ روکاری راسته قینه ی ئه م ریّکخرا
وه یه بشاریّته وه ٠

له سه ر یه ك لامان وایه که س نابیّ
دژی ئه وه بوه ستیّ که ریّبه ری حیزبه کوردیه
کان له هه ل و مه رجی ئه وروّی جولانه-
وه ی کوردا ، له کوّر و کوّمه ل و کونگره
کانی نیّو نه ته وه یی دا به شدار بیّت ٠
به لام هه قیش نیه خوّشی و سه یرانی
سه فه ر به پیّشکه وتن و به ره و پیّش چوونی
مه سه له ی کورد حیساب بکریّ ٠

له باره ی کونگره ی تارانه وه تکایه
ئه م وتاره بخویّنه وه که له ژماره ١٤ ی
" سه رده می نویّ" دا نووسراوه ٠

له گه ل سوپاس بوّ نامه نووسینی ئه م
دوو براده ره وه لامه که مان به وته ی یه کیّ
له پیاوه سیاسیه مه زنه کانی جیهان کوّ
تایی پیّ دیّنین ٠ هیوا دارین دیسان به
ره خنه و پیّشنیار و نووسین پیوه ندیی
خوّیان له گه ل **"سه رده می نویّ" دریّژه
پیّ بده ن ٠**

بوّ لاپه ری ٨

پاشماوەی لەخه باتی ئازادیخوازی گەلان

هەر وەها پێشنیاری بە (نێونەتەوەیی سوسیالیستەکان) کرد کە بۆ بەرگری لە مە ترسی فاشیزم لە رادەی و لاتە کان و جیهاندا بەرەیەکی هاو بەش لە خەبات کارانی دژی فاشیزم پێك بێنن·

لەم پێوەندەدا **"گیئۆرگی دیمیترۆف" لە مانگی سپتامبری ١٩٣٥**دا دوو نامەی بۆ سکرتاریاتی نێو نەتەوەیی سو سیالیستەکان نارد· ١٥ی مانگی ئۆکتوبەر **"فیدریکو ئادار"** سکرتیری نێو نەتەوەیی سوسیالیستەکان وەلامی کۆمینتێرن دەداتە وە و پێشنیاری کۆمینتێرن بۆ پێك هێنانی بەرەی یە کگرتووی دژی فاشیزم لە لایەن حیزبەکانی سوسیالیست و سوسیال دیموکراسی رەت دەکرێتە وە· لەو هەل و مە رجە دا بە جوانی دەرکەوت کە رێبەرانی سوسیال دیموکراسی چۆن بەرژەوەندی چینی کریکاری و لاتەکەیان و گشت زەحمەتکێشان سە بارەت بە هە لۆێستی ئانتی کوموونیستی، فیدای هاوکاری لە گەل بورژوازی و لاتەکەیان دەکەن·

پاش پەلاماری فاشیستەکان بۆ سەر ئەسپانیا ، سوسیالیستەکان دیسان پێش نیاری کونفرانسی نێو نەتەوەیی بۆ یارمەتیدانی خەلکی ئەسپانیا رەت دەکە نەوە·

لە ئاخری مانگەکانی سالی١٩٣٦ دا کۆمینتێرن ٣ جاری دیکەش مە سەلەی یار مەتی هاوبەش بە کۆماری ئەسپانیا ،لە گەل نێو نەتەوەیی سوسیالیستەکان باس دەکات، بەلام دیسان وەلامی نادرێتەوە· لە مانگی مای ١٩٣٧دا ، پاش بۆمبارانی شاری"ئالمیریا) **گیئۆرگی دیمیترۆف"** داوادەکا کە چاوی بە **"دێبروکیر "** سەدری نێو نەتەوەیی سوسیالیستەکان بکەوێ بەو نیازە کە کومیتەیەکی هاو بەش لە کۆمینتێرن و نێونەتەوەیی سوسیالیستەکان و فیدراسیۆنی نێو نەتەوەیی سەندیکاکان بو کۆتایی پێهێنانی پەلاماری ئەلمان وئیتالیا پێك بێت **" دیبروکیر "** لە ٢١ی ژوئینی ٩٣٧دا وەلامی **"گیئۆرگی دیمیترۆف"** دەداتەوە و دەلێ : " سەبارەت بە دژایەتی‌حیزبی کریکاری ئینگلستان رێك کەوتن رادەگیرێ·

لە مانگی ئۆکتوبردا هێزەکانی شیما لی ئەسپانیا دەشکێن·مادرید دەکەوێتە بەر مە ترسیە کی گەورەوە· لەم قۆناخەدا کوموونیستەکان و سوسیالیستەکانی ئەسپانیا لە ژێر درۆشمی **"هیچ یارمەتی بە فرانکو نەکرێ"** یە کێتی کردەوە رادەگە یێنن، بە لام سەبارەت بە هەلۆێستی رێبەرانی نێو نەتەوەیی سوسیالیستەکان ئەو یە کێتیە ش هیچ ئاکامیکی نابێ·

ئەم سیا سەتە تێکدەرانەی سوسیال دێموکراسی، بۆ کۆماری ئەسپانیا و بۆ بزووتنەوەی دژی فاشیست و بۆ جو لانەوەی ئاشتی‌زیانیکی زۆری بە دواوە بوو· بەرهە می بوو بە ئە وە کە رێبەرانی راست رەوی نێو نەتەوەیی سوسیالیستەکان ١٩٣٨ لە پەیمانی مونیخ پشتیوانیان کرد کە بە گوێرەی ئەو ئەلمانی هیتلەری دەبوایە چیکوسلوڤاکی داگیر بکات· هەر وەهالە سەرکوتکردنی کۆماری ئەسپانیادا لەگەل فاشیزم بوونە هاو دەست·

هەوەلین هەنگاوی کومیتەی راپەراندنی کۆمینتێرن ئەوە بوو کە داوتەلەبانی خەباتی دژی فاشیزم لە سۆڤێتەوە بۆ ئەسپانیا بنێرێ· حیزبە کوموونیستەکان دەستیان کرد بە پێك هێنانی ناوەندێك لەهەر و لاتەی کە داوتەلەب بۆ ئەسپانیا بنێرن ·شاری(ئالباست) وەك ناوەندی فە رماندەیی تیپەکانی بریگادی نێو نەتەوەیی دیاری کرا · رۆژی چواردەی ئۆکتوبری ١٩٣٦هەوەلین دەستەی بریگادەکان٦٥٠ کەس گەیشتنە (ئالباست)· ئەم رۆژە بە رۆژی لە دایکبوونی (بریگا)دەکانی نێو نەتەوەیی دیاری کراوە · پاش دوو رۆژ ٨٠٠ کە سی دیکە گە یشتنە ئەو شارە· کومیتەی رێکخراوی بریگادەکانی نێونەتەوەیی بە بەشداری**لوئیجی لونگو ، گیوسیپ دیویلوری ، هانس کاهله"** پێك دێت·

رۆژی ٢٢ی ئۆکتوبر فەرمانی وزارەتی بەرگری ئەسپانیا بۆ پێک هێنانی بریگادەکانی نێو نەتەوەیی لە رۆژنامەدا بلاو دەبێتە وە· رۆژەکانی دوایی سێ هەزار و ٥٠٠ خەباتکاری ئینترناسیونالیست دەگەنە (ئالباست)·

فاشیستەکان بە پشتیوانی هێزی‌هەوایی ئەلمان وئیتالیا توانیبوویان لە مادرید پێ تەختی ئەسپانیا نیزیك بنەوە· رۆژی ٣١ی ئۆکتوبر بریگادی ١١ بەفەرماندەیی **مانفرید شتیرن** کوموونیستی ئوتریشی بەرەو مادرید دەکەوێتە رێ· هەوەلی نوامبری ئەو سالە، ١٢٠٠خەباتکاری دیکە دەگەنە (ئالباست)· گوردانی حەوتی بریگادەکانی نێو نەتەوەیی بە فەرماندەیی **مێتی زالکا** "دەگاتە جە بهە ی مادرید· گوردانی هە شتی بریگادەکان بە فەرماندەیی**ویلهلم زایر**کوموونیستی ئەلمانی، گوردانی نۆ بە فەرماندەیی **کاژل** کوموونیستی لهستانی پێك دێن·

ئەوانە لە ماوەی ٣حە وتوودا خەریکی‌فێر بوون و خۆ ئامادە کردن دەبن و بۆجەبهەی مادرید دەکەونە رێ·

تێکەلاوی کۆمەلایەتی و فەرهەنگی بریگادەکان وەك یەك نەبوو ·زۆربەیان کرێکار بوون، بەلام هەر لەو کاتەدا روونا کبیری هەلکەوتوو وناسراویش لەئەلمان و ئینگلستان و ئەمریکا و لاتەکانی‌تریش بەشداریان کرد بوو· **ڤیلیسا بران کیژە** نەقاشی ئینگلیزی لە پێناو ئازادی ئەسپانیادا گیانی بە خشی· بەشیکی دیکە ی بریگادەکان وەرزێر بوون، وەك وەرزێری ئوتریشی بۆ ئەوە لە خەباتکارانی دژ ی فاشیزم وەدوا نەکەوێ، چوار مانگای‌خۆی فرۆشتن و بلیتی شە ممنەفەری پێکری·

لە روانگەی بیرو باوەری سیاسیشەوە یەك نە بوون · بە گوێرەی سەنەد و بەلگە رەسمیە کانی ستادی فەرماندەیی شاری(ئالباست) تا ٢٢ی دیسامبری ١٩٣٧ لە ٢٢ هەزار و ٧٦٤ داوتەلەب کە گە یشتوونە ئەسپانیا ١١هەزار و ٩٩٧کە سیان کو موونیست بوون · بەرزترین شوێنی فەرماندەیی بریگادەکان بە دەست ئە و کوموونیستانە بوو کە لە ئەکادیمی نیزامی **فرونزە** لە یە کێتی سوڤێتی تەواویان‌کرد بوو· بە گشتی سی‌و شەش هەزار کە سی غەیرە ئەسپانیایی لە بریگادەکاندا بەشدار بوو· ئیمان بە خەباتی دژی فاشیزم و ئەڤین بە پشتگیری خە لکی ئەسپانیا وای کرد بووکە سەرەرای تەنگو چەلمە و مە ترسی نە مان، شان بەشانی خەلکی ئەسپانیا لە شەری مان و نەماندا بەشداری بکەن· تیشك و پرشنگی بیرو باوەری ئەو خەباتکارانەی رێگای ئازادی و ئینترناسیونالیزم لە وە بە قەوە تتر نابێ کە دە هەزار کەسیان لەو رێگایەدا گیانیان بە خت کرد وقەت بۆ مالی خۆیان نە گەرانە وە ·

رۆژی حەوتی نوامبر هێرشی فاشیست بۆ سەر مادرید دەست پێکرا ، ٩ستوونی نیزامی لە گەل سەربازێکی زۆری مراکشی لە لای رۆژ ئاواوە **ماندۆ دێ بار لا** پەلامار دە دەن· سی هەزار سەربازی فرانکۆ بە پشتیوانی فرۆکە بۆ گرتنی مادرید هێرش دەست پێدەکە ن· کۆماریخوازەکان کە لە باری ئەفرادەوە زۆر کە من، بەر بەرەکانیەکی بێ وێنە دەکەن· چەکی دژی هەوایی کە لە سوڤێتە وە ناردرا بوو، تارۆژی چواردەی نوامبر ناگاتە دەست کۆمار ی خوازان· لە شکری پێنجی هێزەکانی بەربەرەکانی کە نموونەی بەربەرەکانی رێکخراوی بریگاداکان بوو ، قارەمانانە پێشی پەلاماری دوژمن دەگرێ· لە لەشکری ١١-٣ گوردان بۆ مادرید دەچن· بریگادی ١١ هەر چە ند هەر حەوتوێك مە شقی نیزامی کرد بوو ،لە کاتێکی پر لە مەترسیدا خۆی گە یاندە مادرید · رێژەی تەکاندەری خەباتکارانی دژی فاشیزم لە شەقامەکانی مادرید کە سرودی شورشگیریان دە خوێندە وە، گیانی تازە وەبەر دانیشتوانی مادرید دەنێ · بریگادی ١١خێرا **بۆکاسادێ کامبۆ** خەتی هەوەلی جەبهەی شەر دەنێردرێت·

لەماوەی هەشت رۆژ شەری توندا سەدی٤٠٪ داوتەلەبەکان دەکوژرێن· **هانس بیملر** کوموونیستی ئەلمانی و بەرپرسی سیاسی بریگادەکان لە نێو کوژراوەکاندا دەبینرێ· هێرشی فاشیستەکان رۆژ بە رۆژ توندتر دەبێ· بریگادی ١١و ١٢بۆ مادرید دەنێردرین· بەلام زیانێکی گەورەیان وێدەکەوێ· ئاخری سالی ١٩٣٧سەدی٥٠٪ئەفرادی بریگادی ١٣ لە پێناو ئازادی خەلکی ئەسپانیادا دەکوژرێن· لە نێو کوژراوە کاندا **ئێرغوکس‌جی، کورن فورد** نووسەرانی ئینگلیزی دە بینرێن· گوردانی ١٥ی بریگادەکانی نێو نەتەوەیی **لە خاراما تووشی شەرێکی خوێناوی بوو·** پاش ٣ر ۆژ شەری خوێناوی ١٢٠٠کوژراو و ٣٠٠ بریندار و بێ شوێنی هە بوو·

بریگادەکانی نێو نەتەوەیی لە شەری دژی فاشیستدا ، **لە کۆدا لاخار ،لە برۆنتێ ، لە ئاراگون ، لە ئێبرۆ،** لە ریزی پێشەوەی شەردا بوون · ئازایانە شەریان کرد و خوێنی‌سووریان لە پێناوهاو پێوەندی ئینترناسیونالیستی‌دا رشت·

دەولەتی کۆماری ئەسپانیا وردە وردە بریگادەکانی نێو نەتەوەیی لە گەل ئەرتەشی کۆماری ئەسپانیا تێکەل دەکرد· لە ئاخری سالی ١٩٣٧ بە ٤٧ هەزار خەبات کار ٢٠ هەزاریان سەر بە گەلانی جیاواز بوون ·

لە بە هاری سالی ١٩٣٨ لە گەل پێش رەوی فاشیستەکان، پێگەی شاری (ئالیاستە) چۆل دەکرێو بریگادەکان **بۆبارسلونا دەگوێزرێنە وە· کومیتەی لەندەن بە ناوی: دەست تێوەردانی بێگانە‌نا "** دوژمنایەتی لە گەل بریگادەکان توند دەکات کابینەی **نیگرین** پاش لێکۆلینەوەی پێشنیارەکانی لەندەن، بیروڕای کومیتەی ناوبراو دەسەلمێنێو پاش دوومانگ فەرمان دەدا کە تەواوی خەباتکارانی نێونەتەوەیی کە لە ئەسپانیا دژی فاشیزم خەباتیان دەکرد، ئەسپانیا بە جێ بێلن·

لە ئاخری مانـ ی ئۆکتوبری ١٩٣٨ رێ و شوێنی مالاوایی رەسمی لە بریگادەکان بە رێوە دەچێ· بریگادەکان ئەسپانیایان بە جێ هێشت، بەلام بیرەوەری پرشنگداری خەباتی قارەمانانەیان وبروا و ئیمانی قایمیان بە ئازادی و بە ئینترناسیونالیزم لەدلی گەلانی ئەسپانیادا هەر زیندوو دە مێنێتە وە·

بریگادەکان ئەسپانیایان بەجێ هێشت، بەلام دە یانزانی کە خەباتیان دژی فاشیزم کۆتایی‌نە هاتوە· ئەوان دەیانزانی خەبات دژی فاشیزم لە هەمو شوێن و هەموو کاتێك خاسیەتی جیهانی هەیە و هەر لەو کاتەش دا پارێزەری بەرژەوەندی زەحمەتکێشانە· ئەوان دەیانزانی فاشیزم خاپوور کردنی د نیای کردۆتە ئامانج و ئەسپانیا هە وە لین مە تە رێزی خە باتکارانی رێگای ئازادیە· شەری دووهەمی جیهانی نیشانیدا کە ئەوان راستیا · دەگوت · *

بۆ ئاگاداری

ئابوونەی سا لانە

١٢٠ کرۆنی سوێدیە·

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

پاشماوەی نامەکانی

برای بە ریز کاك " ئارام دەرگەلەیی
نامه ییکی بۆ ناردووین و ده نووسێ:
" گۆڤاره کەتان سەرەرای ئەوە کە لە رووی سیاسی و کولتوری وروشنبیری،شان بە شانی گۆڤارەکانی تریدەرەوەی کوردستانی داگیر کراو، خزمه تیکی زۆری کردوه بە کە لە پوری نه ته وه که مان ، بۆته مەلبەندێکی دیموکراسی که خوێنه رانی گۆڤارەکەتان بە جیا وازی بیروباوەر ماوەیان پێ ئەدرێت که رای خۆیان د ه ر ببرن، ئه مه ش وه زعێکی باشتر ئه هێنێته پێشه وه بۆ گەشه پێدانی گیانی دیموکراسی و رێز گرتن له بیر و باوەرو ئایدیەی یه کتر ·

پاشان کاك ئارام دەرگەلەیی لە سەر ژیانی ماموستا یوسف دەرگه لە یی وتارێکی بۆ ناردووین و ده نووسێ:
" لە نێو ریزی ماموستایان و نووسەرانی شورشدا ، به (ئومید)ناسرا بوو · شه هید جگه له کاری ماموستایەتی ئه ندامی (یه کیتی نووسەرانی کوردستان) یش بوو · لە چاپه مه نیه کوردیەکاندا چه ندین وتاری بەنرخی بلاو کردۆته وه · که بیری پێشکەوتنخوازی و نیشتمانپەروەری لە وتارەکاندا ئەبینرێت ·
کاك ئارام پاش ئەوەکە به درێژی باسی ژیان وتیکۆشانی شه هید دەکات ،دەنووسێت : " هیتلەرەکانی ئاگر و ئاسنی بەغدا لاپەرەیەکی رەشی تریان زیادکرد · لە دەفتەری شەرمه زاری وتاوانباری مێژوی خوێناوی خۆیدا · له کۆتایی مانگی رەمەزانی سالی رابردوودا ، هه تیوەکانی موخابەراتی،چوون ماموستا یوسف دەرگه لەییان لە شاری هەولێر لە ناومال و مندالی خۆیان دەر هێنا و بەرەو دۆزەخی بە ندیخانەی ئه منیان برد· پاش دوو رۆژئازار وئەشکنجەی بێ وێنه شەهید یوسف گه یشته کاروانی هه زاران قارەمانانی گه لەکەمان که گیانیان بۆ کوردستان و نیشتمان بە خت کردوه ·

لە گەل سوپاس بۆ هاوکاری کاك ئارام لە کورتکردنەوەی وتارەکەی داوای لێبوردن دەکه ین·

برای بە رێز کاك **"عبدالقادر محمد-امین"** لە ژێر ناو ونیشانی هەزاران سلاو سەروەری و وەفاداری بۆ جوتیارانی دێی قورشاغلو " وتارێکی درێژی لە بارەی بۆمبارانکردنی گوندی"قورشاغلو "وکوشتاری خه لکی بێ تاوانی ئەو گونده بۆ ناردووین، لە گەل سوپاس له بەر درێژ ی وتارەکه و نه بوونی جێگا لە بلاو نه کردنه وەی داوای لێ بوردن ده کەین ·

++++++++++++++++++++++++++++

برای بە ریز کاك **"هاوار توفیق"له نامە یەکدا دە نووسێ: یەکەم جارە ،سەرەمی نوێ، دەگاتە دەستم · زۆر سوپا-**ستان دە کە م و خۆشحالی خۆم دەر دەبرم بەرامبەر نووسینه جوانه کانتان که دەرو-نی هه موو چه وساوەکانی کورد تیمار ئەکات· نووسینه کانتان راستی رووداوه کان و زولم و زۆری رێژیمەکان و مالوێرانی گەلی کوردمان لە کوردستانی به ش به ش کراو دا دەردەخات ·

زۆر سوپاس بۆ کاك هاوار توفیق وهه موو ئه و هاونیشتمانانەی که به نووسین به یارمەتی مالی، به رەخنه وپێشنیار هاوکاری دەکەن و پالمان پێوه دەنێن که ئەو ریگایەی بۆ خزمەت به زەحمەتکێش و چەوساوەکانی گه لەکەمان گرتوومانه ته بەر ، درێژەی پێ بدەین ·

برای به ریز کاك " دانا خدر " له یه وه نامه یه کی بۆ ناردووین ودەنووسێ :
" ده سته ی نووسه رانی رۆژنامەی **"سه ر ده می نوێ"** سلاوێکی گه رم هیوادارم ئەو نامه پچوکەی من بەدلێکی فراوان وەر بگرن· مه بەستم لەورەخنه پچووکه ته نها روون کردنه وەیه له لایه ن ئێوەی نووسه ران· خوێنه رێکی چاکی رۆژنامه که م، هه ر له ژمارەی یه که مه وه تا دوا ژمارەی، بە راستی له رێباز وشێوەی ناوەرۆکی بابه تەکان روناکی یەکیان تیدا به دی ده که م· جا چ له لایه ن خزمه ت کردن به فەرهه نگی کورد بێت یا خزمه ت به بیر و باوه ری پێشکه و توو خوازی· به هه ر حال زۆر گوتن قورئان خۆشه ،وەك له لای خۆمان ده لێن ·
له ژماره ١٣ی رۆژنامه که داوتارێك له سەر (دانیشتنه کەی تاران) و وێنه یه کی ئه دهه م بارزانیش که وه ك مه لا دانیشتبوو، بلاو کرا بۆوه· لام سه یر بوو که رۆژنامه یەکی وه ك سەر دەمی نوێ گفتوگۆیەکی ئه دهه می تیدا بلاو بکرێته وه· ئایا مه به ست له بلاو کردنه وەی ئەو وتاره نیشانەی پشتگیریتانه بۆ دانیشتنه کەی تاران؟

سه ر ده مي نو ێ: برای به رێز کاك **دانا خدر** وێرای سوپاس بۆ نامه کەت له سەر ئەو مه به سته ره خنەی دیکەشمان لێ گیراوه · ئێمه زۆر جار بلاومان کردۆته وه که گێرانه وەی نووسراوه و بۆچوونی چاپه مه نی جۆر به جۆر و وتەی که سانی جیاواز له باره ی کوردستان و رووداوه کانی نێو جولانه وەی رزگار-یخوازی کورد به و مانایه نیه که نێوەرۆکی باسکراوه کان به تەواوی لە گەل بۆ چوون و بیر و باوەری ئێمه یه ك دەگرێته وه · بلاو کردنه وەی وتوووێژی ئەدهه م بارزانی ته نیا بەو مه به سته بوه که خوێنەرانی بەرێزی کورد له دەرەوەی ولات که ره نگه که متر ئاگایان له رووداوه کانی کوردستان هه یه ، بزانن که سانی ئاواش هه ن که به نێوی خه بات و یان به نێوی کورد "برایه تی نێوان حیزبولای کورد و بە سیج و پاسدار کورد کوژی رێژیمی ئێران بە هێزدەکەن " و " رەسمی خومه ینی به سینگی هێزه کانیانه وه هه لداوه سن "
هه لە ی ئێمه لە وه دا بوه که وتوو-وێژی ئه دهه م بارزانی بە بێ ته علیق بلاو کراوه ته وه· له بارەی دانیشتنه-که ی تاران له ژماره ١٤ دا وتارێك بلاو کراوه ته وه وهیواداریین تا ئێستا پێت گه یشتبێت· له کۆتایی دا جارێکی دیکەش بۆ سرنج و بیر خستنه وەت سوپاست دەکه ین و هیوا دارین له سەر ناردنی ره خنه و پێشنیاری به که لك هه ر به رده وام بی ✱

راست کردنه وه یه ك

له ژماره ١٤ی" سه رده می نوێ" دا ،سالی له دایکبوونی پێشه واقازی محه ممه د بە هه له (٩١٩١) نووسراوه · به م بۆنه وه وێرای تکای لێ خۆشبوون له خوێنه رانی به رێز ئه م هه له یه به م جۆره راست ده که ینه وه : " قازی محه ممه د سالی١٩٠١ له شاری سابلاخ (مه هاباد)ی ئێستاله بنه مالیکی دینداری به ناوبانگی کورد ستان له دایك بوه ·"

بیر خستنه وه یه ك

++++++++++++++++++++++++++++

به گوێرەی رێبازێکی دیموکراتی که گرتوومانه، حەزدەکه ین له گەل خوێنەرانی به رێز وتووێژ بکه ین و وەلامی نامه کان بده ینه وه · بەلام ده مانه وێ رابگه یه نین که نامه ی بێ ئیمزا و بێ ناو و نیشانی راستی، یان به ناوێنا-راستی نهێنی وه لامیان نادرێتەوه·
ئەو کە سانەی نایانه وێ ناویان بنووسرێ، پێویسته داوا بکه ن که ناویان بلاو نه کرێته وه · لەم حاله دا ئیمزاکەی ده پارێزری و ناوی را-سته قینەی نانووسرێ·

پاشماوەی ئێمە وخوێنەران

" بۆ هێندی که س ده مار گیری توند و نوقم بوون له فەرد پە رستی و ئایینی که سایه تی دا که هه میشه و هه رجار ه به شێوه یەك تووشی هاتوون و تووشی لاسا کردنه وه و گوێ رایه لی کوێر کوێرانه بوون، وای کردوه که ئیتر نه توانن چاو بکه نه وه و بیر بکه نه وه به وردی له مه سەلەکان بکۆلنه وه و به وردیرووداوه کان لێك بده نه وه و له م ریگایه وه ئیتر نه هێلن کارەسات وروو-داوه کان دوو پات بکرێنه وه ." ✱

بەهاری کوردستان

به هاری نیشتمانم چه نده خۆشه
گول و گولزاره دنیاسەوزه پۆشه
چ رەنگینه،چ نەخشینه، به هاری
بەراستیوەك به هه شته کوردەواری

تەشریفی نەوبەهاره که عالەم دەکاتوێ (تیرەج)
دلچونکه غونچەیه بۆیه ده پشکو ێ
لەم وەعده خۆشەدا ، گول وگولچیهره تیکه لن
یەك رەنگ و موتته حیدبەدل،ئەممابه ته ن جوێ
نالی

مزگێنی دابه سروه بای به هاری
وا هاته وه نه ورۆزی کورده واری
به تیشك تیك شکا : سوپای کرێوه
هه واری رۆژ گه یشته خاکه لیوه
هه ژار

به هاره و سەر ده می سەیران وگه شته
دەرو دەشت و چیا وێنەی به هه شته
له بزوێنی زه مه ند و کێو وده شته
ته به ق جاران حه وت بوو، ئێسته هه شته
زەوی هەروا له شك دا، هه شته یا نۆ
حه قیقی

وەقتێ وه کوو شه هسه واری خاوه ر
ته حویل د کر د ماهی ئازه ر
یه عنی کوده هاته بورجی سەر سال
قه ت که س نه دما دمه سکه ن و مال
رۆژا کو د بوویه عەیدی نه وروز
ته عزیم ژ بۆ دەما دل ئه فروز
خانی

وه هارەن، سەوزەن ، ئاوه ن، سەرگاوەن
هاژەی وەفراوه ن، شاخەی شه تاوه ن
سەبزەن، سۆسه نەن، نەورۆز گولاله ن
که مەرەن، هه ردەن، مله ن، که لانه ن
مه وله وی

به هاری کورده واری سووروشینه
لەدەوری تەرمی خوێنین کۆریشینه
کەپێت خۆشەبەهاری کورد ببینی
وه ره گوندی قه لاتانم ببینه!
هێمن

بۆ لا پە ڕە ٩ ←

MAFE MIROVAÎ DÎ IRAN Û IRAQÊ DE

Şerê Îran- Iraqê ji bilî ku bûye egera xerab kirin û wêran kirina van du welatan, kêm gund û bajêr mene ku heketine bin bomba baran kirinê, pitir ji yek milyon kuştî, du milyon birindar û seqet berze, sê milyon derbider têde ketinê. Her wîsa boye egera mane wan du rijêmêt ew şev kirye rêyek ji bo lêdan û nehêlana hêz û dengêt demokratî û azadîxwaz di wan welatande.

Rêkxirawa (Emnês Înternasnal), di raporteke xwe de, gunehêt reşêt kuştinê yêt rijêma Beisî di Îraqê de êxistîne ber çav. Ew di bêjêt ku divan salêt dawî de hukmeta Îraqê hejmarek mezin ji endamet hêzêt demokratî yêt dijkar lisê dearê dane yan sotine. Raport dibêt:-

Ji ber ku kesêt hukim kirî herdi zindanan de dikujin, her hukmet bixwe wana bin ax jî diket. Hejmara dirust ya kesêtli sêdarê dayn nahête zanîn.

Girtîyan bê berevanî û mehkeme gulleban dikeni piranîya wan ewîn yêt ku ji leşkerîyê revîn, yan li dijî rijêmê xebat kirî. Kesêt li sê darê dayn endamêt partiya komanista Îraqê, partiya demokrata kurdistana Îraqê, partiya gel ya dimokrata kurdistan, partiya sosîyalista kurdistan, û bizava dimokratî ya asorî û hizba deiwa islamî bûn.

Li dûf raporta Emênistî Înternasnal, di meha siwat û asara 1985 an dê 28 girtî yêt siysaî li sêdarê dan. Ji wan 15 kes endamêt P.D.K-Î bûn û 3 kes ji bizava dimokratî ya asorî û 10 kes ji malbata (Hekim) bûn, li bajarê Necef.

Her wisa di demê heftiyekê de 60 girtîyêt siyasî lisê darê dan, Raport dibêt li dûf ding û xeberêt gehiştin, di meha oktoberêda di li joriya Iraqê 300 kes kuştine.

Li roja 14/11 li bajarê Silêmanîyê 10 kes li sê darê dan, her disa li Silêmanîyê 12 kes gullebaran kirin û disa, her li Silêmanîyê dinav goristanê de 8 kes bisaxî binax kirin. Di berxwedanêt şagirdan de li Silêmanîyê pitir ji 200 kesan kuştine.

Di bajarê hewlêrê de 70 kes gulle baran kirine.

Di rapora navberî de gotîye: Hindek Mal û xêzan girtine û elî bê ser û şûnin.

Eve kurtîyek bû ji raporta Emnêsta Internaşnal, li ser kujekîya rijêma îraqê.

Lê li Îranê çi xebere?:

Rêkxirawa mafêt mirovan li ser kujekîya rijêma Îslamîya Îranê dibêjit ku wê 7 hezar kes gullebaran kirine. Rijêma komara Îslamê bixwe ev hejmare gotîye, heke hejmara rastî zûr mezintire.

Di raporta mafê mirovatî de gotîye:- Di zindanêt Îranê de biçûktirin mefê mirovatî nakeve berçav. Girtîyan bi 64 rengêt işkencê, îşkence diden.

Dinav girtîyan de zaroyêt kêmtir ji 18 salî hene ku bi guneha sîyasetê girtine û di bin işkence û êşandinê dane ku zor ji wan dimirin.

Raport di bêjît:

Her sal 400-500 kesan gulle baran diken, li sê daredan kêm kirîye.

Kurdistan

hevgirtin û dest girtina hevdoye. Di çin û êk saliya rêbendande (befirbara dumande), da destan bidin hevduû ji bor û serborêt wê devsan wergirin. Xebata çil û êk saliyadijî emperliyalîzmê pêşde bibeyn.

یادی هێمن

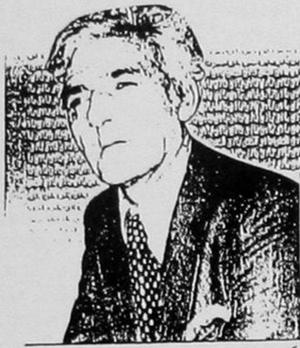

کەریمی حسامی ______ ١٩٨٧

ئەم کتێبە لە لایەن ماموٚستا کەریمی حسامی یەوە نووسراوە، بە بوٚنەی ساڵێك بەسەر کوٚچی دوایی شاعیری مەزنی کوردستان ماموٚستا **هێمن** نووسەر ،هاوری و دوٚستی شاعیر بووە کتێبەکە لە بڵاو کراوەی " **سەردەمی نوێ** "یە .

" **یادی هێمن** " بریتی یە لە پێشەکی و ئەم بەشانە :

- شاعیری گەل
- گەشتێك بە تاریك و روون دا ،
- چەند نامەیەکی ماموٚستا هێمن،
- چمکەك لەو نامانەی بوٚ ماموٚستا هاتون،
- گەرانەوەی شاعیر ، لە کوٚتایشدا دوا نامەی شاعیر بوٚ ماموٚستا کە ریم .

گرینگی ئەو کتێبە لەوە دایە ، کە نووسەر توانیویەتی هەندێ لایەنی ژیانی شاعیری مەزن وقسە خوٚشەکانی و پێوەندی شاعیر لە گەل هەڤال و دوٚستان،هەروە- ها رێز و پایەی شاعیر لە لایەن رۆناکبیر و ئەدەب دوٚستان و خەلکی نووسەر دەنووسی ، " هێمن تورە بوو ، دل ناسك بوو ،قسە خوش بوو ، جاری وا هەبوو دووساعات هەموومان بە قسەکانی ئەو دەگەشاینەوە و خەم و خەیالی ئاوارەیی و تەنانەت بیری سیاسیشمان وەلا دەنا "

لە چەند نامەیەکی هێمن دا ، نووسەر پەنجەی بوٚ ئەوە راکیشاوە کە :نامەکان گرنگی سیاسیان نیە ... ، بەلام وشەو زاراوەو رستە شیرین و جوانەکان و قسە خوٚشەکانی ماموستا هێمن لەو نامانەدا دڵی خوێنەر فێنك دەکەنەوە " .

کچە کوردێك لە کوێی بوٚ هێمن دەنووسێ : کاتێك شیعرەکانی توٚ دەخوێنمەوە ،هەستی کوردایەتیم ئەبزوێ "

کچێکی تر لە سلێمانی دەنووسێ : ئێمە لاوانی سلێمانی توٚ بە گەورەی خوٚمان دائەنێین، هیوامان ئەوەیە قەت شوێنت ون نەبێ " -

مەلا عەولای حەسەن زادە دەنووسێ: هەر ئەوەند ەم لەدەست دێ بلێم خوا لەمن و نەتەوەکەمت نەستێنێ ولە عومری من بخاتە سەرعومری توٚ بوٚ ئەوەی پترو پتر خزمەتی مەسەلەی رەوای گەلەکەمان بکەی وزیاتر بوٚ خەبات هانی بدەی ..."

خوێنەرانی بەرێز

ئەوە پێناسیکی کورت بوو لەسەر "کتێبی یادی هێمن" .

،مێریاتی

بەهاری کوردستان

کوتم بە بەختی خەوالوو، وەرەئەتوبیخودا
لە خەو هەلستە زەمانێ بچینە وە ئەولا
گورەی بەهاریە ئێستیکە شاخوداخی ولات
پرە لە لالە و نەسرین و نێرگسی شەهلا
چیایە شێخ وکەوای سەوزە،مێزەری بەفرە
سیواکی چوزەرە رێواسە،تەیلەسانی گەلا
حاجی قادری کوٚیی

★ ★ ★

بە هار هات موژدە بێ دەستەی جەوانان
چریکەی هاتە کوێم قومری بە یانان
کە یف خوٚشە هەموو عالەم بە جارێ
کە دیسان هاتەوە فەسلی بەهارێ
نانەوا زادەکان

★ ★ ★

نەسیمی بادی نەوروٚزی شەمیمی عەبهەری هێنا
بەریدی عاشقان دیسان پەیامی دلبەری هێنا
دەلێی چاوی منە هەوری بەهاری دەمبەدەم دەگری
دەلێی ئاهی منە بەرقی درەخشان ئاوری هێنا
وەفائی

★ ★ ★

هەمیشە دەرد دەبینم، دەرد دەبینم
دروٚی دوژمن، دەهوٚی نامەرد دەبینم
مەگەر زەردایی ناکەن چاوەکانم
کە رەنگی نەو بەهارێ زەرد دەبینم
هێمن

★ ★ ★

هەی هەی ج بەهاریکە، وەك جەننەتی مەئوایە
وەك بولبولی زارئاشق، ئاو بردەیی سەحرایە
نیلوپەری نێو ئاوان، واپەخش و پەریشانی
وەك چی دەچن ئەوچین چین، وەك زولفی چلیپایە
ئیمامی

★ ★ ★

● ● ●

Ji rup.2

Kurdistan

Nûke û pistî hewildanêt turkan, diyare ku rizgarî xwazêt kurd kiriyarêt xwe pitir dijwar kirine.

Kurdên turkiyê hev sinorin digel Iraqe-Îran û Sûryê û dê bin 7 milyon. (kurd li turkiyê ji 10 milyona pitirin). Ew xebata xwe ya çekdarî bi pês diben.

Rijêma cunta turk, her ji roja hatî ser hokmî, sala 1980 an de, hemû rengêt xebata kurdan qedexe kirin û ew xistin jêr zulm û zordarî û tepe seryê de.

(P.P.K.I) ku mezintirin hêza kurdistana turkiye û nepenî (sirrî) dixebitît, 25 endamêt wê li darê qinarê dan û pitir ji 600 kesan xistine zîndana û hind heta hetayê (moebed) û hind bi salên dirêj hukum kirin.

Di sala 1984 an de xebata kurdan dijwar bû moqarin diken ku 180 pêsmergên kurdan û 120 kes ji leskerê turk û 120 kesêt medenî hatine kustin. Lê ji mara birastî zor ji vê jimarê pitire.

Herwek salêt bûrî, bi hatina havîne di nav deverêt kurdistanê de, ku gelek jê çol kirine yan mise (zor) xelkê hejar têde dijît, ew dirbêt goran li dujminê xwe diden. Ji ber ku vê herêmê zivistanek dijwar û dirêj heye.

Turk dibêjin ku çekdarêt kurdan dê bin pitir ji (2) hezar kesan û ewan binkêt xwe li nav Iraq-Îran û soriyê çêkirine û li dijî turkan serdiken. Hukmeta turk pitir ji 10 hezar leskerê qumando bi hemû çekê modêrin û trokan ve ji bo nehêlana bi zava kurdan amade kirîye û heta nuhe gelek caran bimbêt napalim jî li di jî xebatgêrêt kurd bi karanîne.

Hukmeta turk di ses salêt hukmê xwede, zordarî û zulmek mezin li devera rohilata Enadolê bikaranîye. Lê di deverêt din de li turkiyê ewbi basî û rehetî hukim diket.

Belavoka (KAR), organa komîta navî ya rêkxistina fidiyyêt xelkê Îran (Ekserîyet) di ji mara xweda li meha zivistanê gotarek libin navê (Hîvîya bizava zî rê bendan ebedîye) nivîsîye, em bi kurtî wî gotarî dixîn ber cavên xwîndevanên delal. (KAR) di nivîsîtî. Çil û yek sal biser 22 î befibara duman bi rêberîya gelerî û demokrat ya hizba demorata kurdistananê û bi rê berîya Gazî Mehmed serket. Digel hevgirtin a mukum bi xebata li dijî emperyalîzmê re û xebata demokratî û dad perwerî de pêsde ço û digel enya cîhanî ya demokrasî û sosyalizmê biskeft û ges bû, heta di demê 11 mehande ji dest helata netewî ya kurd. Ew bo pist û stûnek mezin.

Ew desthelata gelerî ya gelê kurd, her zû kefte bin dirbêt emperyalizma Înglîz, Emrîkî û kevneperêsîya deverê û li pasiyê rû birûyê hêresê, gelê kurd ji berhemê bizava xwe bê behir bû, û serkêsê jêhatî yê kurd qazî Mehemed û çend hevalêt wî sêdarê dan (sidam kirin). Bi hezaran kurrêt kurd girtin û nefî kirin. Lê her dijmin nikarî bi nehêlana vê bizavê, bihayê mezinê dirokî jê berzebiket û kêm biket. Nikarî bîranîn û dersêt giring (muhim) ji hav dil û canê xelkê kurdistanê bînit den soresa Îranê delive (mcal)bo kurdan xwes kir ku ew liser armancêt 22 i befibara duwan û bicî anîna wan berdewam bin.

Bizava netîya gelê kurd tûsî serqetandinêt hovêtî yêt rojêma komara îslamî bû. Ew serê xumênî biser gelê kurd dakirî, heta nuhe bûye egera kustina pitir ji 30 hezar xelkê bê gunehê kurdistanê û hind jî kesêt ne kurd bi zorî di serîda tê birine.

Îro di bîranîna çil û yekê ya bizava kurdan di 22 befi bara duwê de. Gereke hizra (tikra) hindê bikin ka ce nuhe li kurdistanê çi digewmît û gereke eger û netica jê wergirin.

Rijêma xumênî demeke hewil didet ku çend hêzêt kurdistana Iraqê bi xweve girê bide û wan biket dar destê xwe.

Armanca sîyaseta nûya Rijêma Îranê di wan xalan de kom di be.

1- Têkdana enya (bereyê) nistimanî yê Iraqê ji bo dirbey li partîya komonîsta Iraqê bi det, ku wê nexseyek hêja û bas heye li danana wî bereyê sorisgêr û dijî rijêma Seddemê xwîn rêj de.

2- Hindeka ji hêzêt bizava nistimanî ya kurdistana Iraqê biket davdestê sîyaseta xwe ya kevne perêsî.

3- Bi hêz kirina layi kevne peristî (meclisa bilinda islamî ya Iraqê û rêberatiya melen biser hindek hêzêt bergirî ya dimokratî desepînît.

4- Wec (teyde) wergirît jihindek hêzêt istimanî yêt kurdistana Iraqê li dijî bizava nistimanî ya kurdistana Îrtanê û peyda kirna ser û pêkrasûnê dinav bera hêzêt demokratî di herdû welatan de.

We diyare ku rijêma xumênî ji serketina vê siyaseta xwe yanû bihîvîye. Pêkanîna konferensa (hefkarîya milletê Iraqê) li Tehran ya ku di biriyana wê ya dawinde peyvek jî liser otonomî bo kurdistana Iraqê ne axifte. Vêkre berdana pir xwin ya hêzêt êkatiya nistimanî û rêxistina (mocahidin) li diverêt sinorê Iraqê, eve hemî ji rijêma Îranê nisa diden ku wê rijêmê sertê (kurd kustin) ê ji hemû dijminêt kurdan birîye. Ew nikarit li vî alî dujminê kurdan bi û li wî alê dostê kurdan be. Ew rijêm li Iraqê û li Îranê dujminê gelê kurde.

Rijêma Seddam ji dixwaze ku ew jî her wêsîyasetê bikarbine, serê xwedigel Îranê wecê (teydey) jê wergirît ji bo bikar anîne kurdêt Îranê li dijî hêzêt demoratî û nistimanî bikar bînit.

Nuhe eger ka û dan (mezî)her ho bikeyfa van du rijêmêt kevneperês birê bicît, divê bêjin ku tevgera kurdî divan hevdu welatan de ya tûsî kovanê û karesetê dibît. Ew divan kaûdanande li encama ser xawistanê de divêt (gereke) pûtey bidane karkirna (tesira) wê di tevgera gelî ya kurdistana Îranê û diyarkirina çare nivîsê wê. Gereke tevgera netewî di herdu welatan de, bi xebata gelên Îran û Iraqê ve bête girêdan ji bo dana astîyê.

5- Tev hêzan ji bo danana enya (bereya) hevgirtî ya hêzêt demokratî di wan welatan de bikar bêxîn. Peyde kirin û pêsde birine êketî ya xebata hêzêt tevgêra gelê kurd û hêzêt demokratî yêt welatî. di pûçkirin û nehêlana pîlanêt sê vijêmêt îran-iraq û turkiyê nexseyê bercav dileyzît.

Jibo dûmahî anîna serê hîzba demokrat û komelê û ji bo nehêlana alizinêt di navbera hêzêt siyasî de, ku heta nuhe rijêmê wec jê wergirtiye. divêt bi rêka hevpeyvîn û civînan bête care serkirin.

Peyda kirin û mukum kirina hefkarîyê dinavbera hêzêf tevgera netewî û têkeliya wan bi hêzêt netwîyêt gelêt turkman. Beloc û Ereb ve, tevgerê dimokratî bihêz dikeve. "We diyare ku di Îran de kesêt Azerî û tevgêra netewî ya Azerbêcanê tunene, lewma li virxeber jê nedaye. Wergê".

Gerek ji bo peyda kirina têkelî û hefkarîyê dinavbera hêzêt demokratî û soresgêr di herdu welatande, nexasime hizb û civînêt xebat karêt kurd di herdu welatande bixebitin.

Rêkxistina me ji hemû welatparêz û astîxwazêt pêsketî dixweze, dixebata rast a gelê kurd de (Demokratî ji bo Îran û xwe muxtarî ji bo kurdistan) pistevanî biken. Bastirîn tist ji bo serketin ê bi ser rijêma kevne perêsa xumênî de,

Ji rup 1

Heyamekî (demekî) berî nok parlemana turkî peymanek mohir kir, ku di karit biçit nav axa Îranê û Iraqê ji bo lêdana kurdên xwe ku turk navê wan dike (terorost). Hinek ji kevne peristêt pantokîzimê ku bi dagir kirina piska (qismê) jorî ji Qubrusê tama devê wan xwes bi bû, bi wê pîlana res hefkarî digel Amrikaû turkiyê diken.

Hêresa dawin a leskerê turk bo ser kurdistana Iraqê, bi hêceta ravnana xebat karêt partîya karkerêt kurdistan, ew birastî (tedrib) û têrkirne ji bo hêresêt bihên. Li dûf wan xeberêt ji deverê (menteqê tên, leskerê turk liser sinorî yê zor dibît û berboye giyanaê xelkî û gundan çoldiket, berpêrehê xwe xwes diket ji bo hêresê dahatî.

Hêresa dirinda ne ya turkî bo ser kurdistana Iraqê ji layê gelek kumel û civakêt dimoratîk ve hate rûreskirin. Kurdêt akincî (xwecî) li ewropa li swês- Alman- Beljîk-Danmark-Siwêd û cihêt din, li ber balyusxanêt turkî toreyî û nerazî bûna xwe diyarkirin.

Wisa diyare ku rijêma turkî, ji bo bicî anîna pilan û daxwazêt Emrîka, dê xwe li her deravekî det. Gereke hemû hêzêt demokratî û pêsverû li Îran. Iraq û turkî yek bigirin û liber singa pîlanêt Emrîka rawetin û xelki bo bersing girtinê amade biken. ✱

Ji rup.1

KONGRA

(pistevanî ji bo gelê îraqê) .Wî mafî (heqî) didet wê ku ew binavê berevanîya gelê îraqê, jin û zarûyêt kurdan bikujît!

Rijêma îranê bas dizanît ku Silêmanî kelha xebatêye li dijî rijêma Seddamî. Lê ew dixwaze heyta xwe li wan bajêra û yêt din veket hember ku seddam bajêrên sine,. Bane, Merîwan, Serdest û bajarêt din bombaran diket. Dîyare ku melayêt îranê hizreke (fikreke) kûrtir ji bo vê diken. Ew dixazin mesela kurdî çunne danin û binavê îslamê ku gelê îraqê bisilmane (wek di benda dihande hatîye) mesela netewî pasda bixin. Her çende ew bend (hemû mafê gelê derbederê îraqê di çarçova welatê îraqê de) diyar diket, lê ev jî her naçîte mejyê melayêt îranê digel aydîlojîya wane kevinde navê hev.

Kungere taktîkeke serketî îranê bo.

Bi komkirina bisedan kesan binavê bergirî û pûtepêkirina wan wek yek bi nûnerêt hîzban digel kerêt kivne perêst, sîyasîyêt rijêmê dixwanin ji bihayê opuzusyon (bergirîya) îraqê kêm biket. Ew azadiya Xumênî ji wanre daye yan qewil dayê bidet, bîra me û wê azadîyê têt ya ku wî daye hîzb û rekxiravêt îranê berî ewbêt îranê, pasî heku hatî dest biserê hemûyan de anî û kes nehêla, karê sîyasî bi xewin ji heram kiri,

Eger hêzêt kurdî dêde pisikdar ne boban, wê kungere bisiklê xweve bos di ma.

Destkefta îranê ji kungere ewe ku cîhan bizanît wê wereqeya kurdan di destdaye. Ev û berdewa mîya serû bona kurdistanê zakê (meydana) serî û tole standina hemberyek, tevgêra kurdî kirîye dinav xeterk mezinde. Gelê kurd niha xwedinav qirkirneke tevayî de dibînît.

Tistê diyar eve ku serê îraq-îranê berdewame û hêzêt emperyalist ji ber strajîdiya deverê naxwazin kesek serbikevît. Heta ew digehin ya wan divêt î Serketina îranê dûre, pistî skestina hêresa Besra, lewma wê dest daye alê sîyasî, dixwaze dawîya serî bide xweya kirin. pistî sês sala bi lêmistêt mirovan diserî de, nû hizir hateserî û dixwaze bi rêka diblomasî ew bixebitît.

Gîrêdane wê kungerê êke ji bizavêt wê yêt diblomatî ku berhemê wê sîyasetê ewli wasintunê, Lendenê û Parîsê di çinît. Lewma kunger li dijî xwe mezinîya (îstîkban) a cîhanê dadinît, wek Emrîka Sovyet û wan wek hevda dinît.

Îran di serê xwe de li dijî Seddam pêtvî (ihtiyac) bi cekê nû teze heye. Ji bo vê jî gerek ew welatêt çekdar, kapîtal razî biket, çi ji bo serketinê dimeydana serde ku ew jî dûre, yan ji bo livîna diblomatî, ku ew nêzîktire.

Manê paldana kurdêt kurdistana jêrîn bi îranê ve wec (feyde) dît ku êkatî dinav wandepeyda bo û serê birakujî hema. Dest helata îranê ya aborî, sîyasî û leskerî biser tevgêra kurdî de, wê hêdî hêdî desthelatîya hêzêt kurdî ji dest der keve û ew bitemamî bikevin dinev kisa (paxîla) îranê de Ev jî de bit egera hindê ku rijême Xumênî hefsarê tevgêra kurdî bêxît destê xwe û her gava vîya serê bira kujî peyda ket, yan ji bona hîvîyêt xwe bikarbînît.

Eger rijêma îranê qayîl (razî) ne bît ku bisûktirin maf ji çend milyon kurdên li îranê bidet û xwindina xilmanê kurdî li wan qedexw biketû berdewam diverj û bajarêt kurdistana îraqê bombaran biket, ji bo tola xwe li rijêma seddam veket, wê ew çawan xwezîyêt miletê me bi cî bînît?!

Birastî rijêma îranê hemû mafêt gelê îraqê ku di soresa tirmeha 1958 an de hatine, pasde dikeve. Ji wanjî deskeftêt soresa îranê ya kurdistanê û xebata demê carêk sedî. Lew ma kungere mesela kurdî, wek mesela (mafê wekhevî yê hemî hevwelatîyan û mesela êketîye hîstimanî mêze diket û çi çaveserîya lê naket.

Ev efsaneya tawan karî ye nazîta rijêma Beis digel rijêma îranê diken hizreke pir bivaye (xetere). Îro gereke tev hêzêt kurdistanê û hêzêt pêsketî û tev bergirîya îraqê bastir û pitir hev bigirin. Bizavê biken ji bo danena beveyek hevgirtî ji xebata gel, ku ew sûngirê (bedîl) rastê rijêma Seddam bit, nexwesîyêt nav welatî çareserbiket ji wan mesela kurdî liser binyatek mafê çarnîvîs bêt diyar kirin.

Girêda xebatê ji bo nemana rijêma Bexda, bi serê îraq-îranê û li ser hisêba dijwarkirina serê bajêran û qirkirna xelkî û pistgirî kirina îranê divê çendê de xeletîyek tirajî dîye û kovan û xwin ristinek mezin di sûndeye. ★

KURDISTAN DI ROJNAMAN DE

Rojnama (Egin) ku li Espanye derdikevît. Di ji mareke xwe de liser xebata kurdên kudistana turkî û bombaran kirina wan bo axa Îraqê nivîsîye. Her çend liser bombarana meha tebaxa sala borî ye, lê ji ber bombara nû emê wê nivîsînê belavkin.

".. Heza esmanî ya turkî û li dût peymaneke duqolî Iraq-turkî, hêres bire ser azadîxwazêt kurd di xaka Îraqê de. Ew peyman mafi (heqî) didet leskerê hevdû la, ji bo demê pêtvî û bo lêdana kurdan, ew dikarin biçne naf axa hevdû. Di demê xwede ew peyman jilayê wezîrê derve yê turkî zor bi pûte kirin (muhîm) hate belavkirin. Ew hêres di hedû rêyên kurd li sînorê turkî-Îraqê, hêres bive ser hêzêt turkî û 12 kes ji wan kustin, ku êk ji wan sergol bû.

Leskerê turk du carêt dî jî di sala 1983 ande bi deh hezar cendurma û bi froka (teyara) û bi dil xwesîya rijêma bexda, bi hêceta peyda kirina tenahî (êmnatî) liser sinorî, li dijî ser xwe bunêt kurdan hêres kirin. ➔

XWEDI:
Dr. Cemşîd Heyderî
BERPIRSYAR& REDAKTOR:

Kerîm Hussamî

Serdema Nû

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

Sal 2 Hejmar 15 NISAN 1987 Biha 10 skr.

TIRKIYA Û PILANÊT EMPERYALÎZMA EMRÎKÎ

Di hejmara çardan de ji vê rojnamê belav bû ku rijêma faşist canta turkî, roja 3 i meha borî gundêt devera tuxûbê kurdistana îraqê bumbaran kirin. Ji bilî wê, wek xeberên ji deverê tên dibên, ku leşkerê turkan bi dirêjîya tuxûbî (sinûrî) ber hev kirye ji bo şerî, û hindek qolêt wan ji tuxûb jî derbaz bûne.

Rijêma turk ligor peymana hevkarî kirnê ya sala 1984 an de, et bo çend car hêrişan dike ser gundên sinorî û xelkê bê guneh dikuje.

Dest dirêjîya cunta turk bo ser kurdistana Iraqê û berhevîya leşkerê turk liser sinorê Iraq-Turkî, ne bi tinê ji bo hindê ye ku ew bi hevre dirbey li tevgêra kurdi biden, jibo hinî bitinê turkiyê peyman digel Seddamê awin rêj nekiriye ku ew bêne naf kurdisana Iraqê. Lê belê nexşe û tevnê vê pilanê gelek ji hindê kûrtir û mezin tire. Lêkdan û vêkdana leşkerê turkî êk ji pîlanê ye ji bo ko wana li sinorê Sovyetê ragirît. Birastî Rêgan dixwaze birêya turkiyê ew xwe ji bo paşe roja şerê Iran-Iraqê amade biket.

Li dû nivîsina rojnaman, Emrîka jorîya nexşê dagir kirina Azerbêcana Iranê ye kişandî û dixwaze evî nexşey. Bi destê turiyabicî bînit ku ew endama di peymana NATO de.

Rojnama "International hîrald trîbon" ku li Emrîka çap dibe, raportek liservê pîlanê nivîsye di pêjît.

"Turkiya nika alizin û bêser û berîya li rohilata wê heye, ko di bine sinorê peymana Etlantika jorî ya "NATO" bide xwya kirin.

Diyare ko belav kirina wê mebastê (inyetê) ne wisa sava û biçûke. Ew dixwazin di wê rêde bira tevayî (gişkî) a turkî ji bo dest dirêkirinê bo ser Iraqê û Iranê û peyda bona her ka û danekê ji nişkve ber hev (amade) biken.

Raporta rojnama Emrîkî ji serkaniyêt nav tirkî bawer pê kirîye. Husên Gêwler serhengê jêhatî yê leşkerê turkan û êk ji serokên pêşin yên destgeha casasî ya turkî, ko nihanûnerê perlemanê û endamê partîya sosiyal dimukrat a gel (bi serkêşa Erdal Îninyo kurê Îsmet Îninyo serok komarê berê (pêşîn) e wî di gotarekî de di parlemanê de got:-"Nexşek ê Emrîkî, ji bo xwe lêdanê digel Iraq-Îran di gorê deye. Dardestê bi cî anîna vî nexşey, de gereke leşkerê turk deverên (menteqên) nefta kerkûk û pişka rohilata Azirbêcana Îranê dagir biket."

Hukmeta turk bi hizra xwe ya şovînîst, bi hêceta rat nana (terorîs)ê xwe li Iraqê didetû parastina pêtrola kerkûke û berevanî kirin ji tukumanêt Iraqê û parastina petrola kerkûke û berevanî kirin ji tukumanêt Îraqê kû parastina berjewenîya jîyanê kivine hecet ji bo digîrkirina kurdistana Iraqê.

R 2

KONGRA TEHRAN

JİKO DERÊ BO KO DERÊ ?

Li ser daxwaza serokê komara îslamî ya Îran. Kunger bi nav (piştevanî ji bo gele îraqe) li rojêt 24-28/12/1986 li bajarê Tehran girêda. Li dûf raportêt rojnamêt îranê nêzîkî 400 kesan ji nûnerêt hîzban û mêvan û kesêt din têde berhev bûn. Dawîya wê beyanek derxist û birîyar da ku çend lîjna danin ji kesêt pispor ji bo lêkdana karêt xebat çekdarî û stiratîjîya hukmeta îraqê ya dahatî.

Beyannama kungerê:

Her çend beyanna ma kungerê wek encamek zanistî sarezaya ser û berê nuke yê îraqê hatîye xemlandin, lê ya rast ew ji bo daxwazêt rijêma îranê hatîye. Ev jî ne tiştek segre (ecêbe). Ji ber ku kungere liser daxwaz û bi diravê îranê hate danan.

Eger bejna wê beyanê bi kiresê dîroka pir xwina xebat û gorî kirin û kovanêt van çend salêt dawîn gêt îrqê û kurdistanê bixemlînin, gereke em wê bi komîdîya trajîdî navkin.

Komîdî ji ber rengê girêdan û karkirin û ew hemû tuxmêt li wir lêk kom kirin. Her ji kesêt kevne melik û kevne perês û heta hemû nûnerêt hîzbêt siyesî.

Tirajîdiya wê ewe ku kunger Tehran, gelek armanc û mebestêt kûrtir hene. Egera wan serûberêt kovandare yêt ku tevgêra niştimanî, dimoratî li îraq û îranê tûş boy. Kungera Tehran, neberhemê du roj, sê roj û sê mehane.Lê ew berhemê karwanê pir dûrê dirêj ê xebata ka pir xeletîy û he bona têwrekê sîyasî yê diriste. Egera rûmetê şikestina hîzbêt pep û nebona sitrajîdeka xebata niştimanî ya taybet bi serû berêt deverê ve ye û xwe peristiya hîzbêt borjuwaze.

Mezintirîn eger di berhevbûna vê kungerê de. (dijminê dijminê min, dostê mine). Ev jî tiştek biveye (xetere) ji ber çendeya paşvemay û ne mirovatî ya rijêma îranê û nexşe û pîlanêt wê, Berahiya hemûyan, dagirtkirina Iraqê û danana hukmekê îslamî li wir. Vaye beyanname minnetan ji rijêma xumênî digirti û wan hem gunehên wê bi bumbankirina cihêt medenî piştguh xistine, bitînê gazîyek bişerim jî nedaye îranê ji ber wan karêt wê beramber cihêt medenî ! Berûvajî, her piştî kungerê rijêma îranê bajarêt kurdistana îraqê bombaran kirin, wek Silêmanî û koye, heta nihe bisedan jin, zarû kesên bê guneh li wan ciyan kuştine.

Bitenê carekê li silêmanîye 70 jin û zarû kuştin.

Helbet rijêma îranê hizir diket ku kungera

R 2

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

سەردەمی نوێ

لە لایەن دەستەی نووسەرانەوە دەردەچێ

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حەیدەری
سەرنووسەر
کریم حسامی

سالی دووهه م ژماره ١٦ بانه مه ر مای ١٩٨٧ نرخی ١٠ کرۆنی سویدی یه

یەکی ئەیار رۆژی هاوپێوەندی زەحمەتکێشان

یه کی ئەیار لـه و کاته دا که جێژنـی کرێکاران وزه حمەتکێشا-
نـی سەرانسەری جیهانـه ، هەر لەو کاته شدابیرەوەری دووکارەسات
و رووداوه یه له مێژووی خـ، باتـی کرێکارانـی جیهان بۆ وەدەست
هێنانـی ماف و باشتر کردنـی ژیان وسەپاندنـی قانووی پێشکەوتوی
کار و نه هێشتنی چه وسانه وەی مرۆڤ له لایەن مرۆڤەوە.

یه که م بیره وەری خه باتی کرێکارانـی شاری شیکاگۆ ١٨٨٦
له ولاته یه کگرتوه کانـی ئه مریکا بۆ وه دەست هێنانـی مافـی
سه ندیکاییو باشبوونـی هه ل و مه رجی کار، هه ر له و کاتەش
داهاو پێوەندی کرێکاران و زەحمه تکێشانی جیهان له خه باتـی
دژی سەرمایەداری چه وسێنەر دا.

دووهەم یادی درندەیی و وه حشیەتی حکومه تی به رواڵـه ت
ئازاد و لایه نگری مافـی مرۆڤ ی ئه مریکا کـه پۆلیس و هێزی چه
کداری به گژداکردن و مانگرتنی کرێکارانـی له خوێن دا نوقم کرد.

لـه سالـی ١٨٨٩ وه ئه م رۆژه به رۆژی نێو نه ته وه یی کرێکا-
ران ناسراوه و کرێکار و زه حمه تکێشانی جیهان لەم رۆژەدا دەست
لـه کار هه ڵدەگرن و له خۆپێشاندانـی یه کگرتوودا ، هێز وتوانای
خۆیان به سەرمایەداری نیشان دەدەن.

له وماوه یەدا وەزعـی جیهان و شێوەی خـه باتـی چینا یه تـی
و سینفی کرێکاران گۆرانـی زۆری به سەردا هاتوه .لـه گـه لێـك
ولاتان خۆپێشاندانـی کرێکاران له لایەن حکومـه ته دیکتاتـۆر و
دژی گه لیه کانـه وه له خوێن دا نوقم کراوه و جێژنیان کراوه بـه
شین. لـه زۆر ولاتانـی سه رمایەداری هـەر چـه نده له بـەر لادان
و هـه لپه رستی رێبەرانـی حیزبه سوسیال دێموکراته کان و سـه ر
کرده سه ندیکاییه کان ، چینی کرێکار نه یتوانیوه ده سه لاتـی
سیاسی بگرێته دەست و چـه وسانه وه له بن بێنێ، بەلام توانیویه
تـی له گه لێك باری ئابووری و کۆمـه لایه تیه وه، وەك باشکردنی
هـه ل و مـه رجی کار و کەم کردنەوەی سه عاتی کار و مافی سه ند-
یکایی و شتی تر ، مل به سەرمایەداری چـه وسێنەر رابکێشێ وهه-
ندێ ویستی خۆیان پێ بسه لمێنێ.

له هـه ندێ ولاتیش دا چینی کرێکار له ژێر رێبەرایه تی حیز-
بـی شۆرشگێری خۆیدا ، توانیوه یەتـی رێژیمی دەرەبەگـی سەرما-
یـه داری برووخێنێ و سیستمی چـه وسانه وەی سه رمایەداری تێك
و پێك بدا و به هاو کاری و هاو سەنگەری له گه ڵ وەرزێران وزەحمه
تکێشانـی دیکەی شار و دێ،ده سه لاتـی سیاسی بگرێته دەست و بۆ
هـه تا هـه تایـه فه لسه فه و به یت و باوی **"ئه بەدی بوونی سەرما-
یـه داری"** که له لایەن ئیده ئۆلۆگه کانـی بۆرژوازی و لایەنگرەکا-
نیانه وه بلاو ده کرێته وه ، کۆتایـی پێ بێنێ.

بـۆ لاپه رەی ٢

ڕیژێمی فاشستی بەغدا کوردستان ویران دەکا

به پێی ئەو هەوا لانەی له کوردستا-
نه وه گه یشتوون، رێژیمی به عسی بـه-
غدا ، لەو ماوەی دوایی‌دادەستی کردوەبه
گواستنەوەی خـەلکی گوندەکانی ناوچەی
دهۆك(٢٤٠)گوند ، ناوچەی هەولیر ،کۆی
هەریر وهیران و شەقلاوه و هیزۆپ و چوا
قورنه و دۆله ره قه و ناوچەکانی تر.

هەروەها دانیشتوانی دیانا و رەواندوز-
ئاگادار کراون که دەگوێزرینەوه. گونده
کانـی ئەو ناوچانەی گوێزراونەوه بـه
بلدۆزەر تێکدراون و ته خت کراون.رێژیم
بەردەوامـەله گواستنەوەی خەلکی گونده
کانی کوردستان بۆ هێندێ ئۆردوگای تایبه
تی لەشکر که بۆ ئەم مه بەسته چه پەلـه
ئاماده کراون. جگه لەوه ژمارەیه‌کـی
زۆری له وەرزێرەکانی کوردیان گواستوو
نەوه بۆ ناوچەی رمادی و سەر سنووری
ئۆردون و خوارووی عیراق. رێژیمی فاشی
بەغدا به مەش رانه وەستاوه، له ٤/١٥/
١٩٨٧ ناوچه رزگار کراوەکانی پارێزگای
هه ولیر وسلیمانی)به گازی ژاراوی وبۆ-
مبای کیمیاوی بۆمباران کردوه و پتر له
٢٠٠ هاونیشتمانـی کورد کوژراوه ن وبـه
سەدان کەس خه لکی بێ تاوان برینـدار
بوون. هه روه ها له رۆژی ٤/٢٠ دا فرۆ-
که کانـی رێژیم دوو باره ناوچەی هه ولیر-
یان به چه کـی کیمیاوی وگازی ژاراوی-
بۆمباران کردوه.

بـۆ لاپه رەی ٣

لەگەڵ ئارمانجی بەرێز

رۆژنامەی ئارمانج که له لایه ن **"یه
کێتی کرێکارانـی دێموکراتی کوردستان"** وه لـه
سوید دەردەچێ، له ژماره(٧٠)ی مانگی
ئاداری خۆی دا ،له ژێر ناو ونیشانـی
"یه که مین کۆنگرەی کولتور وئەدەبی
کوردی" نووسراوەیەکی بلاو کردۆتەوه
که باسی "پێك هاتنی کونگرەی فەرهـه-
نگی ئەدەبی کوردی" دەکا له مەهابات.
له بەر ئەوه که باسەکه پێوه ندی بـه
وه زعـی کوردستانی ئێران و سیاسەتی
کۆماری ئیسلامـی ئێرانه وه هـه یه ،به
پێویستی ده زانین نه ختێك مه سه له که
پتر شی بکه ینه وه.

وه ك ده زانین کۆماری ئیسلامـی
ئێستای ئێران، دەولەتێکی شیعه مەزهه
بی دواکه وتووی کۆنه په رسته که هەمو
یاساو داب و شوێنی حکومه تی بـه
ده ست تاقه که سێکه وه یه کـه لـه
ئایینی شیعه دابه **"ولایه تی فه قیه"**
ناسراوه و فه رمایشتی وئه مری **"ولایه-
تی فه قیه"** وه ك قورئان بۆ موسلمان
وایەو گه رانه وه و بەر پەرچدانه وه و-
ئەولاولای بۆ نیه . به رێوه بەرانی کۆ-
ماری ئیسلامـی ئێران بێجگه له وشەی
"تەوحیدو ئیسلام" (که ئەویشیان بـه
درۆیه و له مه زهه بی شیعه دا (تەقیه)
حه لالـه)هیچ گەل و نه ته وه یه ك بـه
ره سمی نا ناسن و له قاموس و بیـر و
باوه ری ئەوان داته نیا **"ئوممه تـی
ئیسلام هه یه"** و به س.

بـۆ لاپه رەی ٤

پاشماوەی ل ١

کرێکاران و زەحمە تکێشانی کوردستانیش لە قۆناخی جۆر بە جۆر و لە هە ل و مە رجی جیاوازدا ، شان بە شانی چینی کرێکاری ولاتە کەیان لە خە بات دا بە شدار بوون و لە ڕێگای وەدەست هێنانی مافە کانیان دا قوربانیشیان داوە · زە حمە تکێشانی کوردستان بێجگە لە خە باتی هاو بە ش لە گەڵ کرێکاران و زە حمە تکێشانی ترک وعە رە ب و فارس بۆ وەدەست هێنانی مافە ئابووری و سینفی و کۆمە لایەتیە کانیان، باری قورسی و دژواری خە باتی نە تە وایە تیشیان لە سەر شانی بوە·

گە لی کورد لە پێناوی وە دەست هێنانی مافی ڕەوای نەتەوا یە تیدا ، قوربانیە کی زۆری داوە · کە وتۆتە بە ر پە لاماری درندانەی حکومە تە شوێنی و خوێن خۆرەکان و سیاسە تی ئاپار- تاید و ژینو سیدیان لە ئاست گە لی کورد بە کار هێناوە· بە لام نە یانتوانیوە و ناشتوانن ئیرادەی خە لکی کورد تێک بشکێنن · بە لام تاقی کردنە وەی خە باتی دوور و درێژی چینی کرێکاری ولاتانی جیاواز و هە ر وە ها تاقیکردنە وەی خە باتی ڕزگاریخوازی نە تە وەی کوردیش ئەم ڕاستیەی سە لماندوە کەهیچ هێزیکی پێشکە وتووخواز ناتوانێ بە تاقی تە نیا لە خە باتی چینایە تی و یا لە خە باتی ڕزگاریخوازی نە تە وایە تی دا سە ر بکە وێ و دوژمن بە چۆک دابێنێ · دەرس وە رگرتن لە م تاقیکردنە وانە ، بە تایبە ت بۆ خە باتی ڕەوای نە تە وەکە مان گە لێک پێویستە · بۆ سەر کە وتن بە سەر دوژمنانی شۆڤێنیست و زۆردار دا وە هە روە ها بۆ گە یشتن بە مافی ڕەوای نە تەوایەتی و دیاری کردنی چارە نووس، باشترین ڕێگا یە کێتی و هاو پێوەندی و هاو کاری گە لی کوردە لە گە ڵ کرێکاران و زە حمە تکێشانی ئە م ولاتانە کە کوردستانیان بە سەردا دابە شکراوە· بۆ ئەم هاوکاریە پێویستە ڕێگای ڕاست بدۆزرێتە وە· هە ر سیاسە ت و هە لوێست و ڕێبازێك کە تە گەر بخاتە سەر ئە م ڕێگایە ، بێگومان خزمە ت بە بەرژەوەندی مە سەلەی کورد ناکا و زیانیشی پێ دە گە یێنێ · دیارە دیوی دیکە ی مە سە لە کەش ڕاستە · یانی هێزە دیموکراتە کانی ئە م ولاتانە و چینی کرێکار و زەحمە تکێشانی ترک و فارس و عە رە بیش بە بێ پشتگیری لە خە باتی ڕەوای نە تەوەی کورد و بە بێ هاوکاری هێزە دێموکراتە کانی کوردستان، ناتوانن لە خە باتی دژی ئیمپریالیستی و کۆنەپە ر- ستی دا سەر بکە ون و بە ئامانجە پیرۆزە کانیان بگە ن·

با ڕۆژی جیهانی کرێکاران ببێتە ڕۆژی یە کێتی و هاو کاری هێزە دیموکرات و پێشکە وتنخوازە کان و لە سە نگە ڕێك داخە باتی دژی ئیمپریالیزم و کۆنە پە رستی، خە باتی چینایە تی و نە تە وایە تی تا قۆناخی سەر کە وتن بە ڕێوە بە رن·

کونگرەی ١٩ای کۆمەلەی خوێندکارانی کورد لە ئەورووپا

کۆمە لەی خوێندکارانی کورد لە ئە ورووپا (مە رکە زی پراك) لە ڕۆژەکانی ١٦ ـ ١٩ای مانگی ئە پریلی ١٩٨٧ لە ژێر درۆشمی " یەکگرتنەوەی بزووتنەوەی خوێندکارانی کوردستان لە ئە ورووپا پالپشتی‌خە باتی گە لی کوردمانە لە پێناوی مافە نە تەوایەتیە ڕەواکانیدا ، لە پێناو ئاشتی و دیموکراسیدا ، بە بەشداری نوێنەرانی لقەکانی کۆمە لە لە ولاتانی ئەورووپا و نوێنەرانی ڕێکخراوە خوێندکاریە کانی دیکەی کورد و گە لێك میوانی بانگ کراو کۆنگرەی١٩ای خۆی پێك هێنا ·

کاك کە ریمی حسامی کە بۆ کونگرە بانگ کرابوو ، بە وتاری خوارەوە پیرۆزبایی لە کونگرە کرد کە وا دە قی وتارەکە بلاو دە کە ینە وە· هە ر وە ها کاك کە ریم لە کونگرە دا لە سەر "ئەرکی لاوان و خوێندکاران" باسیکی پێش کێش کرد کە لە ژمارە ی داهاتوودا بلاو دە کرێتە وە ·

خوشك و برایانی بە ڕێز
خوێندکارانی خۆشە ویست

زۆر بە شانازی دە زانم کە لە کونگرەی ١٩ای کۆمە لەی خوێندکارانی کورددا بە شدار دە بم · دە مە وێ بە و بۆنە وە پڕ بە دڵ پیرۆز بایی تان لێ بکە م · هیوادارم کونگرە کەتان بە سە رکە وتنە وە تە واو بێ

هاورێ یانی بە ڕێز

کونگرەی ئێوە لە هە ل و مە رجی ناسك و دژواری کوردستان و خە باتی ڕزگاریخوازی گە لەکە مان دا دە بەسترێ هە ر بۆ یە ش ئە م هە ل و مە رجە ناسك و دژوارە ئە رکێکی قورس و گرنگ دەخاتە سە ر شانی خوێندکاران و لاوانی کورد لە دەرەوەی ولات ·

بە ر لە هە موو شت لاوی کوردکە بە ویستی خۆی ، یان لە بەر هە ل ومەرجی نالە بار ولاتی بە جێ هێشتوە، دەبێ بۆ فێر بوون وزانست هە ول بداو پلە ی زانیاری خۆی بگە یێنێتە رادەیەك کە لە دوا ڕۆژدا بتوانێ خزمە ت بە نیشتمان ومیللە تە کە ی بکات·

لە گەڵ ئە م ئەرکە واجبە، ئە رکێکی دیکە ش دە کە وێتە سەر شانی لاوان و خوێندکارانی کورد لە دە رەوەی ولات، ئە ویش بریتی یە لە ناساندنی خەباتی ئە وروێ میللە تە کە مان، ناساندنی مێژوو وئە دەب و فە رهە نگی گە لە کە مان بە گە لانی جیهان · پێویستە هە ول بدەن سەرنجی بیرو ڕای گشتی گە لانی ئورووپا بۆ مە سەلەی کورد بۆ خە باتی ڕزگاریخوازی ، بۆ وە دە ست هێنانی مافی دیاری کردنی چارە نووس ڕابکێشن·

هە موومان دە زانین کە نە تە وەکە مان کەوتۆتە بە ر پە لاماری درندانە و وە حشیانەی حکومە تە شوێنی وکۆنە پە رستەکانی ئیران وعیراق وتورکیا لە قاو دانی سیاسە تی قە لاچۆکردنی گە لی کورد و ریسوا کردنی ئە و ڕێژیمە خوێن خۆرانە ئە رکێکی دیکەی سەر شانی‌خوێندکارانی کوردە ·

دیارە بە جێ گە یاندنی ئەم ئەرکە پیرۆز انە بەر لە هە موو شت پێویستی بە یە کێتی و ڕێکخستنی هێزی بە تە وژمی خوێندکاران و لاوان هە یە · پێویستە هە ول بدرێ ڕێکخراوە خوێندکارە کوردە کان لە ك بگرن· نە ك هە ر ئەوە بە لکوو یە کێتی و هاو کاری لە گەل خوێندکارانی دیموکرات و پێشکە وتووخوازی ئە م ولاتانە کە کوردستانیان بە سەردا دابە شکراوە ئە رکێکی پێویست و پیرۆزە · پێوەندی لە گەڵ ڕێکخراوە دیموکراتیە کانی خوێندکاری لە ئورووپادا ، بە تایبە ت پێویستە هە ول بدرێ کە لە گە ڵ یە کێتی خوێندکارانی جیهانی

بۆ لاپە ڕەی ٦

مافی مرۆڤ لە ئیسرائیل

حکومە تی ئیسرائیل کە ئێستا بۆتە دارەدستی ئیمپریالیزمی ئە مریکاو زاندارمی هە ریمی ڕۆژهە لاتی نێوە ڕاست، لە تە بلیغات و پروپاگاندەی خۆیدا، وادە نوێنێ کە گوێا ولاتێکی دیموکرات و باساو داد پە روەری لە م ولاتە دا تە واو بە ڕێوە دە چێ· لە وانە یە زۆر کە سیش بکە ونە ژێر تە ئسیری ئەم پروپاگاندە و حکومە تی ئیسرائیل بە دە ولە تیکی دێموکرات بزانن ·

بێجگە لە وە کە سە بری مل هوری و داگیر کەری و کردەوەی تاوانبارانەی ئیسرائیل لە گەل خە لکی فە لە ستین بکە ین، بۆ نیشان دانی دیموکراسی و داد پە روە ری حکومە تی ئیسرائیل را- پۆرتی ڕێکخراوی نێو نە تە وە یی لە بارەی لە ژێر پێ نانی دیموکراسی و مافی مرۆڤ لە لایە ن دە ولە تی‌ئیسرا- ئیلە وە بلاو دە کە ینە وە · لە ڕاپۆرتی ڕێکخراوی ئە منیستی دا گوتراوە :

" عە رە بیکی زیندانی ئیسرائیل دە لێ: ئیسرائیلیە کان لە بە ندیخانە دا مە جبوورمان دە کە ن کە بە لینگە کە وش ئاو بخۆینە وە و پاشە لی یەکتر ماچ بکە ین · لاوێکی دیکەی عە رەب کە تە مە نی نە گە یوە تە ٢٠ساڵ لە بەرا مبەر ڕۆژنامە نووسانی نێو نە تە وەیی دا ، ئە فسەرە جولە کەکانی تاوانبار کرد کە گیراوە کان لە بە ندیخانەدا ئازار و ئە شکنجە دەدەن· کارە ساتی شیلا وە بلاو دە کە ینە وە · ڕێکخراوی پۆلیسی نهێنی ئیرائیل ڕووداوێکی دیکە یە کە دە سە لاتی یا سا لەم ولاتە دا بە تە واوی دە خاتە ژێر پرسیارە وە· ڕووداوە کە بە م جۆرە بوو کە ڕۆژی ١٢ ئە پریلی ساڵی١٩٨٤دوو کە سی فە لە ستینی لە کاتی ڕفاندنی ئۆتوبوسێکی پڕ لە موسافیری ئیسرائیل لە لایەن مە عمورەکانی ئە منیە تی ئیسرائیلە وە گیران · پاش ماوە یە ك جە نەدەکی ئە م دوو فە لە ستینیە دۆز رایە وە ·

بۆ لاپە ڕەی ٦

تورکیا دۆست و برادەری کێیە؟

ژاندارمەکانی تورك لە کوردستان

تورکیا ،ولاتی دۆست وبرادەرو هاو دینی کۆماری ئیسلامی ،لە سالی ١٩٨٢-وە، بۆ جاری سێهەم ناوچە کوردنشینەکانی سەرووی عیراقی بۆمباران کرد ٠فرۆکەوانەکانی تورکیەی ئەندامی پەیمانی " ناتۆ" بە ٣٠ فرۆکەی بۆمباهاوێژی ئەمریکایی گوندە کوردنشینەکانی عیراقیان کە گویا ناوەندی کۆبوونەوەی " جیاوازی خوازان " بوون، وێران و خاپوور کردو بەم کردەوە جنایەتکارانەیە، سەدان پیرو لاو وژن و مندالیان کوشت ٠

بە گوێرەی دەنگ و باسی گەیشتوو ، ناوچە بۆمباران کراوە کە، ئەو مەلبەندیە کە لە ژێر دەسەلاتی خەباتگیرانی کوردستان دایە و حیزبی کۆمۆنیستی عیراقیش لەم ناوچانە خەبات دەکات ٠

هەر چەند بەقسەی کاربەدەستە رەسمیەکانی تورکیا ،ئەم جنایەتە ئاشکرایەیان بۆیە کردوە لە خەباتگیرانی کوردی تورکیا کە گۆیا لە گوندیکی سەر سنوور ١٤ کەسیان کوشتوە ،تۆلّ بستێننەوە٠ بەلام سەیریکی رووداوەکان ئەم راستی یە دەردەخات کە ئەم کارەساتە گەلیّك لە کردەوەیەکی "تۆلە کردنەوە" داوین دریژ ترە ٠

دەنگو باسی لە تورکیا وە دەگەن، رادەگەیەنن کە ریژیمی کەنعان ئیڤرین بە توندی خەریکە لە ناوچە رۆژهەلاتەکانی تورکیا (کوردستان) لە مەلبەندی هاو سنوور لە گەل ئێران و عیراق لەشکری بە هیز بکا ٠ رۆژنامەی " میللیەت" چاپی تورکیا لە راپۆرتیکدا دەنووسی : لە شکری تورکیا خەریکە لە ناوچە سەر سنوورەکانی تورکیا و ئیران مین بچێنیّ٠ سەرۆکی ریکخراوی یکشکی تورکیا گوتوویە، چەکی تازە و چەکو چۆلیکی فرە بۆ ئەو مەلبەندە ناردراوە و ئەژماری نیزامیانیش زیادی کردوە٠ ماوەیك لە مەو بەر گۆڤاری ئەلمانی "شپیگل" نووسی کە سیّ دەستە فرۆکەی شەرکەری اف ١٦ی هیزی هەوایی ئەمریکا بۆ تورکیا گویزراونەوە٠ هەر چەند کاربەدەستانی تورکیا ئەم خەبەرەیان وەدرۆ خستەوە٠ بەلام ئیّستا هاو کات لە گەلّ ئەم جم وجوّلە، راگەیەنراوە کە ئەم فرۆکانە تەنیا لە چوار چیّوەی مانۆر دا چوونە تورکیا ٠

حاشا لەم راستی یە ناکریّ کە هیزە دیموکراتەکانی کوردستانی تورکیا تیکوشانی خۆیان توند کردوە و کوردستانی تورکیاش وەك کوردستانی ئیران و عیراق نا ئارامە و تەنانەت ریبەرانی حکومەتی تورکیاش نا چار بوون کە لە کۆبونەوەی لە نۆرەبەدەر دا ،لە وەزعی ناوچە بکۆلّنەوە ٠ ٢٣ی مانگی فیوریەی رابردوو، ئەو مەسەلەیە لە کۆبوونەوەی دەولەتی تورکیادا بە هاو بەشی ژەنرال ئیڤرین کەوتە بەر باس و لیکۆلینەوە٠ هەوالدەری ئەلمانی روژاوا ،لە بارەی ئەم کۆبونەوەی دەولەتی تورکیادا دەنووسی : " بیرورای گشتی تورکیا وای لیّك دەداتەوە کە ئەگەر ئیران لە شەری خەلیج دا سەرکەویّ، تورکیا بۆ ئەوە کە پیشگری لە پیّك هاتنی دەولەتیکی کوردی بە هۆی ئیرانەوە بکا ، ناوچە نەوتە لانیەکەی کەرکوك داگیر دەکات٠

دیارە ئەوەی کە ئیران بیەوی مافی رەوای کوردەکانی عیراق بستیّنی ، لە قسەو بەیت و باو بەدەر هیچی دیکە نیە٠ ٨ سال شەرو خوین ریژی وەحشیانە لە کوردستانی ئیران پیچەوانەی ئەم ئیدعایە نشان دەدا ٠

بەلام مەبەستی تورکیا لە پیادە کردنی ئەم نەخشەیە ،بەجیّ گەیاندنی ئەو " ئەرکە" یە کە وەك ئەندامیکی پەیمانی " ناتۆ" لەم ناوچە ئالۆزو گرنگەی جیهان دا وە ئەستوی خۆی گرتوە ٠

بیّجگەلەوە، وادیارە تورکیا هیّشتا لە کیس چوونی مەلبەندی کەرکوك و موسلی ،پاش تیکچوونی حکومەتی عوسمانی باش بۆ هەزم نەکراوە٠ پیّداویستی زیّدەیی سوتەمەنیش برینە کۆنەکانی تورکیا دەبرژینتەوە٠ هیّندی دەنگ و باس رادەگەیەنن کە لەو بارەوە گەلالەی دیکەش خەریکن یارمەتی بەو جم وجوّلە بدەن٠ گوڤاری ئینگلیزی" **نیوستیەمن**" دەنووسیّ : ئەمریکا ئامادەیە لە جیاتی بە کار هیّنانی " هیّزی خەشبەز" لەم ناوچە ئالۆزەدا ،لە بارەی ستراتیژیەوە گیانی" تۆلە هەستاندنەوە" و مەیدانی کردەوەی پتر بدابە تورکیا ٠

ئوزال سەرەك وەزیری تورکیا ،لەبەر سەفەری ئەمریکا نەیتوانی لە کۆبوونەوەی دەولەتدا بەشدار بیّ کە باسی وەزعی ناوچەی دەکرد٠ بەلام سەفەرەکەش بیّجگەلە روونکردنەوەی روانگە و بۆ چوونی دەولەتەکەی شتیکی تر نەبۆ وەك دەزانین لە چاو پیّکەوتنی **ریگان** دا ، باسی تیکوشانی نیزیك بوونەوە لە کۆماری ئیسلامی ئیرانی کردو لە سەر گرنگی ئیران لە ناوچەدا پیّی داگرت٠ **ریچارد نیکۆنیش** لە چاو پیکەوتنی **ئۆزال**دا پرسیاری لە پیّوەندی تورکیا لە گەل دراوسیکانی کردو ویستی بیرورای ئەو لە بارەی وەزعی ناوچە بزانیّ٠ **ئەلیکسەندر هیگ**-یش لەم پرس و لیکۆلینەوە دا ، دوانەکەوت ٠

رۆژنامەی " **میللیەت**" کاتی چاو پیکەوتنی **ئۆزال** و**نیکسون** نووسی :

بۆ لاپەری ٨

پاشماوەی ل ١ ریژیمی فاشستی

لە بەیاننامەی بەرەی نیشتمانی دیموکراتی(بند ـ جود) ٤/١٧ دا گوتراوە " لە گەلّ نیزیك بوونەوەی رووخانی دیکتاتۆری فاشی و سەرۆکەکەی سەددام حسین، ریژیمی بەعسی تاوانی گەورەتر بەرامبەر مرۆڤایەتی و یاسای نیو نەتەوەیی دەکات٠ ئیّستا بە تەواوی ئامانجی سەردانەکەی سەددامی تاوانبار بۆ پاریزگای موسلّ و شارەکانی کوردستان روون دەبیتەوە ٠٠٠ ریژیم لە ٤/١٥ چەکی کیمیاوی بە کار هیّنا بەرامبەر دانیشتوانی ناوچە رزگار کراوەکانی سلیمانی و هەولیرکە ژیانی هەزاران کەسی خەلکی بیّ تاوانی خستۆتە مەترسیەوە وهەزار کەس کوژرا و بریندار بوە٠ هەر لە و کاتەشدا ریژیمی دیکتاتۆری دەسەر خەلکی گوندەکانی ناوچەی دهۆك و نینوی(موسلّ) وهەولیری کردوە، کە لە ماوەی بیست رۆژدا گوندەکانیان چۆلّ بکەن، ئەگینا دەولەت ئاو وکارەبایان لیّ دەبریّ وئابلوقەی ئابووریان بە سەردا دەسەپیّنیّ و خانوەکانیان ویران دەکا و دەسووتیّنیّ٠

بەرەی نیشتمانی دیموکراتی بانگەوازی هەموو هیّزە پیّشکە وتنخوازەکان و ریکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان و بیرو رای گشتی و ریکخراوی مافی مرۆڤەکان دەکا دەنگی نارەزایی خۆیان بەرامبەر ئەو تاوانەی حکومەتی عیراق دەر ببرن و داوای راگرتنی ئەو جنایەتە بکەن٠ میللەتی عیراق چاوەروانی بە دەنگ هاتن و پشت گیری دۆست و خیّر خوازانە ٠

سکرتاریەتی بەرەی نیشتمانی لە بەیاننامەیەکدا بە هەموو لیژنەکانی "جود"لە دەرەوەی ولاتی راگەیاندوە کە بیرو رای گشتی جیهان لە تاوانی ریژیمی بەعسی فاشی بە غدا ئاگادار بکەن لە ئامۆژگاری سکرتاریەتی بەرەی "جود" دا گوتراوە :

"ئەو هیّرشە هەموو ناوچەی کوردستانی گرتۆتەوە٠ لە پاریزگای دیالی موسلّ و کەرکوك و سلیمانی و هەولیر، بە مەبەستی دروست کردنی پشتیّنی سلامەتی(ئەمنیەت) ئابلوقەدانی ناوچەکانی هیّزی جود و مەلبەندە رزگار کراوەکان و ئوپوزیسیۆنەکانی دیکە ٠

هەروەها داوا لە لایەنەکانی جود و یەکیّتی نیشتمانی کوردستان و هیّزە بەرگریەکانی دیکەی نیشتمانی دەکات، بۆریکخستنی کامپانی پشتگیری بیرو رای جیهانی لەگەلەکەمان وریسواکردنی ریژیم و راگەیاندنی راستی رووداوەکان بەدەزگای بلاو کردنەوەی گشتی وسەندیکا ویەکیّتیە کۆمەلایەتیەکانی عەرەبی وجیهانی تیّ بکۆشن٠

هەر وەها هەموو هیّزەکانی کوردستان لە ناوەوە و دەرەوەی ولات سەبارەت بە جنایەتەکانی ریژیمی بەعسی بەغدا بۆ بیرو رای گشتی بەیانیان بلاو کردۆتەوە٠

"سەردەمی نویّ" بەبۆنەوە داوا لە هەموو هاونیشتمانانی کورد لە دەرەوەی ولات دەکا لە ئاست ئەو جنایەتەی ریژیمی بەعسی بیّ دەنگ و دوورە پەریز دانەنیشن ٠ هەر چۆنیکی بۆیان دەکریّ ، دەنگی بیزاری خۆیان بە دنیا رابگەیەنن ٠ لە گەلّ هیّز و ریکخراوە دیموکرات و پیّشکە وتنخوازەکان پیّوەندی بگرن و سەرنجی بیرورای گشتی بۆ پشتگیری خەباتی رەوای گەلی کورد و مەحکوم کردنی حکومەتی خویّن خۆری بەغدا رابکیّشن ٠ بە نووسین و خۆ پیّشاندان و ناردنی تیلگرام بۆ کور وکۆمەلی نیّو نەتەوەیی تاوان و جنایەتی ریژیمی دیکتاتۆری بەغدا لە قاو بدەن ٠ ✱

کوردستان لە چاپەمەنیەکاندا

رۆژنامەی کەیهان چاپی لەندەن لە ژمارەی ٦ ٢ی مانگی مارسی خۆیدا راپۆرتێکی لە قەولی رۆژنامەی **"ئینندی پیندنت"** چاپی لەندەن لە بارەی خەباتی کوردەکان بلاو کردۆتەوە و دەنووسیّ:

"کوردەکانی عیراق بە توند کردنی هێرش بۆ سەر هێزەکانی عیراقی لە ناوچە وپەرە پێدانی پەلاماری نیزامی لە ناوچە شاخاویەکانی سەرووی ئەم ولاتە، وردە وردە دەبن بە هۆی کز کردنی هەلکەوتی بەرگری عیراق لە بەرامبەر کۆماری ئیسلامی دا.

کوردەکانی عیراق کە ئیران پشتیوانیان لیّ دەکات و چەکوتەقەمەنی و چەك و جبەخانەیان دەداتیّ و یارمەتیەکی زۆری مالیّ لە ئیران وەردەگرن، لە ماوەی چەند حەوتووی رابردوو دا، بە پەلاماردانی بنکە نیزامیەکانی گرنگی عیراق زیانێکی زۆریان پیّ گەیاندوە و لە بەرامبەر پەلاماری ئیرانیەکاندا، هێز و توانای لەشکری عیراقیان کەم کردۆتەوە. کوردەکانی عیراق و چریکە خەباتکارەکانیان کە ناوی **"پێشمەرگە"**یان لە خۆ ناوە، لە ماوەی چەند مانگی رابردوو دا سەرەرای هەوای ناخۆش و نالەباری ناوچە، چەند بنکەی کارهبا وبنیاتە بەرهەمهێنەکانی نەوتیان لە ناوچە شاخاویەکانی سەروو پەلامار داوە و زیانێکی زۆریان پیّ گەیاندوون.

رۆژنامەی **"ئیندی پیندنت"** بە نەقل لە سەر چاوە باوەر پیکراوە خەبەریەکانە وە دەنووسیّ:

" نیزیکەی ٣٥هەزار سەربازی عیراقی کە دەبوایە لەگەلّ هێزەکانی ئیرانی بەربەرەکانی بکەن، بە توند و تیژی لەگەلّ کوردەکان پێوە بوون خەریکن خەباتی کوردەکان سەرکوت بکەن. "

رۆژنامەی ناوبراو دەنووسیّ:

" عیراقیەکان بۆ تۆلە ساندنە وە لە کوردەکان تۆپخانە و تانگ وفرۆکەی جت و زریلیان بە کار هێناوە و شارو گوندی کوردەکانیان پەلامار داوە و خەلکی زۆریان کوشتوە و بریندار کردوە. کۆرە ئاگادارەکان ئەژماری کوژراوان لە سەدان کەس بە زیاتر دەزانن. لە بەرامبەر ئەوەدا پارتیزانە کوردەکان خەباتی خوێناوی چەکداریان دژی سەربازانی عیراقی توندو تیژ تر کردوە. بە گوێرەی راپۆرتی کۆرە باوەر پیکراوەکان پەلاماری ئەم دواییەی هێزەکانی ئیران لە بەشی سەرووی عیراق بە هاوکاری کوردەکان و بۆ بەهێز کردنی ئەوان بوە. کوردەکانی ئەم ناوچەیە ئیستا لەگەلّ هێزەکانی ئیرانی هاوکاری نیزیکیان هەیە.

راپۆرت دەری رۆژنامەی **"ئینندی پیندنت"** دەنووسیّ: " شەری شەش سالّ و نیوی خەلیج جارێکی دیکەش بۆتە هۆی هاتنە گۆری خەباتی سەد سالەی کوردەکانی ناوچە بۆ وەدەست هێنانی خود موختاری ویان دامەزرانی ولاتێکی سەربەخۆی کورد لە بەشەکانی ئیران و عیراق و تورکیا.

دوو رێکخراوی چالاکی کورد، بە ناوی **یەکیّتی نیشتمانی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستان خەریکی خەباتی چەکدارن. ئەم دوو حیزبە ماوەیەك لەمەوبەر پیکەوە لەگەلّ کۆماری ئیسلامی ریّك کەوتوون کە یانە وێ بە یارمەتی ئیران خەباتی دژی عیراق پەرە پیّ بدەن و نێوان ناخۆشی ١١سالەی خۆیان کۆتایی پیّ بێنن.**

رۆژنامەی ناوبراو دەنووسیّ: یەکیّتی و هاوپێوەندی کوردەکانی عیراق لەگەلّ ئیران کارێکی دژوار بوە کوردەکان لە بیریان نەچۆتەوە کە لە پێش شۆرش و دوای شۆرشیش ئیران زەختێکی زۆری بۆ هێناون. ئەوان لە سەرئەو باوەرەن کە ئیرانیەکانیش بە قەد عیراقیەکان بیّ رەحمانە لەگەلّ کوردەکان بزووتوونەوە. لە لایێکی دیکەوە هێندیّ لە کوردەکان لە ژێر سێبەری عیراق دان و دژی کۆماری ئیسلامی شەر دەکەن. ئەم دەستەیە لە ژێر رێبەرایەتی عبدالرحمانی قاسملوو لە حیزبی دیموکرات دان.

کوردەکانی ناوچەکانی هاو سنووری عیراق و تورکیا، هەروەها لە نێو تورکیاش لەگەلّ دەولەتی تورکیا لە شەر دان. فرۆکەکانی تورکیا بە هاو دەنگی عیراق چەندجار گوندەکانی کوردستانی عیراقیان پەلامارداوە و گەلێکیان کوشتوە و بریندار کردوە.

چاودێرە سیاسیەکان لە سەر ئەو باوەرەن کە شەری ئیستای ئیران وعیراق دەرفەتێکی گەورەی بۆ کوردەکان پێك هێناوە تا ناکۆکی خۆیان وەلا بنێن و بە کەلك وەرگرتن لە هەلومەرجی پێك هاتوو پالّ وێك بدەن. ئەم پالّ وێك دانە و یەکیّتی " ئیحتمالی"یە لە وانەیە بۆ هەوەلین جار لە ماوەی سالّانی دوایی دا ببێتە هۆی شکلّ گرتنی بزووتنەوەی سیاسی جیا لەو دەولەتانە کە بە سەر کوردستان دا زالّن.

لە ماوەی چەند مانگی دواییدا حیزبەکانی ژێر رێبەری جەلال تالەبانی و مەسعود بارزانی ویستوویانە لەگەلّ حیزبی کریکاری کوردستان یەك بگرن کە لە لایەن سوریاوە پشتیوانی لیّ دەکریّ. ئەندامانی سیّ حیزبی ناو

براو دەتوانن ٢٥هەزار پارتیزان رێك بخەن. ئەم پارتیزانانە بە راکێتی دژی فرۆکە دەسکردی سۆڤیەت و تۆپی ئەمریکایی و چەکی دیکە چەکدارن کە ئیران و سوریا و لیبی پیّ یان دەدەن. لە ماوەی دووسالی رابردوودا ئەم سیّ حیزبە ناوچەی ژێر دەسەلاتی خۆیان پەرە پیّ داوە و مەلبەندێکی شازدە هەزار کیلو میتریان لە سەرووی عیراق خستۆتە ژێر دەستی خۆیانەوە. ئەم پارتیزانانە بۆ مەیدان و کێلگانەوتەلانیەکانی کەرکوك و بۆخەتی لولەنەوتی عیراق ـ تورکیا بە هەرەشەیەکی گەورە دەژمێردرین.

بە لە بەرچاو گرتنی پێداویستی گرنگی مالیّ عیراق و رادەی قەرزداری و موخاریجی قورسی شەر کە هەموویان ئەشیّ لە فرۆشتنی نەوت دابین بکرێن هەرهەرەشەیەکی لە لولەی نەوتی

هەرەشەیە لە شارەگی ژیانی ئابووری وسیاسی ئەم ولاتە.

کوردەکان بێجگە لە پەلاماردانی بنیاتەکانی نەوتی کەرکوك، رێگای کەرکوك بۆ تورکیاشیان چەند جار پەلامار داوە و رێگایان بریوە. زۆر لە شار و گوندەکان و تەنانەت پادگانی نیزامی عیراقیشیان پەلامار داوە. لە ماوەی چەند مانگی رابردوودا سەدان سەربازی کورد لە شکری عیراقیان بە جیّ هێشتوە و رەگەلّ پارتیزانە کوردەکان کەوتوون.

رۆژنامەی ناوبراو دەنووسیّ: کوردەکان باش ئاگادارن کە وەرگرتنی یارمەتی لە ئیران بۆ گەیشتن بە سەرکەوتن دژی عیراق لە وانەیە خەیانەتی ئیرانیەکانی بە دواوە بیّ. کارەساتی ئاوا لە مێژووی پر لە هەوراز و نشێوی کوردەکاندا زۆر جار

پاشماوەی ل ١ لەگەلّ ئارمانجی:

ئەوان لایان وا یەنەك هەر لە ئیراندا هیچ گەل و نەتەوەی جیواز نین، بەلکوو لە سەرانسەری جیهاندا فەرقی رەگەز وزمان و فەرهەنگ و داب و شوێنی میللەتانی دنیا بە **" کافر و موسلمان"** دیاری دەکریّ، دیارە مەبەستیشیان لە ئیسلام ئایینی شیعە و بە ردەستیوملراکێشان بۆ ئەمری **"ئیمام و ولایەتی فەقیە"** ە. ئەوەی لە ئەمری ئیمام و **ولایەتی فەقیە**"بچێتە دەر بەمەزەبە ئەوان ئیسلام نیە. ئەوە لە باری بناخە و قەوارەی ئیستای رێژیمی ئیران، بەلام لە باری سیاسی و کومەلایەتیەوە، مەسەلەی ئازادیە دیموکراتیەکان و مافی میللەتانەوە، بە تایبەت هەلوێست لە ئاست مەسەلەی کورد و مافە رەواکانی. کەس نتوانی حاشا لەوە بکات کە ئیستا ئیران بە شێوەی حکومەتێکی سەدەکانی نێوەراست بەرێوە دەچیّ. گشت شوێنەوارێکی ئازادی و دیموکراسی ودەربرینی بیرو باوەر و بلاو کردنەوەی چاپەمەنی و حیزب و رێکخراوی سیاسی لە ژێر سەرنیزە و چەکمەی پاسدار و بەسیج و کومیتە و حیزبولّاو ساروللّا و ساواما دا، پیّ شێل کراوە.

بێجگە لە شەری ئیران و عیراق کە بەرهەمەکەی بۆتە پتر لە نیو میلیون کوژراو ونیزیکەی دوومیلیون بریندار و سەقەت و نەقوستان و بیّ شوێن و بە دیل گیراو، بۆتە هۆی ویرانی بنیاتە ئابووریەکان و چەندهەزار شارو گوندیولات، ئەوە حەوت سالیّ رە بەقیشە شەرێکی نارەوا و مالّ وێران کەری بە سەر گەلی کورد دا سەپاندوە.

لەو ماوەیەدا پتر لە ٥٠ هەزار کەسی بیّ چەك و بیّ تاوان بە کوشتاری بە کومەلّ و بە بۆمباران و گوللە باران ولە داردان لە لایەن کۆماری ناـ ئیسلامی ئیرانەوە کوژراون. پتر لە چوار هەزار پێشمەرگە، کە بۆپاراستنی شەرەف و کەرامەتی نەتەوەکەیان و بۆ وەدەست هێنانی لانیکەمی مافی رەوای نەتەوایەتیەکیان هەلگرتبوو، شەهید کراون. کوردستان کراوەتە ناوچەیەکی نیزامی داگیر کراو، بە گوێرەی سەنەدو بەلگەی هێزە دیموکراتەکانی کوردستان پتر لە دوو هەزار پیگە و بنکەی لەشکر و پاسدار بە کوردستان دا بلاو کراونەوە. کەم گوند و ئاوایی کوردستان هەن کە نەکرابنە بنکەی پاسداران و هەموو ژیان و چارەنووس و رابوون ودانیشتنی خەلکیان نەخستبێتە ژێر چاوەدێریەوە.

بێجگە لە گەلی کورد کە بۆ وەدەست هێنانی مافی رەوای خۆی چەکی دەست داوەتیّ، تەواوی هێزە دێموکرات و پێشکەوتنخوازەکانی ئیرانیش کاکلّ و نێوەرۆکی ئەم رێژیمەیان ناسیوە و درۆشمی رووخانی ئەو حکوومەتە کۆنەپەرستەیان هەلگرتوەو بە شێوە و رێگای جۆر بە جۆر بۆ پێچانەوەی دام و دەزگای سیستمی **"ولایەتی فەقیە:** خەبات دەکەن.

لە هەلومەرجێکی ئاوادا ،چەند ماموستای ئایینی و چەند نووسەر و شاعیر وکوردیزان، لە شاری مهابادی خوێناوی(**ئەو شارەی کە فەرمانی لە سەر دەدرا ویران بکریّ و لە جیگای ئەو خەیار و تەماتە بچێنن**)کۆ دەبنەوە

بۆ لاپەرەی ٦

گۆشەی ئەدەب

دیاری خوێناوی : نووسینی هیوا

ئێوارە یەکی پایز ،گژە بای تورە وبە
تین، خۆی بە پەنجە رەیماڵێکی تاریکو
پچکۆلانەی خێزانێکی هە ژاری کوردەوا-
ریدا ئەداو وەك هەموو زۆرداریکی بێ
روحم بوغز و قینی مە رگ هێنی خۆی بە
سەر ئەو خانوە قوڕینە دادەنواند. ئێوارە
بوو، لادێ کش و مات ، بێدەنگی چوار-
دەوری ئاوەدانی تە نی بوو .گەلای رە نگ
زەردی دارەکان وردە وردە لە ئاست گژە
بادا کرنوشیان دە کرد و دە وەرین. شەقەی
نایلونی سەر گوێچکە بانی خانوەکانی
ئاوایی تێکە ڵ بە هاژەی روبار و دە نگی
چوار پێیانی ئاوەدانی دە بوو. سەمفونی
مە رگ وهەژاری و دەسەلاتی زۆردار بوو.
دەنگی قاژە و قریوەی ئاسایی ژیانی لادی
نە دەهات.پەردەی خەم و پەژارە ناوچەی
داپۆشیبوو. نە کارە کاری بزن ومەڕ
ئە هاتە گوێ و نە خرینگەی بازنەی کابا-
نی کێل گە ردن، نە دیمە نی لاوی دڵتە-
ری سەر گوێیانان دەهاتە بەر چاو و نە
نازی کچانەی خودای جوانی لە رێیکانی
دا.

لە قوژبنی خانوە پچکۆڵە کەدا ژنێك
و چوار منالی وردیلانە بە سگی برسی
چاوە روان بوون. چاوە روانی هاتنە وەی
کە سێك کە بە هاتنە وەی خۆی چرای هیوا
لە ماڵدا داگیرسێنێ و بە تینی خۆشە
ویستی سارد و سڕی خانوەکەیان لە ناو
بە رێ. چاوەروانی رەنجدەری دەست قە-
ڵشاوی نان هێنە رەوە ، هومێد و پشتیوان
و سەر پەرست و رووناکی بوون.

دایکی دڵسۆز و کە م تەمەنی تێك شکاو
رەنج و زەحمەت و کوێرەوەری لە قەلافە ت
دەباری، کز و داماو منالە کانی لە ئامێز
دەگرت و مزگێنی گەرانە وەی باوکی مندا
لانی بە جگەر گۆشەکانی ئەدا و لە کاتی
فرمێسك هەڵوەراندن دا دە یگوت :

" خە م مە خۆن، باوکتان چۆتە گەر-
مێن، قە ندمان نە مابوو، ئاردیش تەواو
ببوو، چلکێك رۆنمان شك نە دەبرد. باو-
کتان دێتەوە، ئەو شتانە دێنێ و کە وشی
جوانیشتان بۆ دێنێ. کەوشی سوور، چە-
کمەی شین بۆ هە مووتان دێنێ. بخە ون
رۆڵە کانم بخە ون.تا سبە ینێ لە خەو
هە ڵدەستن باوکتان گەراوەتەوەو کەوشی
بۆ هێناون. بخەون ئازیزەکانم ، باوکتان
لە کاروانە ، کاروانی گە رمێن ،ئەگەر
چی ریگا سەخت و ناخۆشە، هە ڵدێرە ،
ژاندارم و پاسدار و عە سکەر بۆ راوورووت
و کوشت و برین لە ریگادا خۆیان لە
کەمین داناوە، بەلام باوکتان

شارەزایە و مە ردی ئەو مە یدانانە یە.
باوکتان شێری چیاو هە ردە، شەپۆلی
قینە وترسی لەو تا لانچیانە نیە . بخەون
رۆڵەکانم باوکتان دێتە وە، دەگەرێتەوە.

گیابەند و هە ڵمەت بە خەیالی کەو
شە سوور و شینە کانیان لە دنیای منا لا
نەی خۆیاندا نوقم بوون و لە ناو شەپۆلی
دەریای خە یاڵدا ، سەر مەست بە یاری-
کایە لە گەڵ منا لانی گوندی و هاتووچۆ
لە نێو کۆلانان و سەربانان سەریان کر-
دە وە تا سبە ینێ هاورێ لە گەڵ رووناکی
رۆژێکی تر لە ژیانی رە شیان، قەلافەتی
باوکیان لە گەڵ کەوشی جوان لە ئامێز
گرن . نە سرینی قسە خۆش بە راوێژێکی
جوان و شیرین دایکی دڵنیا کرد سبەینێ
کە کەوشی تازەی بۆ هات بچێتە کانی
و ئاو بێنێ. بەلام شۆرش کوری ١٢سالە
هیوای دوارۆژی دایکی دڵسۆز بە لاواند-
نەوەکانی دایکی کوڵی دڵی دانە مرکا و
خەو و خۆراکی لێ هە ڵگیرا بوو و پەیتا
پە یتادایکی چاوە روانی دەخستە ژێر
پرسیارە وە .

دایە ! دایکی شیرینم پێم بڵێ توخوا
باوکم کەی ئەگەرێتە وە. تۆبڵێی کاروان
تووشی ساردی و سە خڵە تی نە بێ؟ تۆ
بڵێی کاروان لە داوی داگیر کەرانی خوێن
مژی کوردستان نە کە وێ؟ دایکە دڵسۆزە
کە م وەلامم بدەوە، باوکم کەی دە گەر-
ێتە وە؟ من چاوە روانی کەوشی سوورنیم
من چاوەروانی دەستە گەرمەکانی باوکمم
کە کاکۆڵەکانم بلاوێنێتە وە . من چاوە
روانی باوە شی باوکمم گەرمم دابێنێ.
من چاوەروانی ئاموژگاری باوکمم کە
ئە مشە ویش وەك شەوانی تر دەرسی جەر-
گی زەوی درین و نە سرەوتن بۆ بژیو سەندن
و دەرسی مردن بۆ ژیان و نە ژین بۆ مردن
فێرم بکات . .دایە باوکم کەی دێتە وە؟

- دڵنیا بە شورش ، شۆرشی خۆشە
ویستم باوکت شارەزای ریگایە، پیاوی
بەندەن و چر و کێوە، پیرە هە ڵۆی کەژ
و کێوی ئەم کوردستانە یە، ئەو فێرە کە
چۆن بە گژ رق و قینی سروشت دابچێتە
وە . باوکت فێرە هە موو هە ورازێك
ببڕێ، فێرە کەمین تێك بشکێنێ. ئەو
لە دەست چە رخی چەپ گەرد نە بە زیوە
و نابەزێو بە هۆی ئارەق وتین وهێزی شان
و پیل شەڕ لە گەڵ مردن دە کات و بژیو
بۆ ئێوە دە ستێنێ. باوکت دە گەرێتە وە.
باوکت لە نێو ژانی دیلی و پەژارە ومە-
ینەت راچە نیوە و لە کاروانی گە رمێن
لە نێو ئاگری چەکی ریگرە کاندا دەگەر

* برای بە ریز کاك شە پۆل ئەم پارچە
هە ڵبە ستەی بۆ ناردووین ،لە گەڵ سوپاس
بۆ هاوکاری ،ئەوا بلاوی دە کە ینە وە .

هەڵوێست

وە ك هە ڵۆ یێ...
بە رەو کوردستان
کە وتمە باڵ شە قان
گوێم لە قاسپە ی کە وان بوو
لە گرموو هوڕی تۆپان بوو
لە شین و رۆ ڕۆی دایکان بوو
کە سێ بە خۆی هە ڵنە گرتم
نا مۆیی یان لێ دە کردم !
قیژاندیان بە سە ر سە رما
وتیان بڕۆ !
هیچ نر خت لای ئێمە نە ما
تۆ راتکردوە
تۆ ئێمە ت لە کاتێکی زۆر ناسکدا
بە جێ هێشتوە
منیش وتم :
شە یداتان بووم
بۆ یە هاتووم
من تەنیا نیم... ئێمە زۆرین
زۆرێکی یە جگار نە لۆرین !
بۆ یە هاتووم
تا بزانم راتان چی یە؟
وتیان بڕۆ
ئێوە ش نە بن باکمان نیە
بڕۆن
خە می خۆتان بخۆن
بڕۆن.. چیتر ناومان مە بە ن
وەك خۆتان ریسوا مان مە کە ن
بڕۆن ئێمە لێو بێ بە رین
بە سەر دانیش سە رمان مە دە ن
بۆ لای دایکم سە رم هە ڵگرت..
وتم ئە ی تۆ ؟
وەك ژیلە مۆ
گە ش داگە ڕا
رە ش هە ڵگە ڕا
ئارە قی لە لەش داچۆڕا
دەموو چاوی گرژ ببوو
هە مووی قین بوو
وتم دایە ..
بێ تۆ خە و لە چاوم نایە
بیکە بۆ خاتری ئە م خوایە
کاری من ئاوا دەق ببوو
دایکیش دڵی لێم رە ق ببوو!
دە ری کردم !
وتی بڕۆ
نە گبە تی تۆ
خۆتان بە دیلی راهێنا
سە ری ئێمە شتان داهێنا
لە بیرتە کاتێ رۆیشتی ؟
دە ستی خۆم نایە سە ر پشتی
وتم بڕۆ مە گە رێوە
هاو ریکانت وان بە رێوە
بۆ چی لە کاروان دابرای ؟
هە ی دارزای
هە ی مل شکای
چاو رووم نە بوو..نوتقم گیرا
خۆم لە پرمە ی گریانم !!

بەلام دایکی ئەویندار و دەستە وئەژ
نۆ فرمێسکی هەڵدەوەراند و باش دەیزا-
نی کاروان تووشی کارەساتێکی ناخۆش
بوە و بۆیە تا ئێستا نە گەیوەتە وە.
لەچاو قوچانێکدا بیری هاتەوە کە تا
ئێستا چەند کەس لە کاروان نەگەراونە-
وە . منالە هە تیوەکانی هاتەوە یادکە
باوکیان لە کاروان نەگەراونە وە. خالە
حەمەی جیرانیانی هاتەوە یاد کە مانگی
رابردوو لە کاروان بە دەستی پاسدارەکا
نی کۆماری ئیسلامی بە ناهە ق کوژرا
کاك مە حمودی هاتەوە بیر لە کاتێکدا
تازە ژنی هێنا بوو لە گەرمێن بە دەستی
عە سکەرە کورد کوژەکانی بە عسی فا-
شیست کوژراو ئێستاش تەرمەکەی نە
دۆزراوە وە. فەقێ رەسولی کە وتە وەبیر
کە گوللەی جاشە خۆفرۆشەکانی پشدەر
سینگیان دری و کەس نە ی دیتەوە.بەم

نی خۆی، لە داهاتووی منالەکانی لە
چارە نووسێك کە بە سەریاندا سە پێنرا
وە بیری دە کردە وە کە بۆ چی ئێمە لە
ولاتی خۆماندا ، لە خاکی خۆماندا
قاچاخین بۆ..بۆ.لە ولاتی خۆماندا
بیگانی ریمان پێ دەگرێ؟ بۆ لێمان
ناگە رێن بۆ خۆمان بژین؟ تاکەی کورد
ستان بە چەکمە ی داگیر کەران پێشێل
بکرێ، تاکەی مافمان بخورێ؟ بۆ..بۆ
بە کام تاوان ؟ بە پێی کام یاسا ؟ بۆکەس
گوێی لە هاوارمان نیە؟

++++ +++++

کاروان لە گەرمێنە وە بەرەو کوێستان
وە رێ کە وت. پێداویستیەکان جێیەجێ
کرابوون، شەوق و شادی بەرەو ماڵ چوو-
نە وەدڵی کارۆنچیەکانی داگرتبوو. بە
قەمچی لێدان سینگی پێ دەشت و چیا و
کوێستانە بە فراویەکانیان دە بڕی.

بۆ لاپەڕەی ٨

پاشماوەی ل ٢

کونگرەی ١٩ی ***

پێوەندی پتە و دابین بکرێ · ئەوریکخراوە کە توانیویە تی نیزیکەی ١٠میلیون خوێندکار لە سەرانسەری جیهان دا لە ریزی خۆدا کۆبکاتە وە و خەباتی دژی ئیمپریالیستی، دژی شەر و بۆ ئاشتی جیهانی و بۆ یارمەتی بە جولانە وەی رزگاریخوازی گەلانی بن دەست ریّک بخات · پێوەندی گرتن لەگەل ئە و ریکخراوە جیهانیە و هەول دان بۆ ئەوە کە خویندکارانی کورد لە ئوروپا بە هەموو دەستە و ریکخراوە جیاوازەکانە وە لەکۆمەلە یەکدا یەک بگرن وببن بە ئەندام لە یەکیّتی خویندکارانی جیهانی دا، هەنگاویکی پیرۆزە ویارمەتیە بە جولانەوەی خوێندکارانی کورد لەهەموو باریکە وە ·

هاورێ یانی بە ریّز

خەباتی رزگاریخوازی میللەتەکەمان بە قۆناخیکی دژواردا تیّ دەپەرێ· دوژمنانی گەلی کورد، دوژمنانی ئازادی و مرۆڤایەتی لە هەموو لاوە بە شێوەی جۆر بە جۆر بۆ لیّدان و سەرکوت کردن و لە رێ لادانی جولانەوەی رزگاریخوازی کورد وەخۆ کەوتوون· ئەگەر لە لایەک راستەوخۆ بۆمباران و کوشتاری بە کۆمەل و قەلاچۆ کردنی کوردیان کردۆتە سیاسەتی رۆژانە، لە لایەکی دیکە وە سیاسەتی فیّل ودهۆ و فریو یان گرتۆتە بەر و گۆیا دلسۆز و خەمخۆری کوردن و یارمەتی دەدەن· دەیانە وێ لەم ریّگایەوە جاریکی دیکە شۆرشی کورد بە زاخا کەن و تۆی ناکۆکی و دووبەرەکی لە نیّو کوردا بچیّنن و خەباتی رەوا و تیکوشان و فیداکاری گەلەکەمان بە بادا بدەن · لەم هەل و مەرجە دایە کە وریایی و تیکوشانی خویندکاران و لاوان دەبیّتە ئەرکیکی پیّویست· زەحمەتکیّشانی ولاتەکەمان کە لە ژیّر پەلاماری دوژمنان دا بەربەرەکانی دەکەن، بە هەق چاویان دەبرنە هەلویّست و بۆ چوون و خەبات و تیکوشانی رۆلەکانیان لە دەرەوەی ولات ·

گومانم لە وەدا نیە کە کۆمەلەی خویندکاران لە ئوروپا دە توانێ و دەبێ هیّزی خوێندکاران و لاوانی کورد لە رچە و ریّبازیکی پیشکەوتنخوازانەدا کۆ بکاتە وە و لەم ریگایە وە یارمەتی پیّویست بە جولانە وەی رزگاریخوازی گەلەکەمان بکات ·

سەرکەوێ خەبات و تیکوشانی یەکگرتووی خوێندکاران و لاوانی کورد لە کوردستان ولە دەرەوەی ولات ·

کونگرەی ١٩ی کۆمەلەی خویندکارانی کورد پاش چوار رۆژ وتو ویژ لە سەر پرۆگرام و کاری رابردوو وتیکۆشانی داهاتو بە گیانیکی برایانە و لە هەوایەکی دیموکراسیانە دا بە پەسند کردنی گەلیّک بریاری گرنگ و سلاو بۆ هیّزە دیموکراتیەکانی کورد و جیهان کاری خۆی کۆتایی پیّ هیّنا ·

هیّندی لە بریارە گرنگەکانی پەسند کراوی کونگرە :

- تیکوشان بۆ یەکگرتنەوەی کۆمەلەی خویّندکارانی کورد

- پشتیوانی لە جولانەوەی چەکداری لە کوردستان و یارمەتی بە جولانە وە ·

- پشتیوانی لە خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان بۆ وەدەست هیّنانی مافی رەوا بە مافی دیاری کردنی چارە نووسە وە·

- پشتیوانی لە تیکوشانی حیزبە کوردیەکان بۆ ریّک کەوتن و خەباتی هاوبەش و نەهیّشتنی ناکوکی و دووبەرەکی

- مەحکوم کردنی سیاسەتی شۆڤینیستی و ئازار و ئەشکنجەی کوردەکان و راگواستنیان

- مەحکوم کردنی شەری ئیران و عیراق

- مەحکوم کردنی ریّژیمە دیکتاتورەکانی ئیران و تورکیا و عیراق سەبارەت بە پەلاماردانی کوردستان و کوشتار و راونانی کوردەکان ·

- پشتیوانی لە ئاشتی جیهانی و سیاسەتی ئاشتیخوازانەی یەکیتی سوّڤیّتی و ولاتانی سوسیالیستی·

- مەحکوم کردنی ئەو ریژیمە دیکتاتورو کۆنە پەرستانەی کە کورد دە چەوسیّننە وە ·

- پشتیوانی لە خەباتی گەلی عەرەبی فەلەستین · و گەلیّک بریاری گرنگی دیکە · * *

پاشماوەی ل ٤

لەگەڵ ئارمانجی بەرێز

و یان کۆ دە کریّنە وە و **"یەکەمین کۆنگرەی فەرهەنگی ئەدەبی کوردی"**- پیّک دیّنن · لە جەوهەر دا کۆبوونە وە و باسکردنی زمان و ئەدەبی کوردی بە کاریکی خەراب دانانرێ و ئیّمەش لە دژی ناوەستین · بەلام ئەگەر باسکردنی ئەم کونگرەیە بە شیّوەیەکی بابەتی نەبێ و لایەنەکانی لە بار و نالەباری شی نەکریّنە وە و لەگەل باسکردنی ئاکار و سیاسەتی ریّژیمی کوماری ئیسلامی روون نەکریّتە وە، لەوانەیە زۆر کەسی ساویلکە و نائاگا و بێ خەبەر لە کارەساتەکان فریو بخۆن و ئەم باسکردنەش ببیّتە پاکانە یەک بۆ ریّژیمی کورد کوژ و دژی گەلی کوماری ئیسلامی ئیران ·

کونگرەی فەرهەنگی ئەدەبی کوردی وتوو ویژو لیکدانە وە و بۆ چوونەکانی لە چوار چیّوەی **"جوانی عارفانەی ئەدەبی کوردی"** و زمان فولکلوردا تەنگەبەر کراوە· ئەوەش خۆی هەنگاویکی خەراب نیە و ناکرێ دژی بوەستین · بەلام داخوا دەردی ئەورۆی میللەتی ئیّمە تەنیا باسکردنی **"ئەدەبی جوانی عارفانە"** یە · داخوا قەلەم وزمان و تیکۆشان وزانیاری ماموستا و نووسەر و شاعیر و کوردی زانی کورد، تەنیا دەبێ بۆ فولکلور و باسی مریشکە قولەو راوەکەو و ردە حکایەتانە وە تەنگەبەر بکرێ؟· داخوا پتر لە ٥٠ هەزار کەس لە ریّگای ئەوە دا گیانی بەخت کردوە کە مەسەلەی کورد ببیّتە باسی **" فولکلور و بەیت و باوی عامیانە و هیّنانەوەی چەند ئایەتو حەدیسی سازکراو وداتاشراو ؟·**

لیّرەدا مەبەست ئەوە نیە کە تیکۆشان بۆ زیندوو کردنە وە و بەرهەم هیّنانی بارە باشەکانی فولکلور وئەدەبی کوردی بە کەم دابنرێ. ولام نا ئو-

نین ئەم راستیەش روون نەکەینە وە کە ریّژیمی کۆماری ئیسلامی لە پیّک هیّنانی ئەم کونگرە یەدا مەبەستی تایبەتی و ئامانجی ئەوام فریوی هەیە· ریّژیم کە سەبارەت بە سیاسەتی دژی گەلی و لە ژیّر زەختی خەباتی هیّزە دیموکراتەکانی کوردستان و بیرورای گشتی گەلی کورد دا، ناتوانی چیترخۆ لە داخوازیە فەرهەنگیەکانی کورد گیّل بکا، ویستویەتی بە و کارە و لە ریّگای بەشدار بوەکانی کونگرە وە پاکانە بۆ ئەو هەموو تاوان و جنایەتە بکات کە لە کوردستان کردوویەتی· با بزانین سەر وتاری گۆڤاری **"سروە" کە بە بۆنەی** پیّک هاتنی کونگرە وە نووسراوە دەلّی چی؟· : " پیّک هاتنی ئەم کونگرە لەوەها هەل و مەرجیّک دا دیاردە یەکی روون وئاشکرایە بۆ ساخی و پتەوی روحی بەرزی ئامانج و هەستی بەشەر ویستی کوماری ئیسلامی ئیران "·

داخوا هەر ئەم بۆ چوون ودەربرینە سووکایەتی نیە بە پایە وپلەی بەرزی مرۆڤ و بە خوێنی هەزاران رۆلەی ئازادیخوازی کورد کە لە پیّناوی وەدەست هیّنانی مافی راوادا، بە فەرمانی میّژەر بە سەرانی دەسەلات دار شەهید کراون ؟· داخوا ئەم هەلویّستوبۆ چوونە لە نرخ و بایەخی کونگرەکەم ناکاتە وە ؟·

زۆر روونە، مەبەستی کاربەدەستانی ریّژیم لە ساز کردنی ئەم کونگرەیە ئەوە بوە کە **"ماموستایان و دین ناسان"! بفەرموون : " ئەم کار بە دەستە بەریّزانە بە پیّک هیّنانی ئەم کونگرە بەرزە نیشانیان دا کە چاو وراوی ژاراوی رەگەز پەرستان و پیّ شیّل کەرانی سەربەستی و مافی رەوای گەلی کورد پەردەیەکە لە شانۆی درۆ زنانەی دوژمنانی ئینسانەتی " ·** سەعلووم

بۆ لاپەرە ٨

سالی ١٩٨٥ چەند جولەکەی تروریست کە بە تاوانی دەست وەشاندنی خوێناوی لە فەلەستینیەکان حوکم درا بوون، لە لایەن سەرکۆماری ئیسرائیلە وە بەخشران و بەرەلاکران· ئیسرائیل بۆ داکوکی لە خۆی لە بەرامبەر ئەم تاوانانە دا گۆرینەوەی گیراوەکان لەگەل ریکخراوە فەلەستینیەکان بە بەلگە دەهیّنیّتە وە کە تا ئیّستا هیّندی لە تروریستەکانی فەلەستینی ئازاد کردوە · دیارە لە ئیسرائیل هیچ تروریستیک بە مەرگ مەحکوم ناکرێ، ئیرادیکی لە ئیسرائیل دەگیری ئەوەیە کە لە بەرامبەر ئازارو ئەشکنجەی زندانیەکان داهیچ وەلامیّک ناداتە وە · هەر وەها رێ نادا کە نوێنەرانی [illegible]

نەتەوەیی لیّ خۆشبوون سەر لە بەندیخانەکانی ئیسرائیل بدات وچاوی بە گیراوەکان بکەوێ·

سەبارەت بە گیراوەکانی خواروی کە لە ژیّر دەسەلاتی لەشکری خواروی لوبنان دایە ، شکایەتی زۆر دەبیسرین · لە بەندیخانە دا گیراوەکان لە ژیّر چاوەدیّری ئەفسەرانی جولەکەدا بە شوکی ئەلەکتریکی ئەشکنجە دەدریّن ·موخاریجی ئەم زیندانیانەلە لایەن ئیسرائیلە وە دابین دە کرێ·

رۆژنامەی **"الفجر"** لە بارەی وەدەرنانی عەرەبەکان، ویّران کردنی خانوەکانیان، ئاو لیّ برین و لە مالیّ دا بەند کردنو سووکایەتی پیّ کردنی فەلەستینیەکان بە دریّژی باسی کردوە·

پاشماوەی ل ٢

مافی مرۆڤ لە ئیسرائیل

تائیّستا لەم کارەساتە شەرماویە سێ سال رادەبرێ· بەلام تائەمرۆ لە پیّوەندی لەگەل ئەم رووداوە یە نە کەس گیراوە و نە کەس سزا دراوە ·نە ئەم جنایەتە شروون کراوەتەوە، سەرەکی ریکخراوی [illegible]

پۆلیسی نهیّنی ئیسرائیل و چەند کەس لە مەعموورە پایە بەرزەکانی ئەو ریکخراوە یە کە بە کوشتنی ئەو دووکەسە تاوانبار کرا بوون، لە لایەن سەرکۆماری ئیسرائیلە وە بەخشران وەعافوو کران ·

پێوەندی نێوان تاران و واشنتۆن

لە قۆناخی یە کە می شۆرشی ئیرا-نداپیاوە ئایینیە کان ، بۆ بە جێ گەیا- ندنی مە بە ستە تایبە تیەکانی خۆیان بە شێوەی سە رە کی لە دوو هۆکار سوود یان وە رگرت • یە کە م لە تە وژمی مە زهە بی شیعە و لێ هاتوویی تراژ-یدی خۆ فیداکردن و دووهە م لە هە ستی دژایە تی کۆمە لانی خە لك بەرامبەر بە ئە مریکا •

بێگومان هە ستی کۆمە لانی خەلك و هێندی هۆکاری تر ،یارمە تی پیاوە ئا یینیە کانیان دا بۆ چە سپاندن و قایم کردنی جێ پێی خۆیان و خۆ رزگار کردن لە بە ر هە لستی بورژوازی لیبرال•

نێوە رۆکی درۆشمی سیاسە تی دەرەوەی رێژیم " **نە رۆژهە لات و نە رۆژ ئاوا** " و تە نیا ئیسلام ، کە لە سەرە تای شۆرش هە لگیرا بوو، تا رادە یە کی زۆر بۆ یە کگرتنی تاقم و توێژە کانی جیاوازی کۆمە ل، یارمە تی دان •

پاش ماوە یە کی کە م، هە لچونی شۆرشگیری نیشتە وە و بەرەو پاش گەرا-یە وە و پال پێوە نەری کە متر بوون و - بزووتنە وەی نیشتمانی و هە ر وە ها بزووتنەوەی کوردیش نە ك هە ر بە ئاما نجی خۆیان نە گە یشتن، بە لکوو لە بۆ چوون و ئاکاری سەرکردە سیاسی وئا-یینیە کاندا ناتە بایێك پە یدا بووکە نە یانتوانی گۆرینی دیموکراتی لە و لات دا قوولتر بکە ن•

ئە م درۆشمە **"شۆرش دەستکە ردی میللە تە و بۆ میللە تە "** کە لە شوبا-تی ١٩٧٩دا بە رز کرابۆ وە، بە تە واوی خرا پشت گوێو لە بیر چۆوە• سە رۆ کە ئایینیە کانی دەولە ت، بیری پێوە-ندی لە گە ل رۆژ ئاوایان بە تایبەت لە گە ل ئە مریکا بە هێز کرد• رێکخراوی **"حوجە تیە "**کە نە ك هەر پیاوە ئا-یینیە کان، بە لکوو کە سانی رە سمی دەولە ت و تیکنۆ کراتی ئیسلامیشی لە خۆ دا کۆ کرد بۆ وە، بوو بە دم راستی ئە و بیر و بۆ چوو نە •

لە سەرە تای سالی ١٩٨١ کە ئەمر-یکا دە ستی لە ئابلوقە دانی ئیران هە لگرت، کومپانیە کانی دە ولە تی و ئە هلی لە رێگای دەلال و واسیتە وە، بۆ-دامە زراندنی پێوە ندی لە گە ل شەر-یکە و کومپانیە ئە مریکیەکان دەست بە کار بوون • بە ئاگاداری و چاو لێ پۆ-شینی رێبەرانی **دەولەتی** ئیران•

حکوومە تی ئاخوندە کان بۆ گەلێك داخوازی بنیاتە گە ورەکان و کومپانی گە لی ئە مریکا ملی راکێشاو هە موو قە رزی دە زگاکانی مالی دایە وە•

بە گوێرە ی رۆژنامەی نیویورکتایمز

نێوان ئیران و ئە مریکا لە دە مانگی سالی ١٩٨٣دا لە یەك بلیون دولار تێ پە ریوە • ئەوە تە نیا هە نگاوی یەکەم بوو لە رێگای دامە زرانی پێوە ندی مالی و بازرگانی لە نێوان ئیران وئە-مریکا دا• هێندێ لە سە رۆکە کانی حکومە تی ئیران لە وەش زیاتر هە نگاو یان ناوە وبە نامە و راسپاردە بۆ بە-ستنی پێوە ندی بازرگانی لە زۆر باری جیاوازدا لە گەل ولاتە یە کگرتوەکانی ئە مریکا ئامادەی خۆیان نیشان دابوو• بە تایبە ت بۆ کرینی چە ك و جبەخانە و کە ل و پە لی نیزامی•

لە نێوان سا لانی ١٩٨٣ ـ١٩٨٦ دا ژمارە یە کی زۆر لە نوێنەرانی رەسمی و هە ر وە ها ئە ندامانی مە جلیسی شورای ئیسلامی بۆ چارە سەر کردنی گیر گرفتە کانی پێوەندی نێوان ئیران و ئە مریکا ، سە ریان لە ولاتە یە کگرتوە کانی ئە مریکا داوە• لە بە هاری سالی ١٩٨٦ ئیبراهیمی یە زردی وە زیری پێشووی دەرەوەی ئیران بۆ بە ستنی چەند پە یمانێك لە گە ل کومپانیە ئە هلیە کا نی ئە مریکی بۆ کرینی بایی چە ند بیلیون دولار چە ك و تە قە مە نی چوە ئە مریکا •

پرو پاگاندی ئیران دژی ولاتە یە کگر توە کانی ئە مریکا کە پێشان ناویان نا بوو **شە یتانی گە ورەو دوژمنی ژمارە یە کی ئیران،** کە مێ کردە وە• لە دوییدا رۆژنامە کانی ئیران پە نجە یان بۆ ئە وە رادە کێشا کە ئیران لە ولاتە یە کگرتوە کانی ئە مریکا دادۆ-ستی زۆری هە ن و داخی خۆیان لەوە دەر دە بری کە تا ئێستا بە چاکی لە ئامانجە کانی سیاسە تی ئیران تێ نە گە یشتوون• ئەو ئیشارەتانە لە لایەن تارانە وە بۆ دامە زراندنی پێوەندی نە رەسمی بازرگانی دە دران: لە واشنگتۆن بە گوێ رایە لی دە قۆزرانەوە• ئە مریکاییە کان تێ گە یشتن کە سیاسە تی ئێستای ئیران سە بارەت بە دژایە-تی ئە مریکا ، تە نیا پە ردە یە کی دووکە لاویە بۆ فریو دانی گە لانی ئیران دەرکە وت کە دە ستە یە کی خاوەن دە-سە لات لە نێو سەر کردەکانی ئیران ئا-مادە یە کە پێوەندی بازرگانی لە گەل ولاتە یەکگرتوە کانی ئە مریکا دابمە-زرێنێ• دم راستی ئە و دە ستە یە بریتیە لە هاشمی رەفسنجانی سەرۆکی مە-جلیسی شورای ئیسلامی و ژمارە یەك لە ئەفسەرانی پایە بەرز لە دەزگای راگە-یاندن و سازمانی ئە منیە ت و وەزیری کارو باری دەرەوە و وەزیری نێو خۆی•

هەر وە ها نوێنەرانی سەرۆکایەتی بەرز

شی ئیسلامی• ئەوانە هە ست بە وە دە کەن کە ئیران بۆ درێژە پێدانی شە ر دژی عیراق پێویستی بە چەك و کەرەسەی شە ر هە یە •هە ر وە ها هە ستی دۆستایە تی بە رامبەر بە ئە مریکا لە لایەن بنیاتە نوێیەکان و بورژوازیە-نعە تی و هێندێ لە وە زیرەکان بە هێز تر بوە •

حوجە تولا هاشمی رفسنجانی لە

یابانی لە مانگی گە لاوێژی **١٩٨٥ دا گوتوویە:** " ئیرانیە کان نە یانویستوە پێوە ندی خۆیان لە گەل ولاتە یە کگرتوە کانی ئە مریکا بپچرێنن• لەو باوە رە دا نیە کە بار و دۆخی پێوە ندی نێوان ئیران و ئە مریکا بە م جۆرە درێژە بکێشێ• لەو بروایە دایە کە ولاتە یە کگرتوە کانی ئە مریکادەبێ بۆ چارە-

بۆ لاپە ری ٨

کۆچی دوایی چیرۆك نووسی کورد(مەم)

محمد مولود

لەو کاتەدا کە سەردەمی نوێ ئامادەی چاپ دەبوو ،خەبەرمان پێ گەیشت کە رۆژی ١٩٨٧/٥/٧ نووسەری نیشتمانپەروەری کورد و چیرۆك نووسی بەناو بانگ **محەمەد مەولود** (مەم) لە تەمەنی شێست سالیدا کۆچی دوایی کردوە •

محەمەد مەولود سالی ١٩٢٧ لە شەقلاوە لە دایك بوە• پاش خوێندنی سەرەتایی هاتوتە هەولێرو خویندنی ناوەندی لەوێ تەواو کردوە ، لەبەر هەژاری و دەس کورتی بوی نەلواوە خوێندنی بەرز درێژە پی بدا •

" **مەم** " لە کوتایی چلەکان هاتوتە کوری نووسین و بلاو کردنەوە• یەکەم بەرهەمی سالی ١٩٤٨ لە گەلاوێژدا بلاو کراوەتەوە • هەروەها یەکەم چیرۆکی " **پەنجا فلس** " سالی ١٩٥٧ لە هیوا دا بلاو کراوەتەوە • سالی ١٩٧٠ بەرگی یەکەمی چیرۆکە-کانی و سالی ١٩٨٤ بەرگی دووهەمیان بلاو کراوەتەوە • مەم لە ماوەی چل سال ژیانی ئەدەبی خوێدا لە زۆربەی گوڤارو رۆژنامە-کانی کوردیدا بەرهەمی بلاو کردوتەوە• جگە لە چیرۆك چەند رۆمانیشی نووسیوە ، بەلام رێگای بلاو کردنەوەی لێ گیراوە• لەوانە " **کاروانی گەنم** " سالی ١٩٧١ خەلاتی دووهەمی رۆمانی وەرگرتوە • مەم چەند شانۆگەریشی نووسیوە لەوانە دوانیان لە سالانی ١٩٧٢ ـ ١٩٧٧ لە سولیمانی و هەولێر پێشکیش کراون • مەم و خێزانەکەی " **ئافەرین** " کۆمەلە چیرۆکێکیان بۆ مندالان نووسیوەو بلاو کردوتەوە•

چیرۆکەکانی مەم دەربری ئێش و ئازاری گەلی کوردن ،خەباتی رەوای گەلەکەمان لەپێناوئازادیدالە لاپەرەکانیان‌دارەنگدەدەنەوە مەم یەکێك بوو لەو کەلە نووسەرانەی کە بنچینەی چیرۆکی رئالیستی کوردی دارشتوە • ناوەرۆکی چیرۆکەکانی مەم ژینامەی تێکۆشانی گەلی دابەشکراو چەوساوەی کوردن ، لاپە-رەی پر لە شانازی پێشمەرگەی کوردستانن • مەم کوچی دوایی کردو ئاواتی رزگاری کوردستانی لە گەل خو بردە ژێر گل•

سلاو لە گیانی مەم ـی چیرۆك نووس و مرۆڤ • ✱

پاشماوەی ل ٦

لە گەڵ ئارمانجی بەرێز

نیە :**ماموستایان و دین ناسان**" چۆن رێژیمی کوماری ئیسلامی و " کاربە دەستە بە رێزە کانی " لەم تە عرفە هە- لداوێرن؟ چوونکە هەر ئە و " کار بە دەستە بە رێزانە " پتر لە هە موو کەس سەر بە ستی و مافی رەوای گە لی کورد یان پێ شێل کردوە و لە ئاست گە لی کورد دوە سیاسە تی رەگەز پەرستیان بە کار هێناوە· رەنگە ئەوەی لە بریارنامە کانی کونگرەدا بە ئاکاری بزانن و کۆ ئاری **ئارمانجی**بە رێزیش باسی کردوە ئەسلی ١٥ی قانوونی ئە ساسی کوماری ئیسلامی ئیران بێ کە ئازادی دەرس گو- تنە وەی زمان وئەدەبی ناوچە(نەك کوردی) لە تەنیشت زمانی فارسی تەسریح کردوە" باسکردنی نێوەروکی قانوونی کومار ی ئیسلامی لە راستیدا خۆفریودان وگالتە بە خۆ کردنە · لە کاتی خۆیدا بۆ ئەوە کە جێ پێی خۆیان قایم بکەن و خە لك بە فریو بە رن، کە لێك بە ندیجوان و دیمو کراسیانە یان لە قانوونی ئە ساسی دا کونجاند وەك ئازادی حیزب و رێکخراوی سیاسی و ئازادی کۆبوونەوە و وتار و بیر و را و " دەرس گوتنە وەی زمانی ناوچەو هتد··" · بە لام بێجگە لە دەست برین و پیاو کوشتن و بەردە باران کردن، هیچ بە ندیکی قانوونی ئە ساسی ئەنجام نە درا·

رێژیمی خومە ینی ئەوە حە وت سا- لە لە جیاتی "**ئازادی دەرس گوتنە وەی زمان وئەدەبی ناوچە** "ماموستا و قوتا بی مە کتە بی وفارس بۆ موسلمان کرد نی زاروکی کورد دە نێرێ و لە جیاتی کتێبی زمانی کوردی گوللە و بۆمبایان بە سەردا دە بارێنێ· سەیرێکی پە یامی میر حوسینیموسەوی سەرەك وەزیری خو مە ینی بکە ین کە بۆ کونگرەی ناردوە · ناوبراو بە چاو بە ستەکی ئاخوندانە هە موو ویست وئامانج وئە دەبی ئەوروی میللەتی کوردی لە "**هونەر و عیرفان و بووژانەوەی ئیسلام**"دا کورت کردوتە وە و بە بێ ئە وەی وشەی نە تە وەی کوردو کوردستانی بە سەر زاری دابێ و یان با- سی مە درەسە و خوێندن بە زمانی کوردی بکا ، دە لێ : " **دەولەت ئەزمی جە زم کردوە کە کوردستان ئاوەدان بکاتە وە**" بە لا م ئاغای سەرەك وەزیر نالێ ، کێ کوردستانی وێران کردوە؟ کێ شار و کو ندەکانی کوردستانی وە بەر تۆپان داوە و بۆمبارانی کردوە ؟ یان سەیرێکیقە کانی یاریدە دەری ئوستانداری ورمێ بکە ین کە لە کونگرە دا کردوونی· بزا- نین وشەی کوردستان و کوردی بە سەر زمانی دادێت؟

ئێمە لامان وایە بۆ چوون و باسکرد نی "**کونگرەی فەرهەنگی ئەدەبی کوردی لە مە هاباد**"ناکرێ لە سیاسەتوکردار و کردەوەی نگریسی ئەم رۆی کوماریئیس- می ئیران لە کوردستان جیا بکە ینە وە

کاتێك باسی دیاردە و رووداوەکانی ئەو رۆی کوردستان دە کەین، هە قوایە نە ختێکیش باسی جنایەتەکانی حکومە تە خوین خۆرەکان و کوشتاری خە لکی بێ تاوان بکە ین · چونکە خە لك لە سەر نووسراوەی رۆژنامە پێشکە وتوو خوازەکان حیساب دەکات· ئەرکی رۆژ- نامەی پێشکە وتووخوازی کورد ئەوەیە کە لە باسی رووداوەکانی کوردستاندا هە لوێست و کردەوەی رێژیمە کوردکوژەکانی زاڵ بە سەر کوردستان دا نە خاتە پشت گوێ· ✱

پاشماوەی ل ٣

تورکیا···

"هەر چەندێ شەر لە خەلیج توندتر دەبێ بەو رادەیەش لە هێندی کۆرو کۆمەل دا لە بارەی دەست تێ وەردانی ئیحتمالی تورکیا وتوویژە دەکرێ " رۆژنامەی ناو- براو وەبیر دەخاتەوە کە لە رۆژاوا ،بۆ داگیر کردنی ناوچە نەوتەلانیەکانی کەرکوك لە کاتی هاتنی لەشکری ئیران بۆ عیراق، لە لایەن تورکیاوە گەلاڵەیەك لە گۆرێ دایە · تەواوی بەلگەو دیاردە- کان ئەوە نیشان دەدەن کە مەسەلە کە تەنیا پێوەندی بە کوردەکانی تورکیاو بەربەرەکانی دژی کردەوەی وەحشیانەی رێژیمی **ئەنکەرە** نیە · هۆی بنەرەتی بریتی یە لە ئامانجی دەسەلات خوازا- نەی ئەمریکا و وەدەست هێنانی ئەو پەری قازانج لە درێژەی شەری ئیران و عیراقە· لە مێژە ئەمریکا بە توندی خەریکی ئەوەیە کە مەیدانی کردەوەی "پەیمانی ناتۆ"بەر فراوانتربکا وقاچی بکێشێتە نێو کێشەو هەرا لە ناوچەکانی جیاوازی جیهان دا ·

ئێستا ئەم پلانە بە هۆی دەولەتی تورکیا و بە پشتیوانی ئەمریکا ئەنجام دەدرێ · ئامانج و مەبەستی ئەمریکا روونە· ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا بە دوای بەجێ گەیاندنی ئاما- نجە ،ئاژاوە نانەوەی خۆی بۆ دروست کردنی سیستمی " شەری ئەستێران"دا وێلە و سیاسەتی دنیا سالاری نوێ بەرێوە دەبا کە بەگوێرەی ئەو گشت ولاتانی جیهان بە بەشێك لە ناوچەی ژیانی ئەمریکا دەژمێر درێن ·

درێژەی شەری نێوان ئیرانو عیراق و پێ داگرتنی شێتانەی سەرۆك کۆماری ئیسلامی لە سەر درێژە پێدانی شەر ، هەلێکی باش بۆ ئەنجامی نەخشەی ئەمریکا لە ولاتی ئێمەو لە تەواوی ناو- چەدا پێك دێنێ ·

ئەوە کە نەخشەی مەزنخوازی ودەسەلات داری ئەمریکا بە هۆی ولاتی دوستو برای کۆماری ئیسلامی پیادە دەکرێ، بۆ شارەزایانی رەمزی کاروبار، نە تازە- یەو نە سەیرە · بەلام بۆ ئەو کە سانەی کە بەردی ولاتانی " دۆست وبرای" وەك تورکیای " **ناتۆیی**"و پاکستانی "**ئەمر- یکایی**" لە سینگیان دەدەن،ئاخرەکەی هەر بێ ئابرویی زیاتریان پێ دەمێنی·

لە ژمارە ١٤٦ ی رۆژنامەی " **مەردوم** " وەرگیراوە · ✱

پاشماوەی ل ٥

دیاری خوێناوی

ولاخ ماندوو ، کاروانچی شە کەت،بەلام گەرمی باوەشی خێزان ماندوویی و هیلا کی نە دەناسی و بە هیوای گە یشتنەوە رێگایان دەکوتا · هەریەك لەوان کۆشێك خێزان چاوەروانیان دەکردن· رێچکەی کاروانو قرمەی نالان بێ، نگی دەشکاند باوکی شورش بە ئاواتیدیتنەوەی گیابە ندو هەلمەت و نەسرین و شورشلەپێشە- وەی کاروان، وەك سواری ئەسپی حدود- بێ دە یکوتا ·

لە دوڵێکی تە نگە بەردا دەستەیەك پیاوکوژی بە عسیکورد کوژ لە پشت گا- شە بەردەکانەوە خویان مەلاس دابوو· دە ستەیەك عەسکەری خوا نەناسی تا لا نجی بۆ کورد کوشتنو تا لاندەستیان لە سەر پەلاپیتکە ئامادە بوو·

کاروانی هەژارانی برسی و بێ تاوان کە تەنیا تاوانیان کورد بوون بو، وردە وردە دەگەیشتە تەنگە بەرایی، لە نەکاو چەکی دەستی خودای شەر قرماندی هەر لە هەوەلین دەسرێژداگوللەی پیاو کوژانی دەلرەش سینگی پرلەئەوینی باوکی شورشی درِی·کاروان لێك بلاو- بوو شپرزە و سەر لێ شیواو، حیلەی ئەسپەکان وئاخ و ئۆخی کاروانچیانی هەژار لە گەل گرمەی تفەنگی داگیرکەران گوێی عاسمانی کەر دەکرد ·کاروان بە دەستی داگیر کەران و بە کرێگیراوانی عیراق تالان کرا و چەند کاروانچیش کوژران ·

بەیانی ئەو کاتە کە دەسکەوتی ئەو رێگریە لە نێوان عەسکەر و فەرماندە- کانی رێژیمی فاشیستی دا دابەشدەکرا تەرمی بێ گیانی باوکی شۆرشیان بۆ بەر دەرگا دە هێناوە ·چوار جووت کەو- شی خوێناوی دیاری باوکی زەحمە- تکێشی منالان بوو· گیابەند وهەڵمەت بێ خە بەر لە کارە ساتی دلتەزێنیشەو کە وشە خوێناویەکانیان لە پێ کردولە نێو شین وشەپۆری دانیشتوانی گوندی دا لە گەل منالان کایەیان دەکرد· بەلام شۆرش ئاگرێکی لە دەروون دا داگیرسا بوو بیری لە دوا رۆژی نادیار دەکردەوە· چاوەکانی پر لە رق و قین و توورەیی لە ئاسۆی دوور بریبوو، تۆوی تۆڵەی لە گۆرەپانی دلە پچکۆلانەکەی دا دەچاند تا لە وەرزی خۆی دا بیدروێتە وە · ✱

پاشماوەی ل ٧

پەیوەندی نێوان···

سەر کردنی ئەو بار و دۆخە دەستپێش خەری بکات· ئەو بلگەوازە کە یشتە رێبەرەکانی واشنگتۆن کە دە میکە هەول دە دەن رووی ئیعتبار و دە سەلاتی ئەمر- یکا سپی کە نە وە · **سی ئای ئێ(سیا)**- لە بیرخە رەوەیەکی خۆیدا رادە گە یە- نێ کە دە ولەتی ئە مریکا لە پێوەندیلە گە ل ئیراندا لە رووسەکان دوا کە وتوە· لەوانە یە دوای نە مانی خومە ینی لە کۆری سیاسە ت دا سوود بە خش بێت· پێویستە ولاتە یە کگرتوە کانی ئە مریکا لە هە وەلین دەرفە ت دا بەم رێبازە دا بجولێتە وە· ئە نجومە نی ئە منیەتی نە تە وە یی لە سەر ئاموژگاری راوێژکەرانی لە شکری و سیا سیە کان دە ست پێش خە ری نهێنی بۆ چاکردنەوەی پێوە ندی لە گە ل رێژیمی خومە ینی پە سند کرد· پاشانیش رەزامە ندی نیشان دا بۆ چە- کدار کردنی ئیران راستە و خۆ لە عەمبار و جبە خانەی لە شکری، بە مە بە ستی یارمە تی دانی کەسانی نە رمتر بۆجێ پێ کردنە وە لە حکومە تی خومە ینی دا · پاشان ئیسرائیل و هێندێ لە هاو پە- یمانانی ئە مریکاش لە ناتۆدا کە وتنە نێو ئەم پلان و مامڵە یە وە·

هاشمی رە فسنجانی سەرۆکی مە- جلیسی خومە ینی لە وتارێکی خۆیدا گو تی : ئەمریکا بۆ ئازاد کردنی دە ست بە سە رە ئە مریکاییە کان لە لوبنان بە ر تیلی داوە بە ئیران و ئامادە یی نیشان دا کە یارمە تی زێتریش بدا بۆ چارە سەر- کردنی مە سە لە ی گیراوە ئە مریکاییە- کان لە لوبنان و واز بێنێ لە دژایە تی بەرامبەر بە ئیران · ئەم پێ لە سەر داگر- تنەی رەفسنجانی گرنگ نیە · ئەوەی گر- نگە بریتییە لە شێوەی شاردنە وەی ئەو پێوە ندیە نهێنییە لە گەل واشنگتۆن·

بە گوێرە ی را پۆرتی رۆژنامەی "**ئۆبزێرڤێر**"ی لە ندە نی دیسامبەری ٩٨٦ کورە گە ورەی سەرۆکی مە جلیسی شورای ئیسلامی رەفسنجانی، دوای وەرگرتنی شە ش میلیون دولار وەك پێشە کی سەودای نهێنی چەك لە گە ل ئیران، بروکسیلی بە رەو کانادا بە جێ هێشت·

بە گشتی ریسوا بوونی فرۆشتنی

نێو بە رێوە بە رانی رێژیمی کۆماری- ئیسلامی دا هێزی ئەو تۆ هە یە کە لە گە ل ئە یتانی گە ورە هاو کاری- بکات · بە م جۆرە کار گێرانی ئەمریکا کارێکی وایان کرد کە کە شتی ئیران روو بکاتە ئە وان وبە شوێن سیاسە تی ئە مریکادا بروا·

✱✱

BI "ARMANC"A BERÊZ RE

Rojnama Armanc ya ku ji alê êketiya karkerên demokratîkên Kurdistranê derdikeve li Swêde, di hijmara .70/ yan meha adarê jê navê .Ekemin kungira kultor û edebê Kurdî nivîsînek belav kir ku behsê pêkanîna kungira ferhenga Kurdî li Mehabadê kir. Tiber ku behsî têkilî heye bi serûberê Kurdîstana Iranê û siyaseta komara îslamî, lewma em dixwazin ku pitir meselê hiliskêvin (şirovekin).

Wek xwuyaye komara îslamî ya îranê, dewletet sîeye yaşve mayî û kevne perêse û hemû karê dewletê di destê kesanekî deye ku jêre dibên (wîlata Feqî) ku emrû fermanên ew derdixît, wek gotinên Qurzanê nabît kes jê labidet. Rêberên komara îslamî ji bilî peyva (tewhîd û îslam wan jî her mezhebê şîye ye û her tişt bi fermana wîlyet Feqîh) e û li gor fikrawan her kes ji bi fermana wî derketew ne musulmane. Eveye qelibê nuha yê rijêma Iranî.

Lê ji alê sîyasî û civakî û mafên milleten ve, kes nîne nezanibe ku nuhe îrnan wek dewlet wek di çevxêt nîvê de dijît. Her tiştê demokratî û hizrû bînên azad û belavkirina belavok û rojnaman, hemî libin darê pasdar û mela û besic û hizbullahîyandeye. Ji bilî şerê Iraq-Iranê ku pitir ji nîv mîlyonê kustî, du milyon birindar seqet û mal xerab, bûye egera wêran bûna aboriya welat û xerabbûna çend gund û bajarênan ji bilî vê hemiyê, vaye heft salin sevekî mezin li hember gelê Kurd jî aniye ku dirî demî de pêtir ji 50 hezar kesên bêçek û bê gunen, yan bi komkuştin yan bi gullebaran kirin yan jî bi sêdarê ew kustine. Pitir ji (4) hezar pêşmergên ku ji bo parastina namûsa xwe û wergirtina mafên xwe yên netewî dixebitin, şehîd ketine. Wan kurdistan ji xwere kiriye cîyekî eskerî ku li gor xeberên hêzên demokratyî, pitir ji du hezar bingeh û bargehên leşkerî di kurdistanê de belav kirine. Tevaya jîyana xelkê kurdistanê xistiye bin ling û cavên xwede.

Zêdebarî ku gellê Kurd çek ji bo wergirtina mafên xwe yen netawî hilgirtiye, milletên din jî yen li Iranê dijîn bibaşî vê rijêmê katcil de dinasin û bi her tişt dixebitin ji bona hemana wê. Eha dinav kaûdan û nivîskarên kurdî dizanin li bajarê Mehebadê kom kirin, .Ew bajarê ku termana kavilkirina wê derxist da lişûnê temata biçîni/ ku ew de ferhenga edebê kurdî danin. Ew bixwe kombûn û axaftin li ser ziman û edebê Kurdî listek pir rind û pir buhaye û em ne li dijî hindêne. Lê eger birengek dinist û hemîalî nehate behrkrin, hîmgê hedûre ku çend kesên çava û haya wan tune beskar bibin, disa hindek bên xapandin û ew jî delîve bît bo rijêma kurd kuja iranî. Payvin û gengerên kongera ferhenga edebê Kurdî dinav gêjavê (geyu û golnên cuwan di zimanê kurdî de) pejan kiribû, lê ev jî her tiştek base lisen wan tiştan dizimanê kurdî de got û bêj bêne kirin. Lê eger hemî her bû hind ku sair û nivîse vanên kurd û ziman zanên Kurd bi tenê behsê heyranûk, çîrok û beytêt fullilonî bikan elinav kongirek edebî da, pa gelo wan pitir ji 50 hezar kesan jî bo çi xwe daye kuştî? ku eger her pirsa kurdî pirsin folklor bin?.

Em ha bêjin ku xebitîn ji bona saxkirina folklora kurdî nebase, lê divê ji bîr nekeyn ku rijêma îslamî ya îranî ye kurd kuj hîvîyek din bi vê kungerê heye û tiştek din dibin wî kulanvî deye. Rijêm nikarît awe ji bin dirbên hêzên demokratî rizgar biket û ji bo ew gunehên xwe yan li kurdistanê diketve şêrît, ew kungerek wusa saz diket ku gotinên têde bêne kirin girêdayî bin.

Da em bizînin ku ser gotara (Sirwe) li gor kungerê çi dibêjît? .Pêkanîva kungerê di ka û danek husa de, diyar û eşkereye ku ew ji mirov xwezî û giyanê bilidê komara îslamî ya Iraniye/. Evê gelo ma ev haftêdane ne gunehe hember mirovatî û wan hem şehîdên ku bidestê wê rijêmê hatine kustin? Eve ma ef naftêdane ji bihayê kungerê kêmnaket?

Baş xwuyaye ku daxwaziya karbidestên rijêmê ji girêdana kungerê ew bû, da ku mela û kesên olezan bêjin: .Ev karbedstên berêz bidanana vê kungirê de nîşanda ku pêlêrava mafên mirovan û ravnan rista direwên dujminên dijî mirovatîne/. Nediyare ka (mamosta û olzanên) çawa rijêma komera Îslmaî û (karbedestên wê yên berêz) vê pê hîyasinê diden? çunkî her ew (karbedestên berêz) pitir mafên mirovan xistine bin lingan û kurden tepesen dikan. Nedûre ewa di bernanê kungirêde bi mezinî bizanin û govara (Armanc) a berêz jî behs kirye Eslê qanûna 15 an ya kumara îslamî dibê xwîndin li derevê (ne kurdî) li tenist zimanê farisî bête xwandin. Birastî behs kirina qanûna esasî ya îranî ew bi xwe xapandine. Di destpêkêde û ji bo xapandina xelkî, di qanûna xwe de tînin wek azadya hizban serxwebûna hizrûbîna û xwîndina zimanî li xandingehan. Lê ji bilî dest birîn, kuştin û xendiqandin tu tiştek ji qanûna esasî encam ne anîye. Vaye heft salin xumeynî li sûna xwindina zimanê kurdî, mamostayên farir ji zarowên kurdan re di ben ji bo Misilmankirna wan û li şûna qelem û deftera gullên tiveng û bumba ji wan re diben. Hûn mêze ken gotina Mîr Husênê Mosewî yê serek wezîr ku ji kungirê ve sandiye. Wî bi cavê kure mêzey ziman û edebê kurdî kirye. Ew behsê xwîndina Kurdî nake û navê zimanê Kurdî ji devê wî dernekave, ew dibêje. Dewlet sozdaye ku wê Kurdistanê ava biket. Lê ew na bêjit ka kê kurdistan xerab kiriye?! kê gund û bajarê kurdistanê bumba baran diket?

Yan hûnê mêzeken waliyê bajarê Ûrmiyê ka wî di gotara xwa ya kungirede behsa zimanê kurdî kiriye? Em dibêjin kunabît kungira ferhenga edebê Kurdî li Mehabad ji siyaseta evro ya rijêmê cuda biken. Demê em bihsa bûyerê li kurdistanê dibin dikyen, gereke em behsa gunehkariyê rijêmê jî bikey li Kurdistanê. Çunkê xelk nivîsîna (Armanc) ê ji nivîsînên rojnamên pêşketî yên Kurdî hovetiya rijêmên pêsketî yên Kurdî hovetiya rijêmên Kurdistan digirkirî li dijî Kurdan xwuyabi ken û bi pist guhanve nehavêjin. ●

"" بێـــر خستنـــه‌وه‌یـه‌ك ""

به‌گوێره‌ی ڕێبازیكی دیموكراتی كه‌گرتومانه‌، حــه‌ز ده‌كـه‌یـن له‌گه‌ڵ خوێنـه‌رانـی بـه‌ڕێز وتـوو ویـژ بـه‌كـه‌یــن و وه‌ڵامـی نامه‌كان بده‌ینـه‌وه‌ ٠ به‌ڵام ده‌مانه‌وێ ڕابگه‌یێنین كه‌ نامه‌ی بێ ئیمزاو بێ‌ناو و نیشانـی ڕاستی، یان به‌نـاوی ناڕاستی و نهێنـی وه‌ڵام نادرێتـه‌وه‌٠

ئه‌و كه‌سانه‌ی نایانه‌وێ ناویان بنووسرێ، پێویستــه‌ داوا بكه‌ن كه‌ناویان بڵاو نه‌كرێته‌وه‌ ٠ له‌م حاله‌ دا ئیمزاكـــــه‌ی ده‌پارێزرێ و ناوی ڕاسته‌قینه‌ی نانووسرێ ٠

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

" بـۆ ئـاگـاداری "

ئابوونه‌ی سالانه‌ی سـه‌رده‌می نـوێ

١٢٠ كـرونــی ســوێــد یــه‌٠

Ji rup. 1

BÎRANÎNA HÊMIN NAMIRE

Her cen bi kovan derd û keserim ez
Qet ji bervî çerxî narevim hev mevdim ez

HÊMIN li gor peyvên xwe bû, qet nerevî û yakêm nekir û baweriya wî bi paşeroja Kurdan mukumbû.

Berhemê hozanen HÊMIN di sala 1941 ande destpê dike, digel danana Komela (J.K) û derxistina Kovara (Niştiman) ew dike ber belav kirina berhemên xwe. Heta ew hat î nav komela (J.K.) navê wî MOHMED EMÎNE ŞEXOLISLAM bû.

Lê di komelê de navê HÊMIN li xwe dixe û binavê (M.Ş.HÊMIN) hozanên xwe belav diket.

Bo cara yeke dinav kongera P.D.K Iranê û li hizora Qazî Mehemed xelk wî bi navê (Hêmin) dinasin, her ji wê rojê û heta mirina wî ew bi wî navî dimîne.

Hêmin dihozana xwe ya yekemîn belav bûy de dibêt kû ew dijî axûbegane, ku ew egera tepeserî û pasvemana kurdane, Hêmin dibê:

Jiber zulm û zoriya wane
Welat tevde wêrane
Min hezar xweziyêt bêbane.

Wî her ji lawîniya xwe enya (bereyê) miletî xwastiye û ta mana xwe ew wefadarêwê rê bû. Damezrandina P.D.K. Iranê û bûna Komara (cemhoriya) demokaratîk a Kurdistanê delive (mecal) ji bo wî xeştirkir ku ew di hozan û hivîsînên xwe de pêşde bikeve. Hozanên wî dengvedana wê bûyera mezine ya ku di dîroka kurdande hatî û çû kesek din wek wî nikiye wusa hisa (Hesta) milletî xeberdidet. Ew ji bo roja bilind kirina alayê Kurdistanê di hozana xwe (roja şadî) de dibêt:

Roja xweşî û pêkenin û dawete
Wey çîrojek pir qedr û pirqîmete

Cejna serxwebûn û demê azadî
Demê jîn û vexwarin û şahî û şadî

Her di wê hozanê de ew rind û cwqn behsa sê rengên alaya Kurdan dike. Wek dibêjîe:

Rengê sor ya nî yê bête bin min
Xwîna xwe birêjit ji bo parastina min

Hêmin ji bo roja damezrana komara demokrat ya Kurdista dibêje:

Roja te cejna mezina Kurdane
Navê te dermanê jan û derdane
Ev sal behare ji bo me zivistran
Bimre dujmine Kurd û Kurdistan

Piştî ketina komara Kurdistan û şehîd bûna rêberên wê, Hêmin neçardibe diçe Kurdistana rojava.

Ew ji bersehîd bûna pêşewa (Qazî Mehemes) di hozaneke xwe de diyardike ku her çend duminî komarnehêla û Qazî Mehemed li sêdarê xist, lê Kurd namirin û her de serkevin, ew dibêje:

Lê Kurd çucar nareve
Bi wan derban nakeve
Ji kerban lêvan digeze
Ku siwar bû danabeze

Dirêya xebatê de Hêmin tûşî bajarî bêhdî, dûr ji mal û zarowên xwe dibe. Lê ji dilsozên Kurdistana başûr nahêlin ew hizra xerîbiye bike. Çen Hêmin barî bi kurdan hebû, hind jî kurdan ew xweş diviya û qedrê wî digirtl Mellete xebatkarê Kurd serkanya bozanêtwî bû. Ew dibêje:

Xwedî sozim ji bo govenda xelkî
ronahîkem
Kî we wekşaîr ji bo xelkî xwe di
soje şem ne bit.

Hên di derbideriyê de hozanên xwe dike çek û gulle di destê xebatgerande li sîngê dujmin dixe. Ew bibêje:

Min pê girtî, derketim darederî
Min rê girtî, rêya (Qazî) û (derbiderî)
[illegible] tirsîne gulle û kinif û sêdare

Her di herim hete dema rizgerbûn

Bêhna derbiderî û evîna azad î xweş ji hozana (Bîrbikem) de dîyare. Ew dibêje:

Bîra min biken bîra mina dûr welat

Bîramin yê bê bes ji xosî û şadî
Bîra min yê evindara azadî

Pistî şorişa milletên Iranê, Hêmin vedgere welat û bizava kultorî û siyasî dike. Lê ji berçend egerên siyasî ku em nikarin li vir behis bikin, Hêmin neçar dibe li gundê xwe. (şîlanawê) mala xwe rûdine mijûrlî nivîsînê dibe. Demê komara Îslamî hêreşê diken ser deverê. Hêmin digirin û lizîndanê dixen. Piştî berdiden, ew ne çar dibe li bajare Ormiyê rûdine. Ew çend pîr û deskurt dibe, lê ew ha raweste û ji bo ziman û torê (edeb) kurdî her dixebite. Hêmîn ta mirina xwe karî bû 4 hemmaran ji rojnama (sirwe) derxit û belav biket.

Lê nexweşî û jîna wî ya dijwar pêtirê neda wî li 17.Nîsanê 1986 an dilê wî yê mezin rawestiya. Hêvî û xweziyên milletê xwe digel xwede birne bin axê.

Ew di hozana xweya dawî belav bûy de dibêje:

Bila dujmin bizanit
Rewez bi dar des hûrnebit
Divê her Kurd bo kêriyan bifire

Elho ji eskêran qet nebire

Vî gotarî bi vê parçe hozanê dawî dikeyn ku dibêje:

Kengî diriste gulla limin xin
berden dû min rav û re vê
ku min got Kurdim di Kurdistane xeda
min jîn dive? ✱

(HELGURD

Ji rup. 2

TURKÎYE JI KÊRE

Welatê amrîkî piştî bicî anîna armanca xwe jî bona dana sistema serê stêvan, sîyaseta dewletan birengekî de birêve bet ku pişkeka zor ji cîhanê ji jîna emrîka hisab biken. Domkirina serê Iraq-Iranê û rikmaniya serokê Iranê liser şerî, delîvan ji bo amrika xweş dike. Ewê ku nexsê xwe mezinkirnê bi dar destê hevalên komara Îslamî tênedana, li kesên şareza û zana ne seyre (ecêbe) lê ji wan kesên ku berên welatên dost û bira wek tirkiya Nato û Pakistana Emrîkî di sîngê me wer diken, li wan kesan ve her de rûreşî mînit. ✱

Ji rojnama Merdum hatiye wergirtin hejmar 140.

Ji rup. 1

CEJNA '1' Î

Bila roja Cejna Karkeran bibte roja hefkaryê dinafbera tev karkerên Cîhanê û karwanê xwe ji bo serketina dawî bajon. ✱

"تـــــى بێنـــــــى"

گیرانەوەی نووسراوەو بۆ چوونی چاپەمەنی جۆربە جۆری جیهـان لە بارەی کوردستان و ڕووداوەکانی نێو جوولانەوەی ڕزگاریخوازی کورد بەو مانایە نیە کە نیوەرۆکی باسکراوەکان بە تەواوی لەگەڵ بۆچوون و بیرو باوەری دەستەی نووسەران یەك دەگرنەوە. مەبەستی ئیمە ئەوەیە کە خوێنەرانی بەرێز لە بۆچوون و بیرو ڕای ڕێکخراوەو حیـــزب و کەسانی جۆربە جۆر لە بارەی کوردستان و بزوتنەوەی ڕزگاریخـوازی کورد ئاگاداری یان هەبی.

"سـەردەمـی نـوێ"

Ji rup. 1

TURKÎYE JI KÊRE

Li gor xeberên gehiştî devên hatine bombaran kirin cihê xebatkarên Kurdistanê ye ku partîya Komonîsta Iraqê jî li wan ciyan dixebite.

Her çende li gor xeberê rijêma Tirk ku ew diçin li şoreşgerên Kurdistana Tirkiye dixin da ku tola wan 14 kesa veken ku bi destê kurdan hatine kuştin. Lê nêrînek livan bûyeran diyar diket ku ef kare ji tolve kirineke mezingire, û ramana wê kûrtire.

Xeberên ji turkiye tên dibên ku (Kenan Evrin) helil dide ku rojhilata Tirkî (Kurdistanê) li ser tixûbên Iraq û Iranê pir leşker biket.

Rojnama (Milîyet) li tikiyê di hejmereke xwede dinivîse;

Leşkerê Tirkî mijûleli ser tuxûbên Iraq û Iranê mîna (loxm) biçînit. Seroke rikxistina yekskî yê Tirkî yê gorî çekû tifaqeke mezin bo wan deveran çoye û leşker jî zorbûye. Piştî hingê demekî rojnema Elmanî (Spîgil) nivîsî ku sê deste firokêt F 16 yên emrîkî bo Tirkiyê çone. Her çend rebenên Tirk dibêjin ku ew xeber direwe, lê nuha diyar bûye ku herdem digel van bûyeran hatiye xwiya kirin ku ev firoke bê tenê di rêya çarçovê manorda çûne Tirkiye.

Ew rastînayêta vesartin ku hêzên demokratî û pêşverû li Tirkiye rabûne û nuhe kurdistan tirkiyê weke ya Iraq û Iranê serê xwe hildaye ku sermezinên tirka bi xwe jî ji ber netenane û ê kombonên yek li dûv hev girêdiden û li ser vê çendê gengeşa (munaqeşe) diken. Her wek li 23 î subata bûrî de ev pirse di kombûnek de bi hizoriya Kanan Evren hatiye behskirin. Xeber binêvê Almanya rojava liser vê kombûnê dinivîse;

.Roja tevayî li tirkiye wusa diyar diket ku eger Iran di şerê xwe û Iraqê de biserket, ji bo pistgirtina dewleta kurdî bi alikariya Iranê Iranê, Tirk dê cihên neftê li kurdistanê girt bin destê xwe.

Diyare jî pirsa ku Iran mafên (heq) Kurda bidet, her gotin û bi deve, ku 8 salin Kurdistana Iranê dinav xwînê de digevizî rastiya wê gotinê derdixist.

Lê daxwaza Tirkiyê ji bo danana vî nexşey bicianîna wî (Karî) ye yê ku wek endamek li vî cihê pir buha bistu wê xwe girtî. Ji bilî vê jî, diyare hêşta Tirkiya bi xiyala mûsîl û Kerkûke. Hindet deng û behs wuha dibêjin ku cihên di jî hen alikariya vê çendê diken.

Rojnama Ingilîzî (Mûstimin) dinivîse Emrîkali şûna bikaranîna (hezên lezê), ew dixwazit siyanêt (Îmkaniyat) Tirkiye zêde biket ji bo rabon kirîyerên bihêz bêxit.

Ozal serekwezîrê Tirkiyê ji ber sefera xwe bo Emrîka, nikarî dikombûna dewletê de besdarbît ya ku behsê serûberên deverê dikir. Lê sefera wî jî her hidbû ku hizrûbirêt dewleta xwe nisa axê xwe bidet. Wek eskereye wî di gel Rîgan de behsê bizava xwe kir ji bona nêzîkbûna wan li Iranê û rola girina Iranê di deverê de.

Rîçard niksun jî digel Ozal de pirsa têkliya tiriyê digel ciranan de kir û riya hizrûbîrên wî li ser wê çendê xweya biket he ev pirsiya Eli sande Hêgî jî kirin. Demê çaf pêketina Ozal û Nîksun de nivîsî:- .Hindî şerê Iraq, Iranê dombide linav hindecivatan behsadest tevedana Tirkiyê tête kirin (ku eger hatû leskerê Iranê hate nav Iraqê, Tirkyê jî bahsek divêt. Tev nîşan xwyadiken ku ev ne tenê pirseke bi kurdan ve girêdayî, lê daxwaza mezin dest hilatdariya Amrîka û çendiya wuca (geyda) wêdi domkirina serî de. Ji mije amrîkadixuze meydana (NATO) bergireh biket û destê di zor ciyande vedet.

Nuha ev pîlane bi rêya Tirkîyê û bi alikariya amrîka bi cîfêt ku hîvî û daxwaza amrîka dîyare.→

QEY XWARIN HEYE KU EM BIDIN ISATA?

Vê pirsa han gundiyên GUZELÖZ-KERCEWSÊ dikin!

Ev serê heft salan e ku Cunta Fasist a Tirkiyê bi her zordestî û xwinxwariya xwe ve li ser Kurdistana Bakûr terorê dimesine. Cunta Faşist li alîkî hikûmata sifîl saz kiriye, li alîkî ji bo endametiya AET yê muracaat dike, li alîkî li Tirkiyê PARTIYA HEYWANA (pawandina heqû mafên heywanan) dadimezirîne û li alîkî jî li Kurdistana Bakûr bi hunermendiya xwe ya hov ve, kiryarên qirêj dike û bi civakî xelqê Kurd bi çoyan êşkence dike, gulebaran dike û davêje zindanan!

Rojnama CUMHURIYET hejmara 9 Gulanê 1987 de çawa ku nivîsiye, xelkê .Guzelöz/ (ev navê ku Tirkan lê daniye) bi jin û mêr û zarûkan ve, bi destê leşkerên Cunta Faşist tev di bin çoyan de derbas bûn û gelek ji wan jî, ji ber lêdana pîs ketin nav ciyan de û term-nexwes in.

Ev gund ji bajarê Kercewsê 45 km dûr erdekî tehtik û bi kevir e. Xelkê gund sev û roj dixebitin hê bizor gepa devê xwe peyda dikin. Piranî gava ku dibe bihar xelkê gund diçine Edenê, Mêrsînê, Aydinê, Antalyayê û hwn ji xwe re di zeviyên pembûde bi rojane dixebitin û jiyana xwe dibuyurinin! Her weha dîsa jî Cunta Fasist ji gundiyên Kurd yên reben nasekine û wan êşkence dike.

Rojnamevanên CUMHURIYET ê ji gundiyan pirsîne: .Hûn çewa aboriya xwe dikin?/ bersîva wan ji alê 50 e kesan ve: .Tev bi çoyan/! Belê ev 50 kesên ku bizivîne gotine, bi çoyan li medane. Lê kesên ji tirsa ku carek dî lêdan li wan nekeve ka ew çiqasin? Li got bersîvdayîna Iskender Uslu, Hasan Tacer, Bîlal Kaya, Ibrahîm Çelîk, Huseyîn Çetîn,Xelîl Şimşek, Îbrahîm Kaya, Suleyman Kaplan û Mehmet Dogan: .Piştî deh rojên dî ku hûn werin tevî zarûkan di gund de hûn 50 e merivî nabînin! Di pey lêdanê de em tev raketin! We rewsa erdê me dît! Axa me tev kevir e! Heta evarê em bi qazme dixebitin, di malê de em bi zorê gepek nanê ziwa peyda dikin. Qey xwarin heye ku em bidin isatan? Ji bo derbaskirina jiyanê bi mehan em li xerîbiyê dimînin!/

Li gor agahdariya rojnamê,li gund sala 1972 an dibistana despêkê çêbûye. Ji wê salê heta niha kesek neçûye dibistanê. Ancax hindik kes çûnê û xwendine. LI wî gundî jî û li herêmê tev, gelşa ku liber çavên her kesî ye: Lêçûyên tevekên dibistanan- ji bilî meaşên mamosteyan- gundî didin.Li ser feqîrtî û belengaziya gundiyan, di navbeyna gundî û mamosteyan de her tim nexweşî çêdibin! Hinekî ku peran didin hene û hinekî ku peran ji bêmecaliya xwe nikarin bidin jî hene! Hinekî ku peran didin hene û hinekî ku peran ji bêmecaliya xwe nikarin bidin jî hene! Li herêmê şewata dibistanan jî peyda nabe!

Rojnamevanan pirsiye .Ji gund yê ku diçine dibistana navî hene?/ Bersîva gundiyan .Kurê muxtar tenê ye/. Î dibistana navî jî li Kercewsê ye û 45 km ji gund dûr e.

Belê ev çarenûsa han ya gundek ji gundê Kurdistanê ye. Ka ca wek vî ya çend gundên di jî hene ku kesek bi wana nehisiyeye! Îro roj jiyana Kurda di welatê bev û kalan debûye wek dojeyê. Gundiyên dest vala û bê parastin, lihember ordîyeka endamê NATO yê û bi sîlehin giran û modern, ka wê çewankî xwe biparêzin? Pêşiyên me gotine ku .Tirs qederê betal nake/. Îro roj girîng eku her kurdekî welatparêz û soresger, destê biratiyê bidine hev û li hember dijminan eniya şerî fireh bikin û kiryarên wan yên qirêj û hov lin nava çavên wan bixin. Ekene bi mineminan meriv nafilite ji destê dijminan. ✱ DILJAR BEWAR

XWEDI:
Dr. Cemşîd Heyderî
BERPIRSYAR& REDAKTOR:
Kerîm Hussamî

Serdema Nû

JI ALÎ DESTEYA NIVÎSKARAN VE TÊT BELAVKIRIN

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN
Postgiro: 420 4506 - 2

Sal 2 Hejmar 16 GULAN 1987 Biha 10 skr.

CEJNA '1' Î GULANÊ

Her wî demê yekî gulanê roja Cejna karkerên seranserî cîhanê ye, ew wusa bîranîna du bûyerên giringe di dîroka karkeriên cîhanê de, ji bo nêmana sepaniyê, dana yasa (qanon) a karî û pêşdebirina jînê:

Bîranîna yekê xebata karkerên bajarê (Sikago) yeki (1886) ende di welatên hergirî yen Amrîkîde ku bo egera başkirina serûberen karkirinê û her ew bo tevgrtîna karker û rêncberên cihanê li dijî kesen kapîtalîst.

Ya duwê ewe demê rijêma Emrîkî ya hov û dirr a ku pirotesta karkeran biçekan di xwûnê de xendiqandî. Di sala 1889 de ev roje bi roja karkeran a naf netewî dana û, her sal wê rojê hkarkerên Cîhanê dest ji karî berdiden û bi hevgirtînatevayî, hêz û şiyana xwe niş texa kapîtalîst diden.

JI hînê were guhurînên mezin biser serûberên cîhanê û xebata texeyî (cînayetî) a karkeran de hatiye. Di zor welatên diktatorîde xwenîsandan (demustaşonên) karkeran bixûnê xendigandine û roja cejnê kirine ya sîniyê. Di zor welatên sermayedar (Kapîtalîst) de, her çende biladana çen rêberên partiyên Sosyaldemokrat, çîna (texa)karker nikaiye darê hukmî bêxit destê xwe, lê her kariye ku, serûberê karî baştirbiket û li hember kapîtalist şiyana xwe nişa bi det û daxwazen xwe diyar biket. Di hindek welatan jî de texakarker kariye bi rêberiyaparta xwe yaşoreşgêr, rijêma sermayedar (Kapîtalist) biroxînitû sîstema çemwandinê (sepaniyê) bisewitîne, bi hefkarî digel rêncber û cotkarên din yenbajar û gunda bi hetahetayê darê sermayedariyê bidûmahî bînir.

Karker û zehmetkeşên Kurdistan jî, di gûnaxên cuda de û di karidanêt cudade milbimilê texakarkerawelatê xwe xebata xwe dom biden. Jo bo ve rê jî gelek qurban dane. Wan zêdebarî xebata hevbeş digel karkerên Tirk, Ereb û Faris de ji bo wergirtina mafên xweyên civakî, aborî û candî, ew dihemî dema de xebata xwe yanetewî jî di stuwê xwe daniye. Gelê Kurd ji bo wergirtina mafên xwe yên netewî, gelek qurbanî dane, keftine ber hovetîû dirrindeyarijêmên sovînist, ku wan rijêman hemû rengên tepeserkirinê bikar anîne, lê nikarine heza Kurdan jibin biben. Lê serborên xebata karkerên gelek wilatan û ya miletê Kurd jî diyar dike ku, texa karker û heza pêşketinaxwaz bitineê ni kare serkeve û dijimin li erdê bixe. Ders wergirtin jiwan serboran pêtiviye, nexasme ji bo xebata netewî ya gelekî, ji bo serketinê û bi armancete bigehin, gereke gelê Kurd têkeliyên başbike digel hezên karkerên wan welatan yên ku Kurddinavde hatiye perçe kirin. Ji bo ve hefkariye ji, gereke rêya rast bête diyar kirin. Her siyasetek ku astengan danît vêvê, ew xizmeta gelê Kurd û pirsa wî naket û zîyanê dê lêxit. Berovajî, ger hêzên karkerên wan wilatan hefkariya pirsa Kurdî neken, ew nikarin li dijî Emperyalîstê rawestin û ji bo armancên xwe xebatê bikin.

R.3

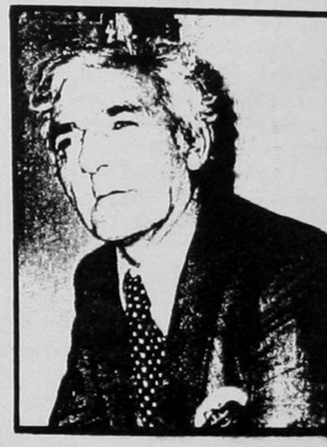

BÎRANÎNA HÊMIN NAMIRE

Salek bûrî biser mirina hozanvanê mezinê Kurd, hozanvanê Komara Kurdistan, û hejar û perisanan û hozanvanê pêşmarga HÊMIN E MAMOSTA.

Wî xatra xwe xwast û em hêlan, lê ew herdem digel mede dimîne. Wî di hizraher welatperwerekî de cihê xwe kiriye, navê wî liser çiyan û li geliyên Kurdistanê kolaye, li ser zimanê genc, pîr û zarowandaye, we li dest pêkê bi agirê bozanên xwe hinavên me kelandin, evîna welat li dilêt me de çand. Ji mere got ku rêya xebatê dijwar û pir girtin û îşkence ye, pir zincîr û ew sêdareye.Ber 45 salan dengê hozanên HÊMIN di mejye zarowan û li ser rûperên rojname kovaran den veda. Ev rojîli her cîyekê Kurd lê û zimanê Kurdî dilive hoznên wî dengdiden:

R.3

TURKÎYE JI KÊRE DOSTE ?

Tirkiye welatê dost û hevdînê komara Îslamiya Iranê ye. Bo cara sê ew Kurdistana basor bombabaran diket. Firokên Tirkî endama (Nato), 30 firoken bomb havêjên Amrîkî yen dewleta Tirk gundên ser tuxîbî li Kurdistana basor bombabaran kirin, ku di eqerê da kuştin.

R. 2

P.O.BOX 7066
163 07 SPÅNGA
SWEDEN

Postgiro: 420 4506 - 2

سەردەمی نوێ

رۆژنامەیەکی سیاسی - فەرهەنگی کۆمەڵایەتییە

خاوەنی ئیمتیاز
د. جەمشید حەیدەری
سەرنووسەر
کریم حسامی

سالی دووهەم   ژمارە ١٧   جۆزەردان یونی ١٩٨٧   نرخی ١٠ کرۆنی سویدی یە

کۆنفرەنسی رۆژهەلاتی نێوەراست و مەسەلەی کورد

بە گوێرەی دەنگوباسی ئاژانسەکانی خەبەری ئاخافتنی پیاوە سیاسیەکانی رۆژئاواو ولاتانی عەرەبی پاش چەند ساڵ باس و دم بەدمە و کێشە و لیکۆڵینەوە، پێك هاتنی کۆنفرەنسی نێونەتەوەیي، بۆ چارەسەر کردنی کێشەی رۆژهەلاتی نێوەراست و پێك هێنانی ئاشتی لەو هەریمە، بە تایبەت ئاشتی عەرەب و ئیسرائیل، هەروا دێ وە نیزیك دەکەوێ. هیچ دوور نیە ئەم کۆنفرەنسە لە سالی داهاتوودا ببەسترێ.

پێشنیاری پێك هێنانی کۆنفرەنسی نێونەتەوەیي رۆژهەلاتی نێوەراست، بۆ لیکۆڵینەوە و چارەسەر کردنی مەسەلەی فەلەستین و کێشەی نێوان عەرەب و ئیسرائیل، لە لایەن دەولەتی سۆڤیێتەوە هاتە گۆرێ. چەند ساڵ لەمە و بەر نوێنەری یەکێتی سۆڤیێتی لە کۆمەلی نەتەوە یەکگرتووەکان پێشنیاری کرد کە بۆ چارەسەر کردنی مەسەلەی فەلەستین و پێك هاتنی ئاشتی لەو هەریمە، کۆنفرەنسیکی نێونەتەوەیي بە بەشداری پێنج دەولەتی ئەندامی شورای ئەمنیەت وولاتە عەرەبیەکانی خاك داگیر کراو ونوێنەری راستەقینەی گەلی فەلەستین، واتە ریکخراوی ئازادیخوازی فەلەستین پێك بێ.

ئەو پێشنیارە هەر لە سەرەتاوە لە گەڵ بەرهەلستی وولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا و ئیسرائیل بە رەو روو بوو. دەولەتی میسریش کە تازە کە وتبوە نێو زەلکاوی پەیمانی **کەمپ دیڤید** و بەندوك پێوە ببوو، لە ئاستی ئەو پێشنیارە لالوت بوو. لایوا بوو کە پلانی **کەمپ دیڤید** بە یەکجاری مەسەلەی فەلەستین و عەرەب و ئیسرائیل چارەسەر دەکا. ئەمریکا و ئیسرائیلیش بە هیچ جۆر نەیاندەویست کە دەستی یەکێتی سۆڤیێتی بکەوێتە نێو کێشەی نێوان عەرەب و ئیسرائیل و بێتە نێو کارەساتەکانی ئەم ناوچەیە. لایان وابوو ئاشت بوونەوەی میسر و ئیسرائیل ئیتر گشت مەسەلەکانی چارەسەر کردوە.

بۆ ل ٢

تیروانینی ئیسلامیەکان لە مەسەلەی کورد

جەمشید حەیدەری

مەسەلەی کورد لە ئیران و عیراق ، یا باشترە بلێین لەو ولاتانەی کە بە ئیسلام ناو دەبرێن نوێ نیە. کوردستان و میلەتی کورد بە گشتی لە سەرەتای پەیدا بوونی ئیسلام ئەو دینەیان بە سەردا سەپێنراوە ، لە دواییشدا بە دڵ و گیان لە پێناویدا زۆر قوربانیان داوەو ژمارەیەکی زۆریش لە پیاوی زاناو ناودارەکانی ئیسلام کورد بوون. تەنانەت یەکێك لەوانەی کە لە مێژووی ئیسلام دا دەوری کاریگەری نواندوە ، سەلاحەدینی ئەیوبی کە کورد بوو. لەو رۆژەوە کە بزوتنەوەو راپەرینەکان بۆ مافی نەتەوایەتی و سەربەخۆیي دەست پێ کراون ، سەرکردەو پیاوە ئاینیەکان دەورێکی گەورەیان نواندوە لە رێبەرایەتی ئەو راپەرین و بزوتنەوانەدا. بە تایبەتی لە سەدەی نوزدەوە راپەرینی سالی ١٨٨٠ ی شیخ عوبیدولای نەهری ، ١٩٢٥ راپەرینی شیخ سەعیدی پیران ، ١٩١٩ شورشی شیخ مەحمودی حەفید ، راپەرینەکانی شیخەکانی بارزان ، پێشەوای نەمر قازی محەمەد. بەلام با بزانین هەلوێستی ئەو دەولەتانەی کە بەناو پیرەوی ئیسلامیان کردوە یا دەیکەن یا خود خۆیان بە سێبەری خوا زانیوە لە سەر زەمین، چۆن بوە لە بەرامبەر کوردو داخوازیەکانی گەلی کوردستان ؟

بۆ ل ٤

رۆژی جیهانی مندالان

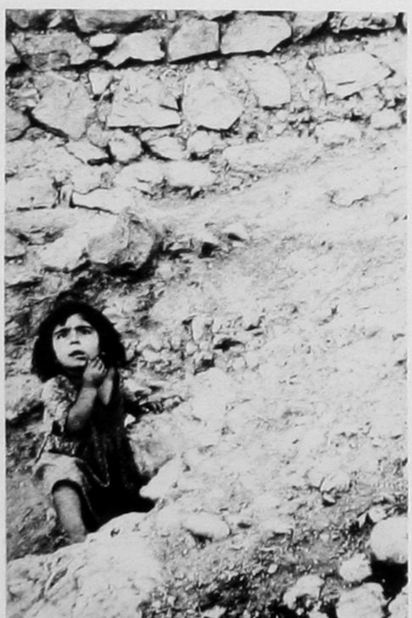

شەهادەتیان فێر دەکەن و پاشان رایان دەدەن بۆ مەیدانی شەر وبە کوشتیان دەدەن.

بۆ ل ٥

رۆژی هەوەلی مانگی ژوئین بە رۆژی نێونەتەوەیي منال دیاری کراوە. بە گوێرەی بەیاننامەی مافی منال کە سالی ١٩٥٩ لە لایەن کۆمەلی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە پەسند کراوە، لەش ساخی وپەروەردە و پێ گەیاندن وپێ خوێندنی منال بۆتە ئەرکی پێویستی سەرشانی هەموو دایك و بابێك و گشت حکومەتێك.

لە بەیاننامەی مافی منال دا بەم بۆنەوە گوتراوە : " **سلامەتی و لەش ساخی بەدەنی و فیکری منال دەبێ ئاواتی هەموو نەتەوەیەك وهەموو مرۆڤێك بێ... بۆ هەموو منالێك ئەشێ دەرەتانی پەروەردە وپێگەیشتن لە هەل و مەرجی سروشتی دا پێك بێ**"

دیارە ئەم بریار و بەیاننامەی کۆمەلی نەتەوە یەکگرتووەکان، هەروەك گەلێك بریار و بەیاننامەکانی دیکەشی هەر قسەی نێو تالار وسەر کورسی و وشەی بان کاغەز وناکرێ کەس دلی پێ خۆش کا و کیسەی بۆ هەل درووێ.

با نوێنەرانی کۆمەلی نەتەوە یەکگرتووەکان سەر لە ئیران و عیراق بدەن و بزانن چۆن منالی دە دوازدە سالە لە جیاتی مەدرەسە و خوێندن و فێر بوون لە فێرگە نیزامیەکان دەرسی شەرو

لەم ژمارەیەدا :

- بەلگەیەکی مێژوویی
- حوزەیرانی خوێناوی
- ئەرکی لاوان و خوێندکاران لە قۆناخی ئێستادا
- کوردستان لە چاپەمنیە کاندا
- کولتووری بزوتنەوەی رزگاریخوازی نیشتمانی
- بەشی کرمانجی

پاشماوەی ل ١

کونفرانسی روژهەلاتی نیۆمراست و مەسەلەی کورد

لەو ماوە یەدا هەول و تەقەلایەکی
زۆریان داکە لە رێگای وتوویژی دوو لایە
نە و چەند لایەنەی ئیسرائیل و حکو-
مەتە کۆنە پەرستەکانی عەرەبەوە
رێگا چارەیەك بۆ کێشەی چەندسالەی
نێوان ئیسرائیل و عەرەبەکان بدۆزنەوە
و مەسەلەی فەلەستینیش و مافی
رەوای ئەم گەلە لێ قەو ماوە بیکەن بە
ژێر لیچە وە و دیزە بە دەرخۆنەی کە ن.
رەیانویست مەسەلەی فەلەستین لە
رێگای مەلیك حوسین و ئوردونەوە چار
بکەن و خوێنی هەزاران رۆڵەی فەلە-
ستینی بە فیرۆ بدەن.
بۆ بە جێ گەیاندنی ئەم پلانە شوو-
مە لە پێشدا بە هۆی ساداتی خائینەوە
کەمپ دیفید یان ساز کردو ویستیان
دەولەتە عەرەبیەکانی دیکەش بخەنە
نێو ئەم داوە. کاتێك ئەم نەخشە سەری
نەگرت، ئەمجار پەلاماری ئیسرائیلیان
بۆ سەر فەلەستینیەکان لە لوبنان نە-
خشە کێشا و ئیسرائیل بە هەموو توا
نای نیزامیەوە پاش ٢٠ رۆژ بەر بەرەکانی
قارەمانانەی رۆڵەکانی فەلەستین، توا
نی لە پێش چاوی ٢٠ دەولەتی عەرەبی
لوبنان داگیر بکات.
کاتێك ئەم جنایەت و ملهوریە ش-
نەیتوانی نەخشەکەیان پیادە بکا بە
بیانووی پێك هێنانی ئەمنیەت ویستیان
قاچی ئیمپریالیستەکان بە رەسمی بگاتە
لوبنان و جێگیر بێ. هاتنی تفەنگچی
دەریایی ئەمریکا و سەربازانی فەرەنسی
بۆ لوبنان بەشێکی دیکەی ئەم پلانە بوو.
بەلام بێزاری بیرو رای گشتی هێزە دێمو
کراتەکانی جیهان و خەباتی کۆڵنە-
دەرانەی خەلکی فەلەستین و هێزە
دێموکراتەکانی لوبنان ئەم پلانەی ئیمپر
یالیستیشی پووچ کردەوە و ئەمریکا و -
فەرانسە پاش بە کوشت چوونی ژمارە-
یەکی زۆر لە سەربازەکانیان، ناچار بون
بە سەر شۆری لە لوبنان بکشێنەوە.
کاتێك ئەم نەخشە یەش سەری نەگرت،
ئاشت بوونەوەی یاسر عەرەفات و مەلیك
حوسین یان هێنا کایەوە. لە نێو بزوو-
تنەوەی فەلەستین ناکۆکی و دووبەرەکی
سازکرا. کۆبوونەوەی مەجلیسی میلی
فەلەستین بە بێ بەشداری هێندێ لە
هێزە دێموکراتەکانی فەلەستینی
لە عومان پێك هات و لە گەل ئوردون لە
سەر ئەوە رێك کەوتن کە دەستەی هاو-
بەشی فەلەستینی - ئوردون لە وتوو
وێژەکانی نێو نەتەوەییدا بۆ باسی
مەسەلەی فەلەستین بەشداری بکەن.
ئەم رێك کەوتنە بە (**رێك کەوتنی عومان**)
نێو بانگی دەرکرد و تەمەنیشی زۆر
درێژ نەبوو.
پەلاماری رێکخراوی شیعەی ئەمەل
بۆ سەر ئۆردوگاکانی فەلەستین ولێ

برینی ئاو وئازوخە و خواردەمەنی
و کوشتاری ژن ومندالی بێ تاوان و بێ
دەنگی حکومەتە کۆنە پەرستەکانی
عەرەب لە ئاست ئەم تاوان جنایە-
تەی "ئەمەل" بەشێکی دیکەی
ئەم پلانە شووم و نگریسە بوو. پاش ئە-
وەی تەواوی ئەو پلان و دهۆیانە سەریان
نەگرت و نەیانتوانی بە کوشتار و بۆ-
مباران خەباتی رەوای ئەو میللەتە
سەرکوت بکەن و لە لایەکی دیکەش
ئیمپریالیزمی ئەمریکا و هاو پەیمانە
کانی بە حکومەتی میسریشەوە بۆیان
دەرکەوت کە لە دنیای ئەورۆدا نەك
هەر لە رۆژهەلاتی نێوە راست، بەلکو
لە هیچ گۆشەیەکی جیهاندا بە بێ بە
شداری یەکێتی سۆڤیێتی ناکرێ هیچ مە
سەلەیەکی گرنگی جیهان چارەسەر
بکرێ. ناکرێ بە هیچ برو بیانویێك یە
کێتی سۆڤیێتی لە چارەسەر کردنی مە
سەلەکانی جیهان و ناوچە دوور بخر-
یتەوە. بە تێگەیشتنی ئەم راستیە
حکومەتی ئەمریکا وهاو پەیمانەکانی
هاتنە سەر ئەو باوەرە کە پێشنیاری یە-
کێتی سۆڤیێتی بۆ چارەسەر کردنی کێشە
و ناکۆکی رۆژهەلاتی نێوە راست،
باشترین رێگایەو رەزامەندی خۆیان
دەربری کە ئەم کونفرانسە بە بەشداری
رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین
پێك بێت. ئێستا تەنیا حکومەتی
ئیسرائیلە لینگە فرتەیەك دەکاوپێ لە
سەر ئەوە دادەگرێ کە دوو لایەنی و بە
جیا لە گەل ولاتە عەرەبیەکان بە بێ
بەشداری رێکخراوی رزگاریخوازی فە
لەستین وتوو ویژ بکا. رووداوەکانی نێو
حکومەتی ئیسرائیل نیشانی دەدەن کە
ئەوە شەرە زێرینگەری جوولەکەیە.
وەزیری دەرەوە لە گەل پێك هاتنی کو-
نفرانس موافیقە و سەرەك وەزیر دژیەتی.
گۆیا ئەم هەلوێستە ئێستا ناکۆکی
خستۆتە نێو حکومەتی ئیسرائیلەوە.
بەلام ئەم شەرە زیرینگەرانەی جوولەکە،
هیچ لەم راستیە کەم ناکاتە وەکە پێشنیاری
یەکێتی سۆڤیێتی جێگای خۆی گرتووە هە
موو ئەو لایەنانەی کە پێوەندیان بە مە
سەلەی عەرەب و ئیسرائیلەوە هەیە و
هەموو ئەندامانی دایمی شورای ئە-
منیەتی کۆمەلی نەتەوە یەکگرتووەکان
و تەنانەت ولاتانی بازاری هاوبەشی
ئورووپاش هاتوونە سەر ئەو باوەرە کە
باشترین رێگا بۆ چارەسەر کردنی کێشە
و ئالۆزی رۆژهەلاتی نێوە راست و چار
کردنی مەسەلەی فەلەستین پێك ها-
تنی ئەو کونفرانسەیە کە لە لایەن یە-
کێتی سۆڤیێتیەوە پێشنیار کراوە.
وەك دەزانین مەبەستی بنەرەتی لە
پێك هاتنی ئەم کونفرانسە چارەسەر کرد
نی کێشەی ئیسرائیل و عەرەبە کە

بریتیە لە ناسینی مافی خەلکی فەلەستین
بۆ گەرانەوەی نیشتمانی خۆی و دامەزرا-
ندنی دەولەتی سەر بە خۆی فەلەستینی
لە خاکی داگیر کراوی فەلەستیندا.
دانەوەی خاکی داگیر کراوی عەرەبەکان
لە لایەن ئیسرائیلەوە و بە رەسمی ناسینی
ئیسرائیل لە لایەن ولاتانی عەرەبیەوەو
ئاشتی بەردەوام لەو ناوچەیەدا.

بەلام هەر ئەوەندە ؟

**کێشە و گیر و گرفتی رۆژهەلاتی
نێوە راست تەنیا هەر مەسەلەی فەلە
ستین و کێشەی نێوان عەرەب و ئیسرا-
ئیلە ؟**

**دەولەتە گەورەکانی جیهان و شورای
ئەمنیەت و کۆری نەتەوە یەکگرتوو
کان و بیرو رای گشتی جیهان تەنیا
دەبێ کێشەی عەرەب و ئیسرائیل بە
مەسەلەی رۆژهەلات بزانن؟**

**دنیای مرۆڤایەتی دیموکراسی وسۆ
سیالیزم و پێشکەوتنخواز تاکەی دە-
بێ لە ئاست مەسەلەی میللەتێکی
٢٠ میلیۆنی دابەشکراو و بێ بەش لە
گشت مافی نەتەوایەتی خۆ مات
کەن و دەنگیان لە بەر نەیەتە دەر ؟**

**ئێمە لامان وایە لە رۆژهەلاتی
نێوە راستدا مەسەلەیەکە لێك گرنگتر
هەیە کە پێویستە رێگای چاری بۆ بدۆ-
زرێتەوە ئەویش مەسەلەی کوردە.**

**مەسەلەی میللەتێکی ٢٠ میلیو-
نیە کە لە نێوان چوار دەولەتدا بە
گوێرەی پلانی ئیستعمار دابەش کراوە
و لە هەموو مافێك بێ بەشە. مەسە
لەی میللەتێکە پتر لە سەد سالە بۆ
وەدەست هێنانی مافی رەوای نەتەوایە
تی خەبات دەکا و دەیەوێ چارە نووسی
خۆی بە دەستی خۆ دیاری بکات.**

بۆ ل ٣

بەلگەیەکی مێژوویی

بیست سال لەمەوبەر، ٢٧ی ما-
نگی مارسی سالی ١٩٦٧ نۆهەمین
کۆنگرەی یەکەتی خوێندکارانی جیها-
نی لە ئولان باتور، پێتەختی کۆماری
گەلی مەغولستان بەسترا. لەم کۆ
نگرەیەدا سەبارەت بە خەباتی
رەوای نەتەوەی کورد، ئەم بریارەی
خوارەوە پەسند کرا. ئەمە شدەقی
بریارەکەیە :

" کونگرەی یەکەتی خوێندکارانی
جیهان گەیوەتە ئەم حەقیقەتە کە
گەلی کورد بە دەستی ئیستعمارگەرە-
کان لە نێوان تورکیا وئیران و عیراق و-
سوریا دابەش کراوە. لەم ولاتانەدا
کوردەکان لە مافی نەتەوایەتی خۆ-
یان بێ بەش کراون و لە تورکیا وئیران
هەمیشە لە ژێر زەبرو زەنگ وچەوسا-
نەوەدان وسادەترین مافی نەتەوایە
تیان لێ قەدەخە کراوە. کونگرەی نۆ-
هەمی یەکەتی خوێندکارانی جیهان
بریاری دا :

- لە خەباتی گەلی کورد لە پێناوی
مافی نەتەوایەتی و فەرهەنگی و
دژی ئیمپریالیزم و کۆنە پەرستی
پشتیوانی دەکا.

- لە کوردستانی عیراق بۆ گەیشتن بە
ئۆتۆنۆمی لە چوار چێوەی کۆماری عیرا
قدا، یارمەتی ماددی و مەعنەوی بە
خەباتی گەلی کورد دەکا.

- داوا لە حکومەتی سوریا دەکا کە
هەلوێستی خۆی لە ئاست مەسەلەی
کورد بگۆرێ و لەم رێگایەوە بۆ بەرەنگا
ری ئیمپریالیزم و سەهیونیزم، وە بۆ بە
جێ گەیاندنی ئالوگۆری قوولی کۆمە
لایەتی، بەرەی ژوورەوەی ولات بە
قازانجی سوریا پتەو بکا.

- کۆنگرە دەسەلات دەدا بە سکرتاریا-
تیەکەتی خوێندکارانی جیهانی کە
هەموو چەشنە یارمەتیەکی ماددی و
مەعنەوی بە خەباتی گەلی کورد بکا".

ئێستا بیست سال لە پەسند کردنی
ئەم بریارەی کۆنگرەی یەکەتی خوێند
کارانی جیهانی رادەبرێ. وەزعی گە-
لی کورد لە هەر چوار پارچەی باسکراو
نەك بەرەو باشبوون هیچ گۆرانێکی بە
سەردا نەهاتوە، بەلکوو لە هەموو
کات و سەردەمێکیش خەراپتر کە وتۆ-
تە بەر پەلاماری درندانەی رێژیمە
کۆنە پەرست و شۆڤێنیستەکانی ئیران و
عیراق و تورکیا و لە راستیدا مەترسی
نەمان و تواندنەوە هەرەشەی لێدەکا.

لەو ماوەیەدا یەکەتی خوێندکارانی
جیهانی لە هەموو باریکەوە بە هێز تر
بوە ولە مەیدانی جیهانیدا ئیعتبارو
رێزی چۆتە سەر ولە سەرانسەری جیهان
دا رێکخراوی خوێندکارانی دێموکرات و
پێشکەوتنخوازی لە خۆدا کۆ کردۆتەوە.

ئێمە داوا لە سکرتاریاتی یەکەتی
خوێندکارانی جیهان دەکەین کە لە
سەر بریارەکانی کۆنگرەی ٨ و ٩ی یەکە
تی لەم هەل و مەرجە دژوارەی ژیانی
گەلی کورددا، پشتیوانی خۆی لە
خەباتی گەلی کورد رابگەیەنێ و بە
ئاشکرا دەنگی بێزاری خۆی دژی پەلامار
دانی کوردستان بەرز کاتەوە و سیاسەتی
کوشتار و پەلامار و بۆمبارانی رێژیمەکا
نی ئیران و عیراق و تورکیا بۆ سەر گەلی
کورد و کوردستان مەحکوم بکات و یارمە
تی ماددی و مەعنەوی بە خەباتی گە
لی کورد بگەیێنێ.

حوزیرانی خویناوی

سالّ دێ و سالّ دەڕوا مێژوش بەرەو دوواوەوە ناگەڕێتەوە ، هەر ڕووداوێك دەرسێکە بۆ نەوەی دوا ڕۆژ .. لاپەڕەی مێژووی نەتەوەی کورد بە خوێنی ئالّی شەهیدان تۆمار کراوە ، بە جەستەی لاشەیان بنیاد نراوە .. **جواهیر لعل نیهرو** لە بارەی شەهیدانی شورشی شیخ سەعیدو ڕاپەرینی کورد لە سالی ١٩٢٥ دا نووسیویەتی : **میللەتێك لە پێناوی ئازادی قوربانی بدا مردنی بۆ نی یە** " ، دوای هێرشی درندانەی حکومەتی بەعس بۆ سەر کوردستان لە دەی حوزیرانی سالی ١٩٦٣ دا شاعیری گەورەی عەرەب **محمد المهدی جواهری** لە شیعری **دلّم بۆ کوردستان** دا دەنوسێ : **میللەتیك ستونی ژیانی** کە لە سەرو خوێن بێ دنیا دەرمێ و ئەو شکست ناهێنێ . دوو مروڤی ناسراو ی سەردەم ، بەم جورە خەباتی قارەمانانەی کوردیان هەلسەنگاندوە .

تورك لە ناو چوون ، میراتگرانی ئەتاتورك تا ئێستاش نەك هەر بەردەوامن لە سەر ڕەوەشتی جارانیان، بەلکو جاروبار پەلامار داوێنە بەشەکانی تری کوردستانیش ، دەس ناپاریزن لە تاوانی کوشتن و وێران کردنی کوردستان، پەلاماری لەشکری تورکیا بۆ کوردستانی عیراق لە سالانی ١٩٨٣ ـ ٨٤ ـ ٨٥ـ ٨٧ باشترین بەلّگەی تاوانەکانیانە دژی کورد و کوردستان .

چل سال بەسەر شەهیدانی ڕیگای ئازادی دا

لە بەرە بەیانی حوزیرانی ١٩٤٧ ڕیژیمی کۆنە پەرستی پاشایەتی عیراق لە بەغدا چوار ئەفسەری تیکوشەری کوردی لە سیدارە دا ، چوار قارەمانی ریگای ئازادیو سەرفەرازی کوردستان بە گیانی خۆ لیّ بوردن و پالّەوانانە پێشەوازی پەتی سێدارەیان کرد ..

ڕۆژ هەلات ، کە ئەو کات خەباتی ڕزگاریخوازی کورد هەنگاوی نوێ نابوو لە پێناو دامەزراندنی قەوارەیەك بۆ کورد .. ئەو چوار ئەفسەرە لە روانگەی ئەرکی نیشتمانەوە ، بە چالاکی بەشداریان کرد لە دامەزراندنی لەشکری ئازادیخوازی کوردستان و هەموو زانین و توانایان بۆ ئەو مەبەستە تەرخان کرد، دوای رووخانی کۆماری دیموکراتی کوردستان عیزەت و هەوالانی گەرانەوە کوردستانی عیراق بۆ بەردەوام کردنی خەبات بەلام لە لایەن ڕیژیمی پاشایەتی دار دەستی ئیمپریالیزمی ئینگلیز لە بەغدا دا هەر چوار دران بە دادگا .. لە دادگادا سەریان بۆ دوژمن شور نەکردو جوامیرانە بەرگریان لە هەلویستی خۆیان و مافی ڕەوای گەلی کورد کرد.

لە شەوی ١٩٤٧/٦/١٨ هەر چوار ئەفسەر ئاگادار کران ، کە لە بەرە بەیانی ١٩ی حوزیران لە سێدارە دەدرێن.. ئەو چوار ئەفسەرە قارەمانە لە دوانامەیان بۆ گەلی کورد نووسیویانە :

١٩ـی حوزەیران یادی شەهیدانی ڕێگەی سەربەخۆیی کوردستانە

لە دریژای سال دا مانگ نیە روداوی دلتەزین و کارەساتی درندانەی دژ بە گەلی کورد تیّدا روی نەدابێ، داگیرکەرانی کوردستان بۆ لیدانی کورد هەموو ناکوکێك دەخەنە لاوە، مێژوی نیزیك و دوور ئەو ڕاستیەی سەلماندوە. گەر لە هەر مانگێکدا ، رووداوێکی دلتەزین رووی دابێ لە کوردستان ، ئەوە حوزیران بە درێژایی ئەو سەدمیە دەها کارەساتی خوێناوی تۆمار کردوە،بۆیە دەتوانرێ بگوترێ کە شوم ترین مانگی سالە بۆ کورد ..

لە ١٩٢٥/٦/٢٩ شیخ سەعیدی پیران و هەوالانی و هەزاران شورشگیری کورد بە دەستی چەپەلی کەمالیستەکان کوژران و لە سێدارە دران ، بە دەیان ژن و مندالّ و پیر بە دەستی ژندەرمەی

عیزت عبدالعزیز ، مستەفا خوشناو ، محەمەد محمود قودسی و خیراللە عبدالکریم ـ ئەو چوار ڕۆلە بەشەرەفەی کورد ، گیانی خۆیان بەخت کرد لە پێناو ئازادی کورد .. ئەو چوار ئەفسەرە لە گەل چەند ئەفسەری ئازادیخوازی کورد لە سەرەتای چلەکانەوە هاتنە کوری تێکوشان لە ریزی ڕێکخراوی سیاسی کوردستان ، ژیان و گیانی خۆیان خستە سەر دەست لە پێناو نیشتمان دا ..

لە کاتی شورشی بارزانی سالی ٤٣ـ٤٥ بێ گویدانە پایەی سپایی و بەرژەوەندەی کەسایەتیان ، دایانە پال ڕاپەرینی بارزان و مەردانە جەنگان لە پێناو مافی ڕەوای گەلی چەوساوەی کورد. لە سالی ١٩٤٥ لەگەل پێشمەرگەکانی بارزانی روویان کردە کوردستانی

لە شەهیدانی نیشتمانەوە : عیزەت عەبدولعزیز ، مستەفا خوشناو ،خیراللە عەبدالکریم و محەمەد محمود قودسی بۆ برا خۆشەویستەکانمان ڕۆلّەکانی گەلی کورد ، ئەم نامەیە دوای یەك سەعات پاش ئاگاداری خنکاندنمان نوسراوە .

برایان :

دوای چاردە سەعات ئەو ژیانە بەجێ دێلین لە ژێر دەستی ئیستعمار بە سەرمان دەبرد . بە پەتی ئیستعمار دەخنکیندرین ، گیانمان بە گیانی شەهیدانی نیشتمان دەگا . برایان ئێمە خۆمان بە بەختەوەر دەزانین ، چونکە لە جێ بەجێ کردنی ئەرکی سەرشانمان بەرامبەر گەل و نیشتمان دوا نەکەوتووین .

بۆ ل ٦

پاشماوەی ل ٢

کونفرانسی روژهەلاتی...

مەسەلەی میللەتیکە لە لایەن سێ حکومەتی شۆڤێنی و دیکتاتۆر وکۆنەپەرستەوە پەلامار دراوە و بە گشت ئامراز و کردەوەیەکی نائینسانی - بۆمباران و سووتاندنی شار و گوند و ئیعدام و کوشتاری بە کۆمەلّ و گازی کیمیاوی و دەرکردن و دوور خستنەوە لە نیشتمان و... - دەیانەوێ لە بەینی بەرن .

مەسەلەی میللەتیکە بۆ مانەوەی خۆی، بۆ پاراستنی بوون و نیشتمانی خۆی،بۆ دیاری کردنی مافی چارەنووس ڕاپەڕیوە و نایەوێ لە کۆتایی سەدەی بیستەمدا ، چیتر بە ژێر دەستی بژی . ڕۆژهەلاتی نێوەراست بە بێ چارەسەرکردنی مەسەلەی کورد هەرگیز رووی ئاشتی و ئاسایش و هێمنەتی بەخۆیەوە نابینێ. ئەوەی ئەورۆ لە کوردستان لە گەلّ گەلی کورد دەکرێ نەك هەر لە مەسەلەی فەلەستین و جنایەتی ئیسرائیل و ڕیکخراوی ئەمەلی شیعە کەمتر نیە، بەلکوو بۆ یاساکی مرۆڤایەتی و ڕێ و شوێنی نێونەتەوییشەرم و شوورەیی یە .

ئێمە سەرنجی حیزبە سیاسیەکانی مەیدانی خەباتی ئەورۆی کوردستان بۆ ئەو مەسەلە یە رادەکێشین کە هەر لە ئێستاوە بیر لەوە بکەنەوە بە پروگرام و نەخشە و پێشنیاری سیاسیانە و دنیا پەسند، بە بۆ چوون وهەلوێستیکی یەکگرتوو، بە ناوی نەتەوەی کورد (نەك سنگ ڕە پێش خستن بە ناوی فلان حیزب و ڕیبەر!) خۆیان بۆ هێنانە گۆری مەسەلەی کورد لە کونفرانسی رۆژهەلاتی نێوەراست دا ئامادە بکەن.

بە ناردنی بیر خەرەوە و سکالا و نووسین سەرنجی کۆمەلی نەتەوە یەکگرتوەکان و دەولەتە مەزنەکانی ئەندامی شورای ئەمنیەت بۆ ئەو مەسەلە یە رابکێشن.

داوا لە کۆڕ و کۆمەل و ڕیکخراوە کوردیەکانی دەرەوەی ولات دەکەین، بە ناردنی تیلگرام و نامە و پیك هێنانی کۆ بوونەوە و سیمینار، سەرنجی بیر ورای گشتی ئوروپا بۆ ڕووداوەکانی ئەورۆی کوردستان رابکێشن و پیلانی شوومی بێدەنگی و خۆ گێل کردنی کۆمەلی نەتەوە یەکگرتوەکان لە ئاست چارەنووسی میللەتەکمان تێك بشکێنن . *

ئەرکی لاوان و خوێندکاران لەقۆناخی ئێستادا

مەسەلەی لاوان و خوێندکاران لە دنیای ئەورۆدا بۆتە مەسەلەیەکی بەر چاو • زۆر لە دەولەتەکانی جیهان بۆ چارەسەرکردنی مەسەلەی لاوان و خوێندکاران بەرنامەو تەنانەت وەزارەتخانەی تایبەتیشیان دامەزراندوە •دیارە خەباتی لاوان و خوێندکاران لەولاتانی سەرمایەداری رۆژئاوا ، لەگەڵ ولاتانی دنیای سێهەم یا بلێین ولاتانی خەریك بووژانەوە فەرقی هەیە•

له ولاتانی سەرمایەداری خوێندکاران و لاوان لە لایەك لە سیستمی بەرهەم هێنانی سەرمایەداریدا رۆژ بە رۆژ نەخشیان زیاد دەبێ ، لە لایەکی دیکە جم و جۆڵ و بزۆزیان لە جولانەوەی کۆمەلایەتی و سیاسی‌دا پەرەدەستێنی • ئەم پروسەیە بۆتە هۆی ئەوە کە حیزب و حکومەتەکانی سەر مایەداری پتر ئاور وەسەر مەسەلەی لاوان و خوێندکاران بدەن • خوێندکارو لاوان ئەورو بوون بە تۆژێکی بزۆزو چالاکی کۆمەل کە جارو بار دەبن بە هۆی ژانە سەریش بۆ بورژوازی پاوانی خوازو چەوسێنەر وە هەروەها گیروگرفتیشیان بۆ ساز دەکەن •

خوێندکاران لە ولاتانی سەرمایەداریدا بۆ دیموکراتیزەکردنی فێرکردن و عاملاندن و باشتر کردنی سیستمی خوێندن لە زانستگاکان خەبات دەکەن• هەرچەندە لە باری پێوەندی خیزانیەوە سەر بە چین و توێژی جیاوازی کۆمەلەن و هەلگری شعوری چینایەتی و ویستی کومەلایەتی خۆیانن ، بەلام لەگەل ئەوەشدا لە خەباتی سینفی و تەنانەت خەباتی دژی مونۆپولەکانی سەرمایەدا ری لێك نیزیك دەبنەوەو لە رێکخراوی جۆربەجۆری خوێندکاریدا پێکەوە هاوکاری دەکەن •

دیاردەیەکی دیکەی جولانەوەی خوێندکاران و لاوان ئەوەیە کە لە زور جێگاو لە گەلیك مەسەلەدا بزوتنەوەی خوێندکاران لەگەل خەباتی کریکاران و زەحمەتکیشان تێکەل دەبێ و داخواز و دروشمەکانیان یەك دەگرنەوە• دیارە ئەم نیزیکیە ، واتە نیزیکی ویستی خوێندکاران و دروشمی کرێکاران دیاردەیەکی هەلکەوت و کوت و پر نیە • ئەگەر بە وردی تەماشای ئەم پروسەیە بکەین ، ئەوە خۆی دیاردەو تورەمەی سیستمی سەرمایەداری یە• خوێندکاران لە ولاتانی سەرمایەداریدا لە گەل گیروگرفتی مالی و موخاریجی قورسی خوێندن و زانستگا رووبەروو دەبن •

زۆربەی بەرچاوی خوێندکاران لە ولاتانی سەرمایەداری بۆ بەرێ چون و بەرێوەبردنی ژیانی خوێندکاری ناچارن کار بکەن • لە هێندی ولاتی سەرمایەداری سەدی هەشتای خوێندکاران بۆ ئەوەی بتوانن درێژە بە خوێندن بدەن کار دەکەن • هەزاران خوێندکار بۆ دابین کردنی ژیان و بەرێ چوون ، دەچنە کارخانەکان و لە نیزیکەوە لەگەل کرێکاران دەبنە ئاشنا و لە چۆنیەتی ژیان و کارکردنیان شارەزا دەبن•

لەبەر ئەوە کە لێرا نەهاتوون و پسپوریان لە کار دا نیە ، وەك کرێکاری وەختیش کار پەیدا دەکەن ، ناچار کاری قورس و رەشیان پێ دەسپێرن• شێوەی کارکردن ، سیستمی بەرێوەبەری کارخانە ، فەرق و جیاوازی حەق دەست و مزەی رۆژانە ، ئەوان لەگەل چەوسانەوەی کرێکاران و بێ بەزەیی بورژوازی شارەزا دەکا • کەك کەم مەسەلەی کرێکاران بۆ خوێندکاران دەبێتە جێگای بیرکردنەوە • شعوری کۆمەلایەتی و سیاسی ئەوان زیاد دەبێ و زۆر جار دەبیندرێ کە ئەو خوێندکارانەی لە کارخانە کاریان کردوەو شارەزای چەوسانەوەی کرێکاران بوون ، لە جولانەوەی خوێندکاریدا کەسانی هەرە چالاك و تێکوشەرن •

مێژوی پەرەکردتن و تێ‌هەلچوونی جولانەوەی خوێندکاری نیشان دەدا کە لە سەرەتاوە خوێندکاران بۆ مووخاریجی خوێندن و هەرزانی کتێب و کەم کردنەوەی مانگانەی زانستگاو دابین کردنی کار پاش تەواو کردنی خوێندن‌خەباتیان کردوە • پاشان وریایی سیاسی و کۆمەلایەتی خوێندکاران دەگاتە ئەو پلەیە کە بە ئاشکرا داخوازی تازە دێننە گۆرێ • داوای گۆرینی سیستمی خوێندن و پەروەردە ، سەربەخۆیی زانستگاو رێکخراوی خوێندکاری ، خەبات دژی شەرو تێکوشان بۆ ئاشتی جیهانی و هتد •

هەر ئەوە شە کە حکومەت وحیزبە بورژواکان ناتوانن ئیتر لە ئاست خەبات و داخوازی خوێندکاران خۆ گێل بکەن • نەك هەر ئەوە بەلکو لە پەرە گرتنی بزوتنەوەی خوێندکاریش ترسیان رێ نیشتوە•

یەکیك لە سوسیال دیموکراتە ناسراوەکانی ئەلمانی رۆژئاوا "**پێتر گلودیس**" لە رۆژنامەی "**فوورورتس**"دا نووسیبوی :

بۆ ل ٧

پاشماوەی ل ١

تیروانینی ئیسلامیەکان لە

کاربەدەستانی عوسمانی سوننی مەزهەب و کاربەدەستانی ئیرانی شیعە مەزهەب ، پاداشی خزمەت و قوربانی کوردیان لە پێناوی ئیسلامدا بە خوێن و سێدارەو مال وێرانی و سووتاندنی گوندو شارەکانی کوردستان داوەتەوە • جۆرەها تاوانیان خستۆتە سەر بزوتنەوەی کوردو بەدبیانوە سەرکوتیان کردوە کەسیش دەنگی نارەزایی و بێزاری بەرز نەکردوتەوەو پشتگیری کوردی موسولمانی لێقەوماویان نەکردوە ، ئەوە لە چوارچێوەی دەولەتی عوسمانی و ئیرانی دا • بەلام دوای شەری یەکەمی جیهان و رمانی ئیمپراتوری عوسمانی و داگیر کردنی ناوچە لە لایەن ئیمپریالیستەکان و دەولەتە دەسکردەکانیانەوە لە تورکیاو عیراق و سوریا ئەو جارە بە چەشنی درندانەتر مامڵەت لەگەل گەلی کورد کراوە • هەرچەندە ئینگلیس و فەرانسە خۆیان بە نوێنەری میلەتانی خاوەن شارستانی و ئازادیخواز داناوە ، بەلام هەر تۆپ و فروکەی ئەوان بوە کوردستانی بۆمباران کردوە و بزوتنەوەی کوردیان بە خوێن دا نوقم کردوەو مێشکی مندالی کوردیان رژاندوتە سەر ئەرز •

بەلام نەماندی پیاوە ئایینیەکانی ئەو دەولەتە موسولمانانە بەرامبەر ئەو تاوانانەی کاربەدەستانی موسولمانی ئیران و عیراق و تورکیاو سوریا دەنگ هەلبرن و بیزاری دەربرن • شوڤینیەکانی عەرەب و فارس و تورك چ لە ژێر پەردەی نەتەوایەتیدا یان لە ژێر پەردەی ئایینی ئیسلامدا کوردە موسولمانەکان دکوژن و مالیان وێران دەکەن و لە سەر خاك و نیشتمانی خۆیان وەدەر دەنێن• گەر چاوێك بە مێژوی کورد لە سەرەتای ئەو سەدەیە بخشێنین و لاپەری هەلدەینەوە ، هەمووی بەلگەو سەنەدە دژی رێژیمە کۆنەپەرستەکانی داگیرکەر کە سەپێنراون بە سەر گەلانی ئیران و عیراق و تورکیاو سوریادا •

مێژوی ئەو چارەگەسەدەیەی راپەرینی کوردو هەلوێستی رێژیمە ئیسلامیەکانی داگیرکەری کوردستان بۆ کوردیان سەلاماندوە کە هەموویان بەرامبەر ویست و ئامانجی گەلی کورد یەکن ، هەر کا لایەك لەبەر کەن هەر گورگن لە کەولی مەردا •

سالی ١٩٦٣ مشیر عارف کە مرۆڤیکی نەتەوە پەرست و بەخێر "حاجیش" بوو ، ئەوسا سەربازەکانی گوندی کوردستانیان دەسوتاند خەلکی کوردیان دەکوشت ، کاتی مەلا موسولمانەکانی کورد " قورئان "یان دەبردە تکایەو دەپارانەوە کە دەس لە خەلکی بێ‌تاوان نەدەن ، سەربازەکانی حاجی موشیر عارف مەلایان دەکوشت و " قورئان " نیشیان دەسوتاندو گوندیان تالان دەکرد • ئێستاش نەتەوەپەرەستی عەرەب سەدام حوسین نەك تەنیا ژن و مندال و گەورەو بچوکی کورد دەکوژی و لە سێدارەیان دەدا یا دەیانگوێزێتەوە بۆ چوڵ و بیابانی سەر سنووری ئوردون بەلکوو بە گازی ژەهراوی و چەکی کیمیایی گوندو شاروچکەکانی کوردستان بومباران دەکا•

لە ئیران چەند مانگ دوای شورشی گەلانی ئیران ، ئاخوندە خواپەرەستەکان و جێگری ئیمامی مەهدی کوردستانی ئیرانیان لە خوێن دا نوقم کرد• پتر لە چل هەزار کوردی بێ‌تاوانیان بە ناوی ئیسلام و بۆ سەقام گرتویی عەدالەتی ئیسلامی کوشت •کردەوەکانی پاسدارانی ئیسلامی لە کوردستانی ئیران ، میژوی خەزای سەرەتای ئیسلام یا لەشکری هەلاکۆیان وەبیر گەلانی دنیا هێناوەتەوە • لە کاتیکدا ئەوەی بە شەش میلیون کوردی موسولمان کرا دژ بە گاورو غەیرە دینەکان نەکراوە بەلێ ئەوەیە نمونەی عەدالەتی دەولەتی ئیسلامی ئیران بەرامبەر بە گەلی کورد لە کوردستانی ئیران • بەلام دەبینین ئێستا ئیران دەیەوی وا رابگەینێ کە دلسوزی کوردەو دەیەوی لە عیراق کورد بە مافی خۆی بگا • لەکاتیك دا مافی کوردی ئیران لە ژێر پۆستالی پاسدارانی شورشی ئیسلامیدا پێ شیل کراوە • لە روژنامەو گوڤارو گونگرە و رادیو و تلە فیزیونی ئیران دا باس هەر باسی " **پێشمەرگەی موسولمانی کوردە** " دەیانەوی وا نیشان بدەن کە کورد لە ئیران ئێستا لە بەهەشت دا دەژین و هەموو مافیکیان پێ دراوە • هەر کوردی عیراق ماوە کە لە رێگای ئیرانی ئیسلامەوە بە مافی خۆی بگات•

بەلام با بزانین ئیسلامی خومەینی چۆن چارە سەری مەسەلەی کورد دەکا ؟ یا خود ئەو هێزە ئیسلامیانەی سەر بە ئیران بە چ چاویك تەماشای مەسەلەی کورد دەکەن ؟

دوکتور عەلا کەریم لە روژنامەی ژمارە ٦٢ ی صوت العیراق دا شوباتی ١٩٨٧ دەلی : **کورد بەشیکی جیا نەکراوەیە لە ئومەتی ئیسلام • بەلام لەم چەند سالانەی دواییدا توشی چەوسانەوەی نەتەوەیی هاتوە بە دەستی حکومەتەکانی جوراوجوری عیراق "•**

بۆ ل ٧